

విశ్వకోశము

(విశ్వ ప్రకాశము)

సంస్కృతాంధ్ర నిఘంటువు

కొత్త కుర్త

శ్రీ మహేశ్వర సూరి

రోహిణి పబ్లికేషన్స్

మెయిన్ రోడ్ రాజమండ్రి - 1

VISWA KOSAM

(VISWA PRAKASAM)

By **SRI MAHESWARA SURI**

SANSKRIT TELUGU DICTIONARY

© PUBLISHERS

First Edition
OCTOBER 1996

DTP at
UNIVERSAL TYPE SETTERS Rajamundry

Printed at
SRI ARUNODAYA PRINTING PRESS
Seetharampuram VJA 2 Ph 431422

Published by

Phone 73444

ROHINI PUBLICATIONS

MAIN ROAD RAJAMUNDY

PRICE Rs 75/-

మనకు

సంస్కృత శబ్దకోశాల్లో అమరకోశం తర్వాత ఎన్నదగినది విశ్వకోశం

శ్లో కోశం విశ్వ ప్రకాశాఖ్యం నిరమాప్రీ మహేశ్వర

అనే శ్లోకాన్ని బట్టి సమస్తమును ప్రకాశింపజేయబడినది అనే అర్థం స్ఫురించే విధంగా కోశకర్త శ్రీ మహేశ్వరసూరి ఈ నిఘంటువుకు విశ్వప్రకాశము అన్న ఔచిత్యనామాన్ని ఏర్పరచాడు కాని సంజీవిని వ్యాఖ్యాత శ్రీ మల్లినాథ సూరి తన వ్యాఖ్యానాలలో ఉచ్చారణ సౌలభ్యం కొరకు ఇతి విశ్వ అని పేర్కొనటంతో దీనిపేరు విశ్వకోశంగానే ఖరపడిపోయింది

ప్రామాణిక పరంగా పరిశీలిస్తే రమారమి పది నిఘంటువులను సంప్రదించి విర్మించటం వలన శబ్ద బాహుళ్యత సౌష్ఠవాలను సంతరించు కుని సప్రామాణిక నిఘంటువుగా నేటికీ నిలువగలిగింది

శ్లో ఏతత్కవీంద్రైరథ పండితేంద్రై ప్రయోగ సంబోధ ఫల ధ్వయా మ్నై
యైర్నామ కంఠాభరణం కృతంతై సర్వజ్ఞతా స్వప్రణయీ కృతైవ

అనే శ్లోకాన్ని ప్రయోజన పరంగా పరిశీలిస్తే ఈ విశ్వకోశం కవీంద్రులకు పండితులకు విద్యార్థులకు మిక్కిలి మహోపకారిగా అవతమవుతోంది

ఇటువంటి అత్యుత్తమమైన నిఘంటువును విద్యాంసులు విద్యార్థులు ఆదరిస్తారనీ విశ్వప్రకాశంతో విద్యార్థులు స్వయం ప్రకాశితులు అవశ్యం కాగలరని ఆశిస్తున్నాం

ధాత్యనామ సంవత్సరం
విజయ దశమి

రోహిణి పబ్లికేషన్స్

ఈ నిఘంటువునందు సూచించిన సంకేతములు

పు	పుంలింగము
స్త్రీ	స్త్రీలింగము
న	నపుంస లింగము
త్రి	త్రిలింగము
అ	అవ్యయము

విశ్వకోశః

ముఖఖండ ప్రారంభః

- స్తువీ మవా మహామోవాక్షేశాంతక భిషగ్వరం ।
 త్రైధ్రాతుకనిదానజం సర్వజం దు ఖహనయే ॥ 1
- కలావిలాసాన్యకరందబిందు ముద్రాం వినిద్రే హృదయారవిందే ।
 యా కల్పయంతీ రమతే కనీనాం దేవీం నమస్యామి సరస్వతీం తాం ॥ 2
- కవీంద్రకుముదానంద కందోదమసుధాకరం ।
 వాచస్పతిమతి స్ఫుర్తి శేముషీ చంద్రికోజ్జ్వలం ॥ 3
- శుభ్యత్క్షీరాబికల్లోలమాలోల్లాస యశశ్శ్రియం ।
 గురుం వందే జగద్బంధ్య గుణరత్నైక రోహణం ॥ 4
- శ్రీసాహసాంకన్యపతే ర నవద్యవైద్య విద్యాతరంగ పదమద్వయమేవ బిభత్సే ।
 యశ్చందవారుచరితో హరిచందనామా స్వవ్యాఖ్యాయా చరకతంత్రమ లంచకారం ॥ 5
- ఆనీద సీమ వసుధాధిప వందనీయే తస్యాన్వయే సకల వైద్యకులావతంస ।
 శక్ర స్వ దస్ర ఇవగాధిపురాధిపస్య శ్రీ కృష ఇత్యమల కీర్తిలతావితాన ॥ 3
- సంకల్ప సంభవదనల్ప వికల్పజల్ప కల్పాన లాకులిత వాదిసహస్ర సంధు ।
 తర్క త్రయత్రిణయన స్తనయో యదీయో దామోదర స్సమభవద్భిషజాం వరేణ్య ॥ 7
- తస్యాభవత్సా నురుదారవాచో వాచస్పతి శ్రీలలానావిలాసీ ।
 సద్వైద్య విద్యానశినీదినీశ శ్రీమల్లణ స్సత్కుముదాకరేందు ॥ 8
- యద్రాత్మజ స్సకలవైద్యక తత్త్వరత్న రత్నాకర త్రియమవాప్య చ కేశవో ధూతా
 కీర్తిర్నికేతన మనింద్యపదప్రమాణ వాక్య ప్రపంచరచనా చతురాన్యత్రా ॥ 9
- కృషన్య చాజని సుత న్ముతపుండరీక షండాతపత్ర పరభాగయశో షరాగ 6
 శ్రీ బ్రహ్మ ఇత్యవికలాత్మ ముఖారవింద సోల్లాసలానత రసార్థ నిరూపక ॥ 10
- తస్యాత్మజ స్సరస్వతైరవ కాంతకీర్తి శ్రీమాన్మహేశ్వర ఇతి ప్రథితశ్శ్రివేదధ్ర ।
 సోశ్యేషవాఙ్మయ మహారవపారద్యశ్వా శబాగమాంబురుహ షండర్షిగృహరావ ॥ 11

- య స్సావాసాంకవరితాది మహాప్రబంధ నిర్మాణనైపుణగుణాగత గౌరవశ్రీ ।
యో వైద్యకత్రయ సరోజ సరోజబంధు బంధు స్సతాం సుకవితైరవ కాననోందు ॥ 12
- ఇయం కృతి స్తస్య మహేశ్వరస్య వైదగ్ధ్యసంభో పురుషోత్తమానాం ।
దేదీప్యతాంవ్యాత్కమలేషు నిత్య మాకల్ప మాకల్పిత కౌ స్తుభశ్రీ ॥ 13
- లబ్ధై కథంచిదభిజాత సువరకార లీలీన కోశవరరత్నధి శబరత్నై ।
విశ్వప్రకాశ ఇతి కాంచనబంధ శోభాం భిభ్రన్మయా త్రఘటితో ముఖఖండ ఎష ॥ 14
- క్షోణేశ్వరో దీరితశబకోశ రత్నాకరాలోడనలాల సానాం ।
సేవ్య కథం వైష సువర శైలో విశ్వప్రకాశా విబుధాధిపానాం ॥ 15
- భోగీంద్ర కాత్యాయన సాహసాంక వాచస్పతి వ్యాడి యరస్సరాణాం ।
సవిశ్వరూపా మలమంగలానాం శుభాంగ వోపాలిత భాగురాణాం ॥ 16
- కోశావకాశాత్ప్ర కట ప్రభావ సంభావితా నర్మగుణస్స ఎష ।
సంపాదయ స్నేహ్యతి వాంఛితార్థా కథం న చింతామణితాం కపీనాం ॥ 17
- ఆమిత్రశైల చరమాచలమే (క) ఖలాది కైలాసభూమి పలయాద్య దిహస్తకించితో ।
ఏకత్ర సంభృతమగోచర శబరత్న మాలోక్యతాంత దఖిలం సుధియ కవీంద్రా ॥ 18
- యద్యన్త వాఙ్మయమహారవ మంథనేచ్ఛా ప్రాప్తుం పదం ఫణి పతేర్మది కౌతుకం వ ।
విశ్వప్రకాశమనిశం తదిమం నోషేవ్య సంభావ్య తాం పరమశాఖిక శేఖరశ్రీ ॥ 19
- సతాం పుస్తక సంభారభార మోక్ష కృతో మయా ।
నామానుశాసనమిదం సంవారం తన్వతాద్భుతం ॥ 20
- యద్యపూర్వతయా కించిన్నామాత్ర ప్రతిభాతి చ ।
తత్తదన్వీప్యతాం సద్భిర్నామ పారాయణాదిషు ॥ 21
- ఎతత్కవీంద్రై రథ ఎండితేంద్రై ప్రయోగ సంబోధ ఫలద్వయాప్యై ।
యైర్నామ కురాభరణం కృతం తై స్సర్వజితా స్వప్రణయీ కృతైవ ॥ 22
- స్వైరప్రవారై పరికల్పితాభి శబార్థ సంబోధ కథా ప్రధాభి ।
వ్యాఖ్యాభి రప్రాప్తముదాం ప్రమోదమాదాతు మత్రైష పరిశ్రమోన ॥ 23
- ఎతాంకృతిం కృతధియ కృతకృత్యభావ మాపాదయన్తు సదయం సదయంతు చేత ।
నిత్యం మహేశ్వరకవే ఎరిభావయంత సంత పరోన్నతిరతా వా భవంతి లోకే । 24
- రామా సల వ్యోమ రూ పుశ్యకకాలేశ ఖిలజితే కోశం విశ్వప్రకాశాఖ్యం నిరమాప్రీతి మహేశ్వర ॥ 25

నియామా

మూ ఎకద్విత్రి చతు పంచ షడ్వరాను క్రమోజ్జ్వలై
కాంతాదివరెర్నానార్థసంగ్రహాశ్రయం వితన్యతే

1

టీ ఏక జ్జ్వలై ఎక షట్ = ఒకటి మొదలుకొని యారు వరకు నైన
వర్ణ = అక్షరముల యొక్క అనుక్రమ వరుసచేత ఉజ్జ్వలై = ప్రకాశించుచున్న
కాంతాది వరె = కాంతము మొదలుగ వరములచేత అయం = ఈ
నానార్థసంగ్రహ = అనేకార్థ సంగ్రహము వితన్యతే = విస్తరింపబడుచున్నది

మూ నానార్థ ప్రథమాంతోత్ర సర్వత్రాదౌ ప్రదర్శిత
సప్తమ్యంతేషు శబేషు వర్త మాన స్సునిశ్చిత

2

టీ అత్ర = ఈ కోశమునందు సర్వత్ర = అంతట సప్తమ్యంతేషు = సప్తమీ
విభక్తి యంతమందుగల శబేషు = శబ్దములయందు వర్తమాన = వర్తించు
చున్నదియు సునిశ్చిత = సుష్టుగానిశ్చయింపబడినదియు ప్రథమాంత =
ప్రథమావిభక్తియంతమందుగలదియు (నగు) నానార్థ = అనేకార్థశబ్దము ఆదౌ =
ముందుగా ప్రదర్శిత = చూపబడెను

మూ దృషాంతేన సహ క్వాప సప్తమ్యాధార ఎవ చ
స్పష్టాయ లింగభేదాయ క్వాప్యత్ర పునరుక్తతా

3

టీ క్వాప = ఒక్కొక్కచోట దృషాంతేన సహ = దృషాంతముతోగూడా
సప్తమ్యాధారఏవ = సప్తమీ విభక్తి యాధారముగల శబ్దము నందే (ప్రవర్తించుచున్నది)
ఉ శ్లో దవో దావ ఇవ ఖ్యాతో దవాగ్నివనయోరవ అత్ర = ఈ కోశమునందు
క్వాప = ఒక్కొక్కచోట పునరుక్తతా = (నానార్థపదముయొక్క) పునరుచ్చారణము
స్పష్టాయ = స్పష్టమైన లింగభేదాయ = లింగవిభేదము కొఱకు (నగుచున్నది)

★ కాంత ఎకవర్ణ ★

కొబ్రహ్మోత్మా నిలా ర్చిష్ణు
శమనే నర్వనామ్ని చ
పావకే చ మయూరేచ
సుఖ శీర్షజలేషు కం

★ అథ కాంతోద్వివర ★

అకం పాపే చ దు భేచ
శక్ రాజన్య దేశయో

బకస్త్వ బకపుష్ప స్యా
త్కప్వా శ్రీదే చ రక్షణ
శుకో వ్యానసుతే కీరే
రావణన్యచ మంత్రిణి
గ్రంధిస్థే శిరీషే చ
శుకం స్వాచ్ఛాణకే క్వచిత్
ద్విక కాకే చ కోకే చ
న్యూకో బాణానిలోత్పలే

అర్క-కర్క పర్లే స్ఫటికే
రవౌ తామ్రే దివస్పతౌ (7)
కర్క కర్క రాశిభేదే
శుక్లాశ్వేదర్పణే ఖలే
తర్క కాంక్షానితర్కహ
కర్కభేదేషు కీర్త్యతే
శ్లోకో యశో న ద్యే చ
లోకస్త్వభువనే జనే
స్తాకోల్పే చాతకే

క పు ఇది బ్రహ్మకును అత్మకును వాయువున
కును సూర్యునకును యమునకును సర్వనామ
వాచకముకును అగ్నికిని నెమలికిని న సుఖము
నకును శిరమునకును జలమునకును పేరు

అక న ఇది పాపమునకును దుఃఖమునకును
పేరు శక పు ఇది రాజశ్రేష్ఠునకును (శాలివాహ
నాదులు) దేశవిశేషమునకును పేరు

బక పు ఇది బకపుష్పపుచెటునకును వాలుకొంగ
కును కుబేరునకును బకాసురునకును పేరు
శుక పు ఇది శుకమహామునికిని చిలుకకును
రావణునిమంత్రికిని న సాణేయమును గంధద్రవ్య
మునకును దిరిగనచెటునకును దుండిగపుచెట్టు
నకును పేరు

ద్విక పు ఇది కాకికిని చక్రవాక పక్షికిని పేరు
స్పక పు ఇది బాణమునకును వాయువునకును
కలువకును పేరు

అర్క పు ఇది జల్లేడుచెటునకును స్ఫటికమణికిని
సూర్యునకును రాగికిని ఇంద్రునకును పేరు
కర్క పు ఇది పీతకును కర్కటక రాశికిని వెల్ల
గుఱ్ఱమునకును అదమునకును కుండకును పేరు
తర్క పు ఇది ఆశకును సంశయ వితర్కము
నకును డోహకును కర్మవిశేషమునకును పేరు
శ్లోక పు ఇది కీర్తికిని పద్యమునకును పేరు
లోక పు ఇది లోకముకును మనుజునకును
పేరు సోక త్రి ఇది ప్వల్పమైనదానికిని పు
వానకోయిలకును పేరు

తోకం త్వవత్యే తనయే ఎచ(9)

కోకశ్రుక్రవ్యకే జ్యేష్ఠ్యం
ఖర్జురీద్రుమ భేకయో ।
రోకో దీప్తా బిలే రోకం
నౌకా క్రయణభేదయో ॥

చేకో విద్ధగే చేకన్తు
విశ్వస్తమ్మగ్ పక్షిణో ।
రేకో విరేకే శంకాయాం
రేక స్స్వదవమేఘ చ॥
కాక స్స్వద్వాయసే వృక్ష
ప్రభేదే పీఠసర్పిణి ।
కాకా స్సృత్కాకసాసాయాం
కాకోలీ కాక జంఘయో (12)

రక్తికాయాం మలయ్యాంచ
కాకమాచ్యాంచ కీర్తిలా
కాకం స్త్రీరత బంధే స్సృ
త్కాకానాం సంవాతావః(13)

వేశవారేచ ధృష్టే చ జ్యేష్ఠే చ
క్వచిదిష్యతే శిరః క్షాలనే
మానవిశేష ద్విపభేదయో (14)

పాకశ్శిశౌ జరానిష్ఠా
వచనక్లేదనే షు చ ।
శాకో ద్విపాంతరే శక్తౌ
నృప ద్రుమవిశేషయో ॥ (15)
శాకం వారీతకే చాప
నాకస్సృరాంతరిక్షయో ।
మూకోకపవాక్రుతౌ దీనే

తోక న ఇది స్త్రీ పుంరూప సంతానమునకును
పుత్రునకును పేరు

కోక పు ఇది చక్రవాకపక్షికిని తోడేటికిని బల్లికిని
ఖర్జూరపుచెటునకును కొంగకును పేరు

రోక పు ఇది ప్రకాశమునకును న రంధ్రము
నకును ఓడకును కొనుటుకును పేరు

చేక త్రి ఇది నేర్పరికిని విశ్వసంపజ్ఞేయబడిన
మృగపక్ష్యాదులకును పేరు

రేక పు ఇది విరేచనమునకును శంకకును
నీచునకును పేరు

కాక పు ఇది కాకికిని కొండగోగుచెట్టునకును
కుంటివానికిని స్త్రీ కాకిదొండచెటునకును తేలు
మణిచెటునకును వెలుమసంధిచెటునకును కాచి
చెటునకును న స్త్రీల రతిబంధవశేషమునకును
కాకులసమూహమునకును సంబాధపుగుండకు
ను దిటుకిని వృద్ధునకును తలరుదుకొనుటుకు
ను పరిమాణభేదమునకును ద్విపభేదమునకును
పేరు

పాక పు ఇది ఎల్లవానికిని ముసలితనమునకును
వండుటుకును పండుటుకును పేరు

శాక పు ఇది శాకద్విపమునకును సామర్థ్యము
నకును శాకరాజునకును శాకవృక్షమునకును
కరకచెట్టునకును పేరు

నాక పు ఇది స్వరమునకును ఆకాశమునకును పేరు
మూక పు ఇది మూగవానికిని దీనునకును పేరు

శూక్ష్మనుక్రోశశృంగయో || (16) శూక పు ఇది దయకును కొమ్మునకును పేరు
భూక శ్చిద్రే మరాశే చ భూక పు ఇది రంధ్రమునకును హంసకును పేరు
భేకో మండూక మేఘయో | భేక పు ఇది కిప్పాకును ముచ్చినకును పేరు
ఎకంతు కేవలే శ్రేష్ఠ ఏక త్రి ఇది అసహాయమైనదానికిని శ్రేష్ఠమైన
ఇతరస్మింశ్చ వాచ్యవత్ || దానికిని వేరైనదానికిని పేరు
శౌకం శుకసమూహే చ శౌక న ఇది చిలుకల గుంపునకును శ్రీల రతి
స్త్రీణాం చ కరణాంతరే బంధవిశేషమునకును పేరు
అంకస్థాన్యేంతికే మంతో అంక పు ఇది ప్రదేశమునకును సమీపమున
రూపకో తృంగలక్ష్మణు || (18) కును అపరాధమునకును నాటక విశేషమున
నాటకాది ఎరిచ్చేదే కును తొడముందరి భాగమునకును చిహ్నమున
చిత్రయుద్దేచ భూషణే | కును నాటకమందలి భాగమునకును యుద్ధవి
శేషమున కును అలంకారమునకును పేరు

కంకశృద్ధద్విజే ఖ్యాతో కంక పు ఇది బ్రాహ్మణవేషధారునకును రాపులు
లోవాప్యస్థ కృతాంతయో || (19) గునకును యమునకును పేరు
వంక పల్కాణభాగే స్యా వంక పు ఇది గుఱ్ఱపు కళ్ళము యొక్క ముందరి
న్నదీపాత్రే చ భంగురే | భాగమునకును నదీవక్రమునకును పేరు
టంక కపిష్ఠభేదే స్యా టంక పు ఇది నల్లవెలగచెట్టునకును రెండుధరణ
స్మానాంతర ఖనిత్రయో || (20) ముల ప్రమాణమునకును తవుగోలకును కోప
కోష్ఠానకోశే జంఘాయాం మునకును కత్తివరకును ఎక్కకును వెలిగార
టంకణే గ్రావధారణే | మునకును జాశ్మమలచెడు యులికిని పేరు
రంకస్తు కృపణే మల్లే రంక పు లోభికిని జటివానికిని పేరు
ఎంక కర్దమ పాపయో || పంక పు ఇది బురదకును పాపమునకును పేరు
న్యంకు ర్మృగే ఋషౌ న్యంకు పు ఇది జింకపోతునకును మునివిశేషము
నకును పేరు

నాకు ర్వామలూరౌ మునౌగిరౌ | నాకు పు ఇది పురుకును మునివిశేషమునకును

శంకు కీలే శివేస్త్రీ చ పర్వతమునకును పేరు
సంఖ్యాపాదపభేదయో || శంకు పు ఇది మేకునకును శివునకును అత్రువి
శేషమునకును సంఖ్యాభేదమునకును వృక్షవిశే

యాదా భేదేచ పాపేచ
స్థానావం చ మేహనైః
కల్పా పాపాశయే పాపే
దంభే విట్కిట్టయోరపి॥

వల్కంతు వల్కలై ఖండె
శల్కం శకలవల్కయో ।
శుల్కం ఘట్టాది దెయెస్య
జ్ఞమాతుర్బంధకైః ॥ (24)

నిష్కమస్తైధిక స్వర్గ
శతేదీ నారకర్షయో ।
వక్షాలంకరణే హేమ
మాత్రే హేమవత్రైః ॥ (25)

ముష్కంఽడ కొశే సంఘాతే
ముష్కే మోక్షేచ పాదపి ।
కిష్కర్మితస్తా హస్తైచ
ప్రకౌష్ఠే కుత్సితైః ॥ (26)
త్రికాకూపస్య నెమోస్య
త్రికం పుష్పాధరైః త్రయైః ।

లంకా రక్ష పురీశాఖా
శాకినీ కులటానుచ ॥ (27)

శంకా త్రాసే వితర్కిచ

రాకాతు సరిదంతరైః ।

షమునకును నీటిపందికిని పాపముకును
కొమ్ములులేనిమొరడుకును శిశ్నముకునుపేరు
కల్క పు ఇది దురాలోచనకును పాపముకును
కపటముకును పురీషమునకును చీమిడిమొదలగు
పండ్లెండు విధములగు శారీరమలములకునుపేరు
వల్క పు ఇది నారపటకును తునుకకునుపేరు
శల్క పు ఇది తునుకకును నారపట్టకునుపేరు
శుల్క పు ఇది మారస్థులు ఘాతీల వదనిచ్చు
ద్రవ్యమునకును అల్లునివదపుచ్చుకొనుద్రవ్యము
కునుపేరు

నిష్క పు ఇది 108 స్వర్గముల యెత్తు బంగారు
నాణెమునకును 70 గురుగింజలయెత్తు ముద్రిక
కును కరమునకును వక్షమునధరించు పతకమున
కును బంగారమునకును పలముయెత్తు బంగార
మునకునుపేరు

ముష్క పు ఇది వృషణముకును సమూహమున
కును మోక్షముకును వృక్షవిశేషముకునుపేరు
కిష్క పు ఇది జానకును మూరకును ముంజే
యికిని నిందితునకునుపేరు

త్రికా శ్రీ ఇది నూతిమీది గిరుకకును న ముడి
పూసకును మూడు వస్తువుల సమూహముకును
పేరు

లంకా శ్రీ ఇది రావణుని పట్టణమునకును
కొమ్మకును శాకినీ భూతమునకును వ్యభిచారిణి
కినిపేరు

శంకా శ్రీ ఇది భయమునకును సందేహించుట
కునుపేరు

రాకా శ్రీ ఇది నదీ విశేషముకును గజికిని

కచ్చానవరజ కన్యా క్రొత్తగా రజస్వలయైన పడుచుకును నిండుపున్న
పూర్ణైందుపూర్ణి మాసుచ॥(28) మకును పేరు

★ అథకాంత త్రివర్ణ ★

కనకం చంపక స్వర్ణ కనక న ఇది సంపెంగ పువ్వుకును బంగారు
కింశుక నాగకసరః కును మోదుగచెట్టుకును నాగకేసర వృక్షము
దుత్తూరె కాంచనారెచ కును ఉమ్మెత్త చెటుకును దేవకాంచన వృక్షము
కాలయెఁ క్వవిన్మతం॥ (29) నకును కృష్ణాగరుకును పేరు
కరకస్తు కరకెస్సా ద్వాడి కరక పు ఇది పురైకును దానిమ్మ చెటుకును
మెచ కమండలౌ ఎఱిభదె కమండలమునకును కరక పక్షికిని హస్తమున
కరచా కరకాచ ఘనోపలె॥ కును శ్రీ వడగలికిని పేరు
నరకౌనిరయె దైత్య సరక పు ఇది నరకముకును నరకాసురునకును పేరు
సరకస్సీధుభాజనె సరక పు ఇది కల్లుకుండకును ఎడతెగని మార
అభిన్నాధ్యగపంక్తచ కును స్థూల వరుసకును కల్లుత్రాగుటకును కల్లుకును
సీధుపానెచ సీధుని॥(31) పేరు
ఖనక శ్చిత్రతత్వజ్ఞౌ నంధి ఖనక పు ఇది చిత్రతత్వముందెలిసన వానికిని
(పధి) చొరెచ మూషకె కన్నపు దొంగకును పందికొక్కుకును పేరు
జనక ఎత్త రాజర్హౌ జనక పు ఇది తండ్రికిని జనకమహారాజుకును పేరు
ర్యతకం సంశయె యుగె॥ యుతక న ఇది సంశయమునకును జంటకును
యౌతక చలనాగ్రెచ (స్త్రీ) పెండ్లికూతునకిచ్చ బాలతోడవుకును చాటుకొన
వస్త్రాంచలయుక్తయౌ । కును శ్రీలపైటచంగుయొక్క అగ్రముకును
కూడుకొన్న దానికిని పేరు

కృషక కర్షకఫాలె (పాపె)

రజకౌ ధావక శుకె॥(33)

మధుకౌ వందిభదెస్సా రజక పు ఇది చాకలివానికిని చిలుకకును పేరు
ద్యస్త్యైవౌ విహగాంతరః మధుక పు ఇది స్తుతి పారకునకును య
మధుకౌ మధుఎర్హాంస్సా మధుకముకును పక్షివిశేషముకును తిప్పతిగె
దణుకౌ నిపుణాల్పయౌ॥(34) కును పేరు
అణుక పు ఇది నేర్పరికిని అల్పనకును పేరు

ఎనుకశ్శివమల్యాం స్వా
 దర్శ-వర్ణై చ రోమకః ।
 శిశుకశ్శింశుమారస్యా
 ద్బాలకొల్మాఎనోరమ్ (35)
 క్రముక ఎట్టికా లోధ్ర
 భద్రముత్తక పూగయో ।
 ఎలెకర్పానకాయాంచ
 క్రముకొ బ్రహ్మదారుణి (36)
 బహుక కర్కటైర్కచ
 దాత్యూహ జలఖాతకః ।
 ధనిక స్సాధుధన్యాక
 ధవేషు ధనికాస్త్రయాం॥ (37)
 మ్రయక పీతసారస్యా
 స్నీపే చిత్రమృగైశ్చిని ।
 కుంకుమేచ మ్రయంగోచ
 పృథుకశ్శివై శిశౌ॥ (38)
 యమకం యమజై శబ్దా
 లంకారే నంయమైశ్చ చ ।
 మశక కధ్యతే క్షుద్ర
 రోగజంతువిశేషయో॥ (39)
 కులకంతు పటొలెస్యా
 చ్చైకనంబంధగుచ్ఛైకై ।
 కులకస్యాత్కుల శ్రేష్ఠ
 వల్మీకై కాకతీందుకై॥ (40)
 తిలకం చిత్రై ప్రాహ
 ధ్రులామె తిలకాలకై ।
 రోగాశ్వ ద్రుమ భద్రేషు
 క్లౌవ్విసౌవర్చ తైశ్చ చ॥ (41)

వసుక పు బక పుష్పపు చెటుకును జిల్లేడు
 చెటుకును రుమాకరపాంసులవణముకును పేరు
శిశుక పు ఇది ఎడక మొసలికిని శిశువుకును
 డలుచమీనుకును పేరు
క్రముక పు ఇది యెర్రలోదుగ చెటుకును
 భద్రతుంగముస్తకును పోకచెటుకును ప్రేంకణపు
 చెటుకును ప్రత్తిచెటుకును గంగరావిచెట్టుకును
 పేరు
బహుక పు ఇది పీతకును జిల్లేడు చెటుకును
 కూకురు గడంగి ఎటుకును సంగడికిని పేరు
ధనిక పు ఇది సజనునకును ధనియముకును
 పెనిమిటికిని శ్రీ అడుదానికిని పేరు
మ్రయక పు ఇదివేగిమానునకును కడిమిచెటుకును
 పలురంగుల వెంట్రుకలు గల ఇరికిని తుమ్మెదకును
 కుంకుమకును ప్రేంకణపు చెటు కునుపేరు
పృథుక పు ఇది అటుగులుకును ఎల్లవానికిని పేరు
యమక న ఇది కవల బిడలకును యమకాలం
 కారముకును తపస్సుకును పేరు
మశక పు ఇది అల్పరోగముకును దోమకును
 పేరు
కులక న ఇది పొట్లచెటుకును నాలుగుకంటె
 నధికమయిన ఎకాన్వయముగల శ్లోకములకును
 పు కులశ్రేష్ఠునకును పుటకును చిటతుమికి
 చెటుకును పేరు
తిలక న ఇది బొటుకును ముఖ్యవస్తువుకును
 పుటుమచ్చకును రోగవిశేషముకును గుణముకును
 తిలకవృక్షముకును గర్భమందు కుడిప్రక్కనుండెడి
 మాంస ఎండముకును సౌవర్చలవణముకును పేరు

కులికొ నాగభద్ర స్యా
ద్భుభద్ర కులసత్తమే ।
కుశిక స్వాన్మునౌ తైల
శైవసర్వైః కృత్యయో ॥ (42)
చషకంతు నురాపాత్ర
మెఘమద్య ప్రభేదయో ।

చటక కలవింకె చ
చటకాస్త్రీ స్త్ర్యపత్యయో ॥ (43)
కటకం వలయే సానౌ
రాజధానీ నితంబయో ।

సాముద్రలవణేదంత
మండసి దంతి నామః ॥ (44)
కటుకం కటు రొవాణ్యం
వ్యోషేష కటుకం నృపతం ।
చులుక ప్రస్ఫుటౌ భాండ
భేదేచ చులుకం మతం ॥ (45)

పులక క్రిమి భద్ర స్యా
ద్గుచ్చార్క మణిదోషయో ।
గజాన ఎండె రొమాంచె
వారితాళె శిలాంతరే ॥ (46)

రుచకం మంగళద్రవ్యే
గ్రీవాభరణదంతయో ।
ఉత్పిష్టైబీజవూరచ
సౌవర్చలవిడంగయో ॥ (47)
రోచనాయాంచ రుచక
మశ్వాభరణ మాల్యయో ।

కులిక పు ఇది సర్పవిశేషమును వృక్షభేద
మును కులశ్రేణునకును పేరు
కుశిక పు ఇది కుశిక మహామునికిని నూని
మడికిని ఎంచెట్లుకును తాడిచెటుకును పేరు
చషక న ఇది కల్లుకుండకును మేఘమునకును
మద్య విశేషమునకును పేరు

చటక పు ఇది పూరవచ్చుగకును స్త్రీ ఆడు
వచ్చుగకును ఆడువచ్చుగ పీల్లకును పేరు
కటక న ఇది కంకణమును కొండచరియకును
రాజు నివశించు పటణమునకును ఎరుదుకును
సముద్రపు వుప్పుకును వీనుగ దంతములయొక్క
యలంకారముకును పేరు

కటుక న ఇది కటుక రోవాణికిని త్రికటుకలకును
(అనగా శౌంరి ఎప్పలి మిరియాలు) పేరు
చులుక పు ఇది చారెడుకును న చిన్న కుండ
కును పేరు

పులక పు ఇది చెటువల్లపుట్టెడు ఒక విధమగు
పురుగుకును పూలగుత్తికిని సూర్యకాంతమణి
లోని దోషముకును (అనగా పటలము) ఎనుగుకు
ఇచ్చెడు అన్నకబళముకును గగురుపాటుకును
హరిదళముకును వజ్రమునకును పేరు

రుచక న ఇది మంగళద్రవ్యమునకును హార
విశేషముకును దంతమునకును వేడుకకును
మాడిఫలపుచెటుకును సౌవర్చలవణమునకును
వాయువిడంగమునకును గోరోచనమునకును
అశ్వాభరణమునకును పుష్పమాలకును పేరు

క్షురక కొకిలాక్షెస్య
 ద్గ్క్షురె తిలకద్రుమే || (48)
 కాముక కమన్యేశిక
 పాదపె చాతిముక్తక
 పాతుక పతయాశాస్య
 త్రుపాతజలహస్తానా || (49)
 ఆనక ఎటహా భేర్యాం
 మృదంగం న్వనదంబుదే
 ఆధకం మానభద్రేస్య
 త్తువర్యామాధకీమతా || (50)
 కారక కర్తరి (నటే) ప్రాక్త
 కర్మాదావప కారకం
 చారక పాలకె శ్వాదే
 స్యాత్సంచారకబంధయో ||
 తారక కర్ణధారచ దైత్యచ
 దృశితారకం కనీసికాయాం
 నక్షత్రే తారకం తారకేతిచ || (52)
 వారకౌశ్యగతా వశ్య
 విశేషేని నిషేధకే
 పావకొగ్న సదాచార
 వన్నామంధేచ చిత్రకే || (53)
 భల్లాతకే విడంగేచ
 సాయకశృరఖడ్గయో
 రల్లక కంబళమృగే
 కంబళచ నిగద్యతే || (54)
 నాయకౌ నెతరిశ్రేష్ఠ
 హరమధ్యమణావప
 ప్రాణకన్సత్వజాతియ్యే

క్షురక పు ఇది గొలిమిడి చెటుకును ఎనుగ
 పల్లేరుకును తిలక వృక్షముకును పేరు
 కాముక పు ఇది శ్రీలయందాస్త్రగిల వానికిని
 అశోకవృక్షమునకును వూలగురివెందచెటుకును పేరు
 పాతుక పు ఇది పడునటీస్వభావముగలవానికిని
 కొండ చరియకును నీటి యేనుగకును పేరు
 ఆనక పు ఇది తప్పెటుకును భేరికిని మదెలకును
 గరించు మేఘమునకును పేరు
 అధక న కొలభేదమునకును ఈ శ్రీ సురాస్త్ర
 దేశమందు పుటిన తొవరిమన్నుకును పేరు
 కారక పు ఇది పనిచేయువానికిని న పనులకును
 పేరు
 చారక పు ఇది గజాశ్వాదులను పాలించు వాని
 కిని సంచరించుటకును మొండెముకును పేరు
 తారక పు ఓడ నడుపువానికిని తారకాసురున
 కును న నేత్రముకును కంటి నల్లగ్రుడుకును
 పేరు
 వారక పు ఇది గుర్రపు నడకకును అశ్వ విశేష
 మునకును నివారించు వానికిని పేరు
 పావక పు ఇది అగ్నికిని అచారవంతునకును
 నెల్లికూరకును చిత్రమూలమునకును జీడిచెటు
 కును వాయువిడంగమునకును పేరు
 సాయక పు ఇది బాణముకును కత్తికిని పేరు
 రల్లక పు ఇది మృగవిశేషముకును గొంగళికిని
 పేరు
 నాయక పు ఇది రక్షకునకును శ్రేష్ఠునకును
 నాయక మణికిని పేరు
 ప్రాణక పు ఇది ప్రాణవాయువుకును పేరిన

జీవకద్రుమదొలయో || (55)

జాలకం కొరకె ప్రాక్తం

కులాయే జాలినీపతి

ఆనాయెదంభభద్రే చ

వస్త్ర భద్రేచజాలికా || (56)

బాలకోఽజ్ఞేశౌకె

వాజివారణవాలధౌ

లంగుళీయకప్రీబర

పారివోర్యేషుబాలకం || (57)

వార్దకం వృద్ధ సంఘాతే

వృద్ధత్వే వృద్ధకర్మణి

మామకం మమతాయుక్తే

మాతులే మామకన్మృత ||

యాజ్ఞో యాజివిఖ్యాతో

యాజ్ఞో రాజకుంజరే

గ్రావాకో ఘాతవిహగే

వ్యాళానాంచ గృహీతరి || (59)

దారకో భేదకె ఎత్యే

రాత్రకం ఎంచరాత్రక

యేనవేశ్యాగృహే నీతో

వత్సరస్సతు రాత్రక || (60)

లాన్కకృలన కెలాన్య

కారిణ్యం మయూరకే

శార్దూక శర్పరా ఎండె

దుర్బుధేనెఽశార్దూక || (61)

సోరక కిత్తవే చోర

గద్యవిజ్ఞాన భేదయో

చెటుకును బాలింత బోలుకును పేరు

జాలక న ఇదిలేతమొగకును ఎటగూడుకును

పొట్లకాయకును వలకును గర్వముకును పేరు

జాలికా శ్రీ ఇది వలవలె వెలితిగానేన బటకు పేరు

బాలక పు ఇది మూఢునకును ఎల్లవానికిని

వెంట్రుకలకును గుఱ్ఱముయొక్క యేనుగు

యొక్క తోకకుంచెకును న ఉంగరమునకును

కురువేరునకును బంగారుసూడిగాజుకును పేరు

వార్దక న ఇది వృదుల సమూహముకును

ముసలితనముకును వారుచేయు కర్మకును పేరు

మామక త్రి ఇది నాదియనుటకును పు మేన

మామకును పేరు

యాజ్ఞక పు ఇది యజ్ఞము చేయించువానికిని

రాజెక్కిడి యేనుగకును పేరు

గ్రాహక పు ఇదికిరాతునిచేత చంపబడిన పక్షికిని

పాములవానికిని పేరు

దారక పు ఇది భేదించువానికి సంతానము

నకును పేరు

రాత్రక న ఇది అయిదురాత్రుల సమూహము

కును పు వేశ్యాగృహమందు సంవత్సరము నివసం

చినవానికిని పేరు

లాసక పు ఇది బద్ధకునకును నృత్యము చేయు

వానికిని నెమలికిని పేరు

శార్దూక పు ఇది ముద చక్కెరకును పాలనురగ

కును పేరు

సోరక పు ఇది జూదరికిని దొంగకును గద్య

కును జానవిశేషముకును పేరు

స్తాసకాఖ్యాతు చార్చి క్యే
జలాదెరం మద్భుదే॥ (62)

ద్రావకస్తు శిలాభద్ర

విద్వద్భూమికే ౨ చ॥

భ్రామకొ జంబుకె ధూర్త

సూర్యావర్తశ్చ భేదయో ।

ఎణ్యాక స్సక్తకె (స్థలకె) వాంగ్

తిలచూర్ణై (కత్తి) ఎ కుంకుమె॥

ఎనాకొ హరకొదండె

పాంసువర్ష త్రిశూలయో ॥

కావృక కృకవాక స్యా

తీతముస్తకకోకయో ।

క్షారక పక్షిమల్వ్యాది

ఎటకె జాలకె ౨ చ॥ (65)

పాటక స్యాన్మహాకిష్కా

కటకాంతర వాద్యయో ।

అక్షాదిడొలనె మూల

ద్రవ్యపచయ (వెధసా) రోధసా ॥

వరాకన్యంగరె శౌచ్యే (ఎ)

వరాకో వ్రతఖడ్గయో॥

పులాకన్తుపుధాన్య స్యా

త్సంక్షేపె భక్తన్యకై॥ (67)

ఎపాక కధ్యతె స్వాదౌ

ఎరిణామె చ దుగ్ధతా॥

విపాక ఎచనె స్వేదె

వ్యసత్కర్మఫలె ౨ చ॥ (68)

లంపాకొ లంపటె దేశ

సాసక పు ఇది చందనాదుల యొక్క మైపుత

కును నీరు మొదలయిన వాట్ల బుడగకును పేరు

ద్రావక పు ఇది అయస్కాంతములోని భేదము

కును నేర్పరికిని చేతి బీరచెటుకును పేరు

భ్రామక పు ఇది నక్కకును విటునకును సూర్య

మండలముకును సూదిగంటురాతికిని పేరు

ఎణ్యాక పు ఇది మైనముకును ఇంగువకును

తెలక ఎండికిని కుంకుమకును పేరు

ఎనాక పు ఇది శివధనస్సుకును పరాగవర

ముకును త్రిశూలముకును పేరు

కావృక పు ఇది కోడికిని పచ్చతుంగముస్తకును

చక్రవాక పక్షికిని పేరు

క్షారక పు ఇది పకులు మత్స్యములు చేయు

బుటకును లేత మొగకును పేరు

పాటక పు ఇది నలుబదిరెండంగుళముల ప్రమాణ

మునకును రాజు నివశించు పటణ మధ్యమున

కును వాద్యవిశేషముకును పాచికలు మొదలైన

వాటిని దొర్లించుటకును మూలద్రవ్యమునకును

హీనమునకును ఒడుకును పేరు

వరాక పు ఇది యుద్ధమునకును అనామధేయు

నకును వ్రతమునకును ఖడముకును పేరు

పులాక పు ఇది పొల్లుకును సంక్షేపముకును

అన్నపు కణమునకును పేరు

విపాక పు ఇది రుచికిని పరిపాకముకును దుర

వసకును వండుటకును చెమటకును దుష్కర్మ

ఫలమునకును పేరు

లంపాక పు ఇది ఆసక్తిగల వానికిని లంపట

శింపాక శృంగమూర్తయో ।

శం (సం) పాకన్తర్కకెద్భృష్టై

(సం) శంపాక శృతురంగుళై (69)

మోచక కదళీ శిగ్రు

నిర్మోచక విరాగిషు ।

పెచకో గజలాంగూల

మూలంబ్యంతఘాకయో (70)

మెచకో బద్ధిచంద్రె స్యా

న్మోచక శ్యామలై ౩ చ ।

తిమిరె క్షణ్యవర్ణై తు

మెచకం వాచ్యవద్భవేన్ (71)

సూచక స్త్రీవేనద్రవ్యై

బౌధకె ఎృషదంశకై ।

ఎనునె శుని కాకె చ

సెచక సైక్త మెఘయో ॥

లోచకో మాంసంబెస్యై

దక్షిణారెచ కజ్జలై (కంగులై) ।

లలాటాభరణై స్త్రీణాం

కదళీ నీలవస్త్రయో ॥ (73)

నీర్బుద్ధా కర్ణపూరచ

మౌర్ఖ్యం భూశ్శధవర్మ (ణి)ణో ।

మోదకో వార్షిక జ్ఞయ

ఖాద్యభేద్యే మోదకం ॥

ఖలక పాక వల్మీక

పూగకోశ శిరస్త్రుకై ।

దేశముకును పేరు

శింపాక పు ఇది అశ్వాదులదెక్కుకును మూరున
కును పేరు

శంపాక పు ఇది ఊహించువానికిని దైర్ఘ్య
వంతునకును రేలచెటుకును పేరు

మోచక పు ఇది అరటిచెటుకును మునుగచెటు
కును మడమలు కప్పుయుండు పాదరక్షకును
సన్యాసికిని పేరు

ఎచక పు ఇది యేనుగతోక మొదటి ప్రదేశము
కును గుడ్లగూబకును పేరు

మెచక పు ఇది నెమలికన్నుకును నలుపునకును
న చీకటికిని వి నల్లని వస్తువుకును పేరు

సూచక పు ఇది సూదికిని బోధించువానికిని ఎల్లికిని
కొండెగానికిని కుక్కకును కాకికిని పేరు

సేచక పు ఇది తడిపెడువానికిని మేఘముకును పేరు

లోచక పు ఇది మాంస ఎండముకును కను
గుడుకును కాటుగకును పాపటబొటుకును
అరటిచెటుకును నల్లగుడకును బుదిహీనున
కును చెవికమ్మకును వింటనారికిని కనుబొమ్మ
కును ముడతలు పడు చర్మమునకును పేరు

మోదక పు ఇది సంతోషము చేయువానికిని న
ఉండ్రముకును పేరు

ఖలక పు ఇది శిశువునకును పుట్టుకును పోకగెల
కును కుళ్ళాయికిని పేరు

గొళకొ విధవాపుత్రె
జారాచ్చ మణికె గుడె॥ (75)
కూపకొ గుణవృక్షె స్యా
తైలపాత్రే కుకుందరె,
ఉదపానె (మ్య) చితాయాం చ
కూపకాంధోగతో పలె॥ (76)

కూలక కృమిశైలె చ
ప్రతీర స్తూపయోరం॥
రూపకం నాటకె ధూరై
కావ్యాలంకరణె విదు ॥ (77)
చూతక కూపకప్యామై

సూతకం రస జన్మనో
లూనక స్యాత్పశౌ భిన్నై

శూకక ప్రావటె రసె॥ (78)

కీచకొ దైత్య భదె చ
శుష్కవంశె దృమాంతరె॥
కీటక కృవి భదె స్యా
న్నిష్కరె కీటకౌన్యవత్॥ (79)
జీవక పీత (సా రె) శాలె
స్యాత్ క్షపణె వృద్ధిజీవిని॥
సెవిని ప్రాణకె ౨ ప్యావా
తుండికె పాదపాంతరె॥ (80)

ఆజీవ జీవికామాన్యార్దై
వంత్యామం కుత్రచిత్॥

గొళక పు ఇల మగడు చచ్చిన వెనుక జారత్వము
వలనబడినవానికిని పెదబానకును ఉండకును పేరు
కూపక పు ఇది ఓడకొయ్యకును నూనె పాత్ర
కును శ్రీ ఎరుదుల మీదిగుంటలకును బావికిని
చితికిని పేరు

కూలకా శ్రీ ఇది నూతి నీళ్ళయందు మునిగిన
రాతికి (అనగా ధర్మరాయి) పేరు

కూలక పు ఇది లక్కపుటు పర్వతమునకును
ఒడునకును దిబ్బకును పేరు

రూపక న ఇది నాటకమునకును త్రి మోసగాని
కిని న రూపకాలంకారముకును పేరు

చూతక పు ఇది వాడకొయ్యకును తియ్య
మామిడికిని పేరు

సూతక న ఇది పాదరసముకును పుటుగకును పేరు

లూనక పు ఇది పశువునకును త్రి భేదింపబడిన
దానికిని పేరు

శూకక పు ఇది పెద గొయ్యికిని పాదరసము
కును పేరు

కీచక పు ఇది కీచకుడను రాక్షసునకును బొంగు
వెదురుకును వృక్షవిశేషముకును పేరు

కీటక పు ఇది పురుగుకును త్రి నిషురమైన
దానికిని పేరు

జీవక పు ఇది పేరిమానుకును క్షపణమతసున
కును వడిచేత జీవించువానికిని సేవించువానికిని
పాములవానికిని వృక్షవిశేషమునకును పేరు

జీవికా శ్రీ ఇది జీవనోపాయమునకును పాల
కూరకును పేరు

దీపకం వాగలంకారే
 దీపకా దీప్తికారకః (81)
 చీరకాఽధిక్రియా తేష
 పతంగాం చీరకా మతా
 సేవకన్తు ప్రసవే స్యా
 దనుజీవిని వాచ్యవత్ || (82)
 లశోకౌ వంజుళే మానె
 దృమని శోకయోర్మత ।
 లశోకా కటురౌవాణ్యా
 మశోకం పారదే స్మృతం || (83)
 ఆలోకౌ దర్శనై ద్యౌతే
 చాలోకౌ వందిభాషణే ।
 పెటకం పున్దరాదీనాం
 మంజూషాయాం కదంబకే ||
 హేరుకౌ బుద్ధభేదే స్యా
 న్మహాకాంగణైశ్చవ ।
 ధేనుకం కరణే స్త్రీణాం
 ధేనూనామప సంహతే || (85)
 వివేక స్యాజ్జ్వల ద్రాణ్యాం
 విచారేశ్చ రహస్యవ ।
 గైరికం కనకే ధాతౌ
 ప్రసక్త స్సేవనై చ్యుతౌ ||
 వైజికం శిగ్రుత్తైలే చ
 హేతౌ సద్యోఽంకు రేఽప ।
 కొరకం కుట్మలై విద్యాత్త
 క్కౌలక మృణాళయౌ ||
 కౌతుకం చాభిలాషే స్యా

దీపక న ఇది అలంకార భేదమును పు ప్రకా
 శమును చేయువానికిని పేరు
 చీరక పు ఇది అధికార పత్రమును మిడుత
 కును పేరు
 సేవక పు ఇది వీణయొక్క కరిదెకును వి సేవ
 వలన జీవించు వానికిని పేరు
 అశోక పు ఇది అశోక వృక్షమును గర్వవోష
 మును కంటే శివృక్షమును దు ఖములేకుండు
 తును స్త్రీ కతుక రోవాణికిని న పాదరసము
 కును పేరు
 ఆలోక పు ఇది చూచుటకును ప్రకాశకును
 చిత్తగింపులకును పేరు
 పెటక ర ఇది పుస్తకములు మొదలయిన వాట్ల
 పెటకును సమూహమునకును పేరు
 హేరుక పు ఇది బుద వోషునకును ఈశ్వరుని
 ప్రమథ గణమునకును పేరు
 ధేనుక న ఇది స్త్రీల రతిబంధ వోషమునకును
 గోవుల సమూహమునకును పేరు
 వివేక పు ఇది నిశ్శు లోడెడు చాదమొలైన వాటికిని
 బ్రహ్మవిచారణకును రహస్యమునకును పేరు
 గైరిక న ఇది బంగారునకును ధాతువోష
 మును పేరు
 ప్రసక్త పు ఇది తడుపుతుకును జారుతుకును పేరు
 వైజిక న ఇది మునుగ నూనెకును హేతువున
 కును పు అప్పుడుపుటిన మొలకకును పేరు
 కోరక న ఇది మొగకును తక్కిల ఫలమున
 కును తామరతూడుకును పేరు
 కౌతుక న ఇది అపూర్వ వస్తువును కోరుతుకును

లనూకం తు కులె శీలె

వ్యనూకొ గతజన్మని |

ఉలూక (కురువించె) కురుయోధే
స్యాత్పైచకె జంభ భేదిని (95)

శంబూకొ గజకుంభాంతె

దైత్యభద్రచ హేంగకె |

జలశుక్తౌ తు శంబోక

శృంబూకాం నిగద్యతే || (96)

బంధూకొ బంధుజీవె స్యా

ద్భందూక పీతసా (ర) లకె |

మండూకొ బంధభద్రే

దర్శరె శోణకె విదు || (97)

మండూక ఎర్హ్యం మండూకీ

వర్ణ కశ్చరణే స్మృత |

విలెపనె చందనేచ

వర్ణకంస్యాధార్భక || (98)

డింభేమూర్తైకృతే భ్రూణే

వర్తకో శ్వఖురె ఖగే |

అచ్చికం రీతికా నేత్ర

రోగయో రత్నకంకణ || (99)

కుబేరన్య విమానె చ

కాశీశ్చ రసాంజనె లా (హె)

వాకాంస్య మృదంగారశక

ట్యామం అచ్చికం || (100)

పూర్ణక స్వర్ణచూడె స్యాన్నాసా

(హేణ్యాం) చిన్యాంతు పూర్ణికా |

దర్శక స్వాత్ప్రతీహారె

అనూక న ఇది కులమునకును సత్స్వ భావము

నకును పు పూర్వజన్మకును పేరు

ఉలూక పు ఇది భారతయోధునకును గుడ్లగూబ
కును దేవేంద్రునకును పేరు

శంబూక పు ఇది యేనుగకుంభస్తలాగ్రమున

కును శంబూకుడను రాక్షసునకును జలజంతువి

శేషముకును కప్పచిప్పకును పేరు

బంధూక పు ఇది మంతెనచెటుకును వేగిమాను

కును పేరు

మండూక పు ఇది బంధవిశేషముకును కప్ప

కును దుండిగపు చెటుకును ఈ శ్రీ మంజీష

యనెడి గ్రంథ్యద్రవ్యముకును పేరు

వర్ణక పు ఇది నాట్యగానికిని న మైపూతకును

మంచిగంధముకును పేరు

అర్భక పు ఇది ఎల్లవానికిని మూరునకును

కృశించిన వానికిని గర్భమునకును పేరు

వర్తక పు ఇది గుఱ్ఱపు డెక్కకును మీనవల్లంకి

పక్షికిని పేరు

పుష్కక న ఇది కుసుమాంజనము నేత్రరోగ

విశేషముకును రత్నకంకణముకును కుబేరపుష్పక

మునకును అన్నభేదికిని రసాంజనమునకును

లోహముతో గూడిన కంచుకును మఱియంపటి

కిని పేరు

పూర్ణక పు ఇది పాలలటుకును శ్రీ ముక్కువద

నరుకువలెనుండు పక్షి విశేషముకును పేరు

దర్శక పు ఇది ద్వారపాలకునకును చూపించు

దర్శయిత్పు ప్రవీణయో || (101) వానికిని నేర్పరికిని పేరు

పద్మకం పద్మకాష్ట (౧౫) భ
బిందుజాలక యోరపి |

దీప్యకంచాజమోదాయాం
యవానీ బర్హి చూడయో ||

సస్యకస్సాన్యైశ్చ ఖడ్గే

నారెకెశస్య చాంతరి |

రక్తక్ ౨ మ్లా (త) నబంధూక

రక్తవస్త్రిను రాగిషు || (103)

చిత్రకస్సాన్యైశ్చ రువ్యామ్

భేదయోర్భేషజాంతరి |

వృశ్చికన్తు ద్రుణా రాశౌ

శూకకీచే తథాషధే || (104)

ఆంశుంకం వస్త్రిమాత్రస్యా

తూన్యైశ్చ వస్త్రితరీ యయో |

లంతికం నికటే చుల్కా

మంతికా శీతలౌషధే || (105)

తథాజ్యైశ్చ భగిన్యాంచ

నాట్యోక్తా కీర్త్యతే ౨ంతికా

స్వస్త్రికో మంగళద్రవ్య

చతుష్క గృహభేదయో || (106)

ఎష్టకస్య వికారి చ

స్వస్త్రికో రతతాళిక |

కంచుకో వారవాణే న్య

న్విర్మోకకవచే ౨ ఎవ || (107)

వర్ణాపక గృహీతాంగ

వృతనస్త్రిచ చోలక |

పద్మక న ఇది తామరకాడకును యేనుగయొడలి
యందలి తెల్లపొడమచ్చలకును పేరు

దీప్యక న ఇది ఓమముకును ఓమములోని భేదము
కును మయూరశిఖియను గ్రంధ్యముకును పేరు

సస్యక పు ఇది మాణిక్య విశేషముకును కత్తికిని
బెంకాయలోని భాగముకును పేరు

రక్తక పు ఇది తెల్ల పెద గోరింటకును మంతెన
చెటుకును యెర్రబటకును అనురాగము గలవాని
కిని పేరు

చిత్రక పు ఇది ఆముదపు చెటుకును చిరుత
పులికిని చిత్రమూలముకును పేరు

వృశ్చిక పు ఇది తేలుకును వృశ్చిక రాశికిని
కందిరీగకును తెల్లగలిజేరుకును పేరు

అంశుక న ఇది వస్త్రి సామాన్యమునకును
సన్నబటకును పైట చెంగుకును పేరు

అంతిక న ఇది సమీపమునకును స్త్రీ పొయికిని
చలవచేయు బొషధము కకును నాట్య పరిభాష
యందు జ్యేషఠగినికిని పేరు

స్వస్త్రిక పు ఇది మంగళద్రవ్యముకును నలువైపుల
చావడులు గల యింటికిని ద్వార భేదముచేత కట
బడిన రాజగృహ విశేషముకును ఎండివంటలోని
భేదముకును విటునకును పేరు

కంచుక పు ఇది యుదభటులు తొడుగు చొక్కా
కును కుబుసముకును కవచమునకును చొక్కా
లోని భేదము (దూది బొంత చొక్కా అని కొందరు)
చొక్కాకును (లేక రవికెకును) ఈ స్త్రీ ఓషధి

బౌషధౌ కంచుకీ చాధ
వంచక ఖలధూర్తయో ||
జంబుకె గృహబ్రహ్మచ
గృహ్యకశ్శేకనిష్ఠయో ।

బంధకస్యాద్వినిమయే
పుంశ్చల్పామబంధకీ || (109)

గాంధిక్ లేఖకె ప్రాహు
స్సగంధివ్యవహారిణీ |
గ్రంధికం ఎప్పలీమూలే
గ్రంధిక్ గుగ్గులుద్రుమ్ || (110)

మాద్రేయేచ కరీరచ
దైవజ్ఞేచ ప్రకీర్తిత ।
బాష్లాక్ దేశభద్రశ్శ్చ
బాష్లాకం ధీరవాంగున్ ||
అనయోరం బాష్లాక్
యాజ్ఞిక్ యాజకె శుకె ।
వార్షికం త్రాయమాణేస్యా
ద్వర్షికాలభవే శ్చ న్యవత్ ||
ఖడ్గిక్ మహాషీ తీర
పేనసైనికయోరపి ।

ఆహ్వాకం దిననిర్వర్త్య
భోజనె నిత్య (దిన) కర్మణి || (113)
గుండక్ మలినే ధూళా
కలోక్తి స్నేహపాత్రయో ।

గండక ఖడ్గిని ఖ్యాత
స్సంఖ్యావిద్యాప్రభేదయో || (114)

విశేషముకును పేరు
వంచక పు దురనునకును ధూర్తనకును నక్క
కును ఊరముంగినకును పేరు
గృహ్యక పు ఇది పెంపుడు మృగపక్ష్యాదులకును
పరాధీనునకును పేరు

బంధక పు ఇది ఒక దానినిచ్చి ఇంకొక దానిని
పుచ్చుకొనుటకును (అనగా తాకటు మొదలగునవి)
ఈ శ్రీ లంజకును పేరు

గాంధిక పు ఇది వ్రాయువానికిని పరిమళ
వస్తువుల నమ్మువానికిని పేరు
గ్రంధిక న ఇది ఎప్పులిదుంపకును పు గుగులు
వృక్షముకును సహదేవునకును వెదురు గుంపున
కును జ్యోతిష్కునకును పేరు

బాష్లాక పు ఇది దేశ విశేషముకును బాష్లాక
బాష్లాకదేశమునపుటినగుర్రముకును న కుంకు
మకును ఇంగువకును పేరు

యాజ్ఞిక పు ఇది ఋత్విజునకును చిలుకకును పేరు
వార్షిక న ఇది కలుత్రానుగు చెటుకును వి
వరాకాలమందైన దానికిని పేరు

ఖడ్గిక పు ఇది గేదెపాలమీది నురగకును
దండుకొలిచే వానికిని పేరు

ఆహ్వాక న ఇది ప్రతిదినమున్నూ చేయ తగపను
లకున్న భోజనముకును నిత్యకర్మలకును పేరు
గుండక పు ఇది మలినముకును పరాగము కును
మధురభాషణముకును నూనె పాత్రకును పేరు

గండక పు ఇది ఖడమృగమునకును సంఖ్యా
విశేషమునకును విద్యావిశేషమునకును విచ్చేద

లవచ్చేదెంత రాయె చ
గండకీ నరిదంతరె |

తండక ఖంజనె ఫెనె
సమాసప్రాయవాచిని || (115)
గృహదారౌ తరుస్కంధ
మాయాబహుళయోరపి |

కంటక క్షుద్రశత్రౌ చ
కర్మస్తానక దోషయో | (116)
(రోమాంచె చదృమాంగెచ)
వేణౌ దృమాంగెరోమాంచె
కంటకోమక రే ౨ చ |

తక్షక ఫణబెదె స్యా
దృష్టకిదృమభెదయో || (117)
పక్షక పార్శ్వ మా త్రెచ
(పార్శ్వద్వారసోయయో)
పక్షద్వారె చ పక్షక |

శంఖకం వలయె కంబౌ
శిరోరోగె చ శంఖక || (118)
నందకో హరిఖడ్గె చ
హర్షకె కులపాలె |

శీతక శ్శీతకాలే చ
సుప్తతె ద్విప్ర సూత్రిణీ || (119)
ఉష్ణకన్తు నిదాఘ స్యా
దాతురె క్షీప్రకారిణీ |

దు(కు)చ్చకో గంధకుట్వాంస్యా
ద్విహారాభ్యవశాయో || (120)
డుండు (దుండు) క
శోణకె క్కూరె

మునకును విఘ్నమునకును ఈ శ్రీ గండకీ
నదికిని పేరు

తండక పు ఇది కాటుక ఎటుకును నురుగకును
సమాసముతో గూడిన వాక్యముకును యింటి
దూలముకును చెటు మొదలుకును మాయల
మారి వానికిని పేరు

కంటక పు ఇది అల్పశత్రువుకును కార్యసానము
నకును దోషవిశేషముకును పెదురుకును తుమ్మ
మొదలైన వాటి ముల్లుకును గగుర్పాటుకును
మొసలికిని పేరు

తక్షక పు ఇది తక్షకుడను సర్పరాజుకును
వడ్లవానికిని వృక్షవిశేషముకును పేరు

పక్షక పు ఇది పార్శ్వసామాన్యమునకును
దిడివాకిలికిని పేరు

శంఖక న ఇది కడియముచకును శంఖమున
కును శిరమునపుటిన రోగవిశేషమునకును పేరు

నందక పు విష్ణునిఖడమునకును సంతోషమును
చేయువానికిని కులమును రక్షించువానికిని పేరు

శీతక పు ఇది శీతకాలముకును సుఖవంతున
కును మందునకును పేరు

ఉష్ణక పు ఇది గ్రీష్మకాలముకును రోగపీడితు
నకును శీఘ్రముగా పనిచేయువానికిని పేరు

దుచ్ఛక పు ఇది మురయను ఓషధికిని విహరించు
టకును వ్యవధానమునకును పేరు

డుండుక పు ఇది దుండిగపు చెటుకును కుటీల
హృదయమునకును పేరు

క్షుల్లక స్వల్పనీచయో ।

ఎష్టకో నేత్రరోగే చ

ధాన్యాదిచమ సె ౧౨౨ చ ॥ (121)

భస్మకం రోగభేద స్యా

ద్విడంగకలధౌతయో ।

చుంబక స్వాద్ధృవాగురు

ధూర్తాయస్కాంతకాముకే ॥

జంబుక (శ్వాపదె) ఫరవెనీచె

ప్రతీచీదిక్పతా వం ।

కార్ముకం వంశధనుషే

కర్మశక్తేతు వాచ్యవత్ ॥ (123)

నిర్మోకో మోక్షై వ్యామ్ని

సన్నాహే నిర్భకంమకే ।

హుడుక్కో వాద్యభేదే చ

దాత్యూహే మదమత్తకే ॥

తురుష్క స్వల్పకే ష్టాచ్చ

జాతౌ శ్రీవానకై క్వచిత్ ।

ఇక్షాకు కటుతుంభ్యాంచ

నూర్యవంశస్సపె ౧౨౩ చ ॥

కుతాకు (కుంరాకు) శ్చరు

రాధర్షైరుశ్శీలై చ బిలశయే ।

కు(ధా)షేకుర్మర్మచైభాసౌ

ఎరోత్తాపని పావకే ॥ (126)

ఎదాకు ర్ష్యశ్చై వ్యాఘ్రే

చిత్రకే చ నిరీప్యపే ।

క్షుల్లక పు ఇదిస్వల్పముకును నీచునకును పేరు

ఎష్టక పు ఇది నేత్రరోగ విశేషముకును ధాన్య

ముల ఎండితో చేసిన వాటికిని పేరు

భస్మక న ఇది రోగ విశేషముకును వాయు

విడంగముకును వెండికిని పేరు

చుంబక పు ఇది అనేకమంది గురువులు గలవాని

కిని వంచకునకును అయస్కాంత రాతికిని

విటునకును పేరు

జంబుక పు ఇది నక్కకును నీచునకును

వరుణ దేవునికిని పేరు

కార్ముక న ఇదివెదురునకును ధనుస్సునకును

వి కర్మయందు సమర్థునకును పేరు

నిర్మోక పు ఇది మోక్షమునకును ఆకాశము

నకును కవచమునకును పాము కుబుసమున

కునుపేరు

హుడుక్క పు ఇది డక్కినికిని కూకురు గడంగి

ఎటుకును గంజాయి చెటుకును పేరు

తురుష్క పు ఇది అందుగ బంకతో చేసిన ధూప

ద్రవ్యముకును అరకవానికిని దేవదారు బంకతో

చేసిన ధూపద్రవ్యముకును పేరు

ఇక్షాకు పు ఇది చేతి అనపకాయకును ఇక్షాకు

మహారాజుకును పేరు

కుతాకు పు ఇది హిందళశక్యము కాని వానికిని

దురాచారునకును సర్పముకును పేరు

కుఘాకు పు ఇది కోతికిని సూర్యునకును

పరులను బాధించువానికిని అగ్నికిని పేరు

వృదాకు పు ఇది తేలుకును పెద పులికిని

చిరుతపులికిని సర్పమునకును పేరు

స్పదాకురనిలె వజ్రై
దావాగ్నై ప్రతిసూర్యకే || (127)
గోరంకు ఎక్షిజాతా స్యా
ద్భవే న్నగ్నక వందిన్ ।
త్రిశంకు శలభే రాజ
విశేషే పుషదంశకే || (128)
పల్యంకో మంచ పర్యంక
బృషీ ఎర్యస్తాసు చ ।
కరంకో మస్త (కేశస్య) కాల్మ స్యా
న్నా రికెళఫలా త్రిని || (129)
కలంకో కేఽపవాదె
కాలాయసమలె ౨ ఎచ ।
భాలాం (జ్వాలా) క కరవత్రి
స్యాచ్చాకభద్రే చరో వాతే || (130)
మీహలక్షణ సంపన్న
పురుషేకచ్చపహరా ।
వృషాంక శృంకరే సాధా
భల్లాతక మ(హోక్ష) వల్లయో || (131)
మృగాంకో మారు తె చంద్రే

స్తబక శుభ్రగుచ్చయో

ఆతంకో రోగ సంతాప
శంకాను మురజద్వనౌ || (132)
పాలంక శల్లకీ శాకభేద
యో ప్రాజి (వాజి) ఎక్షిణి ।
లలర్కో ధవళాద్గై స్యా
ద్రోగోన్మాదిత(ని)కుర్క(కృ)రే || (133)

స్పదాకు ఎ ఇది వాయువునకును వజ్రాయుధమునకును
దావానలమునకును సూర్యవరిషేషమునకును పేరు
గోరంకు పు ఇది పక్షి విశేషమునకును నగ్నక
పక్షికిని స్తుతిపారకునకును పేరు
త్రిశంకు పు ఇది మిడతకును త్రిశంకు మహా
రాజునకును ఎల్లికిని పేరు
పల్యంక పు ఇది మంచమునకును పరుపునకును
తివాసీకిని యోగపటుకును పేరు
కరంక పు ఇది తలపుర్రెకును బెంకాయబొరియ
కును పేరు
కలంక ఇది గురుతుకును అపవాదుకును ఇనుప
చిటుముకును పేరు
భాలాంక పు ఇది రంపమునకును శాకవిశేషము
కును (తోటకూరని కొందరు) యెరుపు వరము
నకును గొప్ప సాముద్రిక లక్షణములు గలవాని
కిని తాబేటికిని విష్ణువునకును పేరు
వృషాంక పు ఇది శిశువునకును సజనునకును
జీడిచెటుకును అంత పురము కావలి వానికిని పేరు
మృగాంక పు ఇది వాయువుకును చంద్రునికిని
పేరు

స్తబక పు ఇది నిర్మలమైన దానికిని గుత్తికిని
పేరు

ఆతంక పు ఇది రోగవిశేషమునకును పరితాపము
కును శంకకును మదెలవాద్యమునకును పేరు
పాలంక పు ఇది అందుగు చెటుకును శాక
విశేషమునకును పాలంకి ఎటుకును పేరు
అలర్క పు ఇది తెల్లజిల్లేడుకును రోగముచేత
వెర్రెపటిన కుక్కకును పేరు

ఉదర్క-ఎష్యత్క-లీయ
ఫలే మదనకంటకే ।

సంపర్క-స్పృరతెప్పకై
వితర్క-స్పృశయోనాయో ॥ (134)
అంబికా పార్వతీ పాండు
జనన్యోరప మాతరి ।

అంధికా కైతవ మిశ్ర (శర్వర్యా)
నర్వప్యము కీర్త్యత ॥ (135)
లంబకో జనక బాణనేత్ర
మండేషు చాంబకం ।

సండె రత్న మహారత్న
ఘటికా బద్ధపారదె ॥ (136)

అష్టికా తింత్రీ (తిడి) కా
మైదారచాం గేరికా సచ ।
యూధికా మ్లానకె లువు
విశె (ప్రేమచ యూధికా)
షాంబష్ట యోరప ॥ (137)

రాజికా చకెదారె
రాజనర్వప రేఖయో ।
రసకాంర సాలాయాం
కాంచీరసనయోరప ॥ (138)

రుండికా ద్వార వీధ్యాం చ
దూతికియాంరణక్షితౌ ।
భూమికా రచనాయాంస్యా
న్మూర్త్యంతరపరిగ్రహ ॥

కల్గికా కరివాస్తాగ్రే
కరమధ్యాంగుళావప ।

ఉదర్క పు ఇది ఉత్తరకాల ఫలమునకును వృక్ష
విశేషముకును పేరు

సంపర్క పు ఇది రతికిని తాకుటకును పేరు
వితర్క పు ఇది సందేహముకును ఊహకును పేరు
అంబికా స్త్రీ ఇది పార్వతికిని పాండురాజు
తల్లికిని తల్లికిని పేరు

అంధికా స్త్రీ ఇది జూదముకును కూడిన
దానికిని కాటుగ ఎటుకును పేరు

అంబిక పు ఇది తండ్రికిని న బాణముకును
నేత్రముకును మీగడకును పేరు

ఘటికా స్త్రీ ఇది ఉండకును రత్నమునకు
నాయకమణికిని రసగుళికకును పేరు

అష్టికా స్త్రీ ఇది బింతచెటుకును పులుసుకును
పులిబింతయను వృక్షవిశేషముకును పేరు

యూధికా స్త్రీ ఇది తెల్ల పెద గోరింటుకును
పుప్పు విశేషముకును అడవిమొల్లచెట్టుకును పేరు

రాజికా స్త్రీ ఇది వరిమడికిని నల్లవాలకును
రేఖకును పేరు

రసకా స్త్రీ ఇది తియ్యమామిడి చెటుకును
మొలనూలుకును నాలుకకును పేరు

రుండికా స్త్రీ ఇది ద్వారపంక్తికిని దూతికకును
యుదభూమికిని పేరు

భూమికా స్త్రీ ఇది చేయుటకును పేషమునకును
పేరు

కల్గికా స్త్రీ ఇది యేనుగుతుండముకొనకును
చేతినడిమి వ్రేలికిని పోకగల మొదలయిన వాటి

క్రముకాదిఫటాంశే చ
కర్ణికా కర్ణ భూషణే || (140)

బీజకోశే సరోజస్య

కుట్టున్యాయం కుత్రచిత్

కణికా కధ్యతే ౨ త్యంత

సూక్ష్మవస్త్రాగ్ని మంధయో ||

గోధూమచూర్ణై సూచ్యం చ

తూలికాయాం చ కీర్తితా |

గణికా యూధికా వేశ్యా

తర్కారీ కరిణీషు చ || (142)

గణికా ౨ చ దైవజ్ఞై

కారికా నటయోషి |

కృతావివరణశ్లోకే

యాతనాయాంచకారికా || (143)

నావలాదికల్పే ౨

జాలికా జాలినీఫలె |

భటానామశ్చరచితాం

గరక్షిణ్యాం చ జాలికా || (144)

గిరిసారె జలూ కాయాం

నాదేయ్యాం విధవ స్త్రీయాం

జాలికా ఘనరుద్దిష్టో

గ్రామకూటే చ ధీవరే || (145)

నీలికానీలినీ క్షుద్ర

రోగశేఫాలికాను చ || (146)

మక్షికాయాం

కాళికా తు స్వర్ణదోష వరసృతో |

కాళికా యోగినీభేదే

కార్ణ్యగౌర్యాం ఘనావళా ||

గోలకకును చెవి యాభరణమునకును తామర

దుదుకును కుంఠెనకత్తెకును పేరు

కణికా స్త్రీ ఇది మిక్కిలి సన్నని బట్టుకును

నెల్లికూరకును గోధుమరవ్వకును సూదికిని

చిత్తరువులు మొదలగునవి వ్రాయుకుంచెకును

పేరు

గణికా స్త్రీ ఇది అడవి మొల్లచెటుకును బోగము

దానికిని తక్కిండు చెటుకును అడయేనుగకును

పేరు గణికా పు ఇది జ్యోతిష్కునకు పేరు

కాలికా స్త్రీ ఇది నాట్టు స్త్రీకిని వాగ్రూపకార్యము

నకును సూత్రార్థమును తెలుపు శ్లోకముకును

తీవ్రవేదనకును మంగలి మొదలయిన వాళ్ళ పని

తనమునకును పేరు

జాలికా స్త్రీ ఇది పొట్లకాయకును శిలా విశేషము

చేరచియించిన యుద్ధభటుల డాలు మొదలైన

వాటికిని ఇనుమునకును జలగకును నేలనేరేడు

చెటుకును మగడు చచ్చిన దానికిని పు గ్రామ

సమూహముకును పల్లెవానికిని పేరు

నీలికా స్త్రీ ఇది నీలిచెటుకును కుద్రరోగ విశేషము

కును నల్లపువ్వుల వావిలి చెటుకును ఈగకును

పేరు

కాళికా స్త్రీ ఇది బంగారములోని దోషముకును

కల్లుకును యోగినీ విశేషముకును నలుపుకును

పార్వతికిని మేఘపంక్తికిని ప్రతినెలకూ నిచ్చువడి

క్రమదేయవస్తుమూల్య
ధూనరీ నవమేఘయో ।

పటోల శాఖారోమాభీ
మాంసీ కాక్షిష కధ్యతే ॥ (148)

తథావృశ్చిక ఎత్రే ౨ ఎ
మాలికా నరిదంతరెగ్రైవె
యే ఎఱ్ఱమాలాయాం
ఎక్షిమల్లే ౨ ఎ మాలికా ॥ (149)

బా(వా) లికా వాలుకాబాలా
(ఎచ్చి) ఎంజోలా కర్ణభూషణౌ
తూలికా కధితా లేఖ్యే
కూర్చి కాతూలశయ్యయో
చూళికా నాటకస్యాంగే
కర్ణమూలే చ దంతిసాం
మల్లికా తృణశూల్కే ౨ ఎ
మీనమృత్యాత్రభేదయో ॥
మల్లికో వాంసభేదే ౨ ధ
ర్ముల్లికా ర్ముల్లికేత్తుభే
విలేపనమలే ర్ముల్యా
మాతవన్య రుచిన్ముతా ॥ (152)

వాలుకా నకతాసు స్యా
ద్వాలుకం త్వైలవాలకే ।
నగ్నికా తు కుమార్యాంస్యా
దధ క్షణ వందిన్ ॥
నగ్నకో ధేనుకా ధేనా
స్త్రీకరే(ణు)ణోవ్ ప్రసూతయో

రేణుకా ఎ వారేణా స్యా

మొదలగు వానికిని కిన్నరస్త్రీకిని కరిమబ్బుకును
పొట్లతిగకును రోమరాజికిని జటామాంసకిని
కాకికిని నాగదంతి చెటుకును పేరు

మాలికా స్త్రీ ఇది నదీ విశేషముకును కంఠహార
విశేషముకును పూదండకును పక్షివిశేషముకును
పేరు

బాలికా వాలికా స్త్రీ ఇది యిసుకకును కన్యకును
మీనవలంకి ఎటుకును చెవి యాభరణ విశేషముకును పేరు
తూలికా స్త్రీ ఇది కలముకును చిత్రపులు ప్రాయము
కుంచకును దూదిపురుపుకును పేరు

చూళికా స్త్రీ ఇది నాటకమందలియొకభాగవిశేషముకును
ఎనుగచెవియొక్క మొదటి భాగము కును ఎరు
మల్లికా స్త్రీ ఇది మల్లిచెటుకును మత్స్య విశేషము
కును మండిగ(లేకమూకుడు)కును పు హంస
విశేషముకును పేరు

ర్ముల్లికా యిల్లికా స్త్రీ ఇది నలుగు పెటిన
ఎండికిని చిమ్మెటుకును యెండయొక్క కాంతికిని

వాలుకా స్త్రీ ఇది యిసుకకును న కూతురు
బుడమ చెటుకును పేరు

నగ్నికా స్త్రీ ఇది పెండ్లికాని పది సంవత్సరముల
లోపు వయసు కల పడుచుకును పేరు

నగ్నక పు ఇది క్షపణ మతసునకును స్తుతిపార
కునకును పేరు ధేనుకా స్త్రీ ఇది గోవుకును
ప్రసవించిన స్త్రీకిని అతి యేనుగకును పేరు

రేణుకా స్త్రీ ఇది రేణుకమను గ్రంధ్యద్రవ్యము

జ్ఞమదగ్నిస్త్రయామః॥ (154) కును పరశురాముని తల్లికిని పేరు

జతుకా జినపత్రాయాం

జతుకా స్త్రీ ఇది చీకురు వాయిపురుగుకును న

జతుకం వాంగులాక్షయో

ఇంగువకును లక్కకును పేరు

కూర్చికా నూచికాయాం చ

కూర్చికా స్త్రీ ఇది సూదికిని చిత్తరువులు వ్రాయు

తూలికాయాం చ కుట్టలే

కుంచెకును మొగకును కుంచెకోల మొదలయిన

కవాటకీలకే క్షీరవికృతావకూర్చికావాటికిని జున్నుకును పేరు

మాతృకాధా (తృ) త్రికామాత్రో

మాతృకా స్త్రీ ఇది పెంపుడు తల్లికిని న నాట్య

ర్మాతృకం కరణో స్వరో॥ (156)

విశేషముకును స్వరముకును పేరు

పతాకా వైజయంత్యాంచ

పతాకా స్త్రీ ఇది టెక్కిము (లేక జండా) కును

సౌభాగ్యోంక ధ్యజేఽచ

సంధూరముకును గురుతు జండాకును పేరు

స్యాత్పుత్రికా పుత్తలికా

పుత్రికా స్త్రీ ఇది వస్త్రదంతాదులచేత చేయబడిన

దువాత్రో ర్యావతూలకే॥ (157)

బొమ్మకును కుమార్తెకును లత్తుక దూదికిని పేరు

పుత్రక శృలభే ధూర్తే

పుత్రక పు ఇది మిదతకును మోసకానికిని

శైలవృక్షప్రభేదయో ।

పర్వత విశేషముకును వృక్షవిశేషముకును పేరు

ఉష్ట్రకా మృత్రికాభాండ

ఉష్ట్రకా స్త్రీ ఇది మటికుండలోని భేదముకును

భేదేఽచ కరఢస్త్రయాం॥

ఆడ ఒంటెకును పేరు

డింబికా జలబింబే స్యా

డింబికా స్త్రీ ఇది నీటి దొండ చెటుకును దుండి

తోస్సోనాకే కాముకస్త్రయాం

గవు చెట్టుకును కులటుకును పేరు

స్యమీకా నీలికాయాం చ

స్యమీకా స్త్రీ ఇది నీలిచెటుకును పుటుకును

స్యమీకో నాకు వృక్షయో ॥

వృక్షవిశేషముకును పేరు

దూషికా తూలికాయాంచ

దూషికా స్త్రీ ఇది రంగులు పేయుకుంచకును

దూషికా నేత్రయోర్మలే ।

కండ్లపునికిని పేరు

ఊర్మికా త్వంగుళయే స్యా

ఊర్మికా స్త్రీ ఇది వ్రేలియుంగరమునకును

ధ్వస్త్రభంగ తరంగయో ॥

బటుకుచ్చెళ్ళకును అలకును వేడుకకును సంగీత

తథోత్కంఠో ద్భాహాలక

ధ్వని విశేషముకును తుమ్మెద ఝంకారముకును

భృంగస్యానేషు చోర్మికానూచ్ఛ్యాం

పేరు

శలాకా మదనశాలికా

శలాకా స్త్రీ ఇది సూదికిని మ్రంగ చెటుకును

శల్యయోశ్శలే॥ (161)

గనగకును ఎదు పందిముల్లుకును గొడుగు

చత్రపంజర కాష్ట్యం చ
శ(స) ల్లకీ పశు వృక్షయో ।

నర్తకీ లాసకాయాంచ
కరిణ్యామప నర్తకీ ॥ (162)
నర్తక కేలక పోటగళ
చారణయో ర్నటే ।
చుల్లకీ శింశుమారే చ
కుండీ భేదీ కులాంతరే ॥ (163)
చతుష్కీ మశక హర్యాం
చ తుష్కీ యజ్ఞకాంతరే ।
జాహాకో ఘోంఘ మార్జాల
ఖట్వా కారుండి కాసు చ ॥

★ అథ కాంతశ్చతుర్వర ★

అళిమక ఎకే భేకే
మధూకే ఎద్యకేనరే ।
భవేదళింకో భృంగే
కోకిలే రతవాండకే ॥ (165)
న్మృత కురవక శ్శోణా
మల్లన ఝింబీ ప్రభేదయో ।
భవేన్మరువక లుప్త
విశేషమదనదృమే ॥ (166)
బలాహాకో గిరౌమేఘే
దైత్యనాగవిశేషయో ।

భ్రమరకో జలే భృంగే
గిరకే చూర్ణకుంతలే ॥ (167)
వరాటక న్ద్వాలరజ్జ్వే

మొదలయిన వాటి కామకును పేరు
శల్లకీ శ్రీ ఇది ఎదుపందికిని సల్లకీ అందుగు
చెటుకును పేరు
నర్తకీ శ్రీ ఇది చాట్క శ్రీకిని ఆడ యేనుగకును
పు కత్తివాయి మొదలయిన వాటిపైన నృత్యము
చేయువానికిని కిక్కిస గడికిని నాట్కగానికిని
(అనగా కుశీలపుడు) దుండిగపుచెటుకును పేరు
చుల్లకీ శ్రీ ఇది ఎడకమొసలికిని పాత్ర విశేషము
కును కులవిశేషముకును పేరు
చతుష్కీ శ్రీ ఇది కప్పకొను వస్త్ర విశేషముకును
నాలుగు పేటల ముక్తాహారముకును పేరు
జాహాక పు ఇది జంతువిశేషముకును ఎల్లికిని
మంచముకును నీటి కోడికిని పేరు

అళిమక పు కోకిలకును కప్పకును ఇప్పు
చెటుకును పద్యకింజల్కముకును పేరు
అళిమక పు ఇది తుమ్మదకును కోకిలకును
విటునకును పేరు
కురవక పు ఇది యెర్ర పెద గోరింటుకును
ములుగోరింటుకును పేరు
మరువక పు ఇది పుప్పు విశేషముకును (అనగా
మరువక పుప్పుము) ముంగచెటుకును పేరు
బలాహాక పు ఇది బలాహాకపర్వతముకును బలాహాక
మను మేఘముకును బలాహాకుడను రక్కసునకును
దేవయోని సర్పవిశేషముకును పేరు
భ్రమరక పు ఇది జలమునకును తుమ్మెదకును
చిటెలుకకును ముంగురులకును పేరు
వరాటక పు ఇది మోకు త్రాటికిని తామరపూస

పద్మబీజే కపర్దకే ।

శృంగాటకో భవేద్వారి

కంటకే చ చతుష్పదే ॥ (168)

గోకంటకో గోక్షురకే

స్త్రపుటే చ గవాం ఖురే ।

ఆకల్పక స్తమో మోహ

గ్రంధీషూత్సలికా ముదో ॥

ఆత్మపక్వ నిలవ్యాధౌ

వ్యాధేనిందాకరే ॥ చ ।

ప్రచలాక శృరాఘాతే

దందశూకే భుజంగమే ॥ (170)

బృందారకస్ఫురే శ్రోష్ణే

మనోజ్ఞే పున రన్యవత్ ।

నియామక కర్ణధారే

పోతవాహే నియంతరి ॥ (171)

వినాయకస్త్తు హేరంబే

లార్క్వే విష్ణు జినే గురౌ ।

నిశ్చారక పురీషస్య

క్షయేస్త్వరే సమీరణే ॥ (172)

భట్టారకస్ఫురే రాజ్ఞి

కధితశ్చ తపోధనే ।

దాసేరక స్వ్యాత్సర భే

దాసీపుత్రే చ ధీవరే ॥ (173)

అంగారకం కుజే విద్య

దుర్ముఖాంశే క రంటకే ।

లంగారికే క్షుకాండే స్వా

కును గవ్యకును పేరు

శృంగాటక పు ఇది జలచర విశేషముకును

నాలుగు త్రోవలు కలిసిన దారికిని పేరు

గోకంటక పు ఇది ఎనుగ పల్లెరు చెటుకును

నిమ్మొన్నతమయిన దానికిని గోవులడెక్కకును పేరు

ఆకలక పు ఇది చీకటికిని మోహముకును

ముడికిని పేడుకకును సంతోషముకును పేరు

ఆత్మపక్వ పు ఇది వాతరోగ విశేషముకును

బోయవానికిని నిందించువానికిని పేరు

ప్రచలాక పు బాణముచేత కొటబడిన గాయము

కును దండసూకుడను రాక్షసునకును సర్పమున

కును పేరు

బృందారక పు ఇది దేవతకును త్రి శ్రేషమైన

దానికిని మనోహరమైన దానికిని పేరు

నియామక పు ఇది ఓడనడుపు వానికిని ఓడ

కంబము మీదనుండి మారము చూపువానికిని

(అనగా తండేలు) నియమించువానికిని పేరు

వినాయక పు ఇది ఎళ్ళారికిని గరుడునకును

విఘ్నముకును బుదదేవునకును గురువుకును పేరు

నిశ్చారక పు ఇది మలబదముకును యథేచ్ఛ

కును వాయువకును పేరు

భట్టారక పు ఇది దేవునకును రాజుకును

మునీశ్వరునకును పేరు

దాసేరక పు ఇది ఒంటెకును లంజకొడుకుకును

పల్లివాని ని పేరు

అంగారక పు ఇది అగారకునకును నిప్పు

బొగుకును పచ్చపువ్వుల గోరింటకును పేరు

అంగాలికా త్రీ ఇది చెరుకు కర్రకును మోదుగ

త్సోరకే కింశుకన్యచ॥

దలాధకస్తు కుందే స్వా

త్సోరకర్థ శిరీషయో ।

స్వయంజాతతిలే ఫేనే

ఖాతకే నాగకేసరే ॥ (175)

వాత్యాయాం పుశ్చికాయాం చ

గైరికే చ మహాత్తరే ।

పూర్ణానకం వస్తుపూర్ణ

పాత్రపటహ పాత్రయో ॥

ప్రక్షీర్ణకం గ్రంథభద్ర

చామరె వస్తరె వాయె ।

స్మృత పుష్కలకో గంధ

మృగే క్షణికీలయో ॥ (177)

కోశాతక క (రె) చెవ్యే

క్లిష్టాల్ల పాశానా చక శాతకీ

వాణిజకో బడబాగ్న

వణిజ్యం ॥ (178)

నిర్గంధక స్వ్యాత్ క్షపణ

నిష్పల్లేష్వపరిచ్ఛదే ।

స్వాదశ్మంతకముద్దాన

మల్లికార్పూరదనైః ॥ చ ॥ (179)

కటిల్లకన్తు పర్ణా స

వర్షాభూ కారవెల్లయో ।

కపర్దకో వరాటె స్వా

జ్జటాజూటే చ ధూర్జటే ॥

గోమే (ధి)దకం పీతమణా

కాకోలే ఎత్రకే ॥ చ ॥

మండోదకశ్చిత్రరాగే

మొగకును పేరు

దలాధక పు ఇది మొల్ల మొగకును ఎనుగచెవి

కిని దిరిశెన చెటుకును సాగుచెయ్యక మొలచిన

నువ్వు చెటుకును నురుగకును అగడ్తకును

నాగకేసరపుచెటుకును సుడిగాలికిని తూటికూర

కును ధాతువిశేషముకును మిగులగొప్పవస్తువు

కును పేరు

పూరానక న ఇది వస్తువులచేత నిండింపబడిన

పాత్రకును ధక్కా వాద్యముకును పాత్రకును పేరు

ప్రక్షీర్ణక పు ఇది గ్రంథవిశేషముకును సురటికిని

విస్తారముకును గుర్రముకును పేరు

పుష్కలక పు ఇది కస్తూరి మృగముకును క్షపణ

మతసునకును మేకుకును పేరు

కోశాతక పు ఇది కేశపాముకును ఈ శ్రీ

పొట్లచెటుకును చేతిపొట్లకును చేతిబీరచెటుకును పేరు

వాణిజక పు ఇది బడబానలముకును వర్తకము

చేత జీవించువానికిని పేరు

నిర్గంధక పు ఇది క్షపణ మతస్థునకును ఫలము

లేనిదానికిని పరివారము లేకపోవుటకును పేరు

అశ్మంతక న ఇది ప్రోయికిని దీపపు ప్రమిదె

యొక్క అవరణముకును పేరు

కటిల్లక పు ఇది నల్లగగెర చెటుకును గలేరు

చెటుకును కాకర చెట్టుకును పేరు

కపర్దక పు ఇది గవ్వకును శివుని జటాజూటము

కును పేరు

గోమేదక న ఇది గోమేదక మణికిని విషము

కును అకుపత్రికముకును పేరు

మండోదక పు ఇది విచిత్రవర్ణముకును మంగళా

- భవేదాతరణే ౨ చ ॥ (181) రమైన చందనాదుల పూతకును పేరు
శలానీకో మునేర్చేదే శతాధిక పు ఇది ముని వోషముకును పెద
వృద్ధి చాధ వయసు వానికిని పేరు
ఖ(క)రాళిక ॥ ఖరాళిక పు ఇది గ్రామనాయకునకును వృక్ష
గ్రామణీభండినారాచో వోషముకును (మంజీషయనికొందరు) బాణము
పధానేషు ప్రయుజ్యతే ॥ (182) కును తలగడాకును పేరు
లేఖనికో లేఖహరే లేఖనిక పు ఇది జాబులు తెచ్చువానికిని యవడు
యస్సవాస్తం విలేఖయేత్ ॥ జాబులు మొదలగు వాటియందు పరుని చేతను
లేఖేషు ఎరవాస్తేన తాను వ్రాసినట్లు వ్రాయించు చున్నాడో వానికిని
తత్రాప్యే షప్రదర్శిత ॥ (183) పేరు
భవేన్మండలకం బింబే మండలక న ఇది సూర్యాది బింబములకును
కుష్టభేదే చ దర్పణే ॥ గుండ్రముగా నుండెడి కుషుకును అదముకును పేరు
ఎప్పలకం సైవపుంతే ఎఫలక ఇది కుచాగ్రముకును కుటుదారము
మతం సీవసనూత్రక ॥ (184) నకును పేరు
ఎండితక స్వాత్తగరే ఎండితక పు ఇది గ్రంధి తగరముకును మ్రంగ
మదనే చ ఎణిజ్జితే ॥ చెటుకును మరువముకును పేరు
త్రివర్ణకం గోక్షరక త్రివర్ణక న ఇది ఎనుగ పల్లేరుకును కరకతాడి
త్రిఫలాయాం కటుత్రక ॥ (185) ఊరికలకును శౌంరిఎప్పలి మిరియాలకును పేరు
సాలావృక స్పృగాల్కే ॥ సాలావృక పు ఇది నక్కకును కుక్కకును
సారమేయే వలీముఖే ॥ కోతికిని పేరు
కాలేయక స్సారమేయే కాలేయక పు ఇది కుక్కకును అతికాముకున
మూకాముకశక్రయో ॥ (186) కును ఇంద్రునకును త్రి మంచికలమందు
కాలేయక కులశ్రేష్ఠే పుటిన దానికిని పేరు
వాచ్యలింగ ప్రకీర్తిత ॥ సుప్రతిక పు ఇది సుందరమగు అవయవములు
నుప్రతికశ్చేభనాగే కలవానికిని ఈశాన్య దిక్కుననుండు దిగజము
భవేదీశానదిగజే ॥ (187) కును పేరు
జైవాత్మక కృశేచంద్రే జైవాత్మక పు ఇది కృశించిన దానికిని చంద్రున

భైషజ్యాయుష్మతోరపి ।

రతర్దిక స్సౌద్ధివాస

సుఖస్నాన్ ౨౮౫౦౦౦౦౦ (188)

వైనానక స్సౌత్ క్షణిక

పరతంత్రోద్ధనాభయో ।

వైదేహకో వాణిజక

శూద్రాద్వైశ్యాసుతేనృపే ॥

వితున్నకం తు ధాన్యాకే

తథా ఝాటామలౌషధౌ ।

గో(కూణి)కులిక కేకరే

స్యౌత్పంకష్టగవ్యపెక్షక ॥

భార్యాటికో భవేద్భార్యా

నిర్జితే వారిణాంతరే ।

కాపటికో ౨౮౫౦౦౦౦౦

ఛాత్రేస్యా (కాదాశాని)

త్సౌటదేశిని ॥ (191)

కౌక్కుటికో దాంభికేస్యా

దదోర (పేరి తేక్షణి) ।

లాలాటిక ప్రభోర్పావ

దర్శిన్యాశ్లేషణాంతరే ॥ (192)

కార్యాక్షమె ప్యాక (లి) ధిత

శిలాటక శ్శిలా ట్టయో ।

కర్కోటకస్సౌన్యాలూర

కాద్రవేయప్రభేదయో ॥

కును బౌషధ విశేషముకును దీర్ఘాయుష్మంతున
కును పేరు

రతర్దిక పు ఇది దివసమునకు సుఖస్నానమున
కును తెల్లనిముఖము వక్షముకేశములు డెక్కలు
తోకగల గుర్రముకును పేరు

వైనానక పు ఇది బౌద్ధ విశేషునకును పరాధీను
నకును సాలెపురుగు కును పేరు

వైదేహక పు ఇది వర్తకునకును శూద్రునివలన
వైశ్య క్రీడిపుటినవానికిని విదేహరాజుకును పేరు

వితున్నక న ఇది కొత్తిమిరికిని నేలపుశిరగచెటు
కును పేరు

గోకులిక పు ఇది మెల్లకంటివానికిని బురదయందు
పడి లేవశక్తిలేని గోవును ఉపేక్షించినవానికిని పేరు

భార్యాటిక పు ఇది భార్యచేత జయించబడిన
వానికిని ఒకవిధమైన లేడికిని పేరు

కాపటిక పు ఇది అన్యుల మర్మమును గుర్రెరిగిన
వానికిని శిష్ఠునకును కటదేశసునకును పేరు

కౌక్కుటిక పు ఇది దంభము కలవానికిని అడుగు
పెటెడుచోట చూచుకొనుచుండు బితుకునకును పేరు

లాలాటిక పు ఇది అభిప్రాయమును కనుగొను
టకై ప్రభువులయొక్క లలాటమును చూచువాని
కిని ఆలింగనవిశేషముకును పనులయందు
సమర్థము కాని వానికిని పేరు

శిలాటక పు ఇది రాతికిని ప్రాకారము మీది
యింటికిని పేరు

కర్కోటక పు ఇది మారేడుచెటుకును కర్కోటకు
డను సర్పవిశేషముకును పేరు

వరండకన్తు మాతంగ
వేద్యాం యౌవనకంటకే |

సంవర్తులేప్యాఖనిక
శ్చైరేక్రోడే ఎమూషకే || (194) ఎలుకకును పేరు

వైతాళిక బోధకర
భేటితాళేప్యదీరిత |

తిక్తశాకన్తు ఖదిరి
వరుణోపత్రసుందరే || (195)

మయూరకోవ్యపా మార్గే
తుట్టకే ఎమయూరకం |

విశేషకస్యా త్రిలకే
విశేషోవాహకే చ || (196)

విదూషకశ్చాటు (ఎ) వటౌ
పరనిందాక రేపచ |

భవేత్తై కలికం మాతృ
యాత్రామంగళసూత్రయో ||

తథా నన్యస్తనందేహ
జీవ క్షపణకేష్యప |

ఎడమూకన్పుతో ధీరే
శ్చరే వాక్ శ్రుతివర్జితే ||

వర్తరూకో నదీభేదే
కాకనీడే జలావటే |

కాకరూ(కోపు) క ఉలూ
కెస్యాన్ని స్వేష్ట్రీ

జిత దంభయో || (199)
దిగంబరే భీరుకే చ

వరండక పు ఇది ఎనుగను కటెడు అరుగుకును
యౌవనమందు గండసలమందు పుటెడు ప్రణవో
షముకును వర్తులాకారముకును పేరు

ఆఖనిక పు ఇది కన్నపు దొంగకును పందికిని

వైతాళిక పు ఇది మేలుకొలుపువానికిని స్తుతిపార
కునకును పేరు

తిక్తశాక ఇది చంద్రచెటుకును ఉలిమిడిచెటు
కును వృక్షవోషముకును పేరు

మయూరక పు ఇది ఉత్తరేణిచెటుకును న
మైలతుతముకును పేరు

విశేషక పు ఇది బొటుకును అతిశయమును
పొందినవానికిని పేరు

విదూషక పు ఇది వాక్యాతుర్యముచేతనూ ఆకా
రవోషముచేతనూ నవ్వుపుటించువానికిని పరుల
ను నిందించు వానికిని పేరు

కలిక న ఇది తల్లితో ప్రయాణము చేయుట
కును మంగళసూత్రముకును పు సంన్యాసికిని
సందేహంపబడిన జీవనము కలవానికిని క్షపణ
మతసునకును పేరు

ఎడమూక పు ఇది మోసగానికిని చముడు
మూకపటిన వానికిని పేరు

వర్తరూక పు ఇది నదీ వోషముకును కాకిగూడు
కును నీళ్ళగోతికిని పేరు

కాకరూక పు ఇది గుడ్లగూబకును నిరనున
కును అడుదానిచేత జయింపబడిన వానికిని
కపటమునకును వస్త్ర విహీనునకును ఎరికివాని
కిని పేరు

దందశూక్ వారక్షస్థో ।

మృష్టైరుక్ నదన్యేన
మృష్టైశివ్యతిధిద్విష ॥ (200)
కృకవాకుర్మయూరేన
నరట్ చరణాయుధే ।

రాధరం (క) కుస్తు నాసేరే
శీకరే చ ఘనోపతే ॥ (201)
కలవింకన్మృతో గ్రాసు
చటకే చ కళింగకే ।

సౌగంధికం తు కల్హారే
ఎద్మరాగే చ కత్తుణా ॥ (202)
గంధోపలే గాంధికేతు
సౌగంధిక ఇతిధ్వని ।

సోమవల్కన్స్తు ధవళ
ఖదిరేకట్ఫలేన చ ॥ (203)
భయానక స్ఫుతో వ్యాఘ్రే
సైంహ కేయేన భీషణే ।

అండరీకం నతాం భోజే
నతఛత్రే చ భేషజే ॥ (204)
కోశకారాంతరే వ్యాఘ్రే
అండరీకోగ్నిదిగజే ।

జర్జరీకం బహుచ్ఛిద్రే
జర్జరీకో జరాతురే ॥ (205)
చర్చరీకో మహాకాశే
కేశవిన్యాస శాకయౌ ।

తర్జరీకం వహత్రే స్వా
త్తర్జరీకశ్చ పారగ ॥ (206)

దందశూక పు ఇది పాముకును రాక్షసునకును
పేరు

మృష్టైరుక పు ఇది దాతకును తిండిపోతునకు
ను అతిథులను ద్వేషించు వానికిని పేరు
కృకవాకు పు ఇది నెమలికిని తొండకును
కోడికిని పేరు

రాధరంకు పు ఇది సేనాముఖమునకును
ఉదకకణమునకును వడగలికిని పేరు
కలవింక పు ఇది ఊరలచ్చుగకును కూకటి
మూగలకును పేరు

సౌగంధిక న ఇది ఎఱ్ఱకలువకును పద్మరాగముణి
కిని కామంచి గడికిని పు గంధకమునకును
సుగంధ ద్రవ్యములమ్మువానికిని పేరు

సోమవల్క పు ఇది తెల్లచంద్ర చెటుకును ఠేకు
మ్రానుకును పేరు

భయానక పు ఇది పెదపులికిని రాహువకును
త్రి భయంకరమైన దానికిని పేరు

పుండరీక న ఇది తెల్లతామర పువ్వుకును
శ్వేతఛత్రముకును ఓషధి విశేషముకును పు తెల్ల
చెరుకుకును పెదపులికిని అగ్నియ దిగజమున
కును పేరు

జర్జరీక న ఇది జల్లెడకును పు ముదిమిచేత
తొట్రుపడు వానికిని పేరు

చర్చరీక పు ఇది ముషణిచెటుకును కేశపాశము
కును శాక విశేషముకును పేరు

తర్జరీక న ఇది కలమయను ఓడకును పు
పారమును పొందిన వానికిని పేరు

సర్పరీకశ్చ పెటే స్యా
త్పర్పరీకం తు మార్దవే |
భవేదుత్కలిక్ త్కంఠా
పాలాసలీలవీచిషు || (207)

న్యూలికా శివాయాం స్యా
త్రా సాదస పలాయనే |
చండాలికా కిన్నరాయా
ముమాయామోషధీభిది ||
పాంచాలికా తు వస్త్రాది
చుత్రికా రీతిభేదయో |
కనీనికా తారకేశ్వస్యా
త్కనిష్ఠాంగుళావస || (209)
భవేదుణనికా నృత్యే
శూన్యాంకే పారనిశ్చతో |

సంతానికాఽక్షీరాది
సారెమర్మటజాలకే || (210)
సందంశకా తు ముచుటీ
లోహాయంత్రవిశేషయో |
సంఘాటికా తు యుగ్మేస్యా
త్కుట్టనీఘ్రాణయోరస ||
జీవంతికా తు జీవాఖ్య
శాఖవందా గుళూచిషు |
విద్యాద్భూతికాభిఖ్యా
మురువస్త్రప్రభేదయో || (212)
బకేరుక్ బలాకాభి
ద్వా(శావర్జి)తవేల్లిత శాఖయో |
స్మృతా మ్మర్రికా క్షుద్ర

ఫర లీక పు ఇదిచెంపకాయకును న మృదుత్వ
ముకును పేరు
ఉత్కలికా శ్రీ ఇది వేడుకకును విలాసకును
తరంగముకును పేరు
స్పృగాలికా శ్రీ ఇది ఆడునక్కకును భయము
వలన పరుగెత్తుటకును పేరు
చండాలికా శ్రీ ఇది చండాలాదులు వాయించు
వీణకును పార్వతికిని ఓషధీవోషముకును పేరు
పాంచాలికా శ్రీ ఇది వస్త్రాదులచేత చేయబడిన
బొమ్మకును పాంచాలీ రీతికిని పేరు
కనీనికా శ్రీ ఇది కంటినల్లగ్రుడ్డుకును చిటేన
వ్రేలికిని పేరు
గుణనికా శ్రీ ఇది నాట్యముకును శూన్యపు
గురుతుకును పారమును ధృవపర్వుటకొరకు
వెనుక చెప్పిన దానిని తిరిగీ చెప్పుటకును పేరు
సంతానికా శ్రీ ఇది పాలుమొదలైనవాటిమీగడకు
ను సాలెపురుగు మగముకును పేరు
సందంశకా శ్రీ ఇది పటుకారుకును పటు
పటెడి యంత్రసాధన వోషముకును పేరు
సంఘాటికా శ్రీ ఇది జంటకును కుంటెన
కత్తెకును నానకకును పేరు
జీవంతికా శ్రీ ఇది నీటిచిరిచెట్టుకును బదనకె
కును తిప్పటిగకును పేరు
బృహతికా శ్రీ ఇది తొడకును ఉత్తరీయముకును
పేరు
బకేరుక పు ఇది బెగురు పక్షి వోషముకును
వాయువుచేత వంచబడిన కొమ్మలుగల చెటుకును
పేరు

మంటికా భ్రష్ట దాన్యయో ||
వాద్యప్రభేదవాదిత్ర
దండయోరామగాంతరి |

★ అధికాంత పంచవర్ణ ★

స్వాదాచ్చురితకం హంస
నఖాఘాత విశేషయో || (214)
ప్రతీనూర్యాకమిచ్చంతి
కృకలాసోపనూర్యయో |

అనేడమూకమిచ్చంతి
వాక్యశ్రుతివివర్జితే || (215)

రాజులట్టన్య కాచన్య
గుడకె కాచవర్తిక |
గోజాకరిక మిత్యాహు
ర్మంగలె కంటకారక || (216)

స్యాత్కృ(కి) మికంటకం
చిత్రావిడంగోదుంబ రేషుచ |
సువసంతక ఇత్యేష వాసం
త్యాం మదనోత్సవే || (217)

కక్షావేక్షక మిచ్చంతి
శుద్ధాంతో ద్యానపాలయో |
ద్వారపాలె కలౌషధైరంగా
జీవిన్య క్షచిత్ || (218)

నాగవారిక ఉద్దిష్టో హస్త
పే రాజకుంజరైగ(ణాధి)
ణస్తరాజే గరుడే చిత్ర
మేఖలకే క్షచిత్ || (219)

స్యాద్ద్వి వారాజకం కామ

ఘర్జలికా శ్రీ చిరుఘంటలకును పేలాలకును
వాద్య విశేషముకును వాయించు కర్రకును నదీ
విశేషముకును పేరు

అచ్చురితక న ఇది యెత్తిపొడుపుతోగూడిన
నవ్వుకును నఖక్షత విశేషముకును పేరు
ప్రతినూర్యక న ఇది తొండకును సూర్యునిసమీప
మందుండుతేజోమయమైన ప్రతిమండలముకును
పేరు (పరవేషమని కొందరు)

అనేడమూక త్రి ఇది చెవుడు మూగపటి నవానికిని
పేరు

కాచవర్తిక పు ఇది కృత్రిమమణి విశేషముకును
గాజుకాయకును పేరు

గోజాకరిక న ఇది శుభమునకును పు వాకుడు
చెటుకును పేరు

కృమికంటక న ఇది ఎలికచెవిచెటుకును వాయు
విడంగమునకును మేడి చెటునకును పేరు

సువసంతక పు ఇది బండిగురువిందకును వసంత
కాలమందలి ఉత్సవ విశేషముకును పేరు

కక్షావేక్షక పు ఇది అంత పురమును కాచువాని
కిని ఉద్యానమును కాచువానికిని ద్వారపాలకున
కును కవికిని విటునకును నాట్యగానికిని పేరు

నాగవారిక పు ఇది మావటి వానికిని రాజు
లెక్కడి ఎనుగకును గణపతికిని గరుత్మంతున
కును నెమలికిని పేరు

ద్రీవారాజక న ఇది రోగవిశేషముకును కొర్రల

లికాయాం చీనధాన్యకై |
శీతచంపకశబ్దో యం స్యా
దాతర్పణ దీపయో || (220)
లధోజలకరంక స్యాన్నా
రికేళఫలైః బుదే | శంఖే
జల లతాయాం చ కధ్యతే
జలతాపక || (221) కా కోచీ
రాజశఢరమత్ప్యయో
కటఖాదక | ఖాదక కాచక
లశే బలిపుష్టే చ జంబుకే ||
స్యాచ్చిలమీలికా కంఠీ
భేదే ఖల్యోత విద్యుతో

స్యాన్న వఫలికా నవ్యే నవ
జాత రజస్త్రియం || (223)
స్యాపుతపర్వికాదూర్వావ
చయో రుపకారికాఽష్ట
భేదే గృహే రాజ్ఞాముపక
ర్త్రామపీష్యతే || (224)
స్యాద్వ్యవ హారికా లోక
యాత్రా సంమార్గ నీంగుదే |
స్యాద్దేమలృష్పకాయా

ధ్యాం చంపకే హే మలృష్పక ||
★ అథకాంతషడ్వర్ణ ★
లూతామర్కటక పుత్ర్యాం
నవమాల్యాం స్థవంగమే |
నందూరతిలకో నాగే నం

లోని భేదముకును పేరు
శీతచంపక పు ఇది మంగళారమైన చందనాదుల
మైపుతకును దీపముకును పేరు
జలకరంక పు ఇది టెంకాయకును మేగము
నకును శంఖమునకును తరంగముకును పేరు

జలతాపక పు ఇది కాకోచియను చేపకును
ఇల్లీసమును చేపకును పేరు
కటఖాదక పు ఇది భక్షించువానికిని గాజుపాత్ర
కును కాకికిని నక్కకును పేరు
చిలమీలికా శ్రీ ఇది కంటే లేక నాను మొదలగు
కంఠభూషణ విశేషముకును మిణుగురు పురుగు
కును మెరుపుకును పేరు

నవఫలికా శ్రీ ఇది నూతనమైన దానికిని
క్రొత్తగా సమర్పించిన పడుచుకును పేరు
శతపర్వికా శ్రీ ఇది గరిత గడికిని వసకును పేరు
ఉపకారికా శ్రీ ఇది నీరు పోన తడివన ఎండికిని
గుడారముకును ఉపకారముచేయుదానికిని పేరు

వ్యవహారికా శ్రీ ఇది లౌకిక వ్యవహారముకును
బీపురు కట్టుకును గారచెటుకును పేరు
వామపుష్పకా శ్రీ ఇది పచ్చపువ్వుల అడవిమొల్ల
చెట్టుకు పేరు

వామపుష్పక పు ఇది సంపంగ చెటుకు పేరు

లూతామర్కటక పు ఇది వృక్షవిశేషముకును
విరజాజి చెటుకును కోతికిని పేరు

నందూరతిలక పు ఇది ఎనుగకును శ్రీ

దూరతిలకా స్త్రుయాం ||
వర్ణవిలోడక శ్లోకచ్చాయా
హరిణి కుంభిలే |
మాతులపుత్రకో ధూర్తఫలే
స్యాన్మాతులాత్మజే || (224)
గ్రామమద్భురికా శృంగ్యాం
గ్రామయుద్దే చ కీర్త్యతే |
స్యాన్మదన శలాకా తు (శా)
సార్యం కామోదయాషధే ||

★ అథ ఖాంతవర ★

ఖమింద్రియే సుఖే స్వర్గే
శూన్యే బిందౌ విషాయసం |
పురే సంవేదనే త్రేత్రే కులాహ
లఫలే క్వచిత్ || (1)

★ అథ ఖాంతో ద్వివర్ణ ★

నఖ కరరుహే షండే
గంధద్రవ్యే నఖం నఖీ |
ముఖం నిన్మరణో వక్త్రే
ప్రారంభోపాయయోరప ||

సుఖం శర్మణి నాకే చ
సుఖా లుర్యాం ప్రచేతసం |
శంఖో నిధ్యంతరే కంబు
లలాటాన్తనఖీషప || (3)

రేఖా స్యాదల్పకే ఛద్య
న్యాభోగోల్లేఖయోరప |

సువాసనీ శ్రీకిని పేరు
వర్ణవిలోడక య ఇది శ్లోకములందలి పదారము
లను దొంగిలించు వానికిని కన్నపు దొంగకును పేరు
మాతులపుత్రుక య ఇది ఉమ్మెత్తకాయకును
మేనమామ కొడుకుకును పేరు
గ్రామమద్భురికా శ్రీ ఇది అడుబొమ్మిడాయకిని
గ్రామయుద్ధముకును పేరు
మదనశలాకా శ్రీ ఇది గోరింకకును మన్మథోదీ
పకమైన బొషధముకును పేరు

ఖ న ఇదినేత్రాదీంద్రియములకును సుఖమున
కును స్వరమునకును లేకపోవుటకును అను
స్వారకును అకాశముకును పటణముకును తెలి
వికిని (లేకజ్ఞానము) వరిమడికిని అలంబుషమును
వృక్షము యొక్క పండుకును పేరు

నఖ పు ఇది గోటిచిప్పకును నపుంసకునకును
స్న శంఖమనెడు గంధద్రవ్యముకును పేరు
ముఖ న ఇది ఇంటిముంగిలి వాకిలి ప్రదేశమున
కును ముఖమునకును ఆరంభముకును ఉపా
యముకును పేరు

సుఖ న ఇది సుఖమునకును స్వరమునకును
శ్రీ వరుణదేవుని పటణమునకును పేరు
శంఖ పు ఇది కుబేరుని శంఖ నిధికిని శంఖమున
కును ఫాలదేశమందలియెముకకును శంఖమనెడి
గంధద్రవ్యముకును పేరు

రేఖా శ్రీ ఇది తీట కనందచెటుకును మిషకును
రచనాదుల పరిపూర్ణతకును గీతకును పేరు

లేఖో లేఖ్యే సురే లేఖా
లిపరాజికయోరప || (4)

న్యంఖ నృమ్యజ్ఞాన్ జ్యేష్ఠ
సామృష్టప్రణ వేషు చ |

శిఖా శిఫాయాంచూడాయాం
జ్వాలాయామగ్రమాత్రకే || (5)

లాంగ లిక్యం చ శాఖాయాం
చూడా యాంచ శిఖండిన |

సఖామిత్రే సహాయే చ
శాఖా ఎక్షాంతరే భుజే || (6)

శాఖా వేదవిభాగే చ
పాదపాంగ్యంతికే ౨ ఎ చ |

ప్రంఖా పర్యటనే నృత్యే
భవేదశ్యగతావప || (7)

రింఖా గతివిశేషే ౨ ఎ
శూకశింభ్యాం చ నర్తనే |

★ అథ ఖాంత శ్రీవర ★
త్రిశిఖం శేఖరే విద్యా

త్రిశూలే రాక్షసాంతరే || (8)

సుముఖ స్తార్క్య తనయే
ఛణిభేదే చ ఎండితే |

దుర్ముఖో నాగరాజ్యే ౨ ఎ
ముఖరే వానరాశ్వయో ||

గోముఖం కుశిలాగారే
వాద్యభాండే (చ) విలేపనే |

ప్రముఖ ప్రథమే శ్రేష్ఠే

లేఖ త్రి ఇది వ్రాయబడిన దానికిని పు దేవత
కును శ్రీ వ్రాతకును పంక్తికిని పేరు

న్యంఖ అ ఇది లెస్సకును మనోహరముకును
సామవేదమందు నియతమైన ప్రణవషట్కముకును పేరు

శిఖా శ్రీ ఇది ఊడకును కేశవాశముకును
అగ్నిజ్వాలకును కొనకును తరిగొటు చెటుకు

ను కొమ్మకును సెమలి జుటుకును పేరు

సఖా శ్రీ చెలికానికిని సహాయునకును పేరు
శాఖా శ్రీ ఇది మరియొక పక్షముకును బుజము

కును వేదవిభాగముకును కొమ్మకును సమీప
ముకును పేరు

ప్రంఖా శ్రీ ఇది తిరుగులాడుటకును నాట్యము
కును గుర్రపు నడకకును పేరు

రింఖా శ్రీ ఇది అశ్వగతి విశేషముకును దూల
గొండి చెటుకును నాట్యముకును పేరు

త్రిశిఖ న ఇది కిరీటముకును త్రిశూలాయుధ
ముకును పు ద్రిశిఖుడనురావణపుత్రునకును

పేరు
సుముఖ పు ఇది గరుడుని పుత్రునకును సర్ప

విశేషముకును పండితునకును పేరు
దుర్ముఖ పు ఇది సర్పవిశేషముకును దుర్బాష

లాడువానికిని కోతికిని అశ్వముకును పేరు
గోముఖ న ఇది వంకరగానుండెడు యింటికిని

వాయించుకుండకును పూతకును పేరు
ప్రముఖ త్రి ఇది ముఖ్యమైన దానికిని శ్రేష్ఠమ

యిన దానికిని పేరు

విశిఖ స్తోమరే శరే ॥ (10)

రధ్యాం ఖనిత్ర్యాం విశిఖా
నాశికాయామప క్వచిత్ ।
మయాఖ స్వప్నరజ్జ్వలే

వైశాఖోరాధమంధయో ॥

★ అథ ఖాంత శ్శతుర్వర ★

లగ్నిముఖో ద్విజేదేవే
భల్లాతే చిత్రకే క్వచిత్ ।
ఎంచనఖో గజే కూర్మే
శిలీముఖోఽభిబాణయో ॥
భవే ద్వాప్రునఖ కంద
గంధద్రవ్య విశేషయో ।
మహాశంఖో నరాస్తు స్యా
న్నిధిసంఖ్యా ప్రభేదయో ॥

ఇందులే (రే) ఖామృతా
సోమలతా శశికళా సుచ ।

శశిలేఖా కళాభాగే
వాకుచీ వృత్తభేదయో ॥ (14)
లారంగ లింగ్యక్షగ్నిశిఖా
కుంకుమ్యే గ్నిశిఖం మతం ।

స్వాజ్జటాయాం బద్ధశిఖా
బాలే బద్ధశిఖో మత ॥ (15)

★ అథ ఖాంత పంచవర ★

స్యాన్మలినముఖ (వతే
గోలాంగూలేఽనలే ఖలే ।

విశిఖ పు ఇది నేజాయను అయుధముకును
బాణముకును శ్రీ రాజవీధికిని తవ్వగోలకును
గువ్వగుత్తిగకును పేరు

మయాఖ పు ఇది కాంతికిని కిరణముకును
అగ్నిజ్వాళకును పేరు

వైశాఖ పు ఇది వైశాఖమాసముకును కవ్వము
కును పేరు

అగ్నిముఖ పు ఇది బ్రాహ్మణునకును దేవతకు
ను జీడిచెటుకును చిత్రమూలముకును పేరు

పంచనఖ పు ఇది యేనుగకును తాబేటికిని పేరు

శిలీముఖ పు ఇది తుమ్మెదకును బాణముకును పేరు

వ్యాఘ్రునఖ పు ఇది దుంపవిశేషముకును
నఖమనెడి గంధద్రవ్యముకును పేరు

మహాశంఖ పు ఇది మనుష్యుని యెముకకును
కుబేరుని నిధి విశేషముకును పది నిఖర్వముల
ప్రమాణముకును పేరు

ఇందులేఖా శ్రీ తిప్పతిగకును సోమలతకును
చంద్రరేఖకును పేరు

శశిలేఖా శ్రీ ఇది చంద్రకళకును తిప్పతిగెకును

యీ పేరుగల పద్యవృత్తముకును పేరు

అగ్నిశిఖా శ్రీ ఇది తరిగొటు చెటుకును న
కుంకుమ పువ్వుకును పేరు

బద్ధశిఖా శ్రీ ఇది జడకును పు బాలునకును
పేరు

మలినముఖ పు ఇది పీనుగకును కొండముచ్చు
కును అగ్నికిని దురనునకును పేరు

అధ శీతమయూఖోఽప
శశాంక ఘనసారయో || (16)

సర్వతోముఖమాఖ్యాత
మంతరిక్షే చ పాదనివిధి
క్షేత్రజ్ఞరుద్రేషు కథిత స్సర్వ
తోముఖ || (17)

★ అథ గాంతవర ★

గౌ న్యర్దేవుషభే రశ్మౌ
వజ్రే చంద్రమనస్మృత |
అర్జునీ నేత్ర దిగ్భాణ భూ
వాగ్వారిషు గౌర్మతా || (1)

★ అథ గాంతో ద్వివర్ణ ★

అగ శైలే దృమే భానౌ
నగవత్సవనాశనే |
ఖగసూర్యే గ్రహే దేవే
మార్గణే చ విహంగమే || (2)
భగమైశ్వర్యమాహాత్మ్య
జ్ఞానవైరాగ్యయోనిషు |
యశోవీర్యప్రయత్నేచ్ఛా
శ్రీధర్మరవిమక్తిషు || (3)

యుగం కృతాదౌ యుగళే
వృద్ధినామౌషధేఽప చ |
యుగం హస్త చతుష్కేఽప
రథ సీ రాంగ యౌర్యగ || (4)
మృగ ఎశౌ కురంగే చ
కరినక్షత్రభేదయో యాచ్ఛా

శీతమయూఖ పు ఇది చంద్రునకును కర్పూర
మునకును పేరు

సర్వతోముఖ న అకాశముకును ఉదకముకును
పు బ్రహ్మకును జీవునకును శివునకును పేరు

గౌ పు ఇది స్వరమునకును వృషభమును గ్రంథ్య
ద్రవ్యముకును కిరణముకును వజ్రాయుధము
కును చంద్రునకును శ్రీ గోవుకును నేత్రము
కును దిక్కునకును బాణముకును భూమికిని
వాక్కుకును జలమునకును పేరు

అగ పు ఇది పర్వతమునకును వృక్షముకును
నగ సూర్యునకును సర్పమునకును పేరు
ఖగ పు ఇది సూర్యునకును శుక్రాది గ్రహము
నకును దేవతకును బాణముకును పక్షికిని పేరు
భగ న ఇది ఐశ్వర్యముకును ప్రభావముకును
జ్ఞానముకును విరక్తికిని ఉపస్థకును కీర్తికిని
పరాక్రమముకును ప్రయత్నముకును కోరిక
కును సంపదకును ధర్మముకును ద్వాదశాదిత్యు
లలోనొకనికిని మోక్షముకును పేరు

యుగ న ఇది కృతాది నాలుగు యుగములకును
జంటకును బుదివృద్ధియను ఓషధికిని నాలుగు
చేతుల ప్రమాణముకును పు రథముయొక్క
నాగలియొక్క కాడికిని పేరు

మృగ పు ఇది పశుమూత్రమునకును వేడికిని
గజ విశేషముకును మృగశిరా నక్షత్రముకును

యాం మృగయాయాం చ
మృగీ స్వాద్వనితాంతరే ॥ (5)

భృగు శుక్రే ప్రపాతే చ
జమదగ్నా ఎనాకిని ।

భాగో రూపార్దకే ప్రోక్తో
భాగధేయైకదేశయో ॥ (6)

నాగం తు సీనకే రంగే
స్త్రీబంధే కరుణాంతరే ।

నాగ ఎన్నగ మాతంగ
క్రూరాచారిషి తోయదే ॥ (7)

నాగకేసర చున్నాగ
నాగదంతకముస్తకే ।

దేవోనిలప్ర భేదే చ
శ్రేష్ఠ స్వాదుత్తరర్జిత ॥ (8)

రాగో ను రక్తా మాత్సర్యే
క్లేశాదా రో వాలాదిషు ।

గాంధారాదౌ నృప రాగ

స్త్యాగో వర్జన దానయో ॥ (9)

భోగస్సుఖేధనే చా వా
శ్శరీరఫణయోన్మృత ।

పాలనే భ్యవహారే చ
నిర్వేశేపణ్య యోషితాం ॥ (10)

యోగో వూర్వార్థ సంత్రాప్తా
సంగతి ధ్యానయుక్తిషు ।

వపుష్టై ర్యే ప్రయోగే చ
విష్కంభాదిషు భేషజే ॥ (11)

యాచనకును వేటకును ఈ శ్రీ పులహుడను
మునీశ్వరుని భార్యకును పేరు

భృగు పు ఇది శుక్రాచార్యులకును కొండచరియ
కును జమదగ్నిమునికిని ఈశ్వరునకును పేరు

భాగ పు ఇది నాటకాదుల భాగముకును భాగ్య
ముకును ఎక దేశముకును పేరు

నాగ న ఇది సీసముకును తగరముకును శ్రీల
రతిబంధ విశేషముకును నాగకరణమునకు పేరు

పు సర్పముకును యేనుగకును క్రూరమయిన
అచారముగలవానికిని మఱ్ఱుకును నాగకేసర

వృక్షముకును పొన్నచెటుకును గజదంతము
కును తుంగముస్తకును నల్లని శరీర వాయు

విశేషముకును సమాసోత్తరపదమయినపుడు శ్రేష
వాచకమునకును పేరు

రాగ పు ఇది అనురాగముకును పరాభివృద్ధిని
సహించకుండుటకును క్లేశాదులకును యెరుపు

మొదలయిన వాటికిని సంధూరము బాలింత
పాలు మొదలైన ధాతువులకును రాగరాజుకును

పేరు త్యాగ పు ఇది విడుచుటకును యీవికిని
పేరు

భోగ పు ఇది సుఖముకును ధనముకును
సర్పముయొక్క శరీరముకును పడగకును పరిపా

లించుటకును భుజించుటకును జీతములనిచ్చి
వెలయాండ్రనుంచుటకును పేరు

యోగ పు ఇది పూర్వమందులేని ద్రవ్యాదులు
తనకుసంభవించుటకును కూటమికిని ధ్యానించు

టుకును కూర్చుటుకును శరీర స్వైర్యముకును
ప్రయోగించుటకును విష్కంభాది పంచాంగ

విస్త్రజ్ఞుఘాతి నిద్రవ్యో
పాయంనహనేష్వః ।
కార్మణ్యేఽచ యోగస్సౌ

ద్రోగ కుష్ఠేషధే గదే ॥

వేగో జవే ప్రవాహే చ
మహాకాలభేదేఽచ ।
లూగన్తు క్రముకే బృందే
చంగశ్శోభనదక్షయో ॥ (13)

లంగం గాత్రాంతికోపాయ
ప్రతీకేష్వ ప్రధానకే ।

లంగా (ఆంగ్) దేశవిశేష
స్వరంగనంబోధనేఽవ్యయం ॥
ఇంగస్సౌదదృతే జ్ఞానే
జంగమేంగితయోరప ।

టంగ కృపాణభేదేస్య
జ్ఞంఘాయాం చ ఖనిత్రకే ॥
తుంగ లున్నాగ నగయో
స్తుంగస్సౌదదృతే తేఽవ్యయత్ ।
బర్హ రానిశయోస్తుంగీ
వంగం సీసకరంగయో ॥
వంగ కార్పానవార్తాక
దేశ భేదేష కీర్తిత ।
లంగన్సంగే చ షడేచ

యోగములకును బౌషధయోగముకును విశ్వాస
ఘాతకునకును ధనముకును ఉపాయముకు
ను కవచాదిసన్నాహముకును మూలికల వలన
స్తంభనమోహనాదులను జేయుటకును పేరు
రోగ పు ఇది కుషరోగమును నివారించు బౌషధ
ముకును రోగముకును పేరు
వేగ పు ఇది పేగముకును నదీప్రవాహముకును
ముషణి పండుకును పేరు
పూగ పు ఇది పోకచెటుకును సమూహముకును
పేరు చంగ పు ఇది శుభమునకును సమరున
కును పేరు

అంగ న ఇది శరీరమునకును సమీపముకును
ఉపాయమునకును అవయవమునకును అప్రధా
నమైన దానికిని పేరు

అంగా పు ఇది నిత్యబహువచనం అంగదేశము
కును అవ్య సంబోధనకును పేరు
ఇంగ పు ఇది ఆశ్చర్యముకును జ్ఞానముకును
న మనుష్య పశు పక్ష్యాదులకును మనోభావము
నకును పేరు

బంగ పు ఇది ఖడగవిశేషముకును ఎక్కుకును
తవ్వగోలకును పేరు

తుంగ పు ఇది పొన్న చెటుకును పర్వతముకు
ను వి ఉన్నతమైన దానికిని ఈ శ్రీ వాయింతు
చెటుకును పసపునకును పేరు

వంగ న ఇది నసమునకును తగరమునకును
పు ప్రత్తిచెటుకును వంగచెటుకును వంగదేశము
కును పేరు

లంగ పు ఇది కలయుటకును విటునకును పేరు

వ్యంగ్ హీనాంగభేకయో ॥

భంగస్తరంగే రుగ్ధేదే

భేదే జయవివిర్యయే ।

భంగాశణాఖ్యసస్యేష

భృంగో ధూమ్యాట ఎదయో ॥ (18)

మధువ్రత్యే భృంగంతు

కేశరాజగుడత్వచో ।

రంగోర (ణోఖలే) ణ్డలై

రాగే నాట్యేరంగం త్రపుణ్యం ॥ (19)

లింగం చిహ్నాను మానే

సాంఖ్యేక్ష (అకృతావ) ।

శివమూర్తి విశేష చ

మేవానే చ ప్రచక్షతే ॥ (20)

శృంగం ప్రభుత్వే శిఖరే

చిహ్నా క్రిడాంబుయంత్రకే ।

విషాణోత్కర్షయో స్సానా

శృంగస్సౌత్కూర్చశీర్షకే ॥

శృంగీవిషాయా మృషభే

స్వర్ణమీనవిశేషయో ।

గాంగస్తు గంగాసంభూతే

భీష్మ శక్తిధరే ౨౪ ॥ (22)

ఎంగ ఎశంగే ఎంగీ తు

శమ్యాం ఎంగం తు బాలకే ।

రామరే నాళికాయాంచ

ఎంగా గోరోచనోమయో ॥

ఖడ్గో గండక శృంగాని

యద్దభేదేషు గండకే ।

వ్యంగ ఎ ఇది అంగహీనునకును కప్పుకును పేరు

భంగ పు ఇది తరంగముకును వాతరోగవిశేషము

కును భేదముకును పరాజయమునకును శ్రీ

జనుముకును పేరు

భృంగ పు ఇది కూకటిమూకలకును విటునకు

ను తుమ్మెదకును న గుంటగలగర చెటుకును

లవంగ చెటుకును పేరు

రంగ పు ఇది యుద్ధసలముకును రక్తిమకును

నాట్యముకును న తగరముకును పేరు

లింగ పు ఇది గురుతుకును అనుమాన ఖండ

మందలి సాధ్యసాధకమగు హేతువుకును సాంఖ్య

శాస్త్రమందు చెప్పబడిన ప్రకృతికిని శివలింగము

కును శిశ్నముకును పేరు

శృంగ న ఇది ప్రభుత్వముకును పర్వత శిఖరము

కును గురుతుకును చిమ్మనక్రోవికిని కొమ్మకు

ను ఉత్కరకును కొండచరియకును పు జీవకమ

ను గ్రంథద్రవ్యముకును శ్రీ అతివసకును ఋష

భమను గ్రంథ్యద్రవ్యముకును అలంకార రూప

మయిన బంగారుకును మదురియను ఆడుచేప

కును పేరు

గాంగ త్రి ఇది గంగయందు పుటిన దానికిని

పు భీష్మునకును కుమార స్వామికిని పేరు

ఎంగ పు ఇది ఎంగళ వర్ణముకును ఈ శ్రీ

జమ్మిచెటుకును న బాలునకును శ్రీ ఇంగువ

కును గొటముకును గోరోచనమునకును

పార్వతికిని పేరు

ఖడ్గ పు ఇది ఖడమృగము కొమ్ముకును కత్తికిని

బుడ విశేషునకును ఖడమృగముకును పేరు

దుర్గస్యాద్దుర్గమే దుర్గా
గౌరీ నీలికయారం || (24)
సర్గస్యాన్నిశ్చయాధ్యాయ
మసోత్సాహోత్సన్నప్తిమ్ |

మార్గోమృగమదే మాస
ప్రభేదోన్వేషణా ధ్వనో || (25)
(వాచ్యవన్మృగసంబంధే
మార్గోఽపి మృగశీర్షభే)
శార్ఙ్గం కార్ముకమా త్రేప
విష్ణోరం శ రాననే |

వల్లశాగే మనోజ్ఞే తు
వల్లభాపతమన్యవత్ || (26)

ఫలు ప్రాక్తామలప్రాంచ
నిస్సారే ఫల్లు వాచ్యవత్ |
శృంగీ వటాప్రాతకయో
పర్క-ట్యామప విశ్రుతా || (27)

★ అథ గాంతో త్రివర్ణ ★

పన్నగ పద్మాష్టే స్యా
త్పన్నగోఽభుజంగమే |
శ్లవగో వానరే భకే
సారథా చోష్ణదీధితే || (28)
జింహగో మందగే సర్పే

వివాగశ్చాశుగే ఫగే |
నర్వగం నీలిలే ఖ్యాతం న
ర్వగశృంగకరే వి (ధౌ) భౌ ||
ఆభోగో వరుణచ్చుత్రే

దుర్గ త్రి ఇది హిందశక్యముగాని దానికిని త్రి
పార్వతికిని నీలి చెటుకును పేరు
సర్గ పు ఇది నిశ్చయముకును పురాణాదుల
యందలి అధ్యాయముకును మోహముకును
ఉత్సాహముకును జీవస్మృతికిని పేరు
మార్గ పు ఇది కస్తూరికిని మారశిరమాసముకు
ను వెతకుటుకును మారము కును త్రి మృగ
సంబంధమయిన దానికిని పు మృగశిరా నక్షత్రము
కును పేరు) ఇది అధిక పారము

శార్ఙ్గం న ఇది సామాన్య ధనస్సుకును విష్ణు
ధనస్సుకును పేరు
వల్లు పు ఇది మేకపోతుకును త్రి మనోహరమైన
దానికిని పేరు

ఫల్లు త్రి ఇది కుక్క మేడి చెటుకును త్రి
సారములేని దానికిని పేరు

శృంగీ త్రి ఇది మర్రిచెటుకును అంబాళపు
చెటుకును జువ్విచెటుకును పేరు

పన్నగ పు ఇది తామరకాడకును సర్పముకును
పేరు

శ్లవగ పు ఇది కోతికిని కప్పకును అనూరున
కును పేరు

జింహగ పు ఇది మెల్లగాపోవువానికిని పాము
కును పేరు

విహగ పు ఇది బాణముకును పక్షికిని పేరు

సర్పగ న ఇది జలముకును పు శివునకును
ప్రభువుకును పేరు

ఆభోగ పు ఇది వరుణదేవుని గొడుగుకును

పూర్ణ తాయత్వయోరప |
ఆయోగో వ్యాప్తుతా గంధ
మాల్వోపాహరరోధయో ||
అయోగో విధురే కూటే
విశ్లేషే కరినోద్భవే |

ఆశుగో మారుతేబాణేః
ప్యుద్వేగం క్రముకీఫలే || (31)
ఉద్వేగస్తిమితే క్లేశే
భయేమందరగామిని |
ఉద్వేగో వ్యుద్భావాలక్
ద్వే జనోద్గమనే షుచ || (32)
సంభోగ స్ఫురతే భోగే
స్యాత్తుండే జినశాసనే |

ఎరాగ లుప్పరజన
ధూళిస్సానీయయోరప || (33)
గిరిప్రభేదే విఖ్యాతా
పుపరాగేచ చందనే |
ప్రయాగస్తీర్థ భేదేస్యా
ద్యజ్ఞేశతమఖాశ్వయో || (34)
ప్రయోగ కార్మణే ప్రోక్త
ప్రయుక్తా చ నిదర్శనే |

వాతిగ కధితో భంట్యాం
ధాతువాదిని వాచ్యవత్ || (35)
తడాగస్తు జలాధార విశేష
(కటకేపచ) యంత్రకూటకే |

పరిపూరత్వముకును ప్రయత్నముకును పేరు
ఆయోగ పు ఇది వ్యాపారముకును గంధ
మాల్యాదుల కానుకకును తీరమునకును పేరు
అయోగ పు ఇది పెండ్లాము చచ్చిన వానికిని
కపటమునకును వియోగముకును కరిన ప్రయ
త్నముకును పేరు

ఆశుగ పు ఇది వాయువకును బాణమునకును
పేరు
ఉద్వేగ న ఇది పోకకాయకును పు నిశ్చలత్వము
కును దు ఖముకును భయముకును మెల్లగాపోవు
వానికిని ఉన్నతమైన భుజములుగలవానికిని ఊర్జ్వ
భాగముగదలించుటకును పైకిలేచుటకును పేరు
సంభోగ పు ఇది రతికిని చందనతాంబూలాది
భోగముకును గజతుండముకును బుద్ధుని శాస
నమునకును పేరు

పరాగ పు ఇది పుష్పాడికిని ధూళికిని స్నానార్థ
మయిన నలుగురిండిమొదలయిన వాటికిని పర్వత
వోషముకును ఖ్యాతికిని సూర్యాదిగ్రహాణముకు
ను మంచి గంధముకును పేరు

ప్రయాగ పు ఇది ప్రయాగ క్షేత్రముకును
యజ్ఞముకును ఇంద్రునకును గుర్రముకును పేరు
ప్రయోగ పు ఇది మూలికలచేత స్తంభనమోహనో
చ్చాటనాదులను జేయుకర్మకును ప్రయోజనము
కును దృష్టాంతముకును పేరు

వాతిగ పు ఇది నేలములగ చెటుకును ధాతు
వాదము నేర్చిన వానికిని పేరు
తడాగ పు ఇది చెరువుకును వ్యాఘ్రాదులను
పటు బోనుకును పేరు

అన్నాగ అరుషశ్రేష్ఠ
 పాండునాగే సత్తత్వలే॥
 జాతీఫలే అన్నాగం
 నిసరశ్శీలనరయో ।
 విసర స్త్రాగవద్దానే
 విసరోమలనిరమే ॥ (38)
 విసర్జ నీయేప్యయన
 ప్రభేధే చ విభావసో ।
 ఉత్సర్గో వర్జనే త్యాగే
 సామాన్యన్యాయదానయో ॥
 త్రివరో ధర్మకామార్ద్రే
 త్రిఫలాయాం కటుత్రకే ।
 వృద్ధిస్తానక్షయే సత్వరజ
 స్తమన కధ్యతే ॥ (39)
 తాతగు క్షుద్రతా తే స్యా
 జ్ఞనకన్య వాతేవ చ ।
 లనంగో మదనే నంగ
 మాకాశమనసోర్మాతం ॥ (40)
 మృదంగ ఎట హే ఘోషే
 భుజంగ ష్టదనర్పయో ।
 పంతగ శృలభేశాలి
 ప్రభేదేవిహాగే రహా ॥ (41) ఎతంగం
 పారదే (ప్రోక్తం) క్యావ
 నరంగం తు వరండకే ।
 శోఫ నరంగ మప్యహ
 ర్విషంగస్పంగతూణయో ॥
 విడంగం కృమి హే ఖ్యాతం
 విడంగో నాగరేన్యవత్ ।

పున్నాగ పు ఇది పురుష శ్రేష్ఠునకును తెల్లతాచు
 పాముకును తెల్లకలువకును న జాణికాయకును
 పేరు
 విసర్గ పు ఇది స్వభావముకును సృషికినిపేరు
 విసర్గ పు ఇది త్యాగశబ్దమువలెను దానముకును
 మలము విడుచుటకును విసరనీయకును సూర్యు
 ని ఆయన విశేషముకును పేరు
 ఉత్సర పు ఇది వాంసకును విడుచుటకును
 సామాన్య విధికిని దానముకును పేరు
 త్రివర పు ఇది ధర్మార్థకామములకును కరక
 పుశిరిగ తాణికాయలకును శౌంరి ఎప్పలి మిరి
 యాలకును వృద్ధి సానక్షయములకును సత్వ
 రజ స్తమోగుణములకును పేరు
 తాతగు పు ఇది ఎనతండ్రికిని తండ్రియొక్క
 స్నేహితునకును పేరు
 అనంగ పు ఇది మన్మథునకును న ఆకాశము
 కును మనస్సునకును పేరు
 మృదంగ పు ఇది మదెలకును ధ్వనికినిపేరు
 భుజంగ పు ఇది విటునకును పాముకునుపేరు
 పతంగ పు ఇది మిడుతకును సన్యవిశేషముకు
 ను పక్షికిని సూర్యునకును న పాదరసమున
 కును పేరు
 నరంగ న ఇది ముఖరోగవిశేషముకును శిశ్నము
 కును పేరు
 నిషంగ పు ఇది కలయికకును అమ్ములపొదికిని
 పేరు
 విడంగ న ఇది వాయువిడంగముకును త్రి

నేర్పరికిని పేరు

కళింగ వూరికరజే

ధూమ్రావే నీవృదంతరే || (43)

కళింగం కౌటజఫలే

కళింగా యోషితి స్ఫుతా

కాళింగో భూమికర్కారో

దంతావళభుజంగయో || (44)

కాళింగీ రాజకర్కట్యాం

ధారాంగ ఖడ్గతీర్థయో

అపాంగ మంగహేనే స్యా

న్నేత్రాంతే లిలకేచ || (45)

వరాంగం యోనిమాతంగ

మస్తకేషు గుడత్యచి

పత్రాంగం పద్మకే భూర్జే

పత్రాంగం రక్తచందనే || (46)

రథాంగ శ్చక్రవాకే

రథాంగం చక్ర ఇప్యతే

రక్తాంగం విద్రుమే భౌమే

విద్యాత్మం ఎల్లధీరయో || (47)

రక్తాంగమవజీవంత్యాం

మాతంగ శ్చుప్తవే గజే

హేమాంగో ద్యూణో తార్క్ష్య

నారంగం ఎప్పలీరసే || (48)

నాగరంగే విటేజంతౌ

యమజేష ప్రక్షీర్తిత

సారంగ శ్చౌతకే భృంగే

కురంగే చ మతంగజే || (49)

కళింగ పు ఇదినెమలడుగుచెటుకును కూకటి

మూగఎటుకును కళింగ దేశముకును న కొడిశ

పండుకును శ్రీ మగువకును పేరు

కాళింగ పు ఇదినీలగుమ్మడిచెటుకును యేనుగ

కును సర్పముకును ఈ శ్రీ నక్కదోసపాడుకు

ను పేరు

ధారాంగ పు ఇది కత్తికిని క్షేత్రముకును పేరు

అపాంగ త్రి ఇది అవయవహీనమైన దానికిని

పు నేత్రాంతముకును నుదుటిబొటుకును పేరు

వరాంగ న ఇది భగముకును యేనుగకును

శిరస్సునకును లవంగపు చెటుకును పేరు

పత్రాంగ పు ఇది ఎనుగ శరీమందలి పొడమచ్చ

లకును భజపత్రి చెటుకును యెర్రచందనము

కును పేరు

రథాంగ పు ఇది చక్రవాక పక్షికిని న చక్రము

కును పేరు

రక్తాంగ న ఇది పగడముకును పు అంగారకున

కును న కాంబల్యమను ఓషధికిని కుంకుమ

కును న పాలకూరకును పేరు

మాతంగ పు ఇది మాదిగవానికిని యేనుగకును పేరు

హేమాంగ పు ఇది బ్రహ్మకును గరుడునకును పేరు

నారంగ న ఇది ఎప్పులి రసముకును పు

నారింజచెట్టుకును విటునకును ప్రాణికిని కవల

ఎల్లలకును పేరు

సారంగ పు ఇది వానకోయిలకును తుమ్మెద

కును లేడికిని ఎనుగకును సారంగ పక్షికిని

ఎక్షిభేదే చ సారంగ

స్సారంగశ్శబలే (త్రిష) 5 న్యవత్

ప్రయంగు ఫలినీ కంగు

ఎప్పలీ రాజిశు చ || (50)

నీలంగు క్రిమిజాతౌ స్సా

ద్భంభరాళీ ముసారయౌ ।

తురంగీ చాశ్వగంధాయాం

తురంగశ్శిత్రవాజినో || (51)

చక్రాంగీ కటురో వాణ్యాం

చక్రాంగో మానసౌకస ।

★ అథ గాంతశ్శుతుర్వర్ణ ★

ఈహామ్మగో వ్యకే జంతౌ

ప్రభేదే రూపకన్యచ || (52)

మల్లనాగో 5 భ్రమాతంగే

వాత్స్యాయనమునావప ।

ఉపరాగ పరీవాదే రావా

గ్రస్తార్క చంద్రయౌ || (53)

దుర్నయే గ్రహకల్లోల్యే

పవర్ణస్త్వాగ మోక్షయౌ ।

క్రియావసానసాఫల్యే

వ్యవవర ప్రయుజ్యతే || (54)

ఉపసర్గ న్ముతో రోగ

భేదో ౭ శ్లవయోరపి ।

సమాయోగన్తు సంయోగే

సమవాయే ప్రయోజనే || (55)

సంప్రయోగం రతే విద్యా

దన్వితౌ కార్మణ్యే ౭ చ ।

(త్రి శబలవరముకును పేరు

ప్రయంగు పు ఇది ప్రేంకణపు చెటుకును కొర్ర

ధాన్యముకును ఎప్పలిచెటుకును చల్లావాలకును పేరు

నీలంగు పు కీటకమునకును తుమ్మెదచాలు

కును ఇంద్రనీలమణికిని పేరు

తురంగీ శ్రీ ఇది పెన్నెరుగడకును పు మనస్సున

కును గుర్రముకును పేరు

చక్రాంగీ శ్రీ ఇది కటకరోవాణికిని పు హంసకు

ను పేరు

ఈహామ్మగ పు ఇది తోడేలుకును జంతువకును

నాటక విశేషముకును పేరు

మల్లనాగ పు ఇది ఐరావతముకును వాత్స్యాయ

నుడను మునికిని పేరు

ఉపరాగ పు ఇది నిందించుటకును చంద్రసూర్య

గ్రహణములకును దుర్బీతికిని రాహుగ్రహము

కును పేరు

అపవర్ణ పు ఇది విడుచుటకును ముక్తికిని

కార్యావసానమందు పొందబడిన ఫలముకును

పేరు

ఉపసర్గ పు ఇది రోగవిశేషముకును ఉపద్రవమ

కును పేరు

సమాయోగ పు ఇది కలయుటకును సమూహ

ముకును ప్రయోజనమునకును పేరు

సంప్రయోగ పు ఇది సురతముకును సంబంధ

ముకును మూలికలచేత సంభవ మోహనాదులను

జేయుటకును పేరు

దీర్ఘాధ్వగ శృంగఖలకే
లేఖవారే తు భేద్యవత్ || (56)
అభిషంగస్తు శపధే
స్వాదాక్రోశే ఎరాభవే |
ఛత్రభంగస్తు వైధవ్యే
స్వాతంత్ర్య నృపనాశయో ||
కటభంగస్తు నస్యానాం
వాస్తవేదే నృపాత్యయే |

★ అథ గాంత పంచవర ★

కథావ్రణంగో వాతూలే
విషవైద్యేష వాచ్యవత్ || (58)
నాడీతరంగ ఇత్యాఖ్యా
వాండకే రతవాండకే |

★ అథ ఘాంతవర ★

ఘోషుర్ధరే చ ఘంటాయాం
కాంచికాఘాతయోరప |

★ అథ ఘాంతో ద్వివర్ణ ★

ఆఘం తు వ్యసనే స్తో
మఘం పాతక దు ఖయో ||
లర్హ వ్రాజా విధౌ మూల్యే
వ్యం (ఘ) ఘ పాదభ్రమాలయో |
ఓఘా బృందే ఎయోవేగే
దృతవృత్తోపదేశయో ||
ఓఘ ఎరంఎరాయాంచ
వేఘస్యాన్మృస్తకే ఘనే |
లఘుర్మనోజ్ఞానిస్సౌరా
గురుఘ ప్రధితో లఘు || (3)
కృష్ణాగురుణీశీఘ్రే చ

దీర్ఘాధ్వగ పు ఇది ఒంటెకును త్రి జాబులు
మోయువానికిని పేరు
అభిషంగ పు ఇది ప్రతిజ్ఞచేయుటకును తిటుకు
కును తిరస్కారముకును పేరు
ఛత్రభంగ పు ఇది ముండమోయుటకును
స్వాతంత్ర్యముకును ప్రభునాశముకును పేరు
కటభంగ పు ఇది హస్తప్రమాణముగా సస్యము
లను గోయుటకును ప్రభునాశముకును పేరు

కథావ్రసంగ పు వాయుసమూహముకును
విషవైద్యునికిని పేరు
నాడీతరంగ పు ఇది సంచారముచేయు వానికిని
విటగానికిని పేరు

ఘ పు ఇది గుడ్లగూబకును ఘంటకును త్రి
మొలనూలుకును ప్రహారముకును పేరు

ఆఘ న ఇది దూత్యము మొదలయిన కషము
కును పాపముకును దు ఖముకును పేరు
అర్హ పు ఇది పూజా విధికిని ఖరీదుకును పేరు
అంఘ ఎ ఇది పాదమునకును వేరుకును పేరు
ఓఘ పు ఇది సమూహముకును జలపవాహ
ముకును దురితముగా నృత్యము చేయుటకును
మంత్రాదులను జెప్పుటకును వరుసకును పేరు
మేఘ పు ఇది తుంగముస్తకును మబ్బుకును పేరు
లఘు త్రి ఇది మనోహరమైన దానికిని సారము
లేనిదానికిని నీచమైన దానికిని న కృష్ణాగురు
కును శీఘ్రముకును త్రి స్ఫుక్తయనెడు గ్రంథ్య

న్బుక్కాయాం చ న్బుతాలఘు |
ఉద్ధస్సాత్పావకే వాన్తి
చుటకే దేనాజానిలే || (4)

మోఘా పాటలాయాం
స్యాన్మోఘానిష్పలదీనయో |
మఘామఘీ చ నక్షత్రే
భేషజే చ యధాక్రమం || (5)
శ్లాఘా మతా ప్ర సాసాయాం
పరిచర్యాభిలాసయో |

★ అథఘాంతో త్రివర ★
లనఘా నిర్మలాపాప
మనోజ్ఞేష్వభిధేయవత్ || (6)
పలిఘ కాచకంశ
ఘటప్రాకారగోనైరే |
ఎరిఘా యోగభేదే స్యా
న్ముదరే రళఘాతయో || (7)

ప్రతిఘ ప్రతిఘాతే చ
రోషే చ ప్రతిఘా మత |
కాచిఘ కాంచనే ప్రోక్త
శ్చేమండే మోషక్రేవ చ ||
మహార్హస్త్వ మహామూల్యే
(మణా) తథా లావకపక్షిణి |
నిదాఘా గ్రీష్మకాలేస్యా
దుష్లస్పేదాంబునోరపి || (9)
ఉల్లాఘస్త్వ శుచౌ హృష్టై
దక్షనిరోగయోరపి |
సర్వోఘా గురువేగర్థ

ద్రవ్యముకును పేరు
ఉద్ధ పు ఇది అగ్నిని అరచేతికిని శరీరవాయువ
కును పేరు

మోఘా శ్రీ ఇది పాటల వృక్షముకును త్రి
నిష్పలమైన దానికిని దీనమైన దానికిని పేరు
మఘా మఘీ శ్రీ ఇది మఘానక్షత్రము పేరు
శ్రీ ఇది ఓషధి విశేషము పేరు
శ్లాఘా శ్రీ ఇది స్తుతికిని పరిచారము (ఊడిగ
ము) ఇచ్చకును పేరు

అనఘ త్రి ఇది స్వచ్ఛమైనదానికిని నిరుషమైన
దానికిని మనోహరమైన దానికిని పేరు
పలిఘ పు ఇది గాజు పాత్రకును కుండకును
ప్రాకారముకును బహుర్ధ్వారముకును పేరు
పలిఘ పు ఇది 19వ పంచాంగయోగముకును
ఆయుధ విశేషముకును అడుకరకును వాంస
కును పేరు

ప్రతిఘ పు ఇది మారణమునకును క్రోధము
కును పేరు

కాచిఘ పు ఇది బంగారుకును తండ్రిలేని
వానికిని ఎలుకకును పేరు
మహార్హ పు ఇది గొప్ప విలువకును లావుకవట
కును పేరు

నీదాఘ పు ఇది గ్రీష్మఋతువుకును వేడిమికిని
చెమటకును పేరు

ఉల్లాఘ త్రి ఇది శుచియయిన దానికిని సంతో
షించిన దానికిని రోగములేని దానికిని పేరు

సర్వోఘ పు ఇది గొప్ప వేగముకును సర్వసేవ

సర్వసన్న హనార్దయో || (10)
ఆమోఘ స్ఫులీఽమోఘా
విడంగా భయయోరపి

★ అథ చాంతవర ★

కచ కేశగురో ఎుత్రే
బంధే శుష్క ప్రణో కచ ।

కచా కరిణ్యాం

కాచన్తు మణౌ శక్యే మృదం
తరే । (1) నేత్ర రోగేఽప
నీచన్తు వామనే పామరేస్పృత ।
మోచ శ్శృభాంజనేప్రోక్తా
మోచా శాల్యలిరంభయో || (2)

ఎచుస్సూలే చ కర్ణే చ
కుష్మరోగే ఽమరాంతరే ।

భైరవస్య ప్రభేదే చ
ఎచు క్వాపనిగద్యతే || (3)

కూర్చోవికత్తనే మధ్యే
భృవోశ్శుక్లశ్శుణి కైతవే ।

క్రౌంచ ఖగనగద్వీప
ప్రభేదేషు ప్రయుజ్యతే || (4)

చంచోసలాదినిర్మాణే
చంచాతు తృణపూరుషే ।

చంచు పంచాంగుళే
త్రోట్యాం గోనాడీచేఽప ఎర్యతే ।

శుచి శ్శుద్ధేఽను ఎవాతే
శృంగారాషాడయో నృతే ।

గ్రీష్మ హితవహాఽపన్యా

లున్నా యుదసన్నాహమగుటకును పేరు
అమోఘ త్రి సఫలమైన దానికిని త్రీ వాయువి
డంగముకును కరకచెటుకును పేరు

కచ పు ఇదిజుట్టుకును బృహస్పతి కుమారునకు
ను బంధముకును ఎండిన కురుపునకును త్రీ
ఆడయేనుగుకును పేరు

కాచ పు ఇది గాజురాతికిని ఉటికిని మటిలోని
భేదముకును నేత్రరోగవిశేషముకును పేరు

నీచ పు ఇది పొటి వానికిని తుచ్చునకును పేరు
మోచ పు ఇది మునుగచెటుకును త్రీ బూరుగ
చెటుకును అరటి చెటుకును పేరు

ఎచు పు ఇది దూదికిని తాండ్రచెటుకును
కుషరోగముకును ఎచుడను రక్తనునకును
భైరవునకును పేరు

కూర్మ పు ఇది కపటముకును కనుబొమల
నడుమకును మీసముమొదలైన ముఖరోమముల
కును మిషకును పేరు

క్రౌంచ పు ఇది క్రౌంచపక్షికిని క్రౌంచపర్వతము
కును క్రౌంచ ద్వీపముకును పేరు

చంచ పు ఇది రంధ్రముమొదలయినవి నిర్మించు
టకును త్రీ వెరబొమ్మకును పేరు

చంచు పు ఇది ఆముదపుచెటుకును పక్షిముటి
కిని శాకవిశేషముకును పేరు

శుచి త్రి ఇది పరిశుద్ధమైన దానికిని కొటబడిన
దానికిని పు శృంగారరసముకును ఆషాఢమాస
ముకును తెలుపుకును గ్రీష్మ ఋతువుకును

దుపధాశుద్ధమంత్రిణీ॥ (6)

రుచిర్మయూభేశోభాయా
మభిప్యంగాభిలాషయో ।
వీచి స్వల్పే తరంగే స్యా
దవకాశే సుఖేఽపచ ॥ (7)
సూచి కరాద్యభినయే
నారీణాం కరణాంతరే ।
సూచీ తుసీవనద్రవ్యే
శచింద్రాణ్యాంశతావరౌ॥ (8)

కాంచీ స్యాన్మేఖలాదామ్ని
గుంజాయాం నీవృధంతరే ।
వచా స్యాదుగ్రంథాయాం
సారికాయాం శుకే వచ ॥ (9)
లంపాపూజా ప్రతిమయో

శ్రుప్తా స్థానకచింతయో ।
చర్చి కాయాం చ
రుక్మేభా కిరణే
చ్చాను చే వ్యతే॥ (10)
త్వక్చర్మవల్క్యయోశ్చోచే

న్యజ్యోచే నిమ్నకా ర్మయో ।

వాగ్వచనే నరస్వత్వాం
భాషాగీర్వారతీ యథా॥

అగ్నికిని ధర్మాదులచేతను పరీక్షించి మోసపోని
మంత్రానికిని పేరు

రుచి శ్రీ ఇది కిరణముకును కాంతికిని అత్యాసక్తి
కిని ఇచ్చుకును పేరు

వీచి శ్రీ ఇది స్వల్పముకును అలకును అవకాశ
ముకును సుఖముకును పేరు

సూచి శ్రీ ఇది అభినయ హస్తవిశేషముకును
శ్రీలయొక్క అంగవిశేష విశేషముకును (మొగలి
మొగకును) ఈ సూచి కిని పేరు

శచి శ్రీ ఇది ఇంద్రుని భార్యకును ఎల్లి ఎచ్చర
కును పేరు (ఎల్లితేగలని వాడుదురు)

కాంచీ శ్రీ ఇది మొలనూలుకును గురివెంద
లతకును కాంచీ పటణముకును పేరు

వచా శ్రీ ఇది నల్లవనకును గోరింక ఎట్టుకును
పు చిలుకకును పేరు

అర్చా శ్రీ ఇది పూజకును విష్ణువినాయకాది
ప్రతిమకును పేరు

చర్చా శ్రీ ఇది చందనాదుల మైపూతకును
విచారణకును పార్వతికిని పేరు

రుక్ శ్రీ ఇది కాంతికిని కిరణముకును
ఇచ్చుకును పేరు

త్వక్ శ్రీ ఇది చర్మముకును నారపటకును
లవంగపు చెట్టుకును పేరు

న్యజ్ శ్రీ ఇది నీచమైనదానికిని పల్లమైనదానికిని
కృశించిన దానికిని పేరు

వాక్ శ్రీ ఇది భాషా గీ: భారతీయీ శబ్దములవ
లెను మాటకును స్వరస్వతికిని పేరు

★ అథ చాంతత్రివర ★

కవచో గర్వభాండే స్యా
తృన్నాహే పటహేఽపచ |
వికచ క్షణోకేతు
గ్రహే చ స్ఫుటి త్యే న్యవత్ ||
క్రకచ కరపత్రే స్యా
ద్గంధిలాఖ్యద్రుమేఽపచ |
సంకోచము కాశ్మీరే
సంకోచో మీనబంధయో || (13)
నారాచో లోహబాణే స్యా
న్నారాచో జలవాని |
నారాచ్యేషణికాయాం చ
సమ్యక్సంగతవ్యాద్యయో ||

అపంచ స్పంచయే ప్రోక్తో
విస్తారే చ ప్రతారణే |
మరీచి కృణో దీప్తా
వృణభే (దే వ దృశ్యతే) దమ
యాఖయో || (15)
మారీచో రక్షసో భేదే
కక్కోలే యాజకద్విజే |

మారీచీ దేవతాభేదే
నముచి స్మర దత్యయో ||

కణీచి షుష్పతలతా
గుంజయో శృకటబేఽపచ |
అవీచి ర్నరకానూర్మ్య

కవచ పు ఇది కలజావ్వి చెటుకును కవచము
కును రణభేరికిని పేరు
వికచ పు ఇది క్షణమతసునకును కేతు గ్రహము
కును త్రి వికసించిన దానికిని పేరు
క్రకచ పు ఇది రంపముకును వెణుతురు చెటుకు
ను పేరు
సంకోచ న ఇది కుంకుమకును పు చేపకును
కటుకుకును పేరు

నారాచ పు ఇది అనేక లోహములు కూడిన
బాణముకును నీటియేనుగకును ఈ త్రి
శానమును పేరు
సవృక్ త్రి ఇది కూడుకొన్న దానికిని మనోజ్ఞ
మైన దానికిని పేరు

ప్రపంచ పు ఇది సమూహముకును విస్తారము
కును వంచరకును పేరు

మరీచి పు ఇది లోభికిని ప్రకాశముకును
మరీచిమునికిని (అనగా కశ్యపునితండ్రి) కిరణము
కును పేరు

మాచీచ పు ఇది మారీచుడను రాక్షసునకును
మిలియముకును యజ్ఞముచేయించు బ్రాహ్మణున
కును పేరు

మాచీచీ త్రి ఇది వజ్ర కాళికయను దేవత పేరు
సముచి పు ఇది మన్మథునకును రాక్షసునకును
పేరు

కణీచి త్రి ఇది పుష్పించిన లతకును గురివెంద
తీగకును బండికిని పేరు

అవీచి పు నరక విశేషముకును తరంగములు

ర్విపంచీ కేళివీణయో ||

★ అథ చాంతశ్చతుర్వర్ణ ★

మల్లివల్లువోఽనిలే వోరే

జలసూచిర్జ్ఞ లౌకసి |

శృంగాటే శింశుమారే చ

కంకత్రోటి ఝషేఽచ || (18) ను చేపకును పేరు

★ అథ చాంత పంచవర ★

రతనారీచ ఇత్యేష

కథితోరతివల్లభే!

కుక్కురే రతనా రీ చ

స్సీత్యారే వరయోషితా || (19)

★ అథ ఛాంతవర ★

అచ్చ స్ఫటికభల్లక

నిర్మలేష్వచ్చ మవ్యయం |

అభిముఖ్యేఽధ

కచ్చస్వాదనూపే తున్నక

(ద్రుమే || (1) నౌకాంగే పరి

ధానస్య పశ్చాదంచలపల్లవే!

కచ్చాతు చీరికాయాంచ

వారాహ్యంచ నిగద్యతే ||

స్యాద్గచ్చస్త్రిబక్తే త్తంభే

హారభేదకలాపయో |

పుచ్చ పాశ్చాత్యభాగేస్యా

ల్లాంగూలే పుచ్చమిష్యతే |

వ్లేచ్చ పాపరతే జాతి

భేదేస్యాదపభాషణో ||

లేని జలముకును పేరు

విపంచీ శ్రీ ఇది క్రీడకును వీణకును పేరు

మలివల్లువ పు ఇది వాయువకును దొంగకును పేరు

జలసూచి శ్రీ ఇది జలగకును పు నాలుగు

వీధులమొగకును ఎడకమొసలికిని కంకత్రోటియ

ను చేపకును పేరు

రతనారీచ పు ఇది మన్మథునకును కుక్కుకును

ఉత్తమ శ్రీలయొక్క సీత్యారముకును పేరు

అచ్చ పు ఇది స్పటికమణికిని ఎలుగుగొడుకును

నిర్మలముకును అ అభిముఖమగుటుకును పేరు

కచ్చ పు ఇది జలప్రాయ ప్రదేశముకును నంది

చెటుకును చుక్కానికిని కటుబటుయొక్క గోచి

చెంగుకును శ్రీ మిడుతకును బ్రాహ్మణుని సప్త

మాతృకాంతరత దేవతావిశేషముకును పేరు

గుచ్చ పు ఇది పూలగుత్తికిని తృణాదుల దుబ్బు

కును 32 పేడిలముత్యాల హారముకును ఎంఛము

కును పేరు

పుచ్చ పు ఇది వెనుక ప్రక్కకును న తోకకును

పేరు

వ్లేచ్చ పు ఇది పాపాసక్తునకును శబరపుళిందాది

జాతికిని దుర్బాషకును పేరు

ఎచ్చా తు శాల్యలీ వేష్ట
మండే చాశ్వపదామయే॥
ఎంక్తా వ్రాగచ్చటా కోశ
మోచా విజయినేషు చ॥

ఎచ్చ లుచ్చే
మహాకచ్చ న్నిముద్రే చ
ప్రచేతన॥ (5)

★ అథజాంతవర ★

జూరాకాశే సరస్వత్యాం
ఎశాచ్యాం జవన్తే॥
జో జన్యాం జాతమాత్రేచ
మృత్యుంజయే జనార్దనే॥ (1)
కంజ కేశే విరించే చ
కంజం ఎయ్యాషపద్మయో ।
లజో వారా హరే కామే
విధా ఛాగే రహా స్ఫుతే॥

వ్రజో గోష్ఠాధ్వబృందేషు

నిజమాతీయనిత్యయో ।

ధ్వజం చిన్నాఎలాకాయాం
ధ్వజ శ్శాండికశేష
సో ॥ (3) ఖట్వంగేచ
స్వజంరక్తే స్వజ ప్రస్వేద
పుత్రయో ।

ద్విజో విప్రండజే దంతే
భారీరేణుకయో ద్విజా॥

ఎచ్చా శ్రీ ఇది బూరుగ బంకకును గంజి తొరక
కును అశ్వముయొక్క కాలియందు పుటు రోగము
కును వరుసకును పోకచెటుకును సమూహము
కును మొగకును అరటి చెటుకును జిడుకల
వస్తువుకును పు తోకకును పేరు
మహాకచ్చ పు ఇది సముద్రునకును వరుణ
దేవునకును పేరు

జా శ్రీ ఇది అకాశముకును సరస్వతికిని
ఎశాచ శ్రీకిని వేగముకును పేరు
జ పు ఇది పుట్టుగకును పుటిన దానికిని
శివునకును విష్ణువునకును పేరు
కంజ పు వెంట్రుకలకును బ్రహ్మకును న
అమృతముకును పద్మముకును పేరు
అజ పు ఇది విష్ణువుకును శివునకును మన్మథున
కును బ్రహ్మకును మేకకును అజమహారాజు
కును పేరు

వ్రజ పు ఇది గోవులసాలకును మారముకును
సమూహముకును పేరు

నిజ త్రి ఇది తన సంబంధమయిన దానికిని స్థర
మయిన దానికిని పేరు

ధ్వజ న ఇది గురుతుకును జండాకును పు
కల్లమ్ముకొని జీవించు వానికిని శిశ్నముకును
అయుధ విశేషముకును పేరు

స్వజ న ఇది రక్తముకును పు చెమటుకును
పుత్రునకును పేరు

ద్విజ పు ఇది ఉపనయనాది సంస్కారములను
పొందిన బ్రాహ్మణునకును పక్షిసర్పాదులకును

బీజం రేతస తత్త్వే చ
హేతావంకురకారణే ।

ఆదానే ఎవ
నజ్జస్సాత్పంనద్దే సంభు
త్వేవ చ ॥ (5)

వాజంఘృతే క్షృణ్యజ్జేఽ
న్నే వాజో నిస్సవక్షయో ।
వాజో జవే మునో వాజో
వాజ్య శ్శార్యాపదేశయో ॥
భుజ పాణౌ చ బాహౌచ
కుజ స్సాన్న రకారయో ।

అబ్జే ధన్వంతరౌ చంద్రే
నిచు ఛే శంఖంబద్ధయో ॥ (7)

అజ్ఞం స్యాధధ
కుబ్జేఽన న్యజ్జే స్యాత్పా
దపాంతరే ।

న్యజ్ఞం తు కర్మరంగే స్యా
న్యజ్ఞం ప్రోక్త కుశస్త్రిచి ॥
లధోముఖే చ కుబ్జే చ
న్యజ్జే వాచ్యవదివ్యతే ।
లజస్సమావనో యుద్దే

రాజస్సాత్పంక్తి రేఖయో ॥
లాజా స్య గ్రిహ్యధాన్యేషు
లాజస్సాదాద్ర తండులే ।

దంతముకును శ్రీ గంటుబారంగికిని రేణుకమును
గ్రంధ్యద్రవ్యముకును పేరు
బీజ న ఇది శుక్లముకును యథారముకును
కారణముకును విత్తనముకును గర్భాదానముకు
ను పేరు

సజ్జ త్రి ఇది నదమైన దానికిని సంపాదించబడిన
దానికిని పేరు

వాజ న ఇది నేతికిని జలముకును యజ్ఞమున
కును అన్నముకును పు ధ్వనికిని రెక్కకును
పేగముకును ఒక మునికిని పేరు

వ్యాజ పు ఇది కపటముకును మిషకును పేరు
భుజ పు ఇది హస్తముకును బాహువుకును పేరు
కుజ పు ఇది నరకాసురునకును అంగారకునకు
ను పేరు

అబ్జ పు ఇది ధన్వంతరికిని చంద్రునకును నీటి
ప్రబ్బుచెటుకును న శంఖముకును పద్మము కును
పేరు

కుబ్జ త్రి ఇది గూనువానికిని పుష్పవృక్షవిశేషము
కును పేరు

న్యజ్ఞ న ఇది కర్మరంగ ఫలముకును పు కుశ
వికారమయిన సృక్కుకును త్రి తలవంచిన దాని
కిని గూనుదానికిని పేరు

అజ శ్రీ ఇది సమానమైన భూమికిని యుదము
కును పేరు

రాజ శ్రీ ఇది వరుసకును గీతకును పేరు

లాజా పు నిత్యబహువచనం ఇది పేలాలకును పేరు

లాజ పు ఇది తడి బియ్యముకును న వటి

ఉశీరే లాజముద్విష్టం
ప్రజా సంతానలోకయో

గుంజా ఎ పటహే ప్రోక్తా
కాకచించ్యాం కలధ్వనో ।
గంజా ఖనో నురోగోహ
స్యాద్ధ్యాండాగారరీధయో ॥
గంజ కుంజో నికుంజ్యే ఎ
వానో దంతే చ దంతినాం ।
సంజ ప్రజాపతౌ రుద్రే
లంజస్యాత్ప (ట్ట)
దకచ్చయో ॥ (12)
ఊర్ధ్వే బలే మహూల్సాహే

ఖజామంధ ఎవాస్తయో ।

ఎంజా తూలే హరిద్రాయాం
ఎంజస్తు వ్యాకులేఽన్యవత్ ॥ (13)
ఎంజో బలే చ
యే ఎంజం రజ్జు ర్వేణ్యాం
గుణేఽఎచ ।

ఖర్జ్వా కడ్వాంచ కీలేచ
ఖర్జ్వరీ సాదపేఽఎచ ॥
మర్జ్వా స్స్వద్రజకేకుద్వే
నర్జ్వా ర్వణిజవిద్యుతి ।

★ అథ జాంతప్రివరః ★

కరజన్తు కరంజే స్యా
న్నభేవ్యాఘనభేఽఎచ ॥ (15)

పేరుకునుపేరు

గ్రజా శ్రీ ఇది శ్రీ పుంరూప సంతానముకును
జనముకును పేరు

గుంజా శ్రీ ఇది తప్పెటకును పూసల గురివెంద
లతకును అవ్యక్త మధురధ్వనికిని పేరు

గంజా శ్రీ ఇది గనికిని కల్లమ్మడి గృహముకును
పు బొక్కసపుటింటికిని నిరసంచుటకును పేరు
కుంజ పు ఇది పొదరింటికిని దవడకును
గజదంతముకును పేరు

సంజ పు ఇది బ్రహ్మకును శివునకును పేరు
లంజ పు ఇది పాదముకును కచ్చ చెంగుకును
పేరు

ఊర్ధ పు ఇది బలముకును అధికోత్సాహము
కును పేరు

ఖజా శ్రీ ఇది కవ్వముకును చాచబడిన హస్తము
కును పేరు

ఎంజా శ్రీ ఇది దూదికిని పసపునకును త్రి
వ్యాకులవైన దానికిని పు బలముకును న
సమూహముకును పేరు

రజ్జ శ్రీ ఇది జడకును త్రాటికిని పేరు

ఖరూ శ్రీ ఇది దురదకును పురుగుకును
ఖరూర వృక్షముకును పేరు

మరూ పు ఇది చాకలి వానికిని శ్రీ శుదికిని పేరు
సరూ పు ఇది వర్తకునకును శ్రీ మెరుపునకును పేరు

కరజ పు ఇది క్రానుగ చెటుకును గోళ్ళకును
వ్యాఘ్రునఖమను గంధద్రవ్యముకును పేరు

కుటజో వృక్షభేదే స్యా
దగస్త్వద్రోణయోరప |
సహజస్త్వ నిసరే స్యా
తృహూత్తే పునరన్యవత్ ||
నీరజం కమలే కుష్మే
జలజం శంఖ ఎద్మయో |
(బ) వలజం గోపురే క్షేత్రే
న్యసంగర యోరప || (17)
వలజా వరయోషాయాం
వసుమత్యామం న్మృతా |

కారుజ శ్శిల్పినాం చిత్రే
క(ల) లభే నాగకేసరే ||
స్వయంజాతతిలే ఫేనే
వశ్రీక్షైరకేఽపచ |
బాహుజ క్షత్రియే కీరే
స్వయంజాతతిలేఽపచ || (19)
వనజో ముస్తకే ఎద్మే
వనజం వనజో గజే |

వనజాముద్గంధ్యాం చ
వణిగ్వాణిజ్యజీవిని || (20)
వణిక్పరణభేదే చ
వాణిజ్యాయా మపీష్యతే |

సామజస్త్వ గజే ప్రోక్ష
స్సామోత్తే పునరన్యవత్ || (21)
భూమిజో నరకేఽంగారే
సీతాయామం భూమిజా |

గిరిజం చాభ్రకే ఖ్యాతం
శిలాజితునుంగంధయో || (22)

కుటజ పు ఇది గిరిమల్లికా వృక్షముకును అగిన
చెటుకును తుమ్మి చెటుకును పేరు
సహజ పు ఇది స్వభావముకును త్రి తోడబుదీన
దానికిని పేరు

నీరజ న ఇది పద్మముకును కుషరోగముకును పేరు
జలజ న ఇది శంఖముకును కమలముకును పేరు
వలజ న ఇది పురద్వారముకును వరిమడికిని
సస్యముకును యుదముకును త్రి ఉత్తమ త్రికిని
భూమికిని పేరు

కారుజ పు ఇది వడ్రంగిమొదలయిన వాండ్ల పని
తనముకును ఒంటె ఎల్లకును నాగకేసర వృక్షము
కును కారు నువ్వుకును నురుగకును పుటుకు
ను ధాతువిశేషముకును పేరు

బాహుజ పు ఇది క్షత్రియునకును చిలుకకును
కారునువ్వుకును పేరు
వనజ పు ఇది తుంగముస్తకును న పద్మము
కును పు ఎనుగకును త్రి ఎల్లిపెసరకును పేరు

వణికి పు ఇది వర్తకమువలన జీవించు వానికిని
పంచాంగ కరణముకును వర్తకమునకును పేరు

సామజ పు ఇది ఎనుగకును త్రి సామమువలన
పుదీన దానికిని పేరు

భూమిజ పు ఇది నరకాసురునకును అంగారకు
నకును త్రి సీతాదేవికిని పేరు

గిరిజ న ఇది అభ్రకమునకును శిలాజిత్తుకును
రాతిపువ్వుకును లోహముకును త్రి పార్వతికి

లోహైః గిరిజాగౌరీ
మాతులుంగ్యే రుదీరితా
కంభోజో హస్తభేదే స్వా
చ్చంభదేశవిశేషయో || (23)

అంగజం రుధిరేనంగే
రోష్ణిపుత్రే మలోంగజః ।
కాంభోజ స్తురగే సోమ
వల్మీ చున్నాగపాదపే || (24)
కాంభోజీ మాషపర్ణ్యాంచ
వాంగుపర్ణ్యామం క్వచిత్ ।
అండజ కృకలాసే స్వా
త్థగే మీనభుజంగయో || (25)

కన్తూర్యామండజా ప్రోక్తా
ఎరంజస్తైలయంత్రకే ।
ఘనే చ కరలాతే చ
ఎరంజం తు రికాఫలే || (26)

వామజా నదీగార్య
రైనాకే వామజ స్మృతః ।

★ అథ జాంత శ్చతుర్వర్గ ★
జఘన్యజ్యోనుజే శూద్రే

భారద్వాజ స్మృతో మునౌ || (27)
ద్రోణే చ వనకర్పాస్యాం
భారద్వాజీతి కధ్యతే ।
భారద్వాజో గురో వుత్రే
వ్యాఘ్రాటాఖ్యవివాంగమే || (28)

కాశ్మీరజా ఖ్యాతివిషా
కుష్మకుంకుమపౌష్కరే ।

ని మాధీఫలపు చెటుకును పేరు

కంభోజి పు ఇది కాంభోజదేశపుయేనుగకును
శంఖముకును దేశ విశేషముకును పేరు

అంగజ న ఇది నెత్తురుకును పు మన్మథున
కును రోమములకును కుమారునకును పేరు
కాంభోజి పు ఇది కాంభోజ దేశమున పుతిన
గుర్రముకును చంద్రచెటుకును పొన్నచెటుకును పేరు
కాంభోజీ శ్రీ కారుమినుముకును వృక్షవిశేషము
కును పేరు

అండజ పు ఇది తొండకును పక్షికిని చేపకును
సర్పముకును శ్రీ కస్తూరికిని పేరు

పరంజి పు ఇది నూనెగానుగకును నురుగ
కును పెదకత్తికిని న బ్రంకికపండుకును పేరు

వామజా శ్రీ ఇది గంగానదికిని పార్వతికిని
పు మైనాకునకును పేరు

జఘన్యజి పు ఇది తమ్మునకును శూద్రునకును
పేరు

భారద్వాజి పు ఇది భారద్వాజమునికిని ద్రోణా
చార్యునకును ఈ శ్రీ అడవి ప్రత్తి చెటుకును
పు బృహస్పతిపుత్రునకును ఎఱ్ఱంత పక్షికిని పేరు

కాశ్మీరజా శ్రీ అతివసకును న కుషరోగము
కును కుంకుమ పువ్వుకును పుష్కరమూలమును

క్షీరాబ్జిజం తు సాముద్ర
లవణో మౌక్తకేఽమృతే || (29)
క్షీరాబ్జిజా శ్రియాం ప్రోక్తా
చంద్రే క్షీరాబ్జిజో భవేత్ |

ద్విజరాజ శ్శుశధరే
సువర్ణేఽనంతభోగిని || (30)

ధర్మరాజో యమే బుద్ధే
ధర్మరాజో యుధిష్ఠిరే |
రాజరాజ కుబేరేఽప
సార్వభౌమే సుధాకరే || (31)

భృంగరాజస్త్వ మధుపే
మార్కవే వివాగాంతరే |
గ్రహరాజో రవౌ చంద్రేః
ప్యవాభుక్త్యేకీకార్త్యయో || (32)
యక్షరాట్ప్ర్యంబకనఖే
మల్లానాం రంగచత్వరే |

★ అథజ్ఞాంత పంచవర ★

మునిభేషజమాగన్వ్యే
వారీతక్యాం చ లంఘనే ||
వృషభధ్వజశబ్దోసౌ
శంకరే చ్ఛార్దదంతరే || (33)

★ అథరూంతవర ★

రుంఝా ధ్వనివిశేషేఽప
రుంఝా ల్పజలవర్షణే |
రుంఝా వా తే తారవాయో
నష్టేఽప ఎరికీర్తితా ||

గ్రంధ్యద్రవ్యముకును పేరు

క్షీరాబ్జిజ న ఇది సముద్రపు ఉప్పుకును ముత్య
ముకును అమృతముకును శ్రీ లక్ష్మీకిని పు
చంద్రునకును పేరు

ద్విజరాజ పు ఇది చంద్రునకును గరుడునకును
శేషునకును పేరు

ధర్మరాజ పు ఇది యమునకును బుద్ధునికిని
ధర్మరాజుకును పేరు

రాజరాజ పు ఇది కుబేరునకును సమస్తభూమిని
పాలించువానికిని చంద్రునకును పేరు

భృంగరాజ పు ఇది తుమ్మెదకును గుంట గలగర
చెటుకును కూకటి మూగలకును పేరు

గ్రహరాజ పు సూర్యునకును చంద్రునకును పేరు
అవాభుక్ ఎ ఇది నెమలికిని గరుడునకును పేరు

యక్షరాట్ పు ఇది కుబేరునకును జటీలు సాము
లు చేయుభూమికిని పేరు

మునిభేషజ న ఇది అగ్నిసేనూనికిని కరకచెటు
కును దాటుటకును పేరు

వృషభధ్వజ శ్రీ ఇది శిశువునకును బుద్ధుని
నకును పేరు

రుంఝా శ్రీ ఇది ధ్వనివిశేషముకును తుషార
వరముకును వాయువకును మిగులగొప్పవాయు
వుకును నష్టముకును పేరు

★ అథ జ్ఞాంతవర ★

జ్ఞో విరించే బుధే సౌమ్యే

చాజ్ఞస్థు జడమూరయో ।

ప్రజ్ఞా బుద్ధే పండిత్యే

ప్రజ్ఞో వాచ్యవదివ్యతే॥

సంజ్ఞా నామని గాయత్ర్యాం

చేత నాయాం రవిస్త్రియాం ।

లర్దనూచనికాయాం చ

వాస్తాద్వైరం కధృతే॥ (2)

ప్రాజ్ఞా విదుష్యాం యువత్యాం

ప్రాజ్ఞో ప్రజ్ఞాయుత స్త్రియాం ।

సర్వజ్ఞ శృంకరే బుద్ధే

కృతజ్ఞ కుక్కురే ౨౦ చ ।

దైవజ్ఞో గణకేసి స్యాత్

క్షేత్రజ్ఞ శ్చైక ఆత్మని॥ (3)

★ అథ టాంతవరః ★

కట శ్రోణౌ క్రియాకారే

కిలింజే తిశయే శవే ।

సమయే గజగండే చ

ఎప్పుల్యాం చ కలీమతా॥ (1)

ఖటోఽంధకూంకశయో

ప్రహారాంతరటంకయో ।

భట పామరభేదే చ

వీరే చ స్ర(గమే)గుణే భట ॥ (2) తిన్నని వానికిని పేరు

ఘట స్సమాధి భేదేభ

జ్ఞ పు ఇది బ్రహ్మకును విద్వాంసునకును బుధ గ్రహముకును పేరు

అజ్ఞ పు ఇది జడునకును బుదిహీనునకును పేరు

ప్రజ్ఞా శ్రీ ఇది బుదికిని త్రి పండితునకును పేరు

సంజ్ఞా శ్రీ ఇది పేరుకును గాయత్రికిని జ్ఞానము

కును సూర్యుని భార్యకును హస్తాదులచేతను

మనోభావమును సూచించుటకును పేరు

ప్రాజ్ఞా శ్రీ ఇది విద్వాంసురాలికి పేరు ప్రాజ్ఞే శ్రీ

ఇది లౌకిక వైదిక వ్యవహార జానముగల శ్రీకిని పేరు

సర్వజ్ఞ పు ఇది శివునకును బుద్ధదేవునకును పేరు

కృతజ్ఞ పు ఇది కుక్క పేరు

దైవజ్ఞ పు ఇది జ్యోతిష్సుని పేరు

క్షేత్రజ్ఞ పు ఇది పెంపుడు మృగపక్ష్యాదులకును ఆత్మకును పేరు

కట పు ఇది ఎరుదులకును క్రియనుజేయువాని

కిని చాపకును అతిశయముకును శవముకును

సమయముకును ఎనుగగండస్థలముకును ఈ

శ్రీ ఎప్పుళ్ళకును పేరు

ఖట పు ఇది మిగులలోతుగల బావికిని శ్లేష్మము

కును ఆయుధ విశేషముకును రాళ్ళు మలిచెడి

వులికిని పేరు

భట పు ఇది తుచ్చునకును యుద్ధ భటునకును

తిన్నని వానికిని పేరు

ఘట పు ఇది కుంభకమను సమాధికిని ఎనుగ

శిర కూటకుటేషు చ |
ఘటా ఘటన గోష్ఠీ భ
ఘటనాను చ దృశ్యతే || (3)
కుట కోటే ఘటే గోపా

శిలాకుట్టకపూరుషే |
స్యాత్కుటీ కుంభదాస్యాం చ
మురాయాం చిత్రగుచ్ఛతే || (4)
పట ప్రయాలవృత్తే చ
సుచేలే చ పురస్కృతౌ |

లట ప్రమాదవచన
దోషయోరప్యదాహృత || (5)

వటో గోళే గుళే భక్ష్యే
వట స్సామ్యవరాటయౌ |

(వట కవర్తే న్యగ్రోధే
శుల్బ(వర్తి)రక్తికయోర్వటీ || (6)

విటోద్రో లవణే షదే
మూషకే ఖదిరేషు చ |
స్పృటో వ్యక్తే ప్రపుల్లే చ
వ్యాపై చ కలితే న్యవత్ || (7)

నిర్భిన్న కర్కటీ సస్యే
పాద స్ఫోటే స్ఫుటిర్రౌతా |

కూటం యంత్రే నృతేరాశౌ
నిశ్చలే లోహముద్గరే || (8)

మాయాద్రిశృంగయోస్తాచ్చే
సీరావయవదంభయౌ |

పురద్వారే చ శంసంతి
లాటో దేశాంతరే శుకే || (9)

శిరముయొక్క అగ్రముకును కడవకును శ్రీ
కూర్పుటకును సభకును యుదాదులయందు
అనేక యేనుగుల నొకచోట కూర్పుటకును పేరు
కుట పు ఇది కోటకును కడవకును గృహము
కును రాళ్ళు మలచు వానికిని పేరు

కుటే శ్రీ ఇది నిళ్ళు మోసెడి దానికిని మురయను
గ్రంథ్యద్రవ్యముకును పలురంగులుగల గుత్తికిని పేరు
వట పు ఇది మొరళి చెటుకును మంచి వలువ
కును ముందుగా జేయుటకును పేరు

లట పు ఇది పొరబాటు మాటకును దోషము
కును పేరు

వట పు ఇది ఉండకును బెల్లముకును భక్ష్య
విశేషముకును సామ్యముకును గవ్యకును శివ
జటాజూటముకును మర్రి చెట్టుకును ఈ శ్రీ
దారముకును గురి వెండ పూసకును పేరు

విట పు ఇది పర్వతమునకును ఉప్పుకును
విటునకును ఎలుకకును చండ్రచెటుకును పేరు
సుట త్రి స్ఫుటమయిన దానికిని వికసించిన
దానికిని విస్తరించిన దానికిని కూడుకొన్న దాని
కిని పేరు

సుటే శ్రీ ఇది కోయబడిన దోసపైరుకును
కాలి బొబ్బరొగముకును పేరు

కూట న ఇది యంత్ర విశేషముకును అసత్యము
కును ధాన్యాదుల రాశికిని కదలమికిని ఇనుప
గుదియకును మాయకును పర్వత శృంగము
కును నీచమయిన దానికిని నాగంకిత క్రుకును
దంభముకును పటణ ద్వారముకును పేరు

లాట పు ఇది లాటదేశముకును చిలుకకును పేరు

రూటో నికుంజే కాంతారే
వ్రణనింమార్జనే ౨ ఎ చ।
వాటో వృతా చ మార్గే చ
వాటీ తు గృహనిష్క్రు తే ॥ (10)

చటు శ్చాటో ఎచండే చ
వ్రతినా మాసనాంతరే।
కటుస్సుగంధో తీక్ష్ణే స్వా
దకార్యే మత్సరే ౨ ప్రయే ॥ (11)
కటు ప్రయంగు కటుకా
రాజికాన్యధ దూషణే।

కటు ప్రోక్తం
పటు స్తీక్ష్ణే నీరోగే
చతురే ౨ న్యవత్ ఎటు ॥ (12)
ఎటో లపత్రే ౨ ఎ ఛత్రా
లవణయో ఎటు ।
ఖేట కఫే గ్రామభేదే
నిందితే చ సునందకే ॥ (13)

అట్టం భక్తే చ శుష్కే చ
క్షామేత్సర్దే గృహాంతరే।

ఎట్ట ఎషణపాషాణే
వ్రణాదీనాం చ బంధనే ॥ (14)
చతుష్పదే చ రాజాది
శాసనాంతరపీరయో ॥

ఎట్టి లలాట భూషాయాం
ఎట్టి లాక్షాప్రసా(ధ) దనే ॥ (15)
క్రుష్టం చ రోదనే రావే

రూట పు ఇది పొదరింటికిని అడవికిని
గాయములను తుడుచు కుంచకును పేరు
వాట పు ఇది కంచె కోటకును మారముకును
ఈ శ్రీ గృహాధ్యానముకును పేరు
చటు పు ఇది ప్రయవాక్యముకును ఉదయము
కును యోగాసన విశేషముకును పేరు
కటు త్రి ఇది మంచి వాసన గల దానికిని తీవ్రమ
యిన దానికిని దుష్కార్యముకును దీర్ఘ క్రోధ
ముకును అయిషముకును శ్రీ ప్రేంకణపు
చెటుకును కటక రోవాణికిని నల్లావాలకును
న దూషించుటకును పేరు

పటు త్రి ఇది వాడియైన దానికిని ఆరోగ్యము
కలదానికిని సేర్పరికిని పు చేతిపొట్లచెట్టుకును
సదాప చెటుకును ఉప్పుకును పేరు

ఖేట పు ఇది శ్లేష్మముకును పల్లె గ్రామము
కును త్రి తుచ్చమయిన దానికిని పు బలరాముని
గదాయుధముకును పేరు

అట్ట న ఇది అన్నముకును త్రి ఎండిన దానికిని
పు పట్టుబట్టుకును అతిశయముకును కోటమీది
చావిడికిని పేరు

పట్ట పు ఇది సన్నికంటి రాతికిని గాయములకు
పేయు పటికిని నాలుతోవల మొగకును దాన
పటామొదలైన వాటికిని పీరముకును పేరు

పట్టి శ్రీ ఇది నొసటియలంకారముకును పు
నాత యెర్రలొదుగకును పేరు

క్రుష్ట న ఇది ఎడ్చుటకును ధ్వనికిని పేరు

రిష్టి ఖడే సమృద్ధై చ
కృష్టి స్సాస్త్రిర్నణ్ణో బుధే || (22)

సృష్టి స్వభావే నిర్మాణే

పుష్టి ర్వృద్ధై చ పోషణో

యజ్ఞస్థారలతా శస్త్ర
భేదయోర్వజదండకే || (23)

భా(ంద్యాం)ర్వం చ
మధుయష్యం చ
ముష్టి ర్భద్రకరే ఎలే

వృష్టిరుక్తా సమృద్ధై స్యా
న్నిరుమాదిఫలేఽప చ || (24)

భృష్టిస్సాస్త్రిర్నణ్ణో శూన్య
వాటికాయాం చ కద్యతే
గృష్టి సుకృత్రనూతాగో
వరావాక్రాంతయోరప || (25)

ఘృష్టి స్సాస్త్రిర్నణ్ణో విష్ణు
క్రాంతాస్పర్తాకిర్విష్ణు
జటా లగ్నచే మూలే
శ్లక్షమాంసకయో ర్జటీ || (26)
సటాజటా కేసరయో

సృటా తు ఫణదంభయో |
ఘంటా స్యాద్భదరే పూగే

రిష్టి పు ఇది కత్తికిని శ్రీ సంపదకును పేరు
కృష్టి శ్రీ ఇది దున్నుటకును పు విద్వాంసున
కును పేరు

సృష్టి శ్రీ ఇది సృజనముకును నిర్మించుటకును
పేరు

పుష్టి శ్రీ ఇది వృద్ధిబొందుటకును పోషించు
టకును పేరు

యజ్ఞ శ్రీ ఇది హోరములయొక్క పేటకును
ఆయుధ విశేషముకును జండా కరకును గంటు
బారంగికిని యషమధుకముకును పేరు

ముష్టి శ్రీ ఇది ఎడికిలిని 4 తులముల పరిమాణ
ముకును పేరు

వృష్టి శ్రీ ఇది సమృద్ధికిని తపస్సు వ్రతములు
మొదలయిన వాటి ఫలముకును పేరు

భృష్టి శ్రీ వేచుటకును శూన్యప్రదేశముకును
పేరు

గృష్టి శ్రీ ఇది తొలిచూలు యీనిన గోవుకును
వృక్షవౌషముకును పేరు

ఘృష్టి శ్రీ ఇది ఒరియుటకును విష్ణుక్రాంత
వృక్షముకును వైరముకును పందికిని పేరు

జటా శ్రీ ఇది జడకఠినవెండ్రుకలకును పేరు కును
ఈ శ్రీ జువ్విచెటుకును జటామాంసకిని పేరు

సటా శ్రీ ఇది జటకును సంహము మెడమీది
వెండ్రుకలకును పేరు

సటా శ్రీ ఇది పడగకును డాంబికముకును పేరు

ఘంటా శ్రీ ఇది రేగుచెటుకును పొకచెటుకును
పేరు

ధటి ఖండే చ వానన ॥

పరీక్షార్థతులాయాం చ

ధటన్సూరిభి రివ్యుతే!

పటి పటవిశేష స్వా

ద్వాగు(౮)జౌకుంభికాద్రుమే ॥ (28)

స్యాత్క్రీటి రశ్రా చాపాగ్రే

సంఖ్యాభేద ప్రకర్షయో ।

స్యాత్క్రూటిన్సంశయే లేశే

సూక్ష్మేలాకాలమానయో

(త్రోటి స్వ్యాత్క్రూట్యలే చం

చ్చాం ఖగమీనవిశేషయో ।

ఖాటి కిణో శవరధే

ఖాటి రేకగ్రహౌ ౨ చ ॥ (30)

నటీహట్టవిలానన్యాం

శోణకే నర్తకే నట ।

★ అభటాంత త్రివర్గ ★

లవట స్వ్యా (ద్వి) త్త్రిలేగర్తే

కూపే కుహకజీవిని ॥ (31)

వికట స్సందరే ప్రోక్తో

విశాల వికరాళయో ।

కరటో గజగండే స్వా

త్కునుంభే నింద్యజీవిని ॥ (32)

ఎకాదశావాశ్రాద్దేవ దుర్ము

రూటే చ వాయుసేః

కరటో వాద్యభేదే ౨

నిర్దటో నిర్దయే నృత ॥

పరా౨ వాదసంరక్తే

ధటి త్రి ఇది బట్టతునక పేరు

ధట పు ఇది త్రాసు (లేక తత్కెడ) పేరు

పటి త్రి ఇదిదుప్పుటికిని క్రాలుగచ్చుచెటుకును

తేకు చెటుకును పేరు

కోటి త్రి ఇది ఆయుధధారకును వింటికొన

కును కోటిసంఖ్యను ఉత్కారారముకును పేరు

క్రూటి త్రి ఇది సందేహముకును అల్పపరిమాణ

ముకును నన్నయేలకులకును త్రుటికాలము

కును పేరు

క్రోటి త్రి ఇది తేకు చెటుకును పక్షిముటికిని

పక్షివిశేషముకును మీన విశేషముకును పేరు

ఖాటి త్రి ఇది గాయపుకాయకును కటుకకును

బాలులకు సోకు గ్రహవిశేష ముకును పేరు

నటి త్రి ఇది నఖమునెడు గంధద్రవ్యము కును

దుండిగపు చెటుకును నాట్యగాని కిని పేరు

అవట పు ఇది దున్నని భూమికిని గోతి కిని

నూతికిని మోసము చేస జీవించు వానికిని పేరు

వికట త్రి సుందరమైన దానికిని విస్తార మైన

దానికిని మిక్కిలి భయంకరమైన దానికిని పేరు

కరట పు ఇది ఎనుగగండసలముకును కుసుంభ

వృక్షముకును నిందింపదగిన జీవనముగల వాని

కిని పదకొండవరోజు శ్రాదముకును నాన్తకున

కును కాకికిని వాద్యవిశేషముకును పేరు

నిర్దట త్రి ఇది దయలేని వానికిని పరా పవాద

యందాసక్తి గల వానికిని ప్రయోజనములేని దాని

నిర్ద ల్ ఎఱ్ఱయోజనే ।

చిలట ఖాద్యభేద్యే ।

చిల ల్ విస్తృతే న్యవత్ ॥ (34)

జకుల్ (మలయే)యమ లే

ఖ్యా తో వార్తాకకును మేళుని ।

నిష్కలంస్తు గృహోద్యానే

కేదారక కవాటయో ॥

వార్ముట కచ్చపే నూర్వే

ల్యుత్కల స్తీవ్రమత్తయో ।

చర్చల స్పారవిల

చపేటే పర్వత్యే చ ॥ (36)

ఎర్చల ఎష్టవికృతా

ఎర్చల్ భేషజాంతరే ।

ఎచ్చల్ నేత్రరోగే స్వా

త్విచ్చలం త్రలసీనయో ॥

త్ర్యంకలం శిశ్యభేద్యే

ధౌతాంజన్యమల ఎష్టతం ।

కర్లల కరహాటే స్వా

త్పంక పంకార యోరం ॥ (38)

కృపేట ముదరే నీరే

కార్చల్ జతుకాయీ లో ।

కుక్కుల స్తామ్రచూడే స్వా

త్కుక్కుభేగ్నికణే చ ॥

నిషాదసూద్రయో లుత్రే

తాళమధ్యే తు కుక్కులం ।

కుక్కుల్యున్మత చర్యాయా

కిని పేరు

చిలట పు ఇది అటుగులుకును త్రి విస్తరింప

చేయబడిన దానికిని పేరు

జకుల పు ఇది కవల బిడలకును వంగ పువ్వు

కును కుక్కకును పేరు

నిష్కలం పు ఇది ఇంటి సమీపమందుండెడి పూల

తోటకును పంటభూమికిని తలుపు కును పేరు

హర్ముట పు ఇది తాబేటికిని సూర్యునకును పేరు

ఉత్కల త్రి ఇది వాడియైన దానికిని మదించిన

దానికిని పేరు

చరల పు చాచిర వ్రేళ్ళుగల హస్తము కును

అప్పుడముకును పేరు

పరల పు ఇది అప్పుడముకును పర్పాటకమును

ఓషధికిని పేరు

ఎచ్చల పు ఇది నేత్రరోగ విశేషముకును న తగ

రముకును నసముకును పేరు

త్ర్యంకలం న ఇది ఉదెకును వృక్షవిశేషముకును

పేరు

కర్లల పు ఇది తామరదుంపకును బురదకును

పాచితిగకును పేరు

కృపేట న ఇది బొజకును జలముకును పేరు

కారల పు ఇది లక్కుకును పనిబూనిన వానికిని

పేరు

కుక్కుల పు ఇది కోడికిని బెళగువ్వుకును అగ్నిక

ణముకును కిరాత పుత్రునకును శూద్రపుత్రున

కును న వాద్యతాళముయొక్క మధ్యకాలము

కును ఈ స్త్రీ అబదపు చర్యకును పేరు

ముచ్చటాదంభవర్యయో
కేశలు శ్యాణకే విష్ణా
వ (ర్కు) ర్గల్ తర్గళే గళే ।

కర్కట కరణే స్త్రీణాం
రాశిభేదకుళీరయో ॥ (41)
శాల్యలీ ఫలవాల క్యో
కర్కటీ కర్కట ఖే ।
కీకట స్తురగే నిస్వే
దేశభేదే మితం ఎవే ॥ (42)

మోచాట క్షష్ణజీరే స్యా
ద్రంభాన్లు మలయోధ్యవే ।
చక్రాటో విషవైద్యే
ధూర్దదీనారయోర ఎ ॥ (43)

వర్ణాటో గాయనే చిత్ర
కారే స్త్రీకృతజీవిని ।

భావాటో భావకే సాధు
ని వేశే కాముకేఘీ చ ॥ (44)
శైలాటో దేవలే సంవా
శుక్లకాచ కిరాతయో ।
ద్రోహాట కధితో గాధా
ప్రభేదే మృగలుబ్ధకే ॥ (45)
బైడాలవృత్తికే చా
ధారాల శ్చాతకాశ్యయో ।
మోరలున్తు భవేదిక్షు
మూలాంకోటప్రభేదయో ॥ (46)

ఇచ్చటా స్త్రీ ఇది కపటముకును చేష్టకును పేరు
కేశలు పు ఇది దుండిగపు చెటుకును విష్ణువుకును పేరు
అర్గల పు ఇది కంఠములోని భాగముకును
కంఠముకును పేరు

కర్కట పు ఇది స్త్రీలరతిబంధ విశేషముకును
కర్కటక రాశికిని పీతకును బూరుగకాయకును
ఈ స్త్రీ నక్క దోస చెటుకును పు రాబులుగు
కును పేరు

కీకట పు ఇది గుర్రముకును దరిద్రునకు ను
కీకట దేశముకును లోభికిని పేరు
మోచాట పు ఇది నల్లజీలకర్రకును అరటి దూట
కును మంచి గంధముకును పేరు

చక్రాట పు ఇది పాములవానికిని వంచకునకు
ను ముప్పది రెండు గురిగిం జల యెత్తు బంగారు
నాణెముకును పేరు

వరాట పు ఇది గానము చేయువానికిని చిత్తరు
వులు వ్రాయువానికిని ఆడదాని వలన జీవనము
చేయువానికిని పేరు

భావాట పు ఇది అభిప్రాయముకును సాధువుల
యింటికిని విటునకును పేరు

శైలాట పు ఇది పూజారికిని సంహముకును
తెల్లగాజుకును బోయవానికిని పేరు

ద్రోహాట పు ఇది కథా విశేషముకును మృగము
లను వేటాడు వానికిని కపటపు తపస్సుచేయు
వానికిని పేరు

ధారాట పు ఇది చాతకపక్షికిని అశ్వముకును పేరు

మోరట పు ఇది చెరుకు పేరుకును ఊడుగ
చెటుకును స్త్రీ యీనియే యరాత్రులయిన ఎమ్మట

ఎవ్వరాత్రాత్పరే క్షీరే
 మూర్వికాయాంతు మోరటా
 వేకట స్వాద్వైకటికే
 తథా సంజాతయావనే॥ (47)
 వేరటో మిశ్రితే నీచే
 వేరటం బదరీఫలే
 త్రికూటం సంధులవణే
 త్రికూటశ్చ నువేలకే॥ (48)
 భాకూట కధ్యతే మీన
 భేదే శైలాంతర్యే చ
 లరిష్ట ఫేనిలే నింబే
 లశునే కాకకంకయో ॥ (49)
 అరిష్టం నూలికాగారే
 తక్రే చిహ్నా శుభ్రేశుభే
 సంస్కృష్టం సంగతే విద్యా
 ద్విశుద్ధే వ(మ) సనాదిన్॥
 అవటు కథితో ఘాటా
 కూషగర్వేషు సూరిభి
 ఎరీష్ట ఎరిచర్యాయాం
 ప్రాకామ్యేష గవేషణో॥ (51)
 వరటావాంసయోషాయాం
 గంధోఽభ్యాం వరటాం చ
 త్రిపుటా మల్లికాయాం చ
 నూక్షేలా త్రిపుతోరం॥ (52)
 సతీనకే చ తీరే చ
 త్రిపుట సముదావృత
 వర్వటీ వ్రీహభేదే స్యా
 ద్వర్వటీ ఎణ్యయోషతి॥ (53)

ఎతికిన అవుపాల కును చాగచెటుకును పేరు
 వేకట పు ఇది రత్నములు సానపటువానికిని
 యౌవనవంతునకును పేరు
 వేరట త్రి ఇది కలపబడిన దానికిని తుచ్చమైన
 దానికిని న రేగుపండుకును పేరు
 త్రికూట న ఇది సముద్రపు ఉప్పుకును పు
 సువేల పర్వతముకును పేరు
 భాకూట పు ఇది మత్స్య విశేషముకును పర్వత
 విశేషముకును పేరు
 అరిష్ట పు ఇది కుంకుడు చెటుకును వేప
 చెట్టుకును వెల్లుల్లికిని కాకికిని రాబులుగుకును
 న పురిటింటికిని మజిగకును మరణచిహ్నముకును
 శుభముకును అశుభముకును పేరు
 సంస్కృత త్రి ఇది కూడుకొన్నదానికిని వస్త్రా
 దులచేత పరిశుదమైన దానికిని పేరు
 అవటు ఇది ముచ్చిలగుంటకును నూతికిని
 గోతికిని పేరు
 పరీష్ట శ్రీ ఇది పరిచారముకును శివునియష్టేశ్వ
 ర్యములలో నొకదానికిని వెతకుటకును పేరు
 వరటా శ్రీ ఇది ఆడుహంసకును కందిరీగకును
 పేరు
 త్రిపుటా శ్రీ ఇది వరాకాలపు మల్లికిని సన్నయేల
 కులకును తెల్లతెగడకును పు లంకలనెడు ధాన్య
 ముకును ఒడుకును పేరు
 వర్వటీ శ్రీ ఇది ధాన్యవిశేషముకును వెలయాలి
 కిని పేరు

ఎర్కటీ నూతనఫలే
 ఎూగాదే ప్లక్షపాదసే |
 మర్కటీ వానరీ శూక
 శింబ్యో స్సౌత్త-రజాంతరే || (54)
 మర్కటస్మార్థనాభ్యే
 కపౌ స్త్రీకరణ్యే చ |

కురటీ దారుపుత్యాయం చ
 కురంటో ఝిటికాంతరే |
 చిరంటీ తు నువాన్యాం
 స్యాద్విత్తీయ వయస్త్రయాం |

★ అథపాంత శ్చతుర్వర ★

శ్చతీకట ప్రాంచలో హే
 ప్రాయశ్చిత్తభుజంగయో ||

ఉచ్చింగలో మీనభేదే
 తథా కోఎనవూరుష |
 కుటంసటస్తు శోణాకే
 కైవర్తీముస్తక్యే చ || (57)

ఖ (ంజ) డ్గరీటస్తుఫల
 కానధారావ్రతచారిణో |
 కుండకీటస్తు చార్వాక
 వచనాభిజ్ఞపూరుషే || (58)
 జారజబ్రాహ్మణీ పుత్ర
 దాసీకాముకయోరపి |

నారకీటో శ్మ (కూ) కీలే
 స్యాత్స్వదత్తాశావిహంతరి |
 కార్య (పు) కూటస్తు కృపణో
 న్మ త్తననర్ద క రేవ్యు |

పర్కటీ స్త్రీ ఇది పోకచెటు మొదలయిన వాటి
 పుచ్చెకును జువ్వి చెటుకును పేరు
 మర్కటీ స్త్రీ ఇది అడుకోతికిని దూల గొండి
 చెటుకును తీగక్రానుగచెటుకును పు నాలెపురు
 గుకును కోతికిని స్త్రీలరతి బంధ విశేషముకును
 పేరు

కురటీ స్త్రీ ఇది కొయ్యబొమ్మకును పు పుచ్చ
 పువ్వుల ములుగోరింటుకును పేరు

చిరంటీ స్త్రీ ఇది ముత్తెదవకును యౌవన స్త్రీ
 కిని పేరు

శ్చతీకట పు ఇది పాతలోహముకును పాపని
 వృత్తికొరకుచేయు ప్రాయశ్చిత్తముకును సర్పము
 కును పేరు

ఉచ్చగంట పు ఇది తృణగండమను చేపకును
 కోపస్వభావము గలవానికిని పేరు

కుటంసట పు ఇది దుండిగపుచెటుకును తుంగ
 ముస్తకును పేరు

ఖడారీట పు ఇది డాలుకును అనధారా వ్రతము
 చేత సంచరించువానికిని పేరు

కుండకీట పు ఇది చార్వాకవాక్యములను గుర్రెరి
 గిన వానికిని బ్రాహ్మణ స్త్రీయందు జారత్వము
 వలన పుటిన వానికిని దానిని సంగమించువాని
 కిని పేరు

నారకీట పు ఇది క్రిమి విశేషముకును అశపెట్టి
 భంగించు వానికిని పేరు

కార్మకూట పు ఇది లోభికిని ఎచ్చివానికిని
 ఘాతకునకును పేరు

కామకూటస్తు వేశ్యాయా
 ప్రయవిభ్రమయోర్మత ।
 చక్రవాట క్రియారోహ
 పర్యంతే చ శిఖారౌ ।
 వర్కరాట కటాక్ష స్యా
 త్తరుణాదిత్యరోచి ॥ (61)
 స్త్రీణాం పయోధరోత్సంగ
 కాం త దత్తనఖ్యే చ ।
 కరవోట్కంజకందే స్యా
 త్పుష్పవృక్షప్రభేదయో ॥
 ఎరపుష్ప ఎరభృతే
 పరపుష్పే క్షయస్త్రియాం ।
 ప్రతికృష్టం మతం గుహ్యే
 ద్వీరావృత్యా చ కర్షితే ॥
 ప్రతిస్పృష్ట ప్రేమితే స్యా
 త్ప్రత్యాఖ్యాతే చ వాచ్యవత్ ।
 శివవిష్ణుస్తా ఖలతౌ
 శివే దుశ్చర్యణే న్బృత ॥ (64)
 చతుష్కర్మ ధృహ్వాచే
 చతుష్కర్మక శాస్త్రం ।
 స్యాద్గఢముష్ణ కృపణే
 కృపాణాదిషు చ్యేవ్యతే ॥ (65)
 అథ స్యాద్ద శనోచ్చిష్టో
 నిశ్వాసాధర చుంబయో ।
 ★ అథ రాంతవర ★
 కర స్వరముచాంభేదే
 స్యాత్తదధ్యేత్య వేదినో ॥

కామకూట పు ఇది వేశ్యావిటునకును దాని
 విలాసములకును పేరు
 చక్రవాట పు ఇది పనిబూనిన వానికిని సమీప
 ముకును దీపపుకుందెకును పేరు
 వర్కరాట పు ఇది క్రిగంటి ప్రసారముకును లేత
 యెండకును స్త్రీకుచాగ్రమందు ప్రయునిచేతచేయ
 బడిన నఖతముకును పేరు
 కరవోట్కంజ పు ఇది తామరదుంపకును పుష్పవిశేష
 ముకును మంగ చెటుకును పేరు
 పరపుష్ప పు ఇది కోకిలకును వెలయాలికిని
 పేరు
 ప్రతికృష్ట త్రి ఇది మర్మాంగముకును రెండుసార్లు
 దున్నిన భూమికిని పేరు
 ప్రతిస్పృష్ట త్రి ఇది పంపబడిన దానికిని నిరసంచ
 బడిన దానికిని పేరు
 శివవిష్ణు పు ఇది బతుతల వానికిని శివునకును
 కుషరోనికిని పేరు
 చతుష్కర్మ స్త్రీ ఇది ఋగ్వేదముకును అరువది
 నాలుగు విద్యలకును పేరు
 గాఢముష్ణ పు ఇది లోభివానికిని గండ్రగొడలి
 ఖడము మొదలయిన వాటికిని పేరు
 దశనోచ్చిష్ట పు ఇది నిటూర్పుగాలికిని అధరోష
 చుంబనముకును పేరు
 కర పు ఇది స్వరవిశేషముకును కరముక్కుల
 కును ఆ రుక్కులనధ్యయనము జేసినవానికిని
 కరశాఖీయునకును కర మునికిని పేరు

మునావని వారో వారి
పర్వాం స్వాత్మసభేషు చ॥ (1)
శరో మధ్యస్తపురుషే
శరో ధుత్తూరధూర్తయో ।
శరో లసే చ మూరే చ
కుంరోకర్మణ్యమూర్తయో ॥

పారస్వాత్మరనే విద్ధ
పర్వాం పారాం ఎర్వతే ।
కంరో గళే సంనిధానే
ద్వనౌ మదన పాదపే॥(3)
వంర స్వాదకృతో ద్వాహే
ఖర్వేకుంతాయుధేష చ ।
ఎష్టం చరమమాత్రే
స్వాదైవాస్వావయవాంతరే॥(4)
కోష్ఠ కునూలే చాత్మీయే
కుక్షే రంతర్నహస్య చ ।

కుష్టో రోగే సుగంధే చ

గోష్ఠం గోస్తానకేషు చ॥
గోష్ఠీనిభాయాం సంలాపే

దుష్టు స్వాద్దుర్బుల్లేషమే ।
ప్రస్థ శ్రేష్ఠాగ్రయోరుక్త
ప్రస్థా చందా లిక్ష్వాధౌ॥ (6)
జ్యేష్ఠ శ్రేష్ఠేతివృద్ధే చ
జ్యేష్ఠ మాసాంతరేషు చ ।

హార పు ఇది తూటికూరకును బలాత్కారము
కును పేరు

శర పు ఇది వివాదాదులయందు మధ్యసమైన
వానికిని ఉమ్మెత్త చెటుకును శృంగారనాయక
విశేషముకును మందునకును మూరునకును పేరు

కుంర పు ఇది కార్యములయందు మందునకును
మూరునకును పేరు

పార పు ఇది పరించుటకును శ్రీ పాట చెటు
కును పేరు

కంర పు ఇది మెడకును సమీపముకును ధ్వని
కిని ఉమ్మెత్త చెటుకును పేరు

వంర పు ఇది పెండ్లిలేనివానికిని పొటివానికిని
బల్లెముకును పేరు

వృష్ట న ఇది పశ్చాద్భాగసామాన్యము కును
శరీరముయొక్క వెనుక ప్రక్కకును పేరు

కోష్ఠ పు ఇది పొణక (లేక గాదె) కును త్రి తన
సంబంధమైన దానికిని పు ఉదరముయొక్క మధ్య
భాగముకును గృహ మధ్యకును పేరు

కుష్ట పు ఇది కుషరోగముకును సుగంధి పాల
చెటుకును పేరు

గోష్ఠ న ఇది పశువులదొడికిని ఈ శ్రీ ఓలగము
కును ప్రీతిచేతనయిన పరస్పర సంభాషణము
నకును దుర్వినీతునకును పేరు

దుష్టు త్రి బలహీనునకును దుర్వినీతునకును పేరు
వ్రష్ట త్రి ఇది శ్రేషమైన దానికిని ముందుగానైన
దానికిని శ్రీ ఓషధ విశేషముకును పేరు

జ్యేష్ఠ త్రి ఇది శ్రేషమయిన దానికిని మిగుల
వయసు కలదానికిని పు జ్యేష్ఠ మాసముకును

గృహగోధక్షయో జ్యేష్ఠా
శ్రేష్ఠా వైశ్రవణో వరో ॥

కాష్ఠా దారువారిద్రాయాం
కాలమాన ప్రకర్షయో ।
స్యాద్దిశి స్థానమాత్రే చ
కాష్ఠమాఖ్యాతమింధనే (8)
నిష్ఠా నిష్పత్తి నా శాంత
యాద్వా నిర్వహణోషు చ ।

షష్ఠీ షణ్మాం చ పూరిణ్యాం
కాత్యాయన్యా మపీష్వతే ॥

★ అథరాంత త్రివర ★
కమర కచ్చపే భాండ
భేదే చ కమరం మతం ।
జరర కర్కశే సాండా
జరట కరిన్యేన్యవత్ ॥ (10)
నర్మర శుచ్చమకే షదే
వైకుంఠ కృష్ణశక్రయో ।
శ్రీకంఠ ఖండపరశౌ
శ్రీకంఠ కురుజాంగలే ॥ (11)
వరిష్ఠ స్వాదురుతరే
ప్రవరో తిత్తిరావప ।
వరిష్ఠం మరచే తాద్రే
సాధిష్ఠా తిద్ధుధార్యయో ॥

లంబష్ఠో దేశభేదే ఎ
విప్రాద్వైశ్యాను తే ఎ చ ।

శ్రీ బల్లికిని జ్యేష్ఠానక్ష త్రమునకును పేరు
శ్రేష్ఠ పు ఇది కుబేరునకును త్రి శ్రేష మైన
దానికిని పేరు

కాష్ఠా శ్రీ ఇది మానిపసపునకును 18 నిముష
ములకాలముకును దిక్కుకును ప్రదేశముకును
న కటెపుల్లకును పేరు

నిష్ఠా శ్రీ ఇది కార్యునిదికిని నాశనముకును
అవసానముకును యాచనకును నిర్వహించుట
కును పేరు

షష్ఠీ త్రి షట్సంఖ్యను పూరించుదానికిని (అనగా
నారవదియనుట) పార్వతికిని పేరు

కమర పు ఇది తాబేటికిని న యోగులు విచ్చ
మెత్తు పాత్రకును పేరు

జరర త్రి కరుకయిన దానికిని తెల్పువర్ణముగల
దానికిని కరినమయిన దానికిని పేరు

నర్మర పు ఇది చనుమొనకును విటునకును పేరు

వైకుంఠ పు ఇది కృష్ణునకును ఇంద్రునకును పేరు

శ్రీకంఠ పు ఇది శివునకును కురుదేశపు మరు

భూమికిని పేరు

వరిష్ఠ త్రి ఇది మిక్కిలి విస్తారమయిన దానికిని

మిగుల శ్రేషమైన దానికిని తిత్తిరిపక్షికిని న

మిర్యాలకును రాగికిని పేరు

సాధిష్ఠ పు ఇది మిగుల దృఢమైన దాని కిని

మిగుల పూజ్యునకును పేరు

లంబష్ఠ పు ఇది దేశవశేషముకును బ్రాహ్మణుని

వలనవైశ్యశ్రీయందు పుటినవానికిని శ్రీ పులిచింత

అంబష్టా చాష్టులోఁజ్యంస్యా
త్రాఽయూధికయోరపి॥(13)
కనిష్ఠోఽప్రోను జేయుని
కనిష్ఠా దుర్బలాంగుళా

లఘుష్టోఽత్యల్పకే భేలే

ప్యపస్య కాల నామయో ॥

ప్రకోష్ఠో విస్తృతకే
భూప కక్షాంతరేఽచ |
కూర్చరాదధరే చాఽ
ప్రతిష్ఠాస్తానమాత్రకే॥(15)
గౌరవే యాగనిష్పత్తి
చతు రక్షరపద్యయో |
మకుష్ఠో వ్రీహిభేదే స్య
న్మకుష్ఠో మంధర్యేన్యవత్ ॥

★ అథ రాంత శ్చతుర్వర్గ ★

దంతశర స్స్వజ్ఞం బీరే
కపిత్థే కర్మరంగకే |
నాగరంగే ఽచాంగేర్యాం
న్మృతా దందశరా బుధై ॥(17)
నూత్రకంరో ద్విజే ప్రోక్త
ఖంజరీటకపోతయో |
హారికంర పరభృతే
హోరాన్వితగళేఽచ ॥(18)
కాలకంరస్తు దాత్యూహే
కలవింకే చ ఖంజనే

కును పాట చెటుకును అడవి మొల్ల చెటుకును
పేరు

కనిష్ఠ త్రి ఇది స్వల్పమైనదానికిని వెనుక పుట్టిన
దానికిని ఎన్నవయసు దానికిని శ్రీ చిటెన
ప్రేలికిని పేరు

లఘుష్ట త్రి ఇది మిగుల చుల్కనయైన దానికిని
పు తెప్పకును పేరు

అపష్ట పు ఇది కాలముకును త్రి ఎడమవైపు
దానికిని పేరు

ప్రకోష్ఠ పు చాచిన హస్తముకును రాజ గృహ
మందలి తొట్టి కటుకును మణిబంధము మొదలు
హస్తము క్రింది భాగముకును పేరు

ప్రతిష్ఠా శ్రీ ఇది ప్రదేశముకును గౌరవముకును
యాగనిష్ఠికిని నాలుగు వరముల ఛందస్సుగల
పద్యముకును పేరు

మకుష్ఠ పు ఇది అడవి పెసలకును త్రి మెల్లగా
నడచు వానికిని పేరు

దంతశర పు ఇది నిమ్మచెటుకును వెలగ చెటు
కును ఫలవృక్షవోషముకున నారింజచెటుకును
శ్రీ పులి చింత చెటుకును పేరు

సూత్రకంర పు ఇది బ్రాహ్మణునకును కాటుగ
ఎటుకును పావురముకును పేరు

హారికంర పు ఇది కోకిలకును హారిములు గల
మేడకును పేరు

కాలకంర పు ఇది కూకురు గిడంగి

నీలకంర ఎటుకును డోరెంచుగకును కాటుగ

నలా పాంగే హరే పీత
సారణే నీలకంఠమ్ ॥ (19)
కలకంఠ కలధ్వనే
హంసే పారావతే వక్తే
(వ్రాతీ) దేవకాష్టం తు సరళ
దేవదారు మహీరుహా ॥
కాలపుష్పం భవేత్కర్ణ
చాపే కోదండమాత్రకే
కాల పుష్పస్తు సారంగ
విశేషే కం కపక్షిణి ॥ (21)

★ అథ దాంతవరః ★

గుడ స్వాద్గోళకే వాస్త
సన్నాహే క్షువికారయో ।
గుడా స్నుహీ గుళికయో
ర్గడో మీనాంతరాయయో ॥

జడో మూర్ధ్నే వామగ్రస్తే
శూకశింబ్యాం జడా మతా ।
గడు పుష్పగుడే కుబ్జే
షడ పేయాంతరే భిది ॥
వ్యాడో వాంస్రవశా నర్పే

తాడస్తాడన ఘోషయో ।
ముష్ణమేయత్యణాదౌచ
తాడీ తాళదళద్రుమే ॥ (3)
నీడం స్థానే కులాయే చ
సకారపూర్వక్రంతికే ।

ఎటకును నెమలికిని శివునకును మలయ పర్వత
మున బుట్టిన పీతచందన ముకును పేరు
కలకంఠ పు ఇది అవ్యక్తమధుర ధ్వనికిని హంస
కును పావురముకును కోకిలకు ను పేరు
దేవకాష్ట న ఇది సరళదేవదారు వృక్షము కును
దేవదారు వృక్షముకును పేరు
కాలపుష్ప న ఇది కర్ణుని ధనస్సుకును ధను
సామాన్యముకును పు జింకలలోని భేదముకును
రాబందు పక్షికిని పేరు

గుడ పు ఇది వర్షలాకారముకును వీనుగకు
వేయు కవచాదులకును బెల్లముకును శ్రీ చెముడు
చెటుకును ఉండకును పేరు
గడ పు ఇది మత్స్యబోజువృక్షాన్ని విఘ్నముకును
పేరు

జడ పు ఇది మూఢునకును చలిచేత కొరడు
బారిన వానికిని శ్రీ దూలగొండిచెట్టుకును పేరు
గడు పు ఇది వీపుకంఠికిని గూనుకును పేరు
షడ పు ఇది పానీయవిశేషముకును భేదముకును
పేరు వ్యాడ పు ఇది ఘాతుక మృగముకును
పాము కును పేరు

తాడ పు ఇది కొటుకుకును శబ్దముకు ను ఎడి
తెడు గడిమొదలయిన వాటికిని ఈ శ్రీ తాడిచెట్టు
కును పేరు

నీడ ఇది ప్రదేశముకును పక్షిగూటికిని
సకారము పూర్వమందుగల నీడశబ్దము సమీపము
నకును పేరు

క్రోడ స్సుకర పాతంగ్యో
క్రోడం క్రోడా చ వక్షసీ॥
చోడ కూర్వానకే దేశభే
దే ప్రావరణాంతరే।
క్షేడ కర్ణా మయే ధ్వానే
గరళే కుటిల్వే చ ॥ (5)
లోవాతార్కఫలే క్షేడం
ఘోషుల్పే దురానదే।
యోధానాం సంహనాదేతు
క్షేడాస్వాద్వంశశల్యకే ॥ (6)
అండం ఖగాది కోశేస్యా
న్యూష్టే వీరేహ్యవ క్వచిత్।
స్యాత్త్వండ శృకలే చేక్షు
వికార మణిదోషయో ॥ (7)
గండ కపోలే ఎటకే
యోగభేదే చ గండకే।
గండ ప్రవీరే చిహ్నిస్యా
దశ్వభూషణబుద్ధుదే ॥ (8)
చండో దైత్యాంతరే తీవ్రే
చండో దాసే యమస్య చ।
ధనహరీ శంఖపుష్ప్యో
శృండా చండోతి కోపనే ॥ (9)
చండీ కాల్యాయనీ వాంస్రా
కోపనస్త్రీషు సమ్మతా।
షండం పద్మాది సంఘాతే
షండ స్వాద్గోపలావం ॥ (10)
షండ క్లేబే వంశసరే
భార్గవే వంధ్యపూరుషే।

క్రోడ పు ఇదిపందికిని శనిగ్రహము కును స్ను
బాహు మధ్యముకును పేరు
చోడ పు ఇది రవికకును చోశదేశము కును
ఉత్తరీయ వస్త్రముకును పేరు
క్షేడ పు ఇది కర్ణరోగ విశేషముకును ధ్వనికిని
కాలకూటవిషముకును త్రి వక్రమయినదానికిని
న యెర్రజిల్లేడు కాయకును అవడపుష్పముకును
త్రి పొందశక్యముగానిదానికిని స్త్రీ భటులసంహ
నాదముకును వెదురు గళిగకును పేరు

అండ న ఇదిషక్షాదులగ్రుడుకును వృషణము
కును రేతస్సుకును పేరు
ఖండ పు తునకకును ఖండచక్రేరకును రత్న
దోషముకును పేరు
గండ పు ఇదిగండస్థలముకును తురుపుబొబ్బ
కును గండనామయోగముకును వీరునకును
గురుతుకును అశ్వాభరణ విశేషముకును నీటి
బుగకును పేరు
చండ పు ఇదిచండాసురుకునకును త్రి తీవ్ర
మయినదానికిని పు చండుడను యమదూతకు
ను స్త్రీ నల్లకచోరముకును శంఖమాలినీవృక్షము
కును త్రి మిగులకోపముగలదానికిని పేరు
చండీ స్త్రీ ఇది పార్వతికిని వాంఛించు స్వభావ
ము గల దానికిని కోపముగల స్త్రీకిని పేరు
షండ న ఇది కమలములు మొదలయిన వాటి
సమూహముకును పు అబోతుకును నపుంసకు
నకును అంతఃపురము కాచుకొజావానికిని శుక్రా
చార్యునకును వ్యర్థమైనరేతస్సుగలవానికిని పేరు

కుండం దేవజలాధారే
ఎర్రేర్థ కమండలౌ || (11)

కుండీ కుండ స్మృతోజారా
తృతివత్ప్రీనుతే ఎ చ |

దండో యమే మానభేదే
లగుడే దమసైన్యయౌ || (12)
వ్యాహభేదే ప్రకాండేశ్వ
కోణ మంధానయోరం
లభిమానే గ్రహ దండ
శృండాంశో పారిపార్శ్వకే ||

(గా) గోండ సామరజా తౌ చ
వృద్ధనాభౌ చ వాచ్యవత్ |
ఎండం సాంద్రే బలె బో లే
గృహం శేజీవనా యసో || (14)
ఎండో దేహే జపావుష్ణే
నివాపే న్నల్లక్షే ఎ చ |
ఎండే స్యాత్తగరే లాబు
ఖర్జూరీ భేదయోరం || (15)
పండ వ్షండే ధియాం ఎండా
పాండు కుంతీవతౌ నతే |

మండం మన్తుని శాకే చ
మండ స్వ్యాసైర ఎవృయౌ || (16)
ఎరండే భూషణో చాధ
మండా ధాత్ర్యా ముదీరితా |
ముండో దైత్యాంతరే రాహూ
మూర్ధముండితయోరం || (17)

కుండ న ఇది స్వరమందలి తటాకముకును పాత్ర
కును ఈ స్త్రీ కమండలముకును పు భర్తజీవించి
యుండగా జారుని వలన పుటిన వానికిని పేరు

దండ పు ఇది యమధర్మరాజుకును తక్కి
దండికిని దుడుకును దండోపాయముకును
సేనకును దండవృహముకును చెటుయొక్క
కొమ్మల క్రిందిభాగముకును గుర్రముకును
వాయించుకరకును కవ్వముకును అభిమానము
కును గ్రహవిశేషముకును సూర్యుని ప్రక్క
నుండు విఘ్నదేవతకును పేరు

గోండ పు ఇది పామరజాతి విశేషముకును
త్రి పెద బొడుగల వానికిని పేరు
ఎండ న ఇది దటవకును బలముకును బాలింత
బోలుకును గృహమందలి యొక భాగముకును
జీవనాధారముకును ఇనుముకును పు శరీరము
కును మంత్రెన పువ్వుకును పార్వణ ఎండముకు
ను అందుగబంకకును ఈ స్త్రీ గ్రంథితగరముకు
ను అనుగచెటుకును ఖరూరవృక్షముకును పేరు
పండ పు ఇది నపుంసకునకును స్త్రీ బుద్ధికిని
పేరు పాండు పు ఇది పాండురాజుకును త్రి
తెలుపు వర్ణముగల దానికిని పేరు

మండ న ఇది పెరుగు మీగడకును కూరకును
పు చేవకును జిగటకును ఆముదపుచెటుకును
అలంకారముకును స్త్రీ భూమికిని పేరు

ముండ పు ఇది ముండాసురునకును రాహున
కును శిరస్సుకును బోడితలవానికిని పేరు

శౌండో మత్తే ఎ విభ్యాత
శౌండీ ఎప్పలి చవ్యయో ।

కాండం నాళే తరుస్కుంధే
బాణోపసర నీరయో ॥
కుత్తితే రవాన స్తంబే
కాండం గర్వోవ్వపర్గయో ।
భాండం భూషణమాత్ర్యేవ
భాడం మూలవణ్గినే ॥ (19)
నదీపాత్రే తురంగాణాం
భూషణో భాజన్యే చ ।
ఇడా వాచి గవిత్త్యోణ్యా
మిడా చ బుధయోషితి ॥
క్రీడా కేళిప్రకారే స్యా
త్తేలా వజ్జానయోరప ।
చూడా శిఖాయాం వలభౌ
చూడా బాహువిభూషణో ॥
పీడా కృపా శిరోమాలా
వమర్ద సరళద్రుషు ।

నాడీ నాళే శిరా గండదూర్వయో
స్వ్యా ద్వణాం తరోనాడీ షట్ క్షణ
కాల్యే చర్యాయాం కుహకన్య చ ।
రండా మూషకపర్ణ్యాం చ
రండా విధవయోషితి ॥
వండాం పాంసురాయాం
స్యాద్వండ్ హస్తాదివజి తే ।
శుండాం జలవాస్తవ్యాం

శౌండ త్రి ఇదినురాదులచేతమదించినవానికిని
ఈ శ్రీ ఎప్పలి చెటుకును చవ్యమను గ్రంథద్రవ్య
ముకును పేరు

కాండ న ఇది కాడకును చెటుమానుకును బాణ
ముకును సమయముకును జలముకును కౌటిల్య
ముకును రహస్యముకును స్తంభముకును గర్వము
కును గుర్రముకును సమూహముకును పేరు
భాండ న ఇది అలంకార సామాన్యము కును
వర్తకమందలిపెటుబడి సొమ్ముకును నదియొక్క
గట్లనడిమి భాగముకును అశ్వభూషణముకును
కుండకును పేరు

ఇడా శ్రీ ఇది మాటకును గోవుకును భూమి
కిని బుధుని భార్యకును పేరు

క్రీడా శ్రీ ఇది శ్రీపురుషుల వన విహారాదులకును
కందుకాది క్రీడకును పరిహాసముకును పేరు

చూడా శ్రీ ఇది మగవాని శిరోమధ్యస్థమైన జుటు
కును ముంజూరుకును దండ కడియముకును పేరు
పీడా శ్రీ ఇది దయకును శిరస్సున చుటిన
పూలదండకును పీడపెటుకును సరళదేవదారు
వృక్షముకును పేరు

నాడీ శ్రీ ఇది గొటముకును బోలునరముకును
గరికెలోని భేదముకును గాయముకును ఆరు
క్షణములకాలముకును కుత్తితునిచేష్టకును పేరు

రండా శ్రీ ఇది ఎలుక చెవిచెటుకును మగడు
చచ్చిన దానికిని పేరు

వండా శ్రీ ఇది రంకులాడికిని పు చేతులు
మొదలగు నవయములు లేని వానికిని పేరు

శుండా శ్రీ ఇది నీటియేనుగకును కల్లుకును

మదిరా కరివాన్తయో ॥
నశిన్యాం వారయోషాయాం
శుండస్తు మదనిర్ఘ్నరే ।

★ అథ డాంత త్రివర ★

గారుడం స్యాన్మరక తే
విశాస్త్రేణ గారుడం॥
ద్రావిడ స్యాజ్ఞానపదే వే
(ధ) దముఖ్యక శంఖయో ।
ప్రచండో దుర్వహే శ్వేత
కరవీరే ప్రతాపని ॥
ఎచండ ముదరే విద్యా
త్పశో రవయవే ౨౨ చ ।
తరండో బడిశీనూత్ర
బద్ధవ స్తుని బేలకే ॥
వరండోఽప్యంతరావేద్యాం
సందోహ ముఖరోగయో ।
పూత్యండో గంధకీలో౨౨
తథా గంధమృగో౨౨ చ ॥
మార్తండ స్తపనే క్రోడే
శిఖండో బృహ చూడయో ।
ప్రకాండో విటపే శస్త్రే
మూలన్కింధాంతరేతరో ॥
కోదండో భ్రూలతాయాం
స్యాద్దేశ భద్రే చ కార్మకే ।
నరండ స్సరటే ధూర్దే
నరండో భూషణాంతరే ॥ (30)
మారుండో ండో భుజంగానాం
మార్గే గోమయమండలే ।

ఎనుగతుండముకును తామర లతకును వేశ్య
కును పు మదప్రవాహముకును పేరు

గారుడ న ఇది మరకతమణికిని విషమును
దింపవేయు మంత్రశాస్త్రముకును పేరు
ద్రావిడ పు ఇది ద్రావిడదేశముకును కచ్చోరము
కును శఖముకును పేరు

ప్రచండ త్రి అసాధ్యమైన దానికిని పు తెల్ల
గన్నీరుకును త్రి ప్రతాపముగల వానికిని పేరు
ఎచండ న ఇది కలుపునకును పశువుల యవ
యవముకును పేరు

తరండ పు ఇది గేలపు త్రాటికి కఠిన బెండు
కర్రమొదలయిన వాటికిని తెప్పకును పేరు

వరండ పు ఇది వేడియొక్క మధ్యభాగముకును
సమూహముకును ముఖరోగ వోషముకును పేరు

పూత్యండ పు ఇది పక్షివోషముకును జవ్వాది
ఎల్లికిని పేరు

మార్తాండ పు ఇది సూర్యునకును పందికిని పేరు

శిఖండ పు ఇది నెమలి పురికిని జుటుకును పేరు

ప్రకాండ పు ఇది కొమ్మకును త్రి శ్రేష్ఠమైన దానికిని
చెటుయొక్క కొమ్మల క్రింది భాగము కును పేరు

కోదండ పు ఇది కనుబొమ్మకును కోదండ
దేశముకును న ధనస్సుకును పేరు

సరండ పు ఇది తొండకును ధూర్తనకును భూషణ
వోషముకును పేరు

మారుండ పు ఇది పాము గ్రుడుకును తోవకును
గోమయముచేత నలికిన భూమికిని పేరు

కరండో మధుకోశే య
కారండేషు దలాడకే || (31)

కూష్మాండో గణభేదేస్యా
(ద్రూ)ణో కర్కారుక్తేఽచ |
భేరుండా దేవతా భేదే
పక్షి భేదే చ భీషణో || (32)
వారుండ స్సేకపాత్రేస్యా
న్మలే దృక్పర్ణయోరమ్ |
ఘణిష్ట రాజే వారుండీ
ద్వారపండ్వాముదీరితా || (33)

తిత్తిడో భూరుహే కాఽ
దాసే దైత్యాంతర్యేఽచ |
తింతిడ న్తంతిడీ తు స్యా
చ్చించా వృక్షాష్టయోరమ్ ||
వరండా శారికా వర్తి
ఖడ ధేనుషు వర్తతే |
వితండా వాద భేదే స్యా
త్సచ్చిశాకే శిలాహ్వయే ||
వితండా కరవీర్యాం చ
నిర్గుండీ సంధువారకే |
నీలశేఫాలికాయాం చ
కరహాటేఽయ కుత్రచిత్ || (36)

★ అథ దాంతశ్చతుర్వర ★
భవేద్వాత(ఘ)ధుడోవాల్యా
వామయో ర్వాతకోణితే |
ఽచ్చిలస్సోటికాయాంచ
దేవతాడన్తు ఘోషకే || (37)

కరండ పు ఇది తేనెపటుకును ఖడము కును
కన్నెలేడుపటుకును తనంతట పుటిన నువ్వు చెటు
కును పేరు

కూష్మాండ పు ఇది ఈ పేరుగల దేవతా
గణముకును గర్భముకును గుమ్మడిచెటు కును పేరు
భేరుండా శ్రీ ఇది దేవతావిశేషముకును పు
భేరుండపక్షికిని త్రి భయంకరమైనదానికిని పేరు
వారుండ పు ఇది ఓడలోని నీళ్ళు చిమ్ము డు
పాత్రకును కంటి పునికిని గులిమికిని శేషున
కును ఈ శ్రీ గడపకు పేరు

తిత్తిడ పు ఇది చించెటుకును యమదూత
కును రాక్షసవిశేషముకును పేరు
తింతిడ పు ఇది చింతచెటుకును తింతిడీ శ్రీ
చింత పండుకును పేర్లు
వరండా శ్రీ ఇది గోరింకకును వత్తిడికిని
కత్తికిని గోవుకును పేరు
వితండా శ్రీ ఇది తనపక్షమును సమరించు కొరక
పరపక్షమును దూషించుటకును శాక విశేషము
కును శిలాజిత్తుకును గన్నె రుచెటుకును పేరు
నిర్గుండీ శ్రీ ఇది వావిలిచెటుకును నల్ల పువ్వుల
వావిలిచెటుకును తామర దుంపకు ను పేరు

వాతధుడ శ్రీ ఇది వాయు సంఘము కును
శ్రీకిని రోగవిశేషముకును జిడువస్తువుల బుడగ
కును పేరు
దేవతాడ పు ఇది ఆవడచెటుకును రాహు

పైంవా కేయగ్రహే చా
దేవతాడో హుతాశనే ।
చక్రవాడో ద్రిభేద్యే స్యా
చ్చక్రవాడం తు మండలే
జలరుండో జలావర్తే
ఎయోరెణౌ భుజంగమే
లపోగండన్తు శిశుకే
వికలాంగ్యతిభీరుకే ॥ (39)

★ అథదాంతవర ★

దృఢ స్థూలే భృశే శక్తే
ప్రూఢేషి దృఢో మత ।
బాఢం దృఢే ప్రతిజ్ఞాయాం

మూఢన్యం ద్రిత బాలయో ॥
గూఢం రహస్యగుహ్యే చ
సంవృతే ఘనరన్యవత్ ।
వ్యూఢం స్సంహతవిన్యన్త
పృథులేషు చ భేద్యవత్ ॥ (2)
షండో వర్షవర్షేక్షీ బే
గోఽతా వంద్యవూరుషే ।
వోఢా స్యాద్భారితే నూతే

సోఢామర్షణశక్తయో ॥ (3)

రాఢానూక్ష్యే చ శోభాయాం
దాఢా దంష్ట్రేభిలాషయో ।
మాఢి పత్రాదిభం(గౌ)గేస్యా

గ్రహముకును అగ్నికిని పేరు

చక్రవాడ పు ఇది లోకాలోకపర్వతముకును
న వర్తులాకారముకును పేరు
జలరుండ పు ఇది నీటిసుడికిని నీటి తుంపర
కును సర్పముకును పేరు
అపోగండ త్రి ఇది ఎల్లవానికిని హేచ్చుతగులైన
యవయవములుగల వానికిని మిగుల భయ
స్వభావము గలవానికిని పేరు

దృఢ త్రి ఇది లావైనదానికిని విస్తారమైనదానికిని
బలమైనదానికిని మిక్కిలియనుటకును పేరు
బాఢ న ఇది మిక్కిలియనుటకును అంగీకార
ముకును పేరు (అవ్యయమని కొందరు)

మూఢ పు ఇది అవివేకికిని బాలునకును పేరు
గూఢ న ఇది రహస్యముకును మర్మాంగము
కును త్రి దాగియున్నదానికిని పేరు
వ్యూఢ త్రి ఇది దటనైనదానికిని రచనాదులచేత
నుంచబడినసేనకును విస్తారమైనదానికిని పేరు
షండ పు ఇది కొజావానికిని నపుంసకునకును
అబోతుకును వ్యర్థమైనరేతస్సుగలవానికిని పేరు
వోఢా పు ఇది భారమును వహించినవానికిని
సారథికిని పేరు

సోఢా త్రి ఇది ఓరిమిగలవానికిని సమర్థమైన
వానికిని పేరు

రాఢా త్రి ఇది సూక్ష్మముకును కాంతికిని పేరు
దాఢా త్రి ఇది కోరకును కోరికకునకు పేరు
మాఢి త్రి ఇది మకరికాపత్రాదులకును దీనత్వ

నాథీ దైన్యప్రాశనే॥

★ అథదాంత త్రివర్ణ ★

ఆషాఢో వ్రతినాం దండే
మాసే మలయవర్షతే॥

వారూఢా శృంబల్వే స్యా
ద్వస్త్రాంచలకపాటయో ॥ (5)
పంజరే పా వకే చాధ

ప్రరూఢో జరరే నృత
బద్ధమూలే

విరూఢస్తు సంజాత్యేకురి
త్యేన్యవత్ ॥ (6)

సమూఢా చుంజితే భుగ్నే
సద్యోజాత్యేనువల్లతే॥

ఉరూఢా ఉఢే న్దూలే స్యా

దుషోఢో నికటోఢయో ॥ (7)

నిగూఢో గర్జితే గుప్తే

ప్రమీఢో మూత్రితే ఘనే॥

సంరూఢోఽంకురితే ప్రాఢే

ప్రగాఢో దృఢకృత్రయో ॥
ఆధ్యూఢా కృత సా ఎత్వాం
నార్యా మధ్యూఢా ఈశ్వరే॥

మునుప్రకాశింపజేయుటకును పేరు

ఆషాఢ పు ఇది బ్రహ్మచారులు ధరించు పలాశ
దండముకును ఆషాఢమాసముకును మలయ
పర్వతముకును పేరు

వారూఢ పు ఇది దారి బత్తముకును పైటి
చంగుకును తలుపుకును శుకాదులపంజరముకు
ను అగ్నికిని పేరు

ప్రరూఢ పు ఇది ఉదరముకును త్రి దృఢముగా
నాటుకొన్నదానికిని పేరు

విరూఢ త్రి పుటిన దానికిని అపుడు మొలచిన
దానికిని పేరు

సమూఢ త్రి ఇది రాశిగా చేయబడిన దానికిని
విరిగినదానికిని అపుడు పుటినదానికిని ఉపద్రవ
శూన్యమైనదానికిని పేరు

ఉదూఢ త్రి ఇది వివాహమైనదానికిని లాపైన
దానికిని పేరు

ఉపోఢ త్రి ఇది సమీపమైనదానికిని వివాహమై
నదానికిని పేరు

నిగూఢ త్రి ఇది నింద్యమైనదానికిని దాచబడిన
దానికిని పేరు

ప్రమీఢ త్రి ఇది అతిమూత్రరోగికిని అధికమైన
దానికిని పేరు

సంరూఢ త్రి ఇది అంకురించినదానికిని గంభీర
మైనదానికిని పేరు

ప్రగాఢ త్రి ఇది దృఢమైనదానికిని కషముకును పేరు
అధ్యూఢా త్రి ఇది పెదభార్యకును పు ప్రభువు
కును పేరు

అధ్యరూఢం సమూరూఢే
ఽత్యధికే చాపభేద్యవత్ ॥ (9)

★ అథ శాంత వర ★

కణ్యోలి సూక్ష్మే ధాన్యాంశే
కృష్ణా జీరకయో కణాః
పణో వరాకమానే స్యా
న్మాత్యే కార్షపణ్యోహే ॥
క్రయ్యశాకాదీకే ద్యూతే
వ్యవహారే భృతా ధనే ।

గణ స్సమూహే ప్రమదే
సంఖ్యా సైన్యప్రభేవయో ॥
ప్రూణం ప్రూతే చ నాసాయాం

కాణ కౌకై కచక్షుషో ।
బాణస్సోత్క్రివలే కాండే
కాండావయవ దైత్యయో ॥
బాణా ర్షింబ్యాం మతాధీరై
శ్శణో మాషచతుష్టయే ।
కషణో కరపత్రే చ
శాణోప్రావరణాంతరే ॥ (4)

త్రాణాతు త్రాయమాణాయాం
రక్షితే రక్షణే ఽపచ ।

ప్రాణో హృన్మారుతే బోలే
కావ్యజీవ్యేనిలే బలే ॥

వాచ్యవత్సారితే ప్రాణం

ప్రాణాశ్చాసుషుకీర్తితా ।

ద్రుణంచాపే చ ఖడ్గేచ

అధ్యరూఢ త్రి ఇది అధిషించినదానికిని విస్తార
మైనదానికిని పేరు

కణ పు ఇది మిక్కిలి సూక్ష్మమైనదానికిని నూక
కును శ్రీ ఎప్పుళ్ళకును జీలకరకు ను పేరు
పణ పు ఇది గవ్వప్రమాణముకును వెలకును
గురిగింజలయెత్తురాగిముద్రకును పందెముకును
కొనదగిన శాకాదులకును జూదముకును వ్యవహార
ముకును జీతముకును ధనమునకును పేరు

గణ పు ఇది సమూహముకును శివాను చరు
లయ్యు ప్రమద గణములకును సంఖ్యావిశేషముకు
ను సైన్యవిశేషముకును

ప్రూణ త్రి ఇది వాసన చూడబడినదానికిని న
ముక్కుకును పేరు

కాణ పు ఇది కాకికిని ఒక కన్నుగలవానికిని పేరు
బాణ పు ఇది ఒక్కటైనదానికిని బాణముకును
అలుగుకును బాణాసురునకును శ్రీ నల్లపువ్వు
లపెద గోరింటకును పేరు

శణ పు ఇది నాలుగు మాషములయెత్తు పరిమాణ
ముకును ఒరుపుడు రాతికిని రంపముకును ఈ
శ్రీ వస్త్రవిశేషముకును పేరు

త్రాణా శ్రీ ఇది కలుక్రానుగ చెటుకును త్రి
రక్షించబడినదానికిని న రక్షించుటకును పేరు

ప్రాణ పు ఇది ప్రాణవాయువకును బాలింత
బోలుకును కావ్యప్రాణముకును వాయువకు
ను బలముకును త్రి పూరించబడిన దానికిని
బ పంచప్రాణములకును పేరు

ద్రుణ న ఇది ధనుస్సుకును కత్తికిని పు తేలు

ద్రుణో వృశ్చికభృంగయో || (6)
ద్రుయీ కచ్చుకాయాం చ
జలద్రోణ్యాముదాహృత |
ద్రోణ కృషీపతౌ కృష్ణ
కాకే వృశ్చిక ఆధకే || (7)

అథకానాం చ తుష్యే
ద్రోణే స్యాన్నీవృదంతరే |
ద్రోణీకాష్ఠాంబువావాన్యాం
గవాం ఘానభువి న్మృతా ||

మోణశ్శుష్కఫలే నక్ర
మక్షీక్ వాకరండయో |
కోణో వాద్యప్రభేదే స్యా
త్క్రోణోశ్శౌలగుడ్యేజే || (9)
వీణాదివాదనోపాయే
ప్యేకదేశే గృహన్యచ |
శోణ స్సోనాక నదయో
శ్శోణా కోకనదచ్చవా || (10)
లోవాతాశ్వే కృశానౌ చ
భూణ స్త్రీగర్భ
డింభయో |

తీక్ష్ణం సాముద్రలవణే
విషలోహాగ్ని ముష్కకే || (11)
తీక్ష్ణ (సారే) ఊరే చ తిగ్మా త్మ
త్యాగిన్ ర్వాచ్యవద్భవేత్ |
కర్ణ పుధాజ్యేష్ఠుతే
సువర్ణాశా శ్రుతావం || (12)
జర్ణశ్చంద్రే చ వృక్షే చ
వర్ణ కాంచన యజ్ఞయో

కును తుమ్మెదకును ఈ స్త్రీ కుద్రరోగ వోష
ముకును నూతియొద నీశ్చ పోవుటకు కఠిన
గాడికిని పేరు

ద్రోణ పు ఇది ద్రోణాచార్యునకును బొంత కాకి
కిని తేలుకును తూముపరిమాణముకును నాలు
గుతూములపరిమాణముకును ఈ స్త్రీ దేశవోష
ముకును దోనెకును గోవులుమేతమేయు భూమి
కిని పేరు

మోణ పు ఇది ఎండు కాయకును నీటి పటు
యాగకును పాముల పెటెకును పేరు

కోణ పు ఇది వాద్యవోషముకును ఆయుధధార
కును దుడుకును శనిగ్రహముకును వీణాదు
లను వాయించు కొడుపు మొదలైన వాటికిని యింటి
మూలకును పేరు

శోణ పు ఇది చుండిగవు చెటుకును శోణనదము
కును యెర్రకలువ వర్షము వంటి వరమునకును
యెరుపు వరముకగల గుర్రముకును అగ్నికిని పేరు
భూణ పు ఇది స్త్రీలు దాల్చు గర్భముకును
బాలునకును పేరు

తీక్ష్ణ న ఇది సముద్రపు వుప్పుకును విషము
కును ఇనుముకును పు అగ్నికిని మొక్కపు
చెటుకును యవజారముకును త్రి తీవ్రమైన
దానికిని జీవమును విడుచువానికిని పేరు

కర్ణ పు ఇది కరునకును సువరాశివృక్షము
కును చెవికిని పేరు

జర్ణ పు ఇది చంద్రునకును వృక్షముకును పేరు
వర్ణ పు ఇది బంగారుకును యజ్ఞముకును

వర్ణోద్విజాదౌ శుక్లాదౌ
స్థితౌ రూపయశోఽక్షరే || (13)
విలేపనే కుదాయాం చ
వర్ణ స్సౌద్ధణ (శోభ)
భేదయౌ ।

షర్ణం స్సౌత్రింనుకే ఎత్రే
శీర్ణం తను విశీర్ణయౌ ॥

పూర్ణ శ్చక్రే సమగ్రేచ
చూరితే చాప వాచ్యవత్ ।
చూర్ణ క్షోదేశారభేదే
చూర్ణాని వాన్యుక్తిషు ॥
క్షీర్ణం ఛన్నే పరిక్షిప్తే
వాంసితే చాప వాచ్యవత్ ।
జీర్ణం పక్వే చురాణో చ
దీర్ణం దారిత భీతయౌ ॥

ఉష్ణ స్సౌద్ధాతపే
గ్రీష్మదత్తే
కృష్ణస్థితేశవోవ్యాసే
ఽర్జునే కోకిలే చ కృష్ణం
మరిచ లోహయౌ ॥ (17)
కృష్ణా తు ద్రౌపదీ నీలీహార
హూ రాసు కధ్యతే ।
వాచ్యవన్నేచ కే కృష్ణం
జిష్ణ శ్చక్రే ధనంజయౌ ॥
జిత్వరే చాధ

బ్రాహ్మణాది వరములకును శ్వేతాదివరము
లకును స్తుతికిని ఆకారముకును కీర్తికిని కకారా
ద్యక్షరములకును పూతకును పు ఎనుగ వీపున
వేయు చిత్ర కంబళికిని గుణముకును భేదము
కును పేరు

పర్ణ పు ఇదిమోదుగచెటుకును న అకుకునుపేరు
శీర్ణ త్రి ఇది సూక్ష్మమైనదానికిని శిథిలమైన
దానికినిపేరు

పూర్ణ త్రి ఇది సమరమయినదానికిని అంతయు
ననుటకును జలాదులచేత నింపబడిన కలశకునుపేరు
చూర్ణ పు ఇది గుండకును సున్నముకును న
పరిమళించు గంధపుపొడిమొదలైన వాటికినిపేరు
క్షీర్ణ త్రి ఇది కప్పబడినదానికిని చిమ్మబడిన
దానికిని వాంసంపబడిన దానికినిపేరు
జీర్ణ త్రి ఇది పండినదానికిని పురాతనమైనదాని
కినిపేరు

దీర్ణ త్రి ఇది ఛేదించబడినదానికిని భయమును
పొందిన దానికినిపేరు

ఉష్ణ పు ఇది ఎండకును గ్రీష్మముతువుకును
త్రి నేర్పరికినిపేరు

కృష్ణ పు ఇది కృష్ణునకును వ్యాసుమునికిని
అరునునకును కోకిలకును న మిరియాలకును
ఇనుముకును త్రి ద్రౌపదికిని నీలిచెటుకును
ద్రాక్షలతకును త్రి నల్లనిదానికినిపేరు

జిష్ణ పు ఇది ఇంద్రునకును అరునునకును
త్రి జయశీలునకునుపేరు

విష్ణు స్వాత్మస్థే ర్గే-
వనుదైవతే |

గేష్టు ర్నటే గాయనే చ

దేష్టు ర్నతరి దుర్దమే ||

వృష్ణస్త్రు యాదవే మేషే
వృష్ణ పాషండ చండయో |
పార్శ్వే పాశ్చాత్యభాగేస్యా
త్పాదమూలోన్మద
స్త్రియో || (20) సేనాపుష్టే
చ కుం (భ్యాం) త్యాంచ
తృష్ణాలిప్సా ఎపానయో |
ఊర్ధ్వ మేషాదిలోమ్నిస్యా
దంతరావర్తకే భృవో ||
మణిరోళే మేహనాగ్రే
రత్నే చాజాగళస్తనే |
లణి రాణివదక్షా గ్ర
కీలేస్యాదన సీమయో || (22)
కుణి స్తున్నకవృక్షే చ
కుణిస్సృత్కురేన్యవత్ |
ర్ముణి క్రముకభేదే
దుష్టదైవశ్రుతావస || (23)
శ్రేణి పంక్తౌ సేకపాత్రే
శ్రేణి స్సృత్కారునంహతా |

వాణి స్సృద్వూతి భ రత్నో

విష్ణు పు ఇది విష్ణువుకును ద్వాదశాదిత్యులలో
నొకనికిని ధనిషానక్షత్రముకు ను పేరు

గేష్టు పు ఇది నటువవానికిని గానము చేయు
వానికిని పేరు

దేష్టు పు దాతకును త్రి హిందశక్యముగానిదాని
కిని పేరు

వృష్ణ పు ఇది యాదవునకును హితేలుకును
త్రి పాషండమతసునకును తీవ్రమైనదానికిని పేరు
పార్శ్వ పు ఇది వెనుకభాగముకును చీలమండకు
క్రిందిభాగముకును (మడిమె) శ్రీ ఎచ్చిపటిన శ్రీ
కిని సైన్యముయొక్క వెనుకభాగముకును కుంతి
దేవికిని పేరు

తృష్ణ శ్రీ ఇది ఆశకును దప్పుకకును పేరు
ఊరా శ్రీ ఇది మేకబోచ్చుకును కనుబొమల
నడుమనుండు సుడికిని పేరు

మణి ఇది ఉండకును శిశ్నాగ్రముకును రత్న
జాతికిని మేకమెడక్రింది స్తనముకును పేరు
అణి (అణి) ఇవి బండిచక్రము కొననుండు
చీలకును ఖదదారకును పొలిమేరకును పేర్లు
కుణి పు ఇది నందివృక్షముకును త్రి ఈచపోయి
న చేతులు గలవానికిని పేరు
యుణి శ్రీ ఇది పోకచెటుకును కరినుసకును
పేరు

శ్రేణి ఇది వృక్షాదుల వరుసకును ఓడలోని
నీళ్ళతోడిడిపాత్రకును వడ్రంగి చాకలి మంగలి
మొదలగు శిల్పులయొక్క సజాతీయసమూహము
కును పేరు

వాణి శ్రీ ఇది నేతకును సరస్వతికిని పు వెల

ర్వాణి రూప్యే లలావకే || (24) కును మేఘముకును పేరు

వేణీ కచస్య బంధేస్యా

న్నదీనాం మేళకే చ |

దేవతాదేవ

తూణీతు నీల్యాం

తూణీనిషం గతే || (25)

ఘృణా జగుప్సాకృపయో

ఫాణీ ర్గుడ కరంభయో |

శ్రాణా యవాగ్న్యాం

వక్త్రేతు శ్రాణాం |

స్పృణా యసస్పృతా

ప్రతిమాయాం గృహస్థంబే

వీణా వల్లకి విద్యుతో |

వేణు ర్భూపాంతరే వంశే

స్థాణు కీలేష్టరే హరే ||

రేణు ఎర్పటకే

ధూళ్యామ (ల్పే)

ధాణు ప్రీవా నూక్మయో |

★ అథ శాంత శ్రీవర ★

లరుణో వృక్షరాగే ర్క్రే

సంధ్యారాగే ర్కృపారథ

నిశ్శబ్దే కపిలే కుష్ట

ద్రవ్యేవాచ్యవదిష్వతే |

అరుణాతివిషే శ్యామా

మంజిష్ఠా త్రివృతాసుచ || (29)

వేణీ శ్రీ ఇది సర్పాకారముగా రల్లినజడకును

నదీప్రవాహముల యొక్క సమ్మేళనమునకును

దేవతాఁ చెట్టుకును పేరు

తూణీ పు ఇది నీలిచెట్టుకును శ్రీ అమ్ముల పొది కిని పేరు

ఘృణా శ్రీ ఇది నిందకును దయకును పేరు

ఫాణీ శ్రీ ఇది బెల్లముకును పెరుగుతో కలిపిన పేపుడు ఎండికిని పేరు

శ్రాణా శ్రీ ఇది గంజికిని త్రి పచనము చేయబడిన దానికిని పేరు

స్పృణా శ్రీ ఇది లోహపుబొమ్మకును ఇంటి స్తంభముకును పేరు

వీణా శ్రీ ఇది వీణకును మెరుపునకును పేరు

వేణు పు ఇది వేణురాజుకును వెదురుకును పేరు

సాణు ఇది మొరడుకును త్రి ఎరమైనదానికిని పు శివునకును పేరు

రేణు పు ఇది పర్పాటకమును గ్రంథద్రవ్యము కును పరాగముకును పేరు

అణు పు ఇది సన్నధాన్యముకును త్రి సూక్ష్మమైనదానికిని పేరు

అరుణ పు ఇది ఇంచుక రక్తవర్ణముకును సూర్యు

నకును సంధ్యాకాలరక్తిమకును అనూరునకును

ధ్వనిలేకుండుటకును కఠలవర్ణముకును కుషు

రోగముకును త్రి యెరుపు వరము గల ద్రవ్యము

కును శ్రీ అతివకును నల్లతెగడకును మంజిష

లతకును తెల్లతెగడకును పేరు

కరుణాన్తు రసే వృక్షే
కృపాయాం కరుణామతా |
వరుణ స్సమ్మతో నీరే
న్యర్లోకే పరమేష్ఠిని || (30)
వరుణస్తరుభేదే

ప్రతీచీతి నూర్యయో |
వరణ స్తక్తశాకే
ప్రాకారే వరణంవృతా || (31)
తరుణ స్సాన్తవే యూని
కుబ్జపుష్పౌ రుబూకయో

చరణం భహ్మవాదౌచ
మూలే గోత్రే పదేవ చ || (32)
చరణం భ్రమణేత్తౌ చ
రవణం రాసభధ్వనౌ |
రవణ కరభే భృంగే
రావణో రాక్షసాధిపే || (33)

ప్రధానకుంజరే ఘోరే
రావణో నాదకే న్యవత్ |
లవణో రస రక్షో బి
భేదేషు పవణాన్వితే || (34)

కరణం సాధన క్షేత్ర
కాయకాయస్తకర్మసు |
గీతాంగహర సంవేశే
క్రియాభేదేంద్రియే షుచ || (35)
బాలవాదౌ చకరణ
స్మృత శ్శూద్రా విశోస్సుతే |

కరుణ పు ఇది కరుణారసముకును వృక్షవిశేషము
కును త్రి దయకును పేరు
వరుణ పు ఇది జలముకును స్వరలోకముకును
బ్రహ్మకును ఉలిమిరి చెటుకును వరుణ దేవున
కును సూర్యునకును పేరు

వరణ పు ఇది ఉలిమిరి చెటుకును కోటకును
న ఊరుచుటుపేసిన కంచెకోటకును పేరు
తరుణ త్రి ఇది నూతనమైనదానికిని ఎన్న
వయసు వానికిని న కుబక పుష్పముకు పు
అముదపు చెటుకును పేరు

చరణ ఇది ఋక్కాయజాఖమొదలైనవాటికిని
పేరుకును కులముకును పాదముకును న
తిరుగుటుకును భక్షించుటుకును పేరు
రవణ న ఇది గాడిద కూతకును పు ఒంటెకును
తుమ్మెదకును పేరు

రావణ ఇది రావణాసురునకును గుంపులో
ముందునడచు ఎరుగకును త్రి భయంకరునకును
ధ్వనిచేయు వానికిని పేరు

లవణ పు ఇది ఉప్పునకును లవణాసురునకును
లవణసముద్రముకును త్రి ఉప్పునివస్తువకును పేరు
కరణ న ఇది సాధనముకును పంటభూమికిని
శరీరముకును గ్రామాదాయ వ్యయములు వ్రాయు
కరణముకును కర్మ కును గానవిశేషముకును
శరీరమును విదల్చుటకును ఆసనముకును కార్య
ముకును నేత్రాదీంద్రియముకు బవాదిపంచాంగ
కరణముకును పు శూద్రత్రీయందు వైశ్యునివలన
పుటిన వానికిని పేరు

జరణం జీరక ౨ బాజి
వాంగు సౌవర్చ తేష్వప ॥ (36)

ధరణం మానభేదే ౨
ధారణో ధరణో భువి ।

రమణం స్యాత్పుటోలన్య
మూత్యేన రమణ ప్రయే ॥

శరణం వధ రక్షిత్రో
శృరణం రక్షణో గృహే ।
కత్తణం తృణభేదేపి
వారిష్ట్యాం చ కత్తణం ॥ (38)

యంత్రణం స్యాన్నియమనే
బంధనే రక్షణోపి చ ।
ప్రఘణస్తాప్రకుంభే స్యా
దశిందె లోవాముద్గరే ॥ (39)

ద్రుఘణో ముద్గరేపి స్యా
ద్రుఘణా చ ఎరశ్వధే ।
ప్రవణ క్రమనిమ్నార్వా
మాయ(త్రి)తే చ చతుష్పధే ॥
ప్రగుణో చ క్షణోపి స్యా
దీరిణం శూన్య ఊషరే ।

గ్రహణం తూలబద్ధే స్యా
దాదరే గ్రహణం కరే ॥ (41)
గ్రహావరాగ స్వీకార (బం)
వందిషు గ్రహణం మతం ।

ఈక్షణం దర్శనే దృష్టే
ప్రాక్షణం సేవనే వధే ॥ (42)
అక్షణం నాన్ని చిన్నిచ

జరణ న ఇది జీలకరకును తెల్ల జీలకరకును
ఇంగువకును పు సౌవర్చల వణమకును పేరు
ధరణ న ఇది 24 గురిగింజల ప్రమాణముకును
ధరించుటకును ఈ స్త్రీ భూమికిని పేరు
రమణ న ఇది పొట్లవేరుకును పు భర్తకును
పేరు

శరణ న ఇది చంపుటకును రక్షించువానికిని
రక్షించుటకును గృహముకును పేరు
కత్తణ న ఇది కామంచి గడికిని తూటికూరకును
పేరు

యంత్రణ న ఇది నియమించుటకును కటుట
కును రక్షించుటకును పేరు

ప్రఘణ పు ఇది రాగిబిందెకును ఇంటిముందర
వాకిలికిని ఇనుప గుదియకును పేరు

ద్రుఘణ పు ఇది ఇనుప గుదియకును గండ్ర గొడలి
వంటి యాకృతిగల యస్త్రవిశేషము కును పేరు

ప్రవణ త్రి క్రమముగా పల్లమైన భూమికిని విస్తార
మైనదానికిని పు నాలుగు త్రోవలు కలన రచ్చకు
ను త్రి తిన్నని దానికిని క్షయముకును పేరు

ఈలిణ త్రి శూన్యమయినదానికిని చవిటి నేల
కును పేరు

గ్రహణ న ఇది పొందబడుటకును ఆదరముకు
ను హస్తముకును సూర్యాది గ్రహణ ముకును
చేకొనుటకును ఖైదు కును పేరు

ఈక్షణ న ఇది చూచుటకును నేత్రముకును పేరు

ప్రాక్షణ న ఇది తడుపుటకును చంపుటకును ఎరు

లక్షణ న ఇది పేరుకును గురుతుకును పు

సామిత్రే చాప పక్షణ ॥
 లక్ష్మణం లాంఛనే నామ్న
 రామభ్రాతరి లక్ష్మణ ॥ (43)
 లక్ష్మణౌషధి సారస్య
 నృశ్రీకే చాభి ధేయవత్ ॥

దక్షిణ స్పృశ్యవామ
 ఎరచ్చందానువర్తిషు ॥ (44)
 వాచ్యవద్దక్షిణ్యావాచీ
 యజ్ఞదాన ప్రతిపయో ॥

ద్రవిణం కాంచనే విత్తే
 ద్రవిణం చ పరాక్రమే ॥ (45)
 మన్య(ణ) ణ్యోకర్కశే న్మగ్నే
 క్షుమాయాం మన్యణా మతా ॥
 ఊషణం మరి చే ఖ్యాతం
 కణాయా మూషణా మతా ॥

ధిషణ ప్రదశాచార్య
 ధిషణా ధియి నమ్మతా ॥
 ధర్షణం స్యాత్పరిభవే
 రతేసత్యాం తు ధర్షణే ॥ (47)
 భీషయో దారుణో (రుద్రే)
 గాఢే భీషణో శల్లక్తి రసే ॥

హరణం య(తు) తకద్రవ్యే
 భుజ్యేహ హరణం వ్యాతౌ ॥ (48)

వారిణ స్సృత్కురంగేఽప
 వారిణ సాండుర్యేన్యవత్ ॥
 వారిణీ హరితాయాం చ

లక్షణస్వామికిని పేరు
లక్ష్మణ న ఇది గురుతుకును పేరుకును పు
 లక్ష్మణస్వామికిని శ్రీ ఓషధివశేషముకును (నాగ
 పత్రిచెటు అని చెప్పుదురు) అడసారస పక్షికిని
 త్రి లక్ష్మీవంతునకును పేరు

దక్షిణ త్రి ఇది యోగ్యమయినదానికిని కుడిప్ర
 కృదానికిని పరులచిత్తము గుర్తెరిగి ప్రవర్తించు
 వానికిని శ్రీ దక్షిణ దిక్కుకును యాగ దక్షిణకు
 ను బ్యాతికిని పేరు

ద్రవిణ చ ఇది బంగారుకును ధనముకును
 పోతురితనముకును పేరు

మన్యణ త్రి ఇది మెత్తని దానికిని చున్నని
 దానికిని శ్రీ నల్లగిసె చెటుకును పేరు

ఊషణ న ఇది మిరియాలకును శ్రీ ఎప్పళ్ళకును
 పేరు

భిషణ పు ఇది బృహస్పతికిని శ్రీ బుదికిని
 పేరు

ధర్షణ న ఇది తిరస్కరించుతుకును సురతము
 కును ఈ శ్రీ రంకులాడికిని పేరు

భీషణ త్రి ఇది భయంకరమయినదానికిని గాఢ
 మయినదానికిని పు అందుగచెటుకును భయా
 నకరసము కును పేరు

హరణ న ఇది వివాహకాలమందు వధూవరుల
 కిచ్చుద్రవ్యముకును భుజముకును హరించుతు
 కును పేరు

హరిణ పు ఇది జింకకును త్రి తెల్లనిదానికిని
 పేరు

హరిణీ శ్రీ ఇది పచ్చ వన్నెగలదానికిని సుందర

చారు స్త్రీ వృత్తభేదయో ॥
 నువర్ణ ప్రతిమాయాంచ
 వార్షణో ష్టిరుగంతరే ।
 వార్షికే యోగభేదేచ
 శ్రాద్ధదేవే ఎచ క్వచిత్ ॥ (50)
 శ్రవణం స్యాద్వృక్షభేదే
 శ్రవణం శృతి కర్ణయో ।
 శ్రావణో మాన పాషండే
 దద్యాళ్యాంశ్రావణామాలా ॥
 శ్రమణో యతి భేదేఽప
 శ్రమణో నింధ్యజీవిని ।
 నుదర్శనా ముండితికా
 మాంసీషు శ్రమణాం విరు (52)
 కళ్యాణమక్షయే స్వర్గే
 కళ్యాణం మంగళేషు చ ।
 కృపాణోఽసౌ కృపాణీతు
 ఛురికాయాం చ కర్త రా ॥ (53)
 సంహాణం కాచపాత్రే చ
 లోవా నానక యోర్మలే ।
 పురాణం వాచ్యవ త్రుత్వే
 పురాణం ఎంచలక్షణే ॥ (54)
 ప్రమాణం నిత్యమర్యాదా
 నిత్యవాది ప్రమాతృషు ।
 ఎకతాయా మియత్తాయాం
 వా(తు)తౌ శాస్త్రుషు చ నృత ॥ (55)
 నిర్యాణం వారణాసాంగ
 దేశేమోక్షే చ నిరమే ।
 నిర్మాణం నిర్మితౌ సారే

మయిన స్త్రీకిని హరిణీవృత్త ముకును బంగారు
 బొమ్మకును పేరు
వార్షణ పు ఇది నేత్రరోగవిశేషముకును త్రి
 సంతోషమును జేయువానికిని 14వ పంచాంగ
 యోగముకును యమునికిపేరు
శ్రవణ శ్రవణానక్షత్రముకును న వినుటకును
 చెవికిని పేరు
శ్రావణ పు ఇది శ్రావణమాసముకును పాషండ
 మతస్తునికిని స్త్రీ వృక్షవిశేషముకును పేరు
శ్రమణ పు ఇది బుద్ధసన్యాసికిని త్రి నింధ్య
 మయిన జీవనముగలవానికిని స్త్రీ ఓషధివిశేషము
 కును అలంబుషమను వృక్ష విశేషముకును జటా
 మాంసకిని పేరు
కళ్యాణ న ఇది నాశనము లేకపోవుటకును
 బంగారుకును వివాహాది శుభములకును పేరు
కృపాణ పు ఇది పెదకత్తికిని ఈ స్త్రీ చూరక
 త్తికిని కత్తిరకును పేరు
సంహాణ న ఇది గాజుపాత్రకును ఇనుపచిటము
 కును చీమిడికిని పేరు
పురాణ త్రి ఇది పురాతనమైనదానికిని మత్స్యాది
 పురాణములకును పేరు
ప్రమాణ న ఇది నిత్యమయినదానికిని హదుకు
 ను నిజమును చెప్పువానికిని కొలిచే వానికిని
 ఎకత్వముకును ఇంతమాత్రమనుటకును కారణ
 ముకును శాస్త్రములకును పేరు
నిర్యాణ న ఇది యేనుగ క్రేగంటి ప్రదేశముకును
 మోక్షముకును బయలు దేరుటకును పేరు
నిర్మాణ చ ఇది నిర్మించుటకును బలముకును

నిర్వాణం చ సమంజసే || (56)

నిర్వాణమస్తంగమనే

నిర్వృతౌ గజమజ్జనే!

అపవర్గే చ

కుర్వాణో భృత్య

కారక యోరం || (57)

దోర్వాణం మృష్టపల్ల్యే స్యా

ద్వార్యాయాం స్వరసేచ |

వారణం ప్రతిషేధే స్యా

ద్వారణశ్చ మతంగజే || (58)

కారణం కరణోహేతు

వధయోరం కారణం |

కారణా యాతనాయాం చ

కృపణ కుత్సితే కృమే || (59)

కార్మణం మంత్ర తంత్రాది

యోజనే కర్మకారకే |

మార్గణం యాచనే న్యేష్యే

మార్గణో యాచకే శరే || (60)

మత్కుణో నిర్విషాణోభే

నిశ్శుశ్రుపురుషేషే చ |

ఉద్ధం శేనారితేచ

ధర్మణోవా ద్రుభేదయో ||

కోంకణో దేశభేదేస్యా

చుష్ట్రుభేదేతు కోంకణం |

కంకణం శేఖరే వాస్త

నూత్ర మండనయోరం || (62)

సరియగుటకును పేరు

నిర్వాణ న ఇది నశించుటకును సుఖముకును

యేనుగ నీటమునుగులాడుటకును మోక్షముకును పేరు

కుర్వాణ త్రి ఇది సేవించువానికిని చేయించువానికిని పేరు

దోర్వాణ న ఇది మిరియపు చెటుకును గరకెకును దూరారసముకును పేరు

వారణ న ఇది నివారించుటకును పు ఏనుగకును పేరు

కారణ న ప్రధానసాధనముకును హేతువుకును చంపుటకును త్రి తీవ్రపేదనకును పేరు

కృపణ త్రి కుటీలమైనదానికిని పు పురుగుకును పేరు

కార్మణ న ఇది మంత్రములు మొదలగువాటి చేతనుస్తంభనమోహనాదులను చేయుటకును త్రి కర్మను చేయించుటకును పేరు

మార్గణ న ఇది యాచించుటకును వెతకుటకును పు యాచకునకును బాణముకును పేరు

మత్కుణ పు ఇది దంతములు లేని యేనుగకును పేడిమూతికిని నల్లికిని కొబ్బరిచెటుకును పేరు

ధర్మణ పు ఇది సద్బుద్ధివోషముకును వృక్షవోషముకును పేరు

కోంకణ పు ఇది కొంకణదేశముకును న శస్త్రవోషముకును పేరు

కంకణ న ఇది శిరోభూషణముకును దీక్షాదులయందు కడిన వాస్తనూత్రమునకును కడియమునకును పేరు

పూరణ పూరకేష్ట
భేదే పూరణమిష్టతే ।
ఎటారంభకనూత్రే చ
శాల్మలౌ పూరణీ మతా ॥ (63)

సుషేణ కరమర్దే ఎ
విష్ణుసుగ్రీవవైద్యయౌ ।
రోషణ పారదే హేమ
శ్చర్ణణౌ ఎలయౌ సధా ॥ (64)

రోషణౌ ఎ విషాణం తు
క్రోడద్విరద్రదం కయౌ
పశోశ్చుంగే విషాణ తు
మేషశృంగ్యాం ప్రకీర్తితా ॥ (65)

కరేణు రజ వాస్తవ్య
కర్ణికారే ఎ చ క్వచిత్ ।
హరేణుస్తు సతీ (నే) లే స్యా
ద్రేణుకా కులయౌ ఎతో ।
సువర్ణం స్వర్ణమాత్రే స్యా
త్సువర్ణం కర్ణవిత్తయౌ ।
సువర్ణశ్చ సువర్ణాలు
కృష్ణాగురు మఖాంతరే ॥ (67)

సువర్ణ స్వర్ణమాడే స్యా
గ్గరుడే కృతమాలకే ।
సుపర్ణా కమలిన్యాం చ
సు (ర్ణ) శ్రీతార్క్య మాతరి ॥ (68)

శ్రీ ఎర్ణ మగ్నిమం ధే భ్నే
శ్రీ ఎర్ణ శాల్మలౌ హరే ।
దుర్వర్ణం చ కువర్ణే స్యా
ద్వాస్తతే రజతే ॥ చ ॥ (69)

పూరణ త్రి ఇది పూరించువానికిని న ఎండివంట
లలోని భేదముకును ఈ శ్రీ బటపుంజమున
కును బూరుగు చెటుకును పేరు

సుషణ పు కలవిచెటుకును విష్ణువుకును సుగ్రీ
వుని వైద్యుడగు సుషేణునకును పేరు
రోషణ పు ఇది పాదరసమునకును బంగారు
కును ఒరుపుడు రాతికిని పేరు

విషాణ న ఇతి పండికౌరకును గజ దంతము
కును పశువుల కొమ్ముకును ఈ శ్రీ కర్మాటక
శృంగికిని పేరు

కరేణు పు ఇది ఎనుగకును శ్రీ అడయేనుగ
కును పు కొండగోగుచెటుకును పేరు

హరేణు పు ఇది లంక లనెడు ధాన్యముకును శ్రీ
రేణుకయనెడి గంధద్రవ్యము కును కులశ్రీకిని పేరు
సువర్ణ న ఇది బంగారుకును కరమెత్తు బంగారు
నాణెముకును ధనముకును పు వృక్ష విషము
కును కృష్ణాగురుకును యజువోషముకును పేరు

సుపర్ణ పు ఇది పాలఘటకును గరుడున కును
రేలచెటుకును శ్రీ పద్మలతకును ఈ గరుడుని
తల్లికిని పేరు

శ్రీపర న ఇది కూరనెల్లిచెటుకును పద్మముకును
ఈ శ్రీ బూరుగచెటుకును తూడి కూరకును పేరు
దుర్వర్ణ త్రి ఇది దుష్పర్ణము గలదానికిని న
చక్రవర్తి కూరకును వెండికిని పేరు

పత్రోర్థం ధౌత కౌశేయే
పత్రోర్థ శ్శోణకేఽచ |
సంక్షీర్ణం నిచితే ప్రాక్ష
మశుద్ధేవాం భేద్యవత్ || (70)

గోకర్ణో శ్వతరే సర్వే
సారంగే ప్రమథాంతరే |
లంగుష్ఠానావి కోన్మానే
గోకర్ణీమూర్వికాషధా || (71)

లరణి ర్వహ్నిమంధేఽప
న్మితో నిర్మంధ్య దారుణి |
తరణి సరణి భానౌకమా
ర్యోఽధి నౌకయో ||
విపణి ఎణ్యవిధ్యాం చ భ
వేదాపణ ఎణ్యయో |
ప్రవేణి ర్వేణి కుధయో

స్పరణి ఎంక్తివర్జ్యనో ||
నిశ్శ్రేణా స్వధిరోవాణ్యాం
ఖర్జూరీపాదసోఽప |
భరణి శోణకే (ఘోషకే)
ఋక్షే ధరణం వేతనే భృతా ||
భ్రవణీ కారుండికాయాం
క్రీడాద్యాయామధిశితు |
గ్రామణీ ర్భగేః సత్యా
ప్రధానే నాసతేఽచ || (75)
గ్రామణీ సలికాయాం చ
గ్రామే(యా)యా ఎణ్యయోఽత్ |
ధారణీ నాడికాయాం చ (76)

పత్రోర్థ స ఇల తెల్ల పటుకును పు దుంఁగపు
చెటుకును పేరు
సంక్షీర్ణ (తి ఇది నిరవకాశమైన దానికిని మలిన
మైన దానికిని పేరు

గోకర్ణ పు ఇది కంచరగాడిదకును పాముకును
జింకలలోని భేదముకును గోకరుడను ప్రమథ
దేవ తకును లొడితెడు ప్రమాణముకును ఈ
శ్రీ చాగచెటుకును పేరు

అరణి పు ఇది కూరనెల్లిచెటుకును అగ్నిని
మధించు కర్రకును పేరు
తరణి పు ఇది తెప్పకును సూర్యునకును శ్రీ
ఘృతకుమారీలతకును నావకును పేరు విపణి
ఇది బజారుకును అంగడికిని అమ్మదగిన వస్తువు
కును పేరు

ప్రవేణి శ్రీ ఇది జడకును ఎనుగమీద పరచు
చిత్రకంబళికిని పేరు

సరణి శ్రీ ఇది వరునకును మారముకును పేరు
నిశ్శ్రేణి శ్రీ ఇది నిచ్చెనకును ఖరూరిరపు చెటు
కును పేరు

భరణి పు ఇది దుండిగపు చెటుకును శ్రీ భరణి
నక్షత్రముకును న జితముకును చూలికిని పేరు
భ్రమణి శ్రీ ఇది జలగకును రాజుల యొక్క
క్రీడుకును పేరు

గ్రామణి పు ఇది గుర్రముల కాచువానికిని
ప్రభువుకును ముఖ్యునకును మంగలివానికిని
శ్రీ నీలిచెటుకును గ్రామమందలి శ్రీకిని వెల
యాలికిని పేరు

ధారణి శ్రీ ఇది సరముకును బుదుని చేత

బుద్ధైక్యమంత్రభిద్యం ||
ఇంద్రాణీ కరణే స్త్రీణాం
పౌలోమీ సంధువారయో |

ఎషణీ వ్రణ మారను
సారిణ్యాం చ తులాభిది || (77)

క్షేపణీ జాలభేదే ఎ
నౌకాదండే ఎ కధ్యతే |
వారుణీగండదూర్వాయాం
ప్రతీచీ సురయోరం || (78)

సారణీ స్వల్పసరితి
ప్రసారణ్యాం చ సారణీ |
సారణస్వదతీసారే
సచివే రావణస్య చ || (79)

కాకిణీ ఎణతుర్యాం శే
మానదండ్యే కాకిణీ |
కృష్ణవైకవరాటక్యే
స్వాదున్మానాంశక్తే చ || (80)

బ్రాహ్మణీ (వాం) ఎంజికా
స్థ్విక్వాద్విజులత్వీష్ణు విశ్రుతా |
విప్ర తు బ్రాహ్మణో వేదే
బ్రాహ్మణం ద్విజసంవాతా ||
ఎక్షీణీ పూర్ణిమాయాం
స్యాత్పక్షిణీ శాకినీభిది |
అగామి వర్తమా నావా
ర్యుక్తాయాం నిశ ఎక్షీణీ || (82)

రోవాణీ కటురోవాణ్యాం
రోవాణీ లోకా గవో |
కంఠరౌంతరే భే చ

చెప్పబడిన మంత్రవిశేషముకును పేరు
ఇంద్రాణీ స్త్రీ ఇది స్త్రీలచేషకును శబదేవికిని
వావిలెటుకును పేరు

విషణీ స్త్రీ ఇది పుండుననుసరించు క్రిమి విశేష
ముకును త్రాసుకును పేరు
క్షేపణీ స్త్రీ ఇది వలలోని భేదముకును ఓడనడపు
గెడకరకును పేరు

వారుణీ స్త్రీ ఇది గరికెలోని భేదముకును పశ్చిమ
దిక్కుకును కల్లుకును పేరు
సారణీ స్త్రీ ఇది శెలయేటికిని గొంతెమ గొమరు
చెటుకును పు అతిసార రోగముకును రావణుని
మంత్రికిని పేరు

కాకిణీ స్త్రీ ఇది యిరువది గవ్వలు వెలకును
కొలకరకును గురిగింజకును గవ్వకును నలుతు
ములోని భాగముకును పేరు

బ్రాహ్మణీ స్త్రీ ఇది గంటు భారంగికిని స్పృక్క-
యరెడి గంధద్రవ్యముకును బ్రాహ్మణుని భార్య
కును పు బ్రాహ్మణునకును పేదముకును న
బ్రాహ్మణ సమూహముకును పేరు
పక్షిణీ స్త్రీ ఇది పుచ్చముకును శాకములు గల
భూమికిని రాబోవుచున్నట్టిన్నిజరుగుచున్నట్టిన్ని
పగళ్ళతో గూడిన రాత్రికిని పేరు

రోవాణీ స్త్రీ ఇది కటకరోవాణికిని ఎరుపు
వరముకును గోవుకును కంఠమందు పుటు
రోగవిశేషముకును రోవాణీ నక్షత్రమునకును

సోమవల్క్యే చ రోహణీ॥ (83) తెల్లచంద్ర చెటుకును పేరు

★ అథ శాంత శ్చతుర్వర్ణ ★

ఆతర్పణం చ సౌవాత్యే

విద్యాదాలేవనేఽచ॥

ఆధర్వణోఽవ్యధర్వణ్ణ

(బ్రాహ్మణో చ పురోధన॥ (84)

ఆరోహణం స్యాత్సోపానే

సమారోహే ప్రరోహణే॥

రక్తరేణుస్తు సంధూరే

పలాశకలికోద్గమే॥ (85)

ఉత్తేషేపణం తు వ్యజనే

ధాన్యమర్దనవస్తుని॥

ఉద్ధరణం సముద్ధార

వాంతాన్నోన్మూలనేష్వప॥ (86)

నిగరణం భోజనేఽ

గళేనిగరణౌ మత॥

ని(శ్చ) స్ఫురణం స్యాన్మరణౌ

పాయ నిర్మాణముక్తిషు॥

సంసరణం రణారంభే

పురనిర్గమగోచరే॥

మంటాపధేచ సంసారే

ఽవ్యనంబాధ చ మూగతా॥ (88)

నిస్తరణం స్యాదుపాయే

నిసారే నిర్గమేఽచ॥

విదారణం రణే భేదే

విడంబే చ విదారణం॥ (89)

నిరూపణం స్యాదాలోకే

విచార్యేఽనిదర్శనే॥

ఆతరణ న ఇది తృప్తపొందుటకును మంగళార
మైనపూతకును పేరు

ఆధర్వణ పు ఇది అధర్వణ వేదమును జదివిన

బ్రాహ్మణునకును పురోహతునకును పేరు

ఆరోహణ న ఇది చీడిలకును ఉన్నత ప్రదేశము

నకెక్కుటకును మొలచుటకును పేరు

రక్తరేణు పు ఇది సంధూరముకును మోదుగ

మొగకును పేరు

ఉత్తేషేపణ న ఇది విసనికరకును రోకలికిని
పేరు

ఉద్ధరణ న ఇది ఎత్తుటకును కక్కిన యన్నము

కును పెల్లగించుటకును పేరు

నిగరణ న ఇది భుజించుటకును పు కంఠము

కును పేరు

నిసరణ న ఇది మరణమునకును ఉపాయము

కును బయలుదేరుటకును మోక్షముకును పేరు

సంసరణ న ఇది యుదారంభముకును బహిర్వా

రముకును 10 ధనస్సులవెడల్పుగల రాజవీధికిని

సంసారముకును సమ్మరము లేక సేనలునడుచు

టకును పేరు

నిస్తరణ న ఇది ఉపాయముకును దాటుటకు

ను బయలుదేరుటకును పేరు

విదారణ న ఇది యుదముకును భేదించుట

కును మోక్షముకును పేరు

నిరూపణ న ఇది చూచుటకును విచారించుట

కును దృష్టాంతముకును పేరు

నారాయణోఽచ్యుత్యేభీరు
గౌర్యోర్నారాయణో విదుః (90)
పరాయణ మభీష్టాస్యా
త్తత్పరాశ్రయయోరపి
పారాయణం సమానంగే
కార్త్యే పారగతావమ్
కార్తాపణ కార్తకే స్యా
త్పణపోడశకే చ
కామగుణ స్మృతో రాగే
విషయా భోగయోరపి (92)
పరీరణ స్వాత్మమరే
దండే స్వాత్మప్రకాటకే
సమీరణ స్వాత్మవనే
పథికే చ ఫణిజ్ఞుకే (93)
పర్వరీణస్త్వ పర్వస్య
శిరాయాం ద్యూతకంబళే
పర్వవృంతరస్యే స్వా
త్పర్వరీణం తు పర్వణి (94)
తండురీణ కీటమాత్రే
నర్వరే తండులోదకే
మీనామ్రీణో దర్శ్య రామే
మీనామ్రీణశ్చ ఖంజనే (95)
ప్రవారణం నిషేధే స్వా
త్కామ్యదానే ప్రవారణం
జుహూరాణ్యనల్లేధ్యర్యా
రేరిహాణాహరేఽంబరే
దేవమణి శ్శివే శ్వస్య
కంరావర్తే చ కాస్తుభే

నారాయణ పు ఇది విష్ణువుకును ఈ శ్రీ
పర్వరీణ పు పార్వతికిని పేరు
పరాయణ త్రి ఇది ఇషమైన దానికిని ఆసక్తిగల
దానికిని ఆధారమైన దానికిని పేరు
పారాయణ న ఇది కలయికకును సాకల్యవచన
ముకును తుదముట్టుటకును పేరు
కార్తాపణ పు కరమెత్తు వెండిముద్రకును 16
కరమెత్తు రాగిముద్రలకును పేరు
కామగుణ పు ఇది అనురాగముకును భోగసాధ
నమైన వస్తువుకును పరిపూర్ణత్వ ముకును పేరు
పరీరణ పు ఇది తాబేటికిని దండముకును
పటుశాటికిని పేరు
సమీరణ పు ఇది వాయువకును మారస్థున
కును మరువపు చెటుకును పేరు
పర్వరీణ పు ఇది ఆకులయందుండు ఈనెకును
జూదమాడుటకు పరచిన కంబళికిని ఆకుతోడిమెల
రసముకును కణుపుకును పేరు
పర్వరీణ పు ఇది పురుగుకును త్రి తుచ్చమైన
దానికి కడుగునకును పేరు
మీనామ్రీణ పు ఇది అనోపకరణమగు వ్యంజన
విశేషముకును కాటుగపటుకును పేరు
ప్రవారణ న ఇది నివారించుటకును శ్రీరత్నాది
శ్రేషవస్తువుల దానముకును పేరు
జుహూరాణ పు ఇది అగ్నికిని అధ్యర్థ్యనకును పేరు
రేరిహాణ పు ఇది శివునకును ఆకసముకును పేరు
దేవమణి పు ఇది శివునకును అశ్వము యొక్క మెడ
క్రిందనుండు సుడికిని తొస్తుభమాణిక్యముకును పేరు

చూడామణి శ్చిరోరత్నే
కాకచించాఫల్కే చ॥
పరవాణి స్ఫుతో ధర్మా
ధ్యక్ష వత్సరయోరపి॥
శరవాణి శ్వరముఖే
సాయకే శరజీవిని॥ (98)
లంబకర స్ఫుతోక్తోల
పాదపే చగల్కే చ॥
రాగచూర్ణ స్ఫురే దంత
ధావనే రక్తవాలుకే॥ (99)
హస్తకర్ణ్యరబూకే స్వా
త్పలాశగణభేదయో॥
చీర్ణపర్ణస్తు నింబే స్వా
త్తర్జ్వరీ భూరుహే॥ చ॥
తైలపర్ణి మలయజే
శ్రీవాసే న్నల్లకేపి చ॥

పీలుపర్ణి తు బింబాయాం
మూర్వాయా మోషధీభిది॥
దాక్షాయణీత్వపర్ణాయాం
రోవాణ్యాం తారకాసు చ॥
పుష్కరిణీ సరోజిన్యాం
హస్తిన్యాం చ జలాశయే॥
శిఖరిణీ స్వాద్వీమాళ్యాం
రసాలా వృత్తభేదయో॥
స్త్రీరత్నే మల్లికాయాంచ
ప్రోక్తాశిఖరిణీ బుధై ॥ (103)

చూడామణి పు ఇది శిరమున ధరించు రత్నము
కును గురివెందగింజకును పేరు
పరవాణి పు ఇది ధర్మకార్యములయందు నియో
గించబడిన అధికారికిన్ని సంవత్సరముకును పేరు
శరవాణి పు ఇది బాణపు ములికికిని బాణము
కును పదాతికిని పేరు
లంబకర్ణ పు ఇది ఊడుగుచెట్టుకును మేకపోతు
కును పేరు
రాగచూర్ణ పు ఇది మన్మథునకును చంద్ర
చెటుకును సంధూరముకును పేరు
హస్తకర్ణ పు ఇది ఆముదపుచెటుకును మోదుగు
చెటుకును దేవతాగణ విశేషముకును పేరు
చీర్ణపర్ణ పు ఇది పేపచెట్టుకును ఖరూగిరవృక్షము
కును పేరు
తైలపర్ణి పు ఇది మంచిగంధముకును తురుష్కు
దేశమున బుటిన దేవదారు బంక తో చేసిన ధూప
ద్రవ్యముకును అందుగుబంకతోచేసిన ధూపద్రవ్య
ముకును పేరు
పీలుపర్ణి శ్రీ ఇది వొండచెటుకును చాగచెటు
కును చేకోణదిచెటుకును పేరు
దాక్షాయణి శ్రీ ఇది పార్వతికిని రోవాణి నక్షత్ర
ముకును 27 నక్షత్రములకును పేరు
పుష్కరిణి శ్రీ ఇది పద్మలతకును ఆడ యేనుగ
కును తపాకముకును పేరు
శిఖరిణి శ్రీ ఇది రోమరాజికిని పెరుగులో ననేక
ద్రవ్యములు గూర్చిచేసిన పానీయద్రవ్యముకును
శిఖరిణివృత్తము కును నారీరత్నముకును మల్లితిగ
కును పేరు

లంగారిణీ హసంత్యాం చ
భాస్కరత్యక్తదిశ్యం |
భవేద్వైతరణీనద్యాం
ప్రేతానాం యాతుమాతరి ||

★ అథ శాంత పంచవర్ణ ★

అవగ్రహణ మిత్యాహు
ప్రతిరోధే వ్యనాదరే |
ప్రవిదారణమాఖ్యాతం
సంగరే చ విదారణే || (105)

అవతారణం భూతాది
గ్రహే వస్త్రాంచలేఽర్చనే |
రోమహర్షణ మిత్యేత
ద్వైమాంచ్యే విభీతకే || (106)

ఎరిభాషణమాలాపే
నియమే ఎరిభాషణం |
నిందోపాలంభవచనే
ఎరిభాషణమివ్యతే || (107)

మత్తవారణ మిచ్చంతి
దానక్లిన్నకటద్విం |
మహాప్రాసాదవీధీనాం
వరండే చావ్యపాశ్రయే || (108)

వాతరాయణ ఉన్మత్తే
నిప్రుయోజన వూరుష |
కాండేవ కరవత్రేవ
కూటేవ శరనంక్రమే || (109)

మండూకపర్వోరఘ్యక్తే
స్యో నాకేవ కపీతనే |
మండూకపర్వో మంజిష్ఠా

అంగారిణీ శ్రీ ఇది కుంపటికిని సూర్యునిచేత
విడువబడిన దిక్కుకును పేరు
వైతరణీ శ్రీ ఇది నరకమందలి నదికిని రాక్షసుల
తల్లికిని పేరు

అవగ్రహణ న అభ్యంతరముకును తిరస్కారము
కును పేరు

ప్రవిదారణ న ఇది యుదముకును ఛేదించుట
కును పేరు

అవతారణ న ఇది భూతపశుచాదిగ్రహముకును
బట్టచెంగుకును పూజకును పేరు

రోమహర్షణ న ఇది గగుర్పాటుకును పు తాండ్ర
చెటుకును పేరు

పలిభాషణ న సంభాషణముకున్ను నియమ
ముకును నిందతోగూడిన యుపాలంభవచనము
కును పేరు (ఉపాలంభ మనగా దుర్వాదము)

మత్తవారణ పు ఇది మదముచేదడనన గండ
సలముగల ఎనుగకును న మేడ చోపాయొక్క
కటకటాలు గవీన వరండాకును ఇంటిముందటి
యావరణకును పేరు

వాతరాయణ వు ఇది ఎచ్చివానికిని వ్యర్థున
కును బాణముకును రంపముకును సానపటు
యంత్రముకును బాణసంచారముకును పేరు

మండూకపర్వ పు ఇది పెనుప్రమానుకును
దుండిగపుచెటుకును దరిశనచెటుకును ఈ శ్రీ
మంజిషయను గ్రంథ్యద్రవ్య ముకును మండూక

[బ్రాహ్మీ గోజిహ్వాకాసు చ॥(110) బ్రహ్మచెట్టుకును యెద్దునాలుకచెటుకునుపేరు

★ అథ శాంత షడ్వర్ణ ★

దోహద లక్షణం గర్భే
వయస్సంధౌ చ దృశ్యతే।
యౌవన లక్షణాభిఖ్యా
లావణ్యే చ పయోధరే॥(111)

★ అథ తాంత వర ★

తతం వితతవద్వాస్తై
విస్తుతే వాచ్యవన్మతం।
తతం వీణాదివాద్యే స్యా
త్ప్రపమానే తత పున ॥(1)

రతం సురతగుహ్యాయో ।
ఋత ముంఛశిలే తోయే
దీప్తై నత్యేభిపూజితే॥(2)

కృతం యుగేన ఎర్వాస్తై
వివాతే వాంసతే ఫలే।

ఘృతమాజ్యే ప్రదీప్తై చ
సలిలే చ ఘృతం మతం॥(3)
మృతం స్వాద్యాచితే మృత్యా
మృత్యుమత్య భి ధేయవత్।
గతం తు యాత్రా ధిగతే
మతం పూజిత నమ్మతే॥(4)

ధుతం త్యక్తే విధూతే చ

దోహదలక్షణ న ఇది శ్రీలగర్భముకును బాల్య
యౌవనాది వయస్సుల సంధికిని పేరు
యౌవనలక్షణ న ఇది శ్రీలయొడలి యందలి
నిగనిగకును కుచముకును పేరు

తత త్రి ఇది వితతశబ్దమువలెను వ్యాప్తమైన
దానికిని విస్తారమైన దానికిని పేరు
తత న ఇది వీణాదుల వాద్యముకును పు
వాయువుకును పేరు
ఇత త్రి ఇది గడచిన దానికిని తెలియ బడిన
దానికిని పేరు

రత న ఇది సురతముకును మర్మాంగముకును పేరు
ఋత న ఇది ఉంఛశిలావృత్తులకును జలముకును
త్రి ప్రకాశింపజేయబడిన దానికిని న యధారము
కును త్రి పూజింపబడిన దానికిని పేరు
కృత న ఇది కృతయుగముకును సమృద్ధికిని
త్రి చెయ్యబడిన దానికిని వాంసంపబడిన దాని
కిని న ఫలముకును పేరు

ఘృత న ఇది నేతికిని త్రి ప్రకాశింపచేయబడిన
దానికిని న ఉడకముకును పేరు
మృత న ఇది యాచనావృత్తికిని చావుకును
త్రి చచ్చిన వానికిని పేరు
గత న నడచుటకును త్రి హిందబడినదానికిని పేరు
మత త్రి ఇది పూజింపబడిన దానికిని ఇషమైన
దానికిని పేరు

ధుత త్రి ఇది విడువబడిన దానికిని కదల్చబడిన

ధూతం కంఠ భర్తృతే ।

పూతం పవిత్రే రటితే

పూతం చ బహుశీకృతే ॥ (5)

శ్రుతం శాస్త్రావధృతయో

స్మృత మూత ప్రసేవయో ।

నతం స్యాద్వాచ్యవన్నమ్రే

నత స్తగరపాదపే ॥ (6)

ద్రుతం శీఘ్రే విలీనే చ

విద్రావే చాభి దేయవత్ ।

యుతం వాన్త చతుష్కస్యా

ద్యుతం యుక్తే౨పుధగ్యుతం ॥ (7)

ష్టతం భవేద్గత్యభావే

నుప్రతిజ్ఞే సునిశ్చితే ।

నత స్సమాప్తే ధవళే

నిబద్ధ జ్ఞాతయోరపి ॥ (8)

శితం శాతం చ నిశితే

కృశే శాతం చ శర్మణి ।

వాతం ధృతే గతే పథ్యే

సుత పార్థివపుత్రయో ॥ (9)

ప్లుతం తురంగమగతౌ

ప్లుతమాహుస్త్రిమాత్రకే ।

ప్రోతస్తు గుంభితే వస్త్రే

దానికినిపేరు

ధూత త్రి ఇది కదల్చబడిన దానికిని బెడరింపబడిన దానికినిపేరు

పూత త్రి ఇది పవిత్రమైన దానికిని చెప్పుబడిన దానికిని న యెగరబోననధాన్యముకునుపేరు

శ్రుత న ఇది శాస్త్రముకును త్రి వినబడిన దానికినిపేరు

స్మృత త్రి కుట్టబడిన దానికిని పు పశ్చిక తటకునుపేరు

నత త్రి ఇది వంగిన దానికిని పు గ్రంధితగరపు చెటుకునుపేరు

ద్రుత త్రి ఇది శీఘ్రముకును కరగబడిన సువ రాదులకును పరుగెత్తుటకునుపేరు

యుత న ఇది నాలుగుచేతులప్రమాణముకును త్రి సమ్మేళనమైనదానికినిపేరుగానిదానికినిపేరు

ష్టత త్రి ఇది గమన శూన్యమైన దానికిని ప్రతిజ్ఞ చేయబడినదానికిని నిశ్చయింపబడినదానికినిపేరు

నత త్రి ఇది సమాప్తబొందినదానికిని తెల్లనిదానికిని కటబడినదానికిని తెలియబడినదానికినిపేరు

శిత(శాత) త్రి ఇవి తీక్షణమైనదానికిని సన్నమైనదానికినిపేర్లు న ఇది సుఖమునకుపేరు

హిత త్రి ధరించబడిన దానికిని పొందబడినదానికిని ఇషమైనదానికినిపేరు

సుత పు ఇది రాజుకును పుత్రునకునుపేరు

ప్లుత న ఇది అశ్వగతి విశేషముకును పు త్రిమాత్రకాలముకునుపేరు

ప్రోత త్రి ఇది గుచ్చబడిన దానికిని న వస్త్రము కునుపేరు

ప్రేతో భూతాంతరే మృతే ॥

సూతస్తు సారథా త్కృత్తి
ప్రసూతే పిరితే ॥ చ
క్షత్రియా ద్రాహ్మణీజే ॥ ౧
నూత పారద వందిన్ ॥

ప్రేతం రూప్యే న్యవచ్చక్తే
శ్వేతో ద్వీపా ద్రిభేదయో ॥
శ్వేతా వరాటికా కాష్ఠ
పాటలి శంఖంబు చ ॥ (12)
నత్రాశస్తే విద్యమానే
సత్యాభ్యుద్ధిత సాధుషు ॥

సతీ పతివ్రతా గౌర్య
రేత కర్చుర ఆగతే ॥ (13)

తాతో ॥ నుకంప్యే జనకే
జాతం జాత్యోమ జన్మను ॥

పాత స్సౌత్వతనే త్రా తే

ఘాత కాండ ప్రహరయో ॥
పోతశ్చిశౌ వనాత్రే చ
గృహస్థానే చ వాన ॥
గీతం తు శబ్దితే గానే

ప్రేతం హృషత నర్మణో ॥

ప్రేత పు ఇది ఎశాచ విశేషముకును త్రి చచ్చిన
వానికిని పేరు

సూత పు సారథికిని వడ్లవానికిని త్రి ప్రసవించ
బడిన దానికిని పెరించబడిన దానికిని పేరు
క్షత్రియు పు ఇది క్షత్రియునివలన బ్రాహ్మణత్రి
యందు పుట్టిన వానికిని పాదరసముకును స్తుతి
పారకునకును పేరు

శ్వేత న ఇది వెండికిని త్రి తెల్లని దానికిని శ్వేత
ద్వీపముకును శ్వేత పర్వతముకును త్రి గవ్వ
కును తెల్లకలిగొటు చెటుకును (దీనినే పాదిరి
చెట్టందురు) కట్టె చెటుకును పేరు

సతీ త్రి ఇది శ్రేష్ఠమైన దానికిని కలిగియున్న
దానికిని యథార్థమైన దానికిని పూజింపబడిన
దానికిని సజనునకును పేరు

సతీ త్రి ఇది పతివ్రతకును పార్వతికిని పేరు
ఏత త్రి ఇది కర్చురవర్ణమైన దానికిని వచ్చిన
దానికిని పేరు

తాత పు ఇది కరుణించదగిన వానికిని తండ్రికిని పేరు
జాత పు ఇది జాతికిని సమూహముకును
పుటుగకును పేరు

పాత పు ఇది పడుటకును త్రి రక్షించ బడిన
దానికిని పేరు

ఘాత పు ఇది బాణముకును గాయము కును పేరు
పోత ఇది ఎల్లవానికిని పు కలమనెడి యోడకును
గృహప్రదేశముకును వస్త్రముకును పేరు
గీత త్రి ఇది ధ్వనిచేయబడిన దానికిని న
గానముకును పేరు

ప్రేత త్రి ఇది సంతోషపెట్టబడిన వానికిని క్షీడకును పేరు

వీతం చాసారహస్త్య శ్చే
వీతమంకుశకర్మణీ |

భీతం భయే భయయుతే
వాచ్యవత్పురికీర్తితం || (16)

భూతం జ్ఞాదౌ ఎశాచాదౌ
న్యాయ్యేస (త్యోఎ) త్యసమా
నయో | భూతో దేవలకే
ప్రాప్తవత్తయోర భి ధేయవత్ || (17)

కేతుర్ద్వితౌ ఎలాకాయాం
గ్రహా (త్రాతారిలక్ష్యు) సా
సాత లక్ష్యు |

సేతు రాశా చ వరుణే

క్రతుర్జ్ఞే మునే ర్విది || (18)

ధాతు స్వాదశ్శువికృతౌ
విషయ్యేంద్రియేషు చ |
భూవాది రసరక్తాది
శ్లేష్మాది వసుధాదిషు || (19)
వర్తతే ధాతుశబ్దోఽయం
విశేషో ద ఘ్నుగైరకే |

ఋతు స్త్రీ కుసుమే భాస
వసంతాదిషు కీర్త్యతే || (20)

గాతు పుంస్సౌకిలే భృంగే
గంధర్వే రోషణేఽయం |
మంతు స్వాదపరాధేఽయం
మనుష్యేఽప్రజావతౌ ||

వీత న ఇదియుదమందు సమరముగాని గజాశ్వ
ములకును అంకుశముచేతబొడుచుటకును పేరు

భీత న ఇది భయముకును త్రి భయము గల
వానికిని పేరు

భూత న ఇది పృథివ్యాది పంచభూతములకును
భూత ప్రేత ఎశాచాదులకు న్యాయముకును
సత్యముకును సామ్యముకును పు జీవనార్థము
దేవతా పూజ చేయువానికిని త్రి పొందజగిత
దానికిని వర్తించుదానికిని పేరు

కేతు పు ఇది కాంతికిని జండాకును కేతు
గ్రహముకును ఉపద్రవసూచకముగలతోకచుక్క
మొదలైన వాటికిని చిహ్నముకును పేరు

సేతు పు ఇది పొలముచుటు పేసిన కోరడికిని
ఉలిమిడి చెటుకును పేరు

క్రతు పు ఇది యజ్ఞముకును క్రతు మహామునికిని
పేరు

ధాతు పు ఇది గైరికము మణిశిలమొదలయిన
వాటికిని శబస్పర్శాది విషయములకును త్వగా
దిండియములకును భూపచ పరాది ధాతువుల
కును రసాది శారీర ధాతువులకును శ్లేష్మవాతపత్త
ములకును పృథివ్యాది పంచ భూతములకును
ఎముకకును గైరికమునకును పేరు

ఋతు పు ఇది ముట్టురక్తముకును కాంతికిని
వసంత శ్రీష్మాది ఋతువుల కును పేరు

గాతు పు ఇది మగకోయిలకును తుమ్మెదకును
గంధర్వునకును త్రి కోపస్వభావముగలవానికిని పేరు

మంతు పు ఇది అపరాధముకును మనుష్యు
నకును బ్రహ్మకును పేరు

దూర్తస్యాత్తండలవణే
ఖల దుత్కూర యోరపి ।
పూర్తంతు పూరితే ఛన్నే
పూర్తం ఖాలాది కర్మణి ॥
మూర్తం మూర్తిమతి ఖ్యాతం
మూర్తాలే కరినే న్యవత్ ।
గర్త వ్ర గర్త (భేదే) దేశస్యా
దవటే చ కుకుందరే ॥
ఆప్త సుత్యే వాతే లభ్యే

ప్రాప్తం విత్తే సమంజసే ।
వ్యాప్తం ఖ్యాతే సమాక్రాంతే

గుప్తం రక్షిత గూఢయో ॥

లిప్తం విషాక్తే భుక్తే చ
వాచ్యవత్సాద్వి లేవతే ।
దీప్తం నిర్భాసితే దగ్ధే
వదంతి జ్వలి తేఽపి చ ॥ (25)
అస్తం క్షిప్త గతే ప్రోక్త
మస్త పశ్చిమ భూధరే ।
గ్రస్తం గ్రాసీకృతేఽపి స్యా
ల్లుప్త వర్ణ పదోదితే ॥ (26)
పుస్తం తు పుస్తకే లే (ఖ్య)ప్య
కర్మ విజ్ఞాన యోరపి ।

శస్తం క్షేమే ప్రశస్తే చ

దూర్త పు ఇది సముద్రతీరమున పుటిన ఉప్పు
నకును వంచకునకును ఉమ్మెత్తచెట్టుకును పేరు
పూర్త త్రి ఇది పూరించబడినదానికివి కప్పబడిన
దానికిని తటాకాదులను ద్రవ్వించుటకును పేరు
మూర్త త్రి ఇది ఆకృతిగల దానికిని మూర్తు
హొందినదానికిని కరినమైనదానికిని పేరు
గర్త పు ఇది త్రిగర్తదేశముకును గోతికిని శ్రీల
ఎరుదులమీది చిరుగుంటలకును పేరు
ఆప్త త్రి ఇది సత్యమైనదానికిని ఇష్టమైనదానికిని
హొందబడినదానికిని పేరు

ప్రాప్త న ఇది ధనముకును యుక్తమైన దానికిని
పేరు వ్యాప్త త్రి ఇది ప్రసాదమైనదానికిని
వ్యాపంపబడిన దానికిని పేరు

గుప్త త్రి ఇది రక్షించబడినదానికిని దాచబడిన
దానికిని పేరు

లిప్త త్రి ఇది విషముచేత పూయబడినదానికిని
భక్షించబడిన దానికిని పూయబడినదానికిని పేరు
దీప్త త్రి ఇది ప్రకాశింపచేయబడిన తగులబెటబడిన
దానికిని ప్రజ్వలించుచేయ బడినదానికిని పేరు

అస్త త్రి ఇది చిమ్మబడినదానికిని అవసానమును
హొందినదానికిని పు అస్తాదికిని పేరు

గ్రస్త త్రి ఇది భక్షించబడినదానికిని లోపించిన
వరములు పదములు గల వాక్యముకును పేరు
పుస్త ఇది పుస్తకముకును బొమ్మలు మొదలగునవి
చేయుటకును శిల్పమందును శాస్త్రమందును
ప్రవేశించు బుద్ధికిని పేరు

శస్త న ఇది క్షేమముకును త్రి ప్రశస్తమైన
దానికిని పేరు

వ్యస్తం వ్యాప్త చ సంకు లే ॥

హస్తానక్షత్ర భేదస్యా
త్కరే భకరయోరప ।

విత్తం ఖ్యాతే ధనే లబ్ధే
విత్తం జ్ఞాతే విచారితే ।

కృత్తం తు చేష్టితే భిన్నే
దత్తం విశ్రాణితేఽర్చితే ॥

వృత్తోఽతీతే దృఢే ఖ్యాతో
వర్తలేఽపృతే పృతే ।
వాచ్యవద్వర్తతే వృత్తం
చరిత్ర చుందసోరప ॥ (30)
అంత ప్రాంతేఽంతికే నాశే
స్వరూప్యేతిమనోహరే ।

వృంతం ప్రసవబంధే స్యా
ద్వట్టధారా కుచాగ్రయో ॥
దంతో నికుంజే దశనే
దంత స్సానుని కద్యతే ।
దంతీ స్యాదోఽధీభేదే
స్వాంతం చేతన గవావరే ॥
కుంత ప్రాసే చండభావే
క్షుద్రజంతా గవేధుకే ।
కుంతీ పాండుప్రయాయాం చ

వృత్త త్రి ఇది వ్యాప్తమైనదానికిని వ్యాకులమైన
దానికిని పేరు

హస్త పు ఇది హస్తానక్షత్రముకును హస్తము
కును గజతుండముకును కచపర్యాయములకంటే
పరమైనహస్తశబ్దము శ్రేషఠాచకమునకును చాచిన
ప్రేళ్ళుగల మోచేతికిని పేరు (అనగా మూర)

విత్త త్రి ఇది ప్రసవమైనదానికిని న ధనము
కును త్రి హిందబడినదానికిని తెలియబడినదాని
కిని విచారించబడిన దానికిని పేరు

కృత్త త్రి ఇది చేషకును నరకబడినదానికిని పేరు
దత్త త్రి ఇది ఇవ్వబడినదానికిని పూజింప
బడినదానికిని పేరు

వృత్త త్రి ఇది అతిక్రమించినదానికిని దృఢమైన
దానికిని వట్టువయ్యెనదానికిని ఆవరణచేయబడిన
దానికిని చచ్చిన దానికిని న చరిత్రముకును
పద్య వృత్తముకును పేరు

అంత పు ఇది అగ్రముకును సమీపముకును
నాశముకును ఆకారముకును త్రి మిగుల
మనోహరమైన దానికిని పేరు

వృంత న ఇది పుష్పఫలాదులతోడిమెకును కడవ
నుంచి పడు జలధారకును చనుమొనకును పేరు
దంత పు ఇది పొదరింటికిని కోరకును కొండ
చరియకును పేరు

దంతీ శ్రీ ఇది దంతి చెటుకు పేరు

స్థాంత న ఇది మనస్సుకును గుహకు ను పేరు

కుంత పు ఇది బల్లెముకును కోపస్వభావము
కును నల్లికిని అడవి గోధుమలకు ను ఈ శ్రీ
పాండురాజు భార్యకును అందుగ చెట్టుకును

శ్లక్యం గుగ్గులుద్రమే॥
కాంతో శృనిగృహే చారౌ
కాంతా తు ఫలిన్ ప్రయో 1

శాంతో రసవిశేషే స్యా
దభియుక్తక దాంతయో ॥ (34)
ఉక్తమే కాక్షరచ్చంద
స్యక్తం స్యాద్భావిత్యే చ
శుక్తో వస్థే పరుషే వ్రాతే

వ్యక్తం స్ఫుటమనీవణో ॥
తిక్తో రసే సుగంధే చ
తిక్తం పర్పటకే స్ఫుటం
తిక్తా తు కటురో వాణ్యాం
రిక్తం కాననశూన్యయో ॥
రక్తం స్యాత్కుంకుమే తామ్రే
ప్రాచీనామలకే చ 1
అనురాగిణీ నీల్యాది
రంజితేలో వాతే వ్యవత్ ॥ (37)
యంతా హస్తావకే నూతే
వస్తా ఎతరిపావకే 1
త్రేతా యుగే గ్నిత్రితయే

భర్తా స్వామిని ధారకే ॥ (38)
శాస్తాన శాసకే బుద్ధే
వక్తా వాగ్మిని పండితే 1

ముక్తా తు మౌక్తకే ముక్త

గుగిలపు చెట్టుకును పేరు
కాంత పు ఇది అయస్కాంత శిలకును ఇంటికిని
త్రి సుందరమైనదానికిని శ్రీ ప్రేంభణపు చెటు
కును శ్రీకిని పేరు

శాంత పు ఇది శాంతరసముకును పరులచేత
నరికటబడినవారికిని ఓరిమిగల వానికిని పేరు
ఉక్త న ఇది పద్యవృత్తవిశేషముకును వాక్యము
కును పేరు

శుక్త త్రి ఇది పుల్లనిదానికిని కఠినమైనదానికిని
పవిత్రమైన దానికిని పేరు

వ్యక్త త్రి స్ఫుషమైన దానికిని ప్రాజ్ఞానకును పేరు
తిక్త పు ఇది వగరుకును తృణవిశేషముకును
న పర్పటకమను గంధద్రవ్యముకును శ్రీ
కటకరో వాణికిని పేరు

రిక్త న అడవికిని శూన్యమైన దానికిని పేరు
రక్త న కుంకుమకును రాగికిని ఉసిరిగ చెట్ల
లోని భేదముకును త్రి అనురాగముగల వానికిని
రంగు పేయబడిన దానికిని యెరుపువర్ణముగల
దానికిని పేరు

యంతా పు ఇది మావటివానికిని సారధికిని పేరు
వస్తా పు ఇది తండ్రికిని అగ్నికిని పేరు
త్రేతా శ్రీ ఇది త్రేతాయుగముకును ఆహవనీయ
గార్హపత్య దక్షిణాగ్నులకును పేరు

భర్తా పు ప్రభువుకును మగనికిని పేరు
శాస్తా పు శిక్షకునకును బుద్ధదేవునకును పేరు
వక్తా పు ఇది యుక్తియుక్తమైన మాటలాడు
వానికిని పండితునకును పేరు

ముక్తా శ్రీ ఇది ముత్యముకును త్రి మోక్షమును

ప్రాప్తముక్తే చ మోచితే ||
 క్షుత్తా శూద్రాత్ క్షత్రియాజే
 ప్రతీహారే చ సారథా
 భుజిప్యేతనయే క్షత్తా
 నియుక్తే చ బ్రహ్మసృజి || (40)
 ధాతా వారణ్యగర్భే స్యా
 త్పాలకే త్వభిధేయవత్ |
 మాతా కాళీ ప్రసూగోఽ
 బ్రాహ్మణ్యాద్వాస్తు మాతర ||
 లతా జ్యోతిష్మతీ స్పృక్వా
 శాఖావస్త్రీ ప్రయంగుషు |
 లతాకన్పూరికాయాం చ
 మాధవీ దూత్వయోరపి || (42)
 లూతా ఎపీలి కాయాంస్యా
 దూర్ణనాభే గదాంతరే |

పీతా స్మృతా వారిద్రాయాం
 పీ(తం)త స్స్వదారపీతయా || (43)
 సీతా రామకళత్రే స్యా
 త్రధా లాంగలవద్దతా |
 నభోనద్యాం చ శీతస్స
 వానీర బహువారయా || (44)
 శీతం వామగుణే ప్రోక్తం
 వాచ్యవచ్చితలేఽలసే |
 చితా చున్నే చుల్లికాయాం
 చితా నంహతి చిత్వతో ||
 వార్తా వాతం గణే వృత్తా
 వార్తా కృష్ణాద్యుదంతయా

బొందినవానికిని విడువబడిన వానికిని పేరు
 క్షత్తి పు ఇది శూద్రునివలన క్షత్రియునికి బుటిన
 వానికిని ద్వారపాలకునకును సారథికిని దాసీ
 పుత్రునకును నియోగించబడిన వానికిని బ్రహ్మ
 కును పేరు
 ధాతా పు ఇది బ్రహ్మకును త్రి పరిపాలించు
 వానికిని పేరు
 మాతా స్త్రీ ఇది పార్వతికిని జననికిని గోవుకును
 బ్రాహ్మణీ మొదలగు సప్త మాతృకలకును పేరు
 లతా స్త్రీ ఇది వెక్కుడు తీగెకును స్పృక్కయనెడు
 గంధద్రవ్యముకును కొమ్మకును తీగెకును ప్రేంక
 ణపుచెటుకును కన్పూరివంటి పరిమళముగల లతా
 వోషముకును మాధవీతీగెకును గరికెకును పేరు
 లూతా స్త్రీ ఇది చీమకును త్రి సాలెపురుగుకును
 మర్యసానమందు ప్రణమును చేయు రోగ వోషము
 కును పేరు
 పీతా స్త్రీ ఇది పసుపుకును త్రి పచ్చని వర్ణముగల
 దానికిని పానము చేయబడిన దానికిని పేరు
 సీతా స్త్రీ ఇది రాముని భార్యకును నాగటి చాలు
 కును అకాశగంగకును పేరు
 శీత పు ఇది నీటి ప్రబ్బుచెటుకును విరిగిన చెటు
 కును న చల్లదనముకును త్రి చల్లనిదానికిని
 మందునకును పేరు
 చితా త్రి ఇది కప్పబడిన దానికిని హియికిని
 సమూహముకును సౌదకును పేరు
 వార్తా స్త్రీ ఇది వంగచెటుకును వర్తించుటకును
 కృష్ణాదిజీవనార్థ వ్యాపారముకును వృత్తాంతము

వృత్తిమన్వీరుజోర్వారా
వార్తమారోగ్యఫల్గునో || (46)
గతిర్మాగే దశాయాంచ
జ్ఞానే యాత్రా భృషాయయో |
నాడీవ్రణసరణ్యాంచ

మతి ర్దీ చ్చాస్మత్తిష్టవ || (47)

చితిస్సమూహే చిత్తాయాం
దితిస్సోత్ ఖండనే దితౌ |
పతి ప్రభౌ గతౌ మూలే

దృతి శ్చరృపుటే రుషే || (48)
యతిర్నికారే యతిని
పారచ్ఛేదక్రమే యతి |
శితి కృష్ణే శితి ర్భూర్దే

భృతిర్భరణ మూల్యయో ||
క్షితి ర్నివాసే మేదిన్యాం
స్థానమాత్రేః చ క్షితి |
ధృతి ర్యోగంతరే ధైర్య
ధారణా ధ్వర త్తుష్టప || (50)

శ్రుతిశ్శ్రోత్రే తథామ్నాయే
వార్తాయాం శ్రోత్రకర్మణి |
స్మృతి రిచ్చా ధియోద్దర్శ
సంవాతాయామప న్మృతి ||
రతి స్మృరప్రయాయాం చ

కును త్రి వ్యాపారముగలవానికిని ఆరోగ్యవంతున
కును న ఆరోగ్యముకును నిస్సారముకునుపేరు
గతి శ్రీ ఇది త్రోవకును అవసకును జ్ఞానము
కును నడచుటకును ఉపాయముకును ఎల్లప్పు
డున్నా ద్రవించుచున్న సెలవేసిన వ్రణమారము
కును పేరు

మతి శ్రీ ఇది బుదికిని అఖిలాషకును స్మరణ
కును పేరు

చితి శ్రీ ఇది సమూహముకును కాడుకునుపేరు
దితి శ్రీ ఇది ఖండించుటకును రాక్షసులతల్లికినిపేరు
పతి పు ఇది ప్రభువుకును గమనముకును
మొదలుకును పేరు

దృతి పు ఇది తోలుతిత్తికిని చేపకును పేరు
యతి పు ఇది ప్రతిక్రియకును సన్యాసికిని శ్రీ
పద్యమందలి విశమసానము కును పేరు
శితి త్రి నల్లనివర్ణముగలదానికిని పు భుజపత్రి
చెటుకును పేరు

భృతి శ్రీ జీతముకును వెలకును పేరు

క్షితి శ్రీ ఇది నివాసముకును భూమికిని
ప్రదేశముకును పేరు

ధృతి శ్రీ ఇది పంచాంగయోగముకును ధైర్యము
కును ధరించుటకును యజ్ఞముకును సంతోష
ముకును పేరు

శ్రుతి శ్రీ ఇది చెవికిని వేదముకును వార్తకును
వినుటకును పేరు

స్మృతి శ్రీ ఇది కోరికకును బుదికిని మన్వాది
ధర్మశాస్త్రముకును పేరు

రతి శ్రీ ఇది మన్మథుని భార్యకును అనురాగము

రాగేఽనురతే (రతి) ముది
ఋతి ర్గతౌ జాగుప్సాయాం
పుర్ణా మంగళయోరపి || (52)
వృతి స్వాద్వరణే వాటే

స్మృతి ర్గమన మార్గయో ।
మితి ర్మనోవ్యవచ్చేదే

కృతి కరణవాంసయో || (53)
ఈతి ప్రవాసే డింబేస్యా
దతివృష్ట్యాది పట్ను చ।

వీతి ర్గతౌ చ దీప్తిః చ
ధావనే ప్రజన్యేశనే || (54)

గీతి శృందస గానే చ
నీతిన్త ప్రాణే నయే ।

రీతి ప్ర(కా) చారే స్యందే చ
లోహకిట్టార కూటయో ॥
పీతి పానే తురంగే చ
భీతి స్పాధస కంపయో ।
ప్రీతి ర్యోగాంతరే ప్రేష్ణి
స్మృసంతి ప్రమోదయో ॥

భూతి ర్మాతంగశృంగారే
జాతౌ భస్మని సంపది ।
న్యూతిస్సీవన సంతత్య

కును సురతముకును సంతోషముకును పేరు
ఋతి శ్రీ ఇది గమనముకును నిందకును
జగడముకును శుభముకును పేరు
వృతి శ్రీ ఇది ఆవరణకును మంటపాది సానము
కును పేరు

స్మృతి శ్రీ ఇది నడచుటకును త్రోవకును పేరు
మితి శ్రీ ఇది ప్రమాణముకును ఒక భాగము
కును పేరు

కృతి శ్రీ ఇది కర్మకును వాంసకును పేరు
ఈతి శ్రీ ఇది పరదేశవాసముకును కొల్లమొద
లగు దేశోపద్రవములకును ఆరు విధములగు
సస్యోపద్రవములకును పేరు

వీతి శ్రీ ఇది గమనముకును ప్రకాశముకును
పరుగెత్తుటకును పశువులు వెదగొనుటకును
భక్షించుటకును పేరు

గీతి శ్రీ ఇది పద్యవృత్త విశేషముకును గానము
కును పేరు నీతి శ్రీ ఇది పొందించుటకును,
న్యాయముకును పేరు

రీతి శ్రీ ఇది వ్యవహారముకును జారుటకును
ఇనుపచిట్టముకును ఇత్తడికిని పేరు

పీతి శ్రీ ఇది త్రాగుటకును పు అశ్వముకును పేరు

భీతి శ్రీ ఇది భయముకును చలించుటకును పేరు

ప్రీతి శ్రీ ఇది ప్రీతి నామకపంచాంగయోగము
కును ప్రేమకును మన్మథుని భార్యకును సంతో
షముకును పేరు

భూతి శ్రీ ఇది ఎనుగనలంకరించుటకును పుట్టుగ
కును బుగికిని సంపదకును పేరు

న్యూతి శ్రీ ఇది కుటుటకును పరంపరకును పేరు

రూతి స్ఫూతౌ చ రక్షణే॥

హేతి స్వాదాయుధేజ్వాలే

హేతిస్తరణీ తేజసీ॥

వృత్తిర్వివరణే జ్యే

తైశిక్యాదిషు చేష్యతే॥ (58)

కృత్తి శ్చరృత్వచే భూర్జే

కృత్తికాయాం చ కీర్తితా॥

పత్తి పదాతౌ గమనే

వీర్జన్యప్రభేదయౌ ॥ (59)

విత్తిర్విచారే జ్ఞానే చ

లాభ సంభవయౌరవ॥

భిత్తి కుడ్యే ప్రదేశే చ

సంవిభాగా వకాశయౌ ॥ (60)

ఆప్తస్సంవరణ ప్రాప్త్యై

ప్రాప్త్యై భే మమూదయే

గుప్త కారాగృహే ప్రోక్తా

భూగర్త రక్షణే యమే॥ (61)

సుప్త స్సర్వాజ్ఞతాయాం చ

స్వాపే విప్రసంభూతిని॥

శాంతి శ్శమ్యే కల్యాణే

కాంతి శ్శోభా భిలాషయౌ ॥

జాతి శ్చందస సామాన్యే

మాలత్యాం గోత్రజన్మనో ॥

జాతి ర్జాతీలలే ధాత్ర్యాం

చుత్తీ కంఞ్జయౌరవ॥ (63)

హేతి శ్రీ ఇది కుటుటుకును రక్షించుటకును పేరు

హేతి శ్రీ ఇది అయుధముకును అగ్ని జ్ఞానము

ను సూర్యకాంతికిని పేరు

వృత్తి శ్రీ ఇది వాఖ్యానముకును జీవనోపాయ

ముకును తైశిక్యాది కావ్యవృత్తు లకును పేరు

కృత్తి శ్రీ ఇది ఇర్రెముదలగువాటి చర్యకును

త్వగింద్రియముకును భుజిపత్రిచెటుకును కృత్తి

కానక్షత్రముకును పేరు

పత్తి పు ఇది కాలిబంటుకును శ్రీ నడచుటకును

పు వీరునకును శ్రీ సేనా విశేషముకును పేరు

విత్తి శ్రీ ఇది విచారణకును జ్ఞానముకును

లాభముకును పుటుటకును పేరు

భిత్తి శ్రీ ఇది గోడకును ప్రదేశముకును విభజిం

చుటకును ఎడముకును పేరు

ఆప్తి శ్రీ ఇది ఆవరించుటకును పొందుటకును

పేరు ప్రాప్తి త్రి ఇది లాభముకును గొప్పయభి

వృదికిని పేరు

గుప్తి శ్రీ ఇది చెరసాలకును గోతికిని రక్షించుట

కును శరీరమును సాధనముగా నపేక్షించు

నిత్యకర్మకును పేరు

సుప్తి శ్రీ స్మర్తనెరుగకపోవుటకును నిద్రకును

విశ్వాస ఘాతకున కును పేరు

శాంతి శ్రీ ఇది ఓరిమికిని మంగళమునకును పేరు

కాంతి శ్రీ ప్రకాశముకును ఇచ్చుకును పేరు

జాతి శ్రీ ఇది పద్యవృత్త విశేషముకును గోత్యాది

సామాన్యముకును మాలతిలతకును గోత్రముకును

పుటుకకును జాజికాయకును ఉనిరిగె చెటుకును

పొయికిని కంఞ్జమును గంధద్రవ్యముకును పేరు

జ్ఞాతి స్సగోత్రే ఎతరి
 వ్యాజ్ఞ ర్వాసనలంభయో
 సాతి ర్దానేఽవసానే చ
 ప్రాప్తి పూర్తి ప్రదేశయో ॥
 వర్తి ద్దీపదశాయాం చ
 దీప గాత్రాను లేపయో ।
 వర్తి ధ్వేషజనిర్మాణే
 నయనాంజన లేఖయో ॥ (65)
 ఆర్తి పీడా ధనుష్కృత్యో
 రూర్తి కారిన్యకాయయో ।
 కీర్తి ప్రసాద యశసో
 ద్విస్తారే కర్తవ్యేఽచ ॥ (66)
 భ్రాంతి ర్నిద్రామతౌ ఖ్యాతా
 భ్రమణే చానవృత్తౌ ।
 నృతి క్రిమో నర్తనే చ
 నృతి నిరితి వర్తనీ ॥ (67)
 భక్తిర్విభాగే సేవాయాం
 పక్తి ర్గౌరవ సాకయో ।
 ముక్తిస్సాన్మోచనే మోక్షే
 యుక్తిర్వ్యా యేవ యోజనే ॥ (68)
 పంక్తి ర్దశాక్షరధందో
 దశసంఖ్యా వశీష్యస ।
 శక్తిర్బలే ప్రభావాదో
 శక్తి ప్రహరణాంతరే ॥ (69)
 శుక్తి కపాలశకలే
 నఖ్యశ్వావర్తయోరపి ।
 ముక్తాస్సోట్టేచ దుర్వామా
 శంఖ శంఖ నఖేషు చ ॥ (70)

జ్ఞాతి పు ఇది తనవంశమందుపుట్టిన వానికిని
 వ్యాజ్ఞ శ్రీ ఇది వ్యాపంచుటకును లాభముకును పేరు
 సాతి శ్రీ ఇది దానముకును అంతముకును పేరు
 ప్రాప్తి శ్రీ పూర్తికిని ప్రదేశముకును పేరు
 వర్తి శ్రీ ఇది దీపపు వత్తికిని దీపముకును
 మైపూత కొరకు సుగంధద్రవ్యములతోచేసిన
 గంధపు బిళ్ళకును బొషధమును జేయుటకును
 కాటుగకును జాబుకును పేరు
 ఆర్తి శ్రీ ఇది బాధకును వింటికొనకును పేరు
 మూర్తి శ్రీ ఇది కఠినత్వముకును శరీరముకును పేరు
 కీర్తి శ్రీ ఇది అనుగ్రహముకును దానాదుల వలన
 పుటిన సుఖ్యాతికిని విస్తారముకును బురదకును పేరు
 భ్రాంతి శ్రీ ఇది అసత్యమందు సత్య బుద్ధి కలుగుట
 కును తిరుగుటకును చాంచల్యముకును పేరు
 నృతి శ్రీ ఇది పురుగుకును నృత్యముకును పేరు
 నృతి శ్రీ ఇది నదికిని మారముకును పేరు
 భక్తి శ్రీ ఇది విభాగముకును సేవించుటకును పేరు
 పక్తి శ్రీ ఇది గౌరవముకును పండుటకును పేరు
 ముక్తి శ్రీ ఇది నిడచుటకును మోక్షముకును పేరు
 యుక్తి శ్రీ ఇది న్యాయముకును కూర్చుటకును పేరు
 పంక్తి శ్రీ ఇది 10 అక్షరముల ఛందస్సుకును
 దశసంఖ్యకును వరుసకును పేరు
 శక్తి శ్రీ ఇది బలముకును ప్రభుమంత్రోత్సాహ
 శక్తులకును ఆయుధవశేషముకును పేరు
 శుక్తి శ్రీ ఇది ఖండమైనపురెకును నఖమనెడు
 గంధద్రవ్యముకును గుర్రపు సుడికిని ముత్యపు
 చిప్పుకును వీనుగ జలగకును శంఖముకును
 నత్తగుల్లకును పేరు

★ అథ తాంత త్రివర్గ ★

అమృతం యజ్ఞశేషే స్యా
త్ప్రియాషే సలిలే శ్చుతే |
అయాచితే చ మోక్షే ౨న్నే
ధన్వంతరి సువర్వణో ||
స్యాదమృతో ౨మృతా పథ్యా
గుడూ చ్యామలకీషు చ |
కృషా వసత్యే ౨ప్యన్వత

మజిత కమలాపతౌ || (72)

అనిర్దితేచ

చ్యుతస్తుర్ధ్వ రే స్యాదరుడధ్వజే

అర్దితం యాచితే జ్ఞేయం
వాతవ్యాధౌ చ వాంసతే ||

అక్షతం చాప లాజీషు తృతీయ
ప్రకృతావపి ౨వాంసతే ౨
చాపాత స్తదాత్మే పతనే ౨వ || (74)
ఆఘ్రాతం శింఘ తే క్రాంత్యే

ప్యాఖ్యాతం భాషితే తిజీ |

ఆధ్మాత ఎవనవ్యాధౌ
దగ్ధశబ్దితయోరపి || (75)
ఆఘ్రత స్నానతే స్నాత్యే

ప్యాదృత స్నాదరే ౨ర్చితే |

అమృత న ఇదియజ్ఞశేష ద్రవ్యముకును అమృ
తముకును జలముకును నేతికిని అయాచితము
గా సంప్రాప్తమగు వస్తువుకును మోక్షముకును
అన్నముకును పు ధన్వంతరికిని దేవతకును త్రి
కరకచెటుకును తిప్పతీగకును ఉనిరిగచెటుకును
పేరు

అన్వత న ఇది వ్యవసాయముకును అసత్యము
కును పేరు

అజిత పు ఇది విష్ణువుకును త్రి జయించబడని
వానికిని పేరు

అచ్యుత త్రి ఇది నిరమైన దానికిని పు విష్ణువు
కును పేరు

అర్దిత త్రి ఇది యాచించబడిన దానికిని న
వాతరోగవిశేషముకును త్రి వాంసంచబడిన దాని
కిని పేరు

అక్షత న ఇది పేలాలకును నపుంసకత్వముకు
ను త్రి వాంసంచబడిన దానికిని పేరు

అపాత పు ఇది తత్కాలముకును పడుటకును పేరు

ఆఘ్రాత త్రి ఇది వాసన చూడబడిన దానికిని
ఆక్రమించబడిన దానికిని పేరు

అఖ్యాత త్రి ఎలకబడిన దానికిని న ధాతువుకంటె
పరమందు విధించబడిన తిజ్ ప్రత్యయాదుకును పేరు

ఆధ్మాత పు వాతరోగవిశేషముకును త్రి తగుల
పెటబడిన దానికిని ధ్వనిచేయబడిన దానికిని పేరు

ఆఘ్రత పు ఇది స్నానత ప్రతముకును త్రి చేయ
బడిన స్నానముగల వానికిని పేరు

ఆదృత త్రి ఇది ఆదరముతో గూడిన వానికిని

ఆచితశ్శుకటోన్నేయే

పలానా మ యుతద్వయే॥(76)

ఛన్దోఽసంగృహీ తే స్యా
దాహతం తు మృషార్దకే।

ఆవాతం గుణితేఽస్యా
త్వాడితే చాణకేఽస చ॥(77)

స్యాత్పురాతన వస్త్రే చ
నూత్నవస్త్రేఽస చావాతం।

ఆనర్తో దేశభేదే స్యా
న్పుత్యస్తానే జనే రణే॥(78)

ఆవర్త ఆవర్తనే స్యా
చ్చింతనే చాంభసాం భ్రమే।

సంవర్త ప్రళయే ప్రోక్త
విభీతకత రౌ ఘనే॥

త్రిగర్త స్వాజ్ఞనపదే
త్రిగర్తో గణితాంతరే।

భవేద్దుర్దురికాయాంతు

త్రిగర్తాకాముకస్త్రియాం॥ (80)

వివర్త స్సముదాయే స్యా

దపవర్తన నృత్యయౌ ।

ఉత్తప్తం శుష్కమాంసేఽ

సంతప్త చ పరిష్ఫుతే॥ (81)

ఉచితం ప్రోక్త మభ్యస్తే

మితే జ్ఞాతే నమంజసే।

ఉద్దుతం స్యాదుత్తులితే

పరిభుక్తోర్ఘ్నితేఽస చ॥(82)

పూజింపబడిన వానికిని పేరు

ఆచిత పు ఇది బండెడు బరువుకును రెండుపేల
పలములయెత్తు బరువుకును త్రి కప్పుబడిన దాని
కిని సంగ్రహించబడిన దానికిని పేరు

ఆహత న ఇది అబదపుమాటకును త్రి గుణించ
బడినదానికిని వాయించబడినదానికిని పు తప్ప
టకును న ప్రాతగుడకును కొత్తబటకునుపేరు

ఆనర్త పు ఇది ఆనర్తదేశముకును నాట్యస్థలము
కును ఆనర్తదేశ వానికిని యుదముకును పేరు
ఆవర్త పు ఇది తిప్పుటకును చింతనజేయుటకును
నీటినుడికిని పేరు

సంవర్త పు ఇది ప్రలయముకును తాండ్రచెట్టు
కును సంవర్తమను మేఘముకును పేరు

త్రిగర్త పు ఇది త్రిగర్తదేశముకును గణిత విశేషము
కును శ్రీ జలజంతువిశేషముకును రంకులాడికిని
పేరు

వివర్త పు ఇది సమూహముకును ప్రతికూలము
కును నాట్యముకును పేరు

ఉత్తప్త న ఇది ఎండిన మాంసముకును త్రి తలంప
చేయబడిన దానికిని తడవబడిన దానికిని పేరు

ఉచిత త్రి ఇది అభ్యుంపబడినదానికిని మితమైన
దానికిని తెలియబడిన దానికిని యుక్తమైన
దానికిని పేరు

ఉద్భుత త్రి ఇది ఎత్తబడిన దానికిని అనుభవించి
విడిచిన దానికిని పేరు

ఉత్తితం వృద్ధియుక్తే స్యా
త్రోద్భవో త్పన్నయోరపి |
ఉత్తితం పుష్ప తే దగ్ధే
ముత్తితం ఖండితే హృతే ||

ఉద్భూత కధ్యతే పాద
సలనే నముపక్రమే |
పవనాభ్యాసయోగస్య
కుంభకాది త్రయేఽప చ || (84)

ఉత్తుంగే ముద్గరేఽప స్యా
దుదితం ప్రోక్త ఉద్గతే |
స్యాదుచ్చితంతు సంజాతే
నమున్నద్ధ ప్రవృద్ధయో ||
రజతం విశదే దంతి
దంతయోస్తారహారయో |
సురతం స్యాన్నిధువనే
దేవత్వే సురతా మతా || (86)
ప్రవాతం విజితే క్షుణ్ణే

నంహతం నంహతే దృఢే |

రసతం తు సువర్ణాది
ఖచితే స్తనితే రు తే || (87)

ఎలితం శైలజే తాపే
పాండుకేశే చ కర్ణమే |

లలితం హారభేదే స్యా

ఉత్తిత త్రి ఇది వృద్ధితో గూడిన దానికిని ఉద్య
మించిన దానికిని పుతిన దానికిని పేరు

ఉత్తిత త్రి ఇది ఉన్నదానికిని దగమైనదానికిని పేరు
ముత్తిత త్రి ఇది ఖండించబడినదానికిని హరించ
బడిన దానికిని పేరు

ఉద్భూత పు ఇది కాలుజారుటకును ప్రారంభించు
టకును యోగాభ్యాసమందలి కుంభక రేచక
పూరకములకును త్రి ఉన్నతమైనదానికిని ఇనుప
గుదియకును పేరు

ఉద్భూత త్రి ఇది బయలుదేరిన దానికిని పేరు
ఉద్భూత త్రి ఇది పుతిన దానికిని పొడవైనదాని
కిని వృద్ధిబొందిన దానికిని పేరు

రజత న ఇది తెలుపు వరమునకును గజదంత
ముకును వెండికిని ముత్యాలహారముకును పేరు
సురత న ఇది స్త్రీ పురుషుల సంయోగముకును
స్త్రీ దేవత్వముకును పేరు

ప్రహత త్రి ఇది జయింపబడిన దానికిని నలగ
గొటబడిన దానికిని పేరు

సంహత త్రి కొటబడిన దానికిని దృఢమైన
దానికిని పేరు

రసత త్రి ఇది బంగారు మొదలైన వాటియందు
కూర్చబడిన దానికిని న మేఘగరితముకును
ధ్వనికిని పేరు

పలిత న ఇది రాతిపువ్వుకును పరితాపముకును
వారకృష్ణమువలన వెండ్రుకలు తెల్లబడుటకును
బురదకును పేరు

లలిత న ఇది హారవిశేషముకును త్రి ఇషమైన

దీప్నతే లలితేఽచ॥

జ్వలితం చలితే భ్రంశే

కలితం విదితా ప్తయో ।

జ్వలితం భాస్వరే ద్ధౌ

త్వరితం ప్రజవే ద్రుతే॥ (89)

ప్రమితోఽచంచలే క్షేప్నే

వార్జితం క్షిప్తద్ధయో ।

సువాత్కలితాతే తృప్తే

మూర్జితం సోఽచ్చయే దృఢే॥

హృషితం నిన్మితే ప్రీతే

ప్రణతే హ్విష్టరోమణి ।

గర్జితో మత్తమాతంగే

గర్జితం జలదధ్వనో॥ (91)

వర్జితం ప్రస్ఫుతే ఛిన్నే

పూరితే చాఽవర్జితం ।

స్థావతం నిశ్చితే న్యస్తే

చేంగితం గతి చేష్టయో ॥

వేష్టితం లానకే రుద్ధే

దానికిని సుందరమైన దానికిని పేరు

జ్వలిత త్రి ఇది చరిపచేయబడిన దానికిని తాత్రు పడిన దానికిని పేరు

కలిత త్రి ఇది తెలియబడిన దానికిని పొందబడిన దానికిని పేరు

జ్వలిత త్రి ఇది ప్రకాశింపచేయబడిన దానికిని తగులపెట్టబడిన దానికిని పేరు

త్వలిత న ఇది పేగముకును శీఘ్రముకును పేరు

ప్రమిత త్రి నిశ్చలమైన దానికిని తడపబడిన దానికిని పేరు

హర్జిత త్రి ఇది చిమ్మబడిన దానికిని తగుల పెట్టబడిన దానికిని పేరు

సువాత త్రి ఇది మిక్కిలి ఇష్టమైన దానికిని తృప్తి బొందించబడిన దానికిని పేరు

మూర్జిత త్రి ఇది జొన్నత్యముతోగూడిన దానికిని దృఢమైన దానికిని పేరు

హృషిత త్రి ఆశ్చర్యమును బొందించబడిన దానికిని సంతోషపెట్టబడిన దానికిని నమస్కరించబడిన దానికిని గగనరావుకును పేరు

గర్జిత పు మదపుటేనుగకును న మేఘగరనముకును పేరు

వర్జిత త్రి ఇది విస్తరింపచేయబడిన దానికిని ఛేదించబడిన దానికిని పూరించబడిన దానికిని పేరు

స్థావత త్రి నిశ్చయింపబడిన దానికిని ఉంచబడిన దానికిని పేరు

చేంగిత న గమనముకును భావాను రూపమైన కర్మేంద్రియ వ్యాపారముకును పేరు

వేష్టిత త్రి నృత్యముచేయుదానికిని అరికట్టబడిన

స్త్రీణాం చ కరణాంతరే ।
భావితం వాసతే ప్రాప్తే

విదితం విదితార్థయో ॥

వేల్లితం కుటిలే ప్రోక్తం
వాచ్యవద్విధృతే పుత్రే ।
గ్రధితం గుంభితా క్రాంత
వాంసతేషు సమీరితం ॥ (94)
మధితం నిర్జలదశ్వ
త్యారోడిత నిష్పృష్టయో ।

ప్రార్థితం యాచితే శత్రు
సంరుద్దేశభివాత్సవ ॥
జృంభితం కరణే స్త్రీణా
మీహా స్ఫుటితయోరపి ।
క్రందితం ఖ్యాత మాహ్వానే
క్రందితం రుదితేషు ॥ (96)
ప్రాక్షితం నివాతే నక్షే

వాసతం ముండితే మతం ।
బీజాకృతే

దంశితస్తు దష్ట
వర్మితయో రం ॥ (97)
క్షారిత స్రావితే క్షారే
చాభిశస్తే చ శంసత ।

సుకృతం చ శుభే పుణ్యే

దానికిని స్త్రీల రతిబంధ విశేషముకును పేరు
భావిత త్రి ఇది పరిమళింపచేయబడిన దానికిని
పొందబడిన దానికిని పేరు

విదిత త్రి ఇది తెలియబడిన దానికిని న ప్రార్థన
కును పేరు

వేల్లిత త్రి ఇది వక్రమైన దానికిని ధరించబడిన
దానికిని తడపబడిన దానికిని పేరు

గ్రధిత త్రి ఇది కూర్చబడిన దానికిని ఆక్రమించ
బడిన దానికిని వాంసంపబడిన దానికిని పేరు

మధిత న ఇది నీళ్ళు కలియని మజిగకును త్రి
కలియపెటబడిన దానికిని రాపుడు పెటబడిన దాని
కిని పేరు

ప్రార్థిత త్రి యాచించబడిన వానికిని శత్రువుచేత
నరికటబడిన వానికిని పలకబడిన వానికిని పేరు

జృంభిత న స్త్రీల రతిబంధ విశేషముకును ఇచ్చ
కును త్రి వికసించిన దానికిని పేరు

క్రందిత న ఇది ఎలుచుటకును ఎడ్చుటకును
పేరు

ప్రాక్షిత త్రి ఇది చంపబడిన దానికిని తడపబడిన
దానికిని పేరు

వాసత త్రి గొరగబడిన దానికిని విత్తనములు
చల్లిదున్నిన భూమికిని పేరు

దంశిత త్రి ఇది కొరకబడిన దానికిని కవచము
పేయబడిన దానికిని పేరు

క్షారిత త్రి ఇది స్రవింపజేయబడిన దానికిని
ఉప్పునకును పరశ్రీగమన బ్రహ్మహత్యాదులచేత
దూషంపబడిన వానికిని పేరు

సుకృత న ఇది శుభముకును పుణ్యముకును

సువిధానే చ వాచ్యవత్ ||
నికృతం విప్రలబ్ధే స్యా
న్నీచే విప్రకృత్యే చ |
వికృతో సంస్కృత్యే చ
స్యాద్భీభత్సే రోగిత్యే చ ||
సంస్కృత కృత్రమే శస్త్ర
భూషితే భేద్యవస్మత్ |
సంస్కృతం లక్షణోపేతే

ప్రభూతం ప్రాజ్య ఉద్గతే ||

ప్రస్ఫుత స్సంప్రసారే స్యా
ద్విసీతే విగత్యే చ | అర్థం
జలౌ చ ప్రస్ఫుతం జంఘా
యాం ప్రస్ఫుతామతా || (101)

సూన్యతం మంగళే సత్య
ప్రయవాచి చ సూన్యతం |
ప్రసూతం వాచ్యవజ్ఞా తే
ప్రసూతం కుసుమే చ ||
విశ్రుతం జ్ఞాతసంహృష్ట
ప్రతీత్యేభిధేయవత్ |

నిర్ముక్తస్వక్తసంగే స్యా
న్ముక్తకంచక భోగిని || (103)
ఆవ్యక్త శృంగరే విస్తా
వవ్యక్తం మహదాదితే |
ఆత్మన్యస్యాదవ్యక్త
మస్ఫుటే చాభిధేయవత్ || (104)

వివిక్తం స్యాదసంపృక్తే

త్రి తస్యగాజేయబడినదానికిని పేరు
వికృత త్రి ఇది వంచించబడిన దానికిని నీచున
కును తిరస్కరించబడిన వానికిని పేరు
వికృత త్రి ఇది సంస్కరింపబడిన దానికిని
వికలమైన దానికిని రోగముగల వానికిని పేరు
సంస్కృత చేయబడిన దానికిని (ఘటాదులు)
స్తుతిచేయబడిన దానికిని అలంకరించబడిన దాని
కిని న వ్యాకరణాదులచేత సంస్కరించబడిన
సుశబ్దముకును పేరు

ప్రభూత త్రి ఇది విస్తారమైన దానికిని బయలు
దేరిన దానికిని పేరు

ప్రస్ఫుత త్రి ఇది వృద్ధిబొందు దానికిని నమ్రన
కును పోయినదానికిని న చారెడుపరిమాణము
కును త్రి ఎక్కుకును పేరు

సూన్యత న ఇది మంగళముకును సత్యమైనట్టిన్ని
ఇషమైనట్టిన్ని వాక్యముకును పేరు

ప్రసూత త్రి ఇది పుటిన దానికిని న పుష్పము
కును పేరు

విశ్రుత త్రి ఇది తెలియబడిన దానికిని సంతో
షంపజేయబడినదానికిని ప్రసద్ధమైనదానికిని పేరు

విర్ముక్త త్రి ఇది విడదొప్పబడిన సంబంధముగలవా
నికిని కుటుంబము విడచిన పాముకును పేరు

అవ్యక్త పు ఇది శివునకును విష్ణువుకును న
ప్రకృతి వికారములైన మహాదహంకారాది తత్వ
ములకును పరమాత్మకును త్రి వ్యక్తము గాని
దానికిని పేరు

వివిక్త త్రి ఇది సంబంధములేనిదానికిని విపేకము

వివేకాన్విత పూతయో ।
వాచ్యవద్దర్శితో ధీరై
ర్వివిక్తంరహాన స్మృతం॥(105)

రోవాతం రుధిరే ధీర
ఋజుశక్ర శరాననే ।
రోవాతోమీనమృగయో
ర్భేదే రోవాతకద్రుమే॥(106)

లోవాతం కుంకుమే రక్తే
గోశీర్షే చ కుచందనే ।
లోవాత స్సాన్మదే భౌమ
వర్ణభేదే తు పాచ్యవత్॥(107)

పుటితం స్యాద్దస్త్రలటే
పాటిత సూత్రయోరపి ।
పీడితం బాధితే స్త్రీణాం
కరణోచాపయంతితే॥(108)

పండిత (శృల్లకే) స్మృత కేకవౌ

హారీత పక్షిభేదే స్యా
న్మృనిభేదేఽపకైతవే॥(109)

ప్రణీత స్సంస్కృతే వహ్నా
వివాతే చ ప్రవేశితే ।
నిక్షిప్తేచోప సంపన్నే
ప్రణీతో భేద్య వన్మృత ॥(110)

ప్రచీత (ప్రధితే) సాదరేజ్ఞాతే

ప్రఖ్యాత ఖ్యాత హ్మయో ।

తోగూడినదానికిని పవిత్రమైనదానికిని న రహా
స్యప్రదేశముకును పేరు

లోహిత న ఇది రక్తముకును కుంకుమకును
వంకరలేనిఇంద్రధనస్సుకును పు మత్స్యవిశేషము
కును వృక్షవిశేషముకును పేరు

లోహిత న ఇది కుంకుమకును రక్తముకును
మిగుల సువాసనగలచందనవిశేషముకును రక్తచంద
నముకును పు నదవిశేషముకును అంగారకగ్రహ
ముకును త్రి యెరుపు వర్ణము గలదానికిని పేరు
పుటిత న ఇదిహస్తప్రదేశముకును త్రి పెల్లగింప
బడినదానికిని కుటుబడినదానికిని పేరు

పీడిత త్రి ఇదిబాధింపబడినదానికిని న స్త్రీలరతి
బంధవిశేషముకును త్రి కట్టబడినదానికిని పేరు
పిండిత త్రి ఇది ఎఱచబడినదానికిని దఱుమైన
దానికిని పేరు

పండిత పు ఇది తురుష్కుదేశమునపుటిన
ధూపద్రవ్యముకును విద్వాంసునకును పేరు
హారీత పు ఇది పసరిగ ఎటుకును హారీతుడను
మునికిని మిషకును పేరు

ప్రణీత పు ఇది మంత్రములచేతను సంస్కరింప
బడినఅగ్నికిని త్రి చేయబడినదానికిని ప్రవేశింప
చేయబడిన దానికిని ఉంచబడినదానికిని కూడు
కొన్న దానికిని పేరు

ప్రక్షిత త్రి ఇది ఆదరముతో గూడినదానికిని
తెలియబడినదానికిని పేరు

ప్రఖ్యాత త్రి ఇది ప్రసిద్ధిచెందినదానికిని సంతో

వాచ్యవత్ప్యాత్ప్రమీతం తు
ప్రాక్షితేఽమృతేఽచ॥
వినీత మువనీతే స్యా
దపనీతే జితేంద్రియే॥
వాణిజేసువహేఽశ్వే చ
నిభృతే చాభిధేయవత్॥ (112)
ఎవత్ హరిణే బిందా
పుషత శ్చాశ్వరో వాతే॥
భవేత్పుషదీవ శ్వేతే
బిందుయుక్తేతు వాచ్యవత్॥ (113)
భరత్ నాట్యశాస్త్రేఽ
దౌవ్యంతా శబరే నటే॥
రామానుజ్యేఽపి భరత
స్తంతువాయేఽచ క్వచిత్॥
భారతం గ్రంథభేదే స్యా
జ్ఞంబూద్ధీపేఽపి భారతం॥
భారతీ తు సరస్వత్యాం
పక్షి వృత్తిప్రభేదయో ॥ (115)
దుర్జితం వ్యసనే ప్రోక్త
మనమ్యుక్తవస్తుని॥
పరేతో భూతభేదే స్యా
త్పరేతో వాచ్యవన్మృతే॥
కపోత పారావతేస్యాత్ప్ర-
(వకా) పోతాఖ్యనింహగమే॥
కాపోత మంజనేఽపి స్యా
త్ప్రపోతానాం చ సంహతా॥
వ్యాయతం వ్యాపుతే దీర్ఘే

ఎంచినదానికిని పేరు
ప్రమీత త్రి ఇది ప్రోక్షించబడినదానికిని చచ్చిన
దానికిని పేరు
వివీత త్రి ఇది పొందించబడినదానికిని తొలగించబడినదానికిని ఇంద్రియనిగ్రహముగలవానికిని పు వర్తకునకును గుర్రముకును త్రి దృఢమైనదానికిని పేరు
వృషత వృషత్ పు ఇది ఇరికిని బిందువుకును తెల్లని మచ్చలుగల మృగవశేషముకును తెలుపు వర్ణముకును త్రి బిందువులుగల దానికిని పేరు
భరత పు ఇది నాట్యశాస్త్రముకును దుష్కంతుని పుత్రునకును బోయవానికిని నాట్యగానికిని దళరథుని పుత్రునకును సాలెవానికిని పేరు
భారత న ఇది కురుపాండవ చారిత్రముగల గ్రంథముకును జంబూద్వీపముకును పేరు
భారతీ శ్రీ ఇది సరస్వతికిని పక్షివశేషముకును కావ్య రసాశ్రయమగు భారతీ వృత్తికిని పేరు
దురాత న ఇది దుఃఖముకును త్రి దుష్కమైనదానికిని పేరు
పరేత పు ఇది ఎకాచవశేషముకును త్రి చచ్చినదానికిని పేరు
కపోత పు ఇది పావురముకును అరణ్యమందుండెడు పక్షివశేషముకును పేరు
కాపోత న ఇది సౌవీరాంజనముకును పావురముల గుంపుకును పేరు
వ్యాయత త్రి ఇది వ్యాపించినదానికిని పొడవైనదాని

దృఢే చాతిశయేఽన్యవత్ |

వ్యాఘాతో యోగభేదేస్యా

దంతరాయప్రహరయో ||

సంఘాత స్సంవాతో ఘాతే

సంఘాతో నరకాంతరే |

రైవతస్తు సువర్ణాళౌ

శైలభేదేఽప శూలిని || (119)

స్యాత్క్రీరాతస్తు భూనింబే

ష్టేచ్ఛే చాల్పతనావః |

మందాకిన్యాం కిరాతీ స్యా

త్కుట్టన్యామప దృశ్యతే ||

ఆస్సౌత శ్చార్చి-షర్ణే స్యా

దాస్సౌత కోవిదారకే |

ఆస్సౌతా గిరికర్ణ్యాం చ

వనమల్యాం చ విశ్రుతా || (121)

ఉదాత్త స్వరభేదే స్యా

త్కావ్యాలంకారహృద్యయో |

ఉదాత్తో దాతృమహతో

ర్నిమిత్రం హేతు లక్ష్మణో ||

ఉన్నతృ ఉన్నాదవతి

ధుత్తూరముచుకుందయో |

పర్వతశ్చైలదేవర్వ్య

ప్రపాతో నిర్ఘరే భృగౌ ||

పర్యాప్తంతు యధేష్టేస్యా

త్పస్తా శక్తే నివారణే |

జీమూత స్సాద్భృతికరే

శక్రేఽద్రౌ ఘోషకే ఘనే ||

కిని దృఢమైన దానికిని అధికమైన దానికిని పేరు

వ్యాఘాత పు ఇదిపంచాంగయోగవిశేషముకును

విఘ్నముకును దెబ్బకును పేరు

సంఘాత పు ఇది సమూహముకును చంపుట

కును నరకవిశేషముకును పేరు

రైవత పు ఇది వృక్షవిశేషముకును రైవతకాద్రికిని

ఈశ్వరునకును పేరు

కిరాత పు ఇది నేలమేమునకును మ్లేచ్ఛునకును

పొటివానికిని పేరు

కిరాతీ శ్రీ ఇది ఆకాశపుంగంగకును కుంఠెన

కత్తెకును పేరు

ఆసోత పు ఇది జిల్లేడు చెటుకును యెర్రకాంచ

నపు చెట్టుకును శ్రీ విష్ణుక్రాంతలతకును అడవి

మల్లికిని పేరు

ఉదాత్త పు ఇది ఉదాత్తస్వరముకును ఉదాత్త

లంకారముకును త్రి మనోహరమైన దానికిని

దాతకును అధికమైన దానికిని పేరు

విమిత్ర న ఇది హేతువుకును చిహ్నముకును పేరు

ఉన్నత త్రి ఇది ఎచ్చిపడిన వానికిని పు ఉమ్మెత్త

చెటుకును పుష్పవృక్షవిశేషముకును పేరు

పర్వత పు ఇది పర్వతముకును పర్వతుడను

దేవరికిని పేరు

ప్రహత పు ఇది కొండకాలువకును చరియకును పేరు

పర్యాప్త న ఇది స్వేచ్ఛకును తృప్తికిని త్రి

సమర్థునకును న నివారించుటకును పేరు

జీమూత పు ఇది కూలిచేయువానికిని దేవేంద్రు

నకును పర్వతముకును చేతి వీర చెట్టుకును

జీవాతు ద్దీపితే భక్తే
జీవాతు ద్దీపనాపదే |
ఎధతు పురుషే వహ్నా
వావాతు ఎధికే వృషే ||
వివాస్తో వివాస్తే ఎండే
ఎర్యస్త ఎతితే వాతే |
ఆయస్త ఎమితే క్షిప్త
శ్లేశితే కుఎతే వాతే || (126)

నిరస్త ప్రేషితే ప్షాస్య
న్నిష్పాప్తతే త్వరితోదితే |
సంత్యక్తేచ ప్రతివాతే
విశ్వస్తో నిభృతే స్మృత ||
విశ్వాసయోగే విశ్వస్తో
విశ్వస్తా విధవస్త్రయాం |
నివాతో దృఢసంన్వాహే
నిర్వాతే చాశ్రయేఽపచ ||
అనంత శ్లేష విష్ణ్వే స్వా
దనంతం సురవర్తనాని |
అనంత స్వాప్యనవధౌ
వాచ్యవత్సముదాహృత || (129)
అనంతా శారిభా దూర్వా
విశల్యా లాంగలీఘ చ |
అనంతా హైమవత్యాం చ
గుడూచ్యాం చావనావం ||

మేఘముకును పేరు
జీవాతు పు ఇది జీవనముకును అన్నముకును
జీవనాధారముగు మందుకును పేరు
విధతు పు ఇది పురుషునకును అగ్నికిని పేరు
వాహతు పు ఇది మారసునకును ఎదుకును పేరు
విహస్త త్రి ఇది వికలమైన దానికిని పు నపుంసకు
నకును పేరు
పర్యస్త త్రి ఇది పడిన దానికిని చంపబడిన
దానికిని పేరు
ఆయస్త త్రి ఇది నిశ్చలమైన దానికిని ఉంచబడిన
దానికిని క్లేశపటబడిన దానికిని కోపగించిన
వానికిని కొటబడిన దానికిని పేరు
విరస్త పు ఇది విడచిన బాణముకును చిమ్మబడిన
దానికిని శీఘ్రముగానుచ్చరింపబడిన మాటకును
విడచిన దానికిని కొటబడిన దానికిని పేరు
విశ్వస్త త్రి ఇది దృఢమైన దానికిని విశ్వాసముగల
దానికిని శ్రీ మగడుచచ్చిన దానికిని పేరు

వివాత పు ఇది అభేద్యమైన కవచముకును
వాయువులేకపోవుటకును ఉనికిపట్టుకును పేరు
అవంత పు ఇది శేషునకును విష్ణువుకును న
అకాశముకును త్రి అంతములేని దానికిని శ్రీ
సుగంధిపాలచెటుకును గరికెగడికిని వెన్నవెదురు
చెటుకును తరిగొటు చెటుకును పార్వతికిని
తిప్పతిగకును భూమికిని పేరు

శకుంత పక్షిభేదే స్యా
ద్భాసపక్షి విహంగయో ।
దృష్టాంత శ్యామ్రు ఉభయో
దావారణే ప్రకీర్తిత ॥
కృతాంతో యమ నర్తాంత
దైవా కుశలకర్మను ।
నిశాంత కథిత శ్యాంతే
నిశాంతం భవనోషిన్ ॥ (132)
వృత్తాంత కథితో భావ
కాత్మ్య వార్తావిశేషయో ।
వృత్తాంత ప్రక్రియాయాంచ
క్వచిదేకాంతవాచివ ॥ (133)
ఉద్వాంతో నిర్మదగజే స
ముద్గీర్ణే చ వాచ్యవత్ ।
శుద్ధాంతోఽంత పురే రాజ్ఞాం
రహ కక్షాంతరేఽపచ ॥
అస్వంత మశుభే చుల్కాంత
మరణేననధావ ॥
క్షేత్రేఽప కధ్యతే స్వంత
ముదంత స్సాధువార్తయో ॥

జయంత శృంగరేఽస్యా
జ్జయంత పాకశాసనా ।
జయంతీ పాదపే గౌర్యా
మింద్రపుత్రీ పతాకయో ॥
గోదంతో హరితాశే స్యా
ద్దంశితే వారితేఽపచ ।
భాసంత స్సుందరాకారే

శకుంత పు ఇది చమురుకాకికిని భాస పక్షికిని
పక్షిసామాన్యముకును పేరు
దృష్టాంత పు ఇది శాస్త్రముకును పరస్పరోదా
హరణకును పేరు
కృతాంత పు ఇది యమునికిని నదాంతముకును
అదృష్టముకును పాపకర్మకును పేరు
నిశాంత త్రి ఇది ఓరిమిగల వానికిని న అంత
పురముకును ప్రాతఃకాలముకును పేరు
వృత్తాంత పు ఇది సమయముకును భావముకు
ను సమగ్రమైన వార్తకును ప్రకరణముకును
రహస్యపు మాటకును పేరు

ఉద్వాంత పు ఇది మదముడిగిన యేనుగకును
వెళ్ళగక్క బడిన దానికిని పేరు
శుద్ధాంత పు ఇది రాజులయంత పురముకును
రాజులు విహరించు రహస్య ప్రదేశముకును పేరు
అస్వంత న ఇది అమంగళముకును పొయికిని
చావుకును అవధితేకయుండుటకును వరిమడికిని
పేరు
ఉదంత పు ఇది సజనునకును వృత్తాంతముకును
పేరు
జయంత పు ఇది శివునకును దేవేంద్రుని కుమారు
నకును పేరు
జయంతీ త్రి ఇది తక్కిండు చెటుకును పార్వతి
కిని ఇంద్రుని కుమార్తెకును తక్కిముకును పేరు
గోదంత పు ఇది హరిదశముకును త్రి కవచము
వేయబడిన దానికిని పు ఉచ్చని వరముకును పేరు
భాసంత త్రి ఇది సౌందర్యముగల దానికిని పు

భాసంతో భాసఁజ్జీణి॥(137)

మహాద్రాజ్యే విశాలే చ
మహతీ వల్లకీభిది।
మరుద్దేవే సమీరే స్యా
దర్శన్ పూజ్యే జనేఽపచ॥
జగ దాభ్యా న్ముతా వాయో
విష్టపే జంగమేఽపచ।
జగతీ భువనే జ్ఞాయాం
ఛందోభేదే జనేఽపచ॥
ఎత్సన్విపతిపన్నేతా
ఎతనేచ్చ వివాంగయో ।
వారిత్కకుభి వర్ణేచ
తృణవాజి విశేషయో ॥(140)
హరితోఽప చ దూర్వాయాం
వారిద్వర్ణ యుత్యేన్యవత్।
విద్యుత్సేదామిసీ సంధ్యో
ర్నిప్రుభే తృభిధేయవత్॥
గర్భుత్సవర్ణలతయో
రోహత్సర్వ లతాభిద్ ।

భూభున్నరేంద్రే శైలే చ
పతన్వాతుక ఎజ్జీణో ॥(142)
కుర్క్వసర్వకరే భృత్యే

స్యాదర్పస్కున్త్రిత్యేన్యవత్।
అర్పతీ కుంభదాస్యాం
వామ్యాం చ పరికీర్తితా॥
శ్రీమాం ల్లలకవృక్షే స్యా

చమురు కాకికిని పేరు

మహితే పు ఇది రాజ్యముకును విస్తారముకును పేరు
మహతీ శ్రీ ఇది నారదుని వీణకు పేరు
మరుత్ పు ఇది దేవునకును వాయువుకును పేరు
అర్హ పు ఇది పూజ్యునకును బుద్ధునకును పేరు
జగత్ పు ఇది వాయువుకును న భువనముకును
త్రి గమనముగలమనుష్యపశుపక్ష్యాదులకును పేరు
జగతీ శ్రీ ఇది లోకముకును భూమికిని ద్వాద
శాక్షర ఛందస్సుకును జనముకును పేరు
పిత్త పిపతిష త్రి ఇవి పడనిచ్చయించిదానికిని
పు పక్షికిని పేరు

హరిత్ శ్రీ ఇది దిక్కుకును పు పాలాశ వరము
కును గడికిని పాలాశవరముగల గుర్రముకును పేరు
హరిత పు ఇది గరెగడికిని త్రి పాలాశవర్ణము
గల దానికిని పేరు

విద్యుత్ శ్రీ ఇది మెరుపుకును సంధ్యాకాలము
కును త్రి కాంతిలేని దానికిని పేరు
గర్భుత్ శ్రీ ఇది బంగారుకును లతకును పేరు
రోహిత పు సూర్యునకును శ్రీ లతావిశేషము
కును పేరు

భూభుత్ పు ఇది రాజుకును పర్వతముకును పేరు
పతన్ త్రి ఇది పడునదీ దానికిని పు పక్షికిని పేరు
కుర్క్వన్ త్రి ఇది పనిచేయువానికిని పు సేవకున
కును పేరు

అర్పన్ త్రి ఇది కున్త్రితునకు పేరు
అర్పతీ శ్రీ ఇది తార్పుడుకత్తెకును అడగుర్రము
కును పేరు

శ్రీమాన్ పు ఇది తిలకవృక్షముకును మనోహర

న్మనోజ్ఞే ధనికేఽపః ।
ధీమాన్వాచన్పతా ధీరే
భాస్వాన్బస్వరసూర్యయౌ ॥

సువ్రతా సుఖసందోహ్య
సురభ్యాం శోభనవ్రతే ।

వాచ్యవ

ద్వివృతా క్షుద్రరోగే స్యా
ద్వివృతం స్ఫుటే ॥ (145)
వనితా జనితాత్య (ర్థాను
రాగాయాంచ) ద్దరాగయో
ఽతియోఽతివనితం యా
చితేఽస్యార్థవనితం ఎవితేఽపః ॥ (146)

జామాతా వల్లభే నూర్యా
వర్తేఽప ధువాతు ఎతౌ ।

వినేతా దేశికే రాజ్ఞే
విధాతా వేధస స్మరే ॥ (147)

వినతా ఎ (ట) డకా భేదే
వినతా తార్క్యమాతరి ।

వినత ప్రణతే భుగ్నే
శిక్షితేఽవ్యభిధేయవత్ ॥

పంచతా పంచభావే స్యా
తృంచతా మరణోఽపః ।

విజాతాభ్యా ప్రసూతాయాం
జనితే వికృతేఽపః ॥

నకతా వాలుకాయాం స్యు
న్కతాప్యామయాంతరే ।

నకతా నివృతదేశే చ

మైన దానికిని ధనవంతునకును పేరు
భీమాన్ ఎ ఇది భృవాన్పతికిని ఎండితునకును పేరు
భాస్వాన్ త్రి ఇది ప్రకాశించుదానికినిపు సూర్యు
నకును పేరు

సువ్రతా శ్రీ ఇది సుఖముగా పాలుఎతుకనిచ్చెడి
యావుకును త్రి యోగ్యమైన వ్రతముగలవానికిని
పేరు

వివృతా శ్రీ ఇది రోగవిశేషముకును త్రి
స్ఫుటమయిన దానికిని పేరు

వనితా శ్రీ ఇది మిగులయను రాగముగల శ్రీకిని
సామాన్య శ్రీకిని త్రి యాచించబడిన దానికిని
సేవించబడిన దానికిని పేరు

జామాతా పు ఇది భర్తకును శాకవిశేషముకును
అల్లునకును పేరు

వినేతా పు ఇది గురువుకును రాజుకును పేరు

విధాతా పు ఇది బ్రహ్మకును మన్యథునకును పేరు

వినతా శ్రీ ఇది కురుపులలోని భేదముకును
గరుడునితల్లికిని త్రి నమస్కరింపబడిన దానికిని
వంగిన దానికిని శిక్షింపబడిన దానికిని పేరు

పంచతా శ్రీ ఇది అయిదగుటకును మరణము
నకును పేరు

విజాతా శ్రీ ఇది ప్రసవించిన శ్రీకిని పుటించబడిన
దానికిని వికారరూపముగల దానికిని పేరు

నకతా శ్రీ (నిత్యబహువచనం) ఇది ఇసుకకును
(ఎ) రోగవిశేషముకును ఇసుకనేలకును పంచ
దారకును పేరు

శర్మారాయాంచ కీర్తితా || (150)

వానలా కరిణీ నార్యో
ర్వాసతం సురభీకృతః
జ్ఞానమాత్రే ఖగారావే
వాసతం వస్త్రవేష్టితే || (151)
ఎశితా మాంసకాయాంస్య
దామిషే ఎశితం మతం
తృణతామ తృణత్యేస్య
తృణతా కార్ముకేష్వచ ||
ద్విజాతి రండజే విప్ర

శ్రీమతి క్షాపతా హరా
గోమతి శృంకరే ఎండే
పార్థివేష్వచ నికర్తనే || (153)
ప్రసతి శిల్పిభేద్యేష్వచ
ప్రసతి కంచుకివ్యం
జీవేష్వయాజకే నూతేష్వచ
వ్యమతి కాల చంద్రయో ||
అంకతి స్వాదగ్ని హోత్ర
జ్వలనాం బుజయోనిషు
రమతి ర్నాయకే స్వర్గే

ప్యంవతి స్త్రాగరోగయో ||
నిర్వతి స్వాదలక్ష్యాంచ
దిక్పాలే నిరుపద్రవే
అగస్త్యిర్వంగసేనే స్వా
దగస్త్యి కుంభనంభవే || (156)
గభస్తే కిరణే నూత్యే

వానలా శ్రీ ఇది ఆడయేనుగకును ఆడుదానికిని
త్రి కర్పూరాదులచేత పరిమళింపచేయబడినదాని
కిని న జ్ఞానముకును పక్షిరుతముకును త్రి
వస్త్రముచేత చుటబడిన దానికిని పేరు
పిరితా శ్రీ ఇది జటామాంసకిని న మాంసము
కును పేరు
తృణతా శ్రీ ఇది తృణమౌటకును ధనస్సుకును
పేరు
ద్విజాతి పు ఇది పక్ష్యాదులకును బ్రాహ్మణున
కును పేరు
శ్రీపతి పు ఇది రాజుకును విష్ణువుకును పేరు
గోపతి పు ఇది శివునకును ఆబోతుకును
రాజుకును సూర్యునకును పేరు
శ్లోపతి పు ఇది వడ్లదానికిని అంత పురమును
కాచువానికిని బృహస్పతి సవనము చేసిన వాని
కిని సూతునకును పేరు
అమతి పు ఇది యమునకును చంద్రునకును పేరు
అంకతి పు ఇది నిత్యాగ్నిహోత్రకిని అగ్నికిని
బ్రహ్మకును పేరు
రమతి పు ఇది నాయకునకును స్వరలోకము
కును పేరు
అంపతి శ్రీ ఇది విడచుటకును రోగముకును పేరు
నిర్వతి శ్రీ ఇది జ్యేష్ఠలక్ష్మికిని పు దిక్పాలున
కును త్రి ఉపద్రవములేని దానికిని పేరు
అగస్త్య పు ఇది ఐకపుష్పపు చెటుకును అగస్త్య
మునికిని పేరు
గభస్తే పు ఇది కిరణముకును సూర్యునకును

స్వాహాయాం చ విలోక్యతే |
 సంగతి స్సంగమే జ్ఞానే
 సంసతి ప్రణతౌ ధ్వనౌ ||
 ఆయతి స్సంగమే దైర్ఘ్యే
 ప్రభావా గామికాలయౌ |
 ఆయతి స్వాధ్యులే స్నేహే
 వశిత్వే వాసరే౯ సచ ||
 మర్యాదాయాం తథాయత్తి
 ర్విసత్తి ర్యాతనాందో |
 నియతి ర్నియమే దైవే

పద్ధతి పంక్తిపర్వన్ || (159)
 సంతతి పంక్తివిస్తార
 గోత్రేషు కవిభి సప్యతా |
 పరంపరాభవే౯ స్యా
 త్సంతతి పుత్రకన్యయౌ || (160)
 సమ్మతి స్వాదనుజ్ఞానే౯
 వ్యభిలాషే౯ సమ్మతి |
 సమితి స్సంగరే సామ్యే
 సభాయాం సంగమే చయే ||

అదితి ర్వసధాయాం స్యా
 దదితి దైవమాతరి |
 వసతి స్వాదవస్తానే
 యామిన్యాం చ ని కేతనే || (162)
 పక్షతి పక్షమూలే స్యా
 త్పక్షతి ప్రతిపత్తిధౌ |
 ఉన్నతి స్తార్క్ష్యదారేషు

శ్రీ స్వాహా దేవికిని పేరు
సంగతి శ్రీ ఇది కలయికకును జ్ఞానముకును పేరు
సంసతి శ్రీ ఇది నమస్కారముకును ధ్వనికిని పేరు
ఆయతి శ్రీ ఇది కూడుకొనుటకును విస్తారము
 కును సామర్థ్యముకును రాబోవుకాలముకును పేరు
ఆయత్తి శ్రీ ఇది బలముకును స్నేహముకును
 అధినమగుటకును దినముకును హడుకును
 పేరు

విపత్తి శ్రీ ఇది బాధకును ఆపదకును పేరు
నియతి శ్రీ ఇది నియమముకును అదృష్టము
 కును పేరు

పద్ధతి శ్రీ ఇది వరుసకును మారముకును పేరు
సంతతి శ్రీ ఇది వరుసకును విస్తారముకును
 వంశపరంపరకును త్రి పరంపరయందు బుట్టిన
 దానికిని పుత్రునకును కన్యకును పేరు

సమ్మతి శ్రీ ఇది అంగీకారముకును ఇచ్చుకును
 పేరు

సమితి శ్రీ ఇది యుద్ధముకును పోలికకును
 సభకును కూడుకొనుటకును సమూహము
 కును పేరు

అదితి శ్రీ ఇది భూమికిని దేవతల తల్లికిని పేరు

వసతి శ్రీ ఇది ఉండుటకును రాత్రికిని గృహము
 కును పేరు

పక్షతి శ్రీ ఇది రెక్కల మొదటి భాగము కును
 పాడ్యమికిని పేరు

ఉన్నతి శ్రీ ఇది గరుడుని తల్లికిని పరిపూర్ణత్వ

సమృద్ధా పుదయే ౬౦ చ॥ (163) ముకును అభివృద్ధికిని పేరు
 ప్రసూతిస్తినయో త్పుత్యో
 స్తథా దువాతరి న్ముతాః ।
 ప్రతతి ర్విస్తృతే వల్యాం
 వహతి న్నిచివే గవి ॥ (164)
 దుర్గతి ర్నరకే నిస్సే
 వికృతి ర్ద్వింబరోగయో ।
 వికృతిశ్చ వికారే స్యా
 నికృతిశ్చ పరాభవే ॥ (165)
 నికృతి ర్భృద్భవే త్తే పే
 వదంతి శర శార్యయో ।
 ఆకృతి కథితా రూప
 సామాన్య వపుషోరం ॥ (166)
 ప్రకృతి కథితా యోనౌ
 జంత్యమాల్వాది మాత్మన్లు ।
 ప్రథానే కారణే ఛంద
 ప్రభేదే భూతవంచకే ॥
 ప్రకృతి న్నిహజే ప్రోక్తా
 ప్రకృతి పరమాత్మని ।
 నిర్ఘృతి న్స్వస్త్రి తా యాం
 స్యాదన్తంగమన సౌఖ్యయో ॥
 సునీతి శ్శృంభనయే
 సునీతిద్రవ మాతరి ।
 స్రవృత్తి కథితా వృత్తా
 ప్రవాహో దంతయోరం ॥
 విచ్చిత్తిరంగ రాగే స్యా
 ద్దావవిచ్ఛేదయోరపి ।
 సంవిత్తి ప్రతిపత్తా స్యాద

ముకును అభివృద్ధికిని పేరు
 ప్రసూతి స్త్రీ ఇది పుత్రునకును పుటుగకును
 కుమార్తెకును పేరు
 ప్రతతి స్త్రీ ఇది విస్తారముకును లతకును పేరు
 వహతి పు ఇది మంత్రికిని గోవుకును పేరు
 దుర్గతి స్త్రీ ఇది నరకముకును దారిద్ర్యముకును పేరు
 వికృతి స్త్రీ ఇది ఉపద్రవముకును రోగముకును
 వికార రూపముకును పేరు
 నికృతి స్త్రీ ఇది తిరస్కారముకును భయపెటుట
 కును చిమ్ముటకును పు ధూర్తునకును స్త్రీ
 కుత్సితముకును పేరు
 ఆకృతి స్త్రీ ఇది ఆకారమాత్రముకును శరీరము
 కును పేరు
 ప్రకృతి స్త్రీ ఇది ఉపసకకును ప్రాణికిని స్వామ్య
 మాత్యాదులను తల్లికిని ప్రధానముకును కారణ
 ముకును ప ఛందస్సుకును పంచభూతము
 లకును స్వభావముకును పరమాత్మకును పేరు
 నిర్ఘృతి స్త్రీ ఇది సుఖముగా నుండుట కును
 నశించుటకును సుఖముకును పేరు
 సునీతి స్త్రీ ఇది యోగ్యమగు నీతికిని ధ్రువుని
 తల్లికిని పేరు
 స్రవృత్తి స్త్రీ ఇది వ్యాపారముకును ప్రవాహ
 ముకును వార్తకును పేరు
 విచ్చిత్తి స్త్రీ ఇది మైపుతకును స్త్రీల విలాస
 విశేషముకును భేదముకును పేరు
 సంవిత్తి స్త్రీ ఇది జ్ఞానముకును జనుల యొక్క

వివాదే జనస్య చ॥ (170)

అపత్తి ప్రాణోదోషే

చానత్తి స్సంగలాభయో ।

పర్యాప్త స్స్యా త్రుకామ్యేపి

(ప్రాప్తౌ) తృప్తౌచ పరిరక్షణే॥

సమాప్తశ్చాపసానే స్యా

తృమాప్తశ్చ సమర్థనే ।

బృహతీ క్షుద్రవాత్సాన్యం

కంటకార్యాం చ వాచి చ॥

వారిధాన్యం మహత్వాంచ

ఛందో వసనభేదయో ।

మాలతీ జాతియువతి

జ్యోత్స్నాను సరిదంతరే॥(173)

కాకమాచ్యాం విశల్యాయాం

విభావర్యామపీష్యతే ।

భవతీ బాణభేదేస్యా (దన్య

వద్యత్సదర్థయో) ధృవద్యుష్ణ

తృతో స్త్రుషు॥(174)

రేవతీ హరిపత్న్యాం స్యా

త్తారాభేదేఽ మాతృషు ।

పార్వతీ (స) శల్లకీ దుర్గా

ద్రౌపదీ జీవనీషు చ॥(175)

స్రవంతీ చ ద్రవంతీ చ

సరిదోషభేదయో ।

జీవంతీ జీవనీ శమ్మో

ర్గుడూచీ వందయోరప॥(176)

హసంత్యంగారధాన్యాం చ

వివాదలేకపోవుటకును పేరు

అపత్తి శ్రీ ఇది హిందించుటకును దోషముకును

పేరు అసత్తి శ్రీ ఇది కూడుకొనుటకును లాభ

ముకును పేరు

పర్యాప్తి శ్రీ ఇది అతిశయముకును తృప్తికిని

రక్షించుటకును పేరు

సమాప్తి శ్రీ ఇది అంతముకును సమర్థించుట

కును పేరు

బృహతీ శ్రీ ఇదినీలములగచెట్టుకును వాకుడు

చెటుకును మాటకును జలపాత్రకును నారదుని

వీణకును నవాక్షర చ్ఛందముకును ఉత్తరీయ

వస్త్రముకును పేరు

మాలతీ శ్రీ ఇది జాజీచెట్టుకును యౌవనశ్రీకిని

వెన్నెలకును మాలతీ నదికిని కాచి చెటుకును

వెన్నెదెదురు చెటుకును రాత్రికిని పేరు

భవతీ శ్రీ ఇది విషమున పొదిగిన బాణము

కును త్రి యుష్మదరకముకును (నీవు) సదర్శకము

కును (ఉన్నది) పేరు

రేవతీ శ్రీ ఇది బలరాముని భార్యకును రేవతీ

నక్షత్రముకును సప్తమాతృకలకును పేరు

పార్వతీ శ్రీ ఇది అందుగ చెటుకును పార్వతీ

దేవికిని ద్రౌపదికిని పాలకూర కును పేరు

స్రవంతీ ద్రవంతీ శ్రీ ఈరెండును నదికిని

ఎలుక చెవిచెటుకును పేరు

జీవంతీ శ్రీ ఇది పాలకూరకును జమ్మి చెటు

కును తిప్పటిగకును బదనికెకును పేరు

హసంతీ శ్రీ ఇది కుంపటికిని మల్లిచెటుకును

మల్లికా శాకినీభిదో 1
వాసంతీ మాధవీ యూధ్యో
పాటలాయాం క్రమేలకే ॥
వాచ్యలింగస్త్వైతుభవే
వాసంత కోకిలే విటే ।

★ అథతాంత శ్చతుర్వర్గ ★

భవేదవసంతం జ్ఞాతే
గతావృద్ధావసానయో ॥(178)

లవదాతం నతే పీతే
విశుద్ధే ప్రవర్ణం చ ।
అవగీతం తు నిర్వాదే
ముహూర్తుష్టే విగర్హితే ॥
ఆంతరతం విస్మృతే స్యా
న్మధ్యస్థాప్తే చ వాచ్యవత్ ।
అంగారితం ఎలాశీయ
కలికోదమ ద్దుయో ॥(180)
అత్యాపాతం మహాభీతో
జీవానపక్షికర్మణి ।
ఉపావాతోకనలోత్పాత
అవాతే చాప్యపావాత ॥
ఉపాకృతోఽధ్వరవాతం
శూఎద్రుత యోర్మృత ।
ఉదాబ్జత ప్రతీహారే
ఽధ్యక్ష ఎవ్రణి (ధా చరే) ధా మ ॥(182)
అభినీతో భవేన్వాయ్యే
సంస్కృతామర్షిణోరపే ।
అభిజాత స్పృతోన్వాయ్యే

పెరుగు తోటకూరకును పేరు
వాసంతీ శ్రీ ఇదిబండిగురివెందలతకును అడవి
మొల్లకును పాటలీలతకును ఒంటెకును త్రి
వసంతకాలమునబుదీనదానికిని పు కోకిలకును
విటునకును పేరు

అవసత త్రి ఇది తెలియబడిన దానికిని న
గమనముకును త్రి నురిచిన ధాన్యముకును
అంతమును బొందిన దానికిని పేరు
అవదాత త్రి ఇది తెల్లనిదానికిని పచ్చనిదానికిని
పరిశుదమైన దానికిని శ్రేష్ఠమైన దానికిని పేరు
అవగీత న జనాపవాదకును త్రి మాటిమాటికిని
చూడబడిన దానికిని నిందించబడిన దానికిని పేరు
అంతర్గత త్రి ఇది మరువబడినదానికిని మధ్యను
బొందిన దానికిని పేరు
అంగారిత న మోదుగ చెట్టు మొగదొడుగుట
కును త్రి తగులపెటబడిన దానికిని పేరు
అత్యాహిత న ఇది గొప్ప భయముకును ప్రాణ
మందాశవదలిన సాహస కృత్యముకును పేరు
ఉపావాత పు ఇది అగ్నివలనయుపద్రవముకును
త్రి కూడుకొన్న దానికిని పేరు
ఉపాకృత పు ఇది యజ్ఞమందు చంపబడినపశువు
కును త్రి ఉపద్రవముచేయబడినదానికిని పేరు
ఉదాబ్జత పు ఇది ద్వారమునుగాచువానికిని
నాయకునకును చారునకును పేరు
అభినీత పు ఇది న్యాయముకును త్రి సంస్కరిం
పబడిన దానికిని కోపముగల దానికిని పేరు
అభిజాత పు ఇది న్యాయముకును త్రి సత్కులమందు

కులీన ప్రాప్తరూపయో ||
 పారిజాత స్ఫురతరో
 మందరో పారిభద్రకే |
 భవే త్పురిగతం లాభే
 ప్రయాతే వేష్టతేఽ చ ||
 ఖ్యాతం ప్రణీహతం లభ్యే
 విన్యస్తే చ సమాహతే |
 భవేత్ప్రతి (వా) హత్ ద్వీష్టే
 ప్రతిసలితరుద్దయో ||
 ఉల్లిఖితం సమత్కీర్ణే
 వాచ్యవచ్చ తనూకృతే |
 విద్యాదుపచితంద్విగ్నే
 సమృద్ధే చ సమూహతే || (186)
 సముద్భత సముద్గీర్ణేఽప్య
 వినీతే సముద్భత |
 కువారితం ఎకాలాపే
 రటితే రతనిస్సనే || (187)
 భవేత్సల్లిఖితం లాక్షా
 రక్తేనప్రసవే త తే |

ఉజ్జ్వంభితం తు చేష్టాయాం
 ప్రపుల్లేచాభిధేయవత్ ||
 ఉద్రాహతముపవ్యస్తే
 బద్ధగ్రాహతయోరపి |
 నిస్తుషితం నిస్తుచి స్వా
 ద్యర్జితే చ లఘూకృతే ||
 ఐరావతోఽభ్రమాతంగ
 నారంగ లికుచా వాషు |

పుటీన దానికిని సౌందర్య ముగల వానికిని పేరు
పారిజాత పు ఇదిదేవతావృక్షముకును పారుజా
 తపు చెటుకును దేవదారు చెట్టుకును పేరు
పరిగత న ఇది లాభముకును త్రి గతించిన
 దానికిని చుట్టుకొన్న దానికిని పేరు
ప్రణీహత త్రి ఇది హిందబడిన దానికిని ఉంచ
 బడిన దానికిని అంగీకరించబడిన దానికిని పేరు
ప్రతిహత త్రి ద్వేషంపబడిన దానికిని జారిన
 దానికి అడగింపబడిన దానికిని పేరు
ఉల్లిఖిత త్రి ఇది చిమ్మబడిన దానికిని సూక్ష్మంగా
 జేయబడిన దానికిని పేరు
ఉపచిత త్రి ఇది పూయబడిన దానికిని సమృద్ధ
 మైన దానికిని హిందబడిన దానికిని పేరు
సముద్భత త్రి ఇది వెళ్ళకక్కబడిన దానికిని
 గర్వించిన వానికిని పేరు
కువారిత న ఇది కోకిల ధ్వనికిని చెప్పబడిన
 దానికిని రతియందలి కంఠధ్వనికిని పేరు
పల్లిఖిత న ఇది లిత్తుకసంబంధమగు రక్తిమకును
 త్రి పుష్పాదులతోగూడినవృక్షముకును విస్తరింప
 బడిన దానికిని పేరు
ఉజ్జ్వంభిత న ఇది శ్రీపురుషుల శృంగార చేష్ట
 కును త్రి వికసించిన దానికిని పేరు
ఉద్రాహిత త్రి ఇది చెప్పబడిన దానికిని కటుపడిన
 దానికిని స్వీకరించబడిన దానికిని పేరు
నిస్తుషిత త్రి ఇది పొట్టులేని దానికిని విడచి
 పెట్టబడిన దానికిని సానపెట్టబడిన దానికిని పేరు
విరావత పు ఇది పూర్వదిగజముకును నారింజ
 చెటుకును కమ్మరేగు చెటుకును సర్పవశేషము

విరావతం మహేంద్రస్య
ఋజుద్వీర్వశరానే॥ (190)

విరావతి స్వాత్తటి
తి(తటిద్దేం)నిర్దేష్ లక్ష్మతే

కలధాతం రౌప్యహేమ్నా
కలధాతం కలధ్వనా॥ (191)

ధివాభీత కుంభి లే స్యా
దులూకే కుముదాకరే।

పాశుపతో బకచుష్ప
పశుపత్యధిదైవతే॥ (192)

నిష్క్రాంతో నిర్గమితే
స్యావాతేధిక్యతే॥ ౧౯౩।

వ్యతిపాతో మహాత్పాతే
యోగభేదపయానయో॥

సమాహతో వధే యుద్దే

పరిఘాతోఽస్త్రిఘాతయో ।

వినిపాతోవ పాతే స్యా

ద్వైవాదివ్యసన్నేపి చ॥

సమావాత ప్రతిజ్ఞాతే

సమాధిష్ట యతాత్మని।

వాచ్యవన్నివాతే నద్దే

సమాధానే సమావాతం॥ (195)

నంద్యావర్త స్ఫుతో వేశ్మ

ప్రభేదే తగరుద్రుమే।

పరివర్తో వినిమయే

కూర్మరాజే ఎలాయనే॥ (196)

కును న వంకరలేకయుండు నటి ఇంద్రధనుస్సు
కును ఈ శ్రీ మేరుపునకును పాంచాలదేశ
మందలి నదీ విశేషముకును పేరు

కలధాత న ఇదివెండికిని బంగారుకును అవ్యక్త
మధుర ధ్వనికిని పేరు

వివాభీత పు ఇదిదొంగవానికిని గుడ్లగూబకును
కలువ సరస్సుకును పేరు

పాశుపత పు ఇది శివమల్లిచెట్టుకును శివుడు
అధిదేవతయైన మంత్రముకును పేరు

నిష్క్రాంత త్రి ఇదివెళ్ళగొటబడినదానికిని సాంఘ
బడినదానికిని అధికారమివ్వబడినదానికిని పేరు

వ్యతిపాత పు ఇది భూకంపాదిదేశోపద్రవముల
కును పంచాంగయోగభేదముకును పరుగెత్తుట
కును పేరు

సమాహూత పు ఇది చంపుటకును యుద్ధము
కును పేరు

పరిఘాత పు ఇది అస్త్రముకును దెబ్బకు ను పేరు

వినిపాత పు ఇది పడుటకును దైవము వలన
సంభవించు దు ఖముకును పేరు

సమావాత త్రి ఇది ప్రతిజ్ఞ చేయబడిన దానికిని
సమాధియందున్నవానికిని విషయాంతరసంచార

ములేనియాత్మగలవానికిని ఉంచబడిన దానికిని
సీద్ధమైన దానికిని న అంగీకారముకును పేరు

నంద్యావర్త పు ఇది రాజగృహవిశేషముకును
నందివర్తనపు చెట్టుకును పేరు

పరివర్త పు ఇది న్యూనాధికములు సామాలపైని మార్పు
కొనుటకును అది కూర్మముకును ఎరుగెత్తుటకును పేరు

లభియుక్త పరైరుద్దే
తథాస్యాదతిత్పరే |
లతిముక్తున్తు వా సంత్యాం
తినీశే నిష్కచేయ చ ||
ఉపరక్త పైంవాకేయే
తద్రహే వ్యవనాతురే |

సూర్యభక్త బంధుజీవే
తథా భాస్కరపూజకే || (198)
నదీకాంత న్నముద్రే స్యా
త్ప్రంధువారోపి వాజ్ఞలే |
నదీకాంతా న్పుతా జంబూ
కాకజంఘాల తాను చ ||
నాగదంతో ద్విపరదే
గృహాంతరతదారణి |
నాగదంతీతు కుంభాయాం
శ్రీ హస్తన్యమపీవ్యతే || (200)
పుష్పదంతస్తు దిజ్ఞాగే
నాగ విద్యాధరాంతరే |
చంద్రకాంతోశ్శబ్దేస్యా
చ్చంద్ర కాంతం చక్షరవే ||
వైజయంతో గృహే శక్ర
ప్రాసాద ధ్వజయోరం |
వైజయంతీ పతాకాయాం
జయంతీ వహ్నిమంధయో ||
చురన్మృతం స్వీకృతా భి
శస్తయో రభిధేయవత్ |
లగ్రీకృతా భృచ్చితయో

అభియుక్త త్రి ఇది శత్రువులచేత ముటుడింపబడిన
దానికిని అధికాసక్తిగల దానికిని పేరు
అతిముక్త పు ఇది బండిగురిపెందలతకును నెమ్మి
చెటుకును త్రి వీర్యబలము తప్పనవానికిని పేరు
ఉపరక్త పు ఇది రాహుగ్రహముకును రాహువు
చేత గ్రహించబడిన చంద్రసూర్యులకును త్రి కష
ములచేత పీడింపబడిన వానికిని పేరు
సూర్యభక్త పు ఇది మంకెన చెటుకును త్రి
సూర్యోపాసకునకును పేరు
నదీకాంత పు ఇది సముద్రునకును వావిలి
చెటుకును నీటి గన్నీరు చెటుకును శ్రీ నేరేడు
చెటుకును కాకి దొండ చెటు కును ప్రేంకణపు
చెటుకును పేరు
నాగదంత పు ఇది గజదంతముకును ఇంటికి
వేసిన దూలము (లేక తనావీ) కర్రకును ఈ శ్రీ
నాగదంతి చెటుకును గురుగు చెటుకును పేరు
పుష్పదంత పు ఇది వాయవ్యదిగజము కును
సర్పవేశముకును ఈ పేరుగల విద్యాధరునకును పేరు
చంద్రకాంత పు ఇది చంద్రకాంతమణి కిని న
కలువకును పేరు
వైజయంత పు ఇది గృహముకును ఇంద్రుని
మేడకును ఇంద్రునిధ్వజముకును ఈ శ్రీ జండా
కును తక్కిడు చెటుకును కూరనెల్లి చెటుకును
పేరు
పురస్కృత త్రి ఇది స్వీకరించబడిన దానికిని
అగమ్యాగమనాదులచేత నిందింపబడిన వానికిని
ముందుగా జేయబడిన దానికిని పూజింపబడిన

న్మక్తే చాప మరస్కృతం ॥
అవధ్యం పరిత్యక్తే
నిందిత్యేవ్యవచార్ణితే ।
ధూమకేతు స్క్రుతోవహ్ని
పుత్రాతగ్రహభేదయో ॥
చిత్రగుప్త కృతాంతే స్యా
ల్లేఖకే చాస్యసమ్మత ।
ఎంచగుప్తస్త్వ చార్వాక
దర్శనే కమరేపి చ ॥ (205)
అధిక్షిప్త ప్రణిహతే
తధానిర్భత్నిత్యేపి చ ।
ప్రతిక్షిప్తం ప్రతిహతే
ప్రేషితే చ నిరాకృతే ॥ (206)
మరుత్వా న్మారుతా శక్రే
సరిత్వానంబుధౌ నదే ।

ఆయుష్మా న్యోగభేదే స్యా
దాయుష్మాం శ్చిరజీవిని ॥
వివస్వాన్విబుధే భానౌ

భగవాన్బుద్ధలూజ్యయో ।

ద్వీపవాన్నింధునదయో
ద్వీపవత్పాచగా భువ్ ॥
గరుత్మాన్వివాగే తార్క్ష్యే
సంఖ్యావాన్పండితే మితే ।

అంశుమాన్బాస్కరే శాలి

దానికిని తడపబడిన దానికిని పేరు
అవధ్యం త్రి ఇది విడువబడిన దానికిని నిందింప
బడిన దానికిని చూరముగా జేయబడిన దానికిని పేరు
ధూమకేతు పు ఇది అగ్నికిని తోకచుక్కకును
గ్రహవిశేషముకును పేరు
చిత్రగుప్త పు ఇది యమునకును యముని వద
జనులపాపపుణ్యముల వ్రాయువాని కిని పేరు
పంచగుప్త పు ఇది చార్వాకమతశాస్త్రముకును
తాబేటికిని పేరు
అధిక్షిప్త త్రి ఇది పంపించబడిన దానికిని కూట
సాక్ష్యాదులచేత నిందితునకును పేరు
ప్రతిక్షిప్త త్రి ఇది కొటబడిన దానికిని పంపించ
బడిన దానికిని తిరస్కరించబడిన దానికిని పేరు
మరుత్వాన్ పు ఇది హనుమంతునకును ఇంద్రు
నకును పేరు సరిత్వాన్ పు ఇది సముద్రునకును
నదముకును పేరు
ఆయుష్మాన్ పు ఇది పంచాంగయోగ భేదము
కును దీర్ఘయురాయముగల వానికి పేరు
వివస్వాన్ పు ఇది విద్వాంసునకును సూర్యు
నకును పేరు
భగవాన్ పు ఇది బుద్ధుడేవునకును పూజింపదగిన
వానికిని పేరు
ద్వీపవాన్ పు ఇది సముద్రునకును నదముకును పేరు
ద్వీపవతీ స్త్రీ ఇది నదికిని భూమికిని పేరు
గరుత్మాన్ పు ఇది పక్షికిని గరుడునకును పేరు
సంఖ్యావాన్ పు ఇది పండితునకును త్రి సంఖ్య
గల దానికిని పేరు
అంశుమాన్ పు ఇది సూర్యునకును ఈ స్త్రీ

పర్వామంశుమతీ మతా॥

అర్థపతి కుబేరే స్యా

దీశ్వరేఽర్థపతి స్తథా॥

గృహపతి ర్గృహస్థే స్యా

దత్యాధానేచసత్రిణి॥ (207)

సేనాపతి కార్తికేయే

ప్యన్వి కాధిక్యతేఽపచి

లక్ష్మీపతి ర్వాసుదేవే

లవంగద్రుమపూగయో॥ (208)

ప్రజాపతి ర్విధౌ భూపే

వామారాతి ఖగ్గేనలే॥

వనస్పతి ర్వృక్షమాత్రే

వినాపుష్పం ఫలద్రుమే॥ (209)

సదాగతి స్స్యాత్వవనే

నిర్వాణో చ నదీశ్వరే॥

దివాకీర్తిన్తు చండాలే

నాంతో లూకయోరప॥ (210)

శతధృతి ర్దాతరీంద్రే

సుధానూతి ర్మఖే విధౌ॥

భవేదపచితి వ్రాజా

క్షయహానిషు నిష్క్యాతౌ॥ (211)

అనుమతి స్స్వాదూనేందు

వ్రాడ్లిమానుజ్జయోరప॥

ప్రతికృతి ప్రతికారే

ప్రతిమాయాం చ వ్రాజనే॥

నౌరాకృతి ప్రతిక్షేపేవ్య

స్వాధ్యాయేవ్యనాకౌతా॥

ముయ్యాకుల పొన్నచెటుకును పేరు

అర్థపతి పు ఇది కుబేరనకును రాజుకు ను పేరు

గృహపతి పు ఇది గృహసునకును నిత్యాగ్ని హోత్రికిని యజ్ఞముచేయువాని కిని పేరు

సేనాపతి పు ఇది కుమారస్వామికిని సేనానాయకునకును పేరు

లక్ష్మీపతి పు ఇది విష్ణువుకును లవంగపు చెటుకును పోకచెటుకును పేరు

ప్రజాపతి పు ఇది బ్రహ్మకును రాజుకు ను పేరు

వామారాతి పు ఇది సూర్యునకును అగ్నికిని పేరు

వనస్పతి పు ఇది వృక్షవిశేషముకును పుష్పము లేకనే ఫలించెడి వృక్షముకును పేరు

సదాగతి పు ఇది వాయువుకును సుఖముకును సముద్రునకును పేరు

దివాకీర్తి పు ఇది మాదిగవానికిని మంగలివానికిని గుడ్లగూబకును పేరు

శతధృతి పు ఇది బ్రహ్మకును ఇంద్రునకును పేరు

సుధానూతి పు ఇది యజ్ఞముకును చంద్రునకును పేరు

అపచితి స్త్రీ పూజకును నాశముకును హానికిని ప్రతికారముకును పేరు

అనుమతి స్త్రీ ఇది ఒక్క కళ తక్కువయైన చంద్రుడు గల పూర్ణిమకును ఆజకును పేరు

ప్రతికృతి స్త్రీ ఇది ప్రతిక్రియకును విష్ణు వినాయకాదిప్రతిమకును పూజకును పేరు

నిరాకృతి స్త్రీ ఇది తిరస్కరించుటకును స్వాధ్యాయమును జదువని వానికిని త్రి ఆకారములేని దానికిని పేరు

ప్రతిపత్తి ఎదప్రాప్తై
ప్రవృత్తౌ గౌరవే ౨౮౮ చ॥ (213)
ప్రాగల్భ్యే చ ప్రభోధే చ
ప్రతిపత్తి ప్రయుజ్యతే।
ఉపసత్తి న్సంగమే స్యా
త్యేనాయాం ప్రతిపాదనే॥
అభిశ్చై న్బ్రతా లోకా
పవాదే ప్రార్థనోపచ॥
పారావత కలరవే
శైలేమర్కటతీర్థే॥ (215)
భోగవతీ భుజంగానాం
నగరీ సరితోరప॥
గంధవతీ సురా భూమ్యా
పురీ యోజన గంధయో॥
హైమవత్యభయా స్వర్గ
క్షీర్యో శ్వేతవచో మయో॥
చర్మణ్యతీ నదీభేదే
కదళీపాదపే ౨౮౯ చ॥ (217)
కుముద్వతీ కుముదిన్యాం
కుశపల్వాం కుముద్వతీ॥
శుభదంతీ సుదంత్యాం స్యా
త్పుష్పదంతే భయోపతి॥
సరస్వతీ సరిద్భేదే
గోవద్దేవతయోరిరి॥
స్త్రీరత్నేచామాయాం చ
సరస్వా న్రనకే ౨౯౦ బుధౌ॥

రంగమాతా ౨ కుట్టన్యాం

ప్రతిపత్తి స్త్రీ ఇది సానమును బొందుటకు ను
వ్యాపారమును గౌరవమును ప్రతిభకును
జ్ఞానమును పేరు
ఉపసత్తి స్త్రీ ఇది కలయికకును సేవించుటకును
సమరించుటకును పేరు
అభిచన్ద్ర స్త్రీ ఇది జనాపవాదకును యాచించుట
కును పేరు
పారావత పు ఇది పాపురమును పర్వతము
కును కోతి తుమికిచెటుకును పేరు
భోగవతీ స్త్రీ ఇది పాతాళమందలిసర్పపటణము
కును పాతాళనదికిని పేరు
గంధవతీ స్త్రీ ఇది కల్లుకును భూమికిని వాయు
దేవుని పటణముకును వ్యాసుని తల్లికిని పేరు
హైమవతి స్త్రీ ఇది కరక చెటుకును కంకుషపు
చెటుకును తెల్లవనకును పార్వతికిని పేరు
చర్మణ్యతీ స్త్రీ ఇది నదీవిశేషముకును అరటి
చెటుకును పేరు
కుముద్వతీ స్త్రీ ఇది కలువ సరస్సుకును కుశుని
భార్యకును పేరు
శుభదంతీ స్త్రీ ఇది యోగ్యమైన దంతములు గల
దానికిని వాయవ్యదిగజము భార్యకును పేరు
సరస్వతీ స్త్రీ ఇది నదీవిశేషముకును గోవుకును
సరస్వతీ దేవికిని మాటకును స్త్రీరత్నముకును
నదీ సామాన్యముకును పేరు
సరస్వాన్ పు ఇది రసకునకును సముద్రము
కును పేరు
రంగమాతా స్త్రీ ఇది కుంఠనకత్తెకును వృక్షరోగ

న్మృతా ధూమిరుహోమయే ।
 ప్రధూమితా క్లేశితాయాం
 నూర్యగంతవ్యదిశ్యం॥ (220)
 ప్రవ్రాజితా తపస్వన్యాం
 ముండిన్యాం మాంసకౌషధా ।
 ఋష్యప్రోక్తా శతావర్యాం
 శూకశింబ్యాం బలాభిది॥
 క్షృష్ణవృంతా పాటలాయాం
 మాషుర్ణ్యాం చ భావితా ।
 సముద్రాంతాతు కార్వాసీ
 స్పృక్కా దురాలభాసు చ॥ (222)

★ అథ పంచస్వర తాంతా ★

స్వాదవలోకితో బుద్ధే
 ప్రేక్షితే త్వవలోకితం ।
 ఉపధూవత లసన్న
 మరణోపరిధూవతే॥ (223)
 స్వాదపరాజితో విష్ణే
 శ్రీకంఠే చాపరాజితే ।
 శ్వేతాజయంతీ దుర్గాన్వ
 నిర్జితే త్వభిధేయవత్॥
 గణాధిపతి రిత్యాఖ్యా
 శంకరేణ గజాననే ।
 యాదసాంపతిరంభోధా
 వ్రతీచీదిక్ష్వాతావం॥ (225)
 స్వాత్పుధివీ పతి ర్భూపే
 ఋషభాఖ్యాంధే (యమే)౯వచ ।
 మూర్తాభిషక్తో భూపాలే

విశేషముకును పేరు
 ప్రధూమితా శ్రీ ఇది క్లేశపటబడిన దానికిని
 సూర్యుడు హిందతగిన దిక్కుకు ను పేరు
 ప్రవ్రాజితా శ్రీ ఇది యోగినికిని జాతు గొరగ
 బడిన దానికిని జటామాంసకిని పేరు
 ఋష్యప్రోక్తా శ్రీ ఇది ఎల్లివచ్చరకును దూల
 గొండిచెటుకును చితాముదపుచెటుకును పేరు
 క్షృష్ణవృంతా శ్రీ ఇది కలిగొటుచెట్టుకును కారు
 మినపచెటుకును పేరు
 సముద్రాంతా శ్రీ ఇది ప్రత్తిచెటుకును స్పృక్క-
 యనెడు గంధద్రవ్యముకును ఎన్నరేగటి దూల
 గొండి చెట్టుకును పేరు

అవలోకిత పు ఇది బుదదేవునకును త్రి చూడ
 బడిన దానికిని పేరు
 ఉపధూవత త్రి ఇది సమీపించిన మరణ ము గల
 వానికిని పీడపటబడిన వానికిని పేరు
 అపరాజిత పు ఇది విష్ణువుకును శివునకును త్రి
 జయింపబడని దానికిని పేరు
 శ్వేతాజయంతీ త్రి ఇది కోటలయందు జయింప
 బడని దానికిని పేరు
 గణాధిపతి పు ఇది శివునకును గణపతికిని
 పేరు
 యాదసాంపతి పు ఇది సముద్రముకును వరుణ
 దేవునకును పేరు
 పృథివీపతి పు ఇది రాజుకును ఋషభమును
 గంధద్రవ్యముకును పేరు
 మూరాభిషక్త పు ఇది రాజుకును ముఖ్యున

ప్రధానే క్షత్రియేపి చ॥
వసంత దూత శ్చౌతే స్యా
త్ప్రకవంచమరాగయో ।
వసంతదూతీ పాటల్యాం
(ప్రతీచ్ఛామతిముక్తకే) గణే
కార్యతిముక్తయో ॥ (227)

★ అథతాంతషడ్వర్ణ ★

లర్దపారావత శ్చిత్ర
కంఠేతిత్తిరపక్షిణి ।

★ అథతాంత సప్తవర్ణ ★

సముద్రనవనీ తాఖ్యా
పీయూషామృతరోచిషో ॥ (228)

★ అథ థాంతవర ★

రథ స్సాత్స్వందనే కాయే
చరణే వేత్సోఽచ ।
కుధ ప్రవేణీ కుధయో

పీథోర్మే పీథ మంభసి ॥

కోధన్తు శరితే నేత్ర
రూర్భదే మంధన్మోఽచ ।

ప్రౌధోద్వగ్నో శ్వఘాణాయాం
కటీ స్త్రీగర్భయో రప॥ (2)

క్వాధ స్స్యాద్రవనిష్పాకే
దు ఖ వ్యసనయోరపి ।

సక్షం నీల్యాం మధూచ్చిష్టే
సక్ష ఒదనసంభవే ॥ (3)

ఎృధు ర్భుపే క్షణజరే
వాప్యాం ఎృధు మహాత్మవ ।

కును క్షత్రియునకును పేరు

వసంతదూత పు ఇది మామిడి చెటుకు ను

కోకిలకును పంచమ స్వరముకును పేరు

వసంతదూతీ స్త్రీ ఇదిపాటలీలతకును పుష్పవృక్ష

విశేషముకును బండిగురివెంద చెటుకును పేరు

అర్థపారావత పు ఇది పావురములలో నిభేదము

కును తీతువ ఎటుకును పేరు

సముద్రనవనీత పు ఇది అమృతముకును

చంద్రునకును పేరు

రథ పు ఇది రథముకును శరీరముకును పాదము

కును ప్రబ్బలి చెటుకును పేరు

కుధ పు ఇది ఎనుగుమీదపరచెడుచిత్ర కంబళికిని

దర్శకును పేరు

పీథ పు ఇది సూర్యునకును న జలముకును పేరు

కోథ పు ఇది దుషత్వముకును నేత్రరోగవిశేషము

కును (కలకయందురు) మఠించుటుకును పేరు

ప్రోథ పు ఇది మారస్థనకును గుర్రపుముటికిని

కటిదేశముకును స్త్రీల గర్భముకును పేరు

క్వాథ పు ఇది ద్రవద్రవ్యమును కాచుటుకును

దు ఖముకును అపదకును పేరు

సక్ష న ఇది నీలిమందుకును మైనముకును

పు అన్నకణముకును పేరు

వృధు పు ఇది పృథుచక్రవర్తికిని నల్లజీలకర్రకును

దిగుడు బావికిని త్రి విస్తారమైన దానికిని పేరు

దుష్ట స్వార్థురతే మూర్ఖే
ప్రజ్ఞ శ్శిఖర మానయో || (4)
ప్రజ్ఞ స్సానో ప్రయాణే తు
ప్రస్తాప పరికధ్యతే |

తుత్తో గ్నావంజనే తుత్త
నీలీ నూక్ష్యేలయోరప || (5)
మంధ స్సాక్షవ మంధాన
నేత్రామయదివాకరే |

గ్రంథో ధనే స్యాత్పందర్పే
ద్వాత్రింశద్వర్ణనిర్మితే || (6)
గ్రంథి ఎర్వణికౌటల్యే
గ్రంథిష్ణర్థే గదాంతరే |

అర్థ ప్రకారే విషయే
విత్తకారణ వస్తుషు || (7)
లభిధేయే చ శబ్దానాం
నివృత్తౌ చప్రయోజనే |
తీర్థం శాస్త్రాధ్వర జ్ఞేత్రో
పాయోపాధ్యాయ మంత్రిషు || (8)
లవతార ద్విజాష్టాంభ
స్త్రీరజస్సు చ విశ్రుతం |
సార్థో వణిక్సమూ హే
స్యాదప సంఘాతమాత్రకే ||
పార్శ్వ కకుభే జిష్ణే
గాధా వాగ్ధేద వృత్తయో |

దుష్ట పు ఇది దరిద్రునకును మూఢున కును
పేరు
ప్రజ్ఞ పు ఇది పర్వత శిఖరముకును కుంచెడు
పరిమాణముకును కొండచరియకును స్త్రీ
ప్రయాణముకును పేరు
తుత్త పు ఇది అగ్నికిని న మైలతుత్తముకును
స్త్రీ నీలిచెటుకును సన్నయేలకులకును పేరు
మంధ పు ఇది సక్తవండితోచేయబడిన పానీయ
ద్రవ్యవిశేషముకును శవ్యముకును నేత్ర రోగవిశేష
ముకును సూర్యునకును పేరు
గ్రంథ పు ఇది ధనముకును ప్రబంధరచనకును
అనుష్టుపు శ్లోకముకును పేరు
గ్రంథి పు ఇది చెరుకు మొదలగువాటి కణుపున
కును కుటిలత్వముకును సానేయమను గంధ
ద్రవ్యముకును కంఠిరోగముకును పేరు
అర్థ పు ఇది విధముకును విషయముకును
ధనముకును కారణముకును మృత్యుప్రాణాది
వస్తువుకును శబ్దము యొక్క వాచ్యార్థముకును
మశ్శుటకును ప్రయోచనముకును పేరు
తీర్థ న ఇది శాస్త్రముకును యజ్ఞముకును పుణ్య
క్షేత్రముకును ఉపాయముకును గురువుకును
మంత్రికిని నీళరేవుకును ఋషులు స్నానముచేయు
జలాశయముకును ముటు రక్తముకును పేరు
సార్థ పు ఇది వర్తకుల సమూహముకును సంఘ
సామాన్యముకును పేరు
పార్థ పు ఇది వీణకరిదికిని అరసునకును పేరు
గాధా స్త్రీ ఇది ప్రాకృతాదిభాషకును శ్లోకము
కును పేరు

కంధా మృన్మయభిత్తౌ చ
కంధా ప్రావరణాంతరే॥
ఆస్థా చాలంబనా స్తైన
యత్నా ఎక్షాను కద్యతే
సంస్తా వ్యతౌ చరే నాశే
వ్యక్తి సాదృశ్యయోరప॥ (11)
వీధీ గృహంగే ఎంక్తౌచ
నాట్యరూపక వర్ణనో ।
యూధీ ఖుష్ప్రభేదే స్వ
స్మాగద్యం చ కురంటకే॥
యూధం తిర్యక్సమావాస్య
ద్భృందమాత్రే చ భావతం ।

★ అథ థాంత త్రివర ★

మన్మథః కామచింతాయాం
కపిత్థే కుసుమాయుధే ॥ (13)
ఉన్మాధ కూటయంత్రేస్య
స్మారణే ఘాతక్రేపి చ ।
ప్రమధేఽగణే ప్రోక్త
పథ్యాయాం ప్రమథామతా॥
నిశీధ్న్వర్ధరాత్రే స్వ
న్నిశీధ్ రాత్రిమాత్రతే ।
విదధో యోగిక్యతినో
రుద్రదశ్శుం కుక్కుటే॥ (15)
సనాథ సృదృశే యుక్తే
నాదవత్సవ దృశ్యతే ।
శమధ సృచివే శాంతౌ
దమధో దమ దండయో ॥

కంధా త్రి ఇది మణిగోడకును బొంతకును
పేరు

ఆసా త్రి ఇది ఆధారముకును కొలుపు కూటము
కును ప్రయత్నముకును కోరికకును పేరు
సంసా త్రి ఇది ఉండుటకును పు దూతకును
త్రి నాశముకును అకృతికిని సామ్యముకును పేరు
వీధీ త్రి ఇది గృహముల వరుసకును వరుస
కును నాటక భేదముకును మారముకును పేరు
యూధీ త్రి ఇది పుష్ప విశేషముకును అడవి
మొల్లచెటుకును పచ్చపువ్వుల గోరింటుకును పేరు
యూధ న ఇది పశ్వాది సమూహము కును
సంఘసామాన్యముకును పేరు

మన్మథ పు ఇది మదనోద్రేకముకును వెలగచెటు
కును మన్మథునకును పేరు

ఉన్మాధ పు ఇది వ్యాఘ్రాదులను పటెడి బోను
కును చంపుటకును ఘాతకునకును పేరు

ప్రమథ ఇది ప్రమథ గణముకును త్రి కరక
చెటుకును పేరు

నిశీధ పు ఇది అరరాత్రికిని రాత్రి సామాన్యము
కును పేరు

విదధ పు ఇది యోగికిని పుణ్యాత్మునకును పేరు

ఉద్రధ పు కుక్కుకును కోడికిని పేరు

సనాథ త్రి ఇది సమానమైన దానికిని కూడు
కొన్న దానికిని నాథుడు కల దానికిని పేరు

శమధ పు మంత్రికిని ఓరిమికిని పేరు

దమధ పు ఇది ఇంద్రియనిగ్రహాది క్లేశ మును
సహించుటకును శిక్షకును పేరు

వరూధో రథగుప్తా స్యా
ద్వరూధం చర్యవేశ్మనో ।

అతిథి కుశపుత్రోఽ
కోపేప్రాహుణి క్షేపిచ॥ (17)

వమధు ర్యమన్తేఽ స్యా
గ్గజస్య కరశీకరే ।

క్షవధు (కథి కా) స్యాత్ క్షుతే
కాసే వాక్మాయా ము కధ్యతే॥ (18)

సమర్దోఽ వాతే శక్తేనం
బందార్దేఽ సమృత ।

నద్దార్ద శ్యాక్యంహే స్యా
త్పిద్దార్ద నృతనర్వపే॥ (19)

కాయస్తోఽ స నృజాతేస్య
త్రభేదే పరమాత్మని ।

కా యస్తా తు వారీత క్యా
మామలక్యం చ దర్శితా॥ (20)

వయస్తో వాచ్యవద్యాని
వయస్తా శాల్మలీద్రుమే ।

బ్రాహ్మీ గుళూచీ కాకోభీ
నూత్వేలా మలకషు చ॥ (22)

అశ్వత్థే గర్వభాండే స్యా
త్పిప్పలే పూర్ణిమాతిధా ।

ఋస్తో మేద్ర ఉత్సంగే
భగే పాయా చ కధ్యతే॥

నిర్ద్రంధో నగ్న క్షేపి స్యా
న్నిస్య చాలిశయోరప ।

గోగ్రంధిస్తు కరీష స్యా

వరూధ పు ఇది రథమునకు కప్పున వ్యాఘ్రూది
చర్యముకును సామాన్యచర్యముకును గృహము
కును పేరు

అతిథి పు ఇది కుశుని పుత్రునకును కోపము
కును ఆగంతుకునకును పేరు

వమధు పు వాంతికిని గజతుండాగ్రము వలన
పుటెడి తుంపురులకును పేరు

క్షువధు పు ఇది తుమ్ముకును దగుకు ను
వక్త్రేశ్వకును పేరు

సమర పు ఇది ఇష్టునకును సామర్థ్యము గల
వానికిని సంబంధారముకును పేరు

నదార్థ పు ఇది శాక్యంహుడను బుడునకును
తెల్లవాలకును పేరు

కాయస్త పు ఇది బ్రాహ్మణశ్రీయందు క్షత్రియుని
వలన పుట్టిన వానికిని పరమాత్మకును శ్రీ కరక
కాయకును వుశిరి కాయకును పేరు

వయస్త త్రి ఇది ఎన్నవయసుగల దానికిని శ్రీ
బూరుగచెటుకును పొన్నగంటి కూరకును తిప్ప

తీగకును కాకోశియను ఓషధి విశేషముకును
సన్నయేలకులకును ఉశిరిగకాయకును పేరు

అశ్వత్థ పు ఇది కలజువ్వి చెటుకును రావిచెటు
కును పౌరమాస్యకును పేరు

ఋపస పు ఇది శిశ్నముకును ఉపరి భాగము
ను యోనికిని గుదసానమునకును పేరు

నిర్ద్రంధ పు ఇది దిగంబరునకును దరిద్రున
కును విపేకహీనునకును పేరు

గోగ్రంధి పు ఇది ఎరివికిని ఆపులమంద కును

ద్గోష్ఠిగోజివ్యాకౌషదే॥(23)

లవ్యధా తు వారీతక్యాం

ఎన్నగే నిర్వృధేఽచ॥

షుద్ధంధా వచా సంవ్యా

షుద్ధంధో ఎ ప్రకీర్తతే॥

★ అథ చలు స్వరథాంతవర ★

చిత్రరథ స్వాయదంధర్వే

రవా విద్యాధరాంతరే॥

చతుష్పద శ్చతుర్మార

సంగమేఽప ద్విజేఽచ ॥(25)

వానప్రస్తా మధూకే స్వా

త్కింశుకేచాశ్రమాంతరే॥

దశమీస్తా న్నబీజే

ష్టవిరేచ ప్రచక్షతే॥ (26)

లనీకస్తే రణఖలే

గజశిఖా విచక్షణే॥

రాజరత్న చ చిహ్నావ

వీరమర్దళకేఽచ॥

భవేదితికథా న్నష్ట

ధర్మేఽపార్దే వచన్య॥

అశ్రద్ధేయో

ప్ర్యదరధి స్సముద్రే చ

వియన్మణౌ॥ (27)

★ అథ దాంతో ద్వివర ★

గదో భ్రాతరి విష్ణో స్వా

రామయ్యేస్వాయుధే గదా

నద స్సముద్రే నినదే

నదీతు సరితి స్ఫుటా॥(1)

యెదునాలుక చెటుకును పేరు

అవ్యధా శ్రీ ఇది ఉశిరిగచెటుకును పాముకును

బాధలేకుండుటకును పేరు

షుద్ధంద శ్రీ ఇది వసకును ఆరు కణుపులు గల

క్రానుగు చెటుకును పేరు

చిత్రరథ పు ఇది చిత్ర రథుడను గంధర్వనకును

సూర్యునకును విధ్యాధర విశేషునకును పేరు

చతుష్పద పు ఇది నాలుగు త్రోవలు కలసినచోటు

కును బ్రాహ్మణునకును పేరు

వానప్రస్థ పు ఇది ఇష్టచెటుకును మోదుగచెటు

కును మూడవ వాన ప్రసాశ్రమమునకును పేరు

దశమీస్థ పు ఇది వీర్యపటుత్వము లేని వాని

కిని ముసలి వానికిని పేరు

అనీకస్థ పు ఇది యుదభటునకును గజ మును

శిక్షింపనేర్చుగలవానికిని రాజుయొక్క అంగరక్షకు

నకును చిహ్నాకును యుదమందు వాయించు

మదెలకును పేరు

ఇతికథా శ్రీ ఇది అధర్మమైనదీన్ని అపారము

నిచ్చునదీన్ని వాక్యముకును సమ్మతగని వాక్యము

నకును పేరు

ఇదరథి పు ఇది సముద్రునకును సూర్యునకును

పేరు

గద పు ఇది గదుడను కృష్ణనియన్తకును

రోగముకును శ్రీ గదాయుధముకును పేరు

నద పు ఇది సముద్రముకును ధ్వనికిని ఈ శ్రీ

నదికిని పేరు

మదో రేతస కన్తూర్యాం
గర్వే హర్షే భదానయో ।
మధ్యేష మద ఆఖ్యాతో
మదీ (కృ)చపక వస్తుని॥(2)

పదం శబ్దే చ వాక్యే చ
వ్యవసాయా పదేశ యో ।
పాద పచ్చిన్నాయో స్థాన
త్రాణయో రంకవస్తువో ॥

ఛద పలాశే గరుతి
గ్రంధిషర్ల తమాలాయో ।
రదో విలేఖనే దంతే
భద్రం కళ్యాణ శర్మణో ॥(4)
భేదో ద్వేధేవిశేషస్యా
దుపజాపే విదారణే ।
స్వేదస్తు న్నదనే ఘర్మే

శాద కర్తమ శప్పయో ॥(5)
పాదో బుధ్నే తురీయాంశే
శైలప్రత్యంత ఎర్వతే ।
చరణే చ మయూఖేచ
క్షోదో రజని పేషణో॥(6)
నూదన్తు నూపవత్సూప
కారే చ వ్యంజనాంతరే ।
స్వాదు ర్మనోజ్ఞే మృజ్జుచ

మృదుస్స్యాత్క్రమలేఖరే

లబ్ధిసంవత్సరే మేఘే

మద పు ఇదిరేతస్సుకును కన్తూరికిని గర్వము
కును సంతోషముకును గజమదముకును
కల్లుకును ఈ శ్రీ సురాపాత్రకును పేరు

పద న ఇది శబ్దముకును వాక్యముకును
మిషకును పాదముకును పాదచిహ్నముకును
ప్రదేశముకును రక్షణకును చిహ్నముకును
వస్తువుకును పేరు

ఛద పు ఇది ఆకుకును రెక్కకును సాణేయమ
ను గంధద్రవ్యముకును తాంబూలముకును పేరు

రద పు ఇది వ్రాయుటకును దంతముకును పేరు

భద్ర పు ఇది మంగళముకును సుఖముకును పేరు

భేద పు ఇది వేరగుటకును విశేషముకును

భేదోపాయముకును ఖండించుటకును పేరు

స్వేద పు ఇది ఆవిమీదను బొప్పిదూలను వండు
యంత్రవిశేషముకును ఉక్కుకును పేరు

శాద పు ఇది బురదకును లేతగడికిని పేరు

పాద పు ఇది చెటు పేరుకును నాలవ భాగము
కును పర్వత ప్రాంతమందలి చిన్న మెటకును
పాదముకును కరణముకును పేరు

క్షోద పు ఇది ఎండికిని నూరుటకును పేరు

సూద పు ఇది సూప శబ్దమువలెనే వంటలవాని
కిని ముదపప్పుకును పేరు

స్వాదు త్రి ఇది మనోహరమైనదానికిని రుచిగల
దానికిని పేరు

మృదు త్రి ఇది లేతగానుండు దానికిని మెత్తని
దానికిని పేరు

అబ్ధి పు ఇది సంవత్సరముకును మేఘముకును

గిరిభేదే చ ముస్తకే ।

బిందు ర్దంతక్షత్రే స్యా
త్రదావేదిత్య విప్రప్రోక్షే ॥ (8)
కుంద శృక్రభ్రమౌ మామ్యు
నిధిభేదే మురద్విషా ।

కంద స్వృతూర్ణరణే న్య
మూలే జలధర్మే చ ॥ (9)
మంద ఖలే మదరతే
మూర్ధ్నే ప్లరేల్ప రోగిణో ।
అభాగ్యే చ పాతంగి
గజజాతి ప్రభేదయో ॥ (10)
ఛందో వశే వ్యభిప్రాయే

హృదాఖ్యాచిత్రబుక్కుయో ।

వేది రంగుళిముద్రాయాం
బుధ్దేలంకృతభూతలే ॥

అం(దూ)దుస్స్వర్ణంధన
ద్రవ్యేప్రభేదే భూషణ్యచ ।
నంది రానందనే ద్యూతే
ప్రతిహారే వారన్య చ ॥ (12)
విదా జ్ఞానే చ బుద్ధౌచ
ధీదా క్యా మనీషయో ।
నిందాపవాదే కుత్రాయాం

నందా మణిక సంపదో ॥

పర్వతవిశేషముకును తుంగముస్తకును పేరు
బిందు పు ఇది దంతక్షత విశేషముకును తొకిక
వైదికజ్ఞానముగలవానికిని జలకణముకును పేరు
కుంద పు ఇది కత్తులు పఠెడుసానకును మొల్ల
చెటుకును కుబేరుని నిధివిశేషముకును విష్ణువు
కును పేరు

కంద పు ఇది కందదుంపకును సామాన్యదుంప
లకును మబ్బుకును పేరు
మంద త్రి ఇది దుర్మారునకును బదకునకును
మూరునకు స్వేచ్ఛగలవానికి నీచునకును రోగి
కిని నిర్భాగ్యునకు పు శనిగ్రహముకును మంద
జాతి యేనుగకును పేరు
ఛంద పు ఇది అధీనముకును అభిప్రాయము
కును పేరు

హృత్ పు ఇది చిత్రముకును వక్షసల మధ్య
మందుండెడి మాంసవిశేషముకును పేరు
వేది శ్రీ ఇది సుముఖాదిముద్రలకును పు
విద్వాంసునకును యజ్ఞమందు పశుబంధనారము
సంస్కరించబడిన భూమికిని పేరు

అందు పు ఇది గొలుసుకును శ్రీల వాదమున
ధరించు అందెకును పేరు
నంది పు ఇది ఆనందముకును జూదముకును
పు నందికేశ్వరునకును పేరు

విదా శ్రీ ఇది జానముకును బుదికిని పేరు
ధీదా శ్రీ ఇది పడుచుకును బుదికిని పేరు
నిందా శ్రీ ఇది అపవాదుకును దూషించుట
కును పేరు

నందా శ్రీ బానకును సంపదకును పేరు

★ అథ దాంత త్రివర్గః ★

ధనద్ దాతరి శ్రీదే
జలద్ ముస్తకౌబుదే।
నలదం స్యాత్పుష్పరసే
మాంసకోసీరయోరపి॥ (14)

ప్రమద స్సమృదే మత్తే
కామిన్యాం ప్రమదా మాతా।
విశద సాండురే వ్యక్తే
జీవద్ వైద్యవిద్విషో॥ (15)

అంగద కపిభేదే స్యాత్కే-
యూరేఽంగదమిష్యతే।
అంగదా యామ్యద్గింతి
హస్తన్యాం సముదాహృతా॥ (16)
వరదోఽప ప్రసన్నే స్యా
ద్యరద శాంత చేతని।
వరదాం చ కన్యాయా
మామోద్ గంధ వార్షయో॥ (17)

నర్మద కేళిసచివే
నర్మదా సరిదంతరే।
క్షణద్ గణకే రాత్రౌ
క్షణదా క్షణదం జలే॥ (18)
కపర్ద ఖండపరశో
ర్జటాజాటే వరాటకే।
ఆస్పదం తు పదేక త్యే
నిషాదా శ్చపచే స్వరే॥ (19)

ప్రసాదోఽనుగ్రహే కావ్య

ధనద పు ఇది దాతకును కుబేరునకును పేరు
జలద పు ఇది తుంగముస్తకును మేఘముకును పేరు
నలద పు ఇది మకరందముకును జటామాంస
కిని వట్టవేరుకును పేరు
ప్రమద పు ఇది సంతోషముకును త్రి మదించిన
దానికిని శ్రీ ఆడుదానికిని పేరు
విశద త్రి తెల్లదానికిని స్ఫుటమైనదానికిని పేరు
జీవద పు ఇది వైద్యునకును శత్రువుకును పేరు
అంగద పు ఇది వారిపుత్రునకును న బాహు
పురికిని శ్రీ వామునుడను దిగజము భార్యకును
పేరు

వరద పు ఇది అనుగ్రహించినవానికిని ఓరిమి
గలవానికిని శ్రీ కన్యకును పేరు

అమోద పు ఇది పరిమళముకును సంతోషము
కును పేరు

నర్మద పు ఇది క్రిడాసచివునకును నర్మదానదికిని
పేరు

క్షణద పు ఇది జ్యోతిష్కునకును శ్రీ రాత్రికిని
న జలముకును పేరు

కపర్ద పు ఇది శివుని జటాజూటముకును
గవ్వకును పేరు

ఆసద న ఇది సానముకును కర్మకును పేరు

నిషాద పు ఇది కిరాతకునకును నిషాద స్వరము
కును పేరు

ప్రసాద పు ఇది దయకును వైదక్పీఠితో గూడిన

గుణ స్వాస్థ్య ప్రసక్తిషు ।

ప్రాసాద కద్యతే దేవ
నరదేవ నివాసయో ॥ (20)

శారద పీతముద్గే స్యా
చ్చాలీన్యే ప్రతిభే నవే ।
వర్షేధజలంపుల్యాం
నస్తవర్షే చ శారదీ ॥ (21)

ధారదో విషభేదే స్యా
ద్వింగుళే పారదేషి చ ।
తోయదం తు ఘృతే ప్రోక్తం
తోయదో ముస్తకాబ్జయో ॥ (22)

నిర్వాద స్వాత్పరీవాద
పరినిష్ఠితవాదయో ।
అర్బుదో మాంసకీలే స్యా
ద్దశకోటిషు చార్బుదం ॥ (23)

శైలేశ్చర్బుదోఽధసంభేద
స్ఫుటనే నంధు సంగమే ।
కుసీదం జీవనే వృధ్యా
కుసీదశ్చ కుసీదికే ॥ (24)

ప్రణాద స్తారశబ్దే స్యా
త్ప్రణాద శ్రవణామయే ।
ప్రహ్లాద ప్రమదే దైత్యే

దాయాదో జ్ఞాతిపుత్రయో ॥
మేనాద కేకి మార్జాల
ఛాగలేషు నమీరిత ।
గోవిందో వాసుదేవే స్యా

కావ్యగుణముకును స్వస్థతకును ప్రయోజనము
కును పేరు

ప్రాసాద పు ఇదిదేవాలయముకును రాజాంత
పురముకును పేరు

శారద పు ఇదిపచ్చపెసలకును త్రి ఎరికివాని
కిని తెలివిలేనివానికిని నూతనమైనదానికిని పు
సంవత్సరముకును శ్రీ నీతిపప్పులికిని ఎడాకుల
రతిచెటుకును పేరు

ధారద పు ఇది దరదదేశమందుపుటిన విషము
కును పాదరసముకును ఇంగు వకును పేరు
తోయద న ఇదినేతికిని పు తుంగముస్తకును
మేఘముకును పేరు

నిర్వాద పు ఇది అపవాదునకును నిశ్చయపు
నిందకును పేరు

అర్బుద పు ఇదిమాంసపుకండకును న పదికోట్ల
సంఖ్యకును పు పర్వత ముకును పేరు

సంభేద పు ఇది భేదించుటకును నదీ సాగర
సంగముకును పేరు

కుసీద న ఇదివడివ్యాపారముకును త్రి వడిచేత
జీవించువానికిని పేరు

ప్రణాద పు ఇదిబిగరగానరచుటకును కర్ణరోగ
విశేషముకును పేరు

ప్రహ్లాద పు ఇది సంతోషముకును ప్రహ్లాదున
కును పేరు

దాయాద పు ఇదిజాతికిని పుత్రునకును పేరు
మేనాద పు ఇది నెమలికిని ఎల్లికిని మేకకును
పేరు

గోవింద పు ఇది విష్ణుపుకును గోవులు కాచు

ధ్రువధ్యక్షే బృహస్పతౌ ||
ఆక్రందో దారుణరణే
మిత్రే త్రాతరి రోదనే |
మాకంద స్పహకారే స్యా
న్మాకంద్యామలఫకీలే || (27)

లద్దేందు శృంగదశకలే
గళహస్త నఖాంకయో |
లద్దేందు స్వాదతి ప్రౌఢ
స్త్రిగుహ్యంగుళియోజనే || (28)
కర్ణేందు రుత్ ష్టికాయాం
కర్ణసా(శ్యా)భ్యా మపీరితా |
స్యాతౌ ముద కార్తికే
చంద్రికాయాంచ కౌముదీ ||
కుముదం కైరవే రక్త
పంకజే కుముద కపౌ |
దైత్యాంతరే చ దిజ్ఞాగ
నాగయోరప కీర్తిత || (30)
కుముదా కంభి గంభార్యో
స్సౌత్కముత్కృష్ణేన్యవత్ |
కుముదేన్య కుముత్ప్రీక్షం

క్రవ్యాన్మాంసాశి రక్షసో ||

కకుర్వత్క కుదం శ్రోష్ణే
వృషాంకే రాజలక్ష్మణీ |
ముకుంద పుండరీ కాక్షే
రత్నభేదే చ సారదే || (32)
దరత్రుపాతాద్రిభయే

వానికిని బృహస్పతికిని పేరు
ఆక్రంద పు ఇది భయంకర యుదముకును
స్నేహతునకును రక్షకునకును ఎడ్డుటకును పేరు
మాకంద పు ఇది తియ్యమామిడికిని ఈ స్త్రీ
ఉశిరికాయకును పేరు
అర్దేందు స్త్రీ ఇది అర్థచంద్రునకును చాచబడిన
తరన్యంగుషములుగల హస్తముకును నఖచిహ్న
కును రతేవేళల ప్రౌఢ స్త్రీలభగమందు అంగుషము
జూనుపుటకును పేరు
కర్ణేందు పు ఇది కరభూషణ విశేషముకును
కర ప్రదేశముకును పేరు
కౌముద పు ఇది కార్తికమాసముకును వెన్నెల
కును పేరు
కుముద న ఇది తెల్లకలువకును యెర్రదామర
కును పు కుముదుడను వానరునకును కుముదా
సురునకును దిగజముకును సర్పవిశేషముకును
స్త్రీ దేకు చెటుకును గుమ్మడి చెటుకును పేరు
కుముత్ త్రి ఇది లోభికిని సంతోషములేనివాని
కిని పేరు

క్రవ్యాత్ త్రి ఇది మాంసమును దినువానికిని
రాక్షసునకును పేరు

కకుత్ కకుద న ఇది శ్రేషముకును ఎదు మూపురము
కును ఛత్రచామరాది రాజచిహ్నముకును పేరు

ముకుంద పు ఇది విష్ణువుకును రత్నవిశేషము
కును పాదరసముకును పేరు

దరత్ స్త్రీ ఇది కొండచరియకును పర్వతము

శరత్సంవత్సరే ఋతౌ ।

దృషత్సేషణపట్టే స్వాద్ధు
షత్పాణమాత్రకే ॥ (33)
సంపద్యాతౌ గుణోత్కర్షే
హారభేదే చ దృశ్యతే ।
(భా) భసత్ప్రభాస్వరే మాంసే

తరత్కారండవే ప్లవే ॥ (34)
సంపత్ జ్ఞానే ప్రతిజ్ఞాయాం
సంకేతా చార నామసు ।
సంభాషణే తోషణౌప
క్రియాకారే చ సంగరే ॥ (35)
కామదా ధేనుకాయాం
స్వాద్వాచ్యవత్కామదోద్ధరి ।
సునందా రోచనా నార్యో
మర్యాదా సీమని ఘ్రితా ॥ (36)

★ అథ దాంత శ్చతుర్వర్ణః ★

ఏకపదం స్వాత్మత్కాలే
(వర్తన్యా) ఎదవ్యామేకపద్యం ।
చతుష్పద స్వాత్మత్కాలే
గవాశ్వాదిపశుష్యం ॥ (37)
భవే ద్విష్ణుపదాభిఖ్యా
క్షీరోదే గగనేఽంబుజే ।
ప్రాక్తా విష్ణుపదీ గంగా
సంక్రాంతి ద్వాదశాసు చ ॥

కును భయముకును పేరు

శరత్ శ్రీ ఇది సంవత్సరముకును శరద్భుతువు
కును పేరు

దృషత్ శ్రీ ఇది సన్నికంటికిని సామాన్య
పురాతికిని పేరు

సంపత్ శ్రీ ఇది సంపదకును గుణాతిశయము
కును పుష్పహార విశేషముకును పేరు

భసత్ శ్రీ ఇది ప్రకాశించు దానికిని మాంసము
కును పేరు

తరత్ శ్రీ ఇది కన్నలేడు ఎటుకును తెప్పకును పేరు
సంపత్ శ్రీ ఇది జ్ఞానముకును ప్రతిజ్ఞకును

సంకేతముకును అచారముకును నామధేయము
కును సంభాషించుటకును సంతోషముకును

క్రియానిశ్చయముకును యుద్ధముకును పేరు
కామదా శ్రీ ఇది కామధేనువుకును శ్రీ కోరికల

నిచ్చువానికిని పేరు
సునందా శ్రీ ఇది గోరొచనముకును శ్రీకిని పేరు

మర్యాద శ్రీ ఇది హదుకును అచారము తప్పకుం
డుటకును పేరు

ఏకపద న ఇది అప్పుడనుటకును ఈ శ్రీ
మారముకును పేరు

చతుష్పద పు ఇది కరణ విశేషముకును పశువు
కును పేరు

విష్ణుపద న ఇది పాలసముద్రముకును ఆకాశ
ముకును పద్యముకును పేరు

విష్ణుపదీ శ్రీ ఇది గంగకును సంక్రమణ విశేషము
కును ద్వాదశాపటణముకును పేరు

భవేజ్జనపదే దేశే
జనే జానపదో 5౮ చ॥
ప్రయంవద ఖేచరే స్యా
త్ప్రియవాచి చ వాచ్యవత్॥
అపవాదస్తునిందాయా
మాజ్ఞా విస్రంభయోరప॥
పరివాద కలంకే స్యా
ద్వీణావాదనపస్తుని॥(40)
నమర్యాద సృషీప స్యా
న్మర్యాదాసహిత్యే చ॥
చులభేదో నదీవక్త్రే
ఎత్తనా తోద్యయోరప॥ (41)
అష్టైందం స్యాత్కనకే
శారీణాం ఫలకేః చ॥
అష్టైందశ్చ శరభే
చంద్ర మల్యాంచ మర్కటే॥(42)
మేఘనాదస్తు వరుణే
స్తనితే రావణాత్మజే॥
మహానాద కుంజరే స్యా
ద్వర్షకాబ్జే శయానకే॥(43)
భవేత్కృతనదం రక్త
క్షైరవే రక్తపంకజే॥
విశారదో బుధే ధృష్ట్యే
భిమర్దో రణ మంధయో ॥
పీరమర్దో తిధృష్టై స్యా
న్నాట్యోక్తౌ నాయకప్రయే॥

జనపద పు ఇది దేశముకును పేరు
జానపద పు ఇది మనుష్యునకు పేరు
ప్రయంవద పు ఇది దేవునకును త్రి ప్రయ
వాక్యములను చెప్పువానికిని పేరు
అపవాద పు ఇది నిందకును అజ్ఞకును విశ్వాస
ముకును పేరు
పరివాద పు ఇది నిందకును వీణవాయించు
కొడుపునకును పేరు
నమర్యాద పు ఇది సమీపముకును త్రి మర్యాద
తోగూడుకొన్న దానికిని పేరు
చులభేద పు ఇది నదులకు నీరువచ్చు మారము
కును పటణముకును వాద్యవోషముకును పేరు
అష్టైంద న ఇది బంగారుకును పాచికలాడుబల్ల
కును పు శరభమును మృగముకును వృక్షవోషము
కును సాలెపురుగుకును పేరు
మేఘనాద పు ఇది వరుణదేవునకును మేఘ
ధ్వనికిని ఇంద్రజిత్తుకును పేరు
మహానాద పు ఇది ఎనుగకును వరించు
మేఘముకును సర్పముకును పేరు
కోకనాద న ఇది ఎర్రకలువకును ఎర్ర తామర
కును పేరు
విశారద పు ఇది విద్వాంసునకును ప్రగల్భ
వాక్యములు పలుకువానికిని పేరు
అభిమర్ద పు ఇది యుద్ధముకును కవ్వముకును పేరు
పీరమర్ద పు ఇది మిగుల దిటరికిని నాట్యపరిభాష
యందు కోపముగల స్త్రీని సాధుచేయు నాయకుని
దూతకును పేరు

ముచుకుందో ద్రుభేదస్యా
న్ముని దైత్యవిశేషయో || (45)
కురువిదగ్ధ ముస్తాయాం
కుల్మాష ప్రవాభేదయో ।

వాంగుళే పద్మరాగే స్యా
న్ముకురే చ సమీరిత || (46)

అభిష్యందక్తి వృద్ధే స్యా
దాస్రావ్యేగ్దేహ చ ।
కటుకందం విదుశ్శిగ్రో
శృంగిబేర రసేనయో || (47)
తమోనుదగ్ధిం ద్వర్జ్యేషు

ప్రతిపత్తిధి సంవిదో ।
శతప్రదా భవేద్వజ్రే
సౌదా(మి) మన్యాంచ కీర్తితా||
చక్రపాచుక్రపాదశ్చ న్యం
దనే కుంజరేహ చ ।

★ అథ దాంత పంచవర ★

సహస్రపాద కారండే
మా(ర్దం) ర్తాండే యజ్ఞవారుష ।
భవేదుపసన్నిధ్యే
వేదాంత తేజ రవాన్య || (50)

★ అథ దాంతవర ★

రాధో వైశాఖమాసే స్యా
ద్రాధా గోప్యాంచ విద్యుతి ।
విష్ణుక్రాంతా మలక్యోశ్చ
చిత్ర (వేధే) భేదే ధన్వినాం ||
గాధ స్థానే చలిప్సాయాం

ముచుకుంద పు ఇది పుష్పవృక్ష విశేషముకును
ముచుకుందమునికిని దైత్యవిశేషునకును పేరు
కురువింద పు ఇది కోలతుంగముస్తకును అల
చందలకును ధాన్యవిశేషముకును ఇంగువకును
పద్మరాగమణికిని అదముకును పేరు

అభిష్యంద పు ఇది మిగులవృది బొందుటకును
స్రవించుటకును నేత్రకోగముకును పేరు
కటుకంద న ఇది మునుగచెటుకును అల్లము
కును వెల్లుల్లికిని పేరు
తమోనుత్ పు ఇది అగ్నికిని చంద్రునకును
సూర్యునకును పేరు

ప్రతిపత్తీ శ్రీ ఇది ప్రతిపత్తిధికిని జానముకును పేరు
శతప్రదా శ్రీ ఇది వజ్రాయుధముకును మెరుపు
నకును పేరు

చక్రపాత్ పు ఇది రథముకును
చక్రపాద ఏనుగుకును పేరు

సహస్రపాద పు ఇది కన్నెలేడు ఎట్టుకును
సూర్యునకును యజ్ఞపురుషునకును పేరు
ఉపసన్నిధి పు ఇది ధర్మముకును వేదాంత
శాస్త్రముకును విజనప్రదేశముకును పేరు

రాధ పు ఇది వైశాఖ మాసముకును శ్రీ
గోపాంగనకును మెరుపునకును విష్ణుక్రాంతలత
కును ఉళిరిచెటుకును విలుకాండ్రయొక్క నైపుణ్య
విశేషముకును పేరు

గాధ పు ఇది ప్రదేశముకును కోరికకును పేరు

వ్యాధో మృగయుదుష్టయో ।
మేధ క్రతౌ ధియాం మేధా
మేధి స్సౌజ్ఞలదారుణీ ॥

బుధ కవౌ సురే సౌమ్యే
మిద్ధమాలస్య నిద్రయౌ ।
మిద్ధం చిత్తాభిసంక్షేపే

నద్దముద్వృత్తబద్ధయౌ ॥

నద్ధో వ్యాసాదిషు ఖ్యాత
నద్ధా స్యుర్దేవయోనిషు ।

నిత్యే ప్రసద్దే నిపున్యే
పీత్కమాత్వద్వియౌ ॥ (4)

బుద్ధం త్వతిసమ్మద్దే స్యా
త్సంపన్నార్ద్రేఽప వాచ్యవత్ ।

వృద్ధం తు శైలజే సూరి
జీర్ణరూఢేషు భేద్యవత్ ॥ (5)

విద్ధం స్యాద్వేధితే క్షిప్తే
సాదృశ్యే చ నిగద్యతే ।

బుద్ధో జనో చ ధీరో చ
సౌమ్యే చ బుధితే త్రిషు ॥ (6)

అర్థ ఖండే సమాంశేఽర్థం
లుబ్ధో మృగయుకాంక్షిణో ।

అంధం స్యాత్త్రిమిరే దృష్టి
హీనేఽంధ సముదాహృత ॥

గంధో గంధక ఆమోదే

వ్యాధ పు ఇది కిరాతునకును దుష్టున కును పేరు
మేధ పు ఇది యజ్ఞముకును త్రి ధారణగల
బుదికిని ఈ త్రి కళ్ళమునందు పశువులను కటు
టకు పాతిన కట్రాటకును పేరు

బుధ పు ఇది విద్వాంసునకును దేవునకును
బుధగ్రహముకును పేరు

మిద్ధ న ఇది ఆలస్యముకను నిద్రకును
మైమరచుటకును పేరు

నద్ధ త్రి ఇది మర్యాదనతిక్రమించిన దానికిని
కటబడిన దానికిని పేరు

నద్ధ పు ఇది వ్యాసాది నదులకును నద్భులను
దేవయోనివిశేషులకును త్రి నిత్యమైన దానికిని
ప్రసదమైన దానికిని నదమైన దానికిని పేరు

ఇద్ధ త్రి ఇది తపంపచేయబడిన దానికిని
ప్రజ్వలింపచేయబడిన దానికిని పేరు

బుద్ధ త్రి ఇది మిగుల సమ్మదమైన దానికిని
సాధించబడిన దానికిని పేరు

వృద్ధ న ఇది రాతిపువ్వుకును త్రి విద్వాంసునకును
ముసలివానికిని వృద్ధి పొందిన వానికిని పేరు

విద్ధ త్రి ఇది తొలవెయ్యబడినదానికిని త్రోయ
బడినదానికిని సామ్యమైన దానికిని పేరు

బుద్ధ పు ఇది బుద్ధదేవునకును విద్వాంసునకును
శాంతునకును త్రి తెలియబడినదానికిని పేరు

అర్థ పు ఇది తునకకును సగపాలుకును పేరు
లుబ్ధ పు ఇది కిరాతునకును లోభికిని పేరు

అంధ న ఇది అంధకారముకును త్రి కండ్లు
లేనివానికిని పేరు

గంధ పు ఇది గంధకముకును ఎరిమళముకును

లేశే నంబంధగర్వయో ।
స్కంధ ప్రకాండే సైన్యాంశే
బాహుమూల సమూహయో ॥ (8)

సమీక నృప యోశ్చాప
బంధ స్వాధౌ చ బంధనే ।
దర్శం ఖైశ్చైన్యవద్దగ్ధా
జ్ఞతార్కదిశి దర్శితా ॥ (9)
ద్విగ్ధం విషాక్తబాణేన్య
ద్విగ్ధం లిప్తార్దకైన్యవత్ ।
దుగ్ధం ప్రపూరణే క్షీరే
ముగ్ధ స్పృందరమాధయో ॥
మధు క్షాద్రే జలే క్షీరే
మద్యే పుష్పరసే మధు ।
దైత్యే చైత్రే నవనంతే చ
జీవాశాకే మధుద్రుమే ॥ (11)
విధు శ్శుశాంకే కర్పూరే
హృషీకేశేఽం రాక్షసే ।
సాధు ర్వార్ధవతే చారౌ
సజ్జనే (నిపుణేఽన్యవత్)

చాభిధేయవత్ ॥ (12)

సంధుస్సముద్రే నద్యాంచ
నదే దేశే భదానయో ।

బంధుర్బంధూకల్పశ్చేన్య
ద్బంధుర్భ్రాతరి బాంధవే ।
ఆధి ర్మానసపీడాయాం
ప్రత్యాశాయాం చ బంధకే ।
వ్యసనే చాప్యధిష్ఠానే

స్వల్పముకును నంబంధముకును గర్వముకునుపేరు
స్కంధ పు ఇదిచెటుమొదలుకును సైన్యమందలి
భాగముకును భుజముకును సమూహముకును
ద్వంద్వయుదముకును స్కంధరాజుకునుపేరు
బంధ పు ఇది వ్యాధికిని కటుటకునుపేరు
దగ్ధ త్రి ఇది తగునపెటబడినదానికిని శ్రీ
సూర్యుడు ఉన్నదిక్కుకునుపేరు
దిగ్ధ న ఇది విషముచేత పూయబడిన బాణము
కును త్రి పూయబడినదానికినిపేరు
దుగ్ధ న ఇది పూరించుటకును పాలకునుపేరు
ముగ్ధ త్రి ఇది సుందరమైనదానికిని అవోషేకికినిపేరు
మధు న ఇది తేనెకును ఉదకముకును పాల
కును కల్లుకును మకరందముకును పు రాక్షస
వోషముకును చైత్రమాసముకును వసంతఋతువు
కును పాలకూరకును ఇప్పుచెటుకునుపేరు
విధు పు ఇది చంద్రునకును కర్పూరముకును
విష్ణువుకును రాక్షసున కునుపేరు
సాధు త్రి ఇది వడివ్యాపారముచేత జీవించు
వానికిని సుందరమైనదానికిని సజనునకును
పేరు

సంధు పు ఇది సముద్రముకును శ్రీ నదికిని
పు నదముకును సంధుదేశముకును గజమదము
కునుపేరు

బంధు పు ఇది మంత్రెనచెటుకును అన్నకును
బంధువుకునుపేరు

ఆధి శ్రీ ఇది మనుషరితాపముకును ఆశకును
తాకటుకును దు ఖముకును ఆశ్రయముకును
పేరు

వ్యాధిరామయవాక్యయో ||
బోధి స్సమాధిభేదే న్య
ద్బోధి ఎప్పలపాదసే!
సంధిర్భేదే సురుంగాయాం
భగే సంఘటనేఽప చ || (15)
అబ్జిస్సముద్రే సరసి
నద్దిర్నిష్పత్తి యోగయో

వృద్ధి రానందనే ఋద్ధై
వర్తనేఽప కలాంతరే || (16)
దోగ్ధా గోపాలకే వత్సేక
వా వర్ధే ఎజీవిని!
విధా గజాన్నే ఋద్ధై చ
ప్రకారే వేతనే విధా || (18)

గోధాతలే నిహాకాయాం
బాధా దు ఖనిషేధయో ।

సుధామృతే స్సుహీమూర్వా
లేప గాంగేష్ఠికాసు చ ||

సంధా జ్ఞతౌ ప్రతిజ్ఞాయాం
శ్రద్ధా శ్రాద్ధత్వ కాంక్షయో ।
స్పర్ధా సంఘర్షణే సా మ్యే
స్పర్ధాక్రమసమున్నతౌ || (19)
వధూ స్సుషై నవోధాస్త్రీ
భార్యా స్పృక్కాంగ నాసు చ!

వ్యాధి శ్రీ ఇది రోగముకును వాక్యముకును పేరు
బోధి పు ఇది సమాధి యోగవిశేషము కును
రావిచెట్టుకును పేరు
సంధి పు ఇది భేదముకును రంధ్రము కును
యోనికిని కూర్చుటుకును పేరు
అబ్జి పు ఇది సముద్రముకును తటాకముకును పేరు
నద్ది శ్రీ ఇది నద్ధమగుటుకును పంచాంగయోగ
విశేషముకును పేరు

వృద్ధి శ్రీ ఇది సంతోషముకును బుద్ధివృద్ధియను
ఓషధికిని వృద్ధిబొందుటుకును వృద్ధికళకును పేరు
దోగా పు ఇది గొల్లవానికిని లేగకును విద్వాంసు
నకును యాచనవలన జీవించువానికిని పేరు
విధా శ్రీ ఇది ఎనుగకు పెటు అన్నకబళముకును
సమృద్ధికిని ప్రకారముకును కూలికిని చేయుట
కును పేరు

గోధా శ్రీ ఇది నారిదెబ్బ తగులకుండ చేతికి
కటుకొన్న తోలుకును ఉడుముకును పేరు
బాధా శ్రీ ఇది దు ఖముకును వలదనుటుకును
పేరు

సుధా శ్రీ ఇది అమృతముకును జముడు కాద
కును చాగచెటుకును గారసున్నము (గచ్చు)
కును లతావిశేషముకును పేరు

సంధా శ్రీ ఉనికికిని ప్రతిజ్ఞకును పేరు

శ్రద్ధా శ్రీ ఇది ఆదరముకును కోరికకును పేరు

సరా శ్రీ ఇది ఒరియుటుకును సామ్యముకును
క్రమముగా వృద్ధిబొందుటుకును పేరు

వధూ శ్రీ ఇది కోడలకును క్రొత్తగా పెండ్లియైన
శ్రీకిని భార్యకును స్పృక్కయనెడి గంధద్రవ్యము

శాట్యంచ శారిబాయంచ

నృధూ ర్భుద్ధౌ గుద్వేఽచ॥

★ అభ్యుదయత త్రివర ★

అపహ్నో వీవధ శ్చౌఽ

పర్యాహోర్ధ్వభారయో ।

విబుధ పండితే దేవే

సంబాధ స్సంకటే భగే॥(21)

నిషధ కరినే దేశే

తద్రాజే చ నగాంతరే।

సంరోధో రోధనే క్షేసే

నిరోధో రోధనాశయో ॥

ఉత్తేధ శ్చే(ప్ర)యే కాయే

దుర్విధో దుర్గతే ఖలే।

విప్రబ్ధో నుద్ధౌ బోధ్యదై

శాంతవిస్తుతయోరపి॥(23)

న్యగ్రోధో వ్యామ వలయో

ర్వ్యగ్రోధశ్చ శమీతరా।

న్యగ్రోధో వృషపర్ణ్యాంచ

మోహనాఖ్యాషధావః॥ (24)

అగాధో వివరే స్తనే

ప్రసద్ధో లంకృతేఽచ॥

విఖ్యాతేఽచ చ

సన్నద్ధో వర్మిత

కును సామాన్య స్త్రీకి ని నల్లయతివసకును
సుగంధి పాలచెటు కును పేరు

స్పృధూ స్త్రీ ఇది బుడికిని గుడసానము కును పేరు

వివధ వీవధ పు ఇవి వర్తకుడు దేశాంతరము
నుంచితెచ్చి విక్రయసానమం దుంచిన వస్తువుకును
మారముకును బరువు కును పేరు

విబుధ పు ఇది విద్వాంసునకును దేవునకును పేరు

సంబాధ పు ఇది సమ్మరముకును యోనికిని పేరు

నిషధ పు ఇది కరినునకును నిషధదేశముకును

నిషధరాజుకును నిషధపర్వతముకును పేరు

సంరోధ పు ఇది అడగించుటకును తిరస్కరించు
టకును పేరు

నిరోధ పు ఇది అడగించుటకును నాశముకును పేరు

ఉత్తేధ పు ఇది బెన్నత్రముకును శరీరముకును పేరు

దుర్విధ పు ఇది దరిద్రునకును దుర్మారునకును పేరు

విప్రబ్ధ త్రి ఇది అధికమైన దానికిని విస్తారమైన
దానికిని శాంతమైన దానికిని విస్తరింపబడిన దాని
కిని పేరు

న్యగ్రోధ పు ఇది బారకును మర్రిచెటు కును

జమ్మిచెటుకును అడసరపుచెటు కును మోహన

మను టషధికిని పేరు

అగాధ పు ఇది రంధ్రముకును మిగుల లోతుగల
ప్రదేశముకును పేరు

ప్రసద్ధ త్రి ఇది అలంకరింపబడిన దానికిని

ప్రకటనయైన దానికిని పేరు

సన్నద్ధ త్రి ఇది కవచము వేయబడిన దానికిని

వ్యాధ యోరం || (25)

ఆనందం బద్ధమాత్రే స్వా
దానందం మురజాదీకే

ఆవిద్యో వాచ్యవత్ జ్ఞేయ
కుటిలే చ పరాహతే || (26)

కబంధస్తూదరే రక్షో

విశేషే విధుంతుదే

ఆబంధో దృఢబంధే స్వా
త్రేమా లంకారయోరం ||

సుగంధి స్వాదిష్టగంధే

సుగంధిహరివాలికే

ఉపాధి ద్వర్తచింతాయాం

కైతవే విశేషణే || (28)

కుటుంబవ్యాప్తతే స్వా

దుపధి ర్వాజచక్రయో

పరిధి ర్వాజయతరో

శ్వాఖాయా ముంనార్యకే || (29)

ఆవధి స్తవధానే స్వా

తీర్థిమికాలే బిలే చ

సమాధిర్నియమే ధ్యానే

నీవాకే చ సమర్థనే || (30)

సన్నిధిస్సన్నిధానే స్వా

ద్వేదేంద్రియగోచరే

సంసద్ధి స్సహజే నద్దే

మదోగ్రాయామం స్మృతా ||

వ్యాహముగా నుంచబడిన సేనకును పేరు

ఆనంద త్రి ఇది కటబడిన దానికిని చర్మకటు
వాద్యములకును పేరు

ఆవిద్య త్రి ఇది వక్రమైన దానికిని కొటబడిన
దానికిని పేరు

కబంధ పు ఇది బొజకును కబంధుడను రాక్షసు
నకును రాహుగ్రహముకును పేరు

ఆబంధ పు ఇది దృఢముగా కటుటకును ప్రేమ
కును శరీరమునధరించు అలంకారముకును పేరు

సుగంధి పు ఇది పరిమళముకును న నూగు
దోసచెటుకును పేరు

ఉపాధి పు ఇది ధర్మవిచారణకును మిషకును
విశేషణముకును కుటుంబపోషణార్థవ్యాపారమును
చేయువానికిని పేరు

ఉపధి పు ఇది మిషకును రథచక్రముకును పేరు

పరిధి పు ఇది యజ్ఞమందు పశువును గటుటకు
పాతిన మారేడు చంద్ర మొదలగు చెట్లకొమ్మ
కును సూర్యాదిపరివేషములకును పేరు

అవధి పు ఇది దృఢముగా మనస్సుతో సంబంధిం
పజేయుటకును పొలిమేరకును కాలముకును
బిలముకును పేరు

సమాధి పు ఇది నియమముకును ధ్యానించుట
కును మాటలాడకుండుటకును శంకనుపరిహా
రించి నదాంతమును స్థిరపరచుటకును పేరు

సన్నిధి శ్రీ సమీపముకును త్వగాదీంద్రియము
లకు గోచరమగుటకును పేరు

సంసద్ధి శ్రీ ఇది స్వభావముకును మదించిన
శ్రీకిని పేరు

ప్రణిధిశ్చరే యాచ్ఛాయాం
 వీరుద్విటప శాఖయో ।
 మాగధీ ఎప్పలీ యూధ్యో
 ర్మాగధో మగధోద్భవే ॥
 వైశ్యజక్షత్రియాచిత్రే
 శుక్రజీరకపందిన్ ॥

★ అథ ధాంత శ్చతుర్వర ★

లవరోధ స్తరోధానే
 శుద్ధాంతే రాజవేశ్మినీ (33)
 మహ్మోషం శృంగిబేరే
 విషాయాం లశున్యే చ ।
 ఎరివ్యాధో వేతసే స్యా
 త్పురివ్యాధో ద్రుమోత్పలే (34)
 అవష్టబ్జ మదూరే స్యా
 దాక్రాంతే (చవి) చావలంబితే
 నమున్నద్ధ ఏముద్యుతే
 ఎండితంమన్యద్భుత్యయో ॥
 అనిరుద్ధ ఉషానాధే
 చరే చానర్గ ఛేన్యవత్ ।
 అనుబంధ ప్రకృత్యాదౌ
 దోషోత్పాదే వినశ్వరే (36)
 ముఖ్యానుయా యిని శిశౌ
 (ప్రవృత్తస్య నివర్తనే) ప్రకృ
 తస్యానువర్తనే అనుబంధీ
 చ వాక్యాయాం తృప్తా
 యామః కధ్యతే ॥

కాలస్కంధ స్తమాలేస్యా
 త్త్రిందుకే జీవకద్రుమే ।

ప్రణేధి పు ఇది చారునకును యాచనకును పేరు
 వీరుత్ పు ఇది చెట్లగుంపునకును కొమ్మకును పేరు
 మాగధీ శ్రీ ఇది ఎప్పలి చెటుకును అడవి మొల్ల
 చెటుకును అ త్రి మగధదీ శమందుపుటిన దాని
 కిని పు వైశ్యుని వలన క్షత్రియ శ్రీయందు బుటిన
 వానికిని తెల్లజీలకర్రకును స్తుతిపాఠకునకును పేరు

అవరోధ పు ఇది కప్పుటకును రాజశ్రీల గృహ
 ముకును రాజగృహముకును పేరు
 మహ్మోషధ న ఇది శౌంరి (లేక అల్లము) కును
 అతివసకును వెల్లుల్లికిని పేరు
 పరివ్యాధ పు ఇది ప్రబ్బలి చెటుకును కొండగోగు
 చెటుకును పేరు

అవష్టబ్జ త్రి సమీపమైన దానికిని ఆవరించబడిన
 దానికిని ఆశ్రయించబడిన దానికిని పేరు
 సమున్నద్ధ త్రి ఇది పుటిన దానికిని తనను పండి
 తునిగా నెంచుకొనువానికిని దుష్టునకును పేరు
 అనిరుద్ధ పు ఇది అనిరుద్ధునకును చారునకును
 త్రి అడులేనివానికిని పేరు

అనుబంధ పు ఇది ప్రకృతి ప్రత్యయాగ మూదేశ
 ములకును దోషమును పుటించుటకును ఉచ్చరణ
 మాత్రప్రయోజనము గల ఇత్సంజకవర్ణముకును
 ప్రయాణాదులయందు తండ్రి మొదలగు వారిని
 అనుసరించు శిశువుకును ప్రకృతముననుసరించు
 టకును ఈ శ్రీ ఎక్కెళ్ళకును ఆశకును పేరు

కాలస్కంధ పు ఇది చీకటి మానుకును నల్లకు
 మికి చెటుకును పేగిసచెటుకును పేరు

అశాబంధ స్సమాశ్వాసే
తథా మర్కటజాలకే॥
బ్రహ్మబంధు రధిక్షేపే
నిర్దేశే చ ద్విజన్మనాం।

ఉగ్రగంధా జమోదాయాం
వచాయాం చిక్కికొషధా॥
తీక్ష్ణగంధా వచాయాం చ
శిగ్రు రాజిక యోరపి
ఇక్షుగంధా కోకిలాక్షే
క్రోష్ట్యే కాశే చ గోక్షురే॥
తృణగోధా చిత్రకోలే
కృకలాసే చ లక్ష్మతే।
ఉపలబ్ధి ర్మతా ప్రాప్తా
జ్ఞానే చాప ప్రయుజ్యతే॥ (41)

★ అథ ధ పంచవర్ణః ★

యోజనగంధా కస్తూర్యాం
సీతాయాం వ్యాసమాతరి।

★ అథ నాంతవర ★

ఇన న్సూర్యే నృపే పత్య

ధనం గోధనవిత్తయో ।
జిన స్సార్వదతివృద్ధే చ
బుద్ధే చ్చార్వతి జిత్వరే॥ (1)
జనో లోకే మహర్థో కా
తృరలోకే చ పామరే।
జనీ సీమంతినీ వధ్యో
రుత్పత్తౌ చ జనిర్మలా॥ (2)

అశాబంధ పు ఇది ఆశగలిగియుండుటకును
సాలెపురుగుమగముకును పేరు

బ్రహ్మబంధు పు ఇది బ్రాహ్మణులను ఆశేపించుట
కును ద్వేషాదులవలన గ్రహించదగని నామధేయ
ముగల బ్రాహ్మణుని నిరేశించుటకును పేరు

ఉగ్రగంధా శ్రీ ఇది ఓమములోని భేదముకును
వసకును చిక్కికమను ఓషధికిని పేరు

తీక్ష్ణగంధా శ్రీ ఇది వసకును మనుగజిటకును
నల్లావాలకును పేరు

ఇక్షుగంధా శ్రీ ఇది గొలిమిడి చెటుకును నేల
గుమ్ముడు చెటుకును ఎనుగపల్లెరు చెటుకును పేరు

తృణగోధా శ్రీ ఇది జంతువోషముకును తొండ
కును పేరు

ఉపలబ్ధి శ్రీ ఇది బుదికిని పొందుట కును
జ్ఞానముకును పేరు

యోజనగంధా శ్రీ ఇది కస్తూరికిని సీతకును
సత్యవతికిని పేరు

ఇన పు ఇది సూర్యునకును రాజుకును భర్త
కును పేరు

ధన న ఇది పశుసంపత్తికిని ధనముకును పేరు

జిన పు మిక్కిలి ముసలివానికిని బుద దేవున
కును పూజ్యునకును త్రి జయశీలునకును పేరు

జన పు ఇది మనుష్యునకును జనోలోకముకు
ను మూఢునకును ఈ శ్రీ అడుదానికిని భార్య
కును ఈ శ్రీ పుటుగకును పేరు

ఘనం స్వాత్మాం స్యతాహది
వాద్య మధ్య మన్యత్యయో ।
ఘనం సాంధ్రేద్దృఢే దార్ద్రే
విస్తారే లోహముద్గరే ॥

మేఘమున్నకయో శ్చౌఘ
వనం కానన నీరయో ।
ప్రవాసే నిలయే చౌఘ
వనంప్రసవణేఽచ ॥(4)

వానం శుష్కంలే శుష్కే
కటే సీవన కర్మణే ।
జలసం (ప్ల) ప్రవనాతో ర్మి
సురంగా గతి సౌరభే ॥

దానం గజమదే ల్యాగే
పాలన చ్చేద శుద్ధిషు ।
మానం ప్రమాణే ప్రస్తాదౌ
మాన శ్చిత్తన్నతా గ్రహే ॥
యానం గతౌ రక్షణేఽచ

పానం పీతౌ చ రక్షణే ।
స్త్వానం స్నర్దే ప్రతిధ్యానే
ఘనల్పాలస్యయౌరపే ॥
స్థానం ద్వితౌ చ సాదృశ్యే
సన్నివేశావకాశయౌ ।
యుక్తార్ద్రే కరణార్ద్రే చ
స్థానే స్వాదవ్యయం ఘన ॥

సూనం వాచ్యన దూనేషు
సూనం ప్రసవపుష్పయౌ ।

ఘన న కంచుతాళములయొక్క వాద్యముకును
దురితముగాని నాట్యముకును త్రి దట్టనైనదాని
కిని దృఢమైనదానికిని పు బలముకును ఇనుప
గుదియకును మేఘముకును తుంగముస్తకును
పేరు

వన న ఇది అడవికిని జలముకును పరదేశము
కును గృహముకును కొండకాలువకును పేరు

వాన త్రి ఇది ఎండుకాయకును ఎండినదానికిని
గండస్థలముకును కుటుటుకును నీటిపటునుంచి
ప్రసరించుగాలికిని సౌరంగముకును గమనము
కును పరిమళముకును పేరు

దాన న ఇది ఎనుగమదముకును ఈవికిని పరి
పాలించుటకును భేదించుటకును పరిశుద్ధికిని పేరు
మాన న పరిమితికిని కుంచెడు మొదలగు కొలకును
పు మనోగర్వముకును గ్రహముకును పేరు

యాన న ఇది గమనముకును గజాందోళి
కాదులకును పేరు

పాన న త్రాగుటకును రక్షించుటకును పేరు
స్త్వాన న నున్ననకును ప్రతిధ్వనికిని గొప్పతన
ముకును అలస్యముకును పేరు

సౌన న ఉనికికిని సామ్యముకును నివాస
సానముకును అవకాశముకును పేరు

సౌనేఅవ్యయం ఇది యుక్తమనుటకును హేతువ
యనుటకును పేరు

సూన త్రి స్వల్పమైనదానికిని న కనుటకును
పుష్పముకును స్త్రీ కుమార్తెకును మృగాదులను

సూనా పుత్ర్యాం వధస్తాన
గళశుండికి యోరపి॥(9)
ఊనం పీనే రణోద్యోగే
సూన కిరణసూర్యయో ।

మీనో రాశ్యంతరే మత్స్యే
శీనో జగర మూరయో ॥
చీనో మృగాంతరే తంతు
ప్రీనా దేశాం శుకాంతరే ।

హీనం గర్హ్యేనయోర్బూన
మనయోరప కీర్తితం॥(11)
కృత్పుం కుక్షో సమస్తే చ
రన్న సైక్షక చండయో ।
వస్థం స్వాద్యేతనే మూత్యే
వసనద్రవ్యయోరప॥(12)
స్వప్న స్ఫుప్తస్య విజ్ఞానే
స్వప్న స్ఫుప్తే చ దర్శనే ।
బుద్ధు శ్శిషాయాం రుద్రే చ
రత్నం శ్రేష్ఠ మణావప॥

నగ్నోఽప చ క్షపణకే
వివస్త్రి చాభిధేయవత్ ।
లగ్నం రాశ్యదయే లగ్నం
నక్త లజ్జితయోరప॥(14)
ఛన్నం రహ శ్చాదితయో

స్వాదన్నం భుక్తభుక్తయో ।

చంపు ప్రదేశముకును కొండనాలుకకును పేరు
ఊన న ఇది తక్కువకును యుద్ధ ప్రయత్నము
కును పేరు సూన పు ఇది కిరణముకును
సూర్యునకును పేరు

మీన పు మీనరాశికిని చేపకును పేరు
శీన పు కొండచిలువకును మూరునకును పేరు
చీన పు ఇది మృగవిశేషముకును దారముకును
చీన ధాన్యముకును దేశవిశేషముకును (చీనా)
చీనాంబరముకును పేరు

హీన స్కూన త్రి ఇవి నిందింపదగిన దానికిని
తక్కువయైన దానికిని పేరు
కృత్స్న న ఇది ఉదరముకును సమస్తముకును పేరు
రన్న పు ఇది వడ్లవానికిని కోపముగలవానికిని పేరు
వస్థ న కూలికిని వెలకును వస్త్రము కును
ధనముకును పేరు

స్వప పు ఇది కలకును నిద్రకును చూచుట
కును పేరు
బుద్ధ పు చెటుపేరుకును శివునకును పేరు
రత్న న ఇది సజాతీయ శ్రేషవస్తువుకును మణికిని
పేరు

నగ్న పు ఇది క్షపణమతనునకును త్రి వస్త్రవిహీ
నునకును పేరు

లగ్న న ఇది మేషాది రాసులయొక్క ఉదయించుటకును
త్రి కలుసుకొన్నదానికిని లజ్జించిన వానికిని పేరు

ఛన న ఇది రహస్యముకును త్రి కప్పబడిన
దానికిని పేరు

అన్న త్రి ఇది భక్షింపబడినదానికిని అన్నముకును పేరు

భిన్న మన్వార్థవచనే
సంగతే దారితే స్ఫుటే (15)

విన్నం జ్ఞాతే ఖ్యతే లక్ష్ణే
చిన్నం భిన్నేతు వాచ్యవత్
చిన్నామృతా యాం యంశుల్యా

మున్న క్షిన్నే చ సూరతే (16)
చిహ్నం ధ్వజే ఎలాకాయాం
ద్యుమ్నం విత్తే పరాక్రమే
ధను స్సంజ్ఞా ఎయాలద్రౌ
రాశిభేదే శరాసనే (17)

తను కాయే కృశే చాల్పే
విరళే చ వాచ్యవత్
హను ప్రారణే మృత్యౌ
కపోలావయవే గదే (18)
హన్యుర్హట్టవిలాసన్యాం
హాను ఎత్త్రేను జే రవౌ

సాను శ్చుంగే బుధే మార్గే
వాత్యాయాం పల్లవే వనే (19)

దాను ర్దాతరి విజ్ఞాతే
భాను కిరణ సూర్యయౌ
ధేన సముద్రే నద్యాం తు

ధేనీ శ్యేన సృతే ఖగే (20)
ముని ర్యపి గుదీ బుద్ధ

భిన్న త్రి ఇది పేరైనదనుటకును కూడుకొన్న
దానికిని భేదింపబడిన దానికిని వికసించిన దాని
కిని పేరు

విన్న త్రి ఇది తెలియబడిన దానికిని ఉన్నదాని
కిని పొందబడిన దానికిని పేరు

చిన్న త్రి ఇది భేదింపబడిన దానికిని త్రి
తిప్పతిగకును రంకులాడికిని పేరు

ఉన్న త్రి ఇది తడిసినదానికిని దయకలవానికిని పేరు
చిహ్న న ఇది గురుతుకును జండాకును పేరు
ద్యుమ్న న ఇది ధనముకును పోటరితనముకును పేరు
ధను (ష) న మొరటచెటుకును ధనూరాశికిని
వింటి బదకును పేరు

తను త్రి ఇది శరీరముకును త్రి కృశించినదానికిని
అల్పమైన దానికిని విరళమైన దానికిని పేరు
హను త్రి ఇది దెబ్బకును మృత్యువుకును
దవడకును రోగముకును నఖమనెడి గంధద్రవ్య
ముకును పేరు

సూను పు ఇది పుత్రునకును తమ్మునకును
సూర్యునకును పేరు

సాను పు ఇది శిఖరముకును విద్వాంసునకును
త్రోవకును వాయుసంఘముకును చిగురుకును
వనముకును పేరు

దాను త్రి ఇది దాతకును తెలియబడిన దానికిని
పేరు భాను పు ఇది కిరణముకును సూర్యున
కును పేరు ధేన పు ఇది సముద్రముకును ఈ
త్రి నదికిని పేరు

శ్యేన త్రి ఇది తెల్లని దానికిని డేగకును పేరు
ముని పు ఇది వ్యాసాదిమునులకును గారచెటు

ఎయాలా గస్తికింశుకే ।

జ్యోని ర్హానౌ (సవంత్యాం చ
యోని స్స్వాదాకరే భగే ॥

జ్యోత్స్ని పటోలికాయాంస్యా
జ్యోత్స్నా యుక్తవిభావరా ।

జ్యోత్స్నా సచంద్రనక్షత్ర
రాత్రే చంద్రాత పే ఎచ ॥

రాస్నా స్మృతా భుజంగాఞ్శ్య
మేలాపధ్యాంచకధ్యతే ।

మృత్నా తు వరికాయాంస్యా
న్మృత్నాయామప దృశ్యతే ॥ (23)

దీనామూషక యోషాయాం
దురతే కాతరే న్యవత్ ।

ధానా భృష్టయవే ప్రోక్తా
ధాన్యాకే భినవోద్భిది ॥

★ అథ నాంత శ్రీవర ★
అవనం రక్షణే ప్రీతౌ

భవనం భావ వేత్సన్ ।

భువనం విష్ణుపే మహ్యం
సలిత్యేప వియత్యప ॥ (25)

సవనం యజనే స్నానే
సోమనిర్దళనేప చ ।

అయనం పథి భానో స్స్యా
దుద్గక్షిణతో గతౌ ॥ (26)

జయనం స్యాత్తురంగాది

కును బుద దేవునకును మొరటు చెటుకును
అగిసెచెటుకును మోదుగ చెటుకును పేరు

జ్యోని శ్రీ ఇది హానికిని నదికిని పేరు

యోని పు ఇది సానముకును భగముకును పేరు
జ్యోత్స్న శ్రీ ఇదిచేతిపొట్ల చెటుకును వెన్నెలగల

రాత్రికిని పేరు

జ్యోత్స్నా శ్రీ చంద్రునితో గూడిన రాత్రికిని
వెన్నెలకును పేరు

రాస్నా శ్రీ ఇది సర్పాక్షి చెటుకును దుంప
రాష్ట్రముకును పేరు

మృతా శ్రీ ఇది తొవరిమన్నుకును శ్రేషమైన
మన్నుకును పేరు

దీనా శ్రీ ఇది అడయెలుకకును త్రి దరిదున
కును భయపడువానికిని పేరు

ధానా శ్రీ వేపుడు బియ్యముకును ధనియము
కును క్రొత్త విత్తనముకును పేరు

అవన న ఇది రక్షించుటకును తృప్తిబొందుట
కును పేరు

భవన న ఇది అభిప్రాయముకును గృహము
కును పేరు

భువన న ఇది లోకముకును భూమికిని జల
ముకును ఆకాశముకును పేరు

సవన న ఇది యజముకును అవభృథస్నానము
కును సోమలతను ఛేదించుటకును పేరు

అయన న ఇది మారముకును సూర్యుని ఉత్తర
దక్షిణ దిక్కులయందలి గమనముకును పేరు

జయన న ఇది అశ్వమును కవచాదులు తొడగి

సన్నాహే విజయోఽచ |
శయనం సురతే నిద్రా
శయ్యయోరం భాషితం || (27)

శమనం శాంతి వధయో
శ్శమన శ్రాద్ధదైవతే
దశన కవచే దంతే
దశన శ్శిఖరేఽచ || (28)

జఘనం కామినీశ్రోణీ
పురోభాగే కటిరక్షే
తపన స్థిరణౌ తాపే
భల్లాతే నరకాంతరే || (29)

రసనం స్వాదనే ధ్వనే
రసనా కాంచి జిహ్వాయా |
రసనా చా రాస్నాయాం
వసనం ఛాదనేఽంశుకే ||

వాసనంచ స్మృతే హాసే
ఙ్గారధన్యాం వాసన్యం |

శ్వసనో మారుతే శ్వాసే
శ్వసనో మదనద్రుమే ||
కదనం మర్దనే పాపే
సదనం మందిరే జలే |
మదన స్సర ధుత్కార
వసంత ద్రుమ స్క్వకే || (32)

దహన శ్చిత్రకే వహ్నా
భల్లాతే దుష్టచేష్టితే |
గహనం గహ్వరే దుభే
వివనే కలిలేఽచ || (33)

సద్ధముచేయుటకును జయము కును పేరు
శయన న సురతమునకును నిద్రకును పానుపు
నకును పేరు

శమన న ఓరిమికిని చంపుటకును పు యమ
దేవునకును పేరు

దశన పు ఇది కవచముకును దంతము కును
అగ్రముకును పేరు

జఘన న శ్రీలయొక్క కటిముందరి భాగము
కును కటి ప్రదేశముకును పేరు

తపన పు సూర్యునకును వేడిమికిని జీడి
చెటుకును నరక విశేషముకును పేరు

రసన న ఇది రుచించుటకును ధ్వనికిని శ్రీ
మొలనూలుకును నాలుకకును దుంపరాస్త్రము
కును పేరు

వసన న ఇది కప్పుటకును వస్త్రముకును పేరు

హాసన న ఇది నవ్వుటకును ఈ శ్రీ కుంపటికిని
పేరు

శ్వసన పు వాయువుకును నితూర్పు నకును
మ్రంగచెటుకును పేరు

కదన న ఇది మరించుటకును పాపము కును పేరు

సదన న ఇది గృహముకును జలముకు ను పేరు

మదన పు మన్మథునకును ఉమ్మెత్తచెటుకును
వసంత ఋతువుకును పుష్ప వృక్షవిశేషముకును
మైనముకును పేరు

దహన పు చిత్రమూలపుచెటుకును అగ్నికిని జీడి
చెటుకును త్రి దురాష్ట్రపారముగల వానికిని పేరు

గహన న ఇది గుహకును దు ఖముకును
అడవికిని త్రి దుష్టవేశమైన దానికిని పేరు

స్తననం ధ్వనిమాత్రే స్యా
త్కుంఠనే మేఘగర్జితే ।
నిధనం స్యాత్కులే నాశే
ప్రధనం దారణే రణే ॥ (34)
పవనాభ్యా కులాలస్య పా
కస్థా న్యేఽమారుతే ।
నిష్పావే చాధ వసనం
బీజాధాన్యేఽముండనే ॥ (35)
దమన కుసుమే వీరే
వమన శృద్ధనేఽర్ధనే ।
స్యాదాహృతౌ చ
యమనం దు ఖే
చోఽరతౌ యమే ॥ (36)
కమన కాముకే కామ్యే
భిరూప్యే శోకపాదవే ।
ధమనో వ్యనలే భస్మా
ధృపక క్వారయోరపే । (37)
ధమనీ తు హరిద్రాయాం
కంధరా శిరయోరపే ।
మలన పటవా న స్యా
న్మర్దనే మలనం మతం ॥ (38)
చలనం కంపనం కంపే
కంప్రే చలన కంపనౌ ।
చలనీ వస్త్రఘర్షర్యాం
వా (రి) రీభేద్యేఽచ క్వచిత్ ।
సేచనం రక్షణే సేకే
నౌకాసేచనభాజనే ।
సేవనం సీవనో పాస్త్యో

స్తనన న ధ్వనికిని మొరవోపుటకును మేఘ
ధ్వనికిని పేరు
నిధన న ఇది కులముకును నాశముకు ను పేరు
ప్రధన న ఛేదించుటకును యుద్ధము కును పేరు
పవన పు ఇది కుమ్మరివాడు కుండలు కాల్చు
ప్రదేశముకును వాయువుకును తూర్పెత్తుటకును పేరు
వపన న ఇది విత్తనములు చల్లుటకును శౌరము
కును పేరు
దమన పు దమన పుష్పముకును వీరునకును పేరు
వమన పు కక్కుటకును యాచించుటకును
సంగ్రహించుటకును పేరు
యమన న దు ఖముకును అనాసక్తికిని ఇంద్రి
యనిగ్రహాదులకును పేరు
కమన పు ఇది విటునకును మన్యధునకును
రూపవంతునకును అశోక వృక్షముకును పేరు
ధమన పు ఇది అగ్నికిని తిత్తి ఊదువానికిని
క్వారునకును పేరు
ధమనీ శ్రీ ఇది పసపునకును కంఠముకును
బోలునరముకును పేరు
మలన పు ఇది డేరాకును న మరించుటకును
పేరు
చలన కంపన న ఈరెండును చలించుటకును
త్రి చలించుదానికిని పేరు
చలనీ శ్రీ ఇది గాగరాకును (లేక లంగా) గజ
బంధన విశేషముకును పేరు
సేచన న ఇది రక్షించుటకును తడుపు టకును
ఓడలోని నీళ్ళతోడుపాత్రకును పేరు
సేవన న ఇది కుటుటకును సేవించుటకును పేరు

స్పంవ్యానం ఛాదనేఽంశుకే॥

సమానం సత్యమై క్యేషు
సమానో నాభిమారుతే॥

శోభనో గ్రహయోగేస్యా
చ్ఛోభనో సుందరేన్యవత్॥
శాసనం రాజదత్తర్వాం
లేఖా జ్ఞా శాస్త్ర శాస్త్రం॥
వాసనం వననే (పీ) వారా
ననే జ్ఞానే చ ధూవనే॥ (42)
ఆసనం ద్విరదన్యంధే
పీరేయాత్రానివర్తనే॥
ఆసనీ ఎణ్యవీధ్యాం స్యా
దాసనో బీవకద్రుమే॥ (43)
స్పర్శనో మారుతే స్పర్శా
దానయో స్పర్శనం మతం॥
దర్శనం నయన స్పర్శ
బుద్ధిధర్మోలబ్ధిషు॥ (44)
శాస్త్ర దర్పణయోశ్చాప
దంశనం దంశ వర్మణో ॥

ఎశునం కుంకుమే క్కూరే
నూచకే చాభిధేయవత్॥

శకునం చ శుభాశంసా
నిమిత్తే శకున ఖగే॥
మిధునో రాశిభేదే స్యా

సంవ్యాస న ఇది కప్పుటకును ఉత్తరీయ వస్త్రము
కును పేరు

సమాన త్రి యోగ్యమైన దానికిని సమమైన
దానికిని ఒక్కటియైన దానికిని పు. సమాన
వాయువుకును పేరు

శోభన పు పంచాంగ యోగవశేషముకును త్రి
సుందరమైన దానికిని పేరు

శాసన న ఇది రాజుచేత నివ్వబడిన భూమికిని
జాబుకును ఆజుకును శాస్త్రముకును శిక్షకును పేరు

వాసన న ఇది వస్త్రముకును జలాధార ప్రదేశము
కును జానముకును పరిమళ ద్రవ్యముకును పేరు

అసన న ఇది ఎనుగు మూపురముకును పీఠము
కును దేశకాలాద్యపేక్షవలనయుద్ధయాత్రనుంచి
మళ్ళుటకును ఈ స్త్రీ అంగడివీధికిని పు వేగిస
చెటుకును పేరు

సర్శన పు వాయువుకును న స్పృశించుటకును
ఈవికిని పేరు

దరన న ఇది నేత్రముకును స్వప్నముకును
బుద్ధికిని ధర్మముకును జ్ఞానముకును శాస్త్రము
కును అదముకును పేరు

దంశన న ఇది దంతాదులచేత ఖండించుటకును
కవచముకును పేరు

ఎశున న ఇది కుంకుమకును త్రి కూరమైన
దానికిని కొండెగానికిని కోతి ముఖముకును
స్త్రీ స్పృక్కుయనెడు గ్రంధ్యద్రవ్యముకును పేరు

శకున న ఇది శుభమును సూచించు నిమిత్తము
కును పు పక్షికిని పేరు

మిధున పు మిధునరాశికిని న స్త్రీ పురుషుల

న్నిధునం దంపతీయగే॥ (46)

తలున పవనే యూని

స్త్రియాంచ తలునీం విదు ॥

తలినం విరళే స్తోకే

స్వచ్ఛే ఎ తలినం మతం॥ (47)

మలినం దూషితే కృష్ణే

ఋతుమల్యాం మలిన్యం॥

కరినం నిష్కరే స్థాల్యాం

శర్కరాయాం గుడస్యం॥

కరినా కాటికాయాం తు

కరినీతి ప్రయుజ్యతే॥

పీతనం హరితాళే స్యా

త్కుంకుమే పీతదారుణి॥

ఆమ్రాతకే పీతవశ్శ

వారిద్రాయాం చ పీతనా॥

పీతనం త్రిషు పీతేకం

మైథునం సంగతే రతే॥

కేతనం బాంఘనే కార్యే

గేహే చోపనిమంత్రణే॥

ఛర్దనోలంబుషే నింబే

ఛర్దనం వమనేకం చ॥

ఛేదనం కర్తనే భేదే

ఛదనం పక్షాంత్రయో ॥

తోదనం వ్యధనే తోత్రే

రోదనం క్రందనేశ్రుణి॥ (52)

అపానంతు గుదే ప్రోక్త

మపాన స్తస్య మారుతే॥

ద్వంద్వముకును పేరు

తలున పు ఇది వాయువుకును ఎన్నవయసు

వానికిని ఈ స్త్రీ యౌవన స్త్రీకిని పేరు

తలిన త్రి ఇది విరళమైన దానికిని స్వల్పమైన

దానికిని స్వచ్ఛమైన దానికిని పేరు

మలిన త్రి ఇది దూషంపబడిన దానికిని నల్లని

దానికిని ఈ స్త్రీ ముతయిన స్త్రీకిని పేరు

కరిన త్రి ఇది కరినమైన దానికిని పాత్రకును

స్త్రీ బెల్లపు పంచదారకును ఈ స్త్రీ హరిదళము

మణిశిల మొదలగు ఉపధాతువులకును పేరు

పీతన న ఇది హరిదళముకును కుంకుమకును

పు దేవదారుచెటుకును అంబాళవృక్షముకును

స్త్రీ పసపునకును త్రి పచ్చని దానికిని పేరు

మైథున న ఇది సంబంధముకును సురతము
కును పేరు

కేతన న ఇది చిహ్నముకును చేయదగిన పనికిని

గృహముకును ఎలచుటుకును పేరు

ఛర్దన పు ఇది చిత్రికూరకును వేప చెటుకును

న వమనముకును పేరు

ఛేదన న ఇది నరుకుటుకును భేదించుటుకును పేరు

ఛదన న రెక్కకును ఆకుకును పేరు

తోదన న ఇది బాధకును కొరడాకును పేరు

రోదన న ఎడ్చుటుకును కన్నీటికిని పేరు

అపాన న ఇది గుదసానముకును పు అపాన
వాయువుకును పేరు

సంతాన స్సంతతౌ గోత్రే
స్యాదపత్యే సురద్రుమే॥ (53)

వితానో యజ్ఞవిస్తారో
ల్లోచేషు క్రతుకర్మణి॥
వృత్తభేదావసరయో
ర్వితానం తుచ్ఛ మందయో॥ (54)
ఉత్తానం స్యాదగంభీరే
తథా నుప్తోన్ముఖేఽన్యవత్॥
ఆదానం గ్రహణే విద్యా
దలంకారేఽపి వాజినాం॥
నిదానం కారణే రోగ
నిర్ణయే వత్సదామని॥
ఉద్యానం వనభేదే స్యా
న్విన్పుత్యేషు ప్రయోజనే॥
ఆమ్లాన్ రింపిటికాభేదే
వాచ్యవన్నిర్మలే స్పృతః ।
వృత్తానం పైర్వకరణే
విరోధాచరణేఽపి చ॥ (57)
ఉత్తాన ముద్యమే తంత్రే
పౌరుష పుస్తకే రణే॥
అంగణోదమ వాగ్దేషు
మలవేగేఽపి కీర్తితం॥ (58)

సంస్తాన మాకృతౌ మృత్యౌ
సన్నివేశే చతుష్పదే॥

ధావనం ప్రగమే శుద్ధౌ

సంతాన పు ఇది పరంపరకును వంశము కును
ప్రీపుందూపసంతానముకును కల్పవృక్షముకును
పేరు

వితాన ప్ను ఇది యజ్ఞముకును విస్తారముకును
ఛాదినీకిని యజ్ఞకర్మకును న వృత్తవిశేషముకును
సమయముకును త్రి నీచమైన దానికిని మంద
మైన దానికిని పేరు

ఉత్తాన త్రి ఇది మెరకయైన దానికిని ఊర్జ్వముఖ
ముగా శయినించు దానికిని పేరు

ఆదాన న ఇది గ్రహించుటకును అశ్వాలంకార
ముకును పేరు

నిదాన న ఇది కారణముకును రోగనిదానము
కును దూడను కట్టుకన్నె త్రాటి కిని పేరు

ఉద్యాన న కృంగారవనముకును వెడలు టకును
ప్రయోజనముకును పేరు

ఆమ్లాన పు ఇది తెల్ల పెద గోరింటుకును త్రి
నిర్మలమైన దానికిని పేరు

వ్యూతాన న స్వతంత్రమైన కార్యముకును
విరోధమును చేయుటకును పేరు

ఉతాన న ఇది ప్రయత్నముకును తన రాజ్య
సైన్యములను గూర్చి విచారణచేయుటకును
పురుషకారముకును పుస్తకముకును యుద్ధము
కును ముంగిలివాకిలికిని బయలుదేరుటకును
సంతోషముకును మలము విడుచుటకును పేరు

సంస్తాన న ఇది ఆకారముకును చావుకును
నగరముచుటునుండు బయలు ప్రదేశముకును
నాలుగు త్రోవలు కలిసిన ప్రదేశముకును పేరు

ధావన న ఇది పరుగెత్తుటకును పరిశుద్ధికిని

పుష్పిపర్ణాం తు ధావనీ॥
పావనం తు జలే కృద్రే
పావకాధ్మానయోరపి।
పావస్సన్మిల్ల కే వహ్నౌ
ప్రాయశ్చిత్తే చ పావనం ॥ (60)

వాచ్యవత్పావయితరి
హరీతక్యాం తు పావనీ।
వామనోఽంకోట వైకుంఠ
ఖర్వ దక్షిణదిగ్గజే ॥ (61)
స్తాపనం స్వాత్పుంసవనే
సమాధా రోఽణ్యేఽచ।
యాఽనం వర్తనే కాల
క్షేపే నిరసనేఽచ ॥ (62)
యుంజాన స్సారథా విప్రే
బుధాన ఎండితే గురౌ।

దృశానం జ్యోతిష ప్రోక్తం
దృశానశ్చ విరోచనే ॥ (63)
జవనో దేశభేదే స్యా
ద్యేగమేగాధికాశ్వయౌ ।
జవన్యోషధిభేదే స్యా
ద్వాప్యవద్వేగిని స్మృత ॥ (64)
జీవనం వర్తనే నీరే
పుత్రజీవేతు జీవన ।
జీవనీ జీవనా చేతి
జీవంతీమేదయౌ క్రమాత్ ॥ (65)
దేవనం వ్యవహారే స్యా
జ్జిగీషే క్రీడయోరపి।

ఈ శ్రీ కోలపొన్ను చెటుకును పేరు
పావన న ఇది జలముకును కృత్రవతముకును
పరిశుద్ధికిని వాతరోగముకును పు అందుగబంక
తోచేసన ధూపద్రవ్యముకును అగ్నికిని ప్రాయ
శ్చిత్తముకును పవిత్రము చేయుదానికిని ఈ శ్రీ
కరకచెటుకును పేరు

వామన పు ఇది ఊడుగచెటుకును విష్ణువుకును
పొటివానికిని దక్షిణ దిగజ ముకును పేరు
సావన న ఇది పుంసవనకర్మకును సమాధికిని
ఆరోఽంచుటకును పేరు
యావన న ఇది వ్యాపారముకును కాలము
జరుపుటకును వెళ్ళించుటకును పేరు
యుంజాన పు ఇది సారథికిని బ్రాహ్మణునకును
పేరు బుధాన పు ఇది విద్వాంసునకును
బృహస్పతికిని పేరు
దృశాన న ఇది కాంతికిని పు సూర్యున కును
పేరు
జవన పు ఇది జవనదేశముకును వేగముకును
వేగముగల అశ్వముకును ఈ శ్రీ ఓషధి విశేషము
కును త్రి వేగము గల దానికిని పేరు

జీవన న ఇది జీవనార్థవ్యాపారముకును జలము
కును పు పుత్రజీవచెటుకును పేరు
జీవనీ శ్రీ ఇది పాలకూరకును పేరు జీవనా
శ్రీ మేధయను గంధద్రవ్యముకును పేరు
దేవన న ఇది వ్యవహారముకును జయేచ్ఛకును
ఆటకును పు ఆటపాచిక లకును పేరు

అక్షేప దేవన ప్రోక్తో
మేవానం మూత్రశిశ్నయో ॥
తేమనం వ్యంజనేశ్లేదే
తేమనీ చుల్లికాంతరే ।
సావనో యజ్ఞకర్మాంతే
యజమానప్రచేతసో ॥ (67)
విజ్ఞానం కార్మణో జ్ఞానే

ప్రజ్ఞానం లాంఛనే ధియి ।
నాయనోరిషి వర్షే చ
ప్రవాహేదే చ నాయన ॥ (68)
ఫాసినస్తు తపస్యో వ
ప్రాద్ధి మాయాం తు ఫాలునీ ।
ఫల్గన కథిత పార్దే
నదీజే కకుభే ॥ (69)
వేష్టనం కర్ణశక్తుల్య
ముష్టిషే ఎరివారణే ।
గోస్తనో వోరభేదే ॥
ద్రాక్షాయామవ గోస్తనీ ॥
కల్పనం కర్తనే క్షుప్తా
నజ్జనాయాంతు కల్పనా ।
కర్తనం చేదనే ప్రావా
ర్వారీణాం తూలన (చ) వనే ॥ (71)
లంఘనం తూపవాసే స్యా
త్రైమణ్యోష్ణవనే ॥ (72)
మండనం స్యాదలంకారే
లంకరిష్టే తు వాచ్యవత్ ॥
భండనం కవచే యుద్దే

మేహన న ఇది మూత్రముకును లింగముకును పేరు
తేమన న ఇది పులుసుకును తడుపు టకును
ఈ శ్రీ పొయికిని పేరు
సావన పు ఇది యాగాంతముకును యజ్ఞము
చేసిన వానికిని వరుణదేవునకును పేరు
విజ్ఞాన న ఇది ఓషధులచేతను స్తంభనమోహనాదులను
చేయుటకును శిల్పాదు లయందలి బుదికిని పేరు
ప్రజ్ఞాన న చిహ్నముకును బుద్ధికిని పేరు
హాయన పు అగ్నిజ్వాలకును సంవత్సరము
కును ధాన్యవిశేషముకును పేరు
ఫాల్గున పు ఇది ఫాలునమాసముకును ఈ శ్రీ
ఫాలునమాసపూరిమకును పేరు
ఫల్గున పు ఇది అరునునకును బ్రహ్మ మేడి
చెటుకును మదిచెటుకును పేరు
వేష్టన న ఇది చెవికుడకకును తలపాగాకును
చుటుకునుటకును పేరు
గోస్తన పు ఇది నలుబది పేటల ముత్యాలహారము
కును ఈ శ్రీ ద్రాక్షతీగకును పేరు
కలన న చేదించుటకును రచించుటకును శ్రీ
నధముచేయుటకును పేరు
కర్తన న చేదించుటకును శ్రీలచేత చేయబడు
సూత్రనిర్మాణముకును పేరు
లంఘన న ఇది లంకణముకును నడచుటకును
దాటుటకును పేరు
మండన న ఇది అలంకారముకును త్రి అలం
కారమగు వస్తువుకును పేరు
భండన న ఇది కవచముకును యుదముకును

ఖలీకార్యేషి వర్తతే।

ముండనం వషణే త్రాణే
వాండనం లేఖణే రతే॥ (73)

అంగనం ప్రాంగణే యానే
కామిన్యామంగనా మతా।
కుబేరదిక్పరిణ్యామ
ప్యంగనాపరిక్రీర్తితా॥ (74)

గంధనం సూచనో త్సాహ
వాంసనేషు ప్రకాశనే।
నందనం వాసవోద్ధానే
నందనో హర్షకే సుతే॥
స్యందనం తు సుతా నీరే
స్యందన స్తనిశే రథే।
క్రందనం రోదనే వ్యోనే
చందనం మలయోద్భవే॥
చందన కపిభేదే స్వా
న్నదీభేదే తు చందనీ।

వర్దనం చేదనే వృద్ధా
వారిధాన్యాం చ వర్దనీ॥ (77)
వ్యంజనం తేమనే చిహ్నా
శృశ్రుణ్యవయవేఽచ॥

రంజనో రాగజనకే
రంజనం రక్త చందనే॥ (78)
గుండ్రా రోచనికా నీలీ
మంజిష్ఠాను చ రంజనీ।

అపకారముకును పేరు

ముండన న ఇది ఖైరముకును రక్షించుటకును
పేరు హిండన న ఇది వ్రాయుటకును సురత
ముకును పేరు

అంగన న ఇది ముంగిలి వాకిలికిని నడచుట
కును స్త్రీ స్త్రీకిని ఉత్తర దిగజము యొక్క భార్య
కును పేరు

గంధన న ఇది సూచించుటకును ఉత్సాహము
కును వాంసించుటకును ప్రకాశించుటకును పేరు
నందన న ఇది ఇంద్రవనముకును పు సంతోష
ముకును పుత్రునకును పేరు

స్యందన న ఇది స్రవించుటకును జలము కును
పు నెమ్మిచెట్టుకును రథముకును పేరు
క్రందన న ఇది ఎడ్చుటకును ఎలచు టకును
పేరు

చందన న ఇది మంచి గంధముకును పు చంద
నుడను వానరునకును ఈ స్త్రీ నదీవిశేషముకును
పేరు

వర్దన న ఇది చేదించుటకును వృద్ధి బొందుట
కును ఈ స్త్రీ జలపాత్ర విశేషముకును పేరు
వ్యంజన న ఇది పప్పు పులుసు మొదలగు వాటి
కిని చిహ్నముకును ముఖరోమములకును కరచ
రణాద్యవయవముకును పేరు

రంజన పు ఇది అనురాగమును పుటించువాని
కిని న రక్తచందనముకును ఈ స్త్రీ ప్రేమకణపు
చెటుకును గోరోచనముకును నీలిచెటుకును
మంజిషకును పేరు

అంజనం కజ్జలే చాక్తౌ
సౌవీరే చ రసాంజనే॥ (79)
అంజన్ దిగ్జే జ్యేష్ఠా
మంజూష్యనిల్మయ్యాం
అంజనీ లేవనాయాం చ
గృంజనస్తు రసాంజనే॥ (80)
విషద్గ్ని పశోర్మాంసే
గృంజనం చ ప్రకీర్తితం
లేఖనం ఛదనే భూర్జే
లింన్యాసే చ లేఖనం॥ (81)
యోజనం చ చతుష్క్రిశ్శాం
యోగే చ ఎరమాత్మని
గర్జనం నిన్వనే కోపే
వర్జనం త్యాగేంనయో
మార్జనం కధితం మార్జ్యే
మార్జన్ లోధశాఖిని
సజ్జన్ వాచ్యవత్సాధో
సజ్జనం ఘట్టగుల్మకే॥ (83)
సజ్జనా కల్పనాయాం తు
భాజనం యోగ్యపాత్రయో
అర్జున కకుభే పార్థే
కార్తవీర్య మయూరయో (84)
మాతు రేకనుత్తేఽస్యా
దర్జున్ ధవళేన్యవత్
అర్జునంతు తృణేనేత్ర
గదే స్యాదర్జునీ గవి॥ (85)
ఉషాయాం కరతోయాయాం
కుట్టన్యామం చ కృచిత్

అంజన న ఇదికాటుగమనికిని కూడుటకును
సౌవీరాంజనముకును రసాంజనముకును పు
పశ్చిమదిగజముకును బల్లికిని శ్రీ వాయుదేవుని
భార్యకును ఈ శ్రీ పూతకును పేరు

గృంజన పు ఇది వెల్లుల్లికిని న విష మందు
పొదగబడిన పశుమాంసముకును పేరు

లేఖన న ఇది ఛేదించుటకును భుజిపత్రి చెటు
కును వ్రాతకును పేరు

యోజన న ఇది 4 క్రోసుల దూరముకును
కూడికకును పరమాత్మకును పేరు

గర్జన న ధ్వనికిని కోపముకును పేరు

వర్జన న ఇది విడుచుటకును చంపుటకును పేరు

మార్జన న ఇది తుడచుటకును పు యెర్రలోదుగ
చెటుకును పేరు

సజ్జన త్రి ఇది యోగ్యునకును న సేనారక్ష
ణార్థమై శివరముల చుటుపేయు ఆవరణకును
శ్రీ రచించుటకును పేరు

భాజన న ఇది యోగ్యముకును పాత్రముకును పేరు

అర్జున పు ఇది మదిచెట్టుకును కార్తవీర్యారునున

కును నెమలికిని తల్లికి ఒక్కడె పుత్రుడైనవానికిని

త్రి తెల్లనిదానికిని న తృణవిశేషముకును నేత్ర

రోగముకును ఈ శ్రీ గోవుకును అనిరుద్ధుని

భార్యకును ఈశ్వరుని హస్తము వలన బుట్టిన నది

విశేషముకును కుంటెన కత్తెకును పేరు

పుజినం కల్మషేష్టేశే
పుజిన కుటిలేఽన్యవత్ || (86)
లాంఛనం లక్ష్మణే నామ్ని

బంధనం వధ బంధయో ।
జగత్తు ర్గ్నా జంతౌ చ
వచక్సు ర్వాగ్ని విప్రయో ॥

ప్రసూనం వాచ్యవత్సానే
ప్రసూనం ఫల పుష్పయో ।
కానీన కన్యకాజాత
తనయే వ్యాసక్లర్థయో || (88)
కాననం వివనే గోహే

పరమేష్ఠముఖేఽప చ ।
కాంచన కాంచనారే స్వా
చ్చంపకే నాగకేసరే || (89)
ఉదుంబరే చ (పున్నాగే)
ధుత్తూరే హరిద్రాయాం చ
కాంచనీకాంచనం నామ్ని కింజల్క-
కుహనం కాచభాజనే ॥

గోలకే చాధ
శకుని స్సౌబలేకరణే భగే ।

రోచనా రక్తకల్పారే
రోచన కూట శాల్మలౌ || (91)
మంగళ్యేఽప చ గోవత్తే
రోచనా రుచిరస్త్రయాం ।
వ్యసనం త్వశుభే సత్తా

వృజిన న ఇది పాపముకును కష్టము కును
త్రి కుటిలునకును పేరు
లాంఛన న ఇది చిహ్నముకును నామధేయము
కును పేరు

బంధన న ఇది చంపుటకును కట్టుటకును పేరు
జగత్తు పు ఇది అగ్నికిని జంతువుకును పేరు
వచక్సు త్రి ఇది వాచాలునకును బ్రాహ్మణున
కును పేరు

ప్రసూన త్రి ఇది పుతీన దానికిని న ఫలము
కును పుష్పముకును పేరు

కానీన పు ఇది కన్యాయందు పుతీనవానికిని
వ్యాసమునికిని కరునకును పేరు

కానన న ఇది అడవికిని గృహముకును బ్రహ్మ
యొక్క ముఖముకును పేరు

కాంచన పు ఇది దేవకాంచనపు చెటుకును
సంపెంగచెటుకును నాగకేసరపు చెటుకును మేడి
చెటుకును ఉమ్మెత్త చెటుకును ఈ స్త్రీ పసపున
కును న బంగారు కును పద్మకింజల్కముల
కును పేరు

కుహన న ఇది గాజుపాత్రకును ఉండకును
పేరు

శకుని పు ఇది దుర్యోధనుని మంత్రియగు శకునికిని
8వ పంచాంగ కరణముకును ఎఱికిని పేరు

రోచన స్త్రీ ఇది యేరకలువకును పు ఎన్న
బూరుగచెటుకును కలుక్రానుగచెటుకును స్త్రీ
గోరోచనముకును సుందరమైన స్త్రీకిని పేరు

వ్యసన న ఇది దు ఖముకును ఆసక్తికిని సురా

పాన స్త్రీ మృగయాదిః॥ (92)
 దైవ నిష్ఠఫలే పా
 విపత్నా నిష్ఠలోద్యమే
 ఉదానోఽవృధరావర్తే
 మరుత్సర్ప విశేషయో ॥ (93)
 ఉద్దాన ముదతే చుల్యాం

విలగ్నీ లగ్న మధ్యయో ।

సంధానం స్వాదభిషే
 తథాఽంఘటనేఽచ॥ (94)
 రాధనం రాధనే ప్రాప్తి
 రాధనం తోషణోఽచ॥
 సాధనం నిర్వృతా మేధ్రే
 సైన్యే సద్దా గతో వధే ॥ (95)
 ఉపాయే మృత సంస్కారే
 దానోఽనుగమే ధనే ।

ప్రధానస్తు మహామా (త్యే) త్రే
 ప్రకృతౌ ఎరమాత్మని॥
 ప్రజ్ఞాయాం చ ప్రధానంస్యా
 దేకత్వేను సుధోత్రమే ।
 గ్రామీణో గ్రామసంభూతే ।
 గ్రామీణ శ్శునివాయన॥ (97)
 పారీనో మీనభేదే స్యా
 త్పారకే గుగులుద్రుమే ।
 కౌలీనం స్వాత్మనీ లీనత్వే
 గుహ్యే జన్యే కుకర్మణి ॥ (98)

పానాది సప్తవ్యసనములకును దైవము వలన
 సంభవించు కషముకును పాపముకును ఫలహీన
 ప్రయత్నముకు పేరు
 ఉదాన పు ఇదినాభికిని ఉదానవాయువుకును
 సర్పవశేషముకును పేరు
 ఉదాన త్రి ఇది బయలువెడలిన దానికిని న
 పొయికిని పేరు

విలగ్న త్రి ఇది తగులుకొన్నదానికిని నడుము
 కును పేరు

సంధాన న ఇది పానకాలమందు పుచ్చుకొను
 సంజుడు మాంసముకును కూర్చుటకును పేరు
 రాధన న ఇది పూజించుటకును పొందుటకును
 సంతోషించుటకును పేరు

సాధన న ఇది నాశముకును శిశ్నముకును
 సైన్యముకును నదికిని నడచుటకును చంపుట
 కును ఉపాయముకును మరణించినవానికిజేయు
 దహనాదిక్రియలకును సాధించుటకును కూడా
 వెళ్ళుటకును ధనముకును పేరు

ప్రధాన పు ముఖ్యునకును న మాయారూప
 మగు నీశ్వరశక్తికిని పరమాత్మకును ప్రజ్ఞకును
 ఒక్కటియగుటకును సజాతీయ శ్రేష్ఠునకును
 పేరు

గ్రామీణ త్రి ఇది గ్రామమందుపుటిన దానికిని
 కుక్కకును కాకికిని పేరు

పాలీన పు ఇది పేయికోరలుగల మత్స్య వశేషము
 కును ఉపాధ్యాయునకును గుగిలపుచెటుకును పేరు
 కౌలీన న ఇది సత్కుల ప్రసూనత్వముకును
 మర్మాంగముకును యుదముకును దుష్కర్మ

కౌశేయకే విహంగాది
పశూనాం సంగరేఽపి చ |
కౌషీనం స్యాదకార్యే స్యా
ద్భూవ్యా చీరప్రదేశయో || (99)
విక్లిన్నో జరయా జీర్ణే
శీర్ణే చాద్రే చ వాచ్యవత్ |
ఆపన్న సువిపత్తా స్యా
త్రాప్తే వాచ్యవదీరిత || (100)
విపన్న కథితో నష్టే
విపన్నశ్చ భుజంగమే |
విచ్చిన్నం చ సమాలభ్యే
విపన్నే కుటిలేఽన్యవత్ || (101)
సంపన్నం సాధితే ప్రోక్తం
సంపత్తిసహితేఽన్యవత్ |
తమోఘ్న సూర్యవహ్నిం దు
బుద్ధ శంకర విష్ణుషు ||

విషఘ్నాఖ్యా శిరీషే స్యా
త్రివృతా మృతయోరపి |
శిఖీ వహ్నా బలీవర్తే
శరే కేతుగ్రహే ద్రుమే ||
కేకే కుక్కుటయోశ్చాధ
శిఖీచూడాన్వితేఽన్యవత్ |
శాఖీ స్యాత్పాదపే వేదే
తురుష్కైఃఖ్యజనేఽపి చ ||
ఖడ్గీ ఖడ్గాయుధే ఖడ్గే
శృంగీ నాగ ద్రుమా ద్రిషు |

కును పట్టుబట్టుకును పశు పక్ష్యాదుల యుద్ధము
కును పేరు
కౌషీన న ఇది పాపకృత్యముకును పురుష
మర్మాంగముకును గోచిగుడకును పేరు
విక్లిన్న త్రి ఇది ముదిమిచేతోశిథిలమైన దానికిని
చినిగిన దానికిని తడిసిన దానికిని పేరు
అపన్న త్రి ఇది అక్షరకాగ్రాడిన దానికిని
పొందబడిన దానికిని పేరు
విపన్న త్రి ఇది నష్టమైనదానికిని పు పాముకును
పేరు
విచ్చిన్న త్రి కుంకుమాదులమైపూతకును అపదను
బొందిన దానికిని కుతీలమైన దానికిని పేరు
సంపన్న త్రి సాధించబడినదానికిని సంపదలతో
గూడుకొన్నవానికి పేరు
తమోఘ్న పు ఇది సూర్యునకును అగ్నికిని
చంద్రునకును బుద్ధదేవునకును శివునకును
విష్ణునకును పేరు
విషఘ్న పు ఇది దిరిశైన చెటుకును తెల్ల తెగడ
కును తిప్పతీగకు పేరు
శిఖీ పు ఇది అగ్నికిని వృషభముకును బాణము
కును కేతుగ్రహముకును వృక్షముకును నెమలి
కిని కోడికిని త్రి జుటుకల దానికిని పేరు
శాఖీ పు ఇది వృక్షముకును వేదముకును
తురకవానికిని పేరు
ఖడ్గీ పు ఇది ఖడాయుధముకును ఖడవృగము
కును పేరు శృంగీ పు ఇది ఎనుగకును చెటు
కును పర్వతముకును పేరు

సాదీ తురంగ మాతంగ
రథారోహిష కద్యతే॥ (105)
పత్రీ శ్వేనే రధే కాండే
ఖగ ద్రు రధికా ద్రిషు॥

వజ్రీ దశబలే శక్రే
వాజీ బాణా శ్వ పక్షిషు॥

చక్రీ కులాల వైకుంఠ
కోకా వా గ్రామజాలిషు॥

ధన్వీ ధనుర్ధరే పార్దే
విద్యు కకుభ ద్రుమే॥ (107)
కృతీ స్యాత్పండితీయోగ్యే
సాశీ పాశధర్మపుత్రా॥

నంది హరప్రతిహరే
గర్దభాండే వటద్రుమే॥ (108)
నందినీ తు ననందాయాం
ధేన్వాం సురసరిత్యం॥
రోహి రోహత కేశ్వత్త
వటపాదమయోరపి॥ (109)
హలీ బలే కృషీ కే స్యా

దళీ వృశ్చిక భృంగయో ।
వర్ణీ స్వాల్లేఖకే చిత్రక
రే స్యాద్భ్రహ్మచారిణి॥ (110)
శిల్పీ తు వాచ్యవత్కారో

సాదీ పు ఇది గుర్రపు రౌతుకును మావటి
వానికిని రథము నడపు వానికిని పేరు
పత్రీ పు ఇది దేగకును రథముకును బాణము
కును పక్షికిని వృక్షముకును రథికునకును
పర్వతమునకును పేరు
వజ్రీ పు ఇది బుద్ధదేవునకును ఇంద్రునకును పేరు
వాజీ పు ఇది బాణముకును గుర్రముకును
పక్షికిని పేరు
చక్రీ పు ఇది కుమ్మరివానికిని విష్ణువుకును
చక్రవాక పక్షికిని సర్పముకును అనేక గ్రామాధి
పతికిని పేరు

ధన్వీ పు ఇది ధనుస్సుపటిన వానికిని అరునున
కును నేర్పరికిని మదిచెటుకును పేరు
కృతీ పు ఇది విద్వాంసునకును సజనునకును పేరు
పాశీ పు ఇది పాశమును ధరించిన వానికిని
వరుణదేవునకును పేరు

నంది పు ఇది నందికేశ్వరునకును కలజువ్వి
చెటుకును ముట్టిచెటుకును పేరు
నందినీ స్త్రీ ఇది అడుబిడకును నందినీ ధేనువు
కును అకాశగంగకును పేరు
రోహి పు ములుమోదుగచెటుకును రావిచెటు
కును ముట్టిచెటుకును పేరు
హలీ పు ఇది బలరామునకును వ్యవసాయదారు
నకును పేరు

అక పు తేలుకును తుమ్మెదకును పేరు
వర్ణీ పు వ్రాతగానికిని చిత్తరువులు వ్రాయువాని
కిని బ్రహ్మచారికిని పేరు
శిల్పీ పు ఇది వడ్రము మొదలగు పనులు చేయు

నగ్నికాయాం చ శిల్పినీ ।

కామీ స్వాత్మాముకేచక్ర

వాకే పారావతే ౨౦౮ చ ॥

గోమీ చోపానకే ఫేరా

వాగ్మీ వాచస్పతే పటా

చర్మీలకపాణౌ స్వా

ద్భూర్దే భృంగరిలావ ॥ (112)

అద్రి స్వాద్యాచకే (యత్నే) ౨౦౯ స్వా

త్యేవకే చ వివాదిని

స్వామీ ప్రభౌ విశాఖే చ

రాగీరక్తే చ కాముకే ॥ (113)

ధ్వజీశైలే రధే వి ౨౦౯

భుజంగమ తురంగయో ।

భోగీ భుజంగమే రాజ్ఞి

గ్రామిణ్యాం నావతే ౨౧౦ చ ।

విహాయ మహాషీం చాన్య

రాజయో ౨౧౧ భోగినీ ।

ద్యువా త్వభినవే భానౌ

ప్రేత్వా మరుతి

(పారకే) వా నవే ॥ (115)

రాజా ప్రభౌ నృపే చంద్రే

యత్నే ౨౧౨ త్రియ శక్రయో ।

అధ్వా వర్షాని సంస్తానే

స్వాదవన్మంద కాలయో ॥

వానికిని శ్రీ సమర్థాదని పడుచుకును పేరు

కామీ పు ఇది విటునకును చక్రవాక పక్షికిని

పావురముకును పేరు

గోమీ ఎ ఇది ఉపాసకునకును నక్కకును పేరు

వాగ్మీ పు ఇది బృహస్పతికిని సమరునకును పేరు

చర్మీ పు ఇది డాలుపటిన వానికిని భుజిపత్రి చెటు

కును భృంగరిణియను శివ ద్వారపాలునకును పేరు

అద్రి పు ఇది యాచకునకును సేవిండు వానికిని

వివాదను బొందిన వానికిని పేరు

స్వామీ ఎ ఇది బ్రహ్మకును కుమార స్వామికిని పేరు

రాగీ పు ఇది అనురాగముగల వానికిని ఎటున

కును పేరు

ధ్వజీ పు ఇది పర్వతముకును రథముకును

బ్రాహ్మణునకును సర్పముకును అశ్వముకును పేరు

భోగీ పు ఇది సర్పముకును రాజుకును నీలిచెటు

కును మంగలి వానికిని పేరు

భోగినీ శ్రీ ఇది రాణి గాక రాజుయొక్క భోగార

మైన శ్రీకిని పేరు

ద్యువా పు ఇది లేత సూర్యుని పేరు

ప్రేత్వా పు ఇది వాయువుకును ఇంద్రునకును

పేరు

రాజా పు ప్రభువుకును రాజుకును చంద్రున

కును యశునకును రెండవ జాతివానికిని ఇంద్రు

నకును పేరు

అధ్వా పు ఇది త్రోవకును పురమునకు వెలుపలి

ప్రదేశముకును శిఖరముకును కాలముకును

పేరు

ధన్వా జాంగలదేశే స్యా
ద్ధన్వ చాపేష్టలేఽచ |
ఆత్మాదేవా మనో బ్రహ్మ
స్వభావ ధృతి బుద్ధిషు || (117)
ప్రయత్నే చావ్యధ
గ్రావా ప్రస్తరే జలదే గిరా |

బ్రహ్మో విరించ ద్విజయో
రృత్విశ్చంద్రార్క యోగయో || (118)
బ్రహ్మ ప్రోక్తం తపోఽధ్యాత్మ
వేద జ్ఞానేషు సూరిభి |
అర్వా చ కుత్సితే వాహే
వృషో కర్ణ మహేంద్రయో ||
యువా స్యాత్తరుణీ శ్రేష్ఠ
నిసర బలశాలిని |
ఎర్వ స్యాదుత్సవే గ్రంథా
ప్రస్తావే లక్షణాంతరే || (120)
దర్శప్రతిపదో స్పంధా
విషువత్ప్రభృతిష్విప |
భర్మ స్వర్ణే భృతౌ భారే
చర్మ స్యాద్వల్మల త్వచో ||

కర్మవ్యాప్యే క్రియాయాంచ

వర్మ నేత్ర ఛదా ధ్వనో |
వర్మ దేహే ప్రమాణాతి
సుందరాకారయో రపి ||
నద్మ స్యాన్మందితే నీరే

ధన్వా పు ఇది మైదానముకును న ధనస్సుకును
ప్రదేశముకును పేరు
ఆత్మ పు ఇది శరీరముకును మనస్సుకును
పరబ్రహ్మకును స్వభావముకును ధైర్యముకును
బుద్ధికిని ప్రయత్నముకును పేరు
గ్రావా పు ఇది రాతికిని మట్టుకును పర్వతము
కును పేరు

బ్రహ్మ్యే య ఇది బ్రహ్మకును బ్రాహ్మణునును
అచార్యునకును పంచాంగయోగ విశేషముకును పేరు
బ్రహ్మ న తపస్సుకును పరమాత్మకును వేదము
కును బ్రహ్మజ్ఞానముకును పేరు
అర్వా త్రి ఇది కుత్సితునకును య అశ్వముకును పేరు
వృషా పు ఇది కరునకును ఇంద్రునకును పేరు
యువా త్రి ఇది యౌవన వంతునకును శ్రేష్ఠమైన
దానికిని స్వతస్సదమైన బలము గల వానికిని పేరు
పేర్వ న ఇది ఉత్సవముకును కణుపునకును
సమయముకును లక్షణ విశేషముకును అమా
వాస్య ప్రతిపత్తుల సంధికాలముకును సంక్రమణ
విషువదాది పుణ్యకాలములకును పేరు
భర్మ న ఇది బంగారుకును కూలికిని బరువు
కును పేరు చర్మ న ఇది నారపటకును త్వగింద్రి
యముకును పేరు

కర్మ న ఇది సాధనము (లేక కర్తకర్మక్రియల
యందలి రెండవది) క్రియకును పేరు

వర్మ న ఇది కనురెప్పకును మారముకును పేరు
వర్మ న ఇది శరీరముకును పరిమితికిని మిక్కిలి
సుందరమగు నాకారముకును పేరు
సద్మ న ఇది గృహముకును జలముకును పేరు

చద్రశార్వా పదేశయో ।
ధామ దేహే గృహేరశ్మా
స్థానే జన్మ ప్రభావయో ॥

ప్రేమ నర్మణీ చ స్నేహే
వ్యోమ వారి విహాయసో ।
పక్ష్మనూత్రాది సూక్ష్మాంశే
కింజల్కే నేత్రలోమని॥
లక్ష్మవిహేన ప్రధానే స్వా
దశని పవివిద్యుతో ।

అరత్ని కఫణౌ హస్తే
నప్రకోష్ఠతలాంగళా ॥ (125)
సేనానీ కార్తికేయే స్వా
త్తధా సేనావతావం ।
ప్రౌదినీ వజ్రతటితో

కామినీ భరువందయో ॥
వావానీ స్వాత్తరంగిణ్యాం
సేనా సైన్యప్రభేదయో ।
వర్తనీ తర్కులండే స్వా
ద్వర్తనీ మలినే పథి ॥ (127)

బోధనీ బోధ ఎప్పలో
ర్బోధనం గంధబోధనే ।
వాణినీ నర్తకే మత్త
విదగ్ధవనిలాసు చ ॥ (128)
రజనీ నీలికా లాజ్జా

భద్మ న ఇది కుటిలత్వముకును మిషకును పేరు
ధామ న ఇది శరీరముకును గృహముకును
కిరణముకును సానముకును పుటుగకును
ప్రభావముకును పేరు

ప్రేమ న ఇది పరిహాసముకును స్నేహముకును పేరు
వ్యోమ న ఇది జలముకును అకాశము కును పేరు
పక్ష్మ న ఇది ధారము మొదలయిన వాటి యేవకును
పుష్ప కేసరముకును రెప్పల వెంట్రుకలకును పేరు
లక్ష్మ న ఇది గురుతుకును ముఖ్యముకును పేరు
అశని : పు ఇది వజ్రాయుధముకును మెరుపు
కును పేరు

అరత్ని పు మోచేతికిని మూరకును లొడితెడు
ప్రమాణముకును పేరు
సేనానీ పు ఇది కుమారస్వామికిని సేనానాయ
కునకును పేరు
ప్రౌదినీ శ్రీ ఇది వజ్రాయుధముకును మెరుపున
కును పేరు

కామినీ శ్రీ శ్రీకిని బదనికెకును పేరు
వావానీ శ్రీ ఇది నదికిని సేనకును సేనావిశే
షముకును పేరు
వర్తనీ శ్రీ ఇది నూలువడుకు రాట్నమందలి
మణి ముదకును త్రి మలినమైన దానికిని త్రి
మూరముకును పేరు

బోధనీ శ్రీ ఇది తెలియుటకును ఎప్పులి చెటు
కును న పరిమళింపజేయుటకును పేరు
వాణినీ శ్రీ ఇది నాట్య శ్రీకిని మదించిన శ్రీకిని
ప్రౌఢ శ్రీకిని పేరు
రజనీ శ్రీ ఇది నీలిచెటుకును లక్ష్మ కును

హరిద్రాయామినీషు చ |
నళినీ పద్మినీ ఎద్మ
వ్యోమసంధు సరోవరే || (129)
నళికాయాం చ నళినీ
నళినం కమలే జలే |
మాలినీ వృత్తభేదే స్యా
స్మాలాకార స్త్రయామస ||
చంపానగర్యాం గౌర్యాంచ
మందాకిన్యాం చ మాలినీ |

శంఖినీ శ్వేతపున్నాగే
చౌరపుష్పం వధూభిది || (131)
పద్మినీ స్త్రీవిశేషే స్యా
త్సరస్యామంబుజేఽప చ |
హస్తినీ గజయోషాయాం
నారీ భేదే చ హస్తినీ || (132)
సంధినీ తు వృషాక్రాంతా
కాలద్దుగవో నృప్తలా |

భట్టినీ ద్విజభార్యాయాం
నాట్యోక్త రాజయోషతి ||

రేచనీ త్రివృతా దంతీ
గుడరోచనికాసు చ |
అర్చో ఘ్ని తాళమూల్యాంస్యా
దర్శోఽన్యన్యోఽన్య చ || (134)
శలఘ్ని శస్త్రభేదే స్యా
ద్వ్యుక్తాళ్యాం కరంజకే |
అనన్దీ స్యాదవృత్తాంత

పసపునకును రాత్రికిని పేరు
నళినీ స్త్రీ ఇది పద్మసమూహముకును పద్మ
సామాన్యముకును అకాశగంగకును పద్మసరస్సు
కును లతావిశేషముకును పేరు
నళినీ న ఇది పద్మముకును ఉదకముకును పేరు
మాలినీ స్త్రీ ఇది మాలినీ వృత్తముకును పూల
దండలగుచ్చెడు స్త్రీకిని చంపా పటణముకు
పార్వతికిని అకాశగంగకును పేరు

శంఖినీ స్త్రీ వెలిపొన్న చెటుకును కట్టె చెటు
కును శంఖినీ జాతి స్త్రీకిని పేరు
పద్మినీ స్త్రీ ఇది పద్మినీ జాతి స్త్రీకిని పద్మ సరస్సు
కును పద్మముకును పేరు
హస్తినీ స్త్రీ ఇది ఆడుయేనుగకును హస్తినీ జాతి
స్త్రీకిని పేరు
సంధినీ స్త్రీ ఇది వెదగొనుటచేత వృషభముచేత
నెక్కబడిన గోవుకును అకాలమందు పాలిచ్చు
యావుకును పేరు

భట్టినీ స్త్రీ ఇది బ్రాహ్మణుని భార్యకును నాట్య
భాషయందు పటపుదేవిగా కళతరమైన రాజభార్య
కును పేరు

రేచనీ స్త్రీ ఇది తెల్లతెగడకును నాగదంతి చెటు
కును కంపల్లమనెఱ గంధ ద్రవ్యముకును పేరు
అర్చో ఘ్ని స్త్రీ ఇది తేగకును పు కందదుంపకును
పేరు

శలఘ్ని స్త్రీ ఇది ఖరంగికిని తేలుమణి చెటుకును
క్రానుగ చెటుకును పేరు

అనన్దీ స్త్రీ ఇది అంత పురపరిచారికయగు యౌవన

పురప్రేక్ష్యస్త్రయాం ధునా॥

సూచనా వ్యధనే దృష్టే

గంధనేత్రభినయేకౌచః ।

భావనా లేవనే ధ్యానే

వేదనా జ్ఞానదు ఖయో ॥

కుహనా దంభచర్యాయా

మీర్ష్యాశౌ కుహన పున ।

పూతనా రాక్షసీభేదే

హరీతక్యాం చ పూతనా॥ (137)

చేతనా సంవిదిప్రోక్తా

వాచ్యవత్ప్రాణీని స్మృతా ।

ప్రసన్నా మదిరాయాం స్యా

త్రుసాదసూతేనృవత్ ॥

లలనా నాడికాభేదే

జిహ్వాయాం వరయోఽతి ।

శ్లేష్మఘ్నీ కథితా మల్యాం

కంఠాక్షక ఘోషాయో ॥ (139)

★ అథ నాంత శ్చతుర్వర ★

మహాధనం మహామూల్యే

సువస్త్ర స్వల్పకేకౌచః ।

తపోధన స్తాపసే స్యాన్ముం

డీ ర్యాం చ తపోధనా ॥

ఆరాధనం తోషణో స్యా

త్వాప్తో చ ఎచనేకౌచః ।

ఉపధానం విషేకౌచ స్యా

దేండుకే ప్రణయేకౌచః ॥

ప్రణీధానం ప్రయత్నే స్యా

శ్రీకిని నదికినిపేరు

సూచనా శ్రీ ఇది బాధించుటకును చూపునరును

కొండెములు చెప్పుటకును అభినయముకును పేరు

భావనా శ్రీ ఇది పూతకును ధ్యానించుటకును పేరు

వేదనా శ్రీ ఇది జ్ఞానముకును దు ఖము కును పేరు

కుహనా శ్రీ ఇది దంభాచారముకును పు

అసూయా స్వభావము గలవానికిని పేరు

పూతనా శ్రీ ఇది పూతనయనురక్త్యం కిని

కరకచెటుకును పేరు

చేతనా శ్రీ ఇది బుదికిని త్రి ప్రాణము గల

దానికిని పేరు

ప్రసన్నా శ్రీ ఇది కల్లుకును త్రి నిర్మల మైన

దానికిని పేరు

లలనా శ్రీ నరములలోని భేదముకును

నాలుకకును ఉత్తమ శ్రీకిని పేరు

శ్లేష్మఘ్నీ ఇది మల్లిచెటుకును కంఠాక్షమను

గంధద్రవ్యముకును నల్లగగెర చెటుకును పేరు

మహాధన త్రి గొప్ప విలువగల దానికిని న

విలువ గల వస్త్రముకును అందుగ బంకతో చేసిన

ధూపద్రవ్యముకును పేరు

తపోధన పు ఇది మునీశ్వరునకును శ్రీ చిత్రి

కూరకును పేరు

ఆరాధన న ఇది సంతోషించుటకును పొందుట

కును పరిపక్వముకును పేరు

ఉపధాన న ఇది విషముకును తలగడాకును

ప్రేమకును పేరు

ప్రణీధాన న ఇది ప్రయత్నముకును ప్రవేశించుట

త్రవేశే చ సమావౌతా
ఆయోధనం వధే యుద్ధే
ఽవలగ్నో మధ్యలగ్నయో

అభిజన కులే ఖ్యాతౌ
జన్మభూమ్యాం కులధ్వజే!

భవేత్పుణ్యజనో యత్నే
రాక్షసే నిజ్జనేఽచ॥
విసర్జనం పరిత్యాగే
దానే సంప్రేక్షణేఽచ॥
పుష్కరస్థితో నీచే
మూరే చాధ
ప్రయోజనంకార్య హేత్వో

ర్నిధువనం సురతే
కంపనేఽచ॥
అనూచానో వినీతే స్యా
త్సాంగవేదవిచక్షణే॥ (145)
అవాచీన మవాగర్దే
విపర్యస్తే చ వాచ్యవత్॥
ప్రవచనం స్మృతం వేదే
ప్రక్షప్తవచనేఽచ॥ (146)
వైరోచనస్తు సుగతే
బలిదైత్యార్కృచ్ఛాత్రయో ।
విరోచనోఽర్కే దహనే
చంద్రే ప్రహ్లాదనందనే॥
ఆతంచనం ప్రతీవా

కును కూడుకొనుటకును పేరు

ఆయోధన న ఇది చంపుటకును యుద్ధముకును పేరు
అవలగ్న పు ఇది నడముకును త్రి తగులుకొన్న
దానికిని పేరు

అభిజన పు ఇది వంశముకును ఖ్యాతికిని పుటిన
దేశముకును వంశపరంపరగా వచ్చుచున్న చిహ్న
ముకును పేరు

పుణ్యజన పు ఇది యక్షునకును రాక్షసునకును
సజనునకును పేరు

విసర్జన న ఇది విడచుటకును ఈవిడికిని పంపం
చుటకును పేరు

పుష్కరస్థ పు ఇది నీచునకును మూఢునకును
పేరు

ప్రయోజన న ఇది కార్యముకును కారణము
కును పేరు

నిధువన న ఇది సురతముకును చలించుటకును
పేరు

అనూచాన పు ఇది వినయముగల వానికిని
సాంగవేదాధ్యయనము చేసినవానికిని పేరు
అవాచీన త్రి తలవంచుకొన్నదానికిని వ్యత్యస్త
మైన దానికిని పేరు

ప్రవచన న ఇది వేదముకును గొప్ప వాక్యము
కును పేరు

వైరోచన పు ఇది బుద్ధదేవునకును బలిచక్రవర్తి
కిని సూర్యుని పుత్రునకును పేరు

విరోచన పు ఇది సూర్యునకును అగ్నికిని
చంద్రునకును ప్రహ్లాదుని కుమారునికిని పేరు

ఆతంచన న ఇది తోడు పెటుటకును వేగము

జవనా ప్రియనేషు చ |
అభివన్ద్వపరార్థే భి
ద్రుతే గ్రస్తే విపద్గతే || (147)

అతిపన్న స్మృతో ధీరై
ర్విజ్ఞాతేఽంగీకృతేఽచ |
సమాపన్నం సమాప్తే స్వా
త్ప్రాప్తేక్షేష్టే వధేఽచ ||

భవే త్రుజననం యోనౌ
జన్మని ప్రగమేఽచ |
ఆకలనం నిబంధే స్వా
దాకాంక్షా పరిసంఖ్యయో ||
సంమూర్చన మభివ్యాప్తౌ
సంమూర్చా మోహయోరపి |
నిర్యాతనం వైరశుద్ధౌ
దానేన్యాసార్పణేమతే || (151)
కపీతనం గర్దభాండ
శిరీషా మ్రాతకేఽచ |

అశ్వజే చ
సముత్తాన ముద్యమే
రోగనిర్ణయే || (152)
ఆచ్ఛాదనం సంసధా నే
స్మృతం వస్త్రే ప్రవారణే |
రాజాదనం క్షీరికాయాం
ప్రయాశా కింశుకేఽచ ||
క్రౌంచాదనస్తు ఎపుల్యాం
చించోటక మృణాళయో |

కును తృప్తపొందుటకును పేరు
అభివన్ద్వ (త్రి ఇది అపరాధము చేసినవానికిని
తరుమబడినవానికిని శత్రువుచే నాక్రమించబడిన
వానికిని ఆపత్తును బొందిన వానికిని పేరు
అతిపన్న (త్రి ఇది తెలియబడినదానికిని అంగీకరిం
చబడినదానికిని పేరు
సమాపన్న (త్రి ఇది సమాప్తపొందించబడిన దాని
కిని పొందబడినదానికిని క్షేళపెటబడిన దానికిని
వధకును పేరు

ప్రజనన న ఇది భగముకును పుటుగకును
శీఘ్రగమనముకును పేరు
ఆకలన న కటుటకును పదప్రశ్నకును లెక్క
పెటుటకును పేరు

సంమూర్చన న అంతటా వ్యాపించుటకును
మూర్చిల్లుటకును మోహమును బొందుటకును పేరు
నిర్యాతన న ఇది పగదీర్చుకొనుటకును ఈవికిని
దాచినధనమును మరలనిచ్చుటకును బుద్ధికిని పేరు
కపీతన న ఇది కలజువ్విచెటుకును దిరెన
చెటుకును అంబాశవృక్షముకును రావిచెటుకును
పేరు

సముతాన న ఇది ప్రయత్నముకును వ్యాధిని
నిశ్చయించుటకును పేరు

ఆచ్ఛాదన న ఇది కప్పుటకును వస్త్రముకును
నోషేధించుటకును పేరు

రాజాదన న పాలచెటుకును మొరళిచెటుకును
మోదుగచెటుకును పేరు

క్రౌంచాదన పు ఇది రావిచెట్టుకును తృణవిశేష
ముకును తామరతూడుకును పేరు

ఉత్పాదనం నముల్లేఖో
 ద్వాహనోద్వర్తనేషు చ॥
 వృక్షాదన శృలదళే మధు
 (క్షుద్ర) చృత్రకురారయో
 వృక్షాదనీ స్మృతా వందా
 విదారీగంధయోరప॥(155)
 నదాదానోఽబ్ర మాతంగే
 హేరంబే గంధాన్వని
 ల(ఎ)వదానం చేతి వృత్త
 కర్మఖండనయోరప॥(156)
 కుచందనం చ ఎత్రాంగే
 ద్రుభేదే రక్తచందనే
 ఆన్మందనం తిరస్కారే
 రణో నంశోఽణ్యోఽప చ॥
 నంవననం నమాలోచే
 వశీకారే ప్రకీర్తితం
 వివాడనం చ వాంసాయాం
 మర్దనే చ విడంబనే॥(158)
 జలాటనో లోవాన్పుష్ప
 జలూకాయాం జలాటనీ
 ప్రస్ఫోటనం భవేత్పూర్వే
 తాడనే చ ప్రాశనే॥(159)
 ఉత్పతనం నముత్పత్తై
 తథోద్వగమనేఽప చ
 ఉద్వర్తనం చోత్పతనే
 వృషావృత్తావిలేపనే॥(160)
 నమాదానం నఎ చీర
 ప్రాణో నిత్యకర్మణా

ఉతాదన పు ఇది ఎత్తిపొడుపు మాటుకును
 వివాహముకును ఎగురుతుకును పేరు
 వృక్షాదన పు ఇది రావిచెటుకును తేనె పటు
 కును గండ్రగొడలికిని ఈ శ్రీ బదనకెకును
 ముయ్యాకుపొన్న చెటు కును పేరు
 సదాదాన పు ఇది ఐరావతముకును విఘ్నేశ్వరు
 నకును మదపుటేనుగకును పేరు
 అవదాన న ఇది పూర్వమందు గతించిన పరిశుద
 వ్యాపారముకును ఖండించుటకును పేరు
 కుచందన న ఇది రక్తచందనసదృశమగు కాషవిశేష
 ముకును వృక్షవిశేషముకును రక్తచందనముకును పేరు
 ఆన్మందన న ఇది తిరస్కరించుటకును యుద
 ముకును తంపజేయుటకును పేరు
 సందనన న అలోచించుటకును స్వాధీనము
 చేసుకొనుటకును పేరు
 వివాడన న ఇది వాంసంచుటకును కొటుట
 కును పరిహాసముచేయుటకును పేరు
 జలాటన పు ఇది రాబులుగుకును ఈ శ్రీ
 జలగకును పేరు
 ప్రస్ఫోటన న ఇది చేటుకును కొటుటకును
 ప్రకాశించుటకును పేరు
 ఉత తన న ఇది పుటుగకును ఎగురుతుకును
 పేరు
 ఉద్వర్తన న ఇది ఎగురుతుకును దొరలు తుకును
 నలుగురికిని పేరు
 సమాదాన న ఇది లెస్సగా గ్రహించుటకును
 నిత్యకర్మను పేరు

నంయమనీ ప్రతే పుర్యాం
నంయమనీ యమన్య చ॥
నిశమనం శ్రుతౌ ద్రష్టౌ
దృష్ట్యైలోచే నిశామనం॥

ప్రతిమానం ప్రతిచ్ఛాయా
గజదంతాంతరాళయో ॥
లభిమానస్మితో జ్ఞానే
గర్వే ప్రణయ వాంఛయో ।
లభిష్టానం పురే చక్రే
ప్రభావేఽధ్యానేఽప చ॥
వర్తమాన ప్రశ్నభేదే
శరావైరండవిష్టుషు॥

మాలుధాన శ్చిత్రసర్పే
మాలుధానీ లతాంతరే॥ (164)
ప్రతియత్నస్తు సంస్కార
లిప్సోపగ్రహణోషు చ॥
భవేదుదయనో వత్స
రాజేగప్త్యమునావప ॥ (165)
వివాననం విహుతే స్వా
త్పింజనే తూలధూననే॥
సంవాహనం వాహనేఽప
భారాదే రంగమర్తనే॥
ఉద్వాహరం ద్విసీత్యేస్వా
ద్రజ్వా ముద్వాహనీమతా॥
మహాసేనో విశాఖే స్వా
న్మూసో సైన్యపతావప ॥ (167)

సంయమనీ శ్రీ ఇది వ్రతముకును యముని
పటణముకును పేరు
నిశమన న ఇది వినుటకును చూచుటకును పేరు
నిశామన న ఇది చూచుటకును ఆలోచించుట
కును పేరు
ప్రతిమాన న ఇది ప్రతిబింబముకును ఎనుగ
రెండుదంతముల నడిమి భాగముకును పేరు
అభిమాన పు జానముకును గర్వముకును
ప్రేమకును వాంఛకును పేరు
అభిష్టాన న ఇది పటణముకును బండి చక్రము
కును ప్రభావముకును ఆక్రమించుటకును పేరు
వర్తమాన పు ఇది అభినయమందలి ప్రశ్నవిశేష
ముకును మూకుడుకును ఆముదపుచెటుకును
విష్టువుకును పేరు
మాలుధాన పు ఇది ముర్రబాముకును ఈ శ్రీ
లతావిశేషముకును పేరు
ప్రతియత్న పు ఇది గుణాతిశయమును గలిగించు
టకును అభిలాషకును చెరపెటుకును పేరు
ఉదయన పు ఇది వత్సరాజుకును అగస్త్యమహా
మునికిని పేరు
విహునన న ఇది విఘ్నముకును విల్లువలె నుండు
దూదినేకు సాధనముకును దూదేకుటకును పేరు
సంవాహన న ఇది బరువు మోయుటకును
శరీరమును మరించుటకును పేరు
ఉద్వాహన న ఇది రెండుసార్లుదున్నినభూమికిని
ఈ శ్రీ త్రాటికిని పేరు
మహాసేన పు ఇది కుమారస్వామికిని గొప్ప
సేనానాయకునకును పేరు

రసాయనం విడంగే స్వా
జ్జరావ్యాధిజితోషధే ।
రసాయణ ఎక్కి రాజే
విష్కేవ రసాయనం ॥ (168)

కాత్యాయనో వరరుచౌ
గౌర్యాం కాత్యాయనీ మతా
కాషాయవస్త్రవిధవార్ద
జరత్యా మపీష్యతే ॥ (169)
సుదర్శనో వారేశ్చక్రే
మరావత్యాం సుదర్శనా ।
ఆజ్ఞాయా మోషధిభేదే
మేరుజంబ్వాం సుదర్శనా ॥ (170)
నిర్భుత్సనం ఖలీ కారే
లక్ష్మకే చ సమావనం ।

పరిచ్ఛేదే సమాప్తైచ
సమాధానే ప్రమాణే ॥ (171)
అన్వాసనం స్నేహ వస్త్రా
పుపాస్త్రా వనుశోచనే ।
ఉపాసనం శరాభ్యాం
శుశ్రూషాయాం చ వాంసనే ॥
నిరసనం నిరాసే స్వా
ద్యధే నిష్క్రివనే ౨ చ ।
నిర్వాసనం వాంసనే చ
నగరాధే భృవాప్యతౌ ॥ (173)
ఆవేశనం శిల్పగృహే
భూతావేశ ప్రవేశయో ।

సారసనం మేఖలాయా

రసాయన న ఇది వాయువిడంగముకును క్షయ
రోగమును హరించు ఔషధముకును పు గరుత్మం
తునకును న గరళముకును పేరు

కాత్యాయన పు ఇది మునిత్రయమందలి కాత్యాయ
యన నామాంతరము గల వరరుచికిని ఈ శ్రీ
పార్వతికిని సగము వయసు గతించి కాషాయ
వస్త్రములు ధరించిన విధవకును పేరు
సుదర స పు ఇది విష్ణుచక్రముకును శ్రీ స్వర
పటణముకును అజ్ఞకును ఓషధివిశేషముకును
జంబూద్వీప సంజ్ఞా హేతుభూతమగు మేరుపర్వత
మందలి నేరేడు చెటుకును పేరు
నిర్భర్తన న అపకారముకును లత్తుకకును పేరు

సమీపన న ఇది గ్రంథవిచ్ఛేదముకును ముగియు
టకును అంగీకారముకును చంపుటకును పేరు
అన్వాసన న ఇది చమురుగల వస్తువుకును
సేవించుటకును దు భించుటకును పేరు
ఉపాసన న ఇది ధనుర్విద్యాభ్యాసముకును
శుశ్రూషకును వాంసంచుటకును పేరు
నిరసన న ఇది తిరస్కరించుటకును చంపుట
కును ఉమియుటకును పేరు
నిర్వాసన న ఇది చంపుటకును పురము నుండి
వెడలు గొటుటకును పేరు
ఆవేశన న ఇది కంసాలిమొదలగువారు పనిచేయు
శాలకును గ్రహము సోకుటకును ప్రవేశించుట
కును పేరు
సారసన న ఇది మగువల మొలనూలుకును

మురస్త్రీ చ తనుత్రిణాం॥ (174)

ప్రహసనం భవేద్భంగే
ప్రహసితే పయోరపి ।
వరాసనం వాన్పదనే (సుచాప)
షదక ద్వారపాలయో ॥
ఘనాఘనో ఘాతుకమ
త్తదంతినో ర్నిరంతరే
వాసవవర్ష కాబ్జయో ।
సనాతన శ్యాశ్వతకం
సనైరిణో శ్శివే ఎత్తా
ణా మతిథా సునిశ్చలే॥ (176)

శరాసనం తు కోదండే
జలస్తాన నిషంగయో ।
సుయామునో వత్సరాజే
ప్రసాదేఽబ్రాంతరేఽమృతే॥
విస్మానాఖ్యా కువాకే
గంధర్వనగరేఽమృతే ।
సుకర్మాగ్రహయోగే స్యా
త్పుకర్మా దేవశిల్పిని॥ (178)
దుర్వామాఖ్యాఽన గుదజ
ద్వికోశికయోరపి ।
ద్విజన్మాదశనే విలప

భూతాత్మా పుద్గలే విధా ॥
అర్యమా సూర్యభక్తాయాం
నూర్యే చ ఎత్పదైవతే ।
సుదామా భూధరే మేఘ

కవచాదులయొక్క దారార్థము భటులు మొల
నుంచుకొను పటకాకును పేరు

ప్రహసన న ఇది భంగముకును అధికమైన
నవ్వుకును అక్షేపించుటకును పేరు

వరాసన న ఇది జలాధారప్రదేశముకును విటగా
నికిని ద్వారపాలునకును పేరు

ఘనాఘన పు ఇది దుష్టనకును మదపుటేను
గకును దటనకును ఇంద్రునకును వరించుమేఘ
ముకును పేరు

సనాతన త్రి ఇది నాశము లేనిదానికిని పు
విష్ణువుకును శివునకును ఎత్తదేవతల అతిధికిని
త్రి నిశ్చలమైనదానికిని పేరు

శరాసన న ఇది ధనస్సుకును జలప్రదేశము
కును అమ్మలపొదికిని పేరు

సుయామున పు ఇది వత్సరాజుకును ప్రసాద
ముకును మేఘవిశేషముకును విష్ణువుకును పేరు

విస్మాన పు కుత్స్థితునకును గంధర్వులపటణ
ముకును విష్ణువుకును పేరు

సుకర్మా పు ఇది పంచాంగ యోగభేదముకును
దేవతల శిల్పికిని పేరు

దుర్వామా పు ఇది మూలశంక రోగముకును
ఎనుగ జలగకును పేరు

ద్విజన్మా పు ఇది దంతముకును బ్రాహ్మణున
కును పేరు

భూతాత్మా పు ఇది శరీరముకును బ్రహ్మకును పేరు

అర్యమా పు ఇది మంత్రెన చెటుకును సూర్యుని
కిని ఎత్తదేవతావిశేషముకును పేరు

సుదామా పు ఇది పర్వతముకును అగ్నికిని పేరు

విశ్వప్రాసనలచంద్రయో ॥

సుధాన్వా ప్రాధధానుష్ప-

సుధాన్వా విశ్వకర్మణే ।

వనశ్వా గంధమార్ద్రా లే

వంచక వ్యాప్రియోరపి ॥

పరిశ్వా క్రతుకర్మజ్ఞే

యాజ్ఞకే ఎరిచారకే ।

అధర్వా బ్రాహ్మణే వేదే

త్వధర్వ ఎరికీర్తితం ॥

సుఎర్వా త్రిదశే వంశే

శరే ధూవే క ఎర్వణే ।

లలామ చ లలామం చ

లాంఛన ధ్వజ వాజిము ॥

శృంగే ప్రధానే భూషాయాం

రమ్యే వాలధి మండ్రయో ।

ప్రభావే చ

కలాపీ తు ప్లక్ష బద్ధిణ

యోరపి ॥ (184)

ప్రత్యర్థీ కధిత శృత్రా

ప్రత్యర్థీ ప్రతివాదిని ।

కేసరీ తురగే సంహే

మన్వగే నాగకేసరే ॥ (185)

శిఖరీ పాదపీశైలే తథా

పామార్గ కోట్టయో ।

శృంగారీ తు సువేష స్వా

త్రిముకే చ మతంగజే ॥

విలాసీ భోగిని వ్యాఘ్రే

ఎలాశీ వృక్ష రక్షసో ।

విశ్వపా పు ఇది అగ్నికిని చంద్రునకును పేరు
సుధాన్వా పు ఇది మంచి విలుకానికిని దేవశిల్పికిని పేరు

వనశ్వా పు ఇది జవాది ఎల్లికిని నక్కకును పెదపులికిని పేరు

పరిశ్వా పు ఇది యజ్ఞకర్మ తెలిసిన వానికిని యాజికునకును ఉపచారముచేయు వానికిని పేరు

అధర్వా పు ఇది బ్రాహ్మణునకును న పేదము కును పేరు

సుపర్వా పు ఇది దేవతకును పెదురుకును రెల్లుకును పొగకును పర్వముకును పేరు

లలామ న ఇది బిహ్నాకును **లలామ** టెక్కము కును కొమ్మకును ముఖ్యమైనదానికిని అలంకారముకును సుందరమైన దానికిని పెండ్రుకలు గలతోకకును తిలకముకును సామర్థ్యముకును పేరు

కలాపీ న ఇది జువ్విచెట్టుకును నెమలికిని పేరు

ప్రత్యర్థీ పు ఇది శత్రువుకును ఎదరివాదముచేయు వానికిని పేరు

కేసరీ పు ఇది అశ్వముకును సంహముకును పొన్నచెటుకును నాగకేసరపుచెటుకును పేరు

శిఖరి పు ఇది వృక్షముకును పర్వతముకును ఉత్తరేణీచెటుకును కోటగలపురమునకును పేరు

శృంగారీ పు ఇది మంచి వేషముగలవానికిని పోకచెటుకును ఎనుగకును పేరు

విలాసీ పు ఇది భోగవంతునకును సర్పముకును పేరు

పలాసీ పు ఇది వృక్షముకును రాక్షసునకును పేరు

శిఖండి తు మయూరే స్వా
ద్భాణ క్షత్రియభేదయో || (187)
కలాపేచాధ

గుంజాయాం యూధికాయాం
శిఖండినీ|

విషయిత్వింద్రియే ఖ్యాతం
వాచ్యవద్విషయాన్వితే || (188)
వ్యవాయాకాముకే ద్రవ్య
విశేష చ నమీరిత |

తపస్వీ తాపసే చాను
కంపనేచ
తపస్వినీ || (189)

మాంసకా కటురోవాణ్యో
స్తరస్వీ వేగి శూరయో |
లాంగలీ బలభద్రే స్వా
న్నారకేళే చ లాంగలీ ||
కుండలీ వరుణే కేకి
భోగిన్తో శ్రీ సకుండలే

చోళకీతు కరీరే స్వా
న్నారంగే కిష్క పర్వణి || (191)
ఫలకీ స్వాదల్లిసాఖ్య
మత్స్యేఫలకపాణిని
కంచుకీ భుజగే ఎద్గే
మల్లేజాంగలికద్రుమే || (192)
సామయోనిన్ని సామోత్తే
సామయోనిర జేమధా|
కుంభయోని రగస్త్వీ స్వా

శిఖండి పు ఇది నెమలికిని బాణముకును
ద్రుపదరాజుపుత్రునకును నెమలి ఎంభమునకును
పేరు

శిఖండినీ శ్రీ ఇది గురివెంద పూసకును అడవి
మొల్లచెటుకును పేరు

విషయి న ఇది నేత్రాదీంద్రియముకును త్రి
విషయములతో గూడినదానికిని పేరు
వ్యవాయా పు ఇది కాముకునకును ద్రవ్యభేదము
కును పేరు

తపస్వీ పు ఇది మునీశ్వరునకును దయగల
వానికిని పేరు

తపస్వినీ శ్రీ ఇది జటామాంసానికిని కటక రోవాణి
కిని పేరు

తరస్వీ ఎ ఇది వేగముగలవానికిని శూరునకును పేరు
లాంగలీ పు ఇది బలారామునకును కొబ్బరి
చెటుక్కును పేరు

కుండలీ పు ఇది వరుణాదేవునకును నెమలికిని
సర్పముకును కుండలములతో గూడుకొన్నవాని
కిని పేరు

చోళకీ పు వెదురుబోడుకును నారింజ చెటు
కును మోచేతి కణుపునకును పేరు

ఫలకీ పు ఇది అల్లిసమనుచేపకును డాలుపడిన
వానికిని పేరు

కంచుకీ పు ఇది సర్పముకును విటునకును
భటునకును వృక్షవోషముకును పేరు

సామయోని త్రి ఇది సామమువలన పుడిన
దానికిని పు ఎనుగకును బ్రహ్మకును పేరు

కుంభయోని పు ఇది అగస్త్యమునికిని ద్రోణా

దర్శు నన్య గురూవ॥ (193)

ఆత్మయోనిర్విధౌ కామే

చిత్రభాను ఖగోనలే ।

మహాముని రగస్త్యే స్యా

ద్వన్యాకా గస్త్యయారం॥

కలధ్వని కోకిలే స్యా

త్పారావత మయూరయో ।

గదయిత్తు స్పృత కామే

జల్పాకేకా (ర్ప) ముక్తేన॥ (195)

మదయిత్తు ధ్వవేత్సీధౌ

మద్యేస్యాన్మదయిత్తు చ ।

హర్షయిత్తు స్ఫుటే హేమ్ని

ఘోషయిత్తు ద్విజే వక్తే॥ (196)

స్తనయిత్తు పయోవాహే

తద్వనౌ మృత్యు రోగయో ।

విష్పక్నే నాభిన్యాం స్యా

ద్విష్పక్నే నోజనార్దనే॥

దేవసేనేంద్ర (వానన్యాం)

కన్యాయాం సేనాయాం చ

దివౌకసాం ।

నాగాం (గనా) జనానాగ

యష్టకరిముదరికాఖ్యయో

శ్లోష్మణునా మల్లికాయాం

కేతక్యామం కధ్యతే ।

ప్రసాధనీ కంకతికా

సధ్యో ర్యేష ప్రసాధనం॥

సామిధేనీ ఋచి ప్రోక్తా

చార్యునకును పేరు

ఆత్మయోని పు ఇది బ్రహ్మకును మన్మథునకును పేరు

చిత్రభాను పు సూర్యునకును అగ్నికిని పేరు

మహాముని పు ఇది అగస్త్యమునికిని ధనియము

కును అగిసె చెటుకును పేరు

కలధ్వని పు ఇది కోయిలకును పావురముకును

నెమలికిని పేరు

గదయిత్తు పు ఇది మన్మథునకును త్రి వాచాలు

నకును విటునకును పేరు

మదయిత్తు పు ఇది చెరుకు సారాకును న

కల్లుకును పేరు

హర్షయిత్తు య పుత్రునకును బంగారుకును పేరు

ఘోషయిత్తు య బ్రాహ్మణునకును కోకిలకును పేరు

స్తనయిత్తు పు ఇది మేఘముకును ఆమేఘ

ధ్వనికిని మృత్యువుకును రోగముకును పేరు

విష్పక్నేన శ్రీ ఇది ప్రేంకణపు చెటుకును పు

విష్ణువుకును పేరు

దేవసేనా శ్రీ ఇది ఇంద్రునిపుత్రికకును దేవతల

సేనకును పేరు

నాగాంజనా శ్రీ ఇది తటాకాదులనడుమ ప్రతిష

చేయు సంభముకును ఎనుగను శిక్షించు ఇనుప

గుదియకును పేరు

శ్లోష్మణునా శ్రీ ఇది మల్లిచెటుకును మొగలి

చెటుకును పేరు

ప్రసాధనీ శ్రీ దుష్వేనకును ఎదికిని న పేషము

కును పేరు

సామిధేనీ శ్రీ అగ్ని ప్రజ్వలనాధమైన ఋక్కు

సామిధేనీ సమిధ్యం॥
 సరోజినీ స్వాత్మాసారే
 పద్మినీ పద్మయోరం॥ (200)
 విలేపనీ స్వాత్తరళా
 సువే శౌంగనయోరం॥
 మాతులానీ కలాయే స్వా
 ధృంగాయాం మాతుల్యాయాం॥
 ఎయన్వనీ తు గోధేన్వాం
 విభావర్యాం సరిత్యం॥
 గవాదనీంద్ర వారుణ్యాం
 గవాంఘా సాదనాశ్రయే॥
 సౌదా(మ) మిన్యపురోభే
 దే తటిత్త ధ్వేదయోరం॥

★ అథ నాంత పంచవర్గః ★

పీతచందనమిత్యే త
 త్కాలేయ హరిద్రయో ॥
 వరచందన మామ్నాతం
 కాలేయే దేవదారుణి॥
 హరిచందనమామ్నాతం
 గోశీర్షే సురపాద పే॥ (204)
 జ్యోత్స్నాయాం కుంకుమే
 చాతినర్జనం వధదానయో ।
 మధునూదన సంజ్ఞాచ
 భ్రమరేవనమాలిని॥ (205)
 స్వాన్మృత్యువంచన శృంభౌ
 శ్రీఫలద్రోణకాకయో ।
 స్వాదపవర్జనం మోక్షే
 పరిత్యాగే వివోయితే॥

కును సమిధకును పేరు
 సరోజినీ శ్రీ ఇది పద్మసరస్సుకును పద్మలత
 కును పద్మముకును పేరు
 విలేపనీ శ్రీ ఇది గంజికిని మంచిపేషము గల
 శ్రీకిని పేరు
 మాతులానీ శ్రీ లంకలనెడి వద్దకును జనపవిత్తుల
 కును మేనమామ భార్యకును పేరు
 పయన్వనీ శ్రీ ఇది క్రొత్తగా యీనిన గోవుకును
 రాత్రికిని నదికిని పేరు
 గవాదనీ శ్రీ ఇది పెదపాపరచెటుకును గోవులు
 మేయు బీడు మొదలైన వాటికిని పేరు
 సౌదామినీ శ్రీ ఈపేరుగల అప్పుర శ్రీకిని మెరుపు
 నకును ఆ మెరుపులలోని భేదముకును పేరు

పీతచందన న ఇది పచ్చచందనముకును పసుపు
 నకును పేరు
 వరచందన న ఇది కృష్ణచందనముకును దేవ
 దారు చెటుకును పేరు
 హరిచందన న రక్త కృష్ణచందనమునకును
 కల్పవృక్షముకును వెన్నెలకును కుంకుమకును
 పేరు
 అతినర్జన న చంపుటకును దానముకును పేరు
 మధునూదన పు తుమ్మెదకును విష్ణువుకును
 పేరు
 స్వాన్మృత్యువంచన పు ఇది శివునకును మారేడు
 చెటుకును బొంతకాకికిని పేరు
 శ్రీఫలద్రోణ న ఇది మోక్షముకును విడుచుట
 కును దానముకును పేరు

అతిసర్జనమామూతం
పరివర్జన దానయో ।
మహారజన ముద్విష్టం
శాతకుంభ కుసుంభయో ॥

స్యాత్ప్రతిపాదనందానే
ప్రతిఎత్తా చ బోధనే ।
గంధమాదన మిత్యావా
గ్గంధకేవానరాంతరే ॥ (208)
అద్రిభేదే చ భృంగే చ
సురాయాం గంధమాదనీ ।

స్యాదనువాసనం స్నేహ
కర్మ ధూపనయోరప ॥ (209)

శ్వేతవాన ఇత్యాఖ్యా
సుధాధామ్ని ధనంజయే ।
వారివాన ఇత్యుక్త
శ్శచీతి వివస్వతో ॥ (210)

అభినిష్ఠాన శబ్దోఽప
విసర్జనీయే క్షరే మత ।
ధూమకేతన మిచ్చంతి
హుతాశ గ్రహభేదయో ॥

స్యాదుచప్పర్ధనం సుర్ధే
స్నానాచమనయోరపి ।
శివకీర్తన నామాప
భృంగరీటే మురద్విష ॥ (213)

శాలంకాయన శబ్దస్యా
దృషభేదే చ నందిని ।
ఎద్మలాంఛన శబ్దోయం
విధాలోకేశ్వరాల్కయో ॥

అతిసర్జన న విడుచుటకును అతిశయదానము
కును పేరు

మహారజన న బంగారుకును కుసుంభా పువ్వు
కును పేరు

ప్రతిపాదన న ఈవికిని వ్యాపారముకును
బోధించుటకును పేరు

గంధమాదన పు ఇది గంధకముకును వానర
వోషముకును గంధమాదన పర్వతముకును
తుమ్మెదకును ఈ శ్రీ కల్లుకును పేరు

అనువాసన న ఇదితైలముచేతమరించుటకును
పరిమళింపజేయుటకును పేరు

శ్వేతవాహన పు చంద్రునకును అరునకును
పేరు

హరివాహన పు ఇంద్రునకును సూర్యునకును
పేరు

అభినిష్ఠాన పు ఇది విసరకును అక్షరముకును
పేరు

ధూమకేతన పు ఇది అగ్నికిని తోకచుక్కకును
పేరు

ఉపస రన న ఇది స్పృశించుటకును స్నానము
కును అచమనముకును పేరు

శివకీర్తన పు భృంగరీటియను శివద్వారపాలున
కును విష్ణునకును పేరు

శాలంకాయన పు ఈపేరుగల మునికిని నంది
కేశ్వరునకును పేరు

పద్మలాంఛన ఇది బ్రహ్మకును చక్రవర్తికిని
సూర్యునకును కుబేరునకును శ్రీ సరస్వతికిని

ధనదే చ సరస్వత్యాం
తారాలక్షోత్తరం స్మృతం ।
స్యాత్తప్తవోయనో ధాన్య
విశేషేష మతంగజే ।
జానీయాదుంసంపన్నం
నివాతే చ సుసంస్కృతే ।
విశ్వకర్మా దేవశిల్పి
మునిభేదో వ్యవశిష్టః ॥ (216)
కృష్ణవర్ణా హుతాశేన్య
ద్దురాచారే విధుంతుదే ।
అగ్రజన్మా ద్విజే జ్యేష్ఠ
బ్రాతరిబ్రహ్మణి స్మృత ॥
శ్వేతధామా కళానాథే
ఘనసారాల్లి ఫేనయో ।
తిక్తపర్వాతు యష్టాహ్వ
గుడూచీ వాలమోచిషు ॥ (218)
కిష్కిలర్వా భవేదిక్షా
వేణా పోటగళేష చ ।
వృషపర్వావారే దైత్య
భృంగారుణిక శేరుణి ॥ (219)
వ్యోమచారి ఖగే దేవే
చిరజీవీ ద్వికాజయో ।
కారంధమీ కాంస్యకారే
ధాతువాదరతేష చ ॥ (220)
వనమాలీతు గోవిందే
వారాహ్యం వనమాలినీ ।
ప్రచలాకీ భుజంగో స్యా
చ్చిత్రమే ఖలకేష చ ॥ (221)

తారకును లక్ష్మికిని పేరు
షష్ఠహాయన పు ఇది ధాన్యవిశేషముకును ఎనుగ
కును పేరు
ఉపసంపన్న త్రి ఇది ఉంచబడిన దానికిని సంస్క
రించబడిన దానికిని పేరు
విశ్వకర్మా పు ఇది దేవశిల్పికిని ప్రభాసుడను
మునిపుత్రునకును సూర్యునకును పేరు
కృష్ణవర్ణా ఇది అగ్నికిని దురాచారవంతునకును
రాహుగ్రహముకును పేరు
అగ్రజన్మా పు ఇది బ్రాహ్మణునకును అన్న
కును బ్రహ్మకును పేరు
శ్వేతధామా పు ఇది చంద్రునకును కర్పూరము
కును సముద్రపు నురగకును పేరు
తిక్తపర్వా పు ఇది యశమధుకముకును తిప్ప
తీగకును చక్రవర్తికూరకును పేరు
కిష్కిలర్వా పు ఇది చెరుకునకును పెదురుకును
కిక్కిసగడికిని పేరు
వృషపర్వా పు ఇది శివునకును వృషపర్వుడను రక్తసు
నకును వృక్షవిశేషముకును తుంగముస్తకును పేరు
వ్యోమచారి య సూర్యునకును దేవునకును పేరు
చిరజీవీ పు ఇది కాకికిని బ్రహ్మకును పేరు
కారంధమీ పు ఇది కంచుపనివానికిని ధాతు
వాదమందాసక్తిగల వానికిని పేరు
వనమాలీ య ఇది శ్రీకృష్ణునకును వనమాలినీ శ్రీ
బ్రాహ్మది సప్తమాతృకలలో నొకతెకును పేరు
ప్రచలాకీ పు ఇది సర్పముకును నెమలికిని పేరు

నంప్రయోగీ కలాకేశా
కామకే నంప్రయోజకే।
అంతేవాసీ భవేచ్చిష్టే
చందాలో ప్రాంతగోచరః॥
విష్ణుకారీ స్మృతోఽఘోర
దర్శనోఽవిఘాతినీ।

కామచారీ తు కమనే
స్వచ్ఛంద కలవింకయో (223)
పుష్కళింగీ భవేద్దంశ
భీరో షండే వృకోదరే।
శకులాదన్యభిఖ్యా తు
మాంసీకించుళికాఖ్యయో ॥
కటుకాజలవపులో
కద్యతే శకులాదనీ।
స్యాద్వరవర్ణినీ లాక్షా
వారిద్రారోచనాను చ॥
స్త్రీరత్నే చ ఫలిన్యాం చ
దృశ్యతే వరవర్ణినీ।

★ అథనాంత షడ్వర ★

అంతావసాయీ శ్వపచే
మునిభేదేఽవనాంతే॥
జాయానుజీవ తు నటే
దుర్గ తేఽప్రకీర్తితః।
నవాన్రవేధీ స్యాదాప్లు
వేతసే రామరేఽవచ (227)
కలానువాదీ రోలంబే
కలవింకే కపింజలే।

సంప్రయోగీ పు ఇది మన్మథునకును విటున
కును సురతముచేయు వానికిని పేరు
అంతేవాసీ పు ఇది శిష్యునకును మాదిగ వాని
కిని సమీపమందున్న వానికిని పేరు
విష్ణుకారీ పు ఇది భయంకరాకారునకును
ఘాతుకునకును పేరు

కామచారీ పు ఇది విటునకును ఇషము వచ్చి
నట్లు విహరించువానికిని ఊరవచ్చుకకును పేరు
పుష్కళింగీ పు ఇది మహాషముకును నపుంసకు
నకును భీమునకును పేరు
శకులాదనీ శ్రీ ఇది జటామాంసకిని ఎర్రయను
జంతువుకును కటకరోవాణికిని నీటిపప్పులికిని
పేరు

వరవర్ణినీ శ్రీ ఇది లక్కకును పసపునకును
గోరోచనముకును శ్రేష్ఠమైన శ్రీకిని ప్రేంకణపు
చెటుకును పేరు

అంతావసాయీ పు చందాలునకును ఒకముని
కిని మంగలి వానికిని పేరు
జాయానుజీవీ పు నాట్యగానికిని దరిద్రునకును
పేరు

సహస్రవేధీ పు ఇది పుల్లప్రబ్బలి చెటుకును
ఇంగువకును పేరు

కలానువాదీ పు ఇది తుమ్మెదకును ఎచ్చుక
కును కాటుక ఎటుకును పేరు

★ అథ పాంతవర ★

రూపం స్వభావే సౌందర్యే
నాణకే ఎకు శబ్దయో ।
గ్రంథావృత్తౌ నాటకాదా
వాకార శ్లోకయోరప॥ (1)

రేప స్వాన్నిందితే క్రూరే
రోపో రోపణ బాణయో ।
నూపో వ్యంజనభేదే చ
సూపకారే చ కీర్తిత ॥ (2)
ఘప క్షుపస్పర్శ నయో
శ్చుప ఎవన యుద్ధయో ।
కూప కూపక గర్తాంధు
మృన్మాన గుణవృక్షకే॥ (3)

లాపో ఎలాపే దవధా
లాపీ తు నిరిదంతరే।
శాప శృపధ ఆక్రోశే
త్రపు సీసక రంగయో ॥
స్వాప స్పృహ జ్ఞాతా నిద్రా
శయనాజ్ఞాతమాత్రకే।
నీపో ధూళికదంబే స్వా
న్మీలాశోకే చ ధన్వినీ॥ (5)
గోపో గ్రామాః గోష్ఠాధి
కృత యోర్వల్లవే నృప।
గోపే గోపాలమవాళా
శారిబారక్తి కాను చ ॥ (6)
క్షోపో విలంబే నిందాయాం

రూప న ఇది స్వభావముకును చక్కదనము
కును రూప్యాది వెండి బంగారు నాణెముకును
చతుష్పాద జంతువుకును సంస్కృతాదిశబ్దము
కును గ్రంథమును చింతనజేయుకును నాటకాదు
లకును ఆకృతికిని శ్లోకముకును పేరు
రేప త్రి నిందించబడినవానికిని క్రూరునకును పేరు
రోప పు ఇది ఆరోపించుటకును బాణముకును పేరు
సూప పు ఇది పప్పుకును వంటల వానికిని
పేరు
ఘప పు ఇది గుఱుమానుకును స్పృశించుట
కును వాయువుకును యుద్ధముకును పేరు
క్షుప పు అడుదాని ఎరుదులమీది చిరు గుంట
కును గోతికిని నూతికిని మఱికొలత కొరకు
పెరిన కొలిమి గోతికిని ఓడకంబముకును పేరు
లాప పు సంతానముకును జ్వరముకును ఈ
శ్రీ నదీ విశేషముకును పేరు
శాప పు ఇది ఒటుకును తిటుకును పేరు
త్రపు న ఇది సీసముకును తగరముకును పేరు
స్వాప పు స్పృహజ్ఞానము లేకుండటకును నిద్ర
కును పండుకొనుటకును అజ్ఞానముకును పేరు
నీప పు ఇది వసంత కడిమిచెటుకును చల్ల
యశోకవృక్షముకును మది చెటుకును పేరు
గోప పు అనేక గ్రామాధికారికిని గోవులగాచు
వానికిని గొల్లవానిని రాజుకును ఈ శ్రీ
గొల్లదానికిని గూడపాలచెటుకును గులివెందలత
కును పేరు
క్షోప పు ఇది అలస్యముకును నిందకును శ్రీల

హేలా ప్రేరణ లంఘనే
గర్వేఽప
లేవన్తు సుధా
జేమనా లేవనేషు చ॥ (7)
తల్పం తు శయనీయే స్యా
త్తల్ప మట్టకళత్రయో
కల్ప స్సోత్ప్రళయే న్యాయే
శాస్త్ర బ్రాహ్మదినే విధా॥ (8)

దర్శో వాంకారకన్తూర్యో
ర్బాహ్ని నేత్రజల్మృణో ।
అప్సం వికాసే కుసుమే
స్త్రీణాం చ రజనన్బుతం॥
శష్పం స్యాత్ప్రతిభాహనా
శష్పంబాలత్పణేఽపచ ।
శిల్పంన్యవేక్రియాయోగ్యే
ఖష్ట క్రోధే బలాత్కృతా॥ (10)
కృపా దయాయాం వ్యాసర్షే
కృపాభారతవారు ॥
త్రపా లజ్జా కులటయో
ర్వపా వివర మేదసో ॥ (11)

★ అథ పాంత త్రివర ★

కుతప స్సౌత్కృశే వాద్యే
తపనే ఛాగకంబళే ।
కుతపో భాగినీయే స్యా
దప్రమాంశే దివన్యచ॥ (12)
కుటపో మానభేదే స్యా

విలాసముకును ప్రేరేపించుటకును దాటుటకు
ను గర్వముకును పేరు
లేవ పు ఇది సున్నముకును తినుటకును పూత
కును పేరు
తల న ఇది పాన్పునకును కోటకొత్తకముపైన
గఠిన శాలకును భార్యకును పేరు
కల పు న్యాయముకును కల్పమును వేదాంగ
భూతమగు శాస్త్రముకును శ్వేతవరాహాది కల్పము
కును వేదాది విధులకును పేరు
దర పు ఇది గర్వముకును కస్తూరికిని పేరు
బాష్ప పు ఇది కన్నీటికిని ఆవిరికిని పేరు
పుష్ప న ఇది వికసించుటకును పూవుకును
ముటు రక్తముకును పేరు
శుష్క న ఇది ప్రజ్ఞాభంగముకును లేత గడికిని
పేరు
శిల న ఇది స్థవముకును శిల్పముకును పేరు
ఖష్ట అ ఇది కోపముకును బలాత్కారముకును పేరు
కృపా స్త్రీ ఇది దయకును పు వ్యాస మునికిని
కృపాచార్యునకును పేరు
త్రపా స్త్రీ ఇది లజకును లంజకును పేరు
వపా స్త్రీ ఇది రంధ్రముకును నాభి సమీపమం
దుండు వస్త్రరూపమగు మేదస్సుకును పేరు

కుతప పు దర్శకును వాద్య విశేషముకును
సూర్యునకును మేకబొచ్చుతోనేసిన కంబళికిని
మేనల్లునకును పగటియందెనిమిదవ ముహూర్త
ముకును పేరు
కుటప పు ఇది మానెడు ప్రమాణముకును

త్కుటపో నిష్కుటే మునా ।
విటప ఎల్లవే ఎద్దే
విస్తారే స్తంబ శాఖయో ॥ (13)

ఉలపస్త్రణభేదే స్యా
ద్గుల్మిన్యా ములం పృథం ।
కాశ్యప స్సాన్మనౌ మీన
భేదే భూమౌ తు కాశ్యపీ ॥ (14)

ఉడుప (ంతు) స్తుప్తవే చంద్రే
ప్రతాప భేద తేజసో ।
రక్తపో రక్షస ప్రోక్తో
జలూకాయాం తు రక్తపా ॥

జిహ్వం శ్శుని మార్దారే
వ్యాఘ్ర చిత్రకయోరపి ।
పాదప పాదపీరేంద్ర
పాదుకాయాం తు పాదపా ॥

అనూపో మహాషే విద్యా
జ్వలప్రాయే తు వాచ్యవత్ ।
ఆవాపో భాండ (పవనే) ఎవనే
పరిక్షేపాలవాలయో ॥

ఆతేపో భర్తృనా కృష్ణీ
కావ్యాలంకృతిషు స్మృత ।
ఎకోక్త్యా కశిపు భృక్త
చ్చాదనే చద్యయో పృథక్ ॥

ఆకల్ప కల్పనే వేషే

వికల్పే భ్రాంతి పక్షయో ।

గృహోద్ధానముకును ఒకమునికిని పేరు
విటప పు ఇది భిగురుకును విటశ్రేషునకును
చిగుళ్ళుకొమ్మలు మొదలగువాటి గుంపునకును
కాడకును కొమ్మకును పేరు

ఉలప పు ఇది బల్బజ గడికిని న దటముగా
నల్లుకొన్నలతకును పేరు
కాశ్యప పు ఇది కణాదుడను మునికిని మత్స్య
విశేషముకును ఈ శ్రీ భూమికిని పేరు

ఉడుప పు ఇది తెప్పకును పు చంద్రునకును పేరు
ప్రతాప పు ఇది దుఖముకును ప్రతాపముకును పేరు
రక్తప పు ఇది రాక్షసునకును శ్రీ జలగకును
పేరు

జిహ్వప పు ఇది కుక్కకును ఎల్లికిని పెదపులి
కిని చిరుతపులికిని పేరు
పాదప పు ఇది పాదములుంచుకొను పీటకును
శ్రీ పాదుకకును పేరు

అనూప పు ఇది ఎనుబోతుకును త్రి నీరు
విస్తారముగానుంచు చోటుకును పేరు
ఆవాప పు శౌరముకును వ్యధపెటుటకును
చెట్లపాదుకును పేరు

ఆతేప పు ఇది భయపెటుటకును ఆకరించుట
కును ఆక్షేపాలంకారముకును పేరు
కశిపు పు ఇది ఎకోక్తి చేతను అన్న వస్త్రముల
కును వేరుగారెంటికిని పేరు ఎకోక్తియందు కశిపూ
అని ద్వివచనము

ఆకల పు ఇది కల్పించుటకును అలంకరించుట
కును పేరు

వికల పు ఇది భ్రమకును వికల్పముకును పేరు

కచ్చపీ వల్లకిభేదే

ధుల్యాంకుద్రగదాంతరే || (19)

మల్ల బంధవిశేషీష

కచ్చప కుణపీ పున

విట్యారి కాయాం కుణ

పూతిగంధేశ వ్యేవచ||

కలాపో భూషణో బద్ధే

తూణీరే సంహతావః|

★ అథ పాంతశ్చతుర్వర ★

ప్రాప్తరూపోబుధేరమ్యే

ప్యభిరూప సురూపవత్||

బహురూపశ్శివే విష్ణౌ

ధూనకే నరరే న్యరే|

వృకధూపస్త్వ నరశ

ద్రవక్యత్రిమధూపయో ||(22)

ఎరివాపస్త్వ ఎర్యస్తౌ

జలస్తానే ఎరిచ్చదే|

ఉపతాపస్త్వ రాయాంస్య

దుత్తాపగదయోరప|| (23)

అవలేపస్త్వ గర్వేస్య

ల్లేపనే దూషణోఽపచ|

విప్రలాపో విరోధోక్త

వపార్త వచనేఽపచ || (24)

వృషాకపి శ్శివే విష్ణౌ

జ్వలనే చ వృషాకపి |

ఎరికంపో భయే కంపే

కచ్చపీ శ్రీ ఇది సరస్వతివీణకును ఆదు తాబేటి

కిని కుద్రరోగ వోషముకును జెటివాండ్రకుస్తీ

పటుకును పేరు

కుణపీ శ్రీ ఇది పీతిగోరింకయను పక్షికిని పు

దుగంధముకును శవముకును పేరు

కలాప పు ఇది అలంకారముకును నెమలింప

ముకును అమ్ములపొదికిని సమూహముకును పేరు

ప్రాప్తరూప త్రి ఇది అభిరూప సురూపశబముల

వలెనే పండితునకును మనోజ్ఞుడైనదానికిని పేరు

బహురూప పు ఇది శివునకును విష్ణువుకును

సరరసమను ధూపద్రవ్యముకును తొండకును

మన్మథునకును పేరు

వృకధూప పు ఇది దేవదారుబంకతో చేసిన

ధూపద్రవ్యముకును అనేకసుగంధ ద్రవ్యములతో

చేసిన ధూపద్రవ్యముకును పేరు

పరివాప పు విత్తనములు చల్లుటకును నీళ్ళు

నిలుచుచోటుకును గుడారముకును పేరు

ఉపతాప పు ఇది తొందరపాటుకును పరితాప

ముకును రోగముకును పేరు

అవలేప పు ఇది గర్వముకును పూయుటకును

దూషించుటకును పేరు

విప్రలాప పు విరోధవచనముకును అపార్థము

నిచ్చు వాక్యముకును పేరు

వృషాకపి పు శివునకును విష్ణువుకును అగ్నికిని

పేరు

పరికంప పు ఇది భయముకును చలించుటకును పేరు

సలాప ప్రేష్టుపన్నావే॥
 బీజపుష్పం మరువకే
 తథా దమనకే॥ ౨౮॥
 హేమపుష్పం జపాపుష్పే
 చంపకా శోకయోరపి॥
 నాగపుష్పస్తు పున్నాగ
 నాగకేసర చంపకే॥
 ఎండపుష్పమశోకేచ
 జపాయాం చకుశేశయే॥ (27)
 మేఘపుష్పంతు ఎండ్రాభే
 నాదేయ జలయోరపి॥
 జలకూపీ కూషగర్దే
 పుష్కరిణ్యాం చ కధ్యతే॥
 భవేచ్చామరపుష్పస్తు
 చూతే కేతక కాశయో॥

★ అథ ఛాంత వర ★

రేఫో రవ్వర్ధే కధిత
 కుత్సితే వాచ్యవన్మత॥
 శఫం మూలే తరూణాం
 స్యాదవాదీనాం ఖురే॥ ౨౯॥
 గుంఘ స్వాద్ధ్యంఘనే బాహ్వో
 రలంకారే॥ ౩౦ కీర్తిత॥
 శిషా జటాయాం సరితి
 మాంసకాయాం చ మాతరి॥ (2) జటామాంసకిని తల్లికిని పేరు

★ అథ బాంతవర ★

వూర్వాఖ్యా వూర్వజేషుసౌ
 దగ్రే ప్రాచి చ వాచ్యవత్॥
 బింబం ఎలే బింబికాయాః

అవలాప పు ప్రేమకును కప్పపుచ్చుటకును పేరు
 బీజపుష్ప న ఇది మరువముకును దమనము
 కును పేరు
 హేమపుష్ప న ఇది మంతెనపువ్వుకును సంపెంగ
 పువ్వుకును అశోక పుష్పముకును పేరు
 నాగపుష్ప పు పొన్నచెటుకును నాగకేసరపు
 చెటుకును సంపెంగ చెటుకును పేరు
 పిండపుష్ప న ఇది అశోకపుష్పముకును మంతెన
 పూవుకును పద్మముకును పేరు
 మేఘపుష్ప న ఇది వడగలికిని నదీజలముకును
 జలసామాన్యముకును పేరు
 జలకూపీ శ్రీ నూతికిని తటాకముకును పేరు

చామరపుష్ప పు మామిడి చెటుకును మొగలి
 చెటుకును రెల్లుకును పేరు

రేఫ పు ఇది రేఫకును త్రి కుటీలునకును పేరు

శఫ న ఇది చెటుపేరుకును గోవుమొదలగువాటి
 డెక్కకును పేరు

గుంఘ పు ఇది పుష్పాదులను గుచ్చుటకును
 బాహుపురికిని పేరు

శిషా శ్రీ ఇది చెటువూడకును శిషానదికిని
 జటామాంసకిని తల్లికిని పేరు

పూర్వ త్రి క్షుద్ధి పుష్పముందుపుటి న దానికిని
 ముందుక్షుద్ధి నుటుకును పూర్వ దిశకును పేరు
 బింబ న దొండవేలముకును ప్రతి బింబము

ప్రతిబింబే చ మండలే ॥ (1)
డింబ స్వాద్విజ్ఞప్తీహో
రేరండే పుష్పంబయే

స్తంబో గుచ్ఛే తృణాదీనా
మప్రకాండద్రుమేఽపచ ॥
శంబ స్వాన్మలగ్రస్త
లోహమండలకే వహా !

శుభాన్వితే చ
ఖర్వన్తప్రాప్తే సంఖ్యాం
తరేఽపచ ॥

కంబు శృంబూకగజయో
ద్రీవావలయ శంఖయో ।
జంబూ మృమేరునిరితి
ద్విప ద్రుమవిశేషయో ॥ (4)
కంబి రంశే చ వంశస్య
ఖజాకాయా మపీష్వతే !
దర్శి భవేత్తజాకాయాం
అణాయా మురగస్య చ ॥ (5)

దార్శి దారు వారిద్రాయాం
దేవదారు హరిద్రయో ।
చార్వీతు శోభనా బుధ్యో
ర్లంబాశ్రీతిక్తతుంబయో ॥

★ అథ బాంత స్త్రీవరః ★

కదంబ మాహు నిర్దూర్ణే
సేపేఽప నికురుంబకే !
కాదంబ కలవాంసేష్వో
ద్విజిహ్వోభుజగే ఖలే ॥

కును పు సూర్యాదిమండలముకును పేరు
డింబ పు ఇదిదేశోపద్రవముకును రొమ్మునకు
నెడమ ప్రక్కనుండు మాంస విశేషముకును
ఆముదపు చెటుకును పూలగుత్తికిని పేరు
స్తంబ పు ఇది గడి మొదలగువాటి దుబ్బుకును
మానులేని చెటుకును పేరు
శంబ పు ఇది రోకటి పొన్నుకును వజ్రాయుధ
ముకును త్రి భాగ్యవంతున కును పేరు

ఖర్వ పు పొటివానికిని సంఖ్యాభేదముకును
పేరు

కంబు పు ఇది నత్తగుల్లకును ఎనుగకును
కంఠముకును శంఖముకును పేరు
జంబూ స్త్రీ ఇది మేరుపర్వతమందలి నదికిని
జంబూద్విపముకును నేరేడు చెట్టుకును పేరు
కంబి స్త్రీ ఇది వెదురులోని భాగముకును గరిటె
కును పేరు

దర్శి స్త్రీ ఇది గరిటెకును పాముపడగకును పేరు

దార్శి స్త్రీ ఇది మానిపసపునకును దేవదారు
చెటుకును పసపునకును పేరు

చార్వీ స్త్రీ పసపునకును బుదికిని పేరు

లంబా స్త్రీ ఇది లక్ష్మికిని చేతియానుగచెటుకును పేరు

కదంబ పు ఇది తెల్లవాలకును కడిమి చెటు
కును సమూహముకును పేరు

ద్విజిహ్వ పు సర్పముకును దుర్మారునకును పేరు

గజాహ్వో కరిషపుల్యాం
 గజాహ్వో వాస్తనాపురే |
 నితంబో రోధన న్కంధే
 శిఖరే చ కలీరకే || (8)
 హేరంబో విఘ్నరాజేస్యా
 న్మహాషే శౌర్యగర్జితే |
 కలంబ స్సాయకే నీపే
 నాళికాకే కలంబ్య || (9)
 ప్రలంబో దైత్యభేదే స్యా
 త్తాలాంకురక శాఖయో |
 ప్రలంబో హారభేదే స్యా
 త్రపుష్యే పయోధరే || (10)
 గంధర్వో మృగభేదే స్యా
 త్పుంస్కౌకిల తురంగయో |
 అంతరాభవసత్వే చ
 గాయ నే భేచ రేషవ ||
 గోతుంబశ్చిర్థ వృంతే స్యా
 ధ్వవాదన్యో ఫలేషవ |
 భూజంబూరం గోధూమే
 వికంకత ఫలేషవ || (12)
 ★ అథ బాంతశ్చతుర్వర ★
 చలజిహ్వో ఎత్తో వాంస్రే
 క్రమేళక శునోరపి |
 శతంబ్రాచ దూర్వాయాం
 భాగ వస్య స్త్రయామం || (13)
 రాజజంబూన్తు జంబూభి
 త్ప్రిండభర్తారయోరపి |

గజాహ్వో శ్రీ ఇది ఎనుగ ఎప్పలికిని హస్తనా
 పురికిని పేరు
నితంబ పు ఇది ఒడుకును చెటు మొదలుకును
 పర్వత శిఖరముకును శ్రీల కటి ప్రదేశముకును పేరు
హేరంబ పు ఇది విఘ్నేశ్వరునకును ఎనుబోతు
 కును శౌర్యముచేత గరించుటకును పేరు
కలంబ పు ఇది బాణముకును కడిమిచెటుకును
 ఈ శ్రీ తూటికూరకును పేరు
ప్రలంబ పు ప్రలంబాసురునకును తేగకును
 కొమ్మకును ముక్తాహారముకును సీసముకును
 కుచముకును పేరు
గంధర్వ పు ఇది కస్తూరి మృగముకును పురుష
 కోకిలకును అశ్వముకును అంతర ఎకాచము
 కును గానము చేయువానికిని గంధర్వుడనుదేవ
 యోని విశేషునకును పేరు
గోతుంబ పు ఇది నక్కదోసకాయకును ఎన్న
 సాపరకాయకును పేరు
భూజంబూ శ్రీ ఇది గోధుమలకును పుల్ల
 వెలగపండుకును పేరు
చలజిహ్వ త్రి ఘాతుకునకును పు ఒంటెకును
 కుక్కకును పేరు
శతపర్వా శ్రీ ఇది గరికెగడికిని శుక్రాచార్యుని
 భార్యకును పేరు
రాజజంబూ శ్రీ ఇది అల్లనేరేడు చెటుకును
 ముద ఖరూరముకును పేరు

★ అథ బాంతపంచవర్గ ★

ధూళీకదంబో నీపే స్వా
త్రినిశే వరుణద్రుమే || (14)

గోరక్షజంబూ రోధూమే
తథా గోరక్షతండులే |

స్యూలజంబూ రోతుంబే
క్వాఘంటాఫలే ఎ చ || (15)

★ అథ భాంత వర ★

భస్మాచ్చుక్రే మయూఖే భా
భం నక్షత్రే ప్రకీర్తితం |

భూ పుధివ్యాం స్తానమాత్రే

★ అథ భాంతో ద్వివర్గ ★

స్వభూ ర్వేధన శార్దూలీ ||
శుభో యోగే శుభం క్షేమే |

నిభో వ్యాజనదృశయో

విభు శ్శివే బ్రభౌ నిత్యే |

శంభు (బ్ర)హ్మస్థితో వర్త రే || (2)

దంభస్తు కైతవే కల్మే

డింభో బాలిశ పోతయో

జంభో దైత్యాంతరే దంభే

జంబీరే భక్షణే ఎ చ || ( )

కుంభ స్సౌత్కుంభ కర్ణస్య

సుతే వేశ్యాంతో ఘటే |

రాశిభేదే ద్విపాంగే చ

ధూళీకదంబ పు ఇది కడిమిచెటుకును నెమ్మి
చెటుకును ఉలిమిడిచెటుకును పేరు

గోరక్షజంబూ శ్రీ ఇది గోధుమలకును జిబిలికె
చెటుకును పేరు

స్యూలజంబూ శ్రీ ఇది నక్కదోసచెటుకును
రేగుపండుకును పేరు

భ పు ఇది శుక్రాచార్యునకును శ్రీ కిరణము
కును న నక్షత్రముకును పేరు

భూ శ్రీ ఇది భూమికిని ప్రదేశముకును పేరు

స్వభూ పు ఇది బ్రహ్మకును విష్ణువుకును పేరు

శుభ పు పంచాంగయోగ విశేషముకును న
మంగళముకును పేరు

నిభ పు ఇది మిషకును త్రి ఉపమావాచకము
కును పేరు

విభు పు ఇది శివునకును ప్రభువుకును నిత్యున
కును పేరు

శంభు పు బ్రహ్మకును బుద్ధదేవునకును శివు
నకును పేరు

దంభ పు ఇది మిషకును డాంబికపేషముకును పేరు

డింభ పు ఇది మూరునకును బాలునకును పేరు

జంభ పు ఇది జంభాసురునకును కపటము
కును నిమ్మచెటుకును తినుటకును పేరు

కుంభ పు ఇది కుంభాసురునకును విటునకును
కడవకును కుంభరాశికిని ఎనుగ కుంభసలము

కును న తెల్లతెగడకును గుగిలపు చెటుకును

కుంభం త్రివృతిగుగ్గులౌ ॥ (4)

కుంభీతు పాటలా వారి

ఫల్గీ ఎరర కల్పలే

గర్భీ భూణోఽర్థకే కుక్షౌ

సంధౌ ఎవననంకలే ॥ (5)

లన్నే వన్నీ

వధో జృంభో ముఖభేం

దాంగ భంగయో ।

జృంభో మతో వికాసే చ

స్తంభస్పృణ జడత్వయో ॥ (6)

రంభా కదళ్యప్సరసో

రంభోవైణవదండకే ।

సభా సామాజికే ద్యూతే

గోష్ఠీ మందిరయోరపి ॥ (7)

శోభా కాంతీ చ్చయోరుక్తా

దృగ్భా పన్నగ వజ్రయో ।

నాభి ప్రాణ్యంగకే క్షత్రే

చక్రాంత శ్చక్రవర్తిన్ ॥ (8)

నాభి ప్రధానే కన్తూరీ

మదేచక్రచిదీరిత ।

★ అథభాంత త్రివర్ణ ★

కరభో మణిబంధాది

కనిష్ఠాంతే క్రమేశకే ॥ (9)

శరభ శృలభే చాష్టా

ఎదేప్రోక్తో మృగాంతరే ।

ఋషభ స్వరభేదే స్యా

ఈ శ్రీ పాటలవృక్షముకును నాచుకును ఎడత
కును టేకు చెటుకును పేరు

గర్భ పు ఇది గర్భస ఎండముకును బాలనకును

కడపునకును గర్భ సందియను చాటకాంగముకును

వాతరోగముకును అన్నముకును అగ్నికిని పేరు

జృంభ పు ఇది ఆవలింతకును వశ్య విరుపున

కును వికసించుటుకును పేరు

స్తంభ పు ఇది స్తంభముకును నోశ్శేషత్వముకును పేరు

రంభా శ్రీ ఇది అరటిచెటుకును అప్పుర శ్రీకిని

పు వెదురు కర్రకును పేరు

సభా శ్రీ ఇది సభకునకును జూదముకును

సభకును చావడికిని పేరు

శోభా శ్రీ కాంతికిని అభిలాషకును పేరు

దృగ్భా శ్రీ ఇది సర్పముకును వజ్రాయుధము

కును పేరు

నాభి ఇది ఉదరమందలిసుడికిని పు క్షత్రియున

కును చక్రమునడిమి రంధ్రముకును చక్రవర్తికిని

ప్రధానునకును కన్తూరికిని పేరు

కరభ పు ఇది మణిబంధము మొదలు చిటికిన

వ్రేలివరకునుండు హస్తముబహు ప్రదేశముకును

ఒంటెకును పేరు

శరభ పు ఇది మిడుతకును ఎనిమిది కాళ్ళగల

శరభమును మృగముకును ఒంటెకును పేరు

ఋషభ పు సప్తస్వరములయందలి ఋషభ

దష్టవరౌషధే వృషే || (10)
శ్రేష్ఠార్థే చ వరావాన్య
అచ్చే రంధ్రే చ కర్ణయో ।
ఋషభీ శూకశంభ్యం స్వా
న్నరాకారస్త్రియామస || (11)

విధవాయాం శిరాలాయాం

వృషభ అంగవే వృషే ।
వల్లభో దయితేఽధ్యక్షే
కులీనా శ్వేతం వల్లభ ||
దుర్లభ కచ్చరే జ్ఞేయో
దుస్ప్రసే వల్లభేఽచ ।
నికుంభ కథితోదంత్యాం
కుంభకర్ణ సుతేఽచ || (13)

కుసుంభో వామని మహా
రజనే చ కమండలౌ ।
విష్టుంభ ప్రతి బంధేఽచ
(వైధవ్యేచ ప్రయుజ్యతే)
రోగభేదేఽచ కీర్తిత || (14)

విస్రంభ కేళికల వా
విశ్వానో ప్రణయేఽచ ।
విష్టుంభో యోగభేదస్యా
ద్విస్తార ప్రతిబంధయో || (15)
రూపకాంగ ప్రభేదచ
బంధభేదే చ యోగినాం ।

కకుభో రాగభేదేఽచ
వీణాంగేఽర్జున పాదపే || (16)
ఆరంభస్త త్వరాయాంస్యా
దుద్యమే వధదర్పయో ।

స్వరముకును ఋషభమును ఓషధికిని ఎదుకును
శ్రేష్ఠవాచకముకును పందితోకకును కణరంధ్ర
ముకును ఈ శ్రీ దూలగొండిచెటుకును మాచ
కమ్మకును విధవకును వృక్షవిశేషముకును పేరు

వృషభ పు శ్రేష్ఠనకును ఎదుకును పేరు
వల్లభ పు ఇది భర్తకును అధిపతికిని మంచి
జాతి గుఱ్ఱముకును పేరు
దుర్లభ పు ఇది కచ్చరముకును త్రి పొంద
శక్యముగాని దానికిని బ్రయమైన దానికిని పేరు
నికుంభ పు ఇది నాగదంతిచెటుకును నికుంభా
సురునకును పేరు
కుసుంభ పు ఇది బంగారుకును కుసుంభా
పుష్పముకును కమండలముకును పేరు
విష్టుంభ పు ఇది ప్రతిబంధముకును రోగవిశేష
ముకును పేరు

విస్రంభ పు ఇది ప్రణయకలహముకును విశ్వాన
ముకును ప్రేమకును పేరు
విష్టుంభ పు ఇది పంచాంగయోగవిశేషముకును
విస్తారముకును విఘ్నముకును నాటకాంగము
కును యోగబంధవిశేషముకును పేరు

కకుభ పు ఇది కకుభరాగముకును వీణకరిదె
కును కొడిశచెటుకును పేరు
ఆరంభ పు ఇది పేగిరపాటుకును ప్రయత్నము
కును చంపుటకును దర్పముకును పేరు

సురభి శృంవకే న్వర్థే
జాతీఫలవసంతయో || (17)

గంధోపలే పౌరభేయ్యాం
నల్లకీ మాతృభేదయో ।

సుగంధే చ మనోజ్ఞే చ
వాచ్యవత్సురభి స్పృతం || (18)

ననాభి నృదృశే జ్ఞాతా
వాత్సభూర్వేదన సూరే ।

వర్షా భూ పునర్నవాయాం
ప్లవే కించుళకేఽచ

దుందుభి ర్దితిజే భేర్యా
మక్షబిందుత్రికద్యయే || (20)

వైదర్భం వాక్య వక్తృత్వే
వైదర్భశ్చ నృపాంతరే ।

గర్దభో గంధభేదే స్యా
దర్దభం కైరవేఖరే || (21)

గర్ద భో దర్దభీ క్షుద్ర
రోగజంతువిశేషయో ।

కకుస్థాభా దిశో శ్శాస్త్రే
ప్రవేణ్యాం చంపకప్రజి || (22)

★ అథభాంతశ్శతుర్వర్ణ ★

లవష్టంభ సువర్ణే చ
స్తంభ ప్రారంభయోరప ।

శాతకుంభం సువర్ణే స్యా
చ్చాతకుంభోఽశ్వమారకే ||

★ అథ మాంత వర ★

మశ్శివేమా రమాయాంస్యా
న్మా ని ఎధే వ్యయంమతం ।

సురభి పు ఇది సంపెంగచెటుకును బంగారు
కును జాజికాయకును వసంతముతువుకును

గంధపు గుళికె కును శ్రీ కామధేనువుకును
అందుగుచెటుకును మాతృవిశేషముకును త్రి
పరిమళించు దానికిని మనోహరమైన దానికిని
పేరు

సనాభి త్రి ఇది సమానమైనదానికిని పు జాతికినిపేరు
ఆత్మభూ పు ఇది బ్రహ్మకును మన్మథునకునుపేరు

వర్షాభూ పు ఇది గలిజేరుచెటుకును కప్పుకును
వానపాముకును పేరు

దుందుబి పు ఇది రాక్షసునకును పాచిగ
లాటలందలి ఇత్తిగకును పేరు

వైదర్భ న ఇది వాక్యచమత్కారముకును పు
విదర్భదేశపు రాజుకును పేరు

గర్దభ పు ఇది పరిమళవిశేషముకును న తెల్లకలు
వకును పు గాడిదకును ఈ శ్రీ రోగవిశేషము

కును జంతువిశేషముకును పేరు

కకుత్ శ్రీ ఇది శోభకును దిక్కుకును శాస్త్రము
కును ఎనుగమీదపరచెడు చిత్రకంబుకిని పేరు

అవష్టంభ పు ఇది బంగారుకును నిశ్చేషత్వము
కును ప్రారంభముకును పేరు

శాతకుంభ న ఇది బంగారుకును కారెనుబోతు
కును పేరు

మ పు ఇది శివునకును శ్రీ లక్ష్మికిని నిషేధ
ముకును పేరు

★ అధమాంతో ద్వివర ★

కిం నితర్కేపరివ్రాత్నే
క్షేపేనిదాప్రకారయో || (1)
దమస్తు దమధే దండే
కర్తమే దమనేఽప చ |

గమోద్యూత ప్రభేదేస్యా
దపర్యాలోచనేఽధ్వని ||
ద్రుమ స్తరౌ పారిజాతే
ద్రుమ కింపురుషేశ్వరే |
భ్రమోఽంబు నిర్గమేభ్రాంతౌ
కుందాఖ్యే శిల్పి యంత్రకే || (3)
(మూర్చాయాం చ జలా వర్తే
భ్రమణే చ భ్రమోవిదు)
వామం శీతే తుషారే చ
చందనే చ వామం విదు ||
రమాలత్యాం రమ కాంతే
రక్తా శోక ద్రుమే స్మరే |
యమో దండధరే ధావంతే
సంయమే యమజేఽప || (5)
శరీర సాధనాపేక్ష
నిత్యకర్మణి చోచ్యతే |
క్రమ శ్చక్తౌ ఎరీపాట్యాం
క్రమశ్చరణకంఠయో ||
క్షౌమ మట్టే దుకూలే స్యా
దత సీవననేఽప చ |
క్షేమం స్యాన్మంగళే లబ్ధ
రక్షణే చోరకేఽప చ || (7)

కిమ్ త్రి ఇది ఊహకును అడుగుతుకును
అక్షేపించుతుకును నిందకును విధముకునుపేరు
దమ పు ఇది తపశ్శీశాదులను నవాంచుతుకును
దండోపాయముకును బురదకును బాహ్యం
ద్రియ నిగ్రహత్వముకునుపేరు
గమ పు ఇది ద్యూతభేదముకును అలోచించక
పోవుతుకును మారముకునుపేరు
ద్రుమ పు ఇది వృక్షముకును పారిజాతపుచెటు
కును కింపురుషనాయకునకును పేరు
భ్రమ పు ఇది నీటికాలువకును భ్రాంతికిని
కుందమనెడి సానపటు చక్రముకును మూర్చ
రోగవిశేషముకును నీటిసుడికిని తిరుగుతుకును
పేరు
హిమ న ఇది చల్లదనముకును మంచుకును
మంచిగంధముకునుపేరు
రమా శ్రీ ఇది లక్ష్మికిని పు పెనిమిటికిని
రక్తాశోక వృక్షముకును మన్మధునకునుపేరు
యమ పు ఇది దక్షిణదిక్పాలునకును జముడు
కాకికిని నియమముకును త్రి కవలవాండ్లకును
పు దేహసాధనమునపేక్షించునిత్యకర్మకునుపేరు
క్రమ పు ఇది సామర్థ్యముకును పరిపాటికిని
పాదముకును చలించుతుకునుపేరు
క్షౌమ న ఇది కొటబురుజుమీదిశాలకును వెలిపటు
వస్త్రముకును అగిననారతోనేననవస్త్రముకునుపేరు
క్షేమ న ఇది శుభముకును పొందబడినరక్షణ
గలదానికిని చోరకమునుగంధద్రవ్యముకును శ్రీ

క్షమాధనహరీ గార్యో
క్షమ ఖ్యా క్షమాన్వితే |
క్షీతిక్షాంత్యో క్షమాఖ్యాతా
వాతే శక్తే చ వాచ్యవత్ || (8)
ఆమో రోగే తద్విశేషక
ప్యామోఽపక్యేతు వాచ్యవత్ |
కామ స్మరేఽభిలాషే చ
కామో రేతో నికామయో || (9)
అవ్యయం త్వ భ్యనుజ్ఞయాం
యామస్తు ప్రహరేవ్రతే |

శ్యామ స్స్యాన్మేచకే వృద్ధ
దారకే హరితే ఘనే || (10)
వటద్రుమే ప్రయాగస్య
శ్యామ శ్శ్యామా తు వాగుజౌ |
అప్రసూతాంగనాయాం చ
తథా సోమలతౌషధౌ || (11)
త్రివృతా శారిబాగుండ్రా
నిశాకృష్ణౌ ప్రయంగుషు |
శ్యామా నీల్యాం ఎకే శ్యామం
మరిచే లవణాంతరే ||
శ్యామో దమనకే గంధ
త్యణే శ్యామే భిధేయవత్ |
గుల్మస్సంబే స్తీన్నా మిట్ట
సైన్యయో సైన్య రక్షణే || (13)
గుల్మీ స్యాదామలక్యేలా
ఎర్ణికావక్రవేశ్మిన్ |

చండమనెడుగంధద్రవ్యముకును పార్వతికినిపేరు
క్షమ పు ఇది ఓరిమిగలవానికిని క్షమా స్త్రీ
భూమికిని ఓరిమికిని త్రి ఇషమైనదానికిని
సమరమైనదానికినిపేరు
ఆమ పు ఇది రోగముకును రోగవిశేషముకును
త్రి వచనముగాని దానికినిపేరు
కామ పు ఇది మన్మథునకును కోరికకును
రేతస్సుకును మిక్కిలియనుటకును అ అంగీక
రించుటకునుపేరు
యామ పు ఇదిజాముకాలముకును నియమము
కునుపేరు
శ్యామ పు ఇది నలుపువరముకును బొదికూర
కును ఆకుపచ్చవర్ణముకును మబ్బుకును
ప్రయాగయందలి వటవృక్షముకును స్త్రీ క్రాలు
చెటుకును సంతానముకలుగనిస్త్రీకిని సోమలత
కును తెల్ల తెగడకును నల్లసుగంధి పాలచెటు
కును నాగముస్త కును పసుపునకును ఎప్పులి
చెటుకును ప్రేంకణపుచెటుకును నీలిచెటుకును
పు కోకిలకును న మిరియముకును ఎంధు
లవణముకును పు దమనవృక్షముకును సుగంధి
చెటుకును త్రి నల్లనిదానికినిపేరు
గుల్మ పు ఇది దుబ్బుకును వక్షముయొక్క
ఎడమభాగమందుండు మాంసవిశేషముకును నీళ్ళ
రేవుకును సైన్యవిశేషముకును సేనానివేశముకు
వేయు ఆవరణకును స్త్రీ ఉసరిగచెటుకును ఎల
చెటుకును గుడారముకునుపేరు

జాల్మ స్సాస్త్వత్పామరేక్రూరే
జాల్మోన్మసమీక్ష్య కారిణీ॥(14)
గ్రామ స్ఫురే సంవసదే
బృందే శబ్దాదిపూర్వకః ।

భీమాన్మవేత సే శంభా
ఘోరేచాన్మ వృక్షోదరే॥
యుద్ధస్సంగ్రామధనుషో
రిష్ట కామ వసంతయో ।
తోక్మం క్షర్ణ మలే తోక్మో
హరితే చ హరిద్యవే॥
రుక్మం చ కాంచనే లోహే
ఖర్మంక్షామే చ పౌరుషే ।
ధర్మ పుణ్యే యమే న్యాయే
స్వభావా చారయో క్రతా॥(17)
ఉపమాయామహంసాయాం
చాపే చోప నిగద్యతే ।
ఘర్మ స్సాస్త్వదాతపే గ్రీష్మే
ప్యృష్ణ స్పేదాంభసోరపే॥(18)
జిహ్వాస్త్వకుటిలే మందే
జిహ్వాస్త్వగరుహదపే ।
నూక్ష (స్సాస్త్వత్సత్కద్యాత్మే
ప్యణౌ సూక్షోల్పకేన్యవత్॥
భీష్మన్లు భీషణో రుద్రే
గాంగేయే చ నిశాచరే ।
శుష్మం లేజ్యోర్మయోరుక్తం

సూమం క్షీరే నభస్యం॥

జాల్మ (త్రి ఇది మూఢునకును క్రూరునకును
ఆలోచించకపనిచేయువానికిని పేరు
గ్రామ పు ఇది సంగీతస్వరముకును పల్లెటూరు
కును శబ్దాదులు పూర్వమందుగల గ్రామపదము
కును సమూహముకును పేరు
భీమ పు ఇది పుల్లప్రభృతిచెట్టుకును శివునకును
భయానకరసముకును భీమునకును పేరు
యుద్ధ పు ఇది యుద్ధముకును ధనుస్సుకును పేరు
ఇష్ట పు ఇది మన్మథునకును వసంతునకును పేరు
తోక్ష్మ న ఇది గులిమికిని పచ్చవర్ణముకును
పచ్చయవలకును పేరు
రుక్ష్మ న ఇది ఖంగారుకును నల్లఉక్కుకును పేరు
ఖర్ష్మ న ఇది పటుపటుకును పౌరుషముకును పేరు
ధర్ష్మ పు ఇది అదృష్టముకును పు యమున
కును పు న్యాయముకును స్వభావముకును
ఆచారముకును యజ్ఞముకును ఉపమానము
కును అహంసకును పు ధనుస్సుకును పేరు
ఘర్ష్మ పు ఇది ఎండకును గ్రీష్మఋతువుకును
వేడిమికిని చెమటకును పేరు
జిహ్వా (త్రి ఇది కుత్సితముకును అలసునకును
పు ఇది గ్రంథితగరపు చెట్టుకును పేరు
సూక్ష్మ పు ఇది ఇందుగచెట్టుకును బ్రహ్మపదార్థ
ముకును నెరసుకును త్రి అల్పమైన దానికిని పేరు
భీష్మ పు ఇది భయానకరసముకును శివునకును
భీష్మునకును రాక్షసునకును పేరు
శుష్మ న ఇది ప్రకాశముకును పు సూర్యున
కును పేరు
సూమ న ఇది క్షీరముకును ఆకాశముకును పేరు

దస్మస్తు యజమానే స్యా
దం చౌరే హుతాశనే।

రామ పశువిశేషే స్యా
జ్ఞామదగ్న్యో హలాయుధే॥(21)

రాఘవే చానత శ్వేత
మనోజ్ఞేషు చ వాచ్యవత్।

రామాంగనా వాంగుళయో
రామం వాస్తుకకుషయో॥(22)

వామం నవ్యేప్రతిపే చ
ద్రవిణే చాతిసుందరే।

పయోధరే హరే కామే
విద్యాద్యామాచక్రయం॥(23)

వామీస్యూలీ కరభీ
రానభీ బాడభీషు చ।

పద్మ స్వాత్మన్నగే పూ్యహే
నిధౌ సంఖ్యాంతరేఽంబుజే॥

పద్మకే బిందుజాల్లేఽ
పద్మాభాంగే శియోరపే।

సోమ కుబేరే ఎత్పదేవతాయాం
వసుప్రభేదే చ నుధాకరే చ।

ద్రివ్యాషధీ సోమలతా సమీర
కర్పూరసీ రేషు చ వానరే చ॥(25)

భూమి క్షితౌ స్థానమాత్రే
వమి ర్వాంతౌ హుతాశనే।

రశ్మిరంశౌ ప్రగ్రసే చ
జామి న్విన్యకలక్రయో॥(26)

దత్త పు ఇది యజ్ఞముచేయువానికిని దొంగ
కును అగ్నికిని పేరు

రామ పు ఇది వృకమారమును మృగముకును
పరశురామునకును బలరామునకును శ్రీరాము
నకును త్రి నల్లనిదానికిని తెల్లనిదానికిని మనో
హరమైన దానికిని శ్రీ ఆడుదానికిని ఇంగిలీ
కముకును న చక్రవర్తికూరకును కుషవ్యాధికిని
పేరు

వామ న ఇదిఎడమభాగముకును ప్రతికూలము
కును ధనముకును మిగులచక్క దనముకును
పు మేఘముకును శివునకును మన్మథునకును
శ్రీ చక్కని శ్రీకిని ఈ శ్రీ ఆడజాతులైన నక్క
కును ఒంటెకును గాడిదకును అశ్వముకును
పేరు

పద్మ పు ఇదిసర్పబోషముకును పు పద్మవృక్షహము
కును కుబేరునిపద్మనిధికిని సంఖ్యాబోషముకును
తామరపువ్వుకును న పద్మకాషమను ఓషధికిని
ఎనుగ యొడలియందలి తెల్లపొడమచ్చలకును శ్రీ
పద్మ కాంతివంటి కాంతిగల శ్రీకిని లక్ష్మీకిని పేరు
సోమ పు ఇది కుబేరునకును సోముడను ఎత్తు
దేవతకును అషవసువులలోనొకదానికిని చంద్రున
కును దేవలోకమందలి ఓషధికిని సోమలతకును
వాయువుకును కర్పూరముకును జలముకును
వానర బోషముకును పేరు

భూమి శ్రీ ఇది భూమికిని ప్రదేశముకును పేరు
వమి శ్రీ ఇది వమనునకును అగ్నికిని పేరు

రశ్మి శ్రీ ఇది కిరణముకును కళ్యాణముకును పేరు
జామి శ్రీ ఇది తోబుటువుకును కులశ్రీకిని పేరు

నేమి ప్రకాయాం కూపస్య
చక్రాంతే తినిశద్రుమే ।

నేమ కాలేవధౌ గర్తే
ప్రకారే కైతవేష చ ॥
క్రిమి స్ఫుత్సమివత్క్రి-
లాక్షాయాం కృమిలేఖరే ।
కామి స్వాత్మాముకే రత్వాం
హోమి నృన్విష సావకే ॥
ఊర్విస్థై రంగే పీడాయాం
వేగే భంగ ప్రకాశయో ।
ఉత్క్రందా వస్త్రసంకోచ
లేఖయారం కీర్తితా ॥ (29)

లక్ష్మీశ్శ్రీరివ సంపత్తి
శోభాపద్మాప్రయంగుషు ।
కిర్మీ పలాళే శాలాయాం
లోహపుత్రాము దీరితా ॥
శమీనక్తు ఫలాయాం చ
శింబా యామం (వలులో) వాగుజౌ ।
బ్రాహ్మీతు భారతీ సోమ
వల్లరీ (బహుశక్తిమ) ॥ (31)
సంజికాపంక గడకా
శాకభేదేషు చ స్ఫుతా ।
సమా వర్షే సమంతుల్యే
సాధా నదృశ్యే న్యవత్ ॥ (32)

సీమాన్యూహాటే వృతాక్షత్రే
మర్యాదా వేలయోరపి ।

నేమి శ్రీ ఇది నూతిమీద నీళ్ళు తీయుటకు కఠిన
గిలక మొదలయిన వాటికిని చక్రము యొక్క
అంచుకును పు నెమ్మిచెటుకును పేరు
నేమి పు ఇది కాలముకును అంతముకును
గోతికిని ప్రాకారముకును మిషకును పేరు
క్రిమి యి ఇది ఎరుగుకును లక్కకును కృమి త్రి
పురుగులు పఠినదానికిని పు గాడిదకును పేరు
కామి యి ఇది విటునకును శ్రీ రఠిదేవికిని పేరు
హోమి పు ఇది నేతికిని అగ్నికిని పేరు
ఊర్వి ఇది అలకును బాధకును పేగముకును
భంగముకును ప్రకాశముకును వేడుకకును
(ఇషవస్తువయందాసక్తి) బటుకుచ్చెళ్ళపంక్తికిని పేరు

లక్ష్మీ శ్రీ ఇది శ్రీ అను శబ్దమువలనే సమృద్ధికిని
కాంతికిని లక్ష్మీకిని ప్రేంకణపుచెట్టుకును పేరు
కిర్మీ శ్రీ ఇది మాంసముకును గృహవోషము
కును లోహపుబొమ్మకును పేరు
శమీ శ్రీ ఇది జమ్మిచెటుకును కాయధాన్యము
లపొటుకును క్రాలుచెటుకును పేరు
బ్రాహ్మీ శ్రీ ఇది సరస్వతికిని సోమలతకును
శివుని సప్తమాతృకలలో నొకతకును గంటుభారం
గికిని మత్స్యవోషముకును పొన్నగంటికూరకును
పేరు
సమా పు నిత్యబహువచనం ఇది సంవత్సరము
కును త్రి ఉపమావాచకముకును యోగ్యమైన
దానికిని సమానమైనదానికిని పేరు
సీమా శ్రీ ఇది పొలిమేరకును ఉనికికిని వరిమడి
కిని హదుకును ఒడుకును పేరు

క్షుమాతనీ నీలికయో
(రుమా)ర్నుమా నామ్నివరద్యుతా॥ (33)

ఉమాతనీ హైమవతీ
హరిద్రాకీర్తి కాంతిః॥
రుమా సుగ్రీవ దారేఽఘ
విశిష్టలవణాకరే॥ (34)

★ అథ మాంత త్రివర్ణ ★

ఉత్తమా దుద్ధికాయాంస్య
దుత్సృష్టే చోత్తమేన్యవత్॥
మధ్యమ స్సృత్సరే మధ్యే
మధ్యదేశే చ మధ్యజే॥ (35)

వాచ్య వన్మధ్యమాతూక్తా
రాకా దృష్టరజస్త్రియో॥
కర్ణి కా త్ర్యక్షరచ్చంద
కరమధ్యాంగుళీపచ॥ (36)

లథమ కుత్సితే న్యూనే
ప్రక్రయోవసరేక్రమే॥
విక్రమ క్రాంతిమాత్రేస్య
ద్విక్రమ శ్శక్తింపది॥
సంక్రమ క్రమణో నమ్య
గ్వారి సంచారయంత్రకే॥

నిష్క్రమో బుద్ధిసంపత్తౌ
నిరమే దుష్క్రమే చ॥
ఆగమ శ్శాస్త్ర ఆయాతే
విభ్రమో భ్రాంతి వోవయో॥

క్షుమా త్రి ఇది అగ్నిసెతుకును నిలిచెతుకును పేరు
సుమా త్రి ఇద పేరుకును శ్రేషాకాంతికిని పేరు
ఉమా త్రి ఇది అగ్నిసెతుకును పార్వతికిని
పసపునకును కీర్తికిని ప్రకాశముకును పేరు
రుమా త్రి ఇది సుగ్రీవుని భార్యకును సంబరదేశ
మందలి ఉప్పుగనికిని పేరు

ఉత్తమా త్రి ఇది చిరుపాలచెటుకును త్రి
శ్రేషమైనదానికిని యోగ్యమైనదానికిని పేరు
మధ్యమ పు ఇది మధ్యమస్వరముకును నడుము
కును పు మధ్యప్రదేశముకును త్రి మధ్యయందె
నదానికిని త్రి ఇది పౌర్ణమాస్యకును క్రొత్తగా
రజస్వలయైన త్రికిని తామరదుదుకును వి అక్షర
ముల ఛందముకును చేతినడిమి ప్రేలికిని పేరు

అథమ త్రి కుటిలమైనదానికిని తక్కువయైన
దానికిని పేరు

ప్రక్రమ త్రి ఇది సమయముకును వరుసకును పేరు
విక్రమ పు ఇది ఆక్రమించుటకును శౌర్యాతిశయ
ముకును పేరు

సంక్రమ పు ఇది ఆక్రమించుటకును నీటికాలువ
లు మొదలయిన వాటిపైని సంచరించుటకును
కఠిన వంతెన మొదలయిన వాటికిని పేరు

నిష్క్రమ పు ఇది బుదిబలముకును బయలుదేరు
టకును చెడకులముకును పేరు

ఆగమ పు ఇది శాస్త్రముకును వచ్చుటకును పేరు
విభ్రమ పు ఇది భ్రమకును త్రిలవిలాసవిశేష
ముకును పేరు

సంభ్రమస్తు భయేఽస్యా
 త్వంవేగా దరయోరపి॥
 విద్రుమో రత్నవృక్షేస్యా
 త్రవాలే పల్లవేఽచ॥
 ఆశ్రమో బ్రహ్మచర్యాది
 చతుష్కేఽప మరేఽపచ॥(40)
 సత్తమశ్చాన్య వత్సాజ్యే
 శ్రేష్ఠసాధీయసోరపి॥
 నియమో యంత్రణాయాంస్యా
 త్రుతిజ్ఞాయాంచ సంయమే॥(41)
 నిగమోవాణిజే పుర్యాం
 పధి వేదే వణిక్పథే॥
 నైగమ స్వాదుప నిఘ
 ద్వణిజోర్నాగరేఽచ॥(42)
 కలమో లేఖనీ చౌర
 శాలిలా జ్వరసేషు చ॥
 తలిమం కుట్టమే తల్పే
 చంద్రవోసే వితానకే॥(43)
 పరమం స్యాదనుజ్ఞాతే
 ప్యన్యయం పరమంవరే॥
 పరమం స్సాత్ప్రధానాద్యో
 ర్ంకారేఽత ధోచ్యతే॥
 కుసుమం పుష్పలయో
 స్త్రీరజో నేత్రరోగయో॥
 కృత్రిమం రచితే ప్రోక్తం
 న్నైకే లవణాంతరే॥
 సుషమం చారు సమయో
 స్సుష్మమా ఎరమద్యుతా॥

సంభ్రమ పు ఖదిభయముకును భయాదులచేత
 నైన తొందరకును ఆదరముకును పేరు
 విద్రుమ పు ఇది పగడపు చెటుకును పగడము
 కును చిగురు తాకుకును పేరు
 ఆశ్రమ పు బ్రహ్మచర్యముమొదలగు 4 ఆశ్రమము
 లకును యత్యాదుల నివాస సానముకును పేరు
 సత్తమ శ్రీ ఇది పూజ్యమైన దానికిని శ్రేషమైన
 దానికిని యోగ్యమైన దానికిని పేరు
 నియమ పు ఇది నియమించుటకును ప్రతిజ్ఞ
 కును వ్రతనిషకును పేరు
 నిగమ పు ఇది వర్తకునకును పటణముకును
 మారముకును పేదముకును బజారుకును పేరు
 నైగమ పు ఇది ఉపనిషత్తుకును వర్తకునకును
 శౌంరికిని పేరు
 కలమ పు ఇది వ్రాతకలముకును దొంగకును
 కలమధాన్యముకును లాజ్వారస ముకును పేరు
 తలిమ న ఇది రాతితో కటబడిన భూమికిని
 శయ్యకును పెద కత్తికిని ఛాదినీకిని పేరు
 పరమ అ ఇది అంగీకరించబడిన దానికిని త్రి
 శ్రేషమైన దానికిని ముఖ్యమైన దానికిని మొదటి
 దానికిని ఓంకారముకును పేరు
 కుసుమ న ఇది పుష్పముకును ఫలముకును
 ముటురక్తముకును నేత్రరోగముకును పేరు
 కృత్రిమ త్రి చెయ్యబడిన దానికిని న అందుగబంకతో
 చేసిన ధూపద్రవ్యముకును విక్షేపణ ముకును పేరు
 సుషమ త్రి సుందరమైన దానికిని సమమైన
 దానికిని శ్రీ ఉత్కృష్ట కాంతికిని పేరు

సుషమ శ్శిశిరే చారౌ
సుషీమ పన్నగాంతరే (46)
పంచయో రాగభేద స్యా
త్పంచానామ పూరణే,
పంచమ శ్చతురే వ్యాద్యే
పంచమీ పాండవస్త్రయాం॥
గౌతమ శ్శాక్యనంహే చ
మునిభేదేఽథ గౌతమీ,
రోచన్యామంబికాయాం చ
దాడిమ కర్ణైలయో ॥

గోధూమో నాగరంగే స్యా
ద్దేషజ ప్రీవాభేదయో ।
వ్యాయామోదుర్గ సంచారే
వ్యాయామ పౌరుషేఽచ (49)
విలోమస్తు ప్రతిప స్యా
ద్భుజంగే వరుణేశుని,
ఆమలక్యాం విలోమీ చ
విలోమం చాఽరఘట్టకే (50)
గోలోమీ శ్వేతదూర్వాయాం
షడ్గంధా వారయోఽత్ ।
ప్రతిమా దంతబంధే స్యా
దజస్యాను కృతావం (51)

★ అథమాంతశ్చతుర్వర్ణ ★

శ్లవంగమ కషౌ భేక్య
సుపమ స్సృందరేఽన్యవత్ ।
సుప్రతీకస్య యోషాయాం
భవేదనుపమామలా॥

సుషీమ త్రి చల్లని దానికిని సుందరమైన దాని
కిని పు సర్పవోషముకును పేరు
పంచమ పు ఇది రాగవోషముకును ఐదవ
దానికిని శ్రీ నేర్పరికిని మనోహరమైనదానికిని
ఈ శ్రీ ద్రౌపదికిని పేరు

గౌతమ పు ఇది బుదదేవునకును గౌతమముని
కిని ఈ శ్రీ గోరోచనముకును పార్వతికిని
పేరు

దాడిమ పు ఇది దానిమ్మ చెటుకును ఎలకి
చెటుకును పేరు

గోధూమ పు ఇది నారింజ చెటుకును ఓషధి
వోషముకును గోధుమ ధాన్యముకును పేరు
వ్యాయామ పు ఇది వంతెనకటకును హిరుషము
కును పేరు

విలోమ త్రి ఇది ప్రతికూలమైన దానికిని పు
సర్పముకును వరుణదేవునకును కుక్కకును
ఈ శ్రీ ఉనిరిగచెటుకును న పెదబావికిని పేరు

గోలోమీ శ్రీ ఇది తెల్లగరెకకును వసకును
పేళ్ళకును పేరు

ప్రతిమా శ్రీ ఇది గజదంతము యొక్క కట్టుకును
విష్ణు వినాయకాది ప్రతిమకును పేరు

శ్లవంగమ పు ఇది కోతికిని కప్పకును పేరు

అనుపమ త్రి ఇది సుందరమైనదానికిని శ్రీ
ఈశాన్యదిగజముయొక్క భార్యకును పేరు

అభ్యాగమో ంతికే మాతే
విరోధా భ్యుద్గమాజిషు ।

యాత యామస్తు జ్యేష్ఠే స్యా
తృతిభుక్తోజ్ఞితే (ఎచ) ౫౦ చ ॥ (53)
దండయామస్తు కీనా శే
దివసే కుంభసంభవే ।
సార్వభౌమస్తు దిజ్ఞిగే
సర్వపుత్రీవతావం ॥ (54)
పరాక్రమో విక్రమేస్యా
త్సామర్హ్యే ద్యోగయో రపి ।
ఉపక్రమ స్సాస్వదుపధా
చికిత్సారంభ విక్రమే ॥ (55)

జలగుర్మో జలావర్తే
కచ్చపే జలచత్వరే ।
మహాఽదృష్టుతో నాగ
నిధి సంఖ్యాంతరే ౫౦ చ ॥
అభ్యుపగమ స్వీకారే
సమీ పాగమనే ౫౦ చ ।
నక్షత్రనేమి శ్శీతాంశౌ
రేవత్యాం చ ధృవే కృత్రిత్ ॥

★ అథయాంతవర ★

య స్సర్వనామా నిలయో
ర్జ్వా మౌర్యీమాతృభూమిషు ।
ద్యురగ్నా దివసే ౫౦ స్యా
ద్వైస్సర్గ సురవర్తన్ ॥ (1)

అభ్యాగమ పు ఇది సమీపముకును చంపుట
కును వైరముకును అభిముఖముగా వచ్చుట
కును యుద్ధముకును పేరు

యాతయామ త్రి ఇది శిథిలమైన దానికిని అను
భవించబడిన దానికిని విడచిపెట్టబడిన దానికిని పేరు
దండయామ పు ఇది యమునకును దినము
కును అగస్త్యమునికిని పేరు

సార్వభౌమ పు ఇది ఉత్తరదిగజముకును చక్రవర్తి
కిని పేరు

పరాక్రమ పు ఇది పరాక్రమముకును శరీరబల
ముకును ప్రయత్నముకును పేరు

ఉపక్రమ పు మంత్రిమొదలగు వారిని రహస్యముగా
ధర్మాదులచేత పరీక్షించుటకును రోగచికిత్సకును
ప్రారంభముకును పరాక్రమముకును పేరు

జలగుర్మి పు ఇది నీటిసుడికిని తాబేటికిని
నాలుకాలువలు కలిసినచోటుకును పేరు

మహాఽదృష్ట పు ఇది సర్వవిశేషముకును కుబేరుని
నిధికిని సంఖ్యాభేదముకును పేరు

అభ్యుపగమ పు స్వీకరించుటకును దగరకు
వచ్చుటకును పేరు

నక్షత్రనేమి పు చంద్రునకును శ్రీ రేవతీ నక్షత్ర
ముకును పు ధ్రువునకును పేరు

య త్రి ఇది సర్వనామముకును వాయువుకును పేరు
జ్యా శ్రీ ఇది వింటినారికిని తల్లికిని భూమికిని పేరు
ద్యు పు ఇది అగ్నికిని న దినముకును పేరు
ద్వా శ్రీ ఇది స్వరముకును ఆకాశముకును పేరు

★ అథ యాంతో ద్వివర్ణ ★

జయో జయంతీ విజయే
జయా దుర్గా గ్నిమంధయోం ।
జయంతీ తిధిభేదో మా
నఖీ పథ్యాను చ స్మృతా ॥
చయస్సమూహేప్రాకార
మూలబంధేసమాహృతా ।

నయో నీతా ద్యూతభేదే

శయ శ్చయ్యా వా పా ణిషు ॥ (3)

భయం ప్రతిభయే ఘోరే
ప్రసూనే కుబ్జకన్య చ ।
మయశ్చిల్పిని దైత్యానాం
కరభేఽశ్వతరేఽం చ ॥ (4)
లయో వినాశే సంక్షేపే
సామ్యే తార్యత్రికన్య చ ।
స్మయో గర్వేద్భుతే
గేయోగాతవ్యే గాయనేఽం చ ।

క్షయో రోగాంతరే వేశ్మ
కల్పాంతా పచయేష్వం ।
ప్రయో ధవే చ వ్యాద్యేచ
వృద్ధినామౌషధేఽం చ ॥
కాయ కదైవతే మూర్తౌ
సంఘే లక్ష్మ్య స్వభావయో ।
కాయం మనుష్య తీర్ధే ం

జయ పు ఇది ఇంద్రపుత్రునకును శత్రువులను
పారదోలుటకును శ్రీ పార్వతికిని నెల్లికూరకును
తక్కిడుచెటుకును అఱిమిమొదలగు జయంతులకును
పార్వతి చెలికత్తెకును కరకచెటుకును పేరు
చయ పు ఇది సమూహముకును కందకము
నుంచి తీయబడిన మఱితోపెఱిన కోటపుటకును
గ్రహంచుటకును పేరు

నయ పు ఇది నీతికిని జూదములో నిభేదము
కును పేరు

శయ పు ఇది పాన్పునకును సర్పముకును
హస్తముకును పేరు

భయ న ఇది పరులవలన కలిగిన అనిష్ఠముకును త్రి
భయంకరమైన దానికిని న కుబకపుష్పముకును పేరు

మయ పు ఇది రాక్షసుల శిల్పికిని ఒంటెకును
కంచరగాడిదకును పేరు

లయ పు ఇది నాశముకును కలుసుకొనుట
కును నృత్యగీతవాద్యముల సమత్వముకును పేరు

స్మయ పు ఇది గర్వముకును ఆశ్చర్యముకును పేరు
గేయ త్రి ఇది కీర్తనలు మొదలగు వాటికిని

గానము చేయువానికిని పేరు

క్షయ పు ఇది క్షయరోగముకును గృహము
కును ప్రళయముకును తక్కువకును పేరు

ప్రయ పు ఇది భర్తకును త్రి మనోహరమైన
దానికిని బుదివృదియను ఓషధికిని పేరు

కాయ పు ఇది బ్రహ్మాతీరముకును శరీరము
కును సమూహముకును గురికిని స్వభావము
కును న మనుష్యతీరముకును పేరు

సాయ కాండా ఎరావ్హాయో || (7) సాయ పు ఇది బాణముకును దినముయొక్క
కడపటి భాగముకును పేరు

దాయో దోనేయోతకాది దాయ పు ఇది దానముకును వివాహకాల
ధనే సోల్లంరభాషణో | మందల్లనకిచ్చు కట్టుముమొదలగు ధనముకును
విభక్తవ్య ఎత్తుద్రవ్యే ఎత్తిపొడుపుమాటకును పంచుకోదగిన ఎత్రారిక

దాయ మాహు ర్మనీషణా || (8) మగు ధనముకును పేరు
ప్రాయ పు ఇది మరణార్థమై భుజించకుండుట
తుల్య బాహుళ్యయోరపి | కును మరణముకును తుల్యార్థకముకును
బాహుళ్యముకును పేరు

పేయం పానీయ ఎయసో పేయ త్రి ఇది పానముచేయదగిన దానికిని న
ఎయా శ్రాణాచ్చ మండయో || (9) ఉదకముకును శ్రీ గంజికిని స్వచ్ఛమైన మిగడ
కును పేరు

స్థేయో వివాదవ్య పద స్థేయ పు ఇది తగవరికిని పురోవాతునకును
నిర్దేశరి పురోవాతే | పేరు

పీయు కాలే రవో ఘూకే పీయు పు ఇది కాలముకును సూర్యునకును
గుడ్లగూబకును పేరు

యయు క్రతువాయే వాయే || (10) యయు పు ఇది యాగారమైన అశ్వముకును
అశ్వసామాన్యముకును పేరు

మయు స్తురంగవదనే మయు పు ఇది కిన్నరునకును జింకలలోని
మృగే ఎ మయు రుచ్యతే | భేదముకును పేరు

మన్య క్రోధే క్రతౌ దైవ్యే మన్య పు ఇది కోపముకును యజ్ఞముకును
దీనత్వముకును పేరు

మృత్యు ర్మరణ దైవయో || మృత్యు పు ఇది మరణముకును దైవముకును పేరు
దస్య న్తినేచ శత్రౌచ దస్య పు ఇది చోరునకును శత్రువుకును పేరు
జన్య ప్రాణ్యగ్ని ధాతృషు | జన్య పు ఇది జంతువుకును అగ్నికిని బ్రహ్మ
కును పేరు

వన్యం వనభవే వన్యా వన్య త్రి ఇది వనమందుపుటిన దానికిని శ్రీ
వనసమూహముకును జలసంఘముకును పేరు

జన్యం హస్తే ఎరివదే
అంయుగే జనకే ఘనః ।

జన్య స్సాన్యజ్జననీయే చ
జన్యా మాతృ సఖీముదో ॥ (13) త్రి నూతన పరిణేత యొక్క జ్ఞాతికిని పెమినిటి
జన్యో (ర ఘా) నవవధూజ్ఞాతి
ప్రయభృత్య వాతేష చ ।
శూన్యాభ్యా నిర్జనే నశ్యా

మన్యో ధిన్న అమానయో ॥ (14)
పాయ్యం పానీయకేనింద్యే

పూజ్య శ్శ్వశ ర వంద్యయో ।

హార్యో విభీతక తరా
హర్తవ్యే హర్యమన్యవత్ ॥
వీర్యం శు(క్రే) క్లే ప్రభావేచ
తేజ స్సామర్థ్య యోరపి ।
ఆర్య స్సాధౌ సావిదల్లే
ప్యార్య మా వృత్తభేదయో ॥ (16)
అర్య స్సామిని వైశ్యే చ
కార్యం హేతౌ ప్రయోజనే ।

నార్య న్సారే తత్త్రియాయాం
నార్యస్యాదో ష(ధీధి) ధావః ॥ (17)
శౌర్యం చారభటీ శక్యే
ర్యర్య స్మర వరేణ్యయో ।
గుహ్యం రహస్యవస్తే చ
గుహ్య కమర దంభయో ॥

జన్య న ఇది బజారుకును అపవాదకును
యుదముకును పు తండ్రికిని త్రి పుటించు
దానికిని త్రి తల్లిచెలికత్తెకును సంతోషముకును
యొక్క భృత్యునకును పెనిమిటి స్నేహితునకును
పేరు

శూన్య త్రి ఇది జనరవాతమైన దానికిని త్రి
గూవగుత్తికకును పేరు

అన్య త్రి ఇది వేరైన దానికిని సమమైన దానికిని పేరు
పాయ్య న ఇది జలముకును త్రి నిందార్హమైన
దానికిని పేరు

పూజ్య పు ఇది కూతునిచ్చిన మామకును త్రి
పూజింపదగిన వానికిని పేరు

హార్య పు తాండ్రచెటుకును త్రి హరింపదగిన
దానికిని పేరు

వీర్య న ఇది రేతస్సుకును పరాక్రమముకును
ప్రకాశముకును శరీర బలముకును పేరు

ఆర్య పు ఇది సజనునకును అంత పురమును గాచు
వానికిని త్రి పార్వతికిని ఆర్యావృత్తముకును పేరు

అర్య పు ఇది ప్రభువుకును కోమటికిని పేరు
కార్య న ఇది హేతువుకును ప్రయోజనము
(పని) కును పేరు

సూర్య పు ఇది సూర్యునకును త్రి సూర్యుని
భార్యకును ఎన్నపాపర చెటుకును పేరు

శౌర్య న ఇది దర్భముకును సామర్థ్యముకును పేరు
వర్య ఎ ఇది మన్యథునకును శ్రేణునకును పేరు

గుహ్య త్రి ఇది రహస్యముకును న త్రి పురుషుల
మర్యాంగముకును పు తాబేటికిని దంభముకును పేరు

సహ్యశ్రైలాంతరా రోగ్య
సోధవ్యేషు పచక్షతే ।

గృహ్యం పురీషమాగ్నేః
భవేదస్యైర పక్షయో
గృహ్యో చ శాఖానగరే
గృహ్య శ్రేక్షేప్యదీరిత ।

యోగ్య ప్రవీణయోగార్హ్వా
పాయ శక్తేషు వాచ్యవత్ ॥ (20)
యోగ్య మృ ద్యాఖ్య భైషజ్యే
యోగ్యా భ్యాసా ర్శ్మయోఽత్
భాగ్యం శుభాత్మకవిధౌ
స్యాచ్చుభా శుభకర్మణి ॥
పాక్యం (చి) విదాఖ్యలవణో
యవక్షార్యేఽ దృశ్యతే ।
అధ్యం వాతే హరీత క్యాం

అధ్య
రథ్యో రథో ద్యహే ॥ (22)

రధ్యా రథోఽఘి విశిఖా
వర్తనీ చత్వరేషు చ ।

అర్థ్యం శిలాజితున్యర్థ్యే
బుధే న్యాయ్యే తువాచ్యవత్ ॥ (23)

గ్రామ్యా జనేఽన్యవ ద్రామ్య
మన్తీల రత బంధయో ।
సౌమ్యా బుధే మనోజ్ఞేస్యా
దనుగ్రే సోమదైవతే ॥

ఇల్వలాను చ సౌమ్య స్ప్రు
ర్షీచే బోధ్యే చ వాచ్యవత్ ।

సహ్య పు ఇది సహ్యపర్వతముకును న ఆరోగ్య
ముకును త్రి సహంపదగిన దానికిని పేరు
గృహ్య న ఇది గుదసానముకును త్రి స్వతం
త్రములేనిదానికిని పక్షముకును శ్రీ పేటకును
పు పెంపుడు పక్షిమృగాదులకును పేరు

యోగ్య త్రి ఇది నేర్పరికిని యోగముకుదగిన
వానికిని ఉపాయముగలవానికిని సమరునకును
న బుదివృదియను ఓషధికిని శ్రీ అభ్యాసము
కును సూర్యుని భార్యకును పేరు
భాగ్య న ఇది శుభరూపమగు నదృషముకును
పురాకృత శుభాశుభకర్మకును పేరు
పాక్య న ఇది విదేలవణముకును యవక్షారము
కును పేరు
పథ్య త్రి ఇషమైన దానికిని శ్రీ కరకచెట్టుకును
పేరు

రథ్య పు ఇది రథమును వహించు గుఱ్ఱముకును
శ్రీ రథసమూహముకును రాజవీధికిని మార
ముకును నాలుపిడుల మొగకును పేరు
అర్థ్య న ఇది శిలాజిత్తుకును త్రి విద్వాంసున
కును న్యాయముకును పేరు
గ్రామ్య పు ఇది మనుష్యునకును త్రి పామర
వాక్యముకును రతిబంధ విశేషముకును పేరు
సౌమ్య పు ఇది బుధగ్రహముకును త్రి మనో
హరమైనవానికిని శాంతమైనదానికిని చంద్రుడ
ధిదేవత గాగల దానికిని పు ఇల్వలా నక్షత్రము
లైదింటికిని త్రి స్వల్పమైనదానికిని బోధింపదగిన
వానికిని పేరు

రమ్యం మనోరమే రమ్యా
రాత్రౌ రమ్యశృచంపకే || (25)
సంఖ్యం సమితి సంఖ్యాస్యా
దేక (త్యా) ద్వాది విచారయౌ ।
మధ్యం న్యాయ్యేక వకాశే
వలగ్నకే లగ్నక్తే (వ) ధమే || (26)

మేధ్యం శుచౌ మేదురేచ
వాచ్యవన్నేధ్య మాశ్రమే ।
మేధ్యా ఎ శంఖపుష్పాంస్యా
ద్వచాయామఎ కీర్తితా || (27)
సాధ్యాభిఖ్యా సాధనీయే
గణదైవత యోగయౌ ।

వంద్యోపలద్రుమే వంధ్యా
త్వప్రజాత స్త్రుయామఎ || (28)
హృద్యం ధవళజీరే చ
హృత్ప్రియే హృద్భవేకఎచ ।
వశక్యద్వేదమంత్రేచ
హృద్యావృధ్యాఖ్య భేషజే || (29)
చోద్యం స్యాదద్భుతే ప్రశ్నే
చోదన్వార్థే తు వాచ్యవత్ ।
పద్యం శ్లోకే స్తోత్రా పద్యా
పద్య శ్శూద్ర ఎద్వారయౌ || (30)
పుణ్యం మనోజ్ఞేభివాతం
తథా సుకృత ధర్మయౌ ।
ధిష్ణ్యం సద్మనీ నక్షత్రే
స్థానే శక్తౌ చ పావకే || (31)

రమ్య త్రి మనోహరమైనదానికిని శ్రీ రాత్రికిని
పు సంపెంగ చెటుకును పేరు
సంఖ్య న ఇదియుదముకును శ్రీ ఒకటిరెండు
అనులెక్కకును విచారణకును పేరు
మధ్య త్రి ఇది న్యాయమైన దానికిని మధ్య
యందైనదానికిని పు నడుముకును పు జామీను
దారునకును నీచునకును పేరు
మేధ్య త్రి పవిత్రమైనదానికిని తరుచైనదానికిని
న నివాసముకును శ్రీ శంఖ పుష్పచెటుకును
వసకును పేరు

సాధ్య త్రి ఇది సాధించదగిన దానికిని సాధ్యు
లను దేవయోని విశేషులకును పంచాంగ యోగ
భేదముకును పేరు
వంద్య పు ఇది ఫలించనిచెటుకును శ్రీ గోద్రాలి
కిని పేరు
హృద్య న ఇది తెల్లజీలకర్రకును త్రి మనోహర
మైన దానికిని హృదయమందుపుటిన దానికిని
పు వశ్యమునుజేయు పేదమంత్రముకును శ్రీ
బుదివృదియను ఓషధికిని పేరు
చోద్య న ఇది అచ్చెరువుకును అడుగుటుకును
త్రి ప్రేరేపించదగిన దానికిని పేరు
పద్య న ఇది శ్లోకముకును శ్రీ స్తుతికిని పు
శూద్రునకును త్రి పాదముకు తగిన దానికిని పేరు
పుణ్య త్రి మనోహరమైనదానికిని న పుణ్యము
కును ధర్మముకును పేరు
ధిష్ణ్య న ఇది గృహముకును నక్షత్రముకును
ప్రదేశముకును సామర్థ్యముకును అగ్నికిని పేరు

ధాన్యంప్రీహషు ధాన్యాకే
ధన్య ఖణ్యవతి స్మృత |
ధన్యా ధాన్యా మలక్యోశ్చ
కుడ్యం భిత్తా విలేవనే ||
కావ్యం గ్రంథే గ్రహీ కావ్య
కావ్యా స్యాత్పూత నాధియో |
చవ్యం తు చవికా చవ్యా
శతంర్వో గ్రంథయో ||
గవ్యం తు గోవాతే గవ్యం
తథా క్షీరాదికే గవాం |
రాగద్రవ్యే చ గవ్యాతు
గోకులే కథిలా బుధై ||

ద్రవ్యం స్యాద్ద్రవిణే భవ్యే
పుధివ్యాదా చ ఎత్తళే |
భేషజే వినయే చాప
జతుద్రుమవికారయో || (35)
భవ్యం ఎత్తే శుభే చాధ
భేద్యవద్యోగ్య భావినో |
కర్మరంగతరౌ భవ్యో
భవ్యాకరికణోమయో || (36)

దివ్యం లవంగకే దివ్యం
వరౌ దివిభవే న్యవత్ |
ఆమలక్యాం స్మృతా దివ్యా
నవ్యం వామప్రతిపయో ||

నవ్యం ప్రోక్తముసీరే చ
సేవార్థే పునరన్యవత్ |
గోప్యో దాసీనుతే గోప్యో

ధాన్య న ఇదిధాన్యముకును ధనియముకునుపేరు
ధన్య త్రి ఇదిపుణ్యాత్మనకును శ్రీ ధనియము
కును ఉనిరిగ చెటుకును పేరు
కుడ్య న ఇది గోడకును పూతకును పేరు
కావ్య న ఇది కవిరచితగ్రంథముకును పు శుక్ర
గ్రహముకును శ్రీ పూతనకును బుదికినిపేరు
చవ్య న ఇది చవ్యమను గంధద్రవ్యముకును
శ్రీ వృక్షవిశేషముకును వసకును పేరు
గవ్య త్రి ఇది గోవులకు వాతమైన దానికిని
గోసంబంధమగుక్షీరాదులకును న రంజకద్రవ్య
ముకును శ్రీ గోసమూహముకును పేరు

ద్రవ్య న ఇది ధనముకును మంగళముకును
పుధివ్యాదినవద్రవ్యములకును ఇత్తడికిని ఔషధ
ముకును వినయముకును లక్ష్మకును వృక్ష
వికారమైన దానికిని పేరు
భవ్య న ఇదినిజముకును శుభముకును త్రి యోగ్య
మైనదానికిని కాబోవుదానికిని పు కామారవృక్షము
కును శ్రీ గజపపులికిని పార్వతికిని పేరు

దివ్య న ఇది లవంగముకును త్రి సుందరమైన
దానికిని స్వరమందైన దానికిని శ్రీ ఉనిరిగ
చెటుకును పేరు
సవ్య త్రి ఎడమవైపు దానికిని ప్రతికూలమైన
దానికిని పేరు
సేవ్య న ఇది వటిపేరుకును శ్రీ సేవించదగిన
దానికిని పేరు
గోప్య పు ఇదిదాసీపుత్రునకును త్రి దాచదగిన

రక్షణీయేభిధేయవత్॥

రూప్యం స్యాదాహత స్వర్గ

రజతే రజతేఽచ॥

రూప్యం ప్రశస్తరూపే తు

వాచ్యవత్సముదాహృత ॥(37)

ఇభ్య ఆధ్యే కరేణ్యాంతు

భవేదిభ్యా తు సల్లకా॥

లభ్యం యుక్తే చ లబ్ధవ్యే

చార్ష మర్హ్యయోగ్యయో ॥(40)

చిత్వం మృతకచైత్యే స్యా

చ్చిత్వా మృతచితావ॥

చైత్య మాయతనే (బుద్ధబింబే)

బుద్ధగోసే చోద్దేశపాదపే॥(41)

దైత్యో సురే సురాయాంతు

దైత్యా చండోష ధావ॥

భృత్యో దాసే భృతా భృత్యా

దంత్యోదంతభవేఽధమే॥

సత్యం కృతే చ శవధే

తధ్యే తద్వతి వాచ్యవత్॥

తపో లోకాత్పరే సత్యే

నిత్యం తు సతతే ధృవే॥

మూల్యం తు వేతనే వస్నీ

మూల్యం మాలా ప్రనూనయో॥

బల్యం ప్రధా(న) నే ధాతాస్యా

దానికిని పేరు-

రూప్య న ఇది ముద్రించబడిన బంగారు వెండి

నాణెములకును వెండికిని త్రి శ్రేషమైనరూపము

గల దానికిని పేరు

ఇభ్య త్రి ఇది ధనవంతునకును శ్రీ ఆడ ఎనుగ

కును అందుగ చెఱుకును పేరు

లభ్య త్రి ఇది న్యాయమైనదానికిని పొందతగిన

దానికిని పేరు

అర్హ త్రి ఇది పూజార్హమైనదానికిని యోగ్యమైన

దానికిని పేరు

చిత్వ న ఇది శవమును ఉంచెడు రచ్చచావడికిని

శ్రీ కాటికిని పేరు

చైత్య న ఇది దేవాలయముకును భౌదులగృహ

ముకును రచ్చచెటుకును పేరు

దైత్య పు ఇది రాక్షసునకును శ్రీ కల్లుకును

చండమను ఓషధికిని పేరు

భృత్య పు ఇది సేవకునకును శ్రీ కూలికిని పేరు

దంత్య త్రి దంతములవలనపుటినవరాదులకును

నీచునకును పేరు

సత్య న ఇది కృతయుగముకును ప్రతిజ్ఞకును

నిజముకును త్రి నిజమైన దానికిని పు సత్య

లోకముకును పేరు

నిత్య త్రి శాశ్వతమైన దానికిని నిశ్చయమైన

దానికిని పేరు

మూల్య న ఇది కూలికిని వెలకును పేరు

మూల్య న ఇది పూలదండకును ఎఱ్ఱముకును పేరు

బల్య న ప్రధానముకును రేతస్సుకును త్రి

ధృల్యం బలకరే 5 ఎ చ॥

కల్యం సజ్జే ప్రభాతే చ
కల్యో నిరోగదక్షయో ।

కల్యా కళ్యాణవాచి స్యా
త్యాదంబర్యామప న్మతా॥

శల్యం శంకా శరే వంశ
కంబికా యాం చ తోమరే ।

శల్యస్తు కధిత శ్వావి
న్మదనద్రుమయోరపే॥(46)

కుల్య కులోద్భవే మాన్యే
కులస్యాతి వాతే 5 ఎ చ॥

కుల్యం స్యాత్ప్రీకస్5వ్యజ్ఞ
ద్రోణీ శూర్పామిషేషు చ॥(47)

ఎయ ప్రణాళీ సరితో
కుల్యా జీవంతి కౌషధౌ ।

వేశ్యం వేశ్యాగృహే వేశ్యా
గణికాయాముదీరితా॥

ఆస్యం వక్త్రే వక్త్ర మధ్యే
క్షతా వాస్యా చ విశ్రుతా ।

లాన్యం తౌర్యత్రకే నాన్యే

శస్యం శస్తే ఫలే గుణే ॥

కశ్యం మధ్యే తురంగాణాం
కశ్యంమద్య కశ్లాణ్యో ।

కాన్యం తు తైజసద్రవ్యే
వాద్యభిత్వానసాత్రయో ॥

మల్స్యో మీనాంతరేమీనే

బలకరమైన దానికిని పేరు

కల్య త్రి నదమైన దానికిని న ప్రాత కాలము
కును త్రి రోగములేని వానికిని సమర్థునకును
శ్రీ మంగళవాక్యముకును కల్లుకును పేరు

శల్య న ఇదిమేకుకును బాణముకును వెదురు
గళిగకును నేజాకత్తికిని పు ఎదుపందికిని మంగ
చెటుకును పేరు

కుల్య త్రి ఇది సత్కులమందుపుటిన వానికిని
గౌరవనీయునకును కులముకు ఇష్టమైన వానికిని
న నరముకును 8 ద్రోణముల పరిమాణము
కును చాటుకును మాంసముకును శ్రీ కాలువ
కును నదీమాత్రముకును పాలకూరకును పేరు

వేశ్య న ఇది బోగము దాని గృహముకును
వెలయాలికిని పేరు

ఆస్య న ఇది ముఖముకును నోటికిని శ్రీ
ఉనికికిని పేరు

లాన్య న ఇది స్పృత గీత వాద్యములకును స్పృత్య
ముకును పేరు

శస్య న ఇది ప్రశస్తముకును ఫలముకును
గుణముకును పేరు

కశ్య న ఇది అశ్వముయొక్క నడిమి భాగముకును
కల్లుకును త్రి కొరడా దెబ్బలకు తగిన దానికిని పేరు

కాన్య న ఇది కంచుకును కంచు తాళముల
కును కంచుపాత్రముకును పేరు

మల్స్య ఎ చేపలలోని భేదముకును మీనసామాన్యము

విరాటాభిఖ్యయాదవే!
తిష్ఠ ప్రిష్ఠ కలౌ ధాత్ర్యాం
తిష్ఠా ప్రిష్ఠ వదిష్ఠతే॥
దూప్యం తు దూషణీయేస్యా
దూప్యం వస్త్రే చ తద్భవౌ!
వీక్యం తు విస్మయే దృశ్యే
వీక్యే లాసక వాజినో ॥ (52)
తార్క్య స్వాదశ్యకల్లాఖ్య
వృక్షే రథ తురంగయో!
తార్క్యం రసాంజనే తార్క్యే
గరుడే గరుడాగ్రజే॥ (53)

లక్యం శరవ్యే సంఖ్యాయాం
లక్యం ఛద్మని నిమ్మతం!
యామ్యావాచ్యాం భరణ్యాం చ
యామ్యాగ్రగ్యే చ చందనే॥ (54)

ఇజ్యాదానేఽధ్వరే ర్చాయాం
సంగే చేజ్యోగురౌమత !
ప్రజ్యా పరగ్రటనే ప్రోక్తా
వరే ప్రస్తానయోరమ్॥
శయ్యా తల్పే శబ్దగుంభే
స్యాన్మాయా శాంబరీ ధియో !
మాయా దంభే కృపాయాం చ
మాయ పీతాంబరేసురే॥ (56)
కన్యా కుమారికా నార్యో
రోషధి రాశిభేదయో !

కక్ష్యాప్యూతి కాయాంస్యా

కును విరటరాజుకును యాదవ విశేషునకును పేరు
తిష్ఠ పు ఇవి పుష్కమి నక్షత్రముకును పుష్క
కలియుగముకును శ్రీ ఉసిరిగ చెటుకును పేరు
దూప్య త్రి దూషంపదగిన దానికిని న వలువ
కును గుడారముకును పేరు
వీక్య న ఇది అచ్చెరువుకును త్రి చూడదగిన
దాని ని పు నాట్యగానికిని గుఱ్ఱముకును పేరు
తార్క్య పు ఇది ఎవ చెటుకును రథముకును
గుఱ్ఱముకును న రసాంజనముకును పు గరుడు
నకును అనూరునకును పేరు

లక్య న ఇది గురికిని లెక్కకును మిషకును
పేరు

యామ్యా శ్రీ ఇది దక్షిణ దిక్కుకును భరణీ
నక్షత్రముకును పు అగస్త్యమునికిని చందన
వృక్షముకును పేరు

ఇజ్యా శ్రీ ఇది ఈవికిని యజ్ఞముకును పూజ
కును కలయికకును పు బృహస్పతికిని పేరు

ప్రజ్యా శ్రీ ఇది తిరుగుటుకును సజాతీయ
సమ్రాహముకును, ప్రయాణముకును పేరు.

శయ్యా శ్రీ పొన్నునకును శబరచనకును పేరు
మాయా శ్రీ ఇది ఇంద్రజాలముకును బుదికిని
కపటముకును దయకును పు విష్ణువుకును
రాక్షసునకును పేరు

కన్యా శ్రీ పది సంవత్సరములలోపు వయసు గల
శ్రీకిని సామాన్య శ్రీకిని ఘృత కుమారియను
ఓషధికిని కన్యారాశికిని పేరు

కక్ష్యా శ్రీ ఇది ఉత్తరీయ వస్త్రముకును మొల నూలు

త్కాంచ్యాం మధ్యేభ బంధనే॥ (57) కును వీనుగనదుముకు కటుతోలు పటకాకును మేడలు
వారాష్ట్ర దీనాం ప్రకోష్ఠేచ మొదలగు వాటిముందరి చావడికిని పేరు
కృత్యం విద్విష్ట కార్యయో । కృత్య త్రి శత్రువుకును న కార్యముకును శ్రీ
కృత్యాం దేవతా భేదే యజ్ఞదేవతా విశేషముకును త్రి భావార్థకముమొద
కృత్యాస్త్ర వ్యాదిషు స్మృతా॥(58) లగు వాటియందువచ్చు ప్రత్యయ విశేషముకును పేరు
వింధ్యా భవేల్లవల్యాం చ వింధ్యా శ్రీ ఇదివెన్నెల తీగకును పు రోగవిశేష
వింధ్యో రుక్తైలభేదయో । ముకును వింధ్యపర్వతముకును పేరు
సంధ్యా నదీ కాలభిదో సంధ్యా శ్రీ ఇదిసంధ్యా నదికిని సంధ్యాకాలము
శ్చింతా మర్యాదయోరపి॥(59) కును విచారముకును హిలమేరకును ప్రతిజ్ఞ
ప్రతిజ్ఞాయాం చ సంధానే కును కూర్చుటకును పుష్ప విశేషముకును పేరు
సంధ్యా చ కుసుమాంతరే ।
ఛాయా స్యాదాతపాభావే ఛాయా శ్రీ ఇది నీడకును ప్రతిబింబముకును
ప్రతిబింబా ర్కయోఽతో॥(60) సూర్యుని భార్యకును పరిపాలించుటకును లంచ
పాలనో త్యోచయో కాంతి ముకును కాంతికిని యోగ్యమైన శోభకును
సచ్చాభా ఎంక్తి షు స్మృతా । వరుసకును పేరు
క్రియా కర్మణి చేష్టాయాం క్రియా శ్రీ ఇది పనికిని అవయవ వ్యాపారము
కరణే సంప్రధారణే॥ (61) కును సాధనముకును యుక్తాయుక్తములను నిశ్చ
ఆరంభో పాయ శిక్షా ర్ప యించుటకును ప్రారంభముకును ఉపాయము
చికిత్సా నిష్కృతి స్వప । కును శిక్షకును పూజకును రోగచికిత్సకును
ప్రతిక్రియకును పేరు
త్రయా త్రివేద్యాం త్రితయే త్రయా శ్రీ ఇది ఋగ్యజుస్సామవేదములకును
పురంధ్ర్యాం సమతావ॥(62) మూటికిని కుటుంబముగల శ్రీకిని మంచిబుద్ధిగల
శ్రీకిని పేరు

★ అథ యాంత శ్రీవర్గ ★

విజయస్తు జయే పార్వే విజయ విజయముకును అరునునకును
గౌర్యాంతు విజయా తిధౌ । శ్రీ పార్వతికిని విజయదశమికిని పేరు
వినయ వ్రణతౌ ప్రాహ వివయ పు ఇది నమ్రతకును శ్రీ దండనకును
శ్చిక్షాయాం వినయామలా॥ పేరు

విజయ పు ఇది జయముకును అరునునకును
శ్రీ పార్వతికిని విజయదశమికిని పేరు
వివయ పు ఇది నమ్రతకును శ్రీ దండనకును
పేరు

విషయ స్వాదింది యార్దే
దేశే జనపదే ౨౨౨

గోచరే చ ప్రబంధా దే
ర్యన్య జ్ఞాతశ్చ తత్ర ౨౨౩

లనయో వ్యసనే దైవే
చాశుభే చాది స్మృత ౨౨౪

సన్నయ స్సమవాయే ౨౨౫
పుష్కస్థాయీబలే ౨౨౬

ప్రణయ ప్రేష్టి విప్రంభే
యాచ్ఛా ప్రసరయోరం ౨౨౭

వలయ కంఠరోగే స్య
ద్వలయం కంకణే ౨౨౮

మలయో దేశ ఆరామే
శైలాంశే పర్వతాంతరే ౨౨౯

మలయా త్రిపుత్యాం స్యా
ద్విన్మయోద్భుత గర్వయో ॥(67)

ప్రళయో మృత్యు కల్పాంత
మూర్ఖార్ద్రేషు ప్రయుజ్యతే ౨౩౦

లభయం స్వాదుశీరే చ
ఎధ్యాయా మభయా భయం ॥(68)

నిర్భయే వాచ్యవత్ప్రేక్షం
హృదయం మానసో రసో ౨౩౧

బుక్కాయా
ముదయ పూర్వ
పర్వతే చోన్నతావం ॥(69)

ప్రత్యయ శ్చుభే రంధ్రే
విశ్వాసాచార వాత షు ౨౩౨

ప్రధితత్వే ననాదౌ చా

విషయ పు బస్పర్శ రూపరసగంధములకును
దేశముకును పటణముకును ప్రత్యక్ష వస్తువు
కును ప్రబంధాదులవలన యెవనిచేత నేదితెలియ
బడుచున్నదో దానికిని పేరు

అనయ పు దు ఖముకును దైవముకును
అమంగళముకును ఆపదకును పేరు
సన్నయ పు ఇది సమూహముకును వీపునందలి
బలముకును పేరు

ప్రణయ పు ప్రేమకును విశ్వాసముకును
యాచించుటకును వ్యాపించుటకును పేరు

వలయ పు ఇది గండమాలోగముకును న
కడియముకును పేరు

మలయ పు మలయ దేశముకును ఉద్యాన
వనముకును పర్వతమందలి యొకభాగముకును

మలయ పర్వతముకును స్త్రీ తెల్లతెగడకును పేరు
విత్తయ పు అచ్చెరుపాటుకును గర్వముకును పేరు

ప్రళయ పు ఇది మృత్యువుకును ప్రళయ కాలము
కును మూర్ఖకును పేరు

అభయ న ఇది వటిపేరుకును స్త్రీ కరక చెటు
కును త్రి భయములేని దానికిని పేరు

హృదయ న ఇది మనస్సుకును వక్షముకును
వక్షమందలి మాంసము (గుండె) కును పేరు

ఉదయ పు ఉదయ పర్వతముకును అభివృద్ధికిని
పేరు

ప్రత్యయ పు ఒటుకును కన్నముకును విశ్వాస
ముకును ప్రసదమగుటకును సనాది ప్రత్యయ
ముకును వశమగుటకును జ్ఞానముకును శబ్దము

ప్యధీనే జ్ఞాన శబ్దయో || (70)

లత్యయోఽతిక్రమే దండే

వినాశే దోఽకృచ్ఛయో ।

ఆశయ స్వాదభిప్రాయే

మానసా ధారయోరప ।

నికాయో నిలయే లత్యే

సంసౌతానాం సముచ్చయే ।

ఎకార్థ భాజినిహోహ

ఎరమూత్మని చేన్వతే || (72)

క్షేత్రియం క్షేత్రజ తృణే

ఎరదార రతేఽప చ ।

లన్యదేహ వికిత్వాన్ద్రే

సాధ్యరోగేఽప కధ్యతే || (73)

కషాయో రసభేదే స్వా

దంగరాగే విలేపనే ।

నిర్యాస చ కషాయస్త్వ

సురభౌ లోహతేఽన్యవత్ || (74)

కులాయ సక్షినిలయ

స్థానయో ర్నీడవన్మత ।

ఊపాయ స్సామ భేదాదా

పుపాయ స్వాదుపాగతా ||

ఎర్యాయస్త్వ ప్రకారేస్వా

స్మిర్మాణోఽవసరేక్రమే ।

సంస్త్రాయ సున్నివేశే చ

సంస్తానో విస్తృతావప || (76)

వ్యవాయ స్సరతేఽంతర్థౌ

వ్యవాయం తేజస స్మృతం ।

కుచు పేరు

అత్యయ పు ఇది మీరుటకును శిక్షకును మరణ

ముకును పాపముకును కషముకును పేరు

ఆశయ పు అభిప్రాయముకును మనస్సుకును

ఆశ్రయముకును పేరు

నికాయ పు గృహముకును గురికిని పేరుగా

నుండు వస్తువులనొక్కచోటజేర్చుటకును సమాన

ధర్మముగల ప్రాణిసమూహముకును పరబ్రహ్మ

ముకును పేరు

క్షేత్రియ న ఇది పంటభూమియందలి కసవుకును

పు పరశ్రీలోటునకును పరులదేహమందు చికిత్స

చేయదగిన రోగాదులకును అసాధ్యమైన రోగము

కును పేరు

కషాయ న ఇది వగరుకును చందనాదులమై

పూతకును పూతకును చెట్టబంకకును త్రి పరిమ

ళముగల దానికిని రక్తాధికశ్లేత వర్ణము గల దానికిని

పేరు

కులాయ పు ఇది నీడ శబ్దమువలెనే పక్షిగూటికిని

సానముకును పేరు

ఊపాయ పు ఇది సామాది చతురుపాయముల

కును సమీపమునకు వచ్చుటకును పేరు

పర్యాయ పు ఇది మఱియొక విధముకును

నిర్మించుటకును సమయముకును వరుసకును పేరు

సంస్త్రాయ న గృహముకును పు పట్టణము

యొక్క వెలుపలనుండు బయలు ప్రదేశముకును

విస్తారముకును పేరు

వ్యవాయ పు ఇది సురతముకును అంతరానము

కును న తేజస్సుకును పేరు

నమయి భృపథే కారే
 నద్దాంతే వృత్త సంపదో ॥
 శాలేయం శతపుష్పాయా
 మావా శ్యాబ్యుద్భవోచితే ।
 శైలేయం సంధుంసణే
 తాళపర్ణ్యాం చ శైలజే ॥ (78)
 చంచరీకేతు శైలేయో
 గాంగేయే జాన్హీనమతే ।
 కశేరు స్వర్ణ మసాని
 గాంగేయమతి కధ్యతే ॥
 చాంపేయ శృంపక స్వర్ణే
 కింజల్ నాకేసరే ।
 కాలేయో దైత్యభేదస్యా
 త్కాలేయం కాలఖండకే ॥ (80)
 (కాలేయం కుంకుమే కృష్ణా
 గురౌ స్యా త్ప్రీతచందనె)
 చాలేయోఽంగారవల్లర్యాం
 ఛరే బలవాతే మృదో ॥

అత్రేయో మునిభేదే స్యా
 దాత్రేయో నరిదంతరే ।
 అత్రేయో బుష్పవత్క్యం
 పానయం ఎయ వారిణో ॥ (82)

ఐణేయ మేణీ చర్మాదా
 రతబంధాంతరే స్త్రయాం ।
 ఆశ్వేయ మశ్వసంఘాతే (బంధేచా)
 శ్వేయ మశ్వసాత్సన్యవత్ ॥ (83)

సమయ పు ప్రతిజకు కాలముకును నదాంతము
 కును వ్యావారముకును జూరముకును పేరు
 శాలేయ ర ఇది పెద సదాపచెటుకును పు
 వడ్లుపండెడు భూమిని పేరు
 శైలేయ ర ఇది సైంధవ అవణముకును ముర
 యరు ఓషధిని రాతిపువ్వుకును పు తుమ్మెద
 కును పేరు

గాంగేయ పు ఇది భీష్మునకును న తామర
 కలవమొదలగు వాదీదుంపకును బంగారుకును
 తుంగముస్త్రుకును పేరు

చాంపయ పు ఇది సంపంగచెటుకును బంగారు
 కును కేసరముకును రాగకేసరపుచెట్టుకును పేరు

కాలేయ పు ఈ పేరుగల రాక్షసునకును ర
 గర్భగోళమందలి నల్లని మాంసవోషముకును
 కుంకుమకును కృష్ణాగురుకును శృషపందనము
 కును పేరు

బాలేయ పు నిప్పువన్నె గుత్తులు గల క్రానుగు
 చెటుకును త్రి ఎలియంబషమైన దానికిని మృధు
 వైన దానికిని పేరు

అత్రేయ పు ఆత్రేయమునికిని ఈ శ్రీ నది
 వోషముకును రజస్వలా శ్రీకిని పేరు

పానీయ త్రి ఇది పానముచేయదగిన దానికిని
 న జలముకును పేరు

ఐణేయ న ఇది లేడియొక్క చర్మము మొదలగు
 వాటికిని శ్రీల రతిబంధ వోషముకును పేరు

ఆశ్వేయ న ఇది అశ్వసంఘాతముకును త్రి
 అశ్వములకు దగినదానికిని పేరు

ఇంద్రియంతు వ్యాప్తేస్యా
 దింద్రియం రేతస స్పృతం ।
 జఘన్యం చరమే శశ్వే
 జఘన్యం గర్భితేన్యవత్ ॥
 వదన్యో దానశౌండేస్యా
 ద్వదాన్య శ్చారుభాషణీ ।
 ఎర్జన్యో మేఘశబ్దే స్యా
 ద్దనదంబుద శక్రయో ॥
 బ్రహ్మణ్యో బ్రహ్మసాధాచ
 బ్రహ్మణ్యశ్చ శనైశ్చరే ।
 బ్రాహ్మణ్యం బ్రాహ్మణత్వే స్యా
 త్సంవాతౌ చ ద్వి జన్మనాం ॥ (86)
 శీర్షణ్య మాహు ర్విశద
 కేశ శీర్షకయోరప ।
 వారణ్య మక్షయే ద్రవ్యే
 వరాటే స్వర్గ రేతసో ॥
 సౌకర్యం స్వాదనాయాసే
 క్రియాయాం నూకరన్య చ ।
 శ్వశుర్యో దేవరే శ్యాలేః
 ప్యహార్యర్జురశైలయో ॥
 ప్రకీర్య పూతికరజే
 వికీర్యే త్వభిధేయవత్ ।
 సౌరభ్యమాహు స్సౌగంధ్యే
 చారు త్వే గుణగౌరవే ॥
 నేపథ్యం రంగ భూమ్యాస్యా
 న్వేపథ్యం చ ప్రసాధనే ।
 ఆతిథ్యమాతిధేయే స్యా
 దాతిథ్యశ్చాతిధావప ॥ (90)

ఇంద్రియ న ఇది కర్మజానాత్మకేంద్రియముల
 కును శుక్లముకును పేరు
 జఘన్య న చివర భాగముకును శిశ్నుముకును
 త్రి నిందితమైన దానికిని పేరు
 వదాన్య త్రి ఇది మిగులదానము చేయువానికిని
 పు చక్కనిమాటలాడువానికిని పేరు
 పర్షణ్య పు ఇది ఉరుముకును గరించుమేఘము
 కును ఇంద్రునకును పేరు
 బ్రహ్మణ్య త్రి బ్రాహ్మణునకిష్టమైన దానికిని
 పు శని గ్రహముకును పేరు
 బ్రాహ్మణ్య న ఇది బ్రాహ్మణుడగుటకును
 బ్రాహ్మణ సంఘముకును పేరు
 శీర్షణ్య పు నునుపైనవెండ్రుకలకును బొమిడిక
 ముకును పేరు
 వారణ్య న నాశములేనిదానికిని ధనముకును
 గవ్వకును ఐంగారుకును శుక్లముకును పేరు
 సౌకర్య న ఆయాసములేకయుండుటకును
 పండులు చేయు కృత్యముకును పేరు
 శ్వశుర్య పు మరదికిని పత్నిభ్రాతకును పేరు
 అహార్య త్రి స్థిరమైనదానికిని పర్వతముకును పేరు
 ప్రకీర్య పు నెమలడుగుచెటుకును త్రి చిమ్మదగిన
 దానికిని పేరు
 సౌరభ్య న ఇది పరిమళమగుటకును సౌందర్య
 ముకును గుణాతిశయముకును పేరు
 నేపథ్య న ఇది నాట్య సలముకును వస్త్రాద్యలంకా
 రములచేత వచ్చినస్వభావవ్యతిరిక్తమైన శోభకును పేరు
 ఆతిథ్య న ఇది అతిథి సత్కారార్థమైన ద్రవ్యము
 కును పు అతిథికిని పేరు

సామర్థ్యం యోగ్యతాశక్త్యై
రంత్యం పుత్రయోర్మతం ।
కౌక్యత్య మనుతాపే స్యా
దయుక్త కరణేఽచ ॥ (91)
తావాత్య స్సాగరే వ్రీహే

వాదిత్య ప్రదశే రవా ।
పాలస్త్యై రావణే శ్రీదేః
ప్యాచిత్యం సత్యయోగ్యయో ॥
ప్రసవ్య మనుకూలే స్యా
ప్రతికూలేసి వాచ్యవత్ ।
అవధ్యమవధార్లే స్యా
దనర్థ కవచస్య ॥ (93)
ప్రణాయోగసమ్మతేప్రోక్త
శ్చాభిలాషదవర్జితే ।
శాండిల్యో మునిభేదే స్యా
చ్చాండిల్య పావకాంతరే ॥
మంగళ్య స్త్రాయమాణే స్యా
ద్భిల్వేశ్వరే మసూరకే ।
మంగళ్యం దద్ధిమంగళ్యో
మనోజ్ఞే త్వభిధేయవత్ ॥ (95)
మంగళ్యా రోచనాయాం చ
ప్రయంగు శతపుష్పయో ।
అథ పుష్పేశంఖపుష్పే
శమీ శుక్లవ చా నుచ ॥ (96)
అధ్యుస్తప్రగల్భే స్యా
దధ్యుస్తా నిమ్బాభిధి ।
పారుష్ట్యం ఎరుషత్వే స్యా

సామర్థ్య న యోగ్యతకును శక్తికిని పేరు
అపత్య న ఇది శ్రీ పుం రూపసంతానము పేరు
కౌక్యత్య న ఇది పశ్చాత్తాపముకును అకార్య
కరణముకును పేరు
లాహిత్య పు ఇది సముద్రముకును ధాన్యము
కును పేరు
ఆదిత్య పు దేవునకును సూర్యునకును పేరు
పాలస్త్య పు ఇది రావణునకును కుబేరునకును పేరు
బేదిత్య న ఇది నిజముకును తగియుండుటకును పేరు
ప్రసవ్య త్రి ఇది అనుకూలమైన దానికిని ప్రతి
కూలమైన దానికిని పేరు
అవధ్య త్రి చంపదగిన వానికిని న అర్థములేని
మాటకును పేరు
ప్రణాయ్య త్రి సమ్మతిలేని దానికిని కోరికలేని
దానికిని పేరు
శాండిల్య పు ఇది శాండిల్యమహామునికిని అగ్ని
విశేషముకును పేరు
మంగళ్య పు ఇది కలుక్రానుగు చెటుకును
మారేడు చెటుకును రావి చెటుకును చిఱుసెన
గకును న పెరుగునకును త్రి మనోహరమైన
దానికిని శ్రీ గోరోచనముకును ప్రేంకణపుచెటు
కును పెదసదాపచెటుకును బరివెంకచెటుకును
సంకుష్టచెటుకును జమ్మిచెటుకును తెల్లవసకును
పేరు
అధ్యుస్త త్రి ప్రౌఢమైన దానికిని శ్రీ ఈపేరుగల
నదికిని పేరు
పారుష్ట్య న ఇది కరినత్వముకును నందన వన

ద్వనే శక్రస్య గీష్మతా॥ (97)

పారుష్యోధ

భుజివ్య స్సోత్సహాయే
హస్యానూత్రకేన్యతంత్రే చ
భుజివ్యేతు దాసీ గణే

కయో ర్మతా॥ (98)

చక్షుష్య కేతకే పుండ

రీకవృక్షే రసాంజనే!

కుళుత్తి కా నుభగయో

శ్చక్రుష్యోక్షివాతేన్యవత్॥ (99)

జటాయు ర్గుగ్గుల తరే

జటాయు ర్వివాగాంతరే!

ఊర్ణాయు క్షణభంగేస్యా

న్నేషకంబళమేషయో ॥

దేవయు ర్దార్మికే ఖ్యాతో

దేవయు ర్దేకయాత్రకే!

మృగయు ర్బ్రహ్మణీ ప్రోక్తే

గోమాయు ర్వ్యాధయోరపి॥ (101)

భువన్య ర్జ్వలనే భానౌ

భువన్య శ్శశలాంఘనే!

శరణ్య ర్వా రిదే వాతే

క్షీపణ్య స్పురభౌ తనౌ ॥

తపస్యా వ్రతచర్యాయాం

తపస్యో మాం ఫాల్గునే!

రవాస్యా నిష్పగ్నాభేదే

గోపనీయే తు వాచ్యవత్॥

పయస్యా క్షీరకాకోల్యాం

ముకును పు బృహస్పతికిని పేరు

భుజివ్య పు ఇది సహాయమునకును హస్తమున
ధరించు సూత్రముకును స్వతంత్రమునకును శ్రీ
భోగాలమై యుంచుకొన్న దానికిని వేశ్యకును
పేరు

చక్షుష్య పు ఇది మొగలి చెటుకును పుండరీక
వృక్షముకును రసాంజనముకును కుళుతాంజన
ముకును త్రి సుందరమైన దానికిని నేత్రములకు
వాతమైన దానికిని పేరు

జటాయు పు ఇది గుగిలపుచెటుకును అనూరుని
పుత్రుడగు జటాయువుకును పేరు

ఊర్ణాయు పు సాలెపురుగుకును మేకబొచ్చుతో
నేనన కంబళికిని మేకకును పేరు

దేవయు పు ఇది ధర్మాత్మనకును లోకసంచారి
కిని పేరు

మృగయు పు ఇది బ్రహ్మకును నక్కకును
కిరాతునకును పేరు

భువన్య పు ఇది అగ్నికిని సూర్యునకును
చంద్రునకును పేరు

శరణ్య పు ఇది మేఘముకును వాయువుకును పేరు
క్షీపణ్య త్రి పరిమళము గల దానికిని పు శరీర
ముకును పేరు

తపస్యా శ్రీ ఇది వ్రతానుష్ఠానముకును పు
ఫాలున మాసముకును పేరు

రవాస్యా శ్రీ ఇది నదీ విశేషముకును దాచదగిన
దానికిని పేరు

పయస్యా శ్రీ ఇది పాలకాకోలి చెటుకును త్రి

పయోవాతభవేన్నవత్ ।

పయస్యా దుగ్ధికాయాం చ

స్వర్ణ క్షీర్యాం చ కధ్యతే ॥

అహల్యా చాప్సరో భదే

గౌతమన్య చ యోషతి ।

విశల్యా లాంగలీ దంతీ

గుడూచీ (త్రిపుటాసుచ ॥ (105)

అభిఖ్యా కీర్తి (మహాసో) యశసో

రభిఖ్యా నామశోభయో ।

ద్వితీయా తిధిభిత్పత్వ్య

చూరణ్యామల చ ద్వయో ॥

నాదేయీ నాగరంగే స్యా

జ్జయాయాం జలవేతసే ।

భూమిజంబ్యాం జపాయాం చ

వ్యంగుక్ష్మే చ సమీక్యతే ॥

★ అథయాంతశ్చతుర్వర్ణ ★

భవేదనుశయో ద్వేషే

ఎశ్చాత్తాపాను బంధయో ।

స్మృత స్మముదయోబృందే

సంయుగే సముపక్రమే ॥ (108)

ప్రతిశ్రయ స్సభాయాంస్యా

దాశ్రయేఽపి ప్రతిశ్రయ ।

న(స్రుచ్చయ స్సముత్సేధే

విరోధేఽపి న(స్రుచ్చయ ॥

వారణ్యయో లోకధాతౌ

స్యాత్సవర్ణ మయే న్యవతే ।

అవశ్యాయో వామే గర్వే

నముదాయో గణో యుధి ॥

పాలయందువాతమైన దానికిని పాలయందు

పుటిన నేయి మొదలగు వాటికిని స్త్రీ ఎన్నపాల

చెటుకును కంకుషపు చెట్టుకును పేరు

అహల్యా స్త్రీ ఇది అహల్యయను అప్సర స్త్రీకిని

గౌతముని భార్యకును పేరు

విశల్యా స్త్రీ ఇదినీటి ఎప్పులిచెటుకును నాగదంతి

చెటుకును తిప్పతీగకును తెల్లతెగడకును పేరు

అభిఖ్యా స్త్రీ ఇది కీర్తికిని యశస్సునకును

పేరుకును శోభకును పేరు

ద్వితీయా స్త్రీ ఇది విదియతిథికిని భార్యకును

త్రి రెండవదానికిని పేరు

నాదేయీ స్త్రీ ఇది నారింజ చెటుకును తక్కిడు

చెటుకును నీటి ప్రబ్బ చెటుకును నేలనేరేడుచెటు

కును దాసానిచెటుకును త్రి అంగుషవిహీనున

కును పేరు

అనుశయ పు వైరముకును పశ్చాత్తాపముకును

సంబంధముకును పేరు

సముదయ పు ఇది సమూహముకును యుద

ముకును ప్రారంభించుటకును పేరు

ప్రతిశ్రయ పు ఇది ఓలగముకును ఆధారము

కును పేరు

సమ్రుచ్చయ పు ఇది బొన్నత్యముకును విరోధ

ముకును పేరు

వారణ్యయ పు ఇది బ్రహ్మకును త్రి సువర్ణవికార

మైన దానికిని పేరు

అవశ్యాయ య ఇది మంచుకును గర్వముకును పేరు

సముదాయ పు ఇది సమూహముకును

పరిధాయో జలస్థానే
పరిచ్ఛేద నితంబయో ।
సంపరాయన్మిమీకే స్వా
దాపదుత్తరకాలయో ॥
నిరామయోన్యవత్కల్పే
స్వాదిడిక్ష్నే నిరామయ ।
సమాహ్వయ స్వాత్సంక్రామే
ద్యూతే చ ఎశుపక్షిభి ॥ (112)
మహాలయో విహారే స్వా
త్తిర్థే చ పరమాత్మని ।
రాహణేయో భవేద్వత్స
రేవతీరమణే బుధే ॥ (113)
పౌరుషేయో వికారే స్వా
త్పురుషస్య పదాంతరే ।
పుంస న్మమాహ వధయో
పురుషేణ కృతేఽచ ॥ (114)
భాగధేయం స్మృతం భాగ్యే
భాగ (ప్రత్యయ) ప్రాయయోరపి ।
బిలేశయో మూఽక్షే స్వా
ద్భుజంగేఽచ బిలేశయ ॥
జలాశయ ముశీరే చ
జలాధారే జలాశయ ।
చంద్రోదయో విభానేస్వా
త్త్రదా చంద్రోదయో ఽధా ॥ (116)
ఫలోదయ స్వాత్త్రిదివే
లాభేఽచ ఫలోదయ ।
మహోదయ కాన్యకుజ్జే

యుద్ధముకును పేరు
పరిధాయ పు నీరునిలచెడు తావుకును భాగము
కును ఎరుదుకును పేరు
సంపరాయ పు ఇది యుద్ధముకును అపత్తు
కును రాబోవు కాలముకును పేరు
నిరామయ త్రి రోగములేని వానికిని అడవి
మేకకును పేరు
సమాహ్వయ పు యుద్ధముకును కోళ్ళు గొట్టెలు
మొదలగు వాటిచేత పందెములు కట్టుటకును పేరు
మహాలయ పు ఇది బొదాలయముకును పుణ్య
క్షేత్రముకును పరమాత్మకును పేరు
రాహణేయ పు ఇది అవుదూడకును బలరామున
కును బుధగ్రహముకును పేరు
పౌరుషేయ త్రి పురుష వికారమైన దానికిని న
పురుష ప్రయత్నముకును పురుష సమూహము
కును చంపుటకును త్రి పురుషునిచేత జేయబడిన
దానికిని పేరు
భాగధేయ న అదృష్టముకును పు వంతుకును
పన్నుకును పేరు
బిలేశయ పు ఇది ఎలుకకును సర్పముకును
పేరు
జలాశయ న ఇది వట్టిపేరుకును పు నదీమధ్య
మందలి మడుగునకును పేరు
చంద్రోదయ పు మేలు కటుకును చంద్రోదయ
మనెడి యోషధముకును పేరు
ఫలోదయ పు స్వరముకును లాభముకును
పేరు
మహోదయ పు కన్యాకుబదేశముకును ప్రభుత్వ

ప్యధి ఎత్య ఎవర్గయో || (117)

స్థూలోచ్చయ స్త్రసాకత్యే

గండోపల వరండయో ।

గజానాం మధ్యమగతౌ

స్థూలోచ్చయ ఉదాహృత ॥

ధనంజయోఽర్జునే వహ్నా

కకుభే దేహమారుతే ।

నాగాంతరే చాఽ

ససవ్యం దక్షిణ

(ప్రతికూలయో || (119) ప్రతికూలమైన దానికిని పేరు

మార్జా (రీ) లీయ స్పృతశ్శూద్రే

బిదాలే కాయశోధనే ।

తండులీయ శ్శాకభేదే

విడంగద్రుమ ధాన్యయో ॥

తృణశూన్యం మల్లికాయాం

కేతక్యాశ్చ ఫలేఽప చ ।

మహామూల్యం మహాద్వేస్య

తృద్మరాగమణావప ॥ (121)

అధశ్చయ్యా మృతౌ భూమి

శయ్యాయాంవత్పకననే ।

ఉపకార్యా వత్ప్రసద్ధ

న్యవ కారోచితే న్యవత్ ॥ (122)

★ అథయాంతః పంచవర్గః ★

దుర్గుతాలీయ మిత్యేత

ద్దుగ్ధామై దుర్గుఫేనకే ।

భవేత్ప్రవచ నీ యా ఖ్యా

ప్రవాచ్యే చ ప్రవక్తరి ॥

కాలానుసార్యం కా (౩) లీయే

ముకును మోక్షముకును పేరు

స్థూలోచ్చయ పు. అసంపూరత్వముకును చఱప

రాతికిని లోపలితీసెకును ఏనుగులయొక్క

మధ్యమ గతికిని పేరు

ధనంజయ పు పొండవ మధ్యమునకును అగ్ని

కిని మద్దిచెట్టుకును శరీర సంబంధమైన బహు

ర్వాయు విశేషముకును సర్వవిశేషముకును పేరు

అవసవ్య త్రి శరీరముయొక్క మడివైపు దానికిని

ప్రతికూలమైన దానికిని పేరు

మార్జాలీయ పు ఇది శూద్రునకును ఎల్లికిని

శరీర శుద్ధికిని పేరు

తండులీయ పు ఇది చిత్రికూరకును వాయు

విడంగపు చెట్టుకును ధాన్యముకును పేరు

తృణశూన్య న ఇది మల్లితీగెకును మొగలిపండు

కును పేరు (పా తృణశూల్కం)

మహామూల్య త్రి గొప్ప విలువగల దానికిని న

పద్మరాగ మాణిక్యముకును పేరు

అధశ్చయ్యా శ్రీ ఇది మరణముకును భూమియందు

శయనించుటకును శ్మశాన వాటికకును పేరు

ఉపకార్యా శ్రీ ఇది దేరాకును త్రి ఉపకారము

నకు తగినదానికిని పేరు

దుర్గుతాలీయ న పాలమామిడి చెటుకును పాల

మీదినులుగకును పేరు

ప్రవచనీయ త్రి చెప్పుదగిన దానికిని వాచాలున

కును పేరు

కాలానుసార్య న ఇది జాపకపర్వతమున ఋక్కు

శైలేయే శంశుపాద్రుమే ।

వృషాకపాయీ శ్రీగౌర్యో
ద్వీవంత్యాం చ శతావరో ॥
ప్రత్యుద్గమనీయ ముప
ష్టేయే ధౌలాంశుకద్వయే ।
విష్వక్సే న ప్రయాలక్ష్యాం
త్రాయమాణోషధావం ॥ (125)

★ అథ రాంతవర ★

ర పావకే చతీక్షణే చ
రాస్పృత స్పృర్థ విత్తయో ।
స్రు స్రువే నిర్ఘరేచాప
ద్రూన్వర్థే కామరూపణి ॥ (1)

శ్రీ ర్వేషరచనా శోభా
భారతీ సరళద్రుఘ ।
లక్ష్యాం త్రివర్గ సంపత్తౌ త్రి
వేషో ఎకరణే మతా ॥ (2)

★ అథ రాంతో ద్వివర్ణ ★

అరం శీఘ్రే చ చక్రాంగే
శీఘ్రగే ఘనరన్యవత్ ।
కరో వర్షోలీ పాణౌ
శుండా ప్రత్యాయర శ్శిఖా ॥
ఖర స్సౌధ్గర్జ భే దేవ
తాడే తీక్షణేయరేప చ ।
గరో వ్యాధా వుపవిశే
ఎష చ కరణే గరం ॥ (4)
చరో ద్యూతప్రభేదే స్యా

కృష్ణచందనముకును రాతిపువ్వుకును ఇరుగుడు
చెటుకును పేరు

వృషాకపాయీ శ్రీ లక్ష్మికిని పార్వతికిని పాల
కూరకును ఎల్లింపురకును పేరు
ప్రత్యుద్గమనీయ న పొందదగినదానికిని జాళణ
చేయబడిన వస్త్రయుగ్మముకును పేరు
విష్వక్సేనప్రయో శ్రీ ఇది లక్ష్మికిని కలుక్రానుగు
చెటుకును పేరు

ర పు ఇది అగ్నికిని తీక్షణముకును పేరు

రా పు ఇది బంగారుకును ధనముకును పేరు
స్రు శ్రీ ఇది స్రువముకును ప్రవాహముకును పేరు
ద్రూ పు ఇది బంగారుకును ఇచ్ఛాధీనమైన
రూపముగల వానికిని పేరు

శ్రీ శ్రీ ఇది అలంకరించుటకును కాంతికిని
సరస్వతికిని సరళదేవదారు చెట్టుకును లక్ష్మికిని
ధర్మార్థ కామములకును సంపదకును వేషము
కును సాధనముకును పేరు

అర న ఇది శీఘ్రముకును చక్రము యొక్క
అంచుకును త్రి శీఘ్రగామికిని పేరు

కర పు ఇది వడగండ్లకును హస్తముకును గజ
తుండముకును పన్నుకును కిరణముకును పేరు

ఖర పు ఇది గాడిదకును దేవతాళ వృక్షముకును
త్రి తీవ్రమైన దానికిని పు ఖరాసురునకును పేరు

గర పు ఇది వ్యాధికిని కృత్రిమ విషముకును
విషముకును న పంచాంగకరణముకును పేరు

చర పు ఇది ద్యూత విశేషముకును గుణదోష

చ్చార జంగమయో శ్చలే ।

నరం తు రామకర్పూరే
నరోజమానవేర్హునే ॥

పర స్వాదుత్తమా న్యాత్మ
వైరి దూరేషు కేవలే ।
పరమవ్యయమిచ్చంతి
భరోతిశయ భారయో ॥
వరోభీష్టే దేవతాదే
ర్వరోజామాతృ ఎద్గయో ।
శ్రేష్ఠీన్యవత్పురివృతౌ
వరం కాశ్మీరజే మతం ॥ (7)
ప్రిఫలాయాం వరాప్రోక్త
శతావర్యాం వరీవరం ।
అవ్యయం స్యాన్మనాగిష్టే
శరో దధ్యగ్ర బాణయో ॥ (8)
శరం నీరే శర ప్రోక్త
శృణ తేజనయో రపి ।
స్వరోకకారాదిమాత్రా సు
మధ్యమాదిషు చధ్వనా ॥ (9)
ఉదాత్తాదిష్వప ప్రోక్త
న్స్వరో నాసాసమీరణే ।
ధరన్తుశైలే కార్వాస
తూలకే కమరాధిపే ॥ (10)
ధరా మేదన భూమ్యాంచ
ప్రీణాం గర్భా శయేతి ఎ చ ।
క్షరం నీరే క్షరో మేఘ

గ్రహణార్థము రాజుచే పంపబడిన గూఢచారికిని
ప్రి చలించు దానికిని పు చలించుటకును పేరు
నర న ఇది రామకర్పూరమను తృణవిశేషము
కును పు బ్రహ్మకును మనుష్యునకును అరు
నునకును పేరు

పర ప్రి ఇది శ్రేషమైన దానికిని మరియొక
దానికిని పు పరమాత్మకును శత్రువుకును ప్రి
దూరమైన దానికిని అ ముఖ్యముకును పేరు
భర పు ఇది అతిశయముకును బరువుకును పేరు
వర పు ఇది దేవతలు మొదలగు వారివల్లనుంచి
కోరికకును అల్లనకును విటునకును ప్రి
శ్రేషమైనదానికిని పు అవరణముకును (వరించు
టయని కొందరు) న కుంకుమకును స్త్రీ కర
కాదిప్రిఫలములకును ఈ స్త్రీ ఎల్లెచురకును
అ ఇంచుక యిషమైన దానికిని పేరు

శర పు తోడు పెడిన పెరుగుపై భాగముకును
బాణముకును న జలముకును పు రెల్లుకును
కాకి వెదురుకును పేరు
స్వర పు ఇది హ్రస్వదీర్ఘ ప్లుతరూపములైన అకా
రాది షోడశ స్వరములకును మధ్యమాది సంగీత
స్వరములకును ప్రాణిధ్వనికిని ఉదాత్తాది వైదిక
స్వరములకును ముక్కులోని గాలికిని పేరు
ధర పు ఇది పర్వతముకును ప్రత్తి దూదికిని
కూర్మరాజుకును స్త్రీ రొమ్ము చుటునుండు
క్రొవ్వుకును భూమికిని మావికిని పేరు

క్షర న ఇది జలముకును పు మేఘముకును పేరు

దర స్సాధ్వనగర్తయో ॥
కందరే తు దరీ మా హు
రీషధర్దే దరావ్యయం ।
క్షుర స్సాచ్చేదన ద్రవ్యే
కోకిలాక్షే చ గోక్షు రే ॥ (12)
పురం పాటలిపుత్రే స్వా
ధ్వుహోపరిగ్నవా పురం ।
పురం పురిశరీరే చ
గుగ్గులొకధిత పుర ॥ (13)
పురా వ్యయం పూర్వకాలే
ఖుర కోలదళే శఫే ।

సురో దేవే సురా మద్యే
చషక్షే ౩౦ సురా క్వచిత్ ॥
కారో వధే నిశ్చయే చ
బలౌ యత్నే యతావస ।
కారస్తు పాదశైలే చ
కారాదూత్యాం ప్రసేవకే ॥ (15)
బంధనే బంధనాగారే
హేమ కారికయోరపే ।
చార ప్రయాళువృక్షే చ
గతౌ బంధాపనర్పయో ॥
పారం పరతటే ప్రాంతే
పారీ పాత్రీ పరాగయో ।
కర్పూరీ పూరయో పారీ
పాదరజ్జ్వం చదంతి న ॥ (17)
వార స్సూర్యాది దివసే
వారో ౩వరస బృందయో ।

దర పు ఇది భయముకును గోతికిని ఈ శ్రీ
కొండగుహకును ఆ ఇంచుకయనుటకును పేరు

క్షుర పు ఇది కత్తికిని గొలిమిడి చెట్టుకును
ఏనుగుపల్లెరు చెటుకును పేరు
పుర న ఇది పాటలిపుత్రమును నగరముకును
మేడకును పటణముకును దేహముకును పు
గుగిలపుచెటుకును ఆ పూర్వకాలముకును పేరు

ఖుర పు ఇది నఖమనెడు గంధద్రవ్యముకును
దెక్కకును పేరు

సుర పు ఇది దేవునకును శ్రీ కల్లుకును
పానపాత్రముకును పేరు

కార పు ఇది చంపుటకును నిశ్చయముకును
పన్నుకును ప్రయత్నముకును సన్యాసకిని
ప్రత్యంత పర్వతముకును శ్రీ దూతికకును
వీణకరిదెకును కటుటకును చెరసాలకును
బంగారుకును ప్రామాణిక శ్లోకముకును పేరు

చార పు ఇది మొరటి చెటుకును గమనముకును
కటుకును రాజాజ్ఞచేసించరించు గూఢచారికిని పేరు
పార న. ఇది ఆవలియొడుకును సమీపముకును
ఈ శ్రీ పాత్రముకును ధూళికిని గరిగెడతకు
ను జలసమూహముకును ఏనుగుకాలికి కట్టెడు
గొలుసుకును పేరు

వార పు ఇది ఆదివారము మొదలగు వాటికిని
సమయముకును సమూహముకును కుట్రమును

కుబ్జవృక్షే వారే వారం
ద్వారేమధ్యన్యభాజనే॥ (18)

తారో ముక్తాదినంశుద్వై
తరణే శుద్ధమాక్తే ।

తారం చ రజతేఽత్యుచ్చ
స్వరేఽప్యన్యవ దీరితం॥ (19)

ఋషా షీమ్యధయో స్తారా
ను గ్రీవగురుయోఽథో ।

బుద్ధదేవ్యాం మతాతారా
శార శృబల వాతయో ॥

భారన్తు వీవధే స్వర్గ
పలానామయుతద్వయే ।

మారో మృతౌ వృషేఽనంగే
మారీ చంద్రా జనక్షయే॥ (21)

స్పార స్వౌద్వికటే స్పార
కనకాదేశౌ బుద్భుదే ।

క్షారో రసాంతరే ధూర్తే
లవణే కాచ భస్మన్ ॥

హారో ముక్తావళో యుద్ధే
ప్యార షీతినితేఽర్కజే

ఆరాతు చర్మభేదిన్యాం ॥

నార స్తర్గ క నీరయో ॥ (23)

నారం జ్ఞానేఽ నారస్వ
న్నరసంబంధిని త్రిమి ।

సారో బలే మజ్జని చ

వైరాం శేన్యాయే చ నీరే

చ ధనే చ సారం । వరేఽన్య

వృక్షవిశేషముకును శివునకును న ద్వారము
కును కల్లుకుండకును పేరు

తార పు ఇది ముత్యము మొదలగు వాటి శ దికిని
దాటుటకును శుద్ధిచేసిన ముత్యముకును న

వెండికిని త్రి ఉన్నతస్వరముకును శ్రీ నక్షత్రము
కును కంటి నల్లగుడుకును సుగ్రీవుని భార్య

కును బృహస్పతి భార్యకును బుద్ధదేవుని భార్య
కును పేరు

శార పు ఇది శబలవరముకును వాయువుకును పేరు
భార పు ఇది కావడికిని రెండువేల పలములయెత్తు

బంగారముకును పేరు (బారువ)

మార ఎ చావుకును అబోతుకును మన్మథు
నకును ఈ శ్రీ పార్వతికిని మారకముకును పేరు

సార త్రి ఇది వికటమైన దానికిని పు బంగారు
మొదలగు వాటి బుడగకును పేరు

క్షార పు ఇది కారముకును ధూర్తనకును
ఉప్పునకును గాజుకును బూడిదెకును పేరు

హార పు ఇది ముత్యాలహారముకును యుదము
కును పేరు

ఆర పు ఇది అంగారకునకును శనికిని శ్రీ
ఆరెయను చెప్పలుకుటుసాధనముకును పేరు

నార పు లేగదూడకును జలముకును న
బ్రహ్మజ్ఞానముకును త్రి మనుష్య సంబంధమైన

దానికిని పేరు

సార పు ఇది బలముకును ఎముకల నడుమ
నుండెడు క్రొవ్వుకును వృక్షాదులచేవకును న

న్యాయముకును జలముకును ధనముకును త్రి

వత్సారముదావారంతి ।

ద్వారం పునర్నిర్గమనే

శ్రవ్యపాయే ॥ (25)

పూర్ జలప్రవాహస్యా

ద్రవణనంశుద్ధి ఖాద్యయో ।

చీరం తు గోస్తనే వస్త్రే

చూడాయాం సీసకే ౨౨ చ ॥

క్రూరస్తు కరినే హారే

స్పృశంసే (తప్త) శ్రవ్యభిధేయవత్ ।

సూర శ్చారభటే సూర్యే

చోర శ్చౌర సుగంధయో ॥

తీరం తటే త్రపా తీర

సీర స్తగ్మకరే హలే ।

చీరీ కచ్చరికా ఝిల్వో

ష్ట్రుర స్వచ్ఛంద మందయో ॥ (28)

జీర ఖడ్గే వణిద్రవ్యే

మీర స్తోయధిశైల యో ।

క్షీరం నీరే చ దుద్ధే చ

కీరో జననదే శుకే ॥ (29)

గౌర పీతే ౨౨ రుణేశ్వేతే

విశుద్ధే చాభిధేయవత్ ।

గౌరం తు విశదే ఎద్మ

కేనరే నతనర్ష పే ॥ (30)

గౌర శ్చశిని గౌరీ తు

నగ్నకన్యోమయోస్ఫుటా ।

రోచనీ రజనీ ఎంగా

శ్రేషమైన దానికిని పేరు

ద్వార న ఇది ద్వారముకును ఉపాయముకును పేరు

పూర పు ఇది జలప్రవాహముకును ప్రణకుది కిని భక్త్య విశేషముకును పేరు

చర న ఇది నాలుపేటలముత్యాలహారముకును వస్త్ర విశేషముకును శిఖకును సీసముకును పేరు

క్రూర త్రి ఇది కరినమైన దానికిని భయంకరమైన దానికిని ఘాతుకునకును పేరు

సూర పు ఇది కాలిబంటుకును సూర్యునకును పేరు

చోర పు ఇది దొంగకును చోరకమును సుగంధ ద్రవ్యముకును పేరు

తీర న ఇది ఎటె యొడుకును య తగరముకును పేరు

సీర పు ఇది సూర్యునకును నాగటికిని పేరు

చీరీ శ్రీ ఇది కచ్చరిముకును చిమ్మెటకును పేరు

ష్ట్రుర త్రి యథేచ్ఛగా విహరించువానికిని మందు నకును పేరు

జీర పు ఇది కత్తికిని జీలకఱ్ఱకును పేరు

మీర పు సముద్రముకును పర్వతముకును పేరు

క్షీర న ఇది జలముకును పాలకును పేరు

కీర పు ఇది దేశముకును చిలుకకును పేరు

గౌర త్రి ఇది పచ్చనివరముగల దానికిని ఎరుపు వరముగల దానికిని తెల్లని దానికిని పరిశుద్ధమైన

దానికిని న స్వచ్ఛ వరముకును పద్మకింజల్కము కును పు తెల్లవాలకును చంద్రునకును ఈ శ్రీ

రి సం వయసు గల బటకటని శ్రీకిని పార్వతికిని

గోరోచనముకున రాత్రికిని పసపుకును

ప్రేంకణపు చెటుకును భూమికిని నదీవిశేషము

ప్రయంగు వసుధాసు చ॥(31)
నదీభేదేఽం గౌరీ స్యా
ద్వరుణస్యచయోఽతి॥

పౌరం తు కత్తుణోపౌర
స్పృత పురభవేఽన్యవత్॥(32)
వేరం శరీరే కాశ్మీరే
వేరం వాతింగణోఽం చ॥

ఘారం భీమే హరే ఘౌర
ష్టారో లంగ తురంగయో ॥(33)
హోరాలగ్నేఽంరాశ్చర్దే
శాస్త్ర రేఖాభిధో రం॥

హీరా ఎపీలికా లక్షోన్య
ర్ద్వీర శృంకర వజ్రయో ॥
గోత్రం నామ్నికులేక్షేత్రే
కాననే విత్త వర్షన్ ॥
సంభావ నీయభోధేఽం
గోత్ర క్షోణీధరే మత ॥(35)
గోసమూవా భువో ర్గోత్రా
గాత్ర మంగే కళేబరే॥
స్తంబేరమాగ్రజంఘాది
విభాగో చ సమీరితం॥(36)
పత్రం స్యాద్వాహనే ష్టార్దే
పక్షే చ శర ఎక్షిణో ॥
పాత్రం తు భాజనే యోగ్యే
పాత్రం తీరద్వయాంతరే॥
పాత్రం న)వాదోష్టార్దే పి

కును వరుణాదేవునిభార్యకునుపేరు (రక్తవర్షార్థ
మందు తరుణాదిత్యగౌరైశ్చ అని రామాయ
ణము శ్వేతారమందు కైలాస గౌరం వృషమారు
రుక్షో అని రఘువంశము)

పౌర న ఇది కామంచిగడికిని త్రి పటణమందైన
దానికినిపేరు

వేర న ఇది దేహముకును కుంకుమకును
వంగచెటుకును పేరు

ఘౌర న భయానకరసముకును పు శివునకునుపేరు

టార పు విటనకును అశ్వముకునుపేరు
హోరా త్రి ఇది లగ్నముకును రెండున్నరఘడి
యకాలముకును (గంట) జ్యోతిశ్శాస్త్రముకును
రేఖా విశేషముకునుపేరు

హీరా త్రి చీమకును లక్ష్మికిని పు శివునకును
వజ్రమణికినిపేరు

గోత్ర న ఇదిపేరుకును వంశముకును వరిపంట
భూమికిని అడవికిని ధనముకును మారము
కును కొనియాడదగినజ్ఞానముకును పు పర్వత
ముకును త్రి గోవులమందకును భూమికిని
పేరు

గాత్ర న ఇది కరచరణాద్యవయవముకును శరీ
రముకును ఎనుగ ఎక్కల ముందరిభాగముకును
పేరు

పత్ర న ఇది వాహనముకును ఆకుకును
బాణపు రెక్కకును పక్షి రెక్కకునుపేరు

పాత్ర న ఇది మృల్లోహాది పాత్రముకును
యోగ్యునకును ఎఠి రెండు గట్ల నడిమి భాగము
కును సృక్కువాది పాత్రములకును ఆకుకును

రాజమంత్రిణి చోచ్యతే
పోత్రం వస్త్రే ముఖాగ్రే చ
సూకరస్య హలస్యచ॥
చిత్రం స్వాదద్భుతా లేఖ్య
తిలకేషు విహాయన॥
చిత్రా ఖుష్కీ గోతుంబా
సు భద్రా దంతికాసు చ॥(39)
ఋక్షా పురో వాభేషు
కర్బురేచాభిధేయవత్॥
చైత్రం మృతకచిత్యేస్యా
మైత్రో మాసా ద్రిభేదయో॥(40)
వృత్రో రిషాః సునే ధాన్వంతే
శైలే శక్తేచ దానవే॥

నత్ర మాచ్ఛాదనే యజ్ఞే
నదాదానే చక్రైతవే॥(41)
నూత్రం తు నూచనగ్రంధే
నూత్రం తంతు వ్యవస్తయో॥
మిత్రం సువ్వాది మిత్రోర్వే

శాస్త్రం గ్రంథ నిదేశయో॥(42)
మాత్రం చావధృతౌ కార్తృస్త్వే
మాత్రా క్షర్ణవిభూషణే॥
అక్షరావయవే విత్తే
మానే బ్రీచ పరచృదే॥(43)

శస్త్రం లోహో స్త్రయోశ్శస్త్రీ
ఘరికాయాం చ విశ్రుతా॥

రాజు యొక్క ప్రధానోద్యోగికిని పేరు
పోత్ర న ఇది వలువకును పందిముటకును
రాగణి మొనకును పేరు

చిత్ర న ఇది అచ్చెరువుకును చిత్తరువుకును
నుదుటి బొటుకును ఆకసముకును శ్రీ ఎలుక
చెవి చెటుకును ఎల్లపాపర చెటుకును గుమ్మడి
చెటుకును నాగదంతిచెటుకును చిత్రా నక్షత్రము
కును అప్పుర శ్రీ విశేషముకును సర్పవిశేషము
కును త్రి కర్బురవర్ణముగల దానికిని పేరు

చైత్ర న ఇది పీనుగలను కాల్చు బితికిని పు చైత్ర
మాసముకును చైత్రమను కులవర్ణతముకును పేరు
వృత్ర పు ఇది శత్రువుకును మేఘముకును
వీకటికిని పర్వత విశేషముకును ఇంద్రునకును
వృత్రాసురునకును పేరు

సత్ర న ఇది వస్త్రముకును యజ్ఞముకును
ఎల్లప్పుడును దానముచేయుటకును మిషకును పేరు
సూత్ర న ఇది వ్యాకరణాది శాస్త్ర సూచన
గ్రంథముకును ధారమునకును మర్యాదకును పేరు
మిత్ర న ఇది స్నేహాతునకును పు సూర్యున
కును పేరు

శాస్త్ర న ఇది వ్యాకరణాది శాస్త్ర గ్రంథముకును
ఆజ్ఞకును పేరు
మాత్ర న ఇది నిశ్చయముకును అంతయుననుట
కును శ్రీ చెవియాభరణముకును వరోచ్చారణకాల
ముకును ధనముకును పరిమాణముకును స్వల్పార
ముకును గణాశ్వాది పరివారముకును పేరు

శస్త్ర న ఇది ఇనుముకును అస్త్రముకును
ఈ శ్రీ చూరకత్తికిని పేరు

అస్త్రం ప్రహరణోచాపే
వక్త్రం ఛందోంతరే ముఖే॥(44)
నేత్రం మధిగుణోవస్త్రే
తరుమూలే విలోచనే।
రథే జటాయాం నాడ్యాం చ
నేత్రోనేతరి వాచ్యవత్॥
క్షేత్రం శరీరేకేదారే
నద్దస్తాన కళత్రయో ।
రేత్రం రేతన ఎయ్య్యాషే
పటవాసేఽన సూతకే॥

మంత్రోవేదప్రభేదస్యా
ద్వైవాదీనాం చ సాధనే।
గుప్తవాదే చ
తోత్రంతు ప్రాజనే
వేణుకేఽచ॥(47)

తంత్రంకుటుంబ కృత్యేస్యా
త్కారణే చ పరిచ్ఛదే।
శాస్త్రం ప్రధానే నద్ధాంతే
తంతువాయ్యేగదోత్తమే॥(48)
తత్వాదిసాధనోపాయే
శ్రుతిశాఖాంతరేఽచ।
ఇతికర్తవ్యతాయాం చ
తంత్రీ వీణాగుణోతనో ॥(49)
శిరాయా మమృతాయాం చ
ఛత్ర మాతపవరణే।
ఛత్రా మధురికాయాం చ
కుస్తుంబరు శిలీంధ్రయో ॥

అస్త్రే న ఇది ఆయుధముకును ధనస్సుకును పేరు
వక్త్రే న ఇది వృత్తపోషముకును ముఖముకును పేరు
నేత్రే న ఇది కవ్వపు త్రాటికిని వలువకును
చెటుపేరుకును కంటికిని రథముకును జడకును
నరముకును త్రి రక్షించు దానికిని పేరు

క్షేత్రే న ఇది దేహముకును పంట భూమికిని
పుణ్యక్షేత్రముకును భార్యకును పేరు
రేత్రే న ఇది శుక్లముకును అమృతముకును
వస్త్ర పరిమళ ద్రవ్యముకును (సెంటు) పాదరస
ముకును పేరు

మంత్రే పు ఇది వేదమందలి మంత్ర భాగముకును
దేవతలను వశపరచుకొనుటకును రహస్య సంభాష
ణముకును పేరు

తోత్రే న ఇది కొరడాకును ఎనుగును శిక్షించుటకై
అలుగు వేసిన వెదురు కణ్ణుకును పేరు

తంత్రే న ఇది కుటుంబ పోషణారమైన వ్యాపార
ముకును హేతువుకును పరివారముకును శాస్త్ర
ముకును ముఖ్యముకును నదాంతముకును
మగముకును ఔషధ శ్రేషముకును జ్ఞానసాధన
మగు యోగాదులకును వేదశాఖా పోషముకును
ఈలాగున చేయవలయుననుటకును ఈ శ్రీ వీణా
తీగకును నరముకును తిప్పుతీగకును పేరు

ఛత్రే న గొడుగుకును శ్రీ ఎన్న సదాప చెటు
కును కొత్తిమిరికిని నేల తాడి చెటుకును పేరు

చక్రో గణే చక్రవాకే
చక్రం సైన్యరథాంగయో ।
గ్రామజాలే కులాలస్య
భాండే రాష్ట్రాస్త్రియోరపి॥
అంభసామప చావర్తే
చుక్రశ్చాష్టేష్టవేతసే ।
చుక్రీ చాంగేరికాయాం చ
వృక్షాష్టే చుక్రమివ్యతే॥(52)
శుక్ర కావ్యే నలే జ్యేష్ఠే
శుక్రో రేతో క్షిరోగయో ।

శుక్రం

శక్రో మహేంద్రే స్వా
త్కుట జార్జున భూరుహో ॥(53)
నక్ర కుంభీరకే నక్రం
నాసాయా మగ్రదారుణీ ।
వక్ర స్యాత్కుటిలేక్రూరే
ఘటభేదే శస్త్రేశ్వరే॥
అగ్రమాలంబనే వ్రాతే
ఎరిమాణే ఫలస్య చ ।
ప్రాంతేపురస్తా దధకే
ప్రధానే ప్రథమార్థ్వయో ॥(55)
ఉగ్రశ్శూద్రానుతే క్షత్రా
ప్రీ కంరే చోత్కటే 5 న్యవత్ ।
ఉగ్రావచా ఛిక్రీకయో
ర్వ్యుగ్రో వ్యాసక్త ఆకులే॥(56)

భద్రం స్యాన్మంగళే హేమీ
మున్తకే కరణాంతరే ।

చక్ర పు ఇది సమూహముకును చక్రవాక పక్షి
కిని న చతురంగ సైన్యముకును రథ చక్రము
కును గ్రామ సమూహముకును కుమ్మరిసారె
కును రాజ్యముకును చక్రాయుధముకును నీటి
సుడికిని పేరు

చుక్ర పు ఇది చింతచెటుకును పుల్ల ప్రభుచెటు
కును ఈ క్త్రీ పులిచింతచెటుకును న చింత
పండుకును పేరు

శుక్ర పు ఇది శుక్రాచార్యునకును అగ్నికిని
జ్యేషమాసముకును పు రేతస్సుకును నేత్ర రోగ
విశేషముకును పేరు

శక్ర పు ఇది ఇంద్రునకును కొడిశచెటుకును
మదిచెటుకును పేరు

నక్ర పు ఇది కాణముసలికిని న ముక్కుకును
ద్వారముమీద వేసెడు నక్రాకారమైన కమ్మికిని పేరు

వక్ర త్రి ఇది వంకరయైన దానికిని భయంకరమైన
దానికిని పు నదీవక్రముకును శనిగ్రహముకును పేరు

అగ్ర న ఇది అధారముకును సమూహముకును
ఫలపరిమాణముకును సమీపముకును ముందరి

భాగముకును త్రి అధికమైన దానికిని ముఖ్యమైన
దానికిని మొదటి దానికిని మీదైన దానికిని పేరు

ఉగ్ర పు క్షత్రియునివలన శూద్ర క్త్రీయందు బుధిన
వానికిని శివునకును త్రి తీవ్రమైన దాని కిని క్త్రీ
నల్లవనకును ఈ పేరుగల గంధద్రవ్యముకు పేరు

వ్యగ్ర త్రి అధికాసక్తిగల దానికిని వ్యాకులమైన
దానికిని పేరు

భద్ర న ఇది శుభముకును బంగారుకును భద్ర
ముస్తకును భద్రకరణముకును పు శివునకును

భద్రో రుద్రే వృషే రామ
భద్రే మేరుకదంబయో || (57)
హస్తజాత్యంత రే భద్రో
వాచ్యవచ్చైష్ఠ సాధున్ ।
భద్రా మందాకినీ రాస్తా
కృష్ణానంతాసు కల్పలే || (58)
క్షుద్ర స్వాదదమే క్రూరే
కృపణోఽల్పే చ వాచ్యవత్ ।
క్షుద్రా వేశ్యా నటీ కంట
కారికా సరఘాసు చ || (59)
చాంగేరీ బృహతీ వాంస్రా
మక్షికామాత్రకేషు చ ।
క్షౌద్రం మధుని పానీయే
వర్తంత్రపు వరత్రయో || (60)
గృధ్ర ఖగాంతరే ప్రోక్తో
వాచ్యవచ్చార్థ లుబ్ధకే ।
రోధ్ర (స్న) శ్వా బరకే రోధ్ర
మవరాధేఽకిల్కిషే || (61)
నీధ్రం నేమో వశీకేఽద్రా
రేవతీభే చ కాననే ।

రాష్ట్ర ముద్విష్ట ముల్పాతే
తథా స్వాదుపవర్తనే ||
కృధ్ర ముద్విష్ట మాభీలే
పాప సాంత పనాదినో ।
చంద్ర స్పృధాంశు కర్పూర
కంఞ్జ స్వర్ణవారిషు ||

ఎదుకును శ్రీరామునకును మేరు పర్వతము
కును కడిమిచెటుకును భద్రగజముకును త్రి
శేషమైన దానికిని యోగ్యమైన దానికిని శ్రీ
ఆకాశగంగకును దుంపరాష్ట్రముకును ఎప్పులి
చెటుకును సుగంధిపాల చెటుకును గుమ్ముడు
దేకు చెటుకును పేరు
క్షుద్ర త్రి నీచునకును క్రూరునకును లోభికిని
అల్పమైన దానికిని శ్రీ వెలయాలికిని నాట్యకత్తె
కును వాకుడు చెటుకును తేనెదీగకును పులి
చింతకును నేలములగ చెటుకును గురివెందలత
కును సామాన్యపు దీగకును పేరు

క్షౌద్ర న ఇది తేనెకును జలముకును పేరు
వర్త్ర న ఇది సీసముకును తోలు వాణుకును పేరు
గృధ్ర పు గెదకును త్రి ధనమందులుబత్వముగల
వానికిని పేరు
రోధ్ర పు ఇది తెల్లలొదుగ చెటుకును న
తప్పదముకును పాపముకును పేరు
నీధ్ర న ఇది చక్రాగ్రముకును ఇంటి చూరు
కును పర్వతముకును రేవతీ నక్షత్రముకును
అడవికిని పేరు

రాష్ట్ర న ఇది ఉపద్రవముకును జనపద
సమూహముకును పేరు
కృధ్ర న ఇది కషముకును పాపముకును
సాంతపనాది వ్రతములకును పేరు
చంద్ర పు ఇది ధంద్రునకును కర్పూరముకును
కంఞ్జమును గంధద్రవ్యముకును బంగారుకును
జలముకును పేరు

ఇంద్ర శృచీపతా వంత
రాత్మన్యాదిత్య యోగయో ।

ఇంద్రా ఎణిజ్జకే
సాంద్రో ఘనకాననయో
రృదౌ ॥ (64)

గుండ్రస్తే జనకే గుండ్రా
ప్రయంగౌ భద్రముస్తకే ।
తైవర్తీముస్తకే చాప

రాద్రో నాట్యరసాంతరే ॥ (65)

రాద్రకీప భీషణో తీవ్రే
రాద్రా న్కుందస్యమాతరి ।

ఓద్రో జనే జపా వృత్తే
చోద్రా జన ఎదాంతరే ॥

ఎత్తకేదారయో ర్వప్రో
వప్ర ప్రకార రోధసా ।
పుండ్రో దైత్యవిశేష క్షు
భేదయో రతిముక్తకే ॥ (67)

చిత్రే కృమౌ లుండరీకే
లుండ్రా న్యూర్నివృదంతరే ।

వజ్రం హీరక దంభోళి (బా)
వాలకా మలకేషుచ ॥ (68)

వజ్రా గుడూచికాయాం స్యా
త్తామ్రం శుభ్రో రుణోన్యవత్ ।

తీవ్ర మత్స్యక కటుక
నితాంతేష్వభిధేయవత్ ॥ (69)

తీవ్రాచ కటురో వాణ్యా
మానురీ గండదూర్వయో ।

అస్ర కోణో శిరసజే

ఇంద్ర పు ఇదిదేవరాజుకును అంతరాత్మకును
ద్వాదశాదిత్యులలో నొకనికిని పంచాంగయోగ

భేదముకును శ్రీ మరువముకును పేరు
సాంద్ర త్రి ఇదిదటమైనదానికిని న అడవికిని
మృదువైన దానికిని పేరు

గుండ్ర పు ఇదికాకెవెదురుకును శ్రీ ప్రేంకణపు
చెటుకును భద్రతుంగముస్తకును గుండ్రతుంగ
ముస్తకును పేరు

రాద్ర పు రాద్రరసముకును త్రి భయంకరమైన
దానికిని తీవ్రమైనదానికిని శ్రీ పార్వతికిని పేరు

ఓద్ర పు ఓద్రదేశస్థునకును మంకెనచెటుకును
ఓద్రదేశముకును పేరు

వప్ర పు ఇది తండ్రీకిని పంట భూమికిని పు
కోటకును ఎటియొడుకును పేరు

పుండ్ర పు ఇది పుండ్రకాసురునకును చెరుకుల
లోని భేదముకును పూలగురివెంద చెటుకును
తిలకముకును పురుగుకును తెల్లదామర పువ్వు
కును దేశవిశేషముకును పేరు

వజ్ర న ఇది వజ్రమణికిని వజ్రాయుధముకును
కురువేరుకును ఉనిరిగచెటుకును శ్రీ తిప్పతిగ
కును పేరు

తామ్ర న ఇది రాగికిని త్రి ఎఱ్ఱని దానికిని పేరు
తీవ్ర త్రి ఇది మిగులవేడియైనదానికిని కారము
గల దానికిని విస్తారమైన దానికిని శ్రీ కటక
రోవాణికిని నల్లవాలకును గరికెలోని భేదము
కును పేరు

అస్ర పు ఇది మూలకును తలవెంట్రుకలకును

చాస్ర మశ్రుణి చేవ్యతే॥(70)
దస్ర ఖరే చాశ్వినేయే
ఘస్రో దివసవాంస్రయో ।

వాస్రోఽదివసే వాస్రం
మందిరే చ చతుష్పదే॥
శీఘ్రం దృతగతౌ శీఘ్రం
చంక్రాంగో శీరయోరం ।
వ్యాఘ్రోద్వీని విఖ్యాతో
రక్తరండ కరంజయో ॥
వ్యాఘ్రీ నిదిద్వికాయాంచ
శ్రోస్యోస్యదుత్తరస్తత ।
అభ్రం నభ స్వరబలా
వాకోఘః ।

శుభ్రం ప్రదీప్తే
ధవళేఽభ్రకేచ ।
బభ్రుర్విశాలే నకులే
కృశానావ్యాజే మునౌ
శూలిని ఎంగళే చ॥(73)
శిగ్రు శ్శోభాంజనే శాకే

శరు కులిశ కోపయో ।

స్వరువృజ్యోద్ధరే బాణే
యూపఖండే చ స్వరు ॥(74)

ఖరు ర్దంతే హరే దర్పే
వాయే శ్వేతే తు వాచ్యవత్ ।

న కన్నీటికిని నెత్తురుకును పేరు
దధ్ర పు గాడిదకును అశ్వినీదేవతలకును పేరు
ఘస్ర పు ఇది దినముకును త్రి వాంఛించు
దానికిని పేరు

వాస్ర పు ఇది దినముకును న గృహముకును
నాలుగు త్రోవలు కలసనచోటుకును పేరు
శీఘ్ర త్రి ఇది పేగముగా నడచు దానికిని న
హంసకును వటేపేరుకును పేరు

వ్యాఘ్ర పు ఇది పెదపులికిని ఎఱ్ఱాముదపు
చెటుకును నఖమనెడి గంధ ద్రవ్యముకును ఈ
స్త్రీ వాకుడుచెటుకును సమాసోత్తరపదమైనపుడు
శ్రేషముకును పేరు

అభ్ర న ఇది ఆకాశముకును స్వరముకును
మేఘముకును పేరు

శుభ్ర త్రి ప్రకాశించుదానికిని తెల్లని దానికిని
న అభ్రకముకును పేరు

బభ్రు పు ఇది విస్తారముకును ముంగిసకును
అగ్నికిని నేతికిని శివునకును ఎంగళవర్ణముకును
పేరు

శిగ్రు పు ఇది మునుగచెట్టుకును అన్నిశాకము
లకును పేరు

శరు పు ఇది వజ్రాయుధముకును కోపము
కును పేరు

స్వరు పు ఇది వజ్రాయుధముకును యజ్ఞము
కును బాణముకును యూపస్తంభమందలియొక
భాగముకును పేరు

ఖరు పు ఇది దంతముకును శివునకును గర్జము
కును అశ్వముకును త్రి తెల్లని దానికిని పేరు

చరుర్బాండేతు వావ్యాన్నే

భరు ర్భర్తరి కాంచనే॥

గురు ర్నిషేకాదికరే ఎ

త్రాదో నురమంత్రిణీ ।

దుర్భరా లఘునో ప్రాక్తో

గురు ర్మూతి వాచ్యవత్॥

రురు ర్ముగో దైత్యభేదే

కారు కారక శిల్పినో ।

విశ్వకర్మణి శిల్పేద

కురు శ్రీకంఠ జాంగలే॥(77)

ఓదనే న్నివభేదే చ

పురు ప్రాజ్య పరాగయో ।

పురు న్స్వర్లోక నృపయో

మరు రుచ్చధర ధన్వనో ॥

ఆరు న్నరువిశేషో ఎ

తథా కర్మట దంష్ట్రణో ।

కద్రూ ర్మాతరి నాగానాం

కద్రు కనకపింగళే॥ (79)

హరిర్వాతార్క చంద్రేంద్ర

యమో పేంద్ర మరీచిఘ్న ।

నంవోశ్వ కపి భేకాపే

శుక లోకాంతరేఘ్నచ॥(80)

హరి ర్వాచ్యవదాఖ్యాతో

హరిత్కల వర్ణయో ।

భూరి ర్మ్రుగో చ్యుతేశేషు

చరు పు ఇది కుండకును హోమారమైనయన్న
ముకును పేరు

భరు పు ఇది మగనికిని బంగారుకును పేరు

గురు పు ఇది విఘ్నక్షముగా నిషేక సీమంతోన్న

యనాదులను జేయువానికిని తండ్రి పురోవాతు

డు మొదలగువారికిని బృహస్పతికిని త్రి భరించ

శక్యముగానిదానికిని అధికమైనదానికిని శ్రేష్ఠమైన

దానికిని పేరు

రురు పు ఇది నల్లవారలు గలదుప్పుకిని రాక్షస

భేదముకును పేరు

కారు పు ఇది చేయువానికిని వడ్రంగి మొదలగు

పనివానికిని విశ్వకర్మకును శిల్పముకును పేరు

కురు పు ఇది కురుదేశమందైన మరు భూమికిని

అన్నముకును కురురాజుకును పేరు

పురు పు ఇది విస్తారముకును దూశికిని

స్వరలోకముకును పురురాజుకును పేరు

మరు య ఇది పర్వతముకును నిరల భూమికిని పేరు

ఆరు పు ఇది వృక్ష విశేషముకును పీతకును

పందికిని పేరు

కద్రూ శ్రీ సర్పమాతకును పు బంగారువంటి

పచ్చని వరముకు పేరు

హలి పు ఇది వాయువుకును సూర్యునకును

చంద్రునకును ఇంద్రునకును యమునకును

విష్ణువుకును కిరణముకును సంహముకును

అశ్వముకును కోతికిని కప్పకును సర్పము

కును చిలుకకును విష్ణులోకముకును త్రి ఆకు

పచ్చనిదానికిని కలవవర్ణము గలదానికిని పేరు

భూలి య ఇది బ్రహ్మకును విష్ణువుకును శివునకును

భూరి ప్రాజ్య మివర్ణయో || (81)

గిరి రీర్థే గిరియకే

క్రీడాకందుక శైలయో ।

నే త్రామయవిశేష చ

పూజ్యే తు గిరి రన్యవత్ || (82)

వారి స్పృతా సరస్వత్యాం

వారి హ్రీబేర నీరయో ।

వారీ ఘటీభబంధన్యో

రంఘ్ర సస్వత్పాద బుద్ధయో ||

శారీ (సారి) త్వక్షోపకరణే

తథా శకునికాంతరే ।

యుద్ధార్థ గజపర్యాణే

వ్యవహారేష చ క్వచిత్ || (84)

కారి క్రియాయా మాఖ్యాతో

నాంతాదికశ్చిన్తి ।

అద్రి శైల ద్రుమార్కేషు

చైంద్రి కాకజయంతయో || (85)

చంద్రి రంభోధరే జిహ్వే

తంద్రీ నిద్రా ప్రమీలయో ।

ధాత్రీ జనన్యా మలకీ

వసుమత్యుష మాతృషు || (86)

ఉష్ణీ గోలకీకాయాం స్యా

త్కరభన్య చయోఽతి ।

క్రోష్ట్ర స్థూలికా క్షీర

విదారీ లాంగలీషు చ || (87)

తరి ర్నావి దశాయాంచ

న విస్తారముకును బంగారుకును పేరు

గిరి పు ఇది తినుటకును పర్వతమునుండి

పడిన రాతిపలకకును బంతికిని పర్వతముకును

నేత్రరోగవిశేషముకును త్రి పూజ్యునకును పేరు

వారి శ్రీ ఇది సరస్వతికిని న కురువేరుకును

జలముకును ఈ శ్రీ చిన్నకుండకును ఎనుగు

లను పఠెడుగోతికిని పేరు

అంఘ్ర పు ఇదిపాదముకును చెటువేరుకును పేరు

శారీ శ్రీ ఇదిజూదమాడుపాచికలకును (సారె)

గోరింక ఎట్టుకును యుద్ధసన్నద్ధమైన యేనుగుకు

కఠిన జీను (లేక గంత) కును వ్యవహారముకును

పేరు

కారి శ్రీ ఇది కార్యముకును పు మంగలి

మొదలగు వానికిని పేరు

అద్రి పు ఇది పర్వతముకును వృక్షముకును

సూర్యునకును పేరు

చంద్రి పు ఇదిబొంతకాకికిని ఇంద్రుని పుత్రు

డగు జయంతునకును మేఘముకును అరునున

కును పేరు

తంద్రీ శ్రీ ఇది నిద్రకును కునికిపాటుకును పేరు

ధాత్రీ శ్రీ ఇది తల్లికిని ఉసిరిగ చెటుకును

భూమికిని పెంపుడు తల్లికిని పేరు

ఉష్ణీ శ్రీ ఇది కడవకును ఆడుయొంటెకును

పేరు

క్రోష్ట్ర శ్రీ ఆడునక్కకును పాలనేల గుమ్ముడు

చెటుకును నీటి ఎప్పులికిని పేరు

తరి శ్రీ ఇది నావకును అవస్థకును వస్త్రాదు

వస్త్రాదీనాంచ పేటకే |

జూరీ స్వాదోషధీభేదే

జూర సూత్రపవతా వం || (88)

ఇరా వారి సూరా భూమి

భారతీషు ప్రయుజ్యతే |

ప్తరా భూమౌ (శా) పాలపర్ణ్యాం

ప్తరో నిశ్చల మోక్షయో || (89)

ధారా సైన్యాగ్రిమస్కం ధ

సంతత్యో వత్తనాంతరే |

ద్రవద్రవ్య ప్రాతేషం

తురుంగ గతిపంచకే || (90)

ఖడ్గాదీనాం చ నిశిత

ముఖే ధారా ప్రకీర్తితా |

ధార క్వచిద్వనాసార

వర్షణోస్యదృణోషం చ || (91)

వీరా స్వాత్ క్షీరకాకోరీ

తామల క్యేలవాలుషు |

పతి పుత్రవతీ రంభా

గంభారీ మదిరాసు చ || (92)

గోష్ఠీదుం బరికా క్షీర

విదారీ దుగ్ధికా సు చ |

వీరస్తు సుభవే శ్రోష్ణ

వీరం శృంగ్యాం నత్యేషం చ || (93)

ధీరో విదుషైత్యేషి

సముద్రే ధైర్యవత్సయ |

ధీరం తు కుంకుమే

శూర స్సూర్యే

వీరే చ కుక్కుటే || (94)

లుంచుకొను పెటికిని పేరు

జూరీ శ్రీ ఇది ఓషధి విశేషముకును పు విటున
కును పేరు

ఇరా శ్రీ ఇది ఉదకముకును కల్లుకును భూమి
కిని వాక్కుకును పేరు

ప్తరా శ్రీ ఇది భూమికిని ముయ్యాకు పొన్నచెటుకును
త్రి నిశ్చలమైన దానికిని ఎ మోక్షముకును పేరు

ధారా శ్రీ ఇది సేనాగ్ర భాగముకును పరంపర
కును ధారానగరముకును జలాదుల యొక్క
యవిచ్చిన్నప్రావముకును అశ్వము యొక్క
ఆస్కంధితాదిపంచగతి భేదములకును ఖడాదుల
వాడికిని ధారావరముకును పు అప్పునకును
పేరు

వీరా శ్రీ ఇది క్షీరకాకోలి చెట్టుకును నేలవురిక
చెటుకును కూతురు బుడమ చెటుకును పెనిమి
టిన్ని బిడలుగల శ్రీకిని అరటి చెటుకును గుమ్ముడు
చెటుకును కల్లుకును మేడిచెట్లలోని భేదము
కును పాలనేల గుమ్ముడు చెటుకును ఎన్నపాల
చెటుకును త్రి యుద్ధభటునకును శ్రేష్ఠునకును
న కర్కాటక శృంగికిని గ్రంధితగరపు చెటుకును
పేరు

ధీర పు ఇది విద్వాంసునకును పర్వతముకును
సముద్రముకును త్రి ధైర్యవంతునకును న
కుంకుమముకును పేరు

శూర పు ఇది సూర్యునకును శూరునకును
కోడికిని పేరు

అర్హ నక్షత్రభేదే స్యా
దార్ద్రంక్షిన్నేభిధేయవత్ |
యాత్రాతుయానోపాయే
గతౌ దెవార్చ నోత్పవే || (95)

అస్మా గవ్యం చిత్రయా
ఘనస్థ కిరణో న్మృత |
హంస్రా కాకాదనీ మాంసో
ద్వింస్ స్వాద్ధృతు క్షేన్యవత్ || (96)

★ అథ రాంత్రీవర ★

లమర ప్రదేశోన్యై
సౌర చ వకుఃద్రుమే |
దూర్వా మరావతి న్దాణా
గుడూ చీష్ణురా మలా || (97)

ల(వ) ఎరం త్వమనార్దేస్యా
త్పశాద్గ్రాత్రే దంతిరా |
లర్వాచీన్యసరం స్రావా
ర్జరాయౌ చాపరా మలా || (98)

లధర్ దంతవసన్య
నూర్ద్యే సీన్యేవాచ్యవత్ |
లధ్వర్ ఎనుభేదే స్యా
త్సావధానైక్రతామ || (99)
లంతరంతు ఎరిధానై
భేదేరంధ్రా వకాశయౌ |
అల్కాంతర్ది ఎనాత్మీయ
బూర్మ ధ్యవధిష్వం || (100)
తాదర్శ్యే వసరే వక్త
మవరం చరమేన్యవత్ |
గజాంల్య జంఘాదే చ

అర్హా శ్రీ ఇల అరానక్షత్రమును త్రి తలనన
దానికిని పేరు

యాత్రా శ్రీ ఇదివెళించుటకును ఉపాయముకును
గమనముకును దేవతాసేవకును ఉత్పవముకును పేరు
ఉస్మా శ్రీ ఇదిగోవుకును ఎలుకచెవిచెటుకును
పు శిరణమును పేరు

హంస్రా శ్రీ గురివెండలతకును జబామాంకిని
త్రి హిరయైన దానికిని పేరు

అమర పు ఇదిదేవునకును శివునకును హిగల
చెటుకును శ్రీ గరితెకును ఇంద్రపటణముకును
స్తంభముకును తిప్పతిగకును పేరు

అపర న ఇది అల్పారముకును ఎరుగువెరుక
భాగముకును త్రి పూర్వమందైన దానికిని శ్రీ
మావికిని పేరు

అదర పు ఇది అధరోషముకును త్రి క్రిందు
దానికిని నీచమైన దానికిని పేరు

అధ్వర పు ఇది వసుదేవతలయందొకనికిని సావ
ధానమును యజ్ఞముకును పేరు

అంతర చ కప్పకొరుబటుకును భేదముకును
కన్నముకును ఎముకును అంతరాత్మకును
కప్పటుకును వినారముకును తన సంబంధమైన
దానికిని వెలుపలకును మధ్యకును హదుకును
తదరమనుటకును సమయముకును పేరు

అవర త్రి ఇది వెనుక ప్రదానికిని ఎనుగు
యొక్క తోక మొదలు ఎక్కలవరకునుండు ప్రదేశ

ధవన్యమిహ మతః ||
ఉత్తరం ప్రతివాక్యే స్యా
దూర్వో దీప్తమేన్యత్ ||
ఉత్తరస్తు విరాటస్య
తనయే దిశ చోత్తరా ||
ఇతర పామరేన్యన్తు
న్నక్షరం బ్రహ్మవర్ణయో ||

ఋక్షరం వారిధారాయా
మృక్షరేన్వర్జిజి న్మతః || (103)
ప్రవర న్సంతతే గోత్రే
శ్రేష్ఠే తుప్రసరేన్యత్ ||
శ(వ) బర్ వారిచండాం
భేదయో శృంకరేన్య చ ||
లంబరం వసనే వ్యోమ్న
కార్పాస చ నుగంధకే ||
శంబరం నలికే ఎత్త
ఛౌద్ధ్రవ్రత విశేషయో || (105)
శంబరే దైత్యవారిణ
మత్స్యైః జినాంతరే ||
ఔషధ శంఖరీమాస
ప్రఖరేన్వత్తర ఋ || (106)
త రంగాణాం చ సన్నా
ప్రఖరేన్వత్తర శంఖరే ||
శఖరం కైల ప్రక్షాగ్ర
కక్షాపులక కోటిమి ||
స్వ దాడిసుభీజాభ
యాని శ శంఖరం

మకును శ్రీ పార్వతీని పేరు
ఉత్తర న ఇదిజవామకును త్రి మీదైనదానికిని
ఉత్తర దిక్కుయందైనదానికిని శ్రేష్ఠమైనదానికిని
పు విరట రాజపుత్రునకును శ్రీ ఉత్తర దిక్కు
కును పేరు
ఇతర త్రి ఇది నిమనకును మణియొకదానికిని పేరు
అక్షర న ఇది పరబ్రహ్మకును అకారాదివరము
కును పేరు
ఋక్షర న ఇది జలధారకును పు యజ్ఞాదికర్మ
లను జేయించువానికిని పేరు
ప్రవర పు ఇది వంశపరంపరకును వంశప్రవర్తకమైన
మనిగణముకును తి శ్రేష్ఠమైనదానికిని పేరు
శంబర పు ఇది జలముకును కిరాతునకును
శివునకును పేరు
అంబర న ఇది వత్తముకును ఆకాశముకును
ప్రతికిని పరిమళద్రవ్య విశేషముకును పేరు
శంఖర న ఇది ఉదకముకును ధనముకును
బౌద్ధులవ్రతముకును పు శంఖరాసురునకును
ఇతనికిని చేపకును పర్వత విశేషముకును బౌద్ధ
విశేషముకును ఈ శ్రీ ఓషధివిశేషముకును పేరు
ప్రఖర పు ఇది కంచరగాడిదకును కుమారు
గుఱపు వజ్రముకును త్రి మిల్లి తివ్రమైన
దానికిని పేరు
శిఖర ఇది పర్వతాగ్రము మృక్షాగ్రము
కు చంకకును గగ్గూటుకును అంచుకును
పంజర దానిమృగింజతో సమమైన మూర్తి ఖండ
ముకును పేరు

ఖింఖరస్తు ధవా ధేదే
 ఖట్వాంగో వారి(వా) బాలకే॥(108)
 ఖింఖీరా వద్భూత్యైవ
 ఎత్తరశ్చ మహీరుహా
 ఆననే కుశముష్టే చ
 వరర శ్చర వేష్టయో ॥(109)
 ఘట్టే చాధ
 ఎరరో ముస్త మంధాన
 దండయో ॥ఎరర స్స్వదు
 ఖాయాం చ
 జరర కరినేన్యవత్॥(110)
 కుక్షా వృద్ధే చ జరరం
 వంరరస్తాశపల్లవే
 కరీరకో శ్శేషా
 రరం కవాటే ఛదన్యే చ॥(111)
 క్రకర క్రకచే దీనే
 కరీ రే చ ఖగాంతరే
 కదర శ్శ్వేతఖదిరే
 క్షుద్రరోగో భాషత ॥(112)
 బదరం కోళికార్పాస్య
 ఎలే స్యాద్భదరీ తయో
 ఎ లాఎర్వాంతు బదరా
 విష్ణుక్రాంతౌ ఎదావన॥(113)
 ప్రదరో రోగభేదే స్యా
 త్రుదర శ్చరభంగయో
 మకరో యాదన జ్ఞేయో
 నిధి రాశిప్రభేదయో ॥
 నికరో నివహ సారే

జింఖర పు ఇదనకృ లూనిభేదముకును ఖట్వాంగ
 మనుశివునియాయుధముకును వారిబాలకమును ఓషధి
 వశేషముకును బహుత్వముకును పేరు
 విష్టర పు ఇది వృక్షముకును పీటకును దర్శ
 ఎడిలికిని పేరు
 వరర పు ఇది శరుచకును చెయిబంకకును
 కుండకును పేరు
 ఎరర పు ఇది తుంగముస్తకును చల్లకవ్వము
 కును కుండకును పేరు
 జరర త్రి ఇది కరినమైన దానికిని న గర్భము
 కును త్రి వృద్ధిబొందిన దానికిని పేరు
 వంరర పు ఇది తాటిమొవ్వుకును వెదురుగర్భ
 ముకును పేరు
 అరర న ఇది తలుపునకును కప్పుటకును పేరు
 క్రకర పు ఇది రంపముకును దీనునకును
 వెణుతురు చెటునకును కొక్కిర పక్షికిని పేరు
 కదర పు ఇది తెల్ల తుమ్మచెటుకును రోగ
 విశేషముకును పేరు
 బదర న ఇది రేగుపండుకును ప్రత్తికాయకును
 ఈ స్త్రీ ఆ చెట్లకును స్త్రీ దుంపరాష్ట్రముకును
 విష్ణుక్రాంతపు చెటుకును పేరు
 ప్రదర పు ఇది స్త్రీలవ్యాధి విశేషముకును (కుసు
 మ) బాణముకును విరుచుటకును పేరు
 మకర పు ఇది మొసలికిని కుబేరుని మకర
 నిధికిని మకర రాశికిని పేరు
 నికర పు ఇది సమూహముకును చేవకును

న్యాయదేయధనాంతరే ।
 శీకర శృబలే వాత
 నృతాంబుకణయో నృత ॥
 ప్రకర శ్చోకారశ్చ
 విక్లీర్ణ కుసుమాదిషు ।
 సంహతా చో పకృత్యాయాం
 యథాసంఖ్య మవస్తాత్ ॥ (116)
 జోంగకే

ప్రకరం ప్రోక్తం ప్రకరీ
 చత్వరావనా ।
 విస్తరస్తు ప్రపంచే స్యా
 ద్విస్తారే ప్రణయేష చ ॥
 సంస్తరప్రస్తరావేతా
 సంస్తరాధ్వరయోరప ।
 మణిసాషాణయోశ్చాప
 యథాక్రమముదీరితా ॥ (118)
 టగర్జ్వంకణక్షౌరే
 హేలావిభ్రమ గోచరే ।
 వాచ్యవత్కేకరాక్షే తు
 ముదరం మల్లికాభిది ॥ (119)
 లోష్టాదిభేదనేఽ స్యా
 దుదరం జరరే యుధి ।
 ప్రసర ప్రణయే వేగే
 సంగరే చాధ
 మత్సర ॥ (120) లసన్యావర
 సంపత్తైమాత్సర్యే
 కృపణో కృధిమత్సరా
 మక్షికాయాం చ

న్యాయముగానివ్వదగిన సౌముక్తుకును పేరు
 శీకర పు ఇది శబలవర్ణముకును వాయువుచే
 జిమ్మబడిన జలముకును ఉదకకణముకును పేరు
 ప్రకర ఉపకార పు ఈ రెండును చిమ్మబడిన
 పుష్పాదులకును యథాక్రమముగా బ్రకరశబము
 కును సమూహముకును ఉపకారశబము ఉప
 కారముకును పేరు

ప్రకర న అగరు గంధముకును ఈ శ్రీ ఇంటి
 ముంగిటి భూమికిని పేరు
 విస్తర పు ఇది ప్రపంచముకును విస్తారముకును
 ప్రేమకును పేరు
 సంస్తర పు ఇది పల్లవాదులచేత రదియింపబడిన
 శయ్యకును యజ్ఞముకును పేరు ప్రస్తర పు
 మాణిక్యముకును తాతికిని పేరు

టగర పు ఇది వెలిగారముకును శ్రీలవిలాస
 ప్రకటముకును త్రి మెల్లకంటేవానికిని పేరు

ముదర న ఇది మల్లి చెట్లలోని భేదముకును
 అయుధ విశేషముకును పేరు
 ఉదర న ఇది కడుపునకును యుదముకును పేరు
 ప్రసర పు ఇది ప్రేమకును వేగముకును యుద
 ముకును పేరు
 మత్సర త్రి ఇది పరుల శుభమును సవాంచని
 వానికిని పు పరుల శుభముకును సవాంచకుండుట
 కును లోభికిని క్రోధముకును శ్రీ ఈగకును
 పేరు

విసర ప్రసరే ప్రజే॥

కుహర కోటరే చిద్రే
నాగ రాజవిశేషయో ।
దహరో మూషకాయాం చ
స్వల్పే భ్రాతరి బాలకే॥
చమరం చామరే ప్రావా
ర్థంజరి మృగభేదయో ।
చమరీ

భ్రమరో భృంగే
కాముకేచ మధూద్రవత్॥(123)
రుధిరోఽంగారకే ప్రోక్తే
రుధిరం కుంకుమా స్పృజో ।
చందిరోనేకసే చంద్రే
ముదిర కాముకేంబుదే॥
మిహరో భాన్వరే వృద్ధే
ముహర కామ మూరయో ।
వివరం దూషణగర్తే
కథితం చిద్ర రంధ్రవత్॥
ఖళుర క్రముకే ఛద్ర
ముస్తకేలనకేఽపచ ।
గోపురం తు పురద్వారే
ద్వారమాత్రే చ ముస్తకే ॥
చికుర శృంఛలేక్షణే
గృహబంధు భుజంగయో ।
ఎక్షిద్రుభేదయో శ్చైలే
చంకురో రధవృక్షయో ॥
లంకురో రుధిరే రోష్ణి

విసర పు ఇల వ్యాపంచుట సు సమూహము
కును పేరు

కుహర పు ఇది తొలుకును రంధ్రముకును
సర్పవిశేషముకును సుహరరాజుకును పేరు
దహర పు ఇది ఎలుకకును అల్పముకును
సోదరులకును బాలునకును పేరు
చమర న ఇది సురటికిని ఈ శ్రీ గుత్తికిని
చమరి మృగముకును పేరు

భ్రమర మధూద్ర పు ఇది తుమ్మెదకును విటున
కును పేరు

రుధిర పు ఇది అంగార గ్రహముకును చ
కుంకుమకును రక్తముకును పేరు
చందిర పు ఇది ఎరుగుకును చంద్రులకును పేరు
ముదిర పు విటులకును మేఘముకును పేరు
మిహర పు ఇది సూర్యులకును వృద్ధులకును పేరు
ముహర పు ఇది మృగములకును మూరునకును పేరు
వివర న ఇది చిద్ర రంధ్ర శబ్దములవలెనే దోష
ముకును రంధ్రముకును పేరు
ఖళుర పు ఇది పోకచెటుకును భద్రముస్తకును
త్రి మందులకును పేరు

గోపుర న ఇది పటణద్వారముకును ద్వార
సామూహ్యముకును తైవర్తిముస్తకును పేరు

చికుర త్రి చపల స్పృహవముగల వానికిని ఎ
జుకును పెంపుడు మంగికిని సర్పముకును చికుర
పక్షికిని వ క్షభేదముకును ఎర్వతముకును పేరు
చంకుర ఎ ఇది రథముకును వృక్షముకును పేరు
అంకుర పు ఇది నెత్తురుకును రోమముకును

సానీయేభినవద్భిది।

కుక్కు(ర్కు)ర్ వక్రప్రచేప్యే స్యా
ద్రంధిష్ణద్ధే తుకుక్కురం॥(128)

ముకురో వల్లికా ప్రాప్యే

దర్పణే చ కలిద్రుమే।

కులాలదండే వకుళే

మకురోవ్యం విశ్రుత ॥(129)

అజిరం ప్రాంగణే వాతే

విషయే దర్పరే తనా।

లశిరో రాక్షసే వహ్ని

వశరస్తవనే॥ చ॥(130)

శిశిర స్వాద్భుతోద్భే దే

తుషారే శీతలే న్యవత్।

వశిరం కిణిహి సంధు

లవణేభకణాను చ॥(131)

సు(శు) ఎరం వివరే వాద్యే

సురంధ్రే సుషిరోన్యవత్

సుషిరో గౌ చ

తిమిరం ధ్వంతే

నేత్రామ యేపి చ॥(132)

ఛిదిర పావకే రజ్జ్వా

కరవాలే ఎరశ్వధే।

దంతురం వాచ్యవద్విద్యా

ద్విషమోన్నతదంతయో ॥

విదురో నాగరే ధీరే

కౌరవాణాం చ మంత్రిణి।

విధురం స్యాత్ప్రవిశ్లేషే

జలముకును మొలకకును పేరు

కుక్కుర పు ఇది కుక్కుకును న సాణేయమను

గంధ ద్రవ్యముకును పేరు

ముకుర మకుర పు ఇది మల్లిపూవుకును

అదముకును తాండచెటుకును కుమ్మరికిపాత్ర

నిర్మాణనాధనమగు దండముకును పొగడచెటు

కును పేరు

అజిర న ఇది ఇంటిముందటి భాగముకును

వాయువుకును విషయముకును కప్పకును

శరీరముకును పేరు

అశిర పు ఇది రాక్షసునకును అగ్నికిని సూర్యు

నకును పేరు

శిశిర పు ఇది శిశిరముతువుకును మంచుకును

త్రి చల్లని దానికిని పేరు

వశిర న ఇది గినియ చెటుకును సముద్రపు

లవణముకును గజపంపులికిని పేరు

సుషిర న ఇది రంధ్రముకును వాద్యవిశేషము

(అలుగోజా) కును త్రి రంధ్రముగలదానికిని

పు అగ్నికిని పేరు

తిమిర న ఇది చీకటికిని నేత్రరోగవిశేషముకును

పేరు

ఛిదిర అ పు ఇది అగ్నికిని త్రాటికిని ఖడము

కును గంధగొడటికిని పేరు

దంతుర త్రి ఇది హెచ్చుతగుపండ్లుగలవానికిని

మిటపండ్లవానికిని పేరు

విదుర పు ఇది నేర్పరికిని విద్వాంసునకును

విదురునకును పేరు

విధుర న ఇది ఎలబాయుటకును త్రి వికలమైన

విధురో వికలేన్యవత్॥

విధురాం రసాలాయాం

మధురస్తు రసే విషే॥

మధురం రసవత్త్వాదు

ప్రయేషు మధురకేన్యవత్॥(135)

మధురా శతపుష్పాయాం

మిశ్రేయా నగరీభిదో ।

మధు (కఠ) టికా కుక్కుటికామేదా

మధూశీయస్త్వకాను చ॥(136)

బంధూర బంధురౌ రమ్యే

నమ్రే హంసే తు బంధుర ।

బంధూకే చ (విడంగే) విహంగే చ

బంధురా పణ్యయోతి॥(137)

బర్బర పామరేకేశ

విన్యాసే నీచుదంతరే॥

బర్బరా ం (హం) వికాయాం తు

బర్బరా శాక పుష్పయో॥(138)

కర్బురం సలిలే హేమ్ని

కర్బుర పాప రక్షసో ।

కర్బురా క్షుష్ణవృంతాయాం

కిమ్మిరే కర్బురాన్యవత్॥

కర్బర స్వాత్మపాలే చ

శస్త్రభేద కటాహయో ।

కూర్పురో జానుని ప్రోక్త

కఛోణావప కూర్బర॥(140)

ఖర్బర ప్రస్కరే ధూర్తే

భిక్షాపాత్ర కపాలయో ।

గర్గరో మీనభేదే స్యా

దానికిని శ్రీ ఓషధి విశేషముకును పేరు

మధుర పు ఇది మధురరసముకును న విషము

కును త్రి తీయని దానికిని రుచిగల దానికిని

ఇషమైన దానికిని శ్రీ పెద సదాప చెటుకును

ఎన్నసదాప చెటుకును మధురాపటణముకును

తీయమాదీఫలపు చెటుకును మేదయను గంధ

ద్రవ్యముకును ఓషధి విశేషముకును యషమధుక

ముకును పేరు

బంధూర బంధుర త్రి ఈరెండును సుందరమైన

దానికిని వంగిన దానికిని బంధుర పు హంస

కును మంతెనచెటుకును పక్షికిని శ్రీ వెలయాలి

కిని పేరు

బరర పు ఇది నీచునకును కేశపాశముకును

బర్బరదేశముకును శ్రీ గంటుభారంగికిని శాకవిశే

షముకును పుష్పవిశేషముకును పేరు

కరుర న ఇది జలముకును ఒంగారుకును

పు పాపముకును రాక్షసునకును శ్రీ కలుగొటు

చెటుకును త్రి కర్బుర వరముగల దానికిని పేరు

కరర పు ఇది పుణ్ణెకును శస్త్రవిశేషముకును

గాబునకును పేరు

కూరర పు ఇది మోకాలికిని మోచేతికిని పేరు

ఖర్బర పు ఇది చోరునకును విటునకును

విప్రమెత్తుపాత్రముకును పుణ్ణెకును పేరు

గర్గర పు ఇది మత్స్యవిశేషముకును ఈ శ్రీ

నృంధన్యామం గర్గరీ || (141)

ఘర్షరస్తు చలద్వారి

ధ్యానే యూకే నదాంతరే।

ని(ర్న)ర్మరస్తు సూప్రాంశు
తురంగే తుషపావకే || (142)

ముర్ముర స్తుషపహ్నాస్యా

న్మన్మదే రవివాజిని।

జర్జర వాచ్యవజ్జీర్ణే

జర్జరం వాన్మధ్యజే || (143)

నిర్జరస్తు జరాత్వక్తే

వాచ్యవన్నిర్జర స్ఫురే।

నిర్జరాతు గుడూచ్యాం స్యా

త్తాలపత్త్యామం క్వచిత్ ||

ర్భుర్మర స్స్యాత్కలియగే

వాద్యభాండే నదాంతరే।

దర్జరస్తు గిరా వీష

ధృగ్నవస్తునివాచ్యవత్ || (145)

దర్జరస్తో యదే భేకే

వాద్యభాండా ద్రిభేదయో ।

దర్జరా చండికాయాం చ

గ్రామజాలే చ దర్జరం ||

వార్జరం దక్షిణావర్త

శంఖే క్రిమిజ నీరయో ।

కాక చించ్యాస్తు బీజే చ

వాచి వార్ద రమిష్యతే || (148)

దుర్దరం వాచ్యవర్జు ఖ

ధార్యే స్యాదృష భౌషధే।

దుర్దరో నిర్దరం సారే

పేరుగుతరిచెడు కడవకును పేరు

ఘర్షర పు ఇది చరించుచున్న యుదక ధ్వనికిని

గుడ్లగూబకును నదవిశేషముకును పేరు

నిర్మర పు ఇది సూర్యాశ్వముకును ఉమక
నిప్పున కును పేరు

ముర్ముర పు ఉమక నిప్పునకును మన్మథున
కును సూర్యాశ్వముకును పేరు

జర్జర త్రి ఇది శిథిలమైన దానికిని న ఇంద్ర
ధ్వజముకును పేరు

నిర్జర త్రి ఇది ముదిమిలేని దానికిని పు దేవున
కును శ్రీ తిప్పతిగకును మురయనెడు గంధ
ద్రవ్యముకును పేరు

ర్భుర్మర పు ఇది కలియుగముకును వాయిం
చెడి కుండకును నదవిశేషముకును పేరు

దర్జర పు ఇది పర్వతముకును త్రి ఇంచుక
శిథిలమైన దానికిని పు మేఘముకును కప్పుకును
వాద్యభాండవిశేషముకును దరుర పర్వతము
కును శ్రీ పార్వతికిని న గ్రామ సమూహము
కును పేరు

వార్జర న ఇది దక్షిణావర్తశంఖముకును అగరు
చెక్కకును ఉదకముకును గురివెందగించుకును
వాక్కుకును పేరు

దుర్దర త్రి ఇది అతికషమచేత ధరించదగిన
దానికిని పు ఋషభమను ఓషధికిని పేరు

నిర్దర న చేవకును త్రి భయములేని వానికిని

నిర్భ (రే)యే నిరపత్ర ఎ॥(149)

కుంజర్క్నేకపేకేశే

ధాతక్యామం కుంజరా॥

ఎంజరం కనకే వాజి

భేదే పీతే చ ఎంజర ॥(150)

మందరో మంధశైలే స్యా

త్స్వర్గ మందారయోరపి॥

మందరో వహనే మందే

కందరో వివరే॥ంకుశే॥

మందిరం నగరే॥ గారే

మందిరో మకరాలయే॥

వర్కర స్తరుణేమేషే

కర్కరో దర్పణే దృఢే॥

కంధరో వారివాహే స్యా

ద్రివాయామం కంధరా॥

వ(ల్ల)ల్లరం శాద్వలేప్రోక్తం

నిర్జల స్థాన కుంజయో॥(153)

భిల్లశ్శేత్రే చ మంజర్యాం

వల్లరీతి ప్రకీర్తితా॥

మంధర స్నూచకే కోశే

మంధానే చాధ మంధరం॥(154)

కుసుంభ్యాం మంధరో మందే

పుధో వక్రే చవాచ్యవత్॥

కంకరం కుత్సితే తక్రే

చత్వరం ప్లండిలే॥ంగణే॥(155)

చిత్వరం ఛేదనద్రవ్యే

లజలేనివానికిని పేరు

కుంజర పు ఎనుగుకును జాట్టుకును శ్రీ

పుష్పవృక్ష విశేషముకును పేరు

పింజర న ఇదిబంగారుకును పు అశ్వవిశేషము

కును త్రి పచ్చని దానికిని పేరు

మందర పు ఇది మంధర పర్వతముకును స్వర

ముకును కల్పవృక్షముకును కలమనెడి యోడ

కును అలసతకును పేరు

కందర పు ఇది గుహకును అంకుశముకును పేరు

మందిర న ఇది పటణమునకును గృహము

కును పు సముద్రముకును పేరు

వ(బ)ర్కర పు లేగపశువుకును మేకకును పేరు

కర్కర పు ఇది అడముకును త్రి దృఢమైన

దానికిని పేరు

కంధర పు ఇదిమేఘముకును శ్రీ కంఠముకును

పేరు

వ(ల్ల)ల్లర న ఇది పచ్చిక పట్టుకును మరు

భూమికిని లతాగృహముకును ఈ శ్రీ బోయ

వాండ్ల గృహముకును పూలగుత్తికిని పేరు

మంధర పు ఇది కొండెగానికిని పుష్పాదుల

మధ్యభాగముకును కవ్వముకును న కుసుంభా

పుష్పముకును త్రి మందమైన దానికిని అధికమైన

దానికిని వంకరయైన దానికిని పేరు

కంకర త్రి ఇది కుత్సితునకును న మజిగకును పేరు

చత్వర న అగ్వాదిసాపనముకొరకు సంస్కరించ

బడిన ప్రదేశముకును ముంగిలికిని పేరు

చిత్వర న ఖడము మొదలగు వాటికిని పు

చిత్వరో ధూర్జవైరిణో ।
ఇత్వరోదుర్విధేనీచే
పధికక్రూరకర్మణో ॥ (156)
పుష్కరం ఎంకజే వ్యోమ్ని
పయ కరికరాగ్రయో ।
ఔషధ ద్వీప విహగ
తీర్థ రాజోరగాంతరే ॥ (157)
అష్టరం తూర్వవ క్షేచ
కాండే ఖడ్గఫలైః చ ।
డింగరో డంగరే క్షేపే

సంగరోంగీకృతౌ యుధి ॥ (158)
విషాపదో క్రియకారే
సంగరం తు శమీఫలే ।
గహ్వరం తు గుహ దంభ
నికుంజ గహనేష్వప ॥
కర్పర కధితో వ్యాఘ్రే
శివాయామప కర్పరీ ।
చతుర శ్చాతుర (కవచ్చ) శ్చాప
చక్రగండౌ నియంతరి ॥ (160)
ఎతా స్యాతాము భానేత్ర
గోచరేవాటుకారిణి ।
ఈశ్వరో విభవైరాఢ్యే
శంభాస్వామిని మన్మథే ॥
పార్వత్యా మీశ్వరామాహు
ర్వైవర స్సంశయే యుగే ।

ఆకరో నివహో త్పత్తి

విటునకును శత్రువుకును పేరు
ఇత్వర పు ఇది దరిదునకును నీచునకును
తెరువరికిని దురనునకును పేరు
పుష్కర న ఇది పద్మముకును ఆకసముకును
జలమునకును గజతుండాగ్రమునకును ఔషధ
విశేషముకును పుష్కర ద్వీపముకును పు సారస
పక్షికిని క్షేత్ర విశేషముకును పుష్కరుడను రాజు
కును సర్పవిశేషముకును న మదెలమొదలగు వాటి
ముఖముకును బాణముకును కత్తివాయికిని పేరు
డింగర పు ఇది ఖురాసానిపుచ్చ చెటుకును
చిమ్ముటుకును పేరు
సంగర అ ఇది అంగీకారముకును యుద్ధముకును
విషముకును అపదకును నూతనముగా విద్యాభ్యాస
ముజేయువానికిని న జమ్మికాయకును పేరు
గహ్వర న ఇది గుహకును కపటముకును
లతాగృహముకును వనముకును పేరు
కర్పర పు ఇది పెదపులికిని ఈ శ్రీ పార్వతికిని
పేరు
చతుర చాతుర పు ఇది వర్తలాకారమగు తలగడా
కును రథసారథికిని త్రి దృశ్యమానమైన దాని
కిని నేర్పరికిని పేరు
ఈశ్వర పు అధికసంపదగలవానికిని శివునకును
ప్రభువుకును మన్మథునకును శ్రీ పార్వతికిని
పేరు
ద్వాపర పు ఇది సందేహముకును ద్వాపర
యుగముకును పేరు
ఆకర పు ఇది సమూహముకును పుటినచోటు

స్తాన శ్రేష్ఠఖనిష్ఠః॥ (162)

భాస్కరస్తానే వహ్నా

ప్రభాకరసమ స్మృతః ।

పార్థివో భక్తసిక్తేన్య

త్క్రినాశే రాజయత్కృణి॥ (163)

జరాటే య కదంబస్య

కేసరేఽచ భస్మని

శార్వరం త్వంధతమసే

శార్వరోఘాతుకేన్యవత్॥

ప్రాంతరం విమనే దూర

శూన్యవర్త్యని కోటరే ।

శార్కరో ద్భువనే య

శర్కరాన్వితదేశవత్॥ (165)

శాక్వరో వృషభే ఛందో

విశేష శాక్వరం మతం ।

నాగరం ముస్తకే శుంభ్యాం

విద్యున్నాగరోన్యవత్॥ (166)

శంసంతి నగరోద్భూతే

రతబంధే చనాగరం ।

వాగరో వారకే శాణే

నిర్ణయే బాడబేవృకే॥ (167)

విశారదే ముముక్షౌ చ

గవామంకే చ వాగరం ।

భ్రామరం గ్రావ మధునో

పామర ఖలనీచయో ॥

వానరో దివసే నాగ

ప్రభేదేచావ వానరః ।

కాంతారముప నర్గాదో

కును శ్రేషముకును రత్నాదుల గనికిని పేరు

భాస్కర ప్రభాకర పు ఇది సూర్యునకును

అగ్నికిని పేరు

పార్థర పు ఇది అన్నకణముకును యమున

కును క్షయరోగముకును వృద్ధునకును కడిమి

చెటుకుయొక్క కేసరముకును బూడిదెకును

పేరు

శార్వర న ఇది అంధకారముకును త్రి కూర

మైన దానికిని పేరు

ప్రాంతర న ఇది అరణ్యముకును దూరమైన

యదారితోవకును చెటుతొట్టుకును పేరు

శార్కర పు ఇది పాలనురుగకును ఇసుముగల

భూమికిని పేరు

శాక్వర పు వృషభముకును న శాక్వరమను

ఛందముకును పేరు

నాగర న ఇది తుంగముస్తకును శౌంరికిని త్రి

నేర్పరికిని నగరమందుబుడిస దానికిని న స్త్రీలరత

బంధవిశేషములకును పేరు

వాగర పు ఇది కేచవిరిగి చెటుకును ఒరుపుడు

రాతికిని నిశ్చయించుటకును బడబానలము

కును తోడేలుకును పండితునకును మోక్షేద్యగల

వానికిని న పశురోగ విశేషముకును పేరు

భ్రామర న ఇది రాతికిని తెనెకును పేరు

పామర పు దుర్మారునకును నీచునకును పేరు

వానర పు ఇది పగటికిని సర్పవిశేషముకును

పేరు

కాంతర న ఇది దైవాదులవలన సంభవించిన

వనే దుర్గమ వర్మని॥(169)

ఇక్షుప్రభేదే కాంతార

పదార పాదధూళిషు

పాదాళిందేక్షధ

మందార పారిభద్రార్క-

వృక్షయో ॥(170) సురద్రుమేక్ష

గాంధార స్పంధూరే

రాగదేశయో ।

ఆధార శృంగికరణేః

ప్యాలవాలేఃకంబుధారణే॥(171)

ఆసార స్వస్త్రినరణే

వేగవర్షే నువృద్ధిలే!

కేదార ఎర్వతే శంభౌ

క్షేత్రభేదాలవాలయో ॥(172)

ఉదారో దాతృమహతో

ర్వక్షిణ్యభిధేయవత్!

మదారో ద్విరదే ధూర్తే

విదారో దారణే రణే॥(173)

విదారీ సాలపర్ణ్యాంవ

రోగభేదక్షుగంధయో ।

వికారో విక్రృతౌ రోగ

ఆకార స్పంష్టతాం గయో ॥(174)

నికార స్వస్త్రిభవే

ధాన్యస్యోత్తే పణ్యోఽచ!

ప్రకార స్పదృశే భేదే

యుషద్రవముకును అరణ్యముకును వెళ్ళరాని

మారముకును పు అడవి చెరుకునకును పేరు

పదార పు పాదములయందలిపరాగముకును

ఓడయొక్క అగ్రభాగముకును పేరు

మందార పు ఇది బాడిదపు చెటుకును జిల్లేడు

చెటుకును కల్పవృక్షముకును పేరు

గాంధార పు ఇది సంధూరముకును రాగ

విశేషముకును గాంధార దేశముకును పేరు

ఆధార పు ఇది ధరించి యుండుదానికిని

పాదునకును తఱాకాదులకును పేరు

ఆసార పు ఇది దండు విడుచుటకును ధారా

వరముకును మిత్రసైన్యముకును పేరు

కేదార పు ఇది ఈ పేరు గల పర్వతముకును

శివునకును జలాధారమువలన వరిపండెడు

భూమికిని పాదునకును పేరు

ఉదార త్రి ఇది దాతకును అధికమైన దానికిని

తిన్నని బుడ్డిగలవానికిని పేరు

మదార పు ఇది ఎనుగుకును విటునకును పేరు

విదార పు ఇది ఛేదించుటకును యుద్ధముకును

ఈ శ్రీ ముయ్యాకుపొన్న చెటుకును భగంధర

రోగముకును తెల్లనేలగుమ్మడుచెటుకును పేరు

వికార పు రూపాంతరమును బొందుటకును

రోగవిశేషముకును పేరు

ఆకార పు ఇది మృతినొందిన వానికిని శరీరము

కును పేరు

నికార పు తిరస్కారముకును రాశిచేయుటకై

ధాన్యమును మీదికి చిమ్ముటకును పేరు

ప్రకార పు ఇది సామ్యముకును భేదముకును పేరు

టంకార శ్చింజినీ ధ్వనో॥(175)
 విస్మయే చ ప్రసద్దైచ
 దండార శ్చరయంత్రకే।
 కులాలచక్రే వహనే
 దండారో మత్తవారణే॥ (176)
 ఎండార క్షపణో క్షేపే
 మహాషీ రక్షకే ద్రుమే।
 తుషారో వామభేద్యం
 శీకరే శీతలే వామే ॥ (177)

నునారస్తు శునీస్తున్యే
 సర్పాండ కలవింకయో ।
 కుమారో బాలకే స్కందే
 యువరాజ్యేశ్వ(వా)చారకే॥(178)
 శుకేశ్వం వరుణద్రాచ
 కుమారం జాత్యకాంచనే।
 కుమార రామ తరుణీ
 నవమాలోర్వదీభిది ॥ (179)
 కన్యాంరాజితాగౌరీ
 జంబూద్వీపేషు చస్ఫులా।
 ఆహారో భోజనే హరే
 భవేదావారణేశ్వం చ॥(180)
 విహారో విభ్రమే స్కందే
 లీలాయాంసుగ తాలయే।
 కుటారం మైధునే విద్యా
 త్కుటారం కంబళేశ్వం చ॥
 కోట్టారో నాగరే కూపే
 ఛుష్కరిణ్యా (ంచ) శ్చపాటకే।

టంకార పు వింటినారి యొక్క ధ్వనికిని
 అశ్చర్యముకును ప్రఖ్యాతికిని పేరు
 దండార పు ఇది బాణాయంత్రముకును కుమ్మరి
 వానిచక్రముకును వాహనముకును మదపుటేను
 గుకును పేరు
 ఎండార పు ఇది క్షపణ మతస్థనకును చిమ్ము
 టకును బతెలగాచువానికిని వృక్షవిశేషముకును పేరు
 తుషార పు ఇది తుంపురులుగా గురియుమంచు
 కును తుంపురులకును త్రి చల్లని దానికిని పు
 మంచుకును పేరు
 శునార పు ఇది కుక్కపాలకును పాముగ్రుడు
 కును ఊరంచ్చక్రకును పేరు
 కుమార పు ఇది బాలునకును కుమారస్వామి
 కిని యువరాజున (నాట్యభాషయందు) కును
 అశ్వశిక్షకునకును చిలుకకును ఉలిమిడి చెటు
 కును న మేలిమిబంగారుకును ఈ స్త్రీ నల్లంన్న
 గోరింట చెటుకును విరజాజిలతకును కుమారీ
 నదికిని అవివాహిత స్త్రీకిని విష్ణుక్రాంతపు లత
 కును పార్వతికిని జంబూద్వీపముకును పేరు
 ఆహార పు ఇది భక్షించుటకును అన్నముకును
 హరించుటకును పేరు
 విహార పు ఇది తిరుగుటకును భుజముకును
 విలాసముకును బౌదాలయముకును పేరు
 కుటార న ఇది రతికిని గొంగళికిని పేరు
 కోట్టార పు ఇది శౌరికిని నూతికిని నలు
 చదరమైన కొలనుయొక్క ఒడుకును పేరు

కడార ఎంగళే దాసే
సంభార న్నంభృతౌ గణే ॥

కేనార కుంభినరకే
శిర క(పో) పాల సంధిమ్ |
సంకారో గ్నివటాత్కారే
సమాష్ట న్యవమాష్టితే ॥ (183)
నవదూషితకన్యాయాం
సంకారీ క్వా దృశ్యతే |
పంకారశ్చైవలే సేతౌ
సోపానే జలకుక్షితే ॥ (184)
సంస్కార ప్రతి యత్నేస్య
త్సంకల్పేనభవే చ |

సాలారం స్వాద్వన నఖే
సోపానే ఎక్షింజరే ॥ (185)

కంజారో జరరే నూర్యే
విరించౌ వారణే మునౌ |
మార్జార ఓతౌ ఖట్వాసే
భృంగార కనకాలతే ॥ (186)
భృంగారీ ఝిల్లికాయాంస్య
దంగారోలాత భౌమయౌ |

శృంగార స్ఫురతే నా(ట్వేరసే)ట్య
రసేన గజమండనే ॥ (187)
శృంగారం చూర్ణ నందూర
లవంగకును మేషు చ |

కడార పు ఇది ఎంగళవరముకును దాసునకును పేరు
సంభార పు ఇది పరికరముకును సమూహము
కును పేరు

కేనార పు కుంభీపాకమును నరకముకును శిరస్సు
కును పుత్రకును సంబంధ ప్రదేశముకును పేరు
సంకార పు ఇది అగ్నియొక్క చటచట ధ్వనికిని
చీపురుచేత నూడవబడిన పెంటకును ఈ శ్రీ
క్రొత్తగా దూషతురాలగు కన్యకును పేరు

పంకార పు ఇది నాచుకును కటకును మెట్టు
కును నీటి నెమ్మిచ్చెట్టుకును పేరు
సంస్కార పు ఇది ఒక వస్తువుకు గుణాతిశయము
గలిగించుటకును మనో వ్యాపారముకును ఎఱుక
కును పేరు

సాలార న ఇది పురద్వార సమీపమందు శత్రువు
లు లోన చొరకుండుటకై పేసిన మంటితెన్నెకును
మెటుకును ఎటల పంజరముకును పేరు

కంజార పు ఇది జరరాగ్నికిని సూర్యునకును
బ్రహ్మకును ఎనుగుకును మునికిని పేరు

మార్జార పు ఎల్లికిని జవాద్ది ఎల్లికిని పేరు
భృంగార పు ఇది బంగారు జలపాత్రముకును
ఈ శ్రీ చిమ్మెటుకును పేరు

అంగార పు కొరవి నిప్పునకును అంగారక
గ్రహముకును పేరు

శృంగార పు ఇది సురతముకును శృంగార రస
ముకును గజాలంకారముకును న బుక్కామొద
లగు పరిమళ చూరముకును అంధూరముకును
లవంగముకును పేరు

విస్తారో విస్తృతౌ స్తంబ
ఉద్ధార శ్చేద్యులావృణో ||
మారరో ద్విజ భేదే స్యా
ద్వాసేర్కపరిపార్శ్వకే |

శాబర కద్యతే లోద్రే
తథాపాపాపరాధయో ||
శాబరీ శూకశింబ్యాం చ
శారీరం దేహజే వృషే |

కరీర కలశే వృక్ష
భేదే వంశాంకురేఽచ || (190)
కరీరీ చీరికాయాం చ
దంతమూలే చ దంతినాం |
శణీరం శోణమధ్వ
పులినేదర్దురీతటే || (191)
జంబీర ప్రస్తపుష్పాఖ్య
శాకేదంతశరేఽచ |
ఔశీరమాహు శ్చమరే
దండే చ శయనాననే ||
సౌవీరం బదరే స్తోత్రే
ఙ్గజనే దేశే చ కాంజీకే |
కి(మీ)ర్మీర కర్బురేదైత్య
రాక్షసాంతరయోరచ || (193)
కాశ్మీరం కుంకుమే ప్రోక్తం
టంక పుష్కరమూలయో |
పాటీరో వాతికేరంగే
మూలకేతితన్యచ || (194)

విస్తార పు ఇది విస్తరించుటకును దుబ్బునకును పేరు
ఉద్ధార పు ఎత్తుటకును అప్పునకును పేరు
మారర పు ఇది ఒక బ్రాహ్మణునకును పేద
వ్యాసునకును సూర్యునిపార్శ్వమందుండెడు ఒక
దేవునకును పేరు
శాబర పు ఇది లోదుగ చెటుకును పాపము
కును నేరముకును ఈ శ్రీ దూలగొండి చెటు
కును పేరు
శారీర త్రి ఇది శరీర సంబంధమైన దానికిని
వృషభముకును పేరు
కరీర పు ఇది కుండకును వెణుతురుచెటుకును
వెదురుబోడుకును ఈ శ్రీ చిమ్మెటకును ఎనుగు
దంతముయొక్క మొదటి భాగముకును పేరు
శణీర న శోణనదమధ్యమందలి యిసుము
తిన్నెకును దరురీనదియొడుకును పేరు
జంబీర పు ఇది మరువముకును నిమ్మచెటుకును
పేరు
ఔశీర న ఇది సురతీకిని దుడుకును పానుపుర
కును పీరముకును పేరు
సౌవీర న ఇది రేగుపండుకును సౌఖ్యంజరము
కును పు సౌవీరదేశముకును పులికడుగురకును పేరు
కిత్తిర పు ఇది కర్బురవరముకును రాక్షససామాన్య
ముకును బకాసురుని తమ్మునకును పేరు
కాశ్మీర న ఇది కుంకుమముకును వులికిని
పుష్కరమూలమనెడు గంధద్రవ్యముకును పేరు
పాటీర పు ఇది సోమిం చెటుకును నసము
కును మొల్లంగిదుంపకును జల్లిడకును మేఘము

ధారాధర్మకేదారే
వేణుసారేఽచేష్వతే।
అండీర పురుషశక్తే
వాండీర పురుషేన్మృత ॥
ఫేనే వాతింగణో చాధ
ధూనర పాండురే ఖరే।
కూబర కుబ్జకే చారౌ
కూబరశ్చ యుగంధరే ॥

తూబర్శశ్శశ్రువురుషే
ప్రౌఢాశృంగవృషేఽచ।
స్యాన్నీవరో వణిజకే
వాస్తవ్యేఽచ నీవర ॥ (197)

పీవర కచ్చపే స్తుతే
ధీవరో లుబ్ధకే బుధే।
కేసరం వాంగుని ప్రోక్షం
కేసరో నాగకేసరే ॥ (198)

నంవాచ్చటయాం వున్నాగ
కింజల్క వకుళేష్వప।

కిశోరస్త రుణావస్తే
హయశాబక నూర్యయౌ ॥ (199)

తైలవర్ణ్యాం కుబేరస్తు
నందివృక్షే ధనాధిపే।

కణేరు స్వాద్యశావేశ్యా
కర్ణికారే గణేరువత్ ॥

కోటీరశ్చక్రగోపేస్యా

చ్చక్రేవ నకులేఽచ।

అగురు స్వాచ్చింశుపాయాం

కును వరిపంటభూమికిని వెదురుగంధముకును
పేరు

అండీర పు ఇది పురుషునకును సమరునకును పేరు
వాండీర పు ఇది పురుషునకును నురుగుకును
వంగచెటుకును పేరు

ధూసర పు ధూసరవర్ణముకును గాడిదకును పేరు
కూబర పు ఇది నెమ్మిచెటుకును త్రి సుందరమైన
దానికిని పు రథమునకును కాడికిని మధ్యనుండెడి
నొగలుకును పేరు

తూబర పు పేడిమూతివానికిని వయసుగలిగిన్ని
కొమ్ములులేని యెదుకును పేరు

నీవర పు ఇది వర్తకునకును నివసించువానికిని
పేరు

పీవర పు ఇది తాబేటికిని త్రి బలిసన దానికిని పేరు

ధీవర పు జాలరివానికిని విద్వాంసునకును పేరు

కేసర న ఇది ఇంగువకును పు నాగకేసరపు
చెటుకును నంహముమెడమీదనుండు జటుకును
పొన్నచెటుకును పుప్పకింజల్కముకును పొడ
చెటుకును పేరు

కిశోర పు ఇది బాలునకును గుఱ్ఱపు ఎల్లకును

సూర్యునకును చందన వృక్షముకును పేరు

కుబేర పు నందిచెటుకును కుబేరునకును పేరు

కణేరు గణేరు త్రి ఈ రెండును అడు ఎనుగు
కును వెలయాలికిని పు కొండగోగుచెటుకును పేరు

కోటీర పు ఇది అర్ర పురుగునకును ఇంద్రున
కును ముంగిసకును పేరు

అగురు పు ఇది ఇరుగుడు చెటుకును అగురు

జోంగే ఎ లఘున్యం॥

కింశారు స్పన్యశూక్ష్మం

సాయకే కంకపక్షిణి॥

భార్యరుఞ్చైలభేదే స్యా

న్యగభేదే చ తత్ర చ॥ (202)

క్రీడయా పరభార్యయాం

చుత్రో యేనోపపాదిత ।

కురారు పాదపే కీశే

కటప్రూ స్వాన్మహానటే॥ (203)

విధ్యాధరే రక్షణ చ

కటప్రూరక్షదేవనే॥

దాసేరో దానకా పుత్రే

దాసేర స్వాత్మమేళకే॥

మయూరో బర్హిచూడాయా

మసామార్గే శిఖండిని॥

ఖర్జూరం రజతే విద్యా

ద్వ్యశ్చిక ద్రుమభేదయో ॥ (205) వృక్షముకును పేరు

ఖర్జూరశ్చాధ

కర్పూరం శటీ

కాంచన యోరపి॥

నందూర స్తరుభేదే స్యా

త్సిందూరం రక్తచూర్ణకే॥ (206)

నందూరీ రోచనీరక్త

చేలికా ధాతకీషు చ॥

వల్లూరం స్యా ద్వనక్షేత్రే

వానోషరయోరపి॥ (207)

వల్లూరమాహు స్సంశుష్క

మాంస నూకరమంసయో ।

గంధముకును లఘుక్షరముకును పేరు

కింశారు పు వరిముల్లుకును బాణముకును

రాబులుగుకును పేరు

భార్యారు పు ఇది పర్వత విశేషముకును మృగ

విశేషముకును ఎవ్వడు పరశ్రీయందు పుత్రుని

గనెనో వానికిని పేరు

కురారు పు ఇది వృక్షముకును కోతికిని పేరు

కటప్రూ పు ఇది శివునకును విద్యాధరునకును

రాక్షసునకును పాచికలాటకును పేరు

దాసేర పు ఇది దాసీపుత్రునకును ఒంటెకును

పేరు

మయూర పు సాణేయమను గంధ ద్రవ్యము

కును ఉత్తరేణి చెటుకును నెమలికిని పేరు

ఖర్జూర న ఇది వెండికిని పు తేలుకును ఖర్జూర

వృక్షముకును పేరు

కర్పూర న ఇది గంట్లకచోరముకును బంగారు

కును పేరు

నందూర పు ఇది నందూరపు చెట్టుకును న

నందూరముకును ఈ శ్రీ కంఠమునెడు గంధ

ద్రవ్యముకును ఎఱ్ఱని బటుకును ధాతకీపుష్ప

మనెడి గంధద్రవ్యముకును పేరు

వల్లూర త్రి ఇది అడవి భూమికిని వాహనము

నకును చవిటి పఱభూమికిని ఎండిన మాంసము

కును పందిమాంసముకును పేరు

వికాగ్ర మేకతానే స్వా
దేకాగ్రం త్రిష్వనాకులే॥(208)
నరేంద్రో వార్తికే రాజ్ఞి
విషవైద్యేష కధ్యతే
మహేంద్ర పర్వతే శక్రే

జలేంద్రో వరుణేంబుధా॥(209)
జంభలేష జలేంద్రస్వా
త్సాముద్రం దేవాలక్షణే
సాముద్రం చ సముద్రీయ
లవణాదిషు భేద్యవత్ ॥(210)
ఖండాభ్రమభ్రలేశే స్వా
త్ప్రీణాం దంతక్షతాంతరే
కటిత్రం రశనాయాం స్వా
చు(ద్వ)ర్మాంగే కటివాసం॥(211)

శిలీంధ్రం కదళీపుష్ప
కవకత్రిపుటాఖ్యయో ।
శిలీంధ్ర కథితో ధీరై
స్తరు మీన ప్రభేదయో ॥(212)
గండుంధ్యాం ముది ప్రోక్తా
శిలీంధ్రీ వివాగేభిది ।
తమిన్రం తిమిరే కో వ
తమిన్ర చ తమస్తతా॥ (213)
కృష్ణాక్ష నిశాయాం చ
త్వక్పత్రం తు వరాంగకే ।
త్వక్పత్రీచైవ కారవ్యాం
కలత్రంక్రణి భార్యయో ॥(214)

వికాగ్ర త్రి ఇదినిశ్చలచిత్తునకును ధైర్యశాలికిని
పేరు
నరేంద్ర పు ఇది జాబులుమోయు వానికిని
రాజునకును విషవికిత్తచేయు వానికిని పేరు
మహేంద్ర పు మహేంద్ర పర్వతముకును
ఇంద్రునకును పేరు

జలేంద్ర పు ఇది వరుణదేవునకును సముద్రము
కును నిమ్మచెట్టుకును పేరు
సాముద్ర న ఇది సముద్రునిచే జెప్పబడినదేహల
క్షణ శాస్త్రముకును త్రి సముద్రమందుబుతిన
లవణాదులకును పేరు
ఖండాభ్ర న ఇది మేఘశకలముకును స్త్రీలదంత
క్షత విశేషముకును పేరు
కటిత్ర న ఇది మొలనూలుకును కటిప్రదేశమం
దుండెడు పటకా మొదలగువాటికిని కటిప్రదేశ
మందలి వస్త్రముకును పేరు
శిలీంధ్ర న ఇది అరటిపువ్వుకును కుక్కగొడుగు
నకును తెల్లతెగడకును పు నేలతాడిచెటుకును
మత్స్య విశేషముకును ఈ స్త్రీ అడుకప్పుకును
మంటికిని పక్షివిశేషముకును పేరు

తమిన్ర న ఇది చీకటికిని కోపమును స్త్రీ
చీకట్ల సమూహముకును కృష్ణపక్షరాత్రికిని పేరు
త్వక్ పత్ర న ఇది లవంగపు చెక్కకును ఈ స్త్రీ
ఇంగువచెటుకును పేరు
కలత్ర న ఇది కటిప్రదేశముకును భార్యకును

దుర్గస్తానేనృపాదీనాం
పవిత్రం వర్షణే కుశే
పవిత్రం తామ్ర పయసో
ర్మేధ్యే చా తదన్యవత్॥
సావిత్ర శృంకరే ప్రోక్త
స్సావిత్రి దేవతాంతరే।
దైత్యారి స్త్రుదశే విష్ణే
తిత్తిరి ర్విహగే మునా॥
శాంకరి ర్విష్ణు పే న్నిందే
జనురి పావకే ఎవో।
మందు రా వాజిశాలాయాం
సమీపార్థే చ వస్తుని॥ (217)
ఉర్వరా నర్వసస్యాధ్య
భూమాస్యాద్భూమిమాత్రకే।
లనురా రజన రాస్యో
రనురో దానవే రవౌ॥ (218)
వాసురా వాన తాయాం స్యా
ద్వాసరేయ్యాం మతాభువి।
మనూరా మనురా మ్రా
ప్రభేదే నణ్యయోషతి॥ (219)
మసూర మసురౌ చద్వా
వేతావ స్యేతయోష్యతౌ।
శర రా ండంకృతా
పులరా కర్ప రాంశయౌ॥ (220)
శర్కరాన్వితదేశేన
రుగ్భేదే శకలేన చ।
కచ్చురా శూకశింబ్యాం చ
శటీ దుష్పర్ప యోరం॥ (221)

రాజునివనంచెడు కోటకును పేరు
పవిత్ర న ఇదివరముకును దర్శకును రాగికిని
జలముకును త్రి పవిత్రమైన దానికిని పేరు
సావిత్ర పు ఇది శివునకును ఈ స్త్రీ దేవతా
విశేషముకును పేరు
దైత్యారి పు ఇదిదేవునకును విష్ణువుకును పేరు
తిత్తిరి పు ఇదిపక్షివిశేషముకును తిత్తిరిమునికిని పేరు
శాంకరి పు ఇదిఎళారికిని కుమారస్వామికిని పేరు
జనురి పు ఇదిఅగ్నికిని వజ్రాయుధముకును పేరు
మందురా స్త్రీ ఇది గుఱపుసాలకును సమీప
మందైన వస్తువుకును పేరు
ఉర్వరా స్త్రీ ఇదిసస్యముతోగూడియున్నభూమి
కిని సామాన్యభూమికిని పేరు
అసుర స్త్రీ ఇది రాత్రికిని ఆడుయొంటెకును
పు రాక్షసునకును సూర్యునకును పేరు
వాసురా స్త్రీ ఇది స్త్రీ సామాన్యముకును రాత్రి
కిని భూమికిని పేరు
మసూరా మసురా పు ఈరెంటును చిఱుసెనగ
లకును వేశ్యకును పేరు
శర్కరా స్త్రీ ఇదిపంచదారకును మొరపరాతికిని
పుట్టెయొక్క భాగముకును మొరపరేలకును
రోగవిశేషముకును తునకకును పేరు
కచ్చురా స్త్రీ ఇది దూలగొండు చెటుకును
సల్లయతివసకును ఎన్నరేగటి దూలగొండు చెటు

కచ్చురం వాచ్యవత్ప్రావా
పామనే పుంశ్చలేఽచ |

గాయత్రీ కథితా ఛంద
ప్రభేదే ఖదిరేఽచ || (222)

పైరంధ్రీ పరవేశ్శుష్ట
శిల్పకృత్స్య వశస్త్రయాం |

వర్ణ నంకర నంభూత
స్త్రీ మహాల్లకయోరం || (223)

ఖదిరీ శాకభేదేఽపి

ఖదిరో దంతధవానే |

(వాచ్యవత్పుండరం రమ్యే
ప్రయే ఎత్యో తు నుందర)

సుందరీ స్త్రీ తరుభిదో

శ్వర్వరీ రాత్రి యోఽత్ || (224)

హరిద్రాయాం చ

కబరీ కేశశాకవిశేషయో |

కబరం లవణ్యేష్టేచ

తుంబురీశరమర్దయో ||

మంజరీ వల్లరీ న్దూల

ముక్తా తిలక శాఖిషు |

మర్మరీ పీతదారా స్యా

ద్యస్త్ర భేదేఽచ మర్మర ||

టట్టరీ స్యాన్యుషావాదే

లంపా పటానయోరం |

శక్వరీ మేఖలా నద్యో

శృందో భేదేఽచ శక్వరీ ||

ర్ముల్లరీ ర్ములరీ చద్యే

హుడుక్కే (బాలచక్రే) కేశ వక్రకే |

కును త్రి గణిపతీన వానికిని జారునకును పేరు

గాయత్రీ స్త్రీ ఇది గాయత్రీ ఛందముకును
చంద్ర చెటుకును పేరు

నైరంధ్రీ స్త్రీ పరుల గృహమందు పనులజేయుచూ
స్వతంత్రముగా జీవించెడు స్త్రీకిని సంకరవరమందు
బుతీన దానికిని పు అంత పురపరిచారకునకును
పేరు

ఖదిరీ స్త్రీ ఇది శాక విశేషముకును పు
పెనిమిటికిని ఈ స్త్రీ స్త్రీకిని వృక్షవిశేషము కును
పేరు

శ్వర్వరీ స్త్రీ ఇది రాత్రికిని స్త్రీసామాన్యముకును
పసపునకును పేరు

కబరీ స్త్రీ ఇది కొప్పునకును శాకభేదముకును
న ఉప్పునకును పులుసునకును పు కొత్తిమిరి
కిని ఓషధి విశేషముకును పేరు

మంజరీ స్త్రీ ఇది పూలగుత్తికిని పెద ముత్యము
కును తిలక వృక్షముకును పేరు

మర్మరీ స్త్రీ ఇది మానిపసపునకును పు వస్త్ర
విశేషముకును పేరు

టట్టరీ స్త్రీ ఇది అబదపుమాటకును లంపావాద్య
ముకును ధక్కావాద్యముకును పేరు

శక్వరీ స్త్రీ ఇది మొలనూలుకును నదీ విశేషము
కును 14వ ఛందముకును పేరు

ర్ముల్లరీ ర్ములరీ స్త్రీ ఇది జేగంటకును చక్రాకార
పైన వెండ్రుకలకును పేరు

కావేరీ స్వాత్పురిద్దేదే
ఎణ్యనారీ హరిద్రయో ||

★ అథరాంతశ్చతుర్వర్ణ ★

భవేత్పురికరో వ్రాతే
ఎర్యంక ఎరివారయో |
ప్రూఢ గాత్రికాబంధే
వివేకా రంభయోరపి || (229)

వ్యతికర న్నమాఖ్యాతో
వ్యసన వ్యతిషంగయో |
విభాకర్కగ్నై తవన్మే
వస్మిరో గువ్యాగూఢయో || (230)

కర్మకరస్తు కీనాశే
భృత్యే వేతన జీవిని |
కర్మకరీతు మూర్ఖాయాం
బింబికా యామఎక్వచిత్ || (231)

అరుష్కరో వ్రణకరే
భల్లాతే చాప్యరుష్కరం |
భవేత్పుహచరో ఝింట్యాం
వయస్యే ప్రతిబింబకే || (232)

నిశాచర పేచకా వా
యాతుధానేషు ఫేరవే |
నిశాచరీ పాంసు (శు) లాయాం
భవేత్పు క్షవరో విధౌ || (233)
యూధభ్రష్ట వృధాచరి
వారణో ఎ ప్రక్షీర్తిత |

చరాచరం స్వాజ్జగతి
వాచ్యవజ్జంగ మేంగయో ||

కావేరీ శ్రీ కావేరీనదికిని వెలయాలికిని పసపున
కును పేరు

పలికర పు ఇది సమూహముకును శయ్యకును
పరిజనముకును గాఢాలింగన విశేషముకును
జ్ఞానముకును ప్రారంభముకును పేరు

వ్యతికర పు ఇదిదు ఖముకును పరస్పరసంమేళ
నముకును పేరు

విభాకర పు ఇది అగ్నికిని సూర్యునకును పేరు
అవస్మర పు మర్మాంగముకును రహస్యము
కును పేరు

కర్మకర పు ఇది యమునకును సేవకునకును
జీతగానికిని ఈ శ్రీ చాగచెటుకును పు దొండ
చెటుకును పేరు

అరుష్కర త్రి పుండుచేయుదానికిని న జీడిగింజ
కును పేరు

సహచర పు ఇది నల్లపెద గోరింటుచెటుకును
చెలికానికిని నీడకును పేరు

నిశాచర పు ఇది గుడ్లగూబకును పామున
కును రాక్షసునకును నక్కకును ఈ శ్రీ రంకు
లాడికిని పేరు

పక్షపర పు చంద్రునకును కదుపునుంచి విడి
యొంటరిగా సంచరించు యేనుగుకును పేరు

చరాచర న ఇది ప్రపంచముకును త్రి మనుష్యు
పశుపక్ష్యాదులకును భావసూచకములగు భూభం

విదుర్దశపురం దేశే
ముస్తాయాం పట్టణేశ్వర
లభిమరో వధే యుద్ధే
తథాన్వబలసాధ్వసే॥ (235)
ఆహా ప్రతినిరం హస్త
నూత్రే మాల్వే చ మండనే
ప్రణశుద్ధై చమూప్యశ్చ
నియోజ్యారక్షకంకణో॥ (236)
మంత్రభేదే

శ్రవ్యవనో వర్ష
ప్రస్తావయోరం
స్మృతం పరిసర్ మృత్య
ద్వైశాంత ప్రదేశయో॥
దిగంబర స్వాత్క్షణ
నగ్నై తమన శంకర
సీతాంబర సద్మనాభ
భవేత్ప్రీతాంబర నటే॥ (238)
కాదంబరం త దధ్యగై
మధ్యభేదే చ సీఘని
కాదంబర సరభితా
భారలకాంతాను స॥ (239)
ఉదుంబరన్త దేవా శ్వాం
వక్షజారా చ మండనే
ఉదుంబరం స్మృతం లాద్రై
కుషభేద్యేపుదుంబర
బేదుంబర శ్రాద్ధ దేవే

గాదులకును పేలు
దశపుర ర ఇది మాశవదేశమందల యొక భాగము
కురు తుంగమస్తకును పటణావోషముకురు పేరు
అభిమర పు ఇది చంపుటకును యదముకును
స్వపక్ష సైన్యమువలని భయముచకును పేరు
ప్రతిసర ర ఇది దీక్షాదులయందు కటిర హస్త
సూత్రముకును పూలదండకును అంకారము
కురు వ్రణములర శుద్ధిచేయుటకును సేన
యొక్క వెరు భాగము రు పు భ్రతురకురు
ఎరుగు సుంభసలముయొక్క కింది భాగముకురు
కలయముకురు మంత్ర వోషముకును పేరు
అవసర పు భువారకురు కార్యోచిత సమయ
ముకురు పేరు
పరిసర పు ఇది మృత్యువుకురు దైవముకురు
గామాదుల సమీప పదేముకురు పేరు
దిగంబర పు ఇది ఉపణ మతసురకురు వస్త్ర
విహారుకురు చ దీక్షిని శివురకురు పేరు
సీతాంబర పు ఇది విష్ణువుకురు రాత్యుగానిని
పేరు
కాదంబర ర ఇది పెరుగుమీగలకురు కదంబ
పుష్పములచేతతేయబలర ల్లకురు రామాశ్వుపు
ల్లకురు ఈ శ్రీ అక్షణోయిలకురు సరస్వతి
సీ గోరిం కురు పేరు
ఉదుంబర పు భుగలకురు మేడచెటుకురు
రపుంసరక కు ర రాగిని పు సుషరోగ
వోషముకును పేరు
బేదుంబర పు యముకురు రోగ వోషము

రోగభేదే చ కద్యతే ।

నీలాంబర ప్రలంబఘ్న

కోణపే క్రూరలోచనే ॥

ఆడంబర స్సమారంభే

గజగర్జిత తూర్యయో ।

నిషద్వరస్తు జంబాలే

నిశాయాంచనిషద్వరీ ॥ (242)

ఉపహ్వరం సమీపే స్వా

దేకాంతే చాప్యపహ్వరం ।

ఇందీవరం కువలయే

వర్యా మిందీవరీ మతా ॥ (243)

కాలంజరో యోగిచక్ర

మేళకే భైరవే గిరౌ ।

విశ్వంభరోఽచ్యుతేశక్రే

తథావిశ్వంభరా భువి ।

దురోదరో ద్యూతకారే

పణే ద్యూతే దురోదరం ।

లంబోదరో స్వా (దుఢ్ధాతే)దాద్యూనే

గణానా మధిపేఽచ ॥ (245)

అనుత్తర స్మృత శ్రేష్ఠే

ప్రతిజల్ప వివర్జితే ।

తులధరస్తులారాశౌ

భవేద్వాణిజకేఽచ ॥ (246)

భవేత్తోయధరో మేఘే

సునిషణ్ణేష ధావం ।

ధురంధరో ధవతరౌ

ధూర్వహేఽచ ధురంధర ॥

కును పేరు

నీలాంబర పు ఇది బలరామునకును రాక్షసున

కును శనైశ్చరునకును పేరు

ఆడంబర పు తొందరపాటుకును బృంహత

ధ్వనికిని చతుర్విధవాద్య ధ్వనికిని పేరు

నిషద్వర పు ఇది అడుసునకును ఈ శ్రీ రాత్రి

కిని పేరు

ఉపహ్వర న ఇది సమీపముకును రహస్యము

కును పేరు

ఇందీవర న ఇది కలువకును ఈ శ్రీ ఎల్లి ఎచ్చ

రకును పేరు

కాలంజర పు ఇది యోగులు సంఘముగా గూడి

యుండుటకును శివునకును పర్వతవిశేషము

కును పేరు

విశ్వంభర పు ఇది విష్ణువుకును ఇంద్రునకును

శ్రీ భూమికిని పేరు

దురోదర పు ఇది జూదమాడువానికిని న పందె

ముకును జూదముకును పేరు

లంబోదర పు ఇది తనపొటను మాత్రము

పోషించుకొనువానికిని విఘ్నేశ్వరునకును పేరు

అనుత్తర త్రి ఇది శ్రేషఠైనదానికిని ప్రత్యుత్తరము

లేని వాక్యముకును పేరు

తులధర పు ఇది తులారాశికిని వర్తకునకును

పేరు

తోయధర పు ఇది మేఘముకును చెంచలి కూర

కును పేరు

ధురంధర పు వృక్షవిశేషముకును త్రి భారవాహ

కునకును పేరు

చక్రధరో హరౌ సర్వే
వాచ్యవ ద్రామజాలిని
అశ్వతరో వేసరే చ
నాగ రాజాంతరేఽచ ॥ (248)
విదుర్వీరతర శ్రేష్ఠే
శరవీరణయోరపి
నభశ్చరో ఘనే వాతే
విద్యాధర విహంగయౌ ॥

ఉద్ధంతర స్స్యదుత్తుంగే
కరాళో త్కృతదంతయౌ ।
ద్వైమాతురో జరానంద
వారణాన నయోర్మృత ॥
పరంపర ప్రపాత్రాదౌ
మృగభేదే ఎరంపర ।
పరంపరా ఎరీపార్యాం
సంతానేఽచ వధే క్వచిత్ ॥ (251)
అవతారో వతరణే
తీర్థజన్మని చేష్యతే ।
ధరాధర క్షాభృతి చ క్రపాణౌ
ధారాధర స్తోయధరే కృపాణే
పయోధర స్స్వత్కుచ
కోశకారక శేరు
కాంభో ధరనారకేళే ॥ (252)
కలికార కరంజేన్యౌ
ద్వైమ్యాచే పీతమృతే ।
అలంకార న్నూపమాదౌ
హరకేయూరకాదిః ॥ (253)

చక్రధర పు ఇది విష్ణువుకును పాముకును
త్రి అనేక గ్రామములను పాలించువానికిని పేరు
అశ్వతర పు ఇది కంచర గాడిదకును దేవయోని
సర్పవశేషముకును పేరు
వీరతర పు ఇది సమరునకును బాణముకును
న అపురు గడికిని పేరు
నభశ్చర పు ఇది మేఘమునకును వాయువు
కును విద్యాధరులను దేవయోని విశేషులకును
పక్షికిని పేరు
ఉద్ధంతర త్రి పొడవైన దానికిని భయంకరమైన
దానికిని మిటపండ్ల దానికిని పేరు
ద్వైమాతుర పు ఇది జరాచంధునకును విఘ్నేశ్వ
రునకును పేరు
పరంపర పు ప్రపాత్రుడు మొదలుగా గల
సంతతికిని మృగవశేషముకును త్రీ అనుక్రమము
నకును సంతతికిని వధకును పేరు
అవతార పు ఇది దాటుటకును నీళ్ళరేవునకును
పుటుగకును పేరు
ధరాధర పు ఇది ఎర్వతమునకును విష్ణువుకును పేరు
ధారాధర పు మేఘముకును ఖదముకును పేరు
పయోధర పు ఇది కుచమునకును చెరుకుల
లోని భేదముకును తుంగముస్తకును మేఘము
కును బెంకాయకును పేరు
కలికార పు ఇది దురంధముగల క్రానుగుచెటుకును
కూకటి మూగపటకును బంగారు ఎచ్చుకకును పేరు
అలంకార పు ఇది ఉపమాదికావ్యాంకారముల
కును హారాది దేహాలంకారములకును పేరు

కర్ణికారశ్చ శంపాకే
కర్ణికారో ద్రుమోత్పలే |
రథకారస్తు మావాప్యే
త్కరణో జీవతక్షణి || (254)

చర్మకార స్ఫుట పాదూ
కృతి చర్మకషాషధా |
చర్మకారీతి కథితా
ప్రతికార స్సమే భటే || (255)

ఘనసారస్తు కర్పూరే
దక్షిణావర్తపారదే |
కృష్ణసారస్సుహీవృక్షే
శింశుపామృగభేదయో || (256)

గిరిసారో భవేల్లోహే
లింగేమలయపర్వతే |
పీతసారో మలయజే
గోమేధికమణావస || (257)

(సా) శాలసారో ద్రుమేవాంగౌ
నూత్రధార శృచీవతౌ |
నాంద్యనంతర నంచారి
పాత్ర శిల్పి ప్రభేదయో || (258)

దండధరో యమే భూవ
నంప్రసారో రణో త

ప్రతిహార ప్రతీహారౌ రా
ద్వాస్త్రేద్వార్షేవ్యనంతరే || (259)

అభిహారో భియోగే చ
చౌర్యే నస్త్వానేఽవ

కర్ణికార పు ఇది రేల చెటుకును కొండగోగు
చెటుకును పేరు

రథకార పు ఇది వల్లవానికిని వక్రముచేయు
వానికిని పేరు

చర్మకార పు ఇదిచెమారివానికిని ఈ శ్రీ సంఖ
రేణియను ఓషధికిని పేరు

ప్రతికార పు ఇది సమానమునకును యుద
భటునకును పేరు

ఘనసార పు ఇది కర్పూరమునకును పాద
రసములోని భేదముకును పేరు

కృష్ణసార హ ఇదిజెమ్మడుచెటుకును కల్లయగుడు
చేవచెటుకును చిత్రవరముగల ఇణికిని పేరు

గిరిసార పు ఇది ఇనుమునకును శివలింగము
నకును మలయపర్వతమునకును పేరు

పీతసార పు ఇది మంచిగంధపు చెటునకును
గోమేధిక మణికిని పేరు

శాలసార పు ఇదివృక్షమునకును ఇంగువకును పేరు
నూత్రధార పు ఇంద్రునకును నాంద్యంతమందు

నాటక కథాసూచనజేయు పాత్రవిశేషమునకును
శిల్పి జాతివిశేషముకును పేరు

దండధర పు ఇదియమునకును రాజునకును పేరు
సంప్రహార పు ఇదియుదమునకును గమనము

నకును పేరు
ప్రతిహార ప్రతీహార పు ఇంద్రునిపాలునకును

ద్వారమునకును వ్యవధి లేకుండుటకును పేరు
అభిహార పు అవమానింపడై ప్రభువులయొడ

చర్యాలు చేయుటకును దొంగలచమునకును

వ్యవహారో ద్రుభేదే చ
వ్యవహార ఎణ్ణైతా॥ (260)

అవహరన్మృతశ్చైరే
ద్యూతయుద్ధాదివిశ్రమే।

నిమంత్రణో షనేతవ్య
ద్రవ్యేగ్రాహ్యయాదన॥ (261) పేరు

పరివార ఎరిజనే

ఖడ్గకోశే పరిచ్ఛదే।

పారావారస్సముద్రేవ

పారావారం తటద్వయే॥ (262)

అకూపారస్సముద్రేఽ

కూర్మరాజ్యేఽకీర్తిత ।

శిశుమారోఽంబుసంభూత

జంతౌ తారాత్మకాచ్యుతే॥ (263)

సుకుమారన్మృతం ద్రేక్షే

కోమలే త్వభిధేయవత్।

ధుంధుమారశ్శక్రగోపే

గృహధూమే పదాలికే॥ (264)

కర్ణపూర్వోవతంసే స్యా

స్త్రిలోత్పలశిరీషయో ।

కరవీర కృపాణోవ

దైత్యభేదా శ్వమారయో ॥ (265)

శ్రేష్ఠగవ్యాం చిత్రవత్సా

మదితౌకరవీర్యవ।

మహావీర పవౌతార్ద్య

శూరే సంవా చ కోకిలే॥ (266)

నదముగానుండుటకును పేరు

వ్యవహార పు ఇది వృక్షవిశేషముకును పందెము
నకును ఉనికికిని పేరు

అవహార పు ఇది దొంగకును జూదముమొదలగు
వాటియందు విశ్రమించుటకును నియోగించుట
కును గ్రహించదగిన వస్తువునకును మొసలికిని

పేరు

పరివార పు ఇది పరిజనమునకును కత్తి వర
కును కప్పయుండు వస్త్రాదులకును పేరు

పారావార పు సముద్రమునకును న ఆవ
లీవలి గట్లకును పేరు

అకూపార పు ఇది సముద్రముకును ఆది
కూర్మమునకును పేరు

శిశుమార పు ఇది ఎడక మొసలికిని భవనక్షత్ర
సమీపమందుండు నక్షత్రరూపమగు విష్ణువుకును పేరు

సుకుమార పు ఇది నామాల చెరుకునకును
త్రి మృదువైన దానికిని పేరు

ధుంధుమార పు ఇది ఆర్ద్రపురుగునకును ఇంటి
పొగకును అనేక పాదములు గల జంతు విశేషము
కును పేరు

కర్ణపూర పు ఇది కర్ణాలంకారమునకును న
నల్లకలువకును దిరిశెన పువ్వునకును పేరు

కరవీర పు ఇది కత్తికిని ఈ పేరుగల రాక్షసున
కును వాడగన్నేరు చెటుకును ఈ స్త్రీ ఉత్తమ
గోవునకును పుత్రులుగల స్త్రీకిని దేవమాతకును
పేరు

మహావీర పు ఇది వజ్రాయుధమునకును గరుడు
నకును శూరునకును సంహమునకును కోయి

మఖానలే చ కర్కే చ
మహావీరో జరాటకే!
ఆత్మవర ప్రాణవతి
స్వాతే చుత్రే విదూషకే || (267)

బార్బటీర ప్రసా వానూ
జ్వంకురే గణికా సుతే!

చిత్రాటీరో విధా ఫాల
మంకితం యేన తత్రచ || (268)

ఘంటాకర్ణో ఎహోరాయ
హతఛాగాస్రబిందుభి |

పాత్రటీరో బుద్ధైరుక్తో
ముక్తవ్యాపారమంత్రీణి || (269)

లోహకాంస్య రజత్పాత్రే
నం(ఘా) హోణోపా వక్తేఽచ

ధారాంకురస్తునాసీరే
సీకరేచ ఘనోవలే || (270)

సముద్రారు నృతోగ్రాహే
సేతుబంధే తివింగిలే!

విశ్వకద్రున్ముతో ధ్యానే
స్వాదాభేటికకుర్క్మరే || (271)

లంపత్రో భవేత్కేశ
కారే చ నరకాంతర!

శతపత్రో రాజకీరే
దారాఘాట మయూరయో || (272)

రాజీవే శతవత్రంతు
వాతచుత్రోనానూమతి!

మహాధూర్తే చ భమే చ
లక్ష్మీవత్ర స్మరే నాయే || (273)

లకును యజ్ఞసంబంధమగు అగ్ని వోషముకును
తెల్ల గుఱ్ఱముకును సంచానపక్షికిని పేరు

అత్తదీర పు ఇది ప్రాణికిని భార్య తోడబుటిన
వానికిని పుత్రునకును విదూషకునకును పేరు

బారటీర పు ఇది తగరమునకును మామిడి
టెంకకును మొలకకును వేశ్యాపుత్రునకును పేరు

చిత్రాటీర పు చంద్రునకును ఘంటాకరుడను
దేవునిబలికొరకు నరకబడిన పశురక్షముచేత నంకిత

మైన ఫాలముగల వానికిని పేరు

పాత్రటీర పు ఇది అధికారమును విడిచిన మంత్రీ
కిని లోహపాత్రమునకును కంచుగిన్నెకును

వెండిగిన్నెకును గాజుగిన్నెకును అగ్నికిని పేరు

ధారాంకుర పు ఇది సేచయొక్క ముందరి భాగ
మునకును జలకణమునకును వడగలికిని పేరు

సముద్రారు పు మొసలికిని కటకును (వారధి
యనివాడుదురు) తిమింగిలమును చేపకును పేరు

విశ్వకద్రు పు ఇది దుష్టునకును ధ్వనికిని
వేటకుక్కకును పేరు

అంపత్ర పు ఇది చెరుగు చెటుకును చరక
విశేషమునకును పేరు

శతపత్ర పు ఇది చిలుకలలోని భేదముగల
వ్రంగిలటగు నెమలికిని న పద్మమునకును

పేరు
వాతపుత్ర పు ఇది హనుమంతునకును మికి లి

మోసగానికిని ఫిమునకును పేరు

లక్ష్మీపుత్ర పు మన్మథునకును అశ్వమునకును పేరు

పూర్ణపాత్రం వస్తుపూర్ణ
పాత్రే వర్ణవక్త్రం చ॥

మహామాత్రస్సమృద్ధే వ్య
మాత్యే వాస్తవకాధి॥ (274)
బిందుతంత్రం విదుస్సారి
ఫలకే చ తురంగకే॥

రాగసూత్రం తులనూత్రే
ఎట్టనూత్రే వద్యశృతే॥ (275)
తాళపత్రం తులనూత్రే
రండాయాంతాళపత్రం
లగ్నిహోత్రోగ్నిహవిషో

రీతిహోత్రోనలార్కయో॥ (276)
వీరభద్రోశ్యమేధాశ్చ
వీరశేష్ఠే చవీరణే॥

పారిభద్రస్య మందార
నింబ పాదవయోర్మత॥ (277)

బలభద్రోరావాణోయే
త్రాయమాణోషధావం॥
బంభద్రాకమార్యం స్యా

దర్శచంద్రస్తు చంద్రక॥ (278)
గళహస్తే బాణభేదే

చర్త చంద్రాత్రిపుద్బిది॥
ధార్తరాష్ట్రే నీలాస్యాంఘ్ర
ంనకారవభోగిషు॥ (279)

ధృతరాష్ట్రస్సరాజ్ఞిస్య

పూర్ణపాత్ర న ఇది వివాహోద్యుత్సవములయందు
వస్త్రాలంకరణాదులచేత నిండింపబడిన పాత్రము
నకును నాడీ విభాగముజేయువానికిని పేరు

మహామాత్ర పు ఇది పరిపూరుచకును మంత్ర
కిని మావటివానికిని పేరు

బిందుతంత్ర న ఇది సౌగంధాలబల్లకును పు
అశ్వముకును పేరు

రాగసూత్ర న ఇది తక్కి డత్రాటికిని పటుదారము
నకును పేరు

తాళపత్ర న ఇది చెవికమ్మకును ఈ శ్రీ ఎలుక
చెవి చెటుకును పేరు

అగ్నిహోత్ర పు ఇది అగ్నికిని హోమారమైన
యన్నమునకును పేరు

వీతిహోత్ర పు ఇది అగ్నికిని సూర్యునకును పేరు
వీరభద్ర పు ఇది అశ్వమేధమందు విడచిన గుఱ్ఱము

నకును మహావీరునకును ఆవురు గడికిని పేరు
పారిభద్ర పు ఇది పారిజాతవృక్షమునకును

బాడిదపు చెటునకును పేరు

బలభద్ర పు ఎలరామునకును శ్రీ కలుకానుగు
చెటునక రు కలబంద చెటునకును పేరు

అరచంద్ర పు నెమలికన్నునకును మెడపటి
గెంటుటకును అరచంద్రాకృతియైన అలుగుగల

బాణ మునకును శ్రీ నల్ల తెగడకును పేరు

ధార్తరాష్ట్ర పు నల్లని ముక్కును కాళును గల
హంసమునకును ధృతరాష్ట్రుని పుతునకును
సర్పమునకును పేరు

ధృతరాష్ట్ర పు ఇది శ్రేష్ఠమైన రాజునకును పక్షి

త్వక్షీక్షత్రియభేదయో ।

ధృతరాష్ట్రహంసలత్వాం

వైరదంష్ట్రో భుజంగమే ॥ (280)

వరాహాకృతివిష్ణౌచ

వక్రనక్రశ్చుకే ఖలే ।

కటంభరా ప్రసారణ్యాం

రోవాణ్యాం గజయోషితి ॥ (281)

కలంబికాయాంగోలాయాం

వర్షాభూమూర్వయోరపి

మణిచ్చిద్రాతు మేదాయా

మృషభాఖ్యోషధేషచ ॥ (282)

తుంగభద్రానదీ భేదే

తుంగభద్రో మదోత్కలే ।

దండయాత్రా దిగ్విజయే

నయానవరయాత్రయో ॥ (283)

దేహయాత్రా ఛోజనే స్వా

త్సృతాంత గమనౌచ ।

విభావరీ హరిద్రాయాం

రజన్యాంచ ఎభావరీ ॥ (284)

వివాదేవస్త్ర కుట్యాంచ

కుష్టన్యాంచక్రయోషలి ।

కుంభకారీకుల్యాంస్యా

త్కుంభకార కులాలకే ॥ (285)

తుండీకేరీతు కార్పాస్యాం

బింబికాయామపిష్వతే ।

★ అథరాంత పంచవర ★

పాంశ చామర ఇత్యేష

దూర్వాంచిత తటీభువ ॥ (286)

విశేషమునకును ధృతరాష్ట్రునకును ఈ శ్రీ

ఆడు హంసకును పేరు

వైరదంష్ట్ర పు ఇది సర్పమునకును ఆదివరాహ

మూర్తికిని పేరు

వక్రనక్ర పు చిలు కును దుర్మారునకును పేరు

కటంభరా శ్రీ ఇది గొంతెమగొమరు చెటున

కును కటకరోవాణికిని ఆడుయేనుగకును తూటి

కూరకును మణిశిలకును శుభ్రకును చాగచెటున

కును పేరు

మణిచ్చిద్రా శ్రీ ఇది మేదయను గంధద్రవ్యము

నకును ఋషభమును ఓషధికిని పేరు

తుంగభద్రా శ్రీ ఇది నదీవిశేషమునకును పు

మదపుటేనుగునకును పేరు

దండయాత్రా శ్రీ ఇది దిక్కులను జయించుట

కును జంతెలకును తోలువారునకును పేరు

దేహయాత్రా శ్రీ ఇది భోజనమునకును యము

పురికి బోవుటకును పేరు

విభావరీ శ్రీ ఇది పసపునకును రాత్రున

వివాదమునకును పటకుటీరమునకును (దేరా)

తార్పడుకత్తెకును ఆడుచక్రవా మునకును పేరు

కుంభకారీ శ్రీ కుమ్మరి దానికిని పు కుమ్మరి

వానికిని పేరు

తుండీకేరీ శ్రీ ఇది ప్రత్తిచెటునకును దొండ

చెటునకును పేరు

పాంచుచామర పు ఇది గరికిమొలచిన భూమికిని

రామవిభాగముజేయు వానికిని స్తుతికిని రెక్కల

వద్దావకే ప్రశంసాయాం
పురోటాధూళిగుచ్చకే ।
స్యాత్పాదచ (తు) త్వరశ్చాగే
కైకతే ఎప్పలేక ॥ (287)
కరకే పరదోష్ణక

భాజిపూరుషకే ॥ చ ।
విప్రతీసారమిచ్చంతి
కాకృత్యేనుశయే రుష ॥ (288)
నమభిహారో భృశార్దే
చ పౌన ఎన్యేపి కధ్యతే ।
పీతకావేరమిచ్చంతి
ఎత్తళే కుంకుమే ॥ చ ॥ (289)

తాలీనఎత్రం తాలీశే
తా మలక్యమవ ఎత్తుతం ।
భవేదుత్పంసత్రంత
తద్దళే స్త్రీనఖక్షతే ॥ (290)
తమాంసత్రం తాంసచే
ఎత్రకే తిలకే ॥ చ ।

సర్వతోభద్ర ఇత్సుక్త
కావ్యచిత్రే గృహంతరే ॥ (291)
నింబేకే సర్వతోభద్రా
గంభారీ నటయోషతో ।

వసోగకసారా శ్రీదన్య
శక్రన్య నళినీ పురో ॥ (292)
భవేత్కంసంధారాభ్యా
స్వర్ధదీ తీర్ధభేదయో ।

★ అథలాంతో ద్వివర ★

బలం గంధరసే హా ఎ

యొక్క యుంకారధ్వనికిని వస్త్రములను పరిమ
ళింపజేయు పరిమళచూరమునకును పేరు
పాదచత్వర పు ఇదిమేకకురు ఇసుకతిన్నెకును
రావిచెటుకును వడగలికిని పరులదోషముల
నెంచెడి వానికిని పేరు

విప్రతీసార న ఇదిచెడుకార్యమునకును పశ్చా
త్తాపమునకును దీర్ఘక్రోధమునకును పేరు
సమభిహార పు మిక్కిలియనుటకును మాటి
మాటికి యనుటకును పేరు
పీతకావేర న ఇది ఇత్తడికిని కుంకుమమునకును
పేరు

తాలీసపత్ర న తాళిసపత్రమునకును నేలపుగిరిగ
చెటునకును పేరు

ఉత లపత్ర న కలువరేకునకురు స్త్రీల నఖక్షత
విశేషమునకును పేరు

తమాంసపత్ర న ఇదిచికటిమానుకురు మకరికా
పత్రమునకును నుదుటి బొటునకును పేరు

సర్వతోభద్ర పు ఇదిసర్వతోభద్రమనెఱపద్యబంధ
మునకును చలువైపులను చావిశుగల భవంతికిని
పేపచెటుకున స్త్రీ గుమ్మడు చెటునకును
రాట్టస్త్రీకిని పేరు

వసోగకసారా స్త్రీ ఇదికుబేరుని ఎదికిని అలూ ఎటణ
మునకును ఆకాశగంగకురు అమరావతి ని పేరు

కంబలధారా స్త్రీ ఇది ఆకాశగంగకురు తీర
విశేషమునకును పేరు

బల న ఇది హాలింత బోలునకును రూపమున

స్తామని స్థైర్యసైన్యయో ।
 బలో హలాయుధదైత్య
 భేదే బలినీ వాయసే ॥ (1)
 వాట్యాలకే బలాత్కా
 పలం తూన్మాన మాంసయో ।
 ఫలం హేతుసముత్తే స్యా
 త్ఫలకే పృష్ఠ లాభయో ॥ (2)
 జాతీఫలేపీ తక్కోలే
 సస్య బాణాగ్రయోరపి ।
 ఫలిన్యాంతు ఫలాప్రాహు
 ప్రఫలాయాం ఫలంక్వచిత్ ॥ (3)
 జలం గోకలిలే నీరే
 హ్రీబేరే చ జడోన్యవత్ ।

ఖలం భూస్తాన కల్మేషు
 క్రూరే నీచేధమేఖల ॥ (4)

గళ స్పర్జ రసే కంరే

చల కం(సే) పే చలాశ్రయే ।
 దళం శస్త్రీచదోత్పేద
 తద్రవ్యేఖండ ప్లగయో ॥

నల పోటగళే రాజ్ఞి
 ఎత్పదేవే కపీశ్వరే ।
 నళీమన శ్చిలాయాంతు
 కమలే తు నళంమతం ॥ (6)

తలం స్వరూపాధరయో

కును శరీరసామర్థ్యమునకును లావునకును
 రథాదిచతురంగసైన్యమునకును పు బలరామున
 కును బలాసురునకును బలవంతునకును కాకి
 కిని శ్రీ ముత్తవపులగపు చెటుకును పేరు
 పల న ఇది నాలుగు కరముల యెత్తు తూనికె
 గుండుమొదలగువాటికిని మాంసమునకును పేరు
 ఫల న ఇది హేతువువలనపుటిన ప్రయోజనమున
 కును సాగటాలబల్లకును ఫలమునకును లాభము
 నకును జాణికాయకును తక్కోలఫలమునకును
 సస్యమునకును అటుగునకును శ్రీ ప్రేంకణపు
 చెటునకును పు కరక ఉనరిక తాణికకును పేరు
 జల న ఇది గోవుయొక్క గర్భమందలి శుక్లకోణిత
 మిశ్రమగు ఎండమునకును ఉదకమునకును
 కురువేరునకును త్రి స్థైర్యమునకును పేరు
 ఖల న ఇది భూమికిని (కళ్ళము) ప్రదేశమునకును
 12 విధములగు శారీర మలమునకును త్రి దుర్మారున
 కును అల్పునకును అధమునకును పేరు
 గళ పు యక్షధూపమనెడి ధూపద్రవ్యమునకును
 కంరమునకును పేరు

చల పు ఇది వణకునకును త్రి చలించుదానికిని పేరు
 దళ న ఇది కత్తివరకును జైన్యత్వమునకును
 త్రి ఉన్నతమైనదానికిని న తునకకును అకున
 కును పేరు

నల పు ఇది కిక్కినగడికి నలమహారాజునకును
 ఎత్పదేవతలలో నొకనికిని నలుడను వానరున
 కును ఈ శ్రీ మణిశిలకును న పద్మము నకును
 పేరు

తల న ఇది అకృతికిని క్రింది భాగమునకును

ఖడ్గమున్నచపటయో
జ్యాహితవారణోఽస్యా
త్తలస్తాళతరావం || (7)
మలంకిష్టేపురీషేచ
పాపేచ కృణోమల ।

శలంతుశల్ల కేలోమ్ని
శరోభృగేగణేవిధౌ || (8)
ఖిలంభవేదప్రవాతే
సారసంక్షిప్తవేదసో ।

బిలంభిద్రేగుహాయాంచ
బిల ఉచ్చైశ్రవాహయే ||
ఛలంతుస్థలితేవ్యాజే

ఛలంతువిపుల్లేన్యవత్ |
ఛలస్సౌత్పులకేచా
కులంజనపదేగృహే || (10)
నజాతీయగణేగోత్రే
దేవావకథితంకులం |
కాలోమృత్యామహాకాలే
నమయేయమకృణ్యయో || (11)
కృష్ణత్రివృతికాలాతు
నీలిమంజిష్టయోరవ |
కాళీగార్యాంక్షీరకీలే
కాళికామాతృభేదయో || (12)
నవాంబువావాబృందేఽ
వ(రి)రీవాదేఽవచ కృచిత్ |

పు కత్తిండికిని చెంపకాయకును నారిదెబ్బ
తగలకుండ చేతికి కటుకొనెఱ యుడుముతోట
నకును తాడిచెటునకును పేరు
మల న ఇది 12 విధములగు శారీర మలము
నకును పురీషమునకును పాపమునకును ఛ
లోభికిని పేరు

శల న ఇది ఎదుముంటికిని పు తుమ్మెదకును
సమూహమునకును బ్రహ్మకును పేరు
ఖిల న దున్నని భూమికిని (బీడు) సారమును
గ్రహించి క్లుప్తముగా జేయబడిన దానికిని విష్ణువు
నకును పేరు

బిల న ఇది రంధ్రమునకును గుహకును పు
ఉచ్చైశ్రవమును ఇంద్రాశ్వమునకును పేరు
ఛల న యుదమందు వెనుదీయుటకును మిష
కును పేరు

పుల త్రి ఇది విస్తారమైనదానికిని పు గగుర్పాటు
నకును పేరు

కుల న ఇది దేశమునకును గృహమునకును
సజాతీయప్రాణీసంఘమునకును వంశమున
కును శరీరమునకును పేరు

కాల పు ఇది మృత్యువునకును శివునకును
కాలమునకును యమునకును నీలవరమున
కును స్త్రీ నల్లతెగడకును నీలిచెటుకును మంజిష
యనుగంధద్రవ్యమునకును ఈ స్త్రీ పార్వతికిని
పాలవలనబుటుక్రిమి పోషమునకును కాళికాదేవి
కిని (అనగా పార్వతి లలాటమందు బుటుకత్తి)
మాతృకాపోషమునకును నూతన మేఘమాల
కును అపవాదముచును పేరు

భా(సా)లం లలాట మహసో
కాలస్కంధ మహీరుహే || (13)

శాలో హలన్యపే మత్స్య
ప్రభేదే నర్తక ద్రుమే |
శాలాగృహే తరుస్కంధ
శాఖాగర్జక దేశయో || (14)

మాలంక్షేత్రే జనేమాలో
మాలాబ్రష్పాదిదామని |
సాల పాదపమాత్రేప
ప్రాకారేనర్తకద్రుమే || (15)

తాల కరతల్కంగుష్ఠ
మధ్యమాభ్యాం చ సమ్మితే
గీతకాల క్రియామానే
తాల ఖదాదిమష్టాని || (16)

ద్రుమభేదే కరాస్పాతే
తాళంతు హరితాళకే |
వాద్యభాండేపకాంస్యస్య
తాళచ్ఛద్వి కంపనే || (17)

జాలం గవాక్ష ఆనాయే
కోరకే దంభబృందయో |
జాలోనీపద్రుమే జాలీ
కోశాత క్యాముదాహృతా ||
వ్యాళో భుజంగమే క్రూరే
స్యాపదేదుష్టదంతిని |
నాళందిండే నరోజాదే
ర్నాళీ శాకక(డం)లంబకే || (19)

స్తాలం భాజనభేదే ౨౦
స్తాలీస్యాత్పాటలో ౨౧

భాల న ఇది నుదుటికిని తేజస్సునకును చీకటి
మానునకును పేరు

శాల పు ఇది శాలివాహనుడను రాజునకును
ఉరుజమీనునకును ఎవచెటుకును శ్రీ గృహము
నకును చెటు మొదటి కొమ్మకును చావడికిని
పేరు

మాల న ఇది ఈ పేరుగల మెట్టభూమికిని పు
మనుజునకును శ్రీ పుష్పాదులదండకును పేరు
సాల పు ఇది వృక్షసామాన్యమునకును ఆవరణ
మునకును ఎవచెటునకును పేరు

తాల పు ఇది హస్తపుటమునకును లొడితెడు
ప్రమాణమునకును అటాది తాళములకును కత్తి
మొదలగువాటికిని తాడిచెటునకును చేతులు
చరచుటకును న అరదళమునకును వాయించు
కుండకును కంచుతాళపు చిప్పుకును చలించుట
కును పేరు

జాల న ఇది కిటికీకిని వలకును మొగకును
కపటమునకును సమూహమునకును పు కడిమి
చెటునకును ఈ శ్రీ పొట్లతిగకును పేరు

వ్యాళ పు ఇది సర్పమునకును క్రూరునకును పెద
పులికిని దుష్టస్వభావముగల యేనుగునకును పేరు
నాళ న ఇది పద్మాదుల కాడకును ఈ శ్రీ
శాకములతోడిమెకును పేరు

సాల న ఇది భోజనపాత్రమునకును ఈ శ్రీ
కలిగొటు చెటునకును వంటకుండకును పేరు

ఫాలం సీరోపకరణే
కార్పాసాదికవానిం || (20)
బాల కచే శిశౌ మూర్ధ్నే
ప్రీతేరే శ్వేభృపుయో ।
అలంకారాంత రే మేధా
బాలీ బాలాశ్రుత్ప్రియో || (21)
చేలో నీచేన్యవచ్చేల
మంశుకే గర్జితేన్యవత్ ।
భేల స్థవే భీరుకే చ
నిర్బుద్ధిమునిభేదయో || (22)
కోల కపాలఉత్పంగే
భేలకే పోత్రిచిత్రయో
కోలాకణాయాం చవ్యే చ
కోలం తు బదరీశలే || (23)
శైలో భూభృతిశైలంతు
శైలేయే తార్క్షశైలకే ।
శీలం స్వభావే నద్భుతే
నీల కృష్ణేనాంతరే || (24)
నీల కపీశ్వరే నీలీ
వృక్షలాంఛనభేదయో ।

కూలంన్దూపే తటాకేచ
సైన్యవృషప్రతీరయో || (25)
తూల ఎచో భవేత్తూలం
బ్రహ్మదారు విహాయసో ।
మూలమాద్యేశిషాయాంస్య
ద్భునికుంజాంతికేషు చ || (26)

ఫాల న ఇది నాగబీ కణ్ణునకును నూలు
మొదలగువాటితో నేనన వస్త్రమునకును పేరు
బాల పు ఇదిజుటునకును త్రి ఎల్లవానికిని మూరున
కును కురుపేరునకును పు గుఱపుతోకకును ఎనుగు
తోకకును ఈ శ్రీ ఉంగరమునకును మేడితోకకును
ఆ శ్రీ త్రిబీకాలమునకును శ్రీకినిపేరు
చేల శ్రీ అధమునకును న వస్త్రమునకును
త్రి నిందింపదగిన దానికినిపేరు
భేల పు ఇదితెప్పకును శ్రీ భయ స్వభావము
గలవానికిని బుద్ధిహీనునకును భేలమునికినిపేరు
కోల పు ఇది పుణ్ణెకును ఉపరిభాగముకును
తెప్పకును పందికిని చిరుతపులికిని శ్రీ నల్లజీల
కరకును చవ్యమును గంధద్రవ్యమునకును న
రేగు పండునకును పేరు
శైల పు ఇది పర్వతమునకును న రాతి పువ్వు
నక ను రసాంజనమునకును పేరు
శల న ఇమస్వభావమునకును సదాపారమున
కును పేరు
నీల పు ఇది నలుపునకును నీల పర్వతమున
కును నీలడను వానరునకును ఈ శ్రీ నీలిచెటు
కును చిహ్నమునకును పేరు
కూల న ఇది దిబ్బుకును చెరువునకును సేనకు
వెనుకటి భాగమునకును ఒలునకును పేరు
తూల పు ఇది దూదికిని న గంగరావిచెటుకును
అకాశమునకును పేరు
మూల త్రి ఇది మొదటిదానికిని న పేరునకును
మూలా నక్షత్రమునకును పొదరింటికిని సమీప
మునకును పేరు

శూలం ప్రహరణేమృత్యౌ
కేతనే రోగయోగయో ।

శూలా ద్ద్వైవధార్తాయ
కీలకే పణ్యయోఽతి॥ (27)

స్థూలం స్యాత్ప్రీవరే కూటే
నిష్ప్రజ్ఞో యనరన్యవత్ ।
లమ్లారం ప్రభేదే స్యా
దప్లిచాం గేరికౌఽధ॥ (28)

శుక్లోయోగాంతరే శ్వేతే
శుక్లం రజత రేతసో ।
మల్ల పాత్రే కపోలే చ
మత్స్యభేదే బలీయం॥ (29)

భల్లభల్లీ చ బాణే స్యా
ధృల్లో భల్లక ఇవ్యతే ।
భల్లాతక్యాం చ (ఎ) భల్లీస్యా
త్కాల లర్రే చ సూరణే॥ (30)

చుల్లచిల్లా మత్సేక్షీన్న
నేత్రే క్షీన్నాక్షీ ఎల్లవత్ ।
ఆతాం నిభవే చ్చిల్ల
శ్చిల్లీస్యాద్గడవాస్తకే॥ (31)

చుల్లీ చితాయాముద్దానే
క్వచిద్వాద్యే వ్యధీరితా ।
వల్లీ వీరుధి సంతానే
వల్కల కుసుమాంతరే॥ (32)

ఖల్లీ హస్తహదావ
మర్ద నాఖ్యరుజి స్ఫుతా ।
ఖల్లో వస్త్రప్రభేదేస్యా
స్విమేష చర్మణి చాతకే॥ (33)

శూల న ఇది శూలాయుధమునకును మృత్యు
పునకును ధ్వజమునకును శూలరోగముకును
5వ పంచాంగయోగమునకును శ్రీ కొఱతపేయు
శూలమునకును వెలయాలికిని పేరు

సూల త్రి ఇది బలిన నదానికిని న సమూహము
నకును మందబుదికిని పేరు
అష్ట పు ఇది పులుసునకును ఈ శ్రీ పులిచింత
కును పేరు

శుక్ల పు ఇది పంచాంగయోగ విశేషమునకును
తెలుపునకును న వెండికిని రేతస్సునకును పేరు
మల్ల పు ఇది ప్రమిదెకును గండ ప్రదేశమున
కును మత్స్యవిశేషమునకును జెబీవానికిని పేరు
భల్ల శ్రీ ఇది బాణమునకును పు ఎలుగునకును
ఈ శ్రీ జీడి చెటునకును కాలమునకును
అల్లమునకును కందగెడకును పేరు

చుల్ల చిల్ల ఎల్ల శ్రీ ఈశు పునకండ్లవానికిని
పునకండ్లకును పేరు ఇందు చిల్ల పు ఇది చింద
ఎటుకును పేరు చిల్ల శ్రీ ఇది చక్రవర్తికూరకు
పేరు

చుల్ల శ్రీ ఇది చితికిని పొయ్యికిని వాద్య విశేష
మునకును పేరు

వల్ల శ్రీ ఇది లతకును సంతతికిని నారచీరకును
పుష్ప విశేషమునకును పేరు

ఖల్ల శ్రీ ఇది రోగవిశేషమునకును పు వస్త్ర
విశేషమునకును పల్లమునకును తోలునకును
చాతక పక్షికిని పేరు

అలు రుంఠికాయం చ
కందభేద్యే భేలకె |

పీల రజి ద్రుమే కాండే
ఎరమాణు ఎనూనయో || (34)
పీలస్తాల వ్లఖండే చ

మాలు ఎత్రలతా స్త్రయో |
(సా) శాలు కషాయద్రవ్యే స్వా
చ్చోరకాఖ్యోనధే ౨౨ చ || (35)

ఒలి శామరదండే (౪౭) చ
జరయా శ్శధచర్మణి |
ఉదరావయవే దైత్యే
కరపూజో ఎవారయో || (36)
గృవాదారు విశేషే చ
గంధకే చ క్వచిన్మత |

డోలా యానాంతరే నీల్యాం
మేలాస్వాన్మేలకేమషా || (37)
ఇలా కళత్రే సౌమ్యస్య
ధరిత్ర్యాం గవి వాచిచ |
కీలా కఫోణినిర్హ్వా తే
శంకౌ జ్వాలే చ కీలవత్ || (38)
శలా కునట్యాం దృషది
ద్వారాధస్తతదారుణి |
శిలంశిలీ భవేదుంధే

గండుం ద్యాం యధాక్రమం || (39)

తులా పలశతే రాశౌ
భాండే సాదృశ్య మానయో |
గృహోణాం దారుబద్ధాయాం

అలు పు గణిగ ఎడతకును న ఈ పేరుగల
దుంపకును తెప్పకును పేరు

పీలు పు ఇది ఎనుగునకున గోగుచెటునకును
వాణవ నకును లోకమందు దేనికంటె చిన్న
వస్తువులేదో దానికిని పుష్పమునకును తాటితుం
డునకును పేరు

మాలు ఎ ఇది మకరికాంతమునకును శ్రీకినిపేరు
శాలు పు ఇది వగరు వస్తువునకును చోరకమను
ఓషధికిని పేరు

బలి పు ఇది సురటికరకును (ఎడి) శ్రీ ముదినన
చర్మమునకును కలుపుమీది ముడతలకును పు
బలిచక్రవర్తికిని పన్నునకును పూజారమైచద్రహ
మునకును పంచమోపు కఱకును గంధకము
నకును పేరు

డోలా శ్రీ ఇది ఉయ్యాలకును నిలిచెటుకును పేరు

మేలా శ్రీ కలయికకును మనకిని పేరు

ఇలా శ్రీ ఇది బుధుని భార్యకును భూమికిని
గోవునకును వాక్కునకును పేరు

కీలా శ్రీ మోచేతిదిబ్బకును మేకునకును శ్రీ
అగ్నిజ్వాళకును పేరు

శిలా శ్రీ ఇది సేపాశమణిశిలకును రాతికిని
గుమ్మము క్రింది త్రొక్కుడు పలకకును న
ఉంఢవృత్తికిని ఈ శ్రీ ఆడుయెఱ్ఱకును పేరు

తులా శ్రీ ఇది నూరుపలములయెత్తు తూనిక
గుండునకును తులారా కుండకును సామ్య
మునకును త్రాసునకును ఇంటి దూలముల

పీరికా యామపీష్వతే॥ (40)

వేలా కాలే చ జలదే

స్తీర నీర వికారయో ।

అక్షిప్త మరణే రాగే

సీమ్నివాచి బుధస్త్రయాం॥(41)

భోజనే పీశ్వరాణాం స్యా

ర్ములా దువాతరిన్పుతా ।

ఆతపోర్మౌ జలూకాయాం

ర్ఘాలీ క్షాపివోక్యతే॥ (42)

కలా స్యాన్మూలరైవృద్ధే

శిల్పాదా వంశమాత్రకే ।

షోడశాంశే చ చంద్రస్య

కలనా కాలభేదయో ॥(43)

కలం శుక్రే కలోః జ్యేష్ఠే

ప్యవ్యక్తమధురధ్వనౌ ।

లోలా జిహ్వకమలయో

ర్లోల శృలసత్పక్షయో ॥ (44)

లీలాం విదు కేళి

విలా స ఖేలా శృంగార ।

భావ ప్రభవక్రియాసు

హేలా మవజ్జాన విలాసయోశ్చ

హాల నురాయాం నృపతౌ చ హాల ॥(45)

గోలా సఖీ వర్తులయో

ర్గోలం లక్ష్యానుసారత ।

పత్రాంజనే కునల్యాం చ

గోదావర్యాం చ మండలే॥ (46)

అళిస్సురాపుష్పలిహో

అడుగునవేసెడి పీటదిమ్మకును పేరు

వేలా శ్రీ ఇది సమయమునకును చెలియలి కలు

కును ఉప్పైనకును అనాయాసమరణమున

కును అనురాగమునకును హిలిమేరకును

వాక్కునకును బుధుని భార్యకును ప్రభువుల

యొక్క భోజనమునకును పేరు

యులా శ్రీ కుమార్తెకును ఎండమావులకును

ఈ శ్రీ జలగకును పేరు

కలా శ్రీ ఇది వడికిని శిల్పముమొదలగు విద్యల

కును భాగమునకును చంద్రునియందు 16వ

భాగమునకును కూర్చుండుకును 9 ఘడియల

కాలమునకును న రేతస్సునకును పు అజీరరోగ

మునకును అవ్యక్తమధుర ధ్వనికిని పేరు

లోలా శ్రీ ఇదినాలుకకును లక్ష్మికిని త్రి చంచలమైన

దానికిని అఖిలాషతోగూడిన దానికిని పేరు

లీలా శ్రీ ఇది ఆలింగనాది క్రీడకును చిత్తవిక్రియా

విశేషమునకును వినోదార్థమైన యాటకును

శృంగార చేషకును పేరు

హాలా శ్రీ ఇది తిరస్కారమునకును శ్రీల

విలాసమునకును పేరు

హాలా శ్రీ ఇది కల్లనకును హాల రాజునకును పేరు

గోలా శ్రీ ఇది చెలికత్తెకును త్రి వట్టువయ్యైన

దానికినిన పత్రాంజనమునకును (మన) నేపాళ

దేశపు మణిశిలకును శ్రీ గోదావరీ నదికిని న

మండలాకారమునకును పేరు

అళి శ్రీ ఇది కల్లనకును తుమ్మెదకును పేరు

ఆళిన్తు విశదాశయే ।

ఆళి ఎంక్తౌ చ నిఖ్యాం చ
సేతౌ చ పరీక్షీర్తితా ॥ (47)

కలి స్సోత్కలవా శూరే
కలిరంత్యయుగే యుధి ।
ధూళి స్సంఖ్యాంతరే రేణౌ

దులిన్తు కమరే మునౌ ॥ (48)
మాళి కిరీటే ధమ్మిత్తేకం
కేళిద్రుమ చూడయౌ ।

శాలిన్తు గంధమార్జారే
కలమాదిషు చ నృత ॥ (49)
సాళి కర్ణలతాగ్రే శ్రౌ
ఎంక్తావంక ప్రదేశయౌ ।

సాళి ప్రస్తే చ యూకాయాం
జాతశ్శుశ్రుప్తాయామ ॥ (50)
రిఫిల్లీ స్యాదాతపరుచౌ
వర్ష్యా ముద్వర్తనాంశుకే ।

వల్లీ స్యాదజమోదాయాం
అప్సుభేదే ౨౦ వీరుధి ॥ (51)

ఎల్లీ కుటీ గ్రామకయౌ
ఎల్ల న్దాలకునూలకే ।
తల్లీ తలున్యాం తల్లన్తు
జలాధారాంతరే ౨౦ చ ॥ (52)

★ అథ లాంత త్రివర ★

కమలం నిలిలే తామ్రే
జలజే క్లోమ్ని భేషజే ।

ఆరి ఇది నిర్మలాంత కరణము గల వానికిని శ్రీ
వృక్షాదులవరుసకును చెలికత్తెకును ప్రవాహాది
బంధనమునకును పేరు

కలి పు ఇది వివాహమునకును శూరునకును
కలియుగమునకును యుదమునకును పేరు
ధూళి శ్రీ ఇది సంఖ్యాభేదమునకును పరాగము
నకును పేరు

దులి య ఇది తాబేటికిని దులి మహామునికిని పేరు
మాళి ఇది కిరీటమునకును కొప్పునకును పు
అశోకవృక్షమునకును మగవాని జుటునకును పేరు
శాలి పు ఇది జవ్వాది ఎల్లికిని వరి మొదలగు
సస్యములకును పేరు

పాళి శ్రీ ఇది చెవితమ్మికిని ఆయుధ ధారకును
వరుసకును ప్రదేశమునకును కొండ చరియ
కును పేనుకును ముఖరోమములు గల శ్రీకిని
పేరు

లుల్లి శ్రీ ఇది యెండయొక్క కాంతికిని వత్తికిని
వస్త్ర విశేషమునకును పేరు

వల్లీ శ్రీ ఇది ఓమమునకును పుష్ప విశేషము
నకును లతకును పేరు

పల్లీ శ్రీ ఇది గుడికెకును అల్పగ్రామమునకును
అ ధాన్యపు పొణకకును పేరు

తల్లి శ్రీ ఇది యావన శ్రీకిని అ పు తటాకము
నకును పేరు

కమల న ఇది జలమునకును రాగికిని పద్మము
నకును వక్షమందలి కుడి ప్రక్కనుండు మాంస

మృగభేదేః కమల

కమలా శ్రీవర్జస్త్రయో || (53)

చపల పారదే మీనే

చోరకే ప్రస్తరాంతరే

చలలో వానరే నీచే

దుర్విసితేఽనవస్తతే || (54)

చలం క్షణికే శీఘ్రే

చలశ్చిక్రురే చలే |

చలలోకమలా విద్యు

త్పుంశ్చలీ ఉచ్చలీమ చ || (55)

ఉపల ప్రస్తరే రత్న

శర్కరాయాం స్ఫులోల

ఉత్పలం మాంసశూత్యే స్యా

త్కుష్ఠేం దీవరయోరపి || (56)

అనలో వసుభేదే గ్న

వనిలో వసువాతయో |

శకలం త్వచి ఖండే స్యా

ద్రాగవస్తుని వల్కలే || (57)

గరళం తు విషే మానే

గరళం తృణపూలకే |

తరళ శ్చలలే ఎద్గే

వోరమధ్యమణావం || (58)

భాసురే చాధ తరళా

యవానీ సురయోర్మలా |

సరళ వూతికాష్టే స్యా

దుదారా వక్రయోరం || (59)

విశేషమునకును పు జింకలలోనిభేదమునకును

శ్రీ లక్ష్మికిని ఉత్తమ శ్రీకినిపేరు

చపల పు ఇది పాదరసమునకును చేపకును

చండయను గంధద్రవ్యమునకును ఒక విధమగు

తాతికిని కోతికిని శ్రీ నీచునకును దుర్మారున

కును సంచరించు దానికిని న క్షణమునకును

శీఘ్రమునకును పు జుటునకును త్రి చలించు

దానికిని శ్రీ లక్ష్మికిని మొఱుపునకును మలకు

కును ఎప్పులితీగకును పేరు

ఉపల పు ఇది తాతికిని రత్నమునకును శ్రీ

మొఱుపతాతికినిపేరు

ఉత్పల న ఇది కాల్పుటకైమాంసపు ఖండమును

గుచ్చినయినుపశళాకకును కుషరోగమునకును

నల్ల కలువకును పేరు

అనల పు అషపసుపులలోనొకనికిని అగ్నికినిపేరు

అనిల పు అషపసుపులలోనొకనికిని వాయువున

కును పేరు

శకల న ఇది చర్మమునకును తునకకును

రంజక ద్రవ్యమునకును నారచీరకును పేరు

గరళ న ఇది విషమునకును పరిమాణమున

కును గడిమోపునకును పేరు

తరళ త్రి చంచలమైన దానికిని జారునకును

పు నాయకమణికిని త్రి మొఱయునటి దానికిని

శ్రీ గంజికిని కల్లునకును పేరు

సరళ పు ఇది సరళదేవదారు చెటునకును త్రి

గంభీరమైన దానికిని తిన్నని దానికిని పేరు

కపిలో మునిభేదే స్యా
త్పావకే పారతంత్రకే।
కపిలా శింశుపాయాం చ
రేణుకా గోవిశేషయో ॥ (60)
పుండరీక కరిణ్యాం చ
ఎంగే తు కపిలోన్యవత్।

పలలం తిలచూర్ణే స్యా
చ్చలలంహం మాం యో ॥ (61)
పలలో యాతుధానే స్యాత్

పటలం ఛదిష్వజే।
ఎటకే నేత్రరోగే చ
తిలకే చపరిచ్చదే ॥ (62)

జగల ఎష్టమద్యే చ
మేదకే మదనద్రుమే।
కితవే ఛగల శ్చాగే
ఛగలీ ఛాగమాతరి ॥ (63)

వృద్ధదారక భైషజ్యే
ఛగలం నీలవాసని।
ఎప్పలో బోధివృక్షే స్యా
త్పక్షిభేదే నిరంగుళే ॥ (64)
ఎప్పలం వసనచ్చేద
ప్రభేదే సలిలే మతం।

కణాయాం ఎప్పలీప్రోక్తా
ధవళ స్సందరోతే ॥ (65)
మహోక్షే చాధ ధవళీ
సౌరభేయ్యా ముదీరితా।
కువలం చోత్పలే ముక్తా
ఫలేన్ బదరీఫలే ॥ (66)

కపిల పు ఇది కలలమహామునికిని అగ్నికిని
కుక్కుకును శ్రీ కంపుయిరుగుడు చెటుకును
రేణుకయను గంధద్రవ్యమునకును కలలగోవున
కును పుండరీకమను దిగజముయొక్క భార్య
కును శ్రీ కలలవర్ణముగల దానికిని పేరు

పలల న ఇది తెలకఎండికిని బురదకును
మాంసమునకును పు రాక్షసునకును పేరు

పటల న ఇది ఇంటికప్పునకును సముద్రమున
కును కురుపుబొబ్బకును నేత్రరోగమునకును
నుదుటిబొటునకును పరివారమునకును పేరు
జగల పు ఇది ఎండిచేత జేయబడిన కల్లునకును
కల్లుమడికిని మంగచెటుకకును శ్రీ మోసగాని
కిని పేరు

ఛగల పు ఇది మేకకును ఈ శ్రీ ఆడుమేకకును
బొదిచెటునకును న నల్ల బటకును పేరు

పిష్టల పు రావిచెటునకును పక్షివిశేషముకును
(బాకు అని కొందరు) ద్రేళ్లు లేని వానికిని న
గుడకును ఉదకమునకును ఈ శ్రీ ఎప్పలి తిగ
కును పేరు

ధవళ శ్రీ ఇది సుందరమైన దానికిని తెల్లని
దానికిని పు ఆబోతునకును ఈ శ్రీ తెల్లని
యావునకును పేరు

కువల న ఇది కలువకును ముత్తైమునకును
రేగుపండునకును పేరు

కుశల శ్చిక్షితే క్షేమ
పర్యాప్త సుకృతేషుచ | కుశలం
ముసలం తుస్యాదయోగ్రే
ముసలీ మతా (67) తాళమూల్యా
మాఖుష్యద్ధీ గృహగోధికయోరపి
నిచుళో వాజ్జలతర
నిచుళస్త నిచోలకే || (68)
నిచుళ కవిభేదే స్యా
ద్వానీరే స్థలవేతసే |
ఎచులో ర్ఘాబుకేతూలే
వాజ్జలే జలవాయసే || (69)
విచుల పృథుల్లేగాధే
మేరు పశ్చిమ భూధరే |

తుముల కలివృక్షే స్యా
త్తుములం రణసంకులే || (70)
బహుళ కృష్ణవక్షేగాన్
వసతే బహుళాగవి |
ఎలాయాం నీలికాయాం చ
బహుళా కృత్తికానుచ || (71)
బహుళం ప్రాజ్య నభసో
ర్మాతులో మదనద్రుమే |
మాతుర్భా తరి ధుత్తారే
ప్రీవాభేదేఽప మాతుల || (72)
కుటిలం వాచ్యవద్భుగ్నే
కుటిలా నరిదంతరే |
జటిలన్తు జటాయుక్తే
జటిలా మాంస కౌషధౌ || (73)

కుశల శ్రీ ఇది సేర్పరికిని న క్షేమమునకును
సమృద్ధికిని పుణ్యమునకును పేరు
ముసల న ఇది రోకలికిని ఈ శ్రీ నేలతాడి
చెటునకును ఎలుకచెవిచెటునకును బల్లికిని పేరు
నిచుళ పు ఇది గన్నేరుచెటునకును గవిసెనకును
(బురకా) నిచుళకవికిని నీటి ప్రబ్బ (లి) చెటున
కును మెటప్రబ్బ చెటుకును పేరు

ఎచుల పు ఇది సన్నపాకుల ప్రక్కె చెటునకును
దూదికిని గన్నేరుచెటునకును నీటికాకికిని పేరు
విచుల శ్రీ ఇది విస్తారమైన దానికిని లోతైన
దానికిని పు మేరు పశ్చిమభాగమందలి విచుల
పర్వతమునకును పేరు

తుముల పు ఇది తాండ్ర చెటునకును న
యుదమందలి గొల్లునకును పేరు
బహుళ పు ఇది కృష్ణపక్షమునకును అగ్నికిని
నలుపువర్ణమునకును శ్రీ గోవునకును ఎలకిలత
కును నీలిచెటునకును నిత్య బహువచనము
నకును కృత్తికానక్షత్రమునకును త్రి విస్తారమైన
దానికిని న ఆకాశమునకును పేరు

మాతుల పు ఇది మంగచెటునకును మేనమామ
కును ఉమ్మెత్తచెటునకును ధాన్య విశేషమునకును
పేరు

కుటిల త్రి ఇది వంకరయైన దానికిని శ్రీ నదీ
విశేషమునకును పేరు

జటిల త్రి ఇది జటలుగల దానికిని శ్రీ జటా
మాంసకిని పేరు

సుతల ప్రతలౌ చేతి
పాతాలభువనద్వయే ।
స్యాత్మామట్టాలికాబంధే
తతాంగుళికరే క్రమాత్ ॥ (74)
ఎత్తళం తై జనద్రవ్యే
ఎత్తళ ఎత్తనంగతే ।
ఎత్తళాతో యఎపుల్యాం
నిస్తలంవర్తు లే చలే ॥ (75)

కుంతల స్వ్యాద్యవే దేశే
కేశ లాంగలయోరపి ।
కంబళో నాగరాజేస్యా
ర్గజప్రావరణే కృమా ॥ (76)
కంబళశ్చిత్తరాంగే
కంబళం సలిలే మతం ।
శంబళం కూల పాధేయ
మత్సరేషు ఎమీరితం ॥ (77)
కందళంతు కపాలే స్యా
దుపరాగే నవాంకురే ।
కలద్వనౌ కందళీతు
మృగవృక్ష విశేషయౌ ॥ (78)
ఎంగళ స్వ్యాన్మూనా రుద్రే
చండాంశో పారిపార్శ్వకే ।
నిధి భేదే క పావగ్నౌ
ఎంగళ కపిలే కన్యవత్ ॥ (79)
కర్ణికాయాం చ వేశ్యాయాం
ఎంగళాకుమదస్త్రయాం ।
జంగలోజలనిర్మూక్త

సుతల పు ఇది సుతలమనెడి యథోలోకమున
కును కోటవాకిటిమీది యింటికిని పేరు ప్రతల
పు ఇది ప్రతలమనెడి యథోలోకమునకును
చాచిన ప్రేళ్ళుగల హస్తమునకును పేరు
ఎత్తళ న ఇది ఇత్తడికిని త్రి పైత్యోద్రేకముగల
వానికిని త్రి నీటిఎప్పులికిని పేరు

నిస్తల త్రి ఇది వట్టువయైన దానికిని చలించు
దానికిని పేరు

కుంతల పు ఇది యవధాన్యమునకును కుంతల
దేశమునకును వెండ్రుకలకును నాగలికిని పేరు
కంబళ పు సర్పవోషమునకును ఎనుగుమీద
పరచెడు చిత్రకంబళికిని కంబళీపురుగునకును
ఉత్తరీయమునకును న ఉదకమునకును పేరు

శంబళ న ఇది ఒడునకును దారిబత్తైమునకును
పరశ్రేయమును సహించకుండుటకును పేరు
కందళ న ఇది పుతెకును సూర్యాదిగ్రహణమున
కును క్రొత్తమొలకకును అవ్యక్తమధురధ్వనికిని
ఈ త్రి జింకలలోని భేదమునకును వృక్షవోషము
నకును పేరు

ఎంగళ పు ఇది ఎంగళమునికిని ఈశ్వరునకును
సూర్యుని పార్శ్వమందలి దేవతావోషమునకును
కుబేరుని నిధివోషమునకును కోతికిని అగ్నికిని
త్రి ఎంగళవరమైన దానికిని త్రి తామరదుడున
కును వేశ్యకును దక్షిణ దిగజముయొక్క భార్య
కును పేరు

జంగల పు ఇది మరుభూమికిని న మాంసమున

దేశేవాంసేచ జంగలం॥(80)

మంగళం శ్రేయస శ్వేత

దూర్వాయామప మంగళా

సర్వార్థ రక్షణో చాప

మంగళం మంగళ కుజే॥(81)

కుండలం వలయే పాశే

కుండలం కర్ణ వేష్టనే

గుడూచ్యాంకాచ (నా) నద్రౌ చ

కుండలీసముదీరితా॥(82)

స్యాన్మండలం ద్వాదశ రాజకేచ

దేశేచ బింబేచ కదంబకేచ

కుష్ఠ ప్రభేదేఽప్యవ నూర్వకే చ

ఘజంగ భేదేషు మండలస్యాత్॥(83)

స్వాదర్గళం తు కల్లోలే

దండే చాంత కవాటయో

నిర్మలం ఎశదే విద్యా

న్నిర్మాల్యాభ్రకయోరప॥(84)

శౌష్ణుల శృష్ణమాం నన్య

ఎణికే ఎశి తాశిని

పాంసుల పుంశ్రలే శంభో

ఖట్వాంగే పాంసులా భువి॥(85)

సంకులం వాచ్యవద్వ్యాప్తేః

విస్పష్టార్థ వచన్యం

ఉజ్జ్వలో దీప్త శృంగార

విశదేషు వికాశని॥(86)

ఎంజులో వేతనా

కును పేరు

మంగళ న ఇది శ్రేయస్సునకును శ్రీ తెల్లగరిక

కును న సర్వధనమును రక్షించుకొనుటకును

పు అంగారక గ్రహమునకును పేరు

కుండల న ఇది చక్రాకారమునకును పాశము

నకును చెవియాభరణమునకును ఈ శ్రీ తిప్ప

తీగకును ఎఱ్ఱకాంచనపు చెటునకును పేరు

మండల న ఇది ద్వాదశరాజమండలమునకును

20 యోజనములు వైశాల్యముగలదేశమునకును

సూర్యాదివింశమునకును సమూహమునకును

కుషరోగవిశేషమునకును పరివేషమునకును పు

సర్పవిశేషమునకును కుక్క కును పేరు

అర్గళ న ఇది పెద తరంగమునకును తలుపు

గడియకును పేరు

నిర్మల శ్రీ ఇది స్వచ్ఛమైన దానికిని పూజచేస

విడిచినపుష్పాదులకును అభ్రకమునకును పేరు

శౌష్ణుల పు ఇది ఎండిన మాంసముల నమ్మువాని

కిని రావణుని పురోవాతునకు పేరు

పాంసుల పు ఇది విటునకును శివునకు శు

యాయుధవోషమునకును శ్రీ భూమి నమె

సంకుల శ్రీ ఇది వ్యాపించిన దాని ని స్పృశము

కాని వాక్యమునకును పేరు

ఉజ్జ్వల శ్రీ ప్రకాశించు దానికిని పు శృంగార

రసమునకును శ్రీ స్వచ్ఛమైనదాని ని వి నంచు

దానికిని పేరు

ఎంజుల యి ఇది ఎంజుచెటునకును లా ఎంజు

పాకలో కుంజర జ్వరే || (93)
 పాచలో సాధన ద్రవ్యే
 ప్యనలా నిలయోరం |
 మాచలోవంది చౌరేస్యా
 ద్రాహీ రక్షణ చామయే || (94)
 పాటల శ్లేతరక్షే స్యా
 దానుప్రీతా చ పాటల |
 పాటలౌ పాటలౌ స్యా
 దస్యా పుష్పేపాటలం || (95)

లోహల శ్చంఖ లాచార్యే
 భవేదవృక్ష వాచిని |
 కోహళో వాద్య భేదేస్యా
 త్కౌహళశ్చమునావం || (96)
 తైతిలో గండకే ప్రోక్త
 సైతిలం కరణాంతరే |
 హేమల స్ఫుర్ధకారేస్యా
 త్చుకలాసేశిలాంతరే || (97)
 శ్యామలో మేచకే శ్వద్దే
 కోమలం మృదులే జలే |

కామల కాముకేరోగే
 మరుదేశ వసంతయో || (98)
 పేశలోరుచిరే దత్తే
 గోకిలోముసలే హలే |
 కోకిల స్వృత్పరభృతి
 కోకిలంబదరీఫలే || (99)
 గారిలో లోహచూర్ణే స్యా

నకు వచ్చెడు జ్వరమునకును పేరు
 పాచల పు సాధనమైన వస్తువునకును అగ్నికిని
 వాయువునకును పేరు
 మాచల పు ఇది స్తుతిపారకునకును దొంగ
 కును మొసలికిని రాక్షసునకును రోగము
 నకును పేరు

పాదల పు ఇది శ్వేతాధిక రక్షవర్ణమునకును
 ఎర్రజిలమ ధాన్యమునకును శ్రీ కలిగొటుచెటున
 కును న దీని పుష్పమునకును పేరు
 లోహల శ్రీ ఇది గొలుసుచేత కటుబడినదానికిని
 స్పృషముగామాటలాడని వానికిని పేరు
 కోహళ పు ఇది వాద్యవిశేషమునకును నాట్య
 శాస్త్రమును చేసిన కోహళమునికిని పేరు
 తైతిల పు ఇది ఖడమృగమునకును న నాలవ
 పంచాగకరణమునకును పేరు
 హేమల పు ఇది కంసాలికిని తొండకును
 బంగారుగీటు పెటు రాతికిని పేరు
 శ్యామల త్రి నల్లని దానికిని పు రావిచెటున
 కును పేరు కోమల త్రి మృదువైనదానికిని న
 జలమునకును పేరు

కామల పు విటునకును కామలారోగములకును
 నిరలభూమికిని వసంత ఋతువునకును పేరు
 ఎశల త్రి సుందరమైనదానికిని సమరునకును పేరు
 గోకిల పు రోకటికిని నాగటికిని పేరు
 కోకిల పు ఇది కోయిలకును న రేగుపండుకును
 పేరు
 గారిల పు ఇది ఉక్కు పొడుమునకును తెల్ల

ద్గారిలో గౌరవ్లపే!
ఘనిల స్వోదరిష్టః
ఫేనిలంబదరీఫలే॥ (100)

మదనన్యఫలే చా
వాచ్యవత్సేనవత్సః!
శీవల్లాభ్యాచశైవాలేయే
శైలేయేఽచ శీవలం॥ (101)

శైవలం పద్మకాష్ఠేవ
శైవలంచ జలాంచలే!
శీతలంపుష్పకాసీసే
శైలజే మలయోద్భవే॥ (102)

భవే దానవర్ణ్యంచ
శీతల శ్శిశిరేఽన్యవత్!
కల్లోలో వార్ష ఉల్లో లే
కల్లోల ఎరి ఎంధిని॥ (103)
పటోల మోషధీవస్త్ర
భిదోర్జ్యోత్స్నాం ఎటోల్యః

కాకోలో విషభేదే స్యా
ద్వోణకాక కులాలయో॥ (104)
తమాల స్తలకేఖద్ధే
తాఎంచే వరుణ ద్రుమే!
సువేల ప్రణతే శాంతే
సువేల ఎర్వతాం తరే॥ (105)
లవేల స్త్రవలాపే స్యా
దవేలా వ్రాగచూర్ణకే!
కపాలంశిరసో స్తు స్యా
ద్బులాదే శ్శుకలే వ్రజే॥ (106)

వాలకును పేరు
ఘనిల పు ఇది కుంకుడు చెటునకును న రేగు
పండునకును ఉమ్మెత్తకాయకును త్రి నురుగు
కలదానికిని పేరు

శీవల న ఇది నాచునకును రాతిపువ్వునకును
పేరు

శైవల న ఇది తామరకాడకును నాచునకును
పేరు

శీతల న ఇది పర్వత ధాతువోషమునకును
రాతిపువ్వునకును చందనమునకును పు
సోమెదపుచెటునకును త్రి చల్లనిదానికినిపేరు

కల్లోల పు సంతోషమునకును గొప్పతరంగము
నకును త్రి శత్రువునకును పేరు

పటోల న ఇది ఓషధి వోషమునకును ఘూరర
దేశపు పటు వస్త్రమునకును ఈ శ్రీ చేతిపొట్ల
చెటుకును పేరు

కాకోల పు ఇది గరళ వోషమునకును బొంత
కాకికిని కుమ్మరివానికిని పేరు

తమాల పు ఇది నుదుటిబొటునకును ఖడమృగమున
కును చీకటి మానికిని ఉలిమిడి చెటునకును పేరు

సువేల త్రి ఇది నమునకును శాంతునకును
పు సుషేలాదికిని పేరు

అవేల పు ఇది మోసపుమాటుకును పోకచెక్కల
గుండకును పేరు

కపాల న ఇది పుణ్ణెకును కుండమొదలగు వాటి
పెంకునకును సమూహమునకును కుఘరోగ

కుష్మరోగవిశేషే చ
 గోపాలోగోప భూపయో ।
 కిట్టాల స్తామ్రకలశే
 కిట్టాలోలోహగూఢకే ॥ (107)
 పాతాళంనాగలోకేస్యా
 త్పాతాళం బడబానలే ।
 ప్రవాళోవల్లకీదండే
 విద్రుమే నవపల్లవే ॥ (108)
 లరాళ కుటిలేనర్జ
 రసేనమదదంతిని ।
 కరాళోదంతూరే తుంగే
 కరాళం చ కురేరకే ॥ (109)
 కరాళో ధూణితైలేఽ
 కరాళో భీషణోన్యవత్ ।
 శ్మూలో జంబుకే దైత్యే
 శ్మూలీండమరే విదు ॥ (110)
 కులాల కుంభకారే స్యా
 త్కుక్కుభే కౌశికే ఽచ ।
 కుద్దాలోయుగపత్రే స్యా
 త్కుద్దాలో భూమిదారకే ॥ (111)
 బిడాలోనేత్రవండే చ
 బిడాలోఽమృగాంతరే ।
 జంబాలం శైవలే పంకే
 కీలాలంరుధిరేజలే ॥ (112)
 వంరాలశ్మూరయుద్దే స్యా
 న్నౌకాయాం చ ఖనిత్రకే ।
 ఆభీలం చైవ కృచ్ఛే స్యా
 దాభీలం చ భయానకే ॥ (113)

భేదమునకును పేరు
 గోపాల పు గొల్లవానికిని రాజునకును పేరు
 కిట్టాల పు ఇది రాగిపాత్రమునకును ఇనుప
 చిట్టమునకును పేరు
 పాతాళ న ఇది పాతాళలోకమునకును బడబాగ్ని
 కిని పేరు
 ప్రవాళ పు ఇది వీణాదండమునకును పగడము
 నకును చిగురుతాకునకును పేరు
 అరాళ త్రి వక్రమైనదానికిని పు ధూపద్రవ్యము
 నకును మదపుటేనుగునకును పేరు
 కరాళ త్రి ఇది మిట్టపండ్ల వానికిని ఉన్నతమైన
 దానికిని న గగైరచెటునకును పేరు పు అందుగ
 బంకవలన దీయబడిన నూనెకును త్రి భయంకర
 మైన దానికిని పేరు
 శ్మూల పు ఇది నక్కకును రాక్షసునకును
 ఈ శ్రీ దేశోపద్రవమునకును పేరు
 కులాల పు ఇది కుమ్మరి వానికిని గంపపులుగు
 నకును గుడ్లగూబకును పేరు
 కుదాల పు ఇది దేవకాంచనపు చెటునకును
 గుదలికిని పేరు
 బిడాల పు ఇది కనుగ్రుడునకును ఎల్లికిని పేరు
 జంబాల న ఇది నాచునకును మురదకును పేరు
 కీలాల న ఇది నెత్తురునకును జలమునకును పేరు
 వంరాల పు ఇది శూరుల యుద్ధమునకును
 ఓడకును తవ్వగోలకును పేరు
 ఆభీల న ఇది కషమునకును భయానక రసము
 నకును పేరు

నాభీలం నాభిగర్భాండే
వంక్షణోత్త మ్మన్త్రయాం |
ఉత్పల్ల కరణే స్త్రీణా
ముత్తాలే చ వికస్యరే || (114)
శయాళు స్వా దజగరే
నిద్రాశీలే కుక్కురే |
శ్రద్ధాళు ర్దో వాదిన్యాంచ
శ్రద్ధావతి తువాచ్యవత్ || (115)
లాంగూలం మేవా నే పుచ్చే
శార్దూలో రాక్షసాంతరే |
వ్యాఘ్రే చ పశుభేదే చ
నత్త మేతూత్తరద్విత || (116)
వాతూలో వాత సంఘాతే
వాతలే మారుతానామ్ |

కుకూలం శంకు సంక్షీర్ణ
శ్వభే చాతుషానలే || (117)
కుకూల స్వాద్దుకూలంతు
క్షామే సూక్ష్మాంశుకే చ |
జంబూలో జంబు విటపే
జంబూల క్రకచ ఛదే || (118)
చత్వాలో హోమ
కుండేస్యా ద(ర్ధే) ర్ధే
చోత్తాల ఉత్కటే | శ్రేష్ఠే చ
వికరాళేస్యా స్వాదుత్తాల స్లవంగమే |
చూడాలా తూపుటాయాం స్వా
చూడావతి తు వాచ్యవత్ |
విశాలాత్ప్యం ద్రవారుణ్యాం

నాభీల న ఇది నాభిలోని కంఠికిని ఉత్తమ
స్త్రీలయొక్క యూరుసంధికిని పేరు
ఉతుల్ల పు స్త్రీల రతి బంధవిశేషమునకును త్రి
అధికమైన దానికిని వికసించిన దానికిని పేరు
శయాళు పు ఇది కొండచిలువకును త్రి నిద్రించు
స్వభావము గల దానికిని కుక్కుకును పేరు
శ్రదాళు స్త్రీ ఇది వేవిశ్యుగల స్త్రీకిని త్రి శ్రదగల
దానికిని పేరు
లాంగూల న ఇది శిశ్నమునకును తోకకును పేరు
శార్దూల పు ఒక రాక్షసునకును పెద పులికిని
శరభమృగమునకును సమానోత్తరపదమైనపుడు
శ్రేషునకును పేరు
వాతూల పు ఇది వాయుసమూహమునకును
త్రి వాతపదారమునకును వాయువును సహించని
దానికిని పేరు
కుకూల న పశువులను కటుత్తై గసగతో నాదీన
గుంటకును పు ఉమకనిప్పునకును పేరు
దుకూల న ఇది పటుబటుకును సన్నపుబటుకును
పేరు
జంబూల పు ఇది నేరేడు చెటునకును మొగలి
చెటునకును పేరు
చత్వాల పు హోమకుండమునకును గర్భము
నకును పేరు
ఉత్తాల త్రి అధికమైన దానికిని శ్రేష్ఠమైన దానికిని
మిగుల విశాలమున్న పొడవున్న గలదానికిని పేరు
చూడాల త్రి ఇది గుండ్రతుంగముస్తకును త్రి
జుటుగల దానికిని పేరు
విశాలా స్త్రీ ఇది పెదపాపర చెటునకును

విశాలోజ్ఞ యినీపురి॥(120)

విశాలో వృక్షభేదేఽప

విశాల పృథులే న్యవత్

మేఖలా ఖడ్గ బంధే స్యా

త్కాంచీ శైలనితంబయో ॥(121)

శృంఖలాపుంస్కృటీవస్త్ర

బంధేఽప నిగళేఽప చ

కుచేలా విద్వపర్జ్వం స్యా

త్కుచేలస్త కువాసం॥ (122)

అచలా నసుధాయాంస్యా

దచలశ్చైల కీలయో

చంచలాతు తటిల్లక్ష్య

శృంచల కాముకేఽనిలే ॥(123)

ఇల్వలా సైరకాభేద

ఇల్వలోదైత్యమత్స్యయో

ఎచ్చిలా శాల్మలీనంధు

భేద సోతకి కాను చ॥ (124)

ఎచ్చిలాశింశుపాయాంచ

ఎచ్చిలో విజలేఽన్యవత్

సప్తలా పాటలొగుంజా

నవమాలిక యోరప॥ (125)

భవేచ్చర్మ కషాయాంచ

మహా భీరు గుండ్రయో

నధ్యలామత్స్య చూర్ణస్యా

త్సిద్ధులశ్చ కిలాసని ॥ (126)

సంధిలాతునురంగాయం

ఉజయినీ పటణమునకును పు వృక్ష విశేషమున
కును త్రి విస్తారమైన దానికిని పేరు

మేఖలా శ్రీ జారకుండుకుతుచేతికిని కత్తిపడికిని
గతిన త్రాటికిని మొలనూలికిని పర్వత మధ్య
భాగమునకును పేరు

శృంఖల శ్రీ ఇది పురుషుల మొలత్రాటికిని
(లేక పటకా) లునునకును పేరు

కుచేలా శ్రీ ఇది పాట చెటునకును పు పాత
గుడకును పేరు

అచలా శ్రీ ఇది భూమికిని పు పర్వతమునకును
అవునుకట్టెడు కొయ్యకును పేరు

చంచలా శ్రీ ఇది మెఱుపునకును లక్ష్మీకిని పు
విటునకును వాయువునకును పేరు

ఇల్వలా శ్రీ (నిత్యబహువచనం) మృగశిరా
నక్షత్రమునకు మీదనుండు 5 చుక్కలకును పు
ఇల్వలుడను రాక్షసునకును (వాతాసోదరుడు)
మత్స్య విశేషమునకును పేరు

ఎచ్చిలా శ్రీ ఇది బూరుగ చెటునకును ఎచ్చిలా
నదికిని అడుపచ్చుకకును ఇరుగుడు చెటున
కును త్రి జిడుగల దానికిని పేరు

సప్తలా శ్రీ ఇది కలిగిగొటు చెటునకును
పూసగురివెందచెట్టునకును విరజాజిచెటునకును
సంబరేణి చెటునకును పేరు

మహిళా శ్రీ ఇది శ్రీకిని ప్రేంఖణపుచెటునకును పేరు

నధ్యలా శ్రీ ఇది రొయ్యపప్పునకును త్రి
శోబెల రోగికిని పేరు

సంధిలా శ్రీ ఇది కన్నమునకును నదికిని

నదీ మందిరయోరప

రసాలామార్జితాయాంస్యా

జ్జిహ్వ దూర్వా విదారిషు || (127) గూర్చి చేసిన భోజన పదారమునకును నాలుక

రసాలం స్వ్త కే చోలే

రసాల శ్చేక్షమాతయో ।

గృహమునకును పేరు

రసాలా శ్రీ ఇది పెఱుగులో ననేక ద్రవ్యములు

కును గరితెకును తెల్లనేలగుమ్ముడు చెటునకును

న అందుగబంకతో జేసిన ధూపద్రవ్యమునకును

బాలింతబోలునకును పు చెఱుకునకును

మామిడి చెటునకును పేరు

విమలా శీతలాయాంస్యా

ద్భువో భేదే చ నిర్మలే || (128)

విమలేచమలా లక్ష్మ్యా

మషలం విశదే భక్తే ।

విమలా శ్రీ ఇది సోమెంద చెట్టునకును నిర్మల

మైన భూవశేషమునకును త్రి నిర్మలమైన దానికిని

పేరు

అమలా శ్రీ ఇది లక్ష్మికిని త్రి స్వచ్ఛమైన దాని

కిని న అభ్రక ధాతువునకును పేరు

శ్రీఫలీ నీలికా ధాత్ర్య

ర్మాలారే శ్రీఫలస్పృత || (129) కును అ పు మారేడు చెటునకును పేరు

పాతిలీవాగురాయాం స్యా

న్నారీమృత్యాత్రభేదయో ।

జాంగలీ శూకశింబ్యాంస్యా

జ్జ్వాంగలశ్చ కపింజలే || (130)

లాంగలీ జలపప్ఫల్యాం

లాంగలంకుసుమాంతరే ।

సీరే ౨ లాంగలం తాళ

గృహదారువిశేషయో || (131)

అంగుళీ కరశాఖాయాం

కర్ణికాయాం గజన్య చ ।

జాంగులీ విషవిద్యాయాం

జాంగులం జాలినీఫలే || (132)

కదళీ వైజయంత్యాం చ

రంభాయాం వారిణాంతరే ।

శ్రీఫలీ శ్రీ ఇది నీలిచెటునకును ఉసిరిగ చెటున

కును అ పు మారేడు చెటునకును పేరు

పాతిలీ శ్రీ ఇది వలకును శ్రీకిని మంటికుండల

లోని భేదమునకును పేరు

జాంగలీ శ్రీ ఇది దూలగొండి చెటునకును పు

కాటుగ ఎటుకును పేరు

లాంగలీ శ్రీ నీటి ఎప్పులికిని న పుష్ప విశేషము

నకును నాగటికిని తాడి చెట్టునకును ఇంటి

దూలములలోని భేదమునకును పేరు

అంగుళీ శ్రీ ఇది ద్రేలికిని గజతుండాగ్రభాగమున

కును పేరు

జాంగులీ శ్రీ ఇది విషమును దింపెడి మంత్ర

విద్యకును న ఖీరకాయకును పేరు

కదళీ శ్రీ ఇది టెక్కెమునకును అరటి చెట్టున

కును జింకలలోని భేదమునకును ఆ శ్రీ బూరుగ

దళాశాల్యలీ వ్రాహ్మీ
డింబికా ను చ కధ్యతే॥ (133)
నకులీ కుక్కుటీ మాంస్యో
ర్ముకుల పాండవే పశా
నాకులీకుక్కుటీ కందే
నాకులీచవ్యరాస్తయో ॥(134)
నైపాళీ నవమాలీ మ
నశ్శిలానువహాను చ।

తాంబూలీ నాగవల్యాంచ
తాంబూలం క్రముక్తేనచ॥ (135)
పాంచాలీ పుత్రికారీత్యో
పాంచాలో జన దేశయో ।

శాల్యలీ తరుభేదే స్యా
ద్వీపభేదేన శాల్యలీ॥ (136)
కేవలీ జ్ఞానభేదే స్యా
త్కేవలం చైక కృత్స్నయో ।
నిర్దేతే కేవలం ప్రోక్తం
కేవల కుహనే క్వచిత్॥ (137)
కాహళీ తు తరుణ్యాం స్యా
త్కాహళం భృశ శుష్కయో ।
వాద్యభాండ విశేష తు
కాహళా కాహళ ఖలే॥ (138)
గంధోలీ వరలా భద్రా
శరీపు కధితా బుధై ।
అంజలిం కుడుపే విద్యా
దంజలి కరసంపుటే॥ (139)

చెటునకును పొన్నగంటి కూరకును దుండిగపు
చెటునకును పేరు
నకులీ శ్రీ ఇది కోడిపెటకును జటామాంసకిని
అ పు నకులునకు ముంగినకును పేరు
నాకులీ శ్రీ ఓషధి విశేషమునకును చవ్యమను
గంధద్రవ్యమునకును దుంపరాస్త్రమునకును పేరు
నైపాళ శ్రీ ఇది విరజాజి చెటునకును నేపాళ
దేశపు మణిశిలకును నల్లిపువ్వుల వావిలి చెటున
కును పేరు

తాంబూలీ శ్రీ ఇది ఆకు తీగకును న పోకచెక్క
కును పేరు

పాంచాలీ శ్రీ ఇది వస్త్రాదులచేత జేయబడిన
బొమ్మకును పాంచాలీరీతికిని అ పు పాంచాల
దేశపు మనుష్యునకును ఆ దేశమునకును పేరు

శాల్యలీ శ్రీ ఇది బూరుగ చెట్టునకును శాల్యలి
ద్వీపమునకును పేరు

కేవలీ శ్రీ ఇది జ్ఞానవిశేషమునకును న ఒక్కటి
యనుటకును అంతయుననుటకును త్రి నిర్ణ
యింపబడిన దానికిని పు కుత్సితునకును పేరు

కాహళ శ్రీ ఇది యావన శ్రీకినిన అతిశయము
నకును త్రి ఎండినదానినని శ్రీ వాయించు
కుండకును త్రి దుర్మారునకును పేరు

గంధోలీ శ్రీ ఇది కందిరీగకును భద్రమునకును
ఉమ్మెత్త చెటునకును పేరు

అంజలి శ్రీ ఇది మానెడు ప్రభాణమునకును
దోనలికిని పేరు

★ అథలాంత శ్చతుర్వర్ణః ★

మదకల స్వాన్మత్రేభే
మదేనావ్యక్త వాచి చ
భవేత్కలకల స్వర్ణ
రసే కోలాహలేఽచ॥ (140)

స్మృతో విచికిలో మల్లీ
ప్రభేదే దమనేఽచ॥
బృహన్నలో గుడాకేశే
మహాపోటగళేఽచ॥ (141)

పరిమళో విమర్దే చ
స్వాన్మనోహరగంధవత్
రతోఽమర్దవికన
ద్వేహరాగాది సౌరభే॥ (142)

యవఫలస్మృతో వేణా
మాంసీకుటజయోరపి
ముక్తాఫలం తు కర్పూరే
మౌక్తకేలవలీఫలే॥ (143)

నదాఫల స్క్రంధులే
నారకేశేఘ్నదుంబరే
విదు కర్మఫలంకర్మ
రంగ కర్మవిపాకయో॥ (144)

మృత్యుఫలో మాహాకాలే
కదళ్యాం మృత్యుఫల్యం
భవేద్వాయుఫలం శక్ర
కార్ముకే కరకేఽచ॥ (145)

హాలాహలో విషే జ్యేష్ఠ్యాం
హయాలాలావ్యాయోగే
కుతూహలం కౌతుకే స్వా

మదకల పు ఇదిమదపుటేనుగునకును మదము
చేత వ్యక్తముగాని మాటకును పేరు

కలకల పు ఇది యక్షధూపమునకును కోలా
హల ధ్వనికిని పేరు

విచికిల పు ఇది మల్లి చెట్లలోని భేదమునకును
దమనమునకును పేరు

బృహన్నల పు అరునునకును పెదకిక్కిసగడ్డికిని
పేరు

పరిమళ పు పరిమళద్రవ్య సమ్మేళనమునకును
సువాసనకును రతిసమ్మరమువలన పుటిన
చందనాదుల పరిమళమునకును పేరు

యవఫల పు ఇది వెదురునకును జటామాంసి
కిని కొడికచెటునకును పేరు

ముక్తాఫల న ఇది కప్పురమునకును ముతైము
నకును వెన్నెలతీగయొక్క పండునకును పేరు

నదాఫల పు ఇది కుక్కమేడిచెట్టునకును కొబ్బరి
చెటునకును మేడి చెటునకును పేరు

కర్మఫల న ఇది కర్మరంగ ఫలమునకును
కర్మఫలమునకును పేరు

మృత్యుఫల పు ఇది ముషణిచెటునకును ఈ శ్రీ
అరటి చెటునకును పేరు

వాయుఫల న ఇది ఇంద్రధనస్సనకును వడగలి
కిని పేరు

హాలాహల పు ఇది విషమునకును బల్లికిని
నల్లికెళ్ళపామునకును పేరు

కుతూహల న ఇది ఉత్సాహమునకును త్రి

(తృశస్తే చ కుతూహలం (146) శ్రేషమైన దానికిని పేరు

దళామళం దమనకే

తదామరువకేఽచ

మహాబలం సీనకేఽ

బలాఢ్యేఽ నమీరణే॥ (147)

భవేదతి బలాయాం చ

ఖతమాలో బలావాకే

ధూమేఽ

కందరాళ స్వాత్పర్కటీ

గర్ద భాండయో॥ (148)

మహాకాశ్మ్రణయణే

కింపాకే ప్రమధాంతరే

మహానీలో భృంగరాజే

మణి నాగవిశేషయో॥ (149)

భవేద్బహుఫలాభిఖ్యా

మల(వ్రా)యా నీమృతయో ।

జలాంచలం స్మృతం వారి

నిరమేశైవలేఽచ॥ (150)

గండశైలో లలాటే స్వా

చ్యుతస్త్వాలోపలే గిరే ।

ఉలూఖలం గుగ్గులు ద్రో

ఖండస్వర్దేఽవ్యలూఖలం॥ (151)

చక్రవాళోఽ ద్రిభేదేస్యా

చ్చక్రవాళం తు మండలే

స్మృత పోటగళ కాశే

నళే పోట గళోర్భుషే॥ (152)

హస్తమల్లోఽభ్రమాతంగే

దళామల న ఇది దమనమునకును మరువము
నకును పేరు

మహాబల న ఇది సీసమునకును త్రి బలవంతున
కును పు వాయువునకును శ్రీ అతిబలయను
చెటునకును పేరు

ఖతమాల పు ఇది మేఘమునకును పొగకును
పేరు

కందరాళ పు ఇది జువ్విచెటునకును కలజువ్వి
చెటునకును పేరు

మహాకాళ పు ఇది శివునకును ముషణి చెటు
కును ప్రమథ గణములోనొకనికిని పేరు

మహానీల పు ఇది గుంటగలగరచెటునకును
నీలమణికిని మహానీలమును దేవయోని సర్పము
నకును పేరు

బహుఫల పు ఇది బ్రహ్మమేడిచెటునకును
కడిమిచెటునకును పేరు

జలాంచల న ఇది నీరుపోయెడి తూమునకును
నాచునకును పేరు

గండశైల పు ఇది నుదుటికిని పర్వతమునుంచి
జారిన పెదతాతికిని పేరు

ఉలూఖల న ఇది గుగిలపు చెటునకును తోటి
కిని పేరు

చక్రవాళ పు లోకాలోక పర్వతమునకును న
వర్తులాకారమునకును పేరు

పోటగళ పు ఇది రెల్లునకును కిక్కిస గడికిని
చేపకును పేరు

హస్తమల్ల పు ఇది ఐరావతమునకును విఘ్నేశ్వ

వాన్మ మల్లో వినాయకే
భస్మతూలో గ్రామకూటే ।
పాంశువర్షో వామే ౨ చ ॥ (153)
వాతకేళి కలాలాపే
షడ్గానాం దంతలేఖనే ।
కమండలు స్సౌత్కరకే
పర్కటీ పాదపే ౨ చ ॥ (154)
అక్షమాలాక్ష నూత్రేన్యా
దరుంధత్యా ముస స్మృతా ।
మణిమాలా స్మృతా వారే
స్త్రీణాందంతక్షతాంతరే ॥ (155)
ధ్వనిలాలా న్మృతా వేణా
కాహళా వీణయోరపే ।
రజస్వలాచుష్పవత్త్యాం
సైరిభేతు రజస్వల ॥ (156)
ఎకాష్టేలా ముస ప్రాహు
శ్చివమల్వోషధీభిదో ।
అతిబలా బలాభేదే
ప్రబలే తిబిలో మత ॥ (157)
భద్రకాళీ తు గంధోఽఞ్చ
ముమాయా మోషధీభిది ।
హరితాళీనభోరేఖా
దూర్వాఖడ్గలతాసు చ ॥ (158)
అంకపాళీస్మృతా కోట్యాం
ధాత్రికా పరిరంభయో ।
గంధఫలీ ప్రయంగోస్యా
తోర్కరకే చంపకస్య చ ॥ (159)

రునకును పేరు
భస్మతూల పు ఇది గ్రామసమూహమునకును
తుంపుబులవరమునకును మంచునకును పేరు
వాతకేళి పు ఇది తుమ్మెదకును విటులయొక్క
దంతక్షతమునకును పేరు
కమండలు పు ఇది సన్యాసులయుదకపాత్రము
నకును జువ్విచెటునకును పేరు
అక్షమాలా స్త్రీ ఇది రుద్రాక్షమాలికకును
అరుంధతికిని పేరు
మణిమాలా స్త్రీ రత్నమాలికకును స్త్రీల దంత
క్షతాభేదమునకును పేరు
ధ్వనిలాలా స్త్రీ ఇది పెదురునకును బూరాకును
వీణకును పేరు
రజస్వలా స్త్రీ ఇది రజస్వలా స్త్రీకిని పు దున్న
పోతునకును పేరు
ఏకాష్టేలా స్త్రీ ఇది ఒక పుష్పపు చెట్టునకును
పాటచెటునకును పేరు
అతిబలా స్త్రీ ఇది చిటాముదపు చెట్లలోని
భేదమునకును త్రి బలవంతునకును పేరు
భద్రకాళీ స్త్రీ ఇది కందిరీగకును పార్వతికిని
ఓషధి విశేషమునకును పేరు
హరితాళీ స్త్రీ ఇది ఆకాశపురేఖకును గరకెగడికిని
పెద కత్తికిని పేరు
అంకపాళీ స్త్రీ ఇది పేదికయును శాకవిశేషమున
కును పెంపుడు తల్లికిని అలింగమునకును పేరు
గంధఫలీ స్త్రీ ఇది ప్రేంకణపు చెటునకును
సంపంగి మొగకును పేరు

★ అథలాంత పంచవర్గ ★

అనుతీబల ఇత్యాఖ్యా
కన్యాపాలక యజ్ఞస్థో !

స్యాత్పాండు కంబలశ్చేత
కంబలే చ శిలాంతరే || (160)

ఎకకుండల ఇత్యేష
సానందిని ధనాధిపే!
భవే దుర్లండ పాలన్తు
సర్ప మత్స్య ప్రభేదయో || (161) ఎశేషమునకును పేరు
కృపేట పాలమిచ్చంతి
కేనిపాతనముద్రయో !

భవేత్పురత తాళీ తు
దూతికాయాం శిరస్సృజి || (162) ధరించు పుష్పమాలకును పేరు

★ అథవాంత ఎకవర ★

వంప్రచే తనజానీయా
దివార్దే చ తదవ్యయం!
స్వంజ్ఞాలా వాత్మ ధనయో
రాత్మీయే చ వ్రచత్వే || (1)

★ అథవాంతో ద్వివర ★

భవన్సం సార సంప్రాప్త
శ్రేయ శృంకరజన్మను!
దవోదావ ఇవఖ్యాతో
వనాగ్నివన యోరప || (2)
ద్రవ ప్రద్ర వరనయో
ర్గతౌ నర్మణివిద్రవే!

ధవ ఎత్యనరే ధూర్తే

అనుతీబల పు ఇది శూద్రజాతివిశేషమందుపుటిన
కన్యాపాలుడనువానికిని యజ్ఞముజేసిన వానికిని
పేరు

పాండుకంబల పు ఇది తెల్లని కంబళికిని శిలా
విశేషమునకును పేరు

ఏకకుండల పు ఇది బలరామునకును కుబేరు
నకును పేరు

ఉదండపాల పు ఇది సర్పవిశేషమునకును మత్స్య
ఎశేషమునకును పేరు

కృపటపాల పు ఇది ఓడతెడునకును సముద్రము
నకును పేరు

సురతతాళ శ్రీ ఇది తార్పడకత్తెకును శిరమున
ధరించు పుష్పమాలకును పేరు

వ పు ఇది వరుణదేవునకును అవ్య ఇదారము
నకును పేరు

స్వ ఇది జ్ఞాతికిని ఆత్మకును (తాను) ధనము
నకును త్రి తనసంబంధమైన దానికిని పేరు

భవ పు ఇది సంసారమునకును పొందుటకును
శుభమునకును శివునకును పుటువునకును పేరు

దవ దావ పు ఈరెండును అరణ్యమందుబుటెడు
దవానలమునకును వనమునకును పేరు

ద్రవ పు ఇది పరుగెత్తుటకును నీరుగా నుండు
పదారమునకును గమనమునకును శ్రీపురుషుల

విహారక్రీడకును పరిహాసమునకును పేరు

దవ పు ఇది పెనిమిటికిని మనుష్యునకును

వృక్షభేద్యం కీర్తిత ॥ (3)

జవోవేగిని వేగేస్యా

దోఢ్రపుష్పే జవామలా

లవో లేశే విలాసే చ

చేదనే రామనందనే ॥ (4)

ప్లవ కారండవే భేకే

కులకే బేలకే కపా

శబ్దేష్టత గతౌ ప్లక్షే

చండాల జలకాకయో ॥ (5)

ప్లవం గంధర్వణే ప్రోక్తం

కైపర్దీ ముస్తకే ౨౦ చ

హవో యజ్ఞేతథా హ్వనే

నిదేశ్యౌ హవో మత ॥ (6)

శవో మృతే శవం నీరే

సవ స్పంధానయజ్ఞయో

క్షప క్షుతే రాజికాయాం

నవంనవ్యే ప్రవే లిరు ॥ (7)

ధృ కీలే శివేశంకౌవ

సౌయోగే వలే మునౌ

ధ్రువామూర్వాశాల పర్ణ్యో

ర్గీతి స్పృగ్ధయోరప ॥ (8)

ధ్రవంతు నిశ్చితే తర్కే

నిశ్చలే శాశ్వతే ౨౦౪౪౪౪

విటునకును నందివృక్షమునకును పేరు

జివ త్రి ఇది పేగముగలదానికిని పు పేగము

నకును త్రి దాసాని చెట్టునకును పేరు

లవ పు ఇది స్వల్పపరిమాణమునకును విలాస

మునకును తుంపుటుకును రామునిపుత్రునకును

పేరు

ప్లవ పు ఇది నీటికోడికిని కప్పుకును పుష్ప

వృక్ష విశేషముకును తెప్పకును కోతికిని ధ్వని

కిని దాటుటకును జువ్విచెటుకును మాదిగవాని

కిని నీటికాకికిని న వాసన గడికిని తుంగముస్త

లలోని భేదమునకును పేరు

హవ పు ఇది యజ్ఞమునకును ఎలచుటుకును

అజ్ఞకును పేరు

శవ పు ఇది పీనుగునకును నీటికిని పేరు

సవ పు ఇది కూర్చుటుకును యజ్ఞమునకును

పేరు

క్షవ పు ఇది తుమ్మునకును నల్లావాలకును

పేరు

నవ త్రి ఇది నూతనమైన దానికిని న స్తుతికిని

పేరు

ధ్రువ పు ఇది మేకునకును శివునకును మొరడు

నకును అషవస్తువులలో నొకనికిని ధ్రువనామ

యోగమునకును మఱ్ఱిచెటునకును ధ్రువముని

కిని త్రి చాగెటునకును ముయ్యాకుపొన్నచెటు

నకును ధ్రువాగానమునకును వటుపత్రాకార

మగు యజ్ఞపాత్రవిశేషమునకును త్రి నిశ్చయింప

బడినదానికిని ఊహింపబడినదానికిని చలించని

స్రువాఖ్యా సల్లకీమూర్వా
స్రుగ్ధోదేషు చ విశ్రుత ॥ (9)
శివం మోక్షే సుఖేభద్రే
సలిలే చ శివోహరే ।
వేదే యోగాంతరే కీలే
వాలుకే గుగ్గులావప ॥ (10)
పుండరీక ద్రుమే చాధ
శివా రూటమలౌషధౌ ।
అభయామలకీగౌరీ
క్రోష్టి సక్తఫలాసు చ ॥ (11)
దివంస్వర్గే ఽంత రిక్షే చ

శ్రీవంష్ండే ఽప్యపౌరుషే ।

జీవో వృక్షప్రభేదే స్యా
జ్జీవ ప్రాణినిగీష్టుతౌ ॥ (12)
జీవ ప్రాణే ప్రాణధృతౌ
జీవాత్మ న్యప కీర్తిత ।
జీవాజీవంతికా భూమీ
మౌర్వీశంజిత వృత్తిషు ॥ (13)
వచాయా మప జీవా స్యా
జ్జీవం స్యాజ్జీవితే ఽప చ ।
భావ స్వభావే భిప్రాయే
చేష్టానస్తా త్మజన్మను ॥ (14)
క్రియాలీలా వదార్దేషు
బుధ జంతు విభూతిషు ।

దానికిని సరమైన దానికిని పేరు
స్రువ పు ఇది అందుగు చెట్టుకును చాగచెటున
కును హోమపాత్ర విశేషమునకును పేరు
శివ న ఇది మోక్షమునకును సుఖమునకును
మంగళమునకును జలమునకును పు శివున
కును వేదమునకును శివనామయోగమున
కును మేకునకును ఇనుమునకును గుగిలపు
చెటునకును పుండరీక మను వృక్షమునకును
శ్రీ ఓషధి విశేషమునకును కరక చెట్టునకును
ఉశిరిగచెటునకును పార్వతికిని ఆడునక్కకును
జమ్మి చెటునకును పేరు
దివ న ఇది స్వరమునకును ఆకాసమునకును
పేరు

శ్రీవ పు ఇది నపుంసకునకును పౌరుషహీనున
కును పేరు

జీవ పు ఇది వేగిమ్రానికిని ప్రాణముగల
దానికిని బృహస్పతికిని ప్రాణమునకును ప్రాణ
ములను ధరించుటకును జీవాత్మకును శ్రీ పాల
కూరకును భూమికిని వింటినారికిని భూషణ
ధ్వనికిని జీవనారవ్యాపారమునకును వసకును
న బ్రతుకుటకును పేరు

భావ పు ఇది స్వభావమునకును అభిప్రాయము
నకును చేషకును ఉండుటకును ఆత్మకును
పుటుగకును క్రియకును విలాసమునకును
శబారమునకును విద్వాంసునకును జంతువున
కును సంపదకును పేరు

దేవ స్సురే ఘనే రాజ్ఞి
దేవ మాఖ్యాతిమింద్రియే॥(15)
దేవీ భట్టారికాయాం చ
తేజనీ స్ఫుక్తయోరపి
సత్వంగుణే శాచాదా
బలేద్రవ్య స్వభావయో ॥(16)
ఆత్మత్వే వ్యవసాయే చ
చిత్తే ప్రాణోఽమ జంతుషు ।

సాంత్యం సామనిదాక్షిణ్యే

కణ్వం పాపే మునౌ విదు ॥(17)

కిణ్వం పాపే సురాబీజే

బిల్వంతు శ్రీఫలేశలే ।

తత్త్వం వాద్యప్రభేదే స్యా
త్స్వరూపే పరమాత్మని॥(18)

ప్రాస్వఖర్వావిమోశబ్దా
వల్పార్దే వామనార్దకే ।

విశ్వంసమస్తే జగతి
విశ్వే దేవైశ్చాగరే॥(19)

విశ్వాచాతి విషాయాం స్యా
దశ్వ పుంభేద వాజినో ।

పార్శ్వ కక్షాధరే చక్రో
సాంతే పర్యుగణే శ్చ చ॥(20)

దేవ పు ఇది దేవతలకును మేఘమునకును
రాజునకును న ఇంద్రియమునకును ఈ శ్రీ
రాణికిని చాగచెటునకును స్ఫుక్తయను గంధ
ద్రవ్యమునకును పేరు
సత్వ న ఇది సత్వగుణమునకును ఎశాచాదుల
కును బలమునకును పృథివ్యాది ద్రవ్యముల
కును స్వభావమునకును తానగుటకును ప్రయ
త్నమునకును మనస్సునకును ప్రాణములకును
జంతు వులకును పేరు

సాంత్య న ప్రయవాక్యములు పలుకుటకును
పరోపకారాసక్తికిని పేరు

కణ్వ న ఇది పాపమునకును పు కణ్వమునికిని
పేరు

కిణ్వ న ఇది పాపమునకును కల్లుతీయు ద్రవ్య
మునకును పేరు

బిల్వ న ఇది మారేడుకాయకును ఎదుముంటికిని
పేరు

తత్త్వ న ఇది వాద్యవిశేషమునకును అకారమున
కును పరమాత్మకును పేరు

ప్రాస్వ ఖర్వ పు ఇవి స్వల్పమైన దానికిని కుఱుచ
యైన దానికిని పేళ్ళు

విశ్వ ఇది సమస్తమునకును జగమునకును పు
విశ్వేదేవులను గణదేవతలకును శాంతికిని శ్రీ
అతివసకును పేరు

అశ్వ పు ఇది అశ్వజాతి పురుషునకును గుఱ్ఱము
నకును పేరు

పార్శ్వ ఇది చంకలక్రింది భాగమునకును న
చక్రముయొక్క ప్రాంతభాగమునకును వెన్నెము

ప్రాధ్వం సుప్రణతేచాలి
దూరవర్తని బంధనే!
పక్వంపరిణతేఽస్యా
ద్వినాశాభిముఖేఽచ॥(21)
ద్వంద్వం రహస్యే కలహే
ద్వంద్వం మిధునయుగ్మయో ।

ఉద్వం స్యాదు (త్రితే) ప్రితేతుంగే
చో పరిష్టాదవస్థుతం॥(22)
ద్యువద్వోస్పర్శ లోకోఽపి
గగనేఽచక్షతే!
అవిష్టైలే రవోమేషే
భవేన్మూకకంబళే॥(23)
బురుతుమల్యామలప్రాక్తా
శి(బి)వి ర్భూర్జే నృపాంతరే!

కవి కావ్యకరే సూరౌ
కవి ర్వాస్మీకి శుక్రయో ॥ (24)
కవీ ఖలీనే కధితౌ
ఛవిశ్కోభారుచోర్మతా!
గ్రీవా తు కంధరాయాంస్యా
త్తచ్చిరాయామవస్థుతా॥(25)
లట్యాకరంజ భేదే స్యా
త్సలే వాద్యే ఖాంతరే!

నీవీరిపణో గ్రంథౌ
స్త్రీణాంజఘనవాసస ॥(26)

కల గుంపునకును పేరు

ప్రాధ్వ త్రి ఇది అనుకూలమైన దానికిని న
మిక్కిలిదూరమారమునకును కట్టుటకును పేరు
పక్వ త్రి ఇది పండిన దానికిని నశించుటకు
నదమైన దానికిని పేరు
ద్వంద్వ న ఇది రహస్యమునకును ద్వంద్వ
యుదమునకును స్త్రీపురుషులజోటికిని జోటికిని
పేరు

ఉద్వ త్రి ఇది పుటిన దానికిని ఉన్నతమైన దాని
కిని మీదైన దానికిని పేరు

ద్యు న ఇది స్వరమునకును ద్యా స్త్రీ అంత
రిక్షముకును పేరు

అవి పు ఇది పర్వతమునకును సూర్యునకును
మేకకును కంబళులోని భేదమునకును స్త్రీ
రజస్వలా స్త్రీకిని పేరు

శి(బి)వి పు భుజపత్రి చెట్టునకును శిబి
చక్రవర్తికిని పేరు

కవి పు ఇది కావ్యమును రచించిన వానికిని
పండితునకును వాల్మీకిమునికిని శుక్రాచార్యున
కును స్త్రీ కళ్యమునకును పేరు

ఛవి స్త్రీ ఇది శోభకును కాంతికిని పేరు

గ్రీవా స్త్రీ ఇది కంఠమునకును మెడనరమున
కును పేరు

లట్యా స్త్రీ ఇది క్రానుగుచెట్లలోని భేదమునకును
బొంగరమునకును వాద్యవిశేషమునకును ఊహ
ఎచ్చుకకును పేరు

నీవీ స్త్రీ ఇది మూలధనమునకును (పెట్టుబడి
సొమ్ము) స్త్రీలకటియందలి పోకముడికిని పేరు

పుట్టి భూమౌ పృథ్వి వాంగు
పత్రికా క్షుణ్ణజీరయో ।
లఘ్విప్రాస్వవివక్షాయాం
అభేదే న్యందనన్యచ॥(27)

★ అథవాంత శ్రీవర ★

అభవో జలమూలే స్యా
జ్జన్మ భూమౌ ఎరాక్రమే ।
ఆద్యో లబ్ధయే స్థానే
విభవో నివృతౌ ధనే॥ (28)

అనవన్తు ఫలే చున్తు
వృక్షాణాం గర్భమోచనే ।
తోకోత్పాదేచ

నచివ నృసాయేమంత్రణీన్మిత్ర ॥
కితవో ధూర్త వన్మత్తే
వంచకో కనకావ్పాయే ।
త్రిదివ స్త్రుదశావాసే
త్రిదివా సరిదంతరే॥(30)

వల్లవ న్సూప్కారే స్యా
ద్భీమసేనే చ గోదువా ।
ఎల్లవ స్స్వత్క్రిసలయే
ఎట ఎ ఎస్తరే బలే॥(30)
శృంగార్యేలక్తరాగే చ
ఎద్రవన్తు ఎలాయనే ।
యుద్దేచ

అంగవ శ్రేష్ఠ
పుష్కలే భేషజాంతరే॥(32)

పుట్టి శ్రీ ఇది భూమికిని విస్తారమైన దానికిని
ఇంగువచెటునకును నల్లజీలకఱ్ఱకును పేరు
లఘ్వి శ్రీ ఇది ప్రాస్వ పరిమాణముగల దానికిని
రథ విశేషమునకును పేరు

ప్రభవ పు నీరుపుటినచోటునకును జన్మసాన
మునకును పరాక్రమమునకును ప్రథమ జ్ఞాన
సానముకును పేరు

విభవ పు ఇది వివాహాద్యుత్పవమునకును ధన
మునకును పేరు

త్రసవ పు ఇది ఫలమునకును పువ్వునకును
విడగనుటకును శ్రీపుంరూపసంతాన జననమున
కును పేరు

సచివ పు ఇది సహాయునకును మంత్రికిని పేరు
కితవ పు ఇది ధూర్తశబ్దమువలెను మదించిన
వానికిని మోసగానికిని ఉమ్మెత్త చెటునకును
పేరు

త్రిదివ పు ఇది స్వరమునకును శ్రీ త్రిదివానది
కిని పేరు

వల్లవ పు ఇది వంటలవానికిని భీమునకును
గొల్లవానికిని పేరు

పల్లవ ఇది చిగురునకును కొమ్మకును విస్తార
మునకును బలమునకును శృంగారమునకును
లాక్షారాగమునకును పేరు

విద్రవ పు ఇది పఱుగెత్తుటకును యుదమున
కును పేరు

పుంగవ పు ఇది సజాతీయ సమూహ శ్రేష్ఠ
నకును ఎదునకును ఓషధివిశేషమునకును పేరు

ఉద్ధవో మాతులే విష్ణో
రుత్సవే క్రతుపావకే |
ఉత్సవో మహ ఉత్సేక
ఇచ్చాప్రసరకోపయో || (33)
కేశవో వాసుదేవే స్యా
త్పున్నాగే కేశవత్యం |
కైతవం తు చలే ద్యూతే
ఫేరవో జంబు క్షే స్రపే || (34)
రారవో నరకే ఘోరే

కైరవ కితవే రిపౌ |
కైరవం కుముదే చోక్తం
చంద్రికాయాంతు కైరవీ || (35)
భైరవం భీషణోభర్త
భైరవ సృముదావృత |
సైంధవో మాణి(మంధే)బంధే స్యా
త్సింధు దేశోద్భవాశ్వయో || (36)

బాడ(బం)వం కరణే స్త్రీణా
మార్వేవిక్రీణ బాడవ |
బాడవం బడబాంఘే
బాడవో రాగనాగయో || (37)
బడవాశ్వా కుంభదాస్యో
స్త్రీ విశేషే ద్విజన్మయాం |

ఆశ్రవస్యాత్రుతిజ్ఞానే
క్లేశే చ వచనస్తతే || (38)

ఉద్ధవ పు ఇది కృష్ణునిమేనమామకును వివాహో
ద్యుత్సవమునకును యజ్ఞమందలియగ్నికినిపేరు
ఉత్తవ పు వివాహోదులకును గర్వమునకును
అశించుటకును కోపమునకును పేరు
కేశవ పు ఇది విష్ణువునకును పొన్నచెటునకును
త్రి మంచికేశములు గల వానికిని పేరు
కైతవ న ఇది మిషకును జూడమునకును పేరు
ఘరవ పు ఇది నక్కకును రాక్షసునకును పేరు
రారవ పు నరకపోషమునకును త్రి భయంకర
మైన దానికిని పేరు

కైరవ పు ఇది జూదరికిని శత్రునకును న
తెల్లకలువకును ఈ స్త్రీ వెన్నెలకును పేరు

భైరవ త్రి భయంకరమైనదానికిని పు ఈశ్వరున
కును పేరు

సైంధవ ఇది సైంధవ లవణమునకును పు
సింధుదేశమందుబుడిన దానికిని గుఱ్ఱముకును
పేరు

బాడ(బం)వ న ఇది స్త్రీల రతి బంధ విశేషమున
కును పు బడబాగ్నికిని బ్రాహ్మణునకును న
అశ్వసంఘమునకును పు రాగవిశేషమునకును
పాతాళమునకును పేరు

బడవా స్త్రీ అడుగుఱ్ఱమునకును నీకృష్ణమోసెడు
దానికిని స్త్రీ విశేషమునకును బ్రాహ్మణ స్త్రీకిని
పేరు

ఆశ్రవ పు ఇది అంగీకారమునకును కష్టము
నకును త్రి లెస్సగావాక్యమును నానికిని
పేరు

శాత్రవం భావ సంవాత్స
శృతూణాం శాత్రవో ద్విషా
మాధవస్తు వసంతే స్వా
ద్వైశాఖే గరుడ ధ్వజే || (39)
మాధవీ మదిరాయాం చ
కుట్టస్యా మతిముక్తకే ।

మధున శృర్కరాయాం చ
గాలవో ముని లోధ్రయో || (40)

ఆర్తవం తప్తుతునంభూతే
ప్రరజ పుష్పయోరపా
భార్గవ పర్శురామే చ
గజే శుక్రే సుధన్వని || (41)
భార్గవీ హైమవత్యాం చ
కమలా నతదూర్యయో ।
ఆవావ స్సంగరే యోగే

రాఘవో రఘువంశజే || (42)
మహామీన ప్రభేదే చ
జలధే రాఘవ స్మృత ।
తాండవం కధితం నాట్యే
తృణభేదే య తాండవ || (43)
నిహ్నవం నికృతా విద్యా
దవిశ్వాసా నలాపయో ।
సంభవ కధితో హేతా
పుత్రుత్వా మేళితే య చ || (44)
ఆధారా నతిరి క్తత్వ
ఆధేయస్య చ సంభవ ।

శాత్రవ న ఇది శత్రుత్వమునకును శత్రు సంఘ
మునకును పు శత్రువునకును పేరు
మాధవ పు ఇది వసంతునకును వైశాఖమాసము
నకును విష్ణువునకును ఈ శ్రీ కల్లునకును
తార్కుడు కత్తెకును పూలగురివెందలతగును కల్లు
బెల్లమునకును పేరు

గాలవ పు ఇది గాలపుడనుమునికిని లొద్దుగ
చెటునకును పేరు

ఆర్తవ త్రి ఋతువునందు ఋతీన దానికిని న
ముటురక్తమునకును పుష్పనకును పేరు
భార్గవ పు ఇది పరశురామునకును ఎనుగున
కును శుక్రాచార్యునకును మంచి విలుకానికిని
ఈ శ్రీ పార్వతికిని లక్ష్మికిని నల్లగరెకకును పేరు

ఆహవ పు ఇది యుద్ధమునకును యజ్ఞము
నకును పేరు

రాఘవ పు ఇది రఘువంశపురాజులకును
సముద్రమందలి గొప్ప చేపకును పేరు

తాండవ ఇది పురుషనాట్యమునకును పు కసపు
లోని భేదమునకును పేరు

నిహ్నవ పు ఇది తిరస్కారమునకును కపటము
నకును మోసపు మాటకును పేరు

సంభవ పు ఇది కారణమునకును పుటుగకును
కాంతికిని ఆధేయమాధారము నతిక్రమించకుండు
టకును పేరు

బాంధవో బంధు సువృద్ధో

పంచత్వం నిధనే స్ఫుటం॥(45)

పంచానామః భావేఽథ

[ప్రభావశ్చక్తి తేజసో ।

అభావ స్సౌద్రసత్తాయా

మభావో నిధనేఽపచ॥ (46)

విభావ స్సౌత్పరిచితౌ

కామస్యోద్దీపనేఽపచ॥

నిష్ప్రావ శ్శూర్పవనే

రాజమాషే కడంగ రే॥(47)

పవనే శింభికాయాం చ

నిష్ప్రావో నిర్వకల్పకే

సుగ్రీవ శ్శోభనగ్రీవే

సుగ్రీవో వానరాధిపే॥ (48)

రాజీవాఖ్యా మృగే మత్స్యే

పద్మే రాజోపజీవిని॥

గాండివం గాండివం జిహ్వే

కోదండే కారుకేఽపచ॥(49)

లక్ష్మీ(బం)వం వశిరే విద్యా

దమత్తేఽక్షీవ మన్యవత్

పార్థివో నృపతౌ భూమి

వికారో పార్థివోఽన్యవత్॥(50)

పార్థివీ స్వాత్ క్షమాయాం చ

దీదివి ర్దిషణాఽన్నయౌ ॥

బాంధవ పు ఇది జ్ఞాతికిని స్నేహాతునకును పేరు

పంచత్వ న ఇది మరణమునకును అయిదగు టకును పేరు

ప్రభావ పు ఇది సామర్థ్యమునకును ప్రతాపము నకును పేరు

అభావ పు ఇది లేకపోవుటకును మరణమున కును పేరు

విభావ పు ఇది పరిచయమునకును కామోదీపక మగు ఆలంబనాది విభావములకును పేరు

నిష్ప్రావ పు ఇది చేటుగాలికిని బొబ్బిర్లకును పొల్లునకును తూర్పైత్తుటకును కాయధాన్యముల పొట్టునకును త్రి వికల్పములేని దానికిని పేరు

సుగ్రీవ త్రి సుందరమైన మెడగల దానికిని కిష్కంధాధిపతికిని పేరు

రాజేవ పు ఇది జింకలలోని భేదమునకును పెద కన్నులగల చేపకును న పద్మమునకును త్రి రాజువలన జీవించువానికిని పేరు

గాండివ గాండివ న ఈరెండును అరుసుని ధనస్సునకును సామాన్యధనస్సునకును పేర్లు

అక్షీవ న ఇది తనకు తానే పుటిన సాముద్ర లవణమునకును త్రి మత్తతలేని వానికిని పేరు

పార్థివ పు ఇది రాజునకును త్రి మృద్వికారమైన దానికిని శ్రీ భూమికిని పేరు

దీదివి పు ఇది బృహస్పతికిని అన్నమునకును పేరు

ప్రసవ కథితో ధీరై
రీప్యణాంగ న్యూతయోరం॥ (51)

కారవీ మధురా దీవ్య
త్వక్పత్రీ కృష్ణజీరకే।

సుషవీ కారవల్యాం చ
కృష్ణజీరక జీరయో॥ (52)

★ అథ వాంత శ్శుతుర్వర ★
భవేదభిషవ స్సానే
మద్యసంధాన యజ్ఞయో।

ఉష్ణవ ప్లేంహకేయే
విష్ణవోత్పాతయోరపి॥ (53)

ఎరిష్ణవ శృంఛలే స్సా
దాకులేఽపరిష్ణవ ।
కుశీలవస్తు వాత్మీకౌ
నట యాచకయోరం॥ (54)

లంబ్నావోపలాపేవ
న్న వాచా ఎహ్నవోమత ।
ఎరాభవ స్తరస్కారే
విరాశేఽపరాభవ ॥ (55)
భవేత్పారశవో పారస్రైణే
శూద్రాసుతే ద్విజాత్ శస్త్రే।

స్యాదీనవో దోషే ఎరి
న్జ్ఞై దురంతయో ॥ (56)
విదు శ్శీతశివ శ్శుమ్యాం

ప్రసవ పు ఇది వీణకరిదికిని దాగగరకును పేరు

కారవీ శ్రీ ఇది పెదసదాపచెటునకును ఓమము
నకును ఇంగువచెటునకును నల్ల జీలకఱ్ఱకును
పేరు

సుషవీ శ్రీ ఇది కాకరతీగకును నల్లజీలకఱ్ఱకును
జీలకఱ్ఱకును పేరు

అభిషవ పు ఇది స్నానమునకును కల్లుదీయు
టకు మాగబెతిన ద్రవ్యమునకును యజ్ఞమున
కును పేరు

ఉపప్లవ పు ఇది రాహుగ్రహమునకును ఉప
ద్రవమునకును ధూమకేతువుమొదలగువాటికిని
పేరు

పరిష్ణవ త్రి ఇది చలించుదానికిని చెదరిన దాని
కిని పేరు

కుశీలవ పు ఇది వాత్మీకి మహామునికిని నాట్య
గానికిని యాచకునకును పేరు

అపహ్నవ పు ఇది గూఢాభిప్రాయ వాక్యమున
కును స్నేహమునకును పేరు

పరాభవ పు ఇది తిరస్కరించుటకును నశించు
టకును పేరు

పారశవ పు ఇది పరశ్రీయందు బుతిన వానికిని
బ్రాహ్మణుని వలన శూద్రశ్రీయందు బుట్టిన వాని
కిని గండగొడటికిని పేరు

తీనవ పు ఇది దోషమునకును కషమునకును
శ్రీ అంతమందు దు ఖముగలదానికిని పేరు

శీతశివ పు ఇది జమ్మిచెటునకును న రాతిపువ్వు

శైలేయ శత పుష్పయో ।

సైంధవే ౨

పుటగ్రీవో గరరీ

తామ్రకుంభయో ॥(57)

ధామార్గవ స్త్రీపామార్గే

మహాజాల్యా మం న్ముతాః

అనుభావ ప్రభావే స్సౌ

న్నిశ్చయే భావసూచనే ॥(58)

బలదేవ న్ముతో వాతే

కాళిందీ భేదనే ౨ చ ।

బలదేవామం ప్రామా

స్త్రాయమాణోషధే బుధా ॥(59)

జలబిల్వస్తు ఎంచాంగే

కర్కటే జలచత్వరే ।

రో(లో)వాతాశ్చ బృహద్భానౌ

హరిశ్చంద్ర నృపాత్మజే ॥(60)

సహదేవా ఒలాదండ్

త్సలాశారిబ భేష జే ।

సహదేవీతు సర్పాక్ష్యాం

సహదేవశ్చ పాండవే ॥(61)

జీవంజీవశ్చ కోరే స్సౌ

ద్రుమ ఎక్షినిశేషయో ।

ఆశితంభవ మన్నాద్యే

తృప్తావప్య శితంభవ ॥(62)

★ అధశాంతో ద్వివర్ణ ★

వశ(మా) ఆయత్తతాయాంస్సౌ

ద్వశ మిచ్ఛా ప్రభుత్వయో ।

నకును పు పెదసదాపచెటునకును న సైంధవ
లవణమునకును పేరు

పుటగ్రీవ పు ఇది కవ్వమునకును రాగిపాత్రము
నకును పేరు

ధామార్గవ పు ఇది ఉత్తరేణిచెటునకును చేతి
బీరచెటునకును పేరు

అనుభావ పు ఇది సామర్థ్యమునకును నిశ్చయ
మునకును భూభంగకటాక్షాదులచేత మనోభావ
మును సూచించుటకును పేరు

బలదేవ పు ఇది వాయువుకును బలరామున
కును శ్రీ కలుక్రానుగు చెటునకును పేరు

జలబిల్వ పు ఇది తాపేటికిని పీతకును నీరు
నిలచిన ప్రదేశమునకును పేరు

రోవాతాశ్చ పు ఇది అగ్నికిని హరిశ్చంద్రుని
పుత్రునకును పేరు

సహదేవా శ్రీ ఇది ముత్తవ పులగపుచెటునకును
తెల్లపువ్వుల సహదేవిచెట్టునకును నల్లసుగంధిపాల
చెటునకును ఈ పొన్నగంటికూరకును పు సహ
దేవునకును పేరు

జీవంజీవ పు ఇది చకోరపక్షికిని వృక్షవిశేషము
నకును పక్షివిశేషమునకును పేరు

ఆశితంభవ న ఇది అన్నము మొదలగు వాటికిని
పు తృప్తికిని పేరు

వశ పు ఇది అధీనమగుటకును న కోరికకును
అధిపత్యమునకును శ్రీ గొడ్డాలికిని కూతున

వశా వంధ్యాసుతా యోషా
 స్త్రీగవీకరిణీషు చ ॥ (1)
 కుశో రామసుతే దర్శే
 యోక్త్రే ద్వీపే కుశం జలే ।
 కుశీ ఫాల్కే వలాయాం
 కుశా సాష్ట్య మత్తయో ॥ (2)
 కుశో వాచ్యవదాఖ్యాత
 స్పృశ ప్రణిధి యుద్ధయో ।
 శశో గంధరసే లోద్రే
 స్యాత్పశౌ వురుషాంతరే ॥ (3)

దర్శన్తు నంగమే నూర్య
 చంద్రయో రవలోకనే ।
 ఎక్షాంతే వైదికవిధౌ
 దర్శశ్చ నముదాప్యాత ॥ (4)
 ఎర్హో రుజాయాం దానే చ
 ఎర్హనే ఎర్హ కేఽచ ।
 ఎట్ సృతో వైశ్యమనుజ
 ప్రవేశేషు మనీషభి ॥ (5)
 పాశ కహంతే సంఘార్ద
 కర్ణాంతే శోభనార్దక ।
 ఛాత్రాద్యంతే చ నిందార్ద
 పాశ ఎక్ష్యాదిబంధనే ॥ (6)

నాశ ఎలాయనే ప్రోక్తో
 నిధనాను ఎలంభయో ।
 కాశస్త్రుణో స్యాత్ క్షవధౌ
 వారణాస్యాం తుకాశ్య ॥ (7)

కును అడుదానికిని గోవునకును అడుయేనుగు
 నకును పేరు
 కుశ పు ఇది శ్రీరాముని పుత్రునకును దర్శ
 కును పలుపు త్రాటికిని కుశద్వీపమునకును
 న జలమునకును ఈ శ్రీ నాగటి కణ్ణునకును
 ఆ శ్రీ కళ్ళెపువాగెకును త్రి పాపాత్మునకును
 మదించిన వానికిని పేరు
 సశ పు ఇది దూతకును యుద్ధముకును పేరు
 శశ పు ఇది బాలింత బోలునకును లొదుగ
 చెటునకును చెవులపల్లికిని శశజాతి పురుషనకును
 పేరు

దర పు ఇది అమావాస్యకును చూచుటకును
 దుర్భేషకిని పేరు

సర పు ఇది రోగమునకును ఈవికిని తాకుట
 కును త్రి స్పృశించు దానికిని పేరు
 విట్ పు ఇది కోమటికిని మనుష్యునకును
 ప్రవేశించుటకును పేరు
 పాశ పు ఇది కేశారకపదాంతమందుండెనేని
 సమూహారమునకును కరారకపదాంతమందుడె
 నేని యోగ్యారమునకును ఛాత్రాదిపదాంత
 మందుండెనేని నిందారకమునకును ఉచ్చు త్రాటి
 కిని పేరు

నాశ పు ఇది పలుగెత్తుటకును మరణము
 నకును ఎఱుగకుండుటకును పేరు
 కాశ పు ఇది రెల్లుగడికిని దగునకును ఈ శ్రీ
 కాశీక్షేత్రమునకును పేరు

కేశో దైత్యాంతరే వాలే
ప్రీతేరే చ ప్రచేతనః
కీశో దిగంతరే ప్రోక్ష
కీశ శ్శాఖామ్యగే ౨ చ ॥ (8)

ఈశ ప్రభౌ శంకరేస్యా
దీశా లాంగలదండకే
వేశో వేశ్యాగృహే ప్రోక్ష
నేపధ్యే గృహమాత్రకే ॥ (9)
క్షేశో దు భే ౨ రాగాదౌ
వ్యవసాయే ౨ చ క్వచిత్
వంశో వేణా కులే వర్గే
ఘృష్ణస్యావయవే ౨ చ ॥ (10)
దంశస్స్యా ణ్డండనేదోషే
దంశో మర్మణి కీర్తితః
నర్మక్షతే ౨ సన్నావా
వనమక్షికయోరం ॥ (11)

అంశుర్దేశే రవౌ రశ్మా

వాశు ప్రీహణాచ సత్వరే

పాంశుర్దాళిషు సస్పార్ధ
చిర నంచిత గోమయే ॥ (12)

ద్భర్తృనై లోచనే దృ
గ్భుద్దౌ వీక్షకే ౨ న్యవత్
దశావర్తా వవస్తాయాం
వస్త్రాంతే న్యుర్దశా అం ॥ (13)
నిశా దారువారిద్రాయాం
స్యాత్రియామా వారిద్రయో

కేశ పు ఇది కేశుడను రక్తసునకును జుటున
కును కురుపేరునకును వరుణానకును పేరు
కీశ పు ఇది దిక్కులనడిమి భాగమునకును
కోతికిని పేరు

ఈశ పు ఇది ప్రభువునకును శివునకును
ఎడికోలకును పేరు

వేశ పు ఇది వేశ్యాగృహమునకును వేషము
నకును గృహసామాన్యమునకును పేరు

క్షేశ పు ఇది రోగాదులవలని దు ఖమునకును
రాగద్వేషాదులకును ప్రయత్నమునకును పేరు

వంశ పు ఇది వెదురునకును కులమునకును
సమూహమునకును వెన్నెముకకును పేరు

దంశ పు ఇది ఖండించుటకును దోషముకును
ఆయము పటునకును పాముకాటునకును
కవచమునకును అడవియొగకును పేరు

అంశు పు ఇది కొంచెమునకును సూర్యున
కును కిరణమునకును పేరు

ఆశు పు ఇది ఎఱ్ఱజిలమవడ్లకును పేగమునకును
పేరు

పాంశు పు ఇది దుమ్మునకును పంటచేలో
పోయు గెత్తమునకును పేరు

ద్భృక్ శ్రీ ఇది చూచుటకును నేత్రమునకును
బుదికిని శ్రీ చూచువానికిని పేరు

దశా శ్రీ ఇది దీపపు వత్తికిని అవసకును
నిత్యబహువచనాంతము బటచివరబదికిని పేరు

నిశా శ్రీ ఇది మానిపసపునకును రాత్రికిని
పసపునకును పేరు

అశా త్పష్టాదిశో ప్రోక్త
రాశి ర్మేషాది ఘంజయో ||(14)

పేశీ ఎలలండ్యాం చ
మాంస్యాం ఖడ్గం ధానకే
అండభేదే ౨౦ పేశీ స్వా
త్సంక్యకణికే ౨౦ చ ||(15)
వాశోఽటరూషేషా ప్రోక్తో
వాశీతజ్ఞాంచసాధనే

★ అథశాంత శ్రీవర ★

కపిశ న్నిల్ల కేశ్యామే
మాధవ్యాం కపిశీ మతా ||(16)

కులిశో మత్స్య భేదస్యా
ద్దం భోళా కులిశం మతం
వివశస్సోద వశ్యాత్మా
రిష్టదుష్టాదియారం ||(17)

నిస్త్రంశో నిర్దయే ఖడే

నదృశ న్నూచితే నమే

బాలిశ శ్యాబకే మూరే

రోమశో రోమ సంయుతే ||(18)

ఎడకే చావ కాసీన

న్యూలీ జటిలాను చ

రోమశా శూక శింబ్యాంచ

అశా శ్రీ ఇది తాశకును దిక్కునకును పేరు
రాశి పు ఇదిమేషాదిరానులకును సమూహము
కును పేరు

పేశీ శ్రీ ఇది మాంసపుముదకును జటామాంస
కిని కత్తివరకును గ్రుడునకును బాగుగాపండిన
వరిపండునకును పేరు

వాశ పు ఇది అదసరపు చెటునకును ఈ శ్రీ
వద్గవాని బాడితికిని పేరు

కపిశ పు అందుగ బంకకును త్రి నలుపు
పసపుగూడిన వర్ణమునకును ఈ శ్రీ బండిగురి
విందలతకును పేరు

కులిశ పు. ఇది మత్స్య వాశేషమునకును న
వజ్రాయుధమునకును పేరు

వివశ త్రి ఇది పరవశమైన దానికిని కీడు
సంభవించుటవలన వికలమైన చిత్తముగల దానికిని
పేరు

నిస్త్రంశ త్రి దయలేనివానికిని 32 అంగుళము
లకంటె పెద కత్తికిని పేరు

సదృశ త్రి యోగ్యమైన దానికిని సమమైన
దానికిని పేరు

బాలిశ త్రి ఇది ఎల్లవానికిని మూఢునకును
పేరు

రోమశ త్రి తిరుచుగా రోమములు గలదానికిని
పు గొఱ్ఱకును శ్రీ అన్నభేదికిని గొలిమిడిచెటున
కును నల్లయతివసకును దూలగొండి చెటున
కును తీగక్రానుగు చెటునకును వెలుమసంధి

మర్కటీ కాక జంఘయో (19)	చెట్టునకును మహామేదయను చెటుకును పెద
మహామేధా తిబలయో	ముత్తవ పులగపు చెటునకును తోటకూరలోని
శ్వాకినీభిది చేవ్యతే	భేదమునకును పేరు
వికాశో విజనే వ్యక్తౌ	వికాశ పు ఇది రహస్యమునకును వికసించు
	టకును పేరు
సకాశ సృద్భశేఽంతికే (20)	సకాశ త్రి సమానమైనదానికి సమీపమునకును
	పేరు
ప్రకాశోతి ప్రసద్దేస్యా	ప్రకాశ త్రి ఇది ప్రసదమైనదానికిని పు వికసం
ప్రహోసాత ఎయోస్సుచే	చుటకును ఎండకును త్రి స్పృషమైన దానికిని
	పేరు
నీకాశో నిశ్చయే తుల్యే	నీకాశ పు నిశ్చయమునకును సామ్యమునకును
	పేరు
హతాశో నిర్దయ్యబలే (21)	హతాశ శ్రీ దయలేనివానికిని బలహీనునకును
	పేరు
కీనాశ (కర్కశే) కర్షకే క్షుద్రే	కీనాశ పు ఇది దున్నుకొను వానికిని నీచున
కృతాంత ఎశుఘాతినో	కును యమునకును గొడారి వానికిని పేరు
సుఖాశో రాజతినీశే	సుఖాశ పు ఇది నెమ్మిచ్చెట్లలోని భేదమునకును
శోభనాశ ప్రచేతసో (22)	సుఖముగా భుజించువానికిని వరుణునకును పేరు
ఎంగాశో మత్స్యభేదేస్యా	పీంగాశ పు ఇది మత్స్యవిశేషమునకును
త్తదా ఎల్లీఎలావఎ	పల్లెటూరియధికారికిని ఈ శ్రీ నీలిచెటునకును
ఎంగాశీ నీలికాయాంచ	మేలిమి బంగారునకును పేరు
ఎంగాశంజాత్యకాంచనే (23)	
ఎలాశ కింశుకే శబ్ద్యాం	వలాశ పు ఇది మోదుగచెటునకును నల్లయతి
హరితే రాక్షసేఽవ చ	వసకును ఆకుపచ్చరంగునకును రాక్షసునకును
ఎత్రే పలాశం	న ఆకునకును పేరు
సంవేశ భృయనే	సంవేశ పు ఇది నిద్రకును పీరమునకును పేరు

చాననోఽచ॥ (24)

నివేశ శ్చిబిరో ద్వాహ
విన్యాస సదనేష్వపి
నిర్వేశో మూర్ధనే భోగే
నిర్వేశో వేతనేఽచ॥ (25)

ప్రదేశో దేశమాత్రే స్వా
త్తర్జన్యంగుష్ఠ సమ్మితే
భిత్తావప ప్రదేశస్స్వా
త్సదేశోఽభ్యర్థ దేశయో॥ (26)

నిర్దేశ శ్శాన్తో పాంత
భాషణోష్ఠ ప్రయుజ్యతే
ఆదర్శో దర్పణో టీకా
ప్రతిపుస్తక యోరపి॥ (27)

కర్మశ (కరినే) పరుషేక్రూరే
కృపణో నిర్లయే దృఢే
ఇక్షే సాహసకే కాన
మర్త్యకంఠయోరపి॥ (28)

గిరీశో వాక్పతౌ రుద్రే
గిరీశోఽద్రితావపి
ఉడ్డీశో గ్రంథభేదే స్వా
దుడ్డీశ శృండి కాపతౌ॥ (29)
తుంగీశ శృంకరే చంద్రే
ఎక్షీశ స్తార్త్వ క్షణ్యయో ।

నివేశ పు ఇది దండువిడిచిన చోటునకును
పెండ్లికిని ఉంచుటకును గృహమునకును పేరు
నిర్వేశ పు ఇది మూర్ధకును అనుభవమున
కును జీతమునకును పేరు
ప్రదేశ పు ఇది సానమునకును లొడితెడు
ప్రమాణమునకును గోడకును పేరు

సదేశ త్రి ఇది దేశకాలములచేత సమీపమైన
దానికిని పు సానమునకును పేరు
నిర్దేశ పు ఇది అజ్ఞకును సమీపమునకును
చెప్పుటకును పేరు
ఆదర్ పు ఇది అదమునకును వ్యాఖ్యాన గ్రంథ
మునకును ఒక్కటే గ్రంథముయొక్క పేరాక
ప్రతికిని పేరు

కర్మశ త్రి ఇది కరినమైన దానికిని క్రూరమైన
దానికిని లోభికిని దయాశూన్యునకును దృఢ
మైన దానికిని పు చెరుకునకును క్రూరకృత్యము
లయందు వెనుదీయనివానికిని కనంత చెటున
కును కంఠమును గంధ ద్రవ్యమునకును పేరు
గిరీశ పు ఇది బ్రహ్మకును శివునకును పర్వత
రాజునకును పేరు

ఉడ్డీశ పు ఇది అగమశాస్త్ర గ్రంథ విశేషమున
కును శివునకును పేరు

తుంగీశ పు శివునకును చంద్రునకును పేరు
ఎక్షీశ పు ఇది గరుడనకును కృష్ణునకును పేరు

ఉపాంశు ర్జపభేదే స్యా
దుపాంశు విజన్యేవ్యయం॥(30)
దుస్సర్కాఖ్యా ఖరన్పర్థే
కంటకార్యాం చ వాసకే ।

విపాశాఖ్యా సరిద్భేద
పాశవర్జితయోర్మతా॥(31)
వికేశీ వటవర్తా స్యా
ద్వికేశీ విధవస్త్రియామ్ ।
భూకే (శీబల్ప) శ్యవల్లజేఽప స్యా
ద్భూకేశశ్చైవలేవటే॥ (32)
జలేశో వరుణో వార్తా
వభీశు ప్రగ్రహద్యుతౌ

★ అథశాంత చృతుర్వర ★
అపదేశ స్మృతో లక్యే
నిమిత్త వ్యాజయోరపి॥(33)
జీవితేశో యమే కాంతే
జీవాతా జీవనాధిపే ।

ఆశ్రయాశో వాతవహా
భవేదాశ్రయ నాశకే॥ (34)
నాగపాశ స్మృత స్త్రీణాం
కరణో వరుణాయుధే ।
పురోడాశో హవిర్భేదే
చ మస్యాం ఎష్టకస్య చ॥ (35)
రసే సోమలతాయాశ్చ
వాతశో షేఽప కీర్తిత ।

ఉపాంశు పు ఇది జపవిశేషమునకును అ రహ
స్యమునకును పేరు
దుస్సర త్రి ఇది తీవ్రముగా స్పృశించుదానికిని
స్త్రీ వాకులు చెటునకును పు ఎన్నరేగటి దూల
గొండి చెటునకును పేరు

విపాశా త్రి ఇది విపాశానదికిని త్రి పాశా
యుధములేనివానికిని పేరు
వికేశీ త్రి ఇది గుడవత్తికిని విధవకును పేరు

భూకేశీ త్రి ఇది క్రాలుగచ్చ చెటునకును పు
నాచునకును మఱిచెటునకును పేరు
జలేశ పు వరుణునకును సముద్రమునకును పేరు
అభీశు పు పగమునకును కిరణమునకును పేరు

అపదేశ పు ఇది గుఱికిని కారణమునకును
మిషకును పేరు
జీవితేశ పు ఇది యమునకును పెనిమిటికిని
బ్రతికించెడి యాషఢమునకును జీవనాధారమగు
ప్రభువునకును పేరు

ఆశ్రయాశ అగ్నికిని త్రి ఆశ్రయమును చెఱచు
వానికిని పేరు

నాగపాశ పు ఇది త్రిల రతిబంధవిశేషమునకును
వరుణదేవుని యాయుధమునకును పేరు
పురోడాశ పు ఇది హోమ ద్రవ్యవిశేషమున
కును ఎషపాత్రమునకును సోమరసమునకును
హోమశేషమునకును పేరు

పరివేశ పరివృతౌ
భానోస్సవిధమండలే॥(36)
ప్రతిష్కృత స్సహాయే స్యా
ద్వార్తాపర పురోగయో ।
ఉపస్సర్వ స్సర్వమాత్రే
స్నానాచమనయోరపి॥(37)
భూమి ప్లుగ్మైశ్య నరయో

క్రూరదృక్పాన్యత్తలే శనౌ ।
అపభ్రంశోఽపశబ్దే స్యా
ద్భాషా భేదా వపాతయో ॥(38)

ఉపదంశోఽవదంశే స్యా
న్మేధ్రరోగోఽపకీర్తిత ।

ఖండపరశు పరశు
రామేశంకరే చూర్ణలేపని॥(39)
ఖండామలకభైషజ్యే
సంవాకాతనయోఽప ।
పాదపాశీ ఖడ్గుః(ఖట్వి)కాయాం
శృంఖలాకటకేఽప చ॥(40)
స్మృతా ఎంచదశీ ప్రార్థ
మాస్య మావాన్యయోరపి ।
ధూర్జటౌ ఖండపరశు
ర్జామదగ్ధ్యే ఎధుంతుదే ॥(41)
ఖండామలక భైషజ్యే
చూడాల్కేఽప స్మృతౌ బుధై ।

పరివేశ పు ఇది ఆవరణమునకును సూర్యపరి
వేశమునకును పేరు
ప్రతిష్కృత శ్రీ ఇది సహాయునకును జాబులు
మోయువానికిని ముందుగా నడచువానికినిపేరు
ఉపస్సర పు ఇది స్పృశించుటకును స్నానమున
కును ఆచమనమునకును పేరు
భూమిస్పృక్ పు ఇది కోమటికిని మనుష్యున
కును పేరు
క్రూరదృక్ పు దురనునకును శనికినిపేరు
అపభ్రంశ పు వ్యాకరణ సంస్కార శూన్యమగు
శబ్దమునకును గ్రామ్య భాషకును పడుటకును
పేరు
ఉపదంశ పు ఇది సురాపానసమయమున
తినెడునంజుడు మాంసమునకును సుఖరోగము
నకును పేరు
ఖండపరశు పు ఇది పరశురామునకును శివున
కును గంధవడి పూయువానికిని ఖండామలక
మను బౌషధమునకును రాహుగ్రహమునకును
పేరు
పాదపాశీ శ్రీ ఇది ఘంటకును గోలుసుకడియ
మునకును పేరు
పంచదశీ శ్రీ ఇది పున్నమకును అమావాస్య
కును పేరు
ఖండపరశు పు ఇది శివునకును పరశురామున
కును రాహువుకును ఖండామలకౌషధమున
కును గుండ్రతుంగముస్తకును పేరు

★ అథషాంతో ద్వివర్ణ ★

వృషస్సౌద్వాసకే ధర్మే

సౌరభేయే చ శుక్రలే

ఛంరాశి భేదయో శ్చుంగాయం

మూషక శ్రేష్ఠయోరప || (1)

కపిక చ్ఛ్వాం వృషా ప్రోక్తా

ప్రతినామాసనే బ్రుషీ

విషం తు గరళే తోయ్యే

తి విషాయాం విషా మతా || (2)

తుషో ధాన్యత్వచి ఖ్యాతో

విభీతకత రావప

విషం చ స్పర్త నే వ్యాజే

తర్షోలిప్సా ఎపాసయో || (3)

వర్షం సంవత్సరే వృష్టే

జంబూద్వీపే ఘనే విదు

ప్రావృట్కాలే తు వర్షస్య

కర్ష కషణ మాసయో || (4)

మాషో వ్రీవ్యాంతరే మూర్ఖే

మాస త్వగ్దోష భేదయో

మేషో రాశిప్రభేదే స్యా

దురణో భేష జాంతరే || (5)

శేష స్సంకర్షణో నంత

ఉపయుక్తేతరే వధా

వృష పు ఇది అడసరపు చెటుకును ధర్మమున

కును ఎదునకును వీర్యవృద్ధిగలవానికిని వృష

జాతి పురుషునకును వృషభరాశికిని గోవున

కును ఎలుకకును సమాసోత్తర పదమయ్యెనేని

శ్రేష వాచకమునకును శ్రీ దూలగొండి చెటు

నకును ఈ శ్రీ చిత్రాసమునకును పేరు

విష న ఇది గరళమునకును ఉదకమునకును

శ్రీ అతివసకును పేరు

తుష పు ఇది ఉమకకును తాండ్ర చెట్టునకును

పేరు

మిష న ఇది కలవాంచుటుకును కపటుమునకును

పేరు

తర్ష పు ఇది ఆశకును దప్పకకును పేరు

వర్ష ఇది సంవత్సరమునకును వర్షమునకును

జంబూ ద్వీపమందలి యొక భాగమునకును

మేఘమునకును పు భూమికిని వరకాలమున

కును పేరు

కర్ష పు ఇది ఒరియుటుకును 16 మాషములయెత్తు

బంగారుకును పేరు

మాష పు ఇది మినుములకును మూరునకును

5 గురిగింజలపరిమాణమునకును చర్మరోగ వశేష

మునకును పేరు

మేష పు ఇది మేషరాశికిని పొటేలునకును

బౌషధ వశేషమునకును పేరు

శేష పు ఇది బలరామునకును ఆదిశేషునకును

ఉపయోగింపగా మిగిలిన వస్తువునకును చంపు

సాదాన్నిజ నిర్మల్య
దనేశేషితి కీర్తితా ॥ (6)

శోషస్తు శోషణో రాజ
యత్కృత్యం నిగద్యతే
దోషస్తు దూషణో పాపే
దోషో రాత్రో భుజ్జేష చ ॥ (7)

కో(శ) షస్తు కుట్యలై పాత్రే
దివ్యే ఖడ్గంధానకే
జాతికోశేర్ధ్ర సంఘాతే
పేశ్యాం శబ్దాదిసంగ్రహే ॥ (8)
ముష్కే చ లుప్తకే
చాషన్తుకు ఎక్షిభిదోర్మత ।

ఘోషస్తు ఘోషకధావన
గోపానా భీరవల్లిష ॥ (9)
ఘోషాతు శతలప్సాయాం
ఘోష కాన్యకాంబుద ధ్వనౌ ।

ప్రైష స్సౌత్రిషే షణ్ణోక్షే
మద్గ నోన్మాదయోరం ॥ (10)
పౌషో మానిశోష స్యా
తౌషంతు మహయుద్గయౌ ।
త్విట్కాంతౌ వ్యవసాయేచ
జిగీషాయాం రుచౌ గిరి ॥ (11)
విడ్వాన్వే చ ఎష్టాయాం

శు(ను) ష శోషేషిబిరేష చ ।

టకును శ్రీ అనుగ్రహమువలన స్వనిర్మల్యమైన
పుష్పాక్షతాదుల నిచ్చుటకును పేరు

దోష పు ఇది కృశించుటకును శయరోగము
నకును పేరు

దోష పు ఇది దూషించుటకును పాపమున
కును శ్రీ రాత్రికిని బుజమునకును పేరు

కోష పు ఇది మొగకును గిన్నెకును శపథమున
కును కత్తియొడుకును జాబిమొగకును బొక్కన
మునకును గ్రుడునకును అమరాదికోశమున
కును వృషణమునకును పుస్తకమునకును పేరు

దాష పు ఇది చెఱకునకును పాల ఎటకును
పేరు

ఘాష పు ఇది చేతి బీరచెటునకును ధ్వనికిని
గొల్లవానికిని గొల్ల పల్లెకును శ్రీ పెదసదాప
చెటునకును పు కంచునకును మేఘధ్వనికిని
పేరు

మ్రుష పు ఇది పంపుటకును కషమునకును
మరించుటకును ఎచ్చికిని పేరు

తౌష పు ఇది పుష్పమాసమునకును ని
ఉత్పవమునకును యుదమునకును పేరు

త్విట్ శ్రీ ఇది శోభకును ఉద్యోగమునకును
జయేచ్చకును కిరణమునకును మాటకును పేరు

విట్ శ్రీ ఇది వ్యాపించుటకును పురీషమునకును
పేరు

శుష శ్రీ ఇది కృశించుటకును రంధ్రమునకును
పేరు

ఋష్యేదే వసష్టాదౌ
దీధితావస పర్యతే॥ (12)
ఉషా బాణ సుతా రాత్ర్యో
రుష కామిని గుగ్గులా

ఋషా నాగబలాయాంస్యా
ద్యైసారిణి ఋషో మత ॥ (13)
కర్షా కర్షి దహనే
కుల్యాయాం చ సరిత్యసా

★ అథ షాంత త్రివర్గ ★

నికష శ్శాణఘటే
నికషా యాతుమాతరి॥ (14)
నమాషో రాజ్ఞి భుజగే

కలుషం త్వావితై నసో ।

కిల్బిషం(కలుష) వృజినే రోగే
వ్యపరాధే ౨౦ కిల్బిషం॥ (15)

నిమేష నిమిషౌ కాల
విశేష ౨౨ నిమీలనే ।
పరుషం కర్షరే రూక్షే
స్యాన్నిష్ఠరవచస్య॥ (16)
అరుష లూరుషే సాంఖ్య
జ్ఞే చ పున్నాగపాదపే ।
(మృగే ౨ శ్వస్తానభేదే చ
విష్ణో వాత్మని ధాతరి) ॥ (17)

ఋషి పు ఇదిపేదమునకును వసష్టాదిసప్తరుల
కును కిరణమునకును పేరు
ఉషా శ్రీ ఇది బాణాసురుని కూతునకును
రాత్రికిని పు విటునకును గుగిలపుచెటునకును
పేరు

ఋషా శ్రీ ఇది జిబిలిచెటునకును పు చేపకును
పేరు
కర్షా పు ఇది ఎడక నిప్పునకును శ్రీ కాలువ
కును నదీమాత్రమునకును పేరు

నికష పు ఇది ఓలుపుడు తాతికిని శ్రీ రాక్షసుల
తల్లికిని పేరు
నమాష పు నమాషచక్రవర్తికిని సర్పవిశేషమున
కును పేరు
కలుష త్రి మలినమైన దానికిని పాపమునకును
పేరు

కిలిష న ఇది పాపమునకును రోగమునకును
అపరాధమునకును పేరు

నిమేష నిమిష పు ఇది 30 లవముల కాలము
నకును తొప్పపాటునకును పేరు
పరుష త్రి ఇది చిత్రవరమైన దానికిని తీవ్రమైన
దానికిని చ నిఘర వాక్యమునకును పేరు
పురుష పు ఇది మగవానికిని సాంఖ్య శాస్త్రజ్ఞున
కును పొన్న చెటురకును పురుష మృగమున
కును గుఱుముయొక్క సాచవిశేషమునకును
విష్ణువు నకును పరమాత్మకును బ్రహ్మకును
పేరు

పౌరుషం పురుషస్యోక్తం

భావే కర్మణి తేజస

ఊర్ధ్వ విస్తృతద్ పాణి

న్యమాన పురుషోఽయో ||(18)

కల్మాషో రాక్షసేకృష్ణే

కల్మాష కృష్ణపాండురే।

కుల్మాషో యావత్ ప్రోక్త

కుల్మాషం కాంజకేఽచ ||(19)

ఉష్ణీషస్త శిరోవృష్టే

కిరీటే లక్షణాంతరే।

తరీష స్పృందరాకారే

భేలేఽబ్ధి వ్యసనాయయో ||(20)

రోవాషం కత్తుణ్ణోజ్జ్వయం

రోవాషో వారిణాంతరే।

వృక్షేష స్యాద్విషుటనే

విశ్లేషో విధురేఽచ ||(21)

ప్రదోష కాలభేదే స్యా

త్రుదోషో దోష ఇవ్యతే।

లభిషు ప్రగ్రహే రశ్మౌ

ప్రత్యాషోఽవార్ముఖేవసా||

గండాషో ముఖవూర్తస్యా

త్కరిహస్తాంగుళావప।

ప్రస్ఫుటేఽచ

శైలూప కథితోఽట

బిష్వయో ||(23)

పౌరుష న ఇది పురుష ధర్మమునకును పురుష

కర్మమునకును పరాక్రమమునకును పైకిదాచ

బడిన చేతులుగల పురుషుని ప్రమాణమునకును

(నిలుపు) పురుష సంఘమునకును పేరు

కల్మాష పు ఇది రాక్షసునకును నలుపు వరము

నకును కృష్ణాధికశ్వేత వర్ణమునకును పేరు

కుల్మాష పు ఇది అలసందలకును న పులికడుగు

నకును పేరు

ఉష్ణీష పు ఇది తలపాగాకును కిరీటమునకును

చిహ్నమును పేరు

తరీష పు ఇది అందగానికిని తెప్పుకును సముద్ర

మునకును ప్రయత్నమునకును పేరు

రోవాష న ఇది కామంబిగడికిని పు గారభాకార

ముగల యిఱికిని పేరు

విశ్లేష పు ఇది యడబాయుటకును భార్యావిహీ

నునకును పేరు

ప్రదోష పు సాయంకాలమునకును దోషమున

కును పేరు

అభిషు పు ఇది పగమునకును కిరణమునకును

పేరు

ప్రత్యాష పు ప్రాత కాలమునకును అషవయవల

లో నొకనికిని పేరు

గండాష పు ఇది పుక్కిలింతకును గజతుండాగ్ర

మందలి ప్రేలివంటి యవయవమునకును చేరెడు

ప్రమాణమునకును పేరు

శైలూష పు ఇది చాట్యగానికిని మారేడు చెటు

నకును పేరు

మారిష శ్శాకభేదే స్సా
న్మారిషో దక్షమాతరి |
నాట్యోక్తా మారిష శ్చార్యే
మారిష కనకేంబుధౌ || (24)

ఆమిషం ఎలలె లోభే
సంభోగ్యో త్క్రిచయోరం |
ఆమిషం సుందరాకారే
రూపాదివిషయే || (25)

ఆకర్ష శ్శ్రీరిఫలకే
పాశకే ద్యూత ఇంద్రియే
ఆకర్షణే || (26)
కోదండాభ్యాసవస్తుని ||

సంవార్ష మాహు స్ఫుర్తాయాం
ప్రమోదే || (27)
ప్రతికే || (28)
ప్రతికే || (29)

కావ్యాలంకారభేదే ||
మహాష స్సైరభే మత |
మహాష స్సైరభే మత |
మహాష స్సైరభే మత |

మహాష స్సైరభే మత |
మహాష స్సైరభే మత |
మహాష స్సైరభే మత |
మహాష స్సైరభే మత |

★ అథషాంతశ్చతుర్వర్ణ ★
లసమే (మ) ఎన్ను రేమత్వే
|| (29) ఎన్ను రేమత్వే ||

మారిష పు నీటి చిట్టికూరకును శ్రీ దక్షుని
తల్లికిని పు నాట్యభాషయందు పూజ్యునకును
బంగారు చకును సముద్రమునకును పేరు

ఆమిష న ఇది మాంసమునకును ఆశకును
అనుభవింపదగిన వస్తువునకును కానుకకును
పేరు సుందరమైనయాకృతికిని రూపాదులకును
పేరు

ఆకర్ష పు ఇది సొగటాలబల్లకును పాచికకును
ద్యూతమునకును నేత్రాదీంద్రియమునకును
లాగుటకును వింటినారికిని పేరు

సంపార్ష పు ఇదిద్వేషమునకును సంతోషమున
కును వాయువునకును పేరు

విశేష పు ఇది నుదిటిబొటునకును ఆకృతికిని
రమ్యమైన దానికిని మిక్కిలిపేజైన దానికిని పు
వోషాలంకారమునకును పేరు

మహాష పు ఇది దున్నపోతునకును ఈ శ్రీ
రాజభార్యకును గేదెకును ఓషధి వోషమునకును
పేరు

శుక్రూష శ్రీ ఇది వినుటయందెచ్చకును సేవిం
చుటకును చెప్పుటకును పేరు

జగీషా శ్రీ ఇది జయేచ్ఛకును ప్రయత్నము
నకును ఆధిక్యతకును పేరు

అనిమేష పు ఇది దేవతకును చేపకును పేరు
అనుకర్ష పు ఇది ఆరించుటకును రథమున

లనుతర్ష స్పృరాపాన
 పాత్రే తృష్ణాభి లాషయో || (30)
 వాతరూషస్త్తు వాతూలో
 త్కేచయో శృక్ర కార్యుకే
 లంబరీషం రణో భ్రాష్ట్రే
 వ్యంబరీ షోన్మపాంతరే || (31)
 మార్తాండే ఖండవరశా
 వామ్రాతక కిశోరయో ।
 పరిఘోషో నినాదేస్య
 దవాచ్యే చలదధ్వనౌ || (32)
 నందిఘోషోర్జ్వనరదే
 ఘోషేవందిజనస్య చ ।
 మహాఘోషం మతం వాట్టై
 మహాఘోషోతిఘోషణో || (33)
 స్పృతాకర్మటశృంగ్యాంచ
 మహాఘోషే మనీషభి ।
 కింపురుష కిన్పరేష
 స్యాల్లోకభేదే
 వ్యలంబుష || (34) ఛర్షనేః
 లంబుషే ప్రోక్తాగంధీరీ
 స్వరవేశ్యయోః
 ఎలంకషే గోక్షరకే
 రాస్నాగుగులు కింశకే
 ముండీరీ లాక్షయోశ్చాప
 రాక్షసేషపలంకష ||

కడుగున వేసిన కోడిపేటకును పేరు
 అనుతర్ష పు ఇది కల్లుపడతకును దప్పుకకును
 కోరికకును పేరు
 వాతరూష పు ఇది ఎచ్చివానికిని కానుకకును
 ఇంద్రధనుస్సునకును పేరు
 అంబరీష న ఇదియుదమునకును మంగలము
 నకును పు అంబరీషుడను రాజునకును సూర్యు
 నకును శివునకును అంబాశవృక్షమునకును
 ఎల్లవానికిని పేరు
 పరిఘాష పు ధ్వనికిని వచించదగని దానికిని
 మేఘ గరితమునకును పేరు
 నందిఘాష పు ఇది ఆరునునితేటికిని స్తుతిపార
 కులరొదకును పేరు
 మహాఘాష న ఇది బజారునకును పు గొప్ప
 ధ్వనికిని శ్రీ కర్మాటక శృంగికిని పేరు
 కింపురుష పు ఇది ఈ పేరుగల దేవయోని
 విశేషులకును కింపురుష లోకమునకును పేరు
 అలంబుష పు ఇది కుక్కుటమునకు శ్రీ
 జెముడు చెటునకును స్వరలోకమందలియొక
 వేశ్యకును పేరు
 పలంకషా శ్రీ ఇది ఎనుగు పల్లెరు చెటునకును
 దుంపరాష్ట్రమునకును గుగిలపు చెటునకును
 మోదుగచెటునకును వృక్షవిశేషమునకును లక్క
 కును పు రాక్షసునకును పేరు

★ అథసాంతో ద్వివర్ణ ★

రసోగంధరసే స్వాదే
తిక్తాదౌ విషరాగయౌ
శృంగారాదౌ ద్రవేవీర్యే
దేహధాతౌ చ పారదే || (1)
రసాతు సల్లకీ పారా
జిహ్వధరణికంగుషు |

భాసో భాస సమాఖ్యాతో
గోపే కుక్కుట గృధ్రయౌ || (2)
దాస శూద్రే దానపాత్రే
భృత్య ధీవర యౌరప |
దాసీ చేట్ట్యాంచ ఝింట్ట్యాంచ

రాస కోలాహలే ధ్వనౌ || (3)
రాసా శృంఖలకే రాస
క్రీడా యా ముగోదుహం |
చాస స్పృవర్ణ చూడేస్యా
త్రభేదే కిష్కృ పర్వణ || (4)
భా ప్రభావే మయూఖేఽప

మా స్మృత శృంగ్రహసయౌ |

అద పరన్మన్వత్రాప

గోసో గంధరసోషయౌ || (5)

రస పు ఇది బాలింత బోలునకును రుచికిని
చేదు మొదలగువాటికిని గరళమునకును అనురా
గమునకును శృంగారాది నవరసములకును
పలుచ వస్తువునకును రేతస్సునకును దేహ
మందలి రసధాతువునకును పాదరసమునకును
స్త్రీ అందుగుచెట్టుకును అగరు శొంరికిని నాలుక
కును భూమికిని కొలకును పేరు

భాస పు ఇది కాంతికిని గోవులదొడికిని కోడి
కిని గెదకును పేరు
దాస పు ఇది నాలవజాతివానికిని దానమునకు
దగినవానికిని సేవకునకును జాలరివానికిని
ఈ స్త్రీ పనికితైకును నల్ల పెద గోరింట చెట్టున
కును పేరు

రాస పు ఇది కలకలమునకును ధ్వనికిని స్త్రీ
ఒంటెంట్లకును పు గొల్లవాళ్ళ క్రీడావిశేషమున
కును పేరు

చాస పు ఇది పాలపటకును చెఱుకులలోని
భేదమునకును పేరు

భా పు ఇది ప్రతాపమునకును కిరణమునకును
పేరు

మా పు ఇది చంద్రునకును మాసమునకును
పేరు

అద త్రి ఇది ఇతరమైన దానికిని ప్రత్యక్షవస్తు
వాచకమునకును పేరు

గోస పు ఇది బాలింత బోలునకును ప్రాత
కాలమునకును పేరు

వత్సస్తర్గక లుత్రాది
వద్దే వత్సం తు వక్షం
గుత్స స్తుంబే వారభేదే
స్తబకే గ్రంధిష్ఠకే ॥ (6)

వాసో గోహౌ వ్యవస్తానే
వాస స్వాదటరూషకే
వ్యాసోమునౌ స్వాద్విస్తారే

(త్రాసో భీమణిదోషయో ॥ 7)

హంసో విహంగభేదేస్యా
దర్శే విష్ణౌ వాయాంతరే
యోగి (మంత్రాత్మ భేదేషు)
భేదే మంత్రభేదే
పరమాత్మన్య మత్సరే ॥ (8)
నిర్దోభ నృపతౌ హంస
శ్చారీర మరుదంతరే

అంస స్క్రుంధే విభాగే చ
కంసో దైత్యాంతరే నృత ॥ (9)
కాంస్యచ కాంస్యపాత్రే చ
మానభేదేఽఽకీర్తిత

మాంసంస్యా దామిషే మాంసే
కక్కోలీ జటయోరప ॥ (10)
వను ర్మయూఖాగ్ని (ధ) జనాధి
పేషు యోక్తే బకే స్వాద్వసు
హోటకే చ|వృధ్యోషధ శ్యామ

వత పు ఇదిలేగదూడకును పుత్రుడుమొదలగు
వారికిని సంవత్సరమునకును పేరు

గుత్త పు దుబ్బునకును 32 పేటలముక్తాహారము
నకును గుత్తికిని సాణేయమును గంధద్రవ్యము
కును పేరు

వాస పు ఇది గృహమునకును ఉండుటకును
అడసరపు చెటుకును పేరు

వ్యాస పు ఇది వ్యాసమునికిని విస్తారమునకును
పేరు

త్రాస పు ఇది భయమునకును మణులయందలి
దోషభేదమునకును పేరు

హంస పు ఇది అంచకును సూర్యునకును
విష్ణువుకును అశ్వవిశేషమునకును సన్యాసుల
లోని భేదమునకును మంత్రభేదమునకును పర
మాత్మకును అన్యశుభద్వేషమునకును లుబత్వము
లేని రాజునకును శరీరమందలి వాయువిశేషము
కును పేరు

అంస భుజమునకును పు భాగమునకును పేరు

కంస పు ఇది కృష్ణునిమేనమామకును కంచున
కును కంచమునకును తవ్వకును పేరు

మాంస న ఇది మాంసమునకును ఈ స్త్రీ
తక్కోలపు చెటునకును జటామాంసానికిని పేరు

వసు పు ఇది కిరణమునకును అగ్నికిని రాజున
కును పలుపునకును బకపుష్పపు చెటునకును
న బంగారుకును బుదివృదియను గంధద్రవ్యము

ధనేషు రత్నే వసు సప్తతం
స్యాన్మధురేన్యవపు || (11)

నాసా తు నానకాయాం స్యా
న్నాసా ద్వారోద్వ దారుణీ |
మృత్యా తు కథితా (మృత్యు) వాశీ
శ్రేష మృత్తిక యోరప || (12)
వాంసా చౌర్యాదివధయో

శృంసావచన వాంఛయో |
మిసన్తు మధురామాం స్వ
శృతపుష్పజమోదయో || (13)

కానూర్వి కలవాచి స్వా
తా నూ శృక్వాయు ధే (ధియి) సచ |
ప్రసూరశ్వాజనన్యోశ్చ
కందళీవీరుధోరప || (14)

★ అథసాంత శ్రీవర్ణ ★

లలన పాదరోగే స్వా
త్రియామందే ద్రుమాంతరే |
లలసా హంసవిద్యాం చ

రభసో వేగ వార్షయో || (15)

ఎనన కంటకిఫలే
కంటకే కప రుగ్భిదో |
సురన స్సౌత్సుమధురే
ఎర్ణాసే నురసావ చ || (16)

నకును నలుపునకును ధనమునకును శ్రీ మధు
రమైన దానికిని పేరు

నాసా శ్రీ ఇది ముక్కునకును ద్వారమునకు
మీదుగానుండెడు కమ్మికిని పేరు

మృత్యా శ్రీ ఇది వడ్లవానిబాడితికిని మంచిమన్ను
కును పేరు

వాంసా శ్రీ ఇది దొంగతనముమొదలగువాటికిని
చంపుటకును పేరు

శంసా శ్రీ ఇది మాటకును కోరికకును పేరు

మిస శ్రీ ఇది ఎన్ననదాపచెటునకును జటా
మాంసకిని పెదసదాప చెటునకును ఓమము
లోని భేదమునకును పేరు

కానూ శ్రీ కుప్రిత వాక్యమునకును శక్తియనెడి
యాయుధమునకును పేరు

ప్రసూ శ్రీ ఇది ఆడు గుఱ్ఱమునకును తల్లికిని
నేలయరటికిని లతకును పేరు

అలన పు ఇది పాదరోగవిశేషమునకును త్రి
పనులయందాలస్యము చేయువానికిని పు వృక్ష
విశేషమునకును శ్రీ హంసపాది చెటునకును
పేరు

రభస పు ఇదివేగమునకును సంతోషమునకును
పేరు

పనస పు పనసచెటునకును ముంటికిని వానర
విశేషమునకును రోగభేదమునకును పేరు

సురస త్రి ఇది మధురమైన దానికిని శ్రీ తులన
చెటునకును పేరు

సారస పక్షిభే (దేస్యాన్య) దేంద్రో
స్సారసం నరసీ రుహే ।

శ్రీవాసో వృక్షధూపే స్యా
త్పంకజే పీతవాసం ॥ (17)

సావాసం తు బలాత్కార
కృత కార్యే దమేఽపచ ।

వావాసో జలనిర్యాణే
జగరే సునిషణ్ణకే ॥ (18)

లాలసో లాలసాప స్యా
ద్యాచ్చాత్పస్థాతిరేకయో ।

ఔత్సుక్యే చ

నమానస్తు సంక్షేపే చ
సమర్థనే ॥ (19)

కీకస క్రిమిజాతా స్యా
దస్తు కీకస మివ్యతే ।

పాయసం ఎరమాన్నేస్యా
ప్రీవాసేఽపచ పాయస ॥ (20)

వాయసో నా (డి) ఖిజంఘ స్యా
ప్రీవాసే చాగురుద్రుమే ।

కాకోదుంబరికాయాంచ
కాకమాచ్యాం చ వాయసీ ॥ (21)

మానసం నరసస్వాంతేః

ప్యాశ్వాసో నిర్వృతామత ।

ఆఖ్యాయికాపరిచ్ఛేదే

ప్రభ్యాసోఽభ్యసనేఽంతికే ॥ (22)

సారస పు ఇది బెగురు పక్షికిని చంద్రునకును
న పద్మమునకును పేరు

శ్రీవాస పు దేవదారుబంకతోజేసన ధూపద్రవ్యము
నకును పద్మమునకును విష్ణునకును పేరు

సాహస న ఇది బలవంతముగా జేయబడిన దుష
కృత్యమునకును దండోపాయమునకును పేరు

వాహస పు ఇది నీటిలో చచ్చుటకును కొండ
చిలువకును చెంచలికూరకును పేరు

లాలస ఇది యాచనకును అత్యాశకును ఉత్సా
హమునకును పేరు

సమాస పు ఇది క్లుప్తముగా జేయుటకును
సమరించుటకును పేరు

కీకస పు ఇది పురుగులలోని భేదమునకును న
ఎముకకును పేరు

పాయస న ఇది క్షీరాన్నమునకును పు అందుగు
బంకతో జేసన ధూపద్రవ్యమునకును పేరు

వాయస పు ఇది కాకికిని ధూపద్రవ్యమునకును
అగురుచెటునకును ఈ శ్రీ బ్రహ్మమేడిచెటున
కును కా(మం)చి చెటునకును పేరు

మానస న మానస సరస్సునకును మనస్సున
కును పేరు

ఆశ్వాస పు ఇది సుఖమునకును ప్రబంధమందలి
యాశ్వాసమునకును పేరు

అభ్యాస పు పరిచయమునకును సమీపమున
కును పేరు

ఉచ్చాస ప్రాణనాశ్వాస
గద్యబంధగుణాంతరే ।

ఇష్టాసో ధన్వి ధనుషో

ర్విలాసో భావ లీలయో ॥ (23)

వీ(వి)తం సంబంధనోపాయే
మృగాణాం ఎక్షిణామః ।

తేషామః చ విశ్వాస

హేతో ప్రావరణే నృతం ॥ (24)

ఉత్తంస కర్ణ పూరేసా

చ్చే ఖరేచ వతంసవత్ ।

భీభత్సో వికృతే క్రూరే (33)

ఽవ్యర్జ్వున్ చ పృణాత్మని ॥ (25)

విద్వానాత్మవిది ప్రాజ్ఞే

ఎండితే చాభిధేయవత్ ।

భూయాన్మృతారాధ్యేస్యా

త్పునరర్ధే త్వదోవ్యయం ॥ (26)

జ్యాయాన్ వృద్ధేచ శస్తే చ

హవర్హో తవ్యనర్పిషో ।

రేఫా స్స్యాదధమే క్రూరే

క్వణోఽచ కద్యతే ॥ (27)

వేధా విధౌ బుధే ఎషే

ఉచ్చాస పు బ్రతుకుటకును ఊడించుట
కును గద్యకావ్యమందలి గుణవిశేషమునకును
పేరు

ఇష్టాస పు ఇది ధనురరునకును ధనుస్సునకును
పేరు

విలాస పు అభిప్రాయమునకును భావసూచక
వ్యాపారమునకును పేరు

వీతంస న ఇది మృగపక్ష్యాదులను బటువురులు
మొదలగు వాటికిని ఆపక్ష్యాదులను విశ్వసంపజ్ఞేన
యావరించుటకును పేరు

ఉత్తంస వతంస పు ఇవి చెవి యాభరణము
నకును కిరీటమునకును పేర్లు

భీభత్స త్రి ఇది వికృత రూపముగల దానికిని
ఘాతుకునకును పు అరునునకును త్రి
దయాంత కరణముగల వానికిని పేరు

విద్వాన్ త్రి బ్రహ్మజ్ఞానికిని మిక్కిలి తెలివిగల
వానికిని పండితునకును పేరు

భూయాన్ త్రి అధికమనుటకును అ మరల
ననుటకును పేరు

జ్యాయాన్ త్రి వృద్ధునకును శ్రేష్ఠున దానికిని
పేరు

హవిస్ స ఇది హోమద్రవ్యమునకును నేతికిని
పేరు

రేఫా త్రి ఇది నీచునకును ఘాతుకునకును
లోఁచికిని పేరు

వేధా పు బ్రహ్మకును విద్వాంసునకును

వాగ పాపాపరాధయో ।

వర్చో దీప్తి ప్రిరీషచ

వర్చో రూపం చ క్వచిత్ ॥ (28)

ఛంద పద్యే చ వేదే చ

హైరచారా భిలాషయో ।

ఎన్కపరాధే కలుష

మన శ్చిత్త మనీషయో ॥ (29)

రోదశ రోదసీ చాప (ద్యావాభామ్యో)

దివిభూమౌ పృథక్పృథక్ ।

నవాప్రయోగోఽప్యనయో

రోదస్యాదప రోదసీ ॥

ఓజస్త జన ధాతునా

మన్వజంభ ప్రకాశయో ।

ఓజోబలే చ దీప్తాచ

తేజో ధామ్న ఎరాక్రమే ॥ (31)

ప్రభావ రేతసోశ్చాధ

రజ స్సార్వాదర్తవే గుణే ।

రజ ఎరాగే రేణౌ చ

రజవత్పరిక్షీర్ణితం ॥ (32)

వపుర్భవ్యాకృతౌ దోహ

ఎయ స్సాస్త్ షీరసీరయో ।

వయ ఎక్షిణీ బాల్యాదౌ

వయో యౌవనమాత్రకే ॥ (33)

విష్ణునకును పేరు

అగ న ఇది దోషమునకును నేరమునకును పేరు

వర్చ న ప్రకాశమునకును గుదమలమునకును రూపమునకును పేరు

ఛంద న పద్యమునకును వేదమునకును యథేచ్ఛగా తిరుగుటకును ఇచ్ఛకును పేరు

విస న ఇది నేరమునకును పాపమునకును పేరు

మన న ఇది చిత్తమునకును బుదికిని పేరు

రోద రోదసీ న ఇవి (ప్రత్యేకము) అంతరిక్షము నకును త్రీ భూమికిని పేళ్ళ (రోదన్యా అని) కూడా ప్రయోగించినను భూమ్యంతరిక్షములకు పేరు

ఓజ న తేజస్సునకును శబధాతువులయాడంబర మునకును ఆధాతువుల ప్రకాశమునకును బలమునకును కాంతికిని పేరు

తేజ న ఇది కాంతికిని ప్రతాపమునకును సామర్థ్యమునకును రేతస్సునకును పేరు

రజ న ఇది అజంబుంబుంగ శబమువలె ముటు రక్తమునకును రజోగుణమునకును పరాగమున కును పరాగలేశమునకును పేరు

వపు న ఇది సుందరాకారమునకును శరీరము నకును పేరు

వయ న ఇది పాలకును నీటికిని పేరు

వయ న ఇది పక్షికిని బాల్యాది వయస్సులకును యౌవనమునకును పేరు

శ్రేయస్తు మంగళే ధర్మే
శ్రేయాన్మన్త తు వాచ్యవత్ |
శ్రేయసీ కరిష్యమ్య
మథయా రాస్తయోరమ్ || (34)
స్రోతోఽంబువేగేంద్రియో

రోక స్సద్మని చాశ్రయే |

శిర ప్రధానే సేనాగ్ర
భాగ మస్తకయోరమ్ || (35)
తప శ్చాంద్రాయణాదౌ స్యా
ద్ధర్మలోకాంతరేఽపి చ |

తపా మాఘే చ శిశరే

నరస్తోయ తటాకయో || (36)
ఉపి ప్రభాతే సంధ్యాయా

ముర శ్రేష్ఠే చ వక్షసి |
తమోఽంధకారే స్వర్భాసౌ
తమ శ్శోకే గుణాంతరే || (37)
నభో వ్యోన్ని నభా మేఘ
శ్రావణే చ పతద్గ్రహే |
ప్రూణే మృణాలసూత్రే చ
వర్షానుచ నభాస్మృత || (38)
తరో బలే చ వేగే చ

శ్రేయ న ఇది శుభమునకును ధర్మమునకును
త్రి ప్రశస్తమైర దానిని ఈ త్రి గణపలికిని
కరక చెటునకును దుంపరాష్ట్రమునకును పేరు

స్రోత న ఇది జలప్రవాహమునకును ఇంద్రియ
ములకును పేరు

ఓక న గృహమునకును ఆధారమునకును
పేరు

శిర న ఇది ముఖ్యారకమునకును సేనయొక్క
ముందరిభాగమునకును శిరస్సునకును పేరు

తప న ఇది చాంద్రాయణవ్రతము ఉపాసన
మొదలగు వాటికిని ధర్మమునకును తపోలోకము
నకును పేరు

తపా పు ఇది మాఘమాసమునకును శిశిరర్తువు
నకును పేరు

నర పు ఇది జలమునకును మడుగునకును పేరు

ఉపి న ఇది ప్రాత కాలమునకును సాయంకాల
మునకును పేరు

ఉర న శ్రేష్ఠమునకును వక్షమునకును పేరు

తమ న చీకటికిని రాహుగ్రహమునకును
దు ఖమునకును తమోగుణమునకును పేరు

నభ న ఆకాశము పేరు నభా పు ఇది మేఘ
మునకును శ్రావణ మాసమునకును పీకిదాను
కును నాసేంద్రియమునకును తామరతూడు
లోని దారమునకును వరకాలమునకును పేరు
తర న శరీరసామర్థ్యమునకును వేగమునకును
పేరు

రేత శ్చక్రే య పారదే ।

అర్చిర్మయాఖ శిఖయో

ర్భవా కుశ వాతాశయో ॥ (39)

సహా బలే జ్యోతిషమార శీర్ష

హేమంత యో శ్చాప

సహా ప్రదిష్టా ।

రహాఽప గుప్త్యా సురతేఽప తత్వే

మహో భవేదుత్సవ

తేజసోశ్చ ॥ (40)

జ్యోతి ప్రకాశే దృశి

తారకాయాం జ్యోతిర్దినే ।

శాసలయోరప స్యాత్ ।

ధను ప్రయాలద్రుమ

రాశిభేదయో శ్శరాసనే

చాప ధనుర్దనుర్దరే ॥ (41)

ఆశీరుక్తా వాతాశంసా

పవ నాశనదంష్ట్రయో ।

రాక్షసీ లిచ దంష్ట్రాయాం

రాక్షసీ రక్షస్ప్రయాయాం ॥ (42)

తామసీలి చ దురాయాం

తామసో భుజగేఖలే ।

అక్రసీ కాలికా నీలో

అక్రస శ్శ్వాపచేఽధమే ॥ (43)

రేత న వీర్యమునకును పాదరసమునకును
పేరు

అర్చి న కిరణమునకును అగ్నిజ్వాలకును
పేరు

బల్లి దర్భకును పు అగ్నికిని పేరు

సహా న ఇది బలమునకును తేజస్సునకును

పేరు సహా పు ఇది మారశిరమాసమునకును

హేమంత ఋతువునకును పేరు

రహా న ఇది రహస్యమునకును సురతము
నకును యధారమునకును పేరు

మహా న ఉత్సవమునకును ప్రకాశమునకును
పేరు

జ్యోతి న ప్రకాశమునకును నేత్రమునకును

నక్షత్రమునకును పు సూర్యునకును అగ్నికిని
పేరు

ధను పు మొరలిచెటునకును న ధనూరాశికిని

ధనుస్సునకును త్రి ధనురరునకును పేరు

ఆశీ శ్రీ ఇది వాలవును కోరుటకును (ఆశీర్వా
దము) పాముకోరకును పేరు

రాక్షసీ శ్రీ ఇది కోఱకును రక్కులకిని పేరు

తామసీ శ్రీ పార్వతికిని పు పామునకును
దుష్టునకును పేరు

పుక్కసీ శ్రీ పార్వతికిని నీలి చెటునకును
చండాలునకును నీచునకును పేరు

★ అథసాంతశ్చతుర్వర్ణ ★

భవేద్దనరస స్సాంద్ర
నిర్యాసే మోరలేఽఘ్రిచ |
కర్పూరే పీలుపల్లావం చ
నమ్యస్త్రిద్దరసేఽచ || (44)

నర్వరస స్పృతో వాద్య
భాండభేదే చ ధూనకే |
స్మృతం తామరసం ఎద్యే
తామ్ర కాంచనయోరచ || (45)

ఽద్దరసో రో ాడి
ప్రభృతి ష్యప దృశ్యతే |
మహారస స్సృష్టర్హ్వరే
కోశకారక శేరుణో || (46)

రాసేరసస్తు రాసే స్సా
ద్రస నద్ది బలావః |
ష్ణ జాగర కేగోష్ఠ్యాం
శృంగార పరిహాసయో || (47)

శృశ్రేయసం చ భద్రేస్యా
త్పరానందేచ శర్మణో |
నిశ్రేయసం చ ల్యాణో
చంద్రచూడా పవర్గయో || (48)

కుంభీరసో విఘ్నా
కులదృష్ట భుజంగమే |
కుంభీరసే జన్యాం చ
లవణాఘ్నస్య రక్షస || (49)

మలీమసం తు మలిసే
ఘ్రికాసేన లోనాయో |

ఘనరస పు చిక్కునిబంకకును పీలుపత్రలత
కును జలమునకును కర్పూరమునకును చాగ
చెటునగును తెస్సగానదమైన రసమునకును పేరు

సర్వరస పు ఇది వీణాభేదమునకును యక్ష
ధూపమునకును పేరు

తామరస న పద్మమునకును రాగికిని బంగారు
కును పేరు

నదరస పు పాదరసమునకును వ్యాడిమొదలగు
రస దీలవానికిని పేరు

మహారస పు ఖరూరపు చెటునకును చెఱుకు
లోని భేదమునకును తుంగముస్తకును పేరు

రాసేరస పు కోలాహలమునకును రసయోగ
నదినిమిత్తమైన ఎలికిని వ్రతవిశేషముచకును సభ
కును శృంగారరసమునకును ఎకనక్కె మునకును
పేరు

శృశ్రేయస న ఇది శుభమునకును పరమాత్మ
కును సుఖమునకును పేరు

నిశ్రేయస న శుభముచకును పు శివునకును
న మోక్షమునకును పేరు

కుంభీరస పు క్రూర సర్పవిశేషమునకును
ఈ స్త్రీ లవణాసురుని తల్లికిని పేరు

మలీమస త్రి మలినమైన దానికిని న పచ్చని
యన్న భేదికిని లోహమునకును పేరు

పార్థమాస పార్థమాసీ
యజ్ఞ పూర్ణిమయా క్రమాత్॥ (50)
అధివాసో నివాసే చ
సంస్కారే ధూపనాదిభిః ।

చంద్రహాసో దశగ్రీవ
కరవాలేఽనమాత్రకే ॥ (51)
విశ్వావసు స్వాదధంధర్వ
భేదే విశ్వావసు ర్నిశిః ।
విభావసు ద్దినమణౌ
హారభేదే చ పావకే ॥ (52)
పునర్వసు భృవేద్యక్షే
కాత్యాయనమునావసా
రాజవాంసస్త్వ కాదంబే
కలవాంస నృపోత్తమే ॥ (53)
కలవాంసస్త్వ కాదంబే
రాజవాంసే నృపోత్తమే ।
లవధ్వంస ఎరి త్యాగే
నిందనేఽప్యవ చూర్ణనే ॥ (54)
న్మృతా మధురసా ద్రాక్షా
మూర్వికాదుగ్రికాసుచ ।
నీలం(లాం)జసా పురో భేదే
నరిధ్యేదేఽవిద్యుతి ॥ (55)
సుమేధాస్త్వ సుబుద్ధాస్యా
జ్యోతిష్మత్కామపీవ్యతే ।
సుమనా ల్పుమాలతోఽ
స్త్రీదశే కోవిదేఽవ చ ॥ (56)

పార్థమాస పు యాగవోషమునకును ఈ స్త్రీ
పున్నమకును పేరు
అధివాస పు ఉనికికిని ధూపాదులచేత సంస్క-
రించుటకును పేరు అదిశబ్దమువలన ధాన్య
శయ్యాదులని గ్రహించవలెను
చంద్రహాస పు రావణుని ఖడమునకును
సామాన్య ఖడమునకును పేరు
విశ్వావసు పు గంధర్వ వోషమునకును స్త్రీ
రాత్రికిని పేరు
విభావసు పు సూర్యునకును ముక్తాహార వోష
మునకును అగ్నికిని పేరు
పునర్వసు పు నక్షత్ర వోషమునకును ధర్మశాస్త్ర
కర్తయగు కాత్యాయన మునికిని పేరు
రాజహంస పు మధురధ్వనిచేయు హంస వోష
మునకును కాళ్ళు ముక్కు యెర్రనైన హంస
కును రాజశ్రేష్ఠునకును పేరు కలహంస పు
దీనినిన్ని పైవరుసగానే గ్రహించ వలెను
అవధ్వంస పు ఇది విడుచుటకును నిందించుట
కును గుండకొటుకును పేరు
మధురసా స్త్రీ ఇది ద్రాక్షలతకును చాగచెటు
నకును ఎన్నపాలచెటునకును పేరు
నీలంజసా స్త్రీ ఈ పేరుగల యప్పురసకును
నదీవోషమునకును మెఱుపునకును పేరు
సుమేధా త్రి మంచిబుదిగల వానికిని స్త్రీ
వెక్కుడు తీగెకును పేరు
సుమనా స్త్రీ ఇది పుష్పమునకును జాజిలత
కును పు దేవతకును విద్వాంసునకును పేరు

ప్రచేతాస్తు యునౌ హృష్టే
స్యాత్ప్రతీచీ పతావసా
విహాయాస్తు శకుంతేస్యా
ద్విహాయ స్ఫురవర్తన॥ (57)

త్రిస్రోతా జహ్నుకన్యాయాం
త్రిస్రోతా స్ఫురిదంతరే
అగౌకాశ్చ నగౌకాశ్చ
శరభేనంవా ఎక్షిణో ॥ (58)
ఉదర్పిరుత్ప్రభే వహ్నౌ
దివౌకా శ్చాతకే సురే
దీప్తాయు శ్శాల్యలౌ కాకే
మార్కండేయేతిజీవిని॥ (59)
నస్తార్పి పావకే ప్రోక్త
న్యస్తార్పి క్రూరలోచనే
కనీయాననుజ్యేత్యప్యే
కనీయానతియుని చ॥ (60)
వరీయానతి యూని స్యా
ద్వరిపే శ్రేపయోగయో

సాధీయానతివాధే స్యా
దతిసాధౌ చ వాచ్యవత్॥ (61)

★ అథసాంత పంచవర్ణ ★
స్యాన్మభశ్రమస శృంధ్రే
చిత్రా పూసేంద్రజాలయో
వాంగునిర్యాన ఇత్యేష
నింబే వాంగురేషు చ॥ (62)
దివ్యచక్షు స్ఫుగంధస్య

ప్రచేతా పు ఓ మునకిని త్రి సంతోషించిన
వానికిని పు వరుణునకును పేరు

విహాయా పు పక్షికిని ఆకాశమునకును పేరు

త్రిస్రోతా శ్రీ ఇది ఆకాశగంగకును నదీ
వోషమునకును పేరు

అగౌకా నగౌకా పు ఇవి శరభమృగమునకును
నంహమునకును పక్షికిని పేరు

ఉదర్పి పు అధిక కాంతికిని అగ్నికిని పేరు

దివౌకా పు చాఽకపక్షికిని దేవతకును పేరు

దీర్ఘాయు పు బూరుగచెటునకును కాకికిని

మార్కండేయమునిని శ్రీ చిరజీవికిని పేరు

నస్తార్పి పు ఇది అగ్నికిని శనిగ్రహమునకును
పేరు

కనియాన్ పు ఇది తమ్మునకును శ్రీ మిగుల
చిన్నదానికిని మిగుల ఎన్నవయసు వానికిని పేరు

వరియాన్ శ్రీ ఇది మిగుల ఎన్నవయసుదానికిని

మిగుల శ్రేష్ఠుడైన దానికిని శ్రేష్ఠునకును పు
పంచాంగ యోగ వోషమునకును పేరు

సాధియాన్ త్రి మిక్కిలి దృఢమైన దానికిని
మిక్కిలి యోగ్యమైన దానికిని పేరు

నభశ్రమస య చంద్రునకును ఎండువంటలలోని
భేదమునకును యజ్ఞో విద్యకును పేరు

వాంగునిర్యాన పు వేపచెటునకును ఇంగువు
కును పేరు

దివ్యచక్షు పు పరిమళ వోషమునకును శ్రీ

ధేంద్రే చ సులోచనే ।

వారణ్య రేతసం ప్రాహు
ద్రివాకర హవిర్భుజో ॥ (63)

★ అథహంతో ద్వివర్ణ ★

సహో బలే సహముద
పర్ణ్యం చ నఖ భేష జే ।
సహదేవా కుమార్యోశ్చ
సహ కాంతౌ సహాభువి ॥ (1)
గ్రహానుగ్రహ నిర్బంధ
గ్రహణోప రణోద్భవే ।
సూర్యాదౌ పూతనాదౌ చ
సైంహ కేయో ఎరాగయో ॥ (2)

వహ స్సౌ ద్విప భస్కంధ
దేశే గంధవహౌ ॥ ౧ ॥
బర్హంధళే కేకివంధే
గృహో పత్వాంగృహే న్మృతా ॥ (3)
గ్రాహో గ్రహే ౨ వహరేచ

నాహో బంధన కోటయో ।
స్నేహాస్థైలాది కరస
ద్రవ్యే స్వాత్సాహౌదేవ చ ॥
ప్రో (వాన్తునిపుణోతర్కే) హో
నిపుణ తర్కే స్వాత్సాహౌ
వాన్తుం ప్రువర్ణో ।
మోహ మిచ్చంతి మూర్ఖాయా

గ్రుడివానికిని సుందరమైనసే (అములు గలవానికిని
పేరు

వారణ్యరేతా పు సూర్యునకును అగ్నికినిపేరు

సహ పు ఇది బలమునకును శ్రీ ఎల్లిపెసర
లతకును నఖమను గంధద్రవ్యమునకును ముత్తవ
పులగపుచెటునకును ఎన్నగోరింటచెటునకును
పు తేజస్సునకును శ్రీ భూమికినిపేరు

గ్రహ పు ఇది రక్షించుటయందెచ్చకును బలా
త్కారమునకును స్వీకరించుటకును యుద
ప్రయత్నమునకును సూర్యాది నవగ్రహముల
కును పూతనాదిబాలగ్రహములకును రాహుపు
నకును గ్రహణమునకును పేరు

వహ పు ఇది ఎదురూపురము క్రింది భాగము
నకును వాయువునకును పేరు

బర్హ న ఆకునకును నెమలిపురికినిపేరు

గృహ పు భార్యకును గృహమునకునుపేరు
గ్రాహ పు ఇది స్వీకరించుటకును జలజంతు
విశేషమునకునుపేరు

నాహ పు కటునకును కపటమునకునుపేరు
స్నేహ పు నూనెమొదలగువాటికిని ప్రయత్నము
నకునుపేరు

ప్రోహ పు నేర్పరియొక్క యూహకును ఎనుగు
కాలికిని కణుపునకునుపేరు

మోహ పు మూర్ఖకును అజ్ఞానమునకునుపేరు

మవిద్యాయాంచ నూరయ ॥ (5)

లోహస్తు శస్త్రకే లోహం
జోంగకే నర్వజైజన ॥

వ్యాహస్తు బలవిన్యాసే

నిర్మాణే బృంద తర్కయో ॥ (6)

నంహ కంఠీరవే రాశౌ

సత్తమే చోత్తరస్తత ॥

నంహీ క్షుద్రా బృహత్సోస్యా

ద్వాసకే రాహుమాతరి ॥ (7)

బహు స్సోద్విపులేత్ర్యాది

సంఖ్యా స్పష్టభేదయవత్ ॥

అవార్షు త్రానురే సర్వే

పీహ తూద్యవ వాంఛయో ॥ (8)

గుహ తు గహ్వరే నంహ

పుచ్చ్యం న్కిందే గుహో మత ॥

వాహో భుజాయాం వాహన్తి

మానభేదే హృషేవాయే ॥ (9)

మహీ భూమా మహీ నద్యాం

మహో ఉత్సవతే జసో ॥

కుహూ స్సోత్కీ కిలా రావ

నష్టేందు కలదర్శయో ॥ (10)

లోహ పు ఖడచూరమునకును న అగురున
కును అనేక ధాతుద్రవ్యములు కూడిన లోహము
నకును పేరు

వ్యూహ పు పద్మశకటాద్యాకారముగాపైన్యమును
రచించుటకును నిర్మించుటకును సమూహమున
కును ఊహించుటకును పేరు

నంహ పు ఇది నంగమునకును నంహరాశికిని
సమాసోత్తరమందుండెనేని శ్రేషునకును ఈ శ్రీ
వాకుడు చెటుకును నేలములగ చెటునకును
అడసరపు చెటునకును రాహువుతల్లికిని పేరు
బహు శ్రీ ఇది విస్తారమైన దానికిని మూటికంటె
తక్కువగాని సంఖ్యకును పేరు

అవ పు ఇది వృత్రాసురునకును పామునకును
పేరు

ఈహ శ్రీ ఇది ప్రయత్నమునకును ఇచ్చకును
పేరు

గుహ శ్రీ కొండబిలమునకును నక్కతోకపొన్న
చెటునకును పు కుమారస్వామికిని పేరు

వాహ శ్రీ భుజమునకును పు పండుమునకును
ఎదునకును గుఱ్ఱమునకును పేరు

మహీ శ్రీ ఇది భూమికిని మాలవదేశమందలి
యొకనదికిని పు ఉత్సవమునకును ప్రకాశమున
కును పేరు

కుహూ శ్రీ ఇది కోకిల ధ్వనికిని చంద్రకళా
శూన్యమైన యమావాస్యకును పేరు

★ అథహంత త్రివర ★

ఎటవాస్తు నమారంభ

ఆనకే ఎటవాం మతం।

కలహ ఖడ్గకోశే స్వా

దృండనే యుద్ధరాధయో ॥ (11)

ప్రగ్రహస్తుతు లాసూత్రే

బంధ్యాం నియమనేభుజే।

వాయాదిరశ్మా రశ్మాచ

సువర్ణే హ (లి) రి పాదపే ॥ (12)

నిగ్రహో భర్తానే ప్రోక్తే

మర్యాదాయాంచ బంధనే।

విగ్రహా నృమరే కాయే

విస్తారప్రవిభాగయో ॥ (13)

సం (గ్రా) గ్రహో బృవాదుత్తంకే

ముష్ణు నంతేషయోరప।

ఆగ్రహో నుగ్రహో నక్ష్త్రే

రాక్రమే గ్రహణే ॥ (14)

నవావా స్వాన్నవదినే

నవావా ప్రతిపత్తిధౌ।

ప్రవాహో వ్యవహరేస్వా

దప స్రోతస వారిణ ॥ (15)

కటాహో ఘృత తైలాది

పాకపాత్రే చ ఖర్వరే।

కటావా క్రూరప్యే చ

న్తూపే చ మహాషీ శిశౌ ॥ (16)

ఉత్సాహా న్తూద్యమేనూత్రే

ప్యారహో దైర్ఘ్య మానయో ।

పటహా పు ఇది ప్రారంభమునకును న తమ్మెటు

వాద్యమునకును పేరు

కలహా పు కత్తివరకును వివాదమునకును

యుదమునకును శోభకును పేరు

ప్రగ్రహా పు తక్కిడ త్రాటికిని కారాగృహము

నకును నియమించుటకును బుజమునకును

గుర్రపు కశ్యముయొక్క పగమునకును కిరణమున

కును బంగారుకును మూనిపసపునకును పేరు

నిగ్రహా పు ఇది బెదరించుటకును హదుకును

బంధించుటకును పేరు

విగ్రహా పు యుదమునకును శరీరమునకును సమాస

మును విస్తరించుటకును విభాగమునకును పేరు

సంగ్రహా పు ఇది మిక్కిలి యాన్నత్యమునకును

ఎడికిలికిని స్వల్పముగా చేయుటకును పేరు

ఆగ్రహా పు రక్షణేచ్ఛకును ఆసక్తికిని ఆక్రమించు

టకును స్వీకరించుటకును పేరు

నవాహా పు క్రొత్త దినమునకును పాడ్యమికిని

పేరు

ప్రవాహా పు వ్యవహారమునకును జలవేగము

నకును పేరు

కటాహా పు ఇది పెనము మొదలగు వాటిని

గాబునకును మూకుడుకును దిబ్బకును కొమ్ములు

మొలచుచున్న గేదెదూడకును పేరు

ఉతాహా పు ప్రయత్నమునకును ధారమునకును

పేరు

అరోహణే నితంబే చ
సముచ్చయ నిషాదినో || (17)

నిర్యాహ శ్చేఖరే ద్వారే
నిర్యాసే నాగదంతకే |

విదేహో దేహ శూన్యే స్యా
ద్విదే హో మిధిలే స్పృత || (18)
నిరూహో వృద్ధదే స్యా
త్తర్క నిశ్చిత యోరం |
దాత్యూహ కాలకంఠే స్యా
ద్దాత్యూహ శ్చాతకే ౨౦ చ || (౨)

లత్యూహో నీలికాయాం స్యా
దత్యూహశ్చిత్ర మేఖలే |
సువహో సల్లక్ గోధా
పదీ శేఫాలికాను చ || (20)
ఎలా పర్వాం చ సువహో
వల్లక్ రాస్థ యోరం |
సమ్య గ్వహే తు సువహో
వాచ్యవత్సముదాహృత || (21)

వైదేహీ రోచనీ సీతా
వణిక్ శ్రీ ఎప్పలీషు చ |
వారాహీ మాతృభేదే స్యా
ద్ధృష్ట నామోషధే ౨౨ చ || (22)

★ అథహంత శ్చతుర్వర ★
అవగ్రహ ఇతి ఖ్యాతో

అరోహా పు ఇది పొడవునకును పరిమాణ విశేష
మునకును ఎక్కు తుకును కటి ప్రదేశమునకును
బొన్నత్యమునకును మావటీనికిని పేరు
నిర్యాహా పు శిరోభూషణమునకును ద్వారము
నకును చెటుబంకకును కొణిగకు నాధారముగా
నాటిన కొయ్యకును పేరు

విదేహా త్రి శరీరములేని దానికిని పు జనక
వంశసుడగు రాజునకును పేరు
నిరూహా పు ఇది రోగికిచేయు స్వేదన క్రియా
విశేషమునకును డోహతును నిశ్చయించుటకును
పేరు

దాత్యూహా పు కూకురు గడంగి ఎటుకును వాన
కోయిలకును పేరు

అత్యూహా శ్రీ నీలిచెటునకును నెమలికిని పేరు

సువహా శ్రీ ఇది అందుగు చెట్టునకును హంస
పాదిచెటునకును నల్లవావిలిచెటునకును ఖరంగి
చెటునకును వీణకును దుంపరాస్త్రమునకును
త్రి లెస్సగా వహించుదానికిని పేరు

వైదేహీ శ్రీ ఇది గోరోచనమునకును సీతాదేవి
కిని వైశ్య శ్రీకిని ఎప్పులిచెటునకును పేరు
వారాహీ శ్రీ సప్తమాతృకలలో నొకతెకును
పాచితీగెకును పేరు

అవగ్రహా పు వృష్ణ ప్రతిబంధకదోషమునకును

వృక్షరోధే గజానికే।
స్వతంత్రతానిషేధేఽ
ప్రతిబంధే వ్యవగ్రహ ॥ (23)
ప్రతిగ్రహ స్వీకరణే
సైన్యపుష్టే పతద్రహే।
ద్విజేభ్యోవిధి వద్దేయే
తద్రహే చ గ్రహంతరే॥ (24)

పరిగ్రహ పరిజనే
పత్న్యా స్వీకార మూలయో
శాపేఽ
ప్రృపగ్రహో బంద్యా
ముపయోగ్యేనుకూలనే ॥ (25)
అభిగ్రహోభి యోగేభి
గ్రహణే గౌరవేఽ చ।
పరిబర్హస్తు రాజార్హ
వస్తున్య పరిచ్ఛదే॥ (26)
ఎతామహో విరించే స్యా
తాతన్య జనకేఽ చ।
తమోపహ స్సహస్రాంశు
మృగాంక జిన వహ్నిషు॥ (27)
ఉపనాహో వ్రణాలేప
పండే వీణానిబంధనే।
పరీవాహో జలోచ్ఛ్వాశే
మహీభ్యద్యోగ్యవస్తుని॥ (28)
తనూరుహం గరుల్లోమ్నా

ఎనుగులలాట ప్రదేశమునకును స్వతంత్రము
లేకుండుటకును విఘ్నమునకును పేరు

ప్రతిగ్రహ పు ఇది స్వీకరించుటకును సేనకు
వెనుక భాగమునకును పీకిదానుకును బ్రాహ్మ
ణులకొరకు విధ్యుక్తముగా నివ్వబడిన ద్రవ్యము
నకును దాన ప్రతిగ్రహమునకును గ్రహ విశేష
మునకును పేరు

పరిగ్రహ పు పరివారమునకును భార్యకును
స్వీకరించుటకును మొదటికిని శాపమునకును
పేరు

ఉపగ్రహ పు చెఱసాలకును ఆచరణమునకును
అనుకూలమునకును పేరు

అభిగ్రహ పు యుద్ధమునకెదురుకొనుటకును
గ్రహించుటకును గౌరవమునకును పేరు

పరిబర్హ పు రాజయోగ్యమగు వస్తువునకును
ఒక భాగమునకును పేరు

ఎతామహ పు బ్రహ్మకును తండ్రి తండ్రికిని
పేరు

తమోపహ పు ఇది సూర్యునకును చంద్రున
కును బుద్ధునకును అగ్నికిని పేరు

ఉపనాహ పు వ్రణములకు కఠేడియన్న కబళము
నకును వీణతీగెలు ముడుచుతావునకును పేరు

పరీవాహ పు ఇది తటాకాదుల వలన పోగొట
బడిన అధికమైన నీటికిని రాజునకుదగిన వస్తువు
కును పేరు

తనూరుహ న పక్షియాకకును వెంట్రుకకును పేరు

ర్యరారోహో కటావపి

వరారోహస్థ కధితో

హస్తారోహో వరోహయో || (29)

అవరోహో వతరణో

తరోరంగో లతోద్గమే

అశ్వారోహో శ్వగంధాయా

మశ్వారోహో శ్వవారకే || (30)

మహానహో మాష పర్ణాయా

మమగ్ధనకు నుమేఽచ

గంధ వహోతు నాసాయాం

వాయో గంధవహో మత || (31)

భవేద్దేవనహాభిఖ్యా

సూతే దండ్తోత్పరాషధే

ప్రంతామహ ఇత్యేష

విధో ఎత్ప్రంతామహే || (32)

★ అథ శాంతో ద్వివర ★

(షాంతా స్ఫుర్యద్యం శాంతా

వర్ణనామనురోధత

ఎధక్రమేణ కధ్యంతే

తథావ్యేతే నమన్వయాత్ || (1)

అక్ష కర్షే తుషచ క్రే

శకట వ్యవహారయో

ఆత్మజ్ఞో పాశకే చాక్షం

తుత్త సౌవర్చలేఽంద్రియే || (2)

ఋక్షోద్రిభేదే భల్లాకే

శోణకే కృత వేధనే

వరారోహో శ్రీ ఇది కటి ప్రదేశమునకును పు

గుఱ్ఱపు రౌతునకును అధిష్ఠించుటకును పేరు

అవరోహ పు దాటుటకును కొమ్మయూడ

కును లతాంకురమునకును పేరు

అశ్వారోహో శ్రీ పెన్నేరుచెట్టునకును పు గుఱ్ఱపు

రౌతునకును పేరు

మహానహో శ్రీ కాణుమినప చెట్టునకును తెల్ల

పెద గోరింటు చెట్టునకును పేరు

గంధవహో శ్రీ ముక్కు నకును వాయువునకును

పేరు

దేవనహో శ్రీ పాదరసమునకును సహదేవి

చెటునకును పేరు

ప్రంతామహ పు బ్రహ్మకును ముత్తాతకును

పేరు

అ యోచింపగా వర్ణ సంయోగమువలన నీచెప్పు

బోవు శాంతశబ్దములు షాంతములేయగును

ఐనను వర్ణక్రమానుసరణముకొరకువేఱుగాచెప్పు

బడుచున్నవి

అక్ష పు 16 ఆద్యమాషములయెత్తుబంగారుకును

తాండ్రచెటునకును బండికుండకును బండికిని

వ్యవహారమునకును బ్రహ్మజ్ఞానికిని పాచికకును

న మైలతుత్తమునకును సౌవర్చలవణమునకును

చతురాదీంద్రియమునకును పేరు

ఋక్ష పు ఇది పర్వత విశేషమునకును ఎలుగు

బంటికిని దుండిగపుచెట్టునకును శ్రీ తాలవేయ

ఋక్షముక్తం చ నక్షత్రే
యక్ష శ్రీదే చ గుప్త్యాకే || (3)
దక్ష పటా వారవృషే
తామ్రచూడే ప్రజాపత్యా
మునిభేదే ద్రుమే వహ్నా
దక్షో దక్షా భువిస్మృతా || (4)
పక్షో మాసార్దకే పార్శ్వే
గ్రహా సాధ్య విరోధయో ।
పక్షశ్చ పర తో బృందే
బలే సఖి ఎవయయో || (5)
పతత్రే ఛల్లిరంద్రే చ
దేహంగో రాజకుంజరే ।

లక్షం శరవ్యే సంఖ్యాయాం
లక్షం ఛద్మని కధ్యతే || (6)
ప్లక్షో ద్వీపవిశేష స్యా
త్పర్కటీ గర్ద భాండయో ।
ఎప్పలే ద్వారపార్శ్వే చ
గృహస్య ఎరికీర్తిత || (7)
స్యక్ష ఎరశురామే స్యా
స్యక్ష కృత్స్న నిక్షత్రియో ।
చోక్షో గీతే శుచౌ దక్షే
తథా తీక్షణ మనోజ్ఞయో || (8)

ధ్వంక్షస్తు కాక బకయో
స్త (ర్క)ర్కు కే భిక్షు కే గృహే ।

బడిన దానికిని నక్షత్రమునకును పేరు
యక్ష య ఇది కుబేరునకును యక్షునకును పేరు
దక్ష శ్రీ సమరునకును పు శివునివాహనమున
కును కోడికిని దక్షప్రజాపతికిని దక్షమునికిని
(ధర్మశాస్త్రకర్త) వృక్షభేదమునకును అగ్నికిని
శ్రీ భూమికిని పేరు
పక్ష పు ఇది అరమాసమునకును ప్రక్కకును
గ్రహమునకును అనుమానమువలన సాధింప
దగిన వస్తువుకును విరోధమునకును కచాది
పదములకు పరమయ్యెనేని సమూహారక మున
కును బలమునకును చెలికానికిని బాణమునకు
కవీనయీకలకును పక్షిఁతెక్కకును పొయ్యిద్వారమునకును
దేహపార్శ్వమునకును అంబారీ
యేనుగునకును పేరు

లక్ష న గుఱికిని లక్షసంఖ్యకును న మిషకును
పేరు

ప్లక్ష పు ప్లక్షద్వీపమునకును జువ్విచెటునకును
కలజువ్వి చెటుకును ఎప్పలి చెటుకును ఇంటి
గుమ్మము ప్రక్కకును పేరు

స్యక్ష పు ఇది పరశురామునకును త్రి సమగ్రమైన
దానికిని నీచమైన దానికిని పేరు

చోక్ష త్రి గానముచేయబడిన దానికిని పవిత్ర
మైనదానికిని సమర్థునకును తీవ్రమైన దానికిని
రమ్యమైన దానికిని పేరు

ధ్వంక్ష పు ఇది కాకికిని కొంగకును ఎకుల
రాతిమునకును యాచకునకును గృహమున

ధ్వంశీకక్కులికాయాం స్యా త్మక్షో దోర్మూల కచ్చయో || (9) కక్ష పు ఇది చంకకును జలప్రాయ ప్రదేశమున సైరిభే చ తృణే కక్ష శ్చుష్క కానన వీరుధో । కక్ష గ్రాహణికా కాంచీ ప్రక్ష్మ గజరజ్జుషు || (10) సుర్తా పదే పరీధాన పశ్చాదంచల ఎల్లవే రధభాగ్యే కక్షాస్యా ద్వీతం విన్మయ దృశ్యయో || (11)

మోక్షో ముష్కకవృక్షే స్యా దపవర్గే చ మోచనే । రూక్ష పాదప జాతౌ స్యా ద్రూక్షో (ఎమణ్య చిక్కణే) || (12) భిక్షా భృతో చ యాచ్ఛాయాం సేవా భిక్షితవస్తునో ప్రేక్షా నృత్యేక్షణో బుద్ధే రక్షా రక్షణ లాక్షయో || (13)

★ అథ జాంత త్రివర్ణ ★

అధ్యక్షోధిక్యతే ప్రోక్త ప్రత్యక్షేధ్యక్షవివ్యతే । గోరక్షో నాగ రంగేస్యా ధ్గవాం చ ఎరిరక్షణే || (14) ఆరక్షం రక్షణీయే స్యా చ్చీర్వమర్కుణీ దంతినాం । రక్షాక్ష కాసరే క్రూరే

కును శ్రీ తక్కులపు చెటునకును పేరు కక్ష పు ఇది చంకకును జలప్రాయ ప్రదేశమున కును కాణుదున్నపోతునకును గడికిని ఎండిన యడవికిని లతకును శ్రీ ఎన్నరేగటిదూలగొండి చెటునకును మొలనూలికిని ముంగిలిచావడికిని ఎనుగును కటుత్రాటికిని వివాద సానమునకును కటు బట్టయొక్క వెనుక చెంగునకును (గోచీ) రథము యొక్క అంతస్తునకును పేరు

వీక్ష త్రి ఇది అచ్చెఱువైన దానికిని చూడదగిన దానికిని పేరు

మోక్ష పు మొక్కపు చెటునకును ముక్తికిని విడచుటకును పేరు

రూక్ష పు వృక్షమునకును త్రి ప్రేమలేని దానికిని గఱుసైన దానికిని పేరు

భిక్షా శ్రీ ఇది కూలికిని యాచించుటకును సేవించుటకును యాచించిన వస్తువునకును పేరు

ప్రక్షా శ్రీ నాట్యమును చూచుటకును బుదికిని పేరు

రక్షా శ్రీ రక్షించుటకును లక్కకును పేరు

అధ్యక్ష పు అధికారికిని శ్రీ కండ్లముందఱి దానికిని పేరు

గోరక్ష పు నారింజ చెట్టునకును గోవులను రక్షించువానికిని పేరు

ఆరక్ష శ్రీ రక్షించ తగినదానికిని ఎనుగు కుంభ స్థలమధ్య భాగమునకును పేరు

రక్షాక్ష పు దున్నపోతునకును ఘాతుకునకును

పారావత చకోరయో || (15)

సమీక్షా గ్రంథభేదే స్యా

తత్త్వబుద్ధే నిభాలనే |

ఉత్ప్రేక్షా నవధానే స్యా

త్కావ్యాలంకరణోఽచ || (16)

మృగాక్షీ చేంద్రవారుణ్యాం

మృగనేత్రా త్రియామయో |

గవాక్షీ శక్రవారుణ్యాం

గవాక్షో జాలక్ కపౌ || (17)

★ అథక్షాంత శ్చతుర్వర్ణ ★

వీర వృక్షస్తు భల్లాత

కకుభ ద్రుమ యోరః |

రాజవృక్ష వ్రయా లేస్యా

త్సువర్ణ కత రావః || (18)

దేవ వృక్ష స్పిష్టవర్ణే

మందరాదిషు గుగులౌ |

భూతవృక్షస్తు శాకోలే

తథాశ్యోనాకపాదపే || (19)

విశాలాక్షో వారే తార్త్యే

విశాలాక్షీ వర్షస్త్రియాం |

నకటాక్షో ధవద్రా స్యా

త్కూటాక్ష సహత్యేఽచ || (20)

పావురమునకును చకోరపక్షిని పేరు

సమీక్షా శ్రీ ఇది మీమాంసశాస్త్ర గ్రంథ విశేషము

నకును యధార్థబుదికిని చూచుటకును పేరు

ఉత్ప్రేక్షా శ్రీ ఎమఱుపాటునకును ఉత్ప్రేక్షాలం

కారమునకును పేరు

మృగాక్షీ శ్రీ ఇది పెదపాపర చెటునకును లేడి

కన్నులవంటి కన్నులు గల దానికిని పేరు

గవాక్షీ శ్రీ పెదపాపర చెటునకును పు కిటికీకిని

వానర విశేషమునకును పేరు

వీరవృక్ష పు జీడిచెటునకును మదిచెటునకును పేరు

రాజవృక్ష పు మొరలి చెటునకును రేల చెట్టున కును పేరు

దేవవృక్ష పు ఇది యేడాకులయరటి చెటునకును

రదేవతావృక్షములకును గుగిలపు చెటుకును పేరు

భూతవృక్ష పు పెదబేకు చెటునకును దుండిగపు

చెటునకును పేరు

విశాలాక్ష పు ఇది శివునకును గరుడునకును

ఈ శ్రీ ఉత్తమ శ్రీకిని పేరు

సకటాక్ష పు నంది చెటునకును త్రి క్రేగంటి

చూపులు గల దానికిని పేరు

శ్రీ మహావ్యసాచ్య కృత విశ్వప్రకాశే నే కాథ

శబ్దపరిచ్ఛేద సమాప్త

